

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
(30.05.1991 - 03.09.1991)

Πρακτικά της Βουλῆς των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 30ῆς Μαΐου 1991

(ὼρα έναρξης: 4.00 μ.μ.)

(Αρ. 1)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ)

Κύριοι συνάδελφοι,

Με βάση την παράγραφο 3 του άρθρου 72 του Συντάγματος και την παράγραφο 1 του άρθρου 76 του Συντάγματος, καθώς και το σχετικό Κανονισμό, κηρύττω την έναρξη της παρούσας συνεδρίας, η οποία είναι και η πρώτη συνεδρία της νέας Βουλῆς των Αντιπροσώπων. Προεδρεύω αυτής της συνεδρίας λόγω του γεγονότος ότι είμαι ο πρεσβύτερος Βουλευτής.

Θα αναγνώσω τώρα τον κατάλογο των Μελών της Βουλῆς και παρακαλώ τους κυρίους Βουλευτές να απαντούν «παρών», όταν ακούουν το όνομά τους. Ο κατάλογος είναι κατ' αλφαβητική σειρά.

Αγαπίου Ιωάννης.

Ι. ΑΓΑΠΙΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αγγελίδου Κλαίρη.

ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ:

Παρούσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αναστασιάδης Νίκος.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντωνίου Αβραάμ.

Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Γαλανός Αλέξης.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Γεωργίου Ανδρέας.

Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Γεωργίου Αριστοφάνης.

ΑΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Γιάγκου Κυριάκος.

Κ. ΓΙΑΓΚΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευθυμίου Ευθύμιος.

ΕΥ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευσταθίου Ευστάθιος.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ηλιάδης Δημήτρης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ηλιάδης Κώστας.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θεοδούλου Μιχαήλ.

Μ. ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θεοδώρου Δώρος.

Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ιεροδιακόνου Λεόντιος.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καζαμίας Κυριάκος.

Κ. ΚΑΖΑΜΙΑΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κασουλίδης Ιωάννης.

Ι. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κατσελλή Ρήνα.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Παρούσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κατσουρίδης Νίκος.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κληρίδης Γλαύκος.

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κοντίδης Δημήτρης.

Δ. ΚΟΝΤΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κουκουμάς Ανδρέας.

Α. ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κυπριανού Μάρκος.

Μ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κυπριανού Μιχαλάκης.

ΜΙΧ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κυπριανού Σπύρος.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κωνσταντίνου Κώστας.

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λυσιώτης Λεωνίδας.

Α. ΛΥΣΙΩΤΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λυσσαρίδης Βάσος.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μακρίδης Ισίδωρος.

Ι. ΜΑΚΡΙΔΗΣ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μαρκίδης Αλέξανδρος.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μάτσης Ιωάννης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μαυροκορδάτος Χρίστος.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μιχαηλίδης Αθανάσιος.

Α. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μιχαηλίδης Κωνσταντίνος.

Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μούσκος Ανδρέας.

Α. ΜΟΥΣΚΟΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ομήρου Γιαννάκης.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παναγίδης Κίμων.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παπαγεωργίου Παύλος.

Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παπαδόπουλος Τάσσος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παπαρές Αυγερινός.

ΑΥ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πιττοκοπίτης Νίκος.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πουργουρίδης Χρίστος.

ΧΡ. ΠΟΥΡΓΟΥΡΙΔΗΣ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πρέντζας Ρένος.

Ρ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ρολάνδης Νίκος.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Σολωμής Χρίστος.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συλλούρης Δημήτρης.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Φιλίππου Ανδρέας

Α. ΦΙΛΙΠΠΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χάσικος Σωκράτης.

Σ. ΧΑΣΙΚΟΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χατζηγιάννης Σοφοκλής.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Παρών, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χατζηδημητρίου Τάκης.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χριστοδουλίδης Θεόδωρος.

Θ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χρίστου Ανδρέας.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χριστόφιας Δημήτρης.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χρυσοστόμου 'Αριστος.

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χρυσοστόμου Διόφαντος.

Δ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τώρα θα αναγνώσω τα ονόματα των Αντιπροσώπων των Θρησκευτικών ...

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ξεχάσατε την κόρη σας, κύριε Κληρίδη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κληρίδου Κατερίνα.

Κ. ΚΛΗΡΙΔΟΥ:

Παρούσα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τώρα θα αναγνώσω τα ονόματα των Αντιπροσώπων των Θρησκευτικών Ομάδων:

Ιωάννης Πογιατζής, Μαρωνιτών

Ι. ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αράμ Καλαϊτζιάν, Αρμενίων.

Α. ΚΑΛΑΙΤΖΙΑΝ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μπενίτο Μαντοβάνη, Λατίνων.

ΜΠ. ΜΑΝΤΟΒΑΝΗ:

Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και τώρα παρακαλώ τους έντιμους Βουλευτές να εγερθούν και να δώσουν τη διαβεβαίωση, η οποία έχει ως ακολούθως: Επαναλαμβάνετε παρακαλώ.

«Διαβεβαιώ επισήμως

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Διαβεβαιώ επισήμως

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

πίστιν και σεβασμόν εις το Σύνταγμα

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

πίστιν και σεβασμόν εις το Σύνταγμα

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

και τους συνάδοντας αυτώ νόμους

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

και τους συνάδοντας αυτώ νόμους

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητος της Δημοκρατίας της Κύπρου.»

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητος της Δημοκρατίας της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καθίστε παρακαλώ.

Μπαίνουμε τώρα στο δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, το οποίο είναι η εκλογή Προέδρου του Σώματος. Στο στάδιο αυτό παρακαλώ να υποβληθούν οι υποψηφιότητες.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή φαίνεται ότι όλοι στράφηκαν προς το μεγαλύτερο κόμμα, θα πρέπει να εξηγήσω προς το Σώμα ότι η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού δεν προτίθεται να διεκδικήσει την έδρα της προεδρίας

της Βουλής, αλλά θα ψηφίσει τον υποδεικνυόμενο από το Δημοκρατικό Κόμμα εκπρόσωπό του, συνάδελφο Βουλευτή Αλέξη Γαλανό για να καταλάβει την έδρα.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χριστόφιας έχει το λόγο.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, φυσιολογικά η προσοχή όλων θα στρέφεται στο δεύτερο κατά σειρά κόμμα. Γι' αυτό θα ήθελα και εγώ να επεξηγήσω τη θέση του ΑΚΕΛ ότι, όπως έχει δημιουργηθεί η κατάσταση μετά τη συμφωνία Δημοκρατικού Συναγερμού και Δημοκρατικού Κόμματος για την από κοινού υποστήριξη του κυρίου Γαλανού για τη θέση του Προέδρου της Βουλής, το κόμμα μου απεκδύεται επίσης του δικαιώματός του να υποβάλει υποψηφιότητα και δηλώνει ότι θα υποστηρίξει την υποψηφιότητα του κ. Βάσου Λυσσαρίδη, Προέδρου του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ, ως συναινετικής υποψηφιότητας, ως ανθρώπου ο οποίος ήταν Πρόεδρος της Βουλής, ενήργησε ορθά και συναινετικά και με επιτυχία ως Πρόεδρος της Βουλής τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και τώρα το Δημοκρατικό Κόμμα.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος έχω την τιμή να υποβάλω την υποψηφιότητα του Βουλευτή Αλέξη Γαλανού για την προεδρία της Βουλής.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Δεν ξέρω και θέλω την καθοδήγησή σας αν πρόκειται να πούμε δυο λόγια τώρα ή μετά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχετε το δικαίωμα, αν θέλετε, να μιλήσετε τώρα ή να εξηγήσετε αργότερα την ψήφο σας.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Προτιμώ μετά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως είναι φυσικό, το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ υποστηρίζει την υποψηφιότητα του Προέδρου του Βάσου Λυσσαρίδη. Αλλά αυτό δεν το κάνει απλά και μόνο γιατί τυγχάνει να είναι Πρόεδρος του κόμματος ο Βάσος Λυσσαρίδης. Στηρίζεται στην πεποίθηση ότι με το Βάσο Λυσσαρίδη η Βουλή θα έχει έναν ικανό και δοκιμασμένο Πρόεδρο που μπορεί να κρατήσει ψηλά το θεσμό του κοινοβουλίου, γεγονός απαραίτητο για την ενίσχυση της ίδιας της έννοιας της δημοκρατίας και των πολιτειακών θεσμών. Η εκλογή του Βάσου Λυσσαρίδη είναι ακόμα αναγκαία για την προάσπιση της εθνικής μας υπόθεσης. Όλοι διατηρούμε ζωντανή την ανάμνηση της ποιότητας που είχε η εκπροσώπηση της Κυπριακής Βουλής στο πρόσωπο του Βάσου Λυσσαρίδη και νιώθαμε ότι αξία εκπροσωπείτο η Κύπρος. Αυτά τα δυο συστατικά στοιχεία της υποψηφιότητας του Βάσου Λυσσαρίδη, η εξύψωση και η υπεράσπιση των θεσμών, όπως και η προστασία της

Κύπρου, είναι οι λόγοι που μας οδηγούν στην υποστήριξη της υποψηφιότητάς του ως Προέδρου της Κυπριακής Βουλής.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ρολάνδης ζητά το λόγο.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είμαι το μικρότερο κόμμα εδώ. Δεν έχω κοινοβουλευτική ομάδα, αλλά εκπροσωπώ το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Ασφαλώς θα εξηγήσω την ψήφο του κόμματός μου μετά. Αλλά ήθελα να πω ότι, κατόπιν εξουσιοδότησης του πολιτικού γραφείου του κόμματος, πρόκειται και εγώ σήμερα να υποστηρίξω στη Βουλή την υποψηφιότητα του Αλέξη Γαλανού.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έληξε η υποβολή υποψηφιοτήτων. Θα διεξαχθεί τώρα ψηφοφορία. Όπως ξέρετε, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Βουλής, ο υποψήφιος για να εκλεγεί θα πρέπει να συγκεντρώσει το 50% των ψήφων συν ένα. Αν δεν το πετύχει, θα γίνει δεύτερη εκλογή, οπότε ο επιτυχών θα πρέπει να διασφαλίσει τα δύο πέμπτα των ψήφων και, αν δεν επιτευχθεί ούτε τούτο, θα γίνει τρίτη ψηφοφορία, οπότε θα κερδίσει εκείνος ο οποίος θα έχει την απλή πλειοψηφία.

Θέτω λοιπόν σε ψηφοφορία: Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του κυρίου Λυσσαρίδη;

25 υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της υποψηφιότητας του κυρίου Γαλανού;

31.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Δε χρειάζεται επομένως να προχωρήσουμε σε δεύτερη ή τρίτη ψηφοφορία, διότι ο κ. Γαλανός συγκέντρωσε πέραν του 50% των ψήφων.

Κανονικά θα έπρεπε αυτή τη στιγμή να παραδώσω την έδρα στον κ. Γαλανό. Από τη στιγμή όμως που εξελέγη Πρόεδρος της Βουλής, δυνάμει των συνταγματικών διατάξεων και λόγω της απουσίας του Προέδρου της Δημοκρατίας, εκτελεί καθήκοντα προεδρεύοντος της Δημοκρατίας και θα αναλάβει αυτή την έδρα αμέσως μετά την επάνοδο του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Κύπρο.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Θα δώσω στον κ. Γαλανό την ευκαιρία να μιλήσει από το βήμα και εν συνεχεία θα δώσω το λόγο σε όσους θέλουν να δικαιολογήσουν την ψήφο της κοινοβουλευτικής τους ομάδας.

Ο κ. Γαλανός παρακαλώ.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Με ιδιαίτερη συγκίνηση αναλαμβάνω τα καθήκοντα του Προέδρου της Κυπριακής Βουλής, έχοντας πλήρη επίγνωση των σοβαρών ευθυνών και του πολύ δύσκολου ρόλου τον οποίο καλούμαι να διαδραματίσω.

Θα ήθελα όμως προηγουμένως να ευχαριστήσω το κόμμα μου, το Δημοκρατικό Κόμμα, που με υπέδειξε γι' αυτή τη θέση, όπως επίσης το Δημοκρατικό

Συναγερμό και τους Βουλευτές του, καθώς και το Κόμμα των Φιλελευθέρων που με υποστήριξαν άνευ οποιωνδήποτε όρων. Ταυτόχρονα όμως επιθυμώ να διαβεβαιώσω όλους τους Βουλευτές σ' αυτό το Σώμα και όλο τον κυπριακό ελληνισμό ότι θα εξασκώ τα καθήκοντά μου με την αντικειμενικότητα που υπαγορεύει η θέση του Προέδρου της Βουλής. Το έργο μου είναι πράγματι δύσκολο, γιατί διαδέχομαι έναν κατά γενική ομολογία επιτυχημένο Πρόεδρο Βουλής, όπως ο κ. Βάσος Λυσσαρίδης, ο οποίος πράγματι κόσμησε αυτό το αξίωμα.

Η Κύπρος διέρχεται το δέκατο έβδομο έτος από την ημέρα της τούρκικης εισβολής και κατοχής και διαίρεσης του νησιού μας, χωρίς καμιά ένδειξη για κάμψη της τούρκικης αδιαλλαξίας. Διάγουμε χρόνους χαλεπούς, κατά τους οποίους οι ανθρώπινες αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα εφαρμόζονται επιλεκτικά, ανάλογα με τα συμφέροντα των ισχυρών της γης, και, με βάση αυτά τα συμφέροντα, ο θύτης και ο εισβολέας του χθες μετατρέπεται από ορισμένους σε προστάτη της διεθνούς ηθικής και νομικής τάξης του σήμερα.

Μέσα από αυτές τις συμπληγάδες πέτρες των διεθνών αντινομιών και της πολιτικής των σκοπιμοτήτων και της υποκρισίας εκείνων που ρυθμίζουν τις τύχες των λαών της γης, καλούμεθα, ένας μικρός, αλλά υπερήφανος λαός, όπως ο δικός μας, να πάρουμε τη μοίρα μας στα χέρια μας και με σωστή διεκδίκηση των δικαίων και των δικαιωμάτων μας και με σωφροσύνη και υπευθυνότητα να αντιστρέψουμε τα δυσμενή δεδομένα. Για να φέρουμε την ξαστεριά στον κυπριακό ουρανό δεν πρέπει να ξεχνούμε το «Εις οίωτός άριστος, αμύνεσθαι περί πάτρης» ούτε ότι πιο πάνω από τα κόμματα και τις ιδεολογίες μας υπάρχει το μεγάλο κόμμα που μας ενώνει όλους, δεξιούς, αριστερούς και κεντρώους, που λέγεται «πατρίδα Κύπρος».

Είναι με αυτά τα πιστεύω που θα αναζητήσω από τη θέση που μου εμπιστευθήκατε τα απαραίτητα συναινετικά στοιχεία και θα προσπαθήσω να συνεισφέρω, με όσες δυνάμεις διαθέτω, προς την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ενότητας σκοπών και στόχων. Γιατί αυτή η ενότητα, μαζί με την εθνική μας αξιοπρέπεια, αποτελούν τα πιο απαραίτητα συστατικά για την επιβίωση και σωτηρία του τόπου μας.

Θα συνεχίσω το έργο των προκατόχων μου στον τομέα της διαφώτισης και της διεθνοποίησης του Κυπριακού, με ιδιαίτερη έμφαση στον ευρωπαϊκό χώρο, στον οποίο ανήκουμε και πορευόμαστε, όπως επίσης μέλημά μου θα είναι η όσο είναι δυνατόν πιο παραγωγική συνεργασία μεταξύ της Εκτελεστικής και της Νομοθετικής Εξουσίας και η διατήρηση των απαραίτητων συνταγματικών και πολιτειακών ισοζυγίων, όπως ακόμα και η επίτευξη των υγιών συμβιβασμών, που είναι απόλυτα αναγκαίοι για την ομαλή λειτουργία του κράτους.

Υπόσχομαι επίσης ότι θα προσπαθήσω, ώστε με κανένα τρόπο να μη συγκρουσθεί ο ρόλος μου ως Αντιπροέδρου του Δημοκρατικού Κόμματος με την αντικειμενικότητα και υπερκομματικότητα που απαιτεί ο ρόλος του Προέδρου της Βουλής κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του.

Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορούν να βελτιωθούν όσον αφορά τα διάφορα κεφάλαια της Νομοθετικής Εργασίας, με περισσότερη ίσως έμφαση στο ρόλο μας τον καθαρά νομοθετικό και με σωστή ιεράρχηση των προτεραιοτήτων μας. Πιστεύω ότι θα έχω τη συμπαραστάσή σας όσον αφορά την ενίσχυση των υπηρεσιών της Βουλής και την καλύτερη λειτουργία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για ταχύτερη διεκπεραίωση του όγκου εργασίας που βρίσκεται

ενώπιόν τους που, παρόλες τις υπεράνθρωπες προσπάθειες του σημερινού προσωπικού της Βουλής, μας είναι αδύνατο ακόμα να επιληφθούμε στο βαθμό και το μέτρο της υπεύθυνης μελέτης και προεργασίας που όλοι μας θα επιθυμούσαμε.

Πιστεύω επίσης ότι θα έχω τη συμπαράστασή σας στην προσπάθεια να αυξήσουμε το κύρος της Νομοθετικής Εξουσίας, πράγμα απαραίτητο για την αξιοπιστία και τον αυτοσεβασμό αυτού του Σώματος, που όμως επίσης προϋποθέτει και την ανάλογη σοβαρότητα και υπευθυνότητα από εμάς τους ίδιους, ιδιαίτερα όταν αντιμετωπίζουμε καθημερινά τα διάφορα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα και διεκδικήσεις των διάφορων τάξεων του λαού μας.

Ζούμε σε μια εποχή ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης και συνεχώς εναλλασσόμενων εικόνων και παραστάσεων. Αποτελεί και αυτό μέρος των καθηκόντων μας, ως εκπροσώπων και καθοδηγητών του λαού μας, να δεχόμεθα και να προωθούμε την πρόοδο και την ευημερία, χωρίς ταυτόχρονα να απομακρυνόμαστε από τις ρίζες και τις παραδόσεις μας και να λησμονούμε τις καταβολές μας. Αυτό το μήνυμα στρέφεται ιδιαίτερα προς τους νέους της Κύπρου που αποτελούν την ελπίδα και το μέλλον μας.

Τέλος, θα προσπαθήσω να είμαι στη διάθεση όλων των Βουλευτών όλων των κομμάτων για την αντιμετώπιση και δυνατή επίλυση των προβλημάτων που θα αντιμετωπίζουν καθημερινά στο έργο τους.

Για μένα προσωπικά ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο. Έχω επίγνωση των σοβαρών ευθυνών που καλούμαι να αναλάβω. «Αρχή άνδρα δείκνυσι» έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι. Η προεδρία της Βουλής δεν αποτελεί για μένα απλώς αξίωμα ή μια κατάκτηση, αλλά ένα βαρύ χρέος που μου εναποθέτετε και που θα προσπαθήσω να εκπληρώσω με όσες δυνάμεις διαθέτω.

Ας είναι για όλους μας η νέα βουλευτική θητεία που αρχίζει σήμερα, στις 30 Μαΐου 1991, μια θητεία παραγωγική, υπεύθυνη και αποτελεσματική και ας ελπίσουμε, αλλά και ας εργαστούμε, κατά τη διάρκεια αυτής της θητείας, για να φέρουμε στην ημικατεχόμενη πατρίδα μας την ανατολή καλύτερων ημερών και τη δικαίωση του λαού και του τόπου μας, όπως μας επιτάσσουν οι θυσίες των ηρώων και μαρτύρων του έπους του 1955-59, καθώς και των άλλων αγώνων του λαού μας για ελευθερία και δημοκρατία, μαζί με την πορεία που χάραξε ο αείμνηστος εθνάρχης Μακάριος και που επιτρέπουν σ' εμάς να ζούμε σήμερα ελεύθεροι, με τα κόμματά μας, τις δημοκρατικές διαδικασίες μας και την εκλελεγμένη Βουλή μας που σήμερα αρχίζει μια νέα θητεία.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα δώσω τώρα το λόγο σε όσους θέλουν να δικαιολογήσουν ...

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πριν φύγει ο κ. Γαλανός θα ήθελα απλώς, δεδομένου ότι ήμουν ο μόνος ανθυποψήφιος, να εκφράσω τις ευχές μου για κάθε επιτυχία.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δίδω τώρα το λόγο σ' εκείνους οι οποίοι θέλουν να δικαιολογήσουν την ψήφο τους.

Ο κ. Μάτσης.

I. ΜΑΤΣΗΣ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι καθιερωμένο ο εκάστοτε Πρόεδρος της Βουλής να ενεργεί και να εκφράζει κατά τρόπο συναινετικό και αντιπροσωπευτικό ολόκληρο το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων στις διεθνείς και τις δημόσιες εμφανίσεις του. Θεωρούμε ορθό να εκφράσουμε αυτή τη στιγμή την ευαρέσκειά μας, διότι κατά τη λήγουσα σήμερα θητεία του ο πρώην Πρόεδρος του Σώματος κ. Λυσσαρίδης εξεπλήρωσε στο ακέραιο αυτή την αποστολή του, κατά τρόπο πραγματικά αξιέπαινο.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δε θα είχε καμιά απολύτως ένσταση, αν μετά από συνεννοήσεις μεταξύ όλων των κομμάτων επιλέγαμε ομόφωνα το νέο Πρόεδρο του Σώματος. Αυτή θα έπρεπε ίσως να ήταν και η ενδεδειγμένη διαδικασία. Δυστυχώς όμως το ΑΚΕΛ, με νοοτροπία αυθαιρεσίας παλιού καιρού και με συμπεριφορά που δεν ανταποκρίνεται καθόλου προς την ανάγκη ενότητας όλου του λαού μας και που είναι ταυτόχρονα εκ διαμέτρου αντίθετη και με τη διαφάνεια και με τη δημοκρατία που επιβλήθηκε σ' ολόκληρη την Ευρώπη και προάγεται διεθνώς σήμερα, έκαμε τον απαράδεκτο κι ανεύθυνο διαχωρισμό του λαού μας σε προοδευτικές και δημοκρατικές δυνάμεις και μη. Και προχώρησε η ηγεσία του ΑΚΕΛ να διαμηνύσει προς τον κυπριακό λαό ότι και Πρόεδρο της Βουλής θα αναδείξει και τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας θα μας επιλέξει. Λυπούμεθα ειλικρινά για το υποτιμητικό αυτό κατάντημα και το χαμηλό και αναχρονιστικό επίπεδο πολιτικής σκέψης που το χαρακτηρίζει. Είναι προϊόν μιας ξεπερασμένης νοοτροπίας και φιλοσοφίας και συγκρούεται μετωπικά με τις σημερινές διεθνείς θέσεις περί δημοκρατίας και προόδου.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα σταθεί αντιμέτωπος αυτών των χρεοκοπημένων για το σύγχρονο κόσμο αντιλήψεων και θα υπερασπιστεί αποφασιστικά τα δίκαια και τα δικαιώματα όλων των πολιτών, σεβόμενος απόλυτα και τις κομματικές και τις ιδεολογικές τοποθετήσεις όλων των Κυπρίων. Κάθε κόμμα σ' αυτό τον τόπο, ανάλογα με την εκλογική του δύναμη και την ιδεολογία του, δικαιούται και πρέπει να διαδραματίζει το δικό του ρόλο στις δημοκρατικές διαδικασίες και στην πολιτική ζωή αυτού του τόπου. Η σημασία της ψήφου μας, κύριε Πρόεδρε, αυτό το μήνυμα έχει. Μήνυμα ενότητας, σεβασμού και υποστήριξης της πλουραλιστικής δημοκρατίας και της προόδου και δημιουργίας κοινού απ' όλους μας μετώπου για την απαλλαγή μας από την ξένη κατοχή. Είναι μήνυμα ενσυνείδητης και αποφασιστικής πορείας προς την Ευρώπη, στην οποία ανήκουμε και της οποίας θα αγωνιστούμε να γίνουμε αναπόσπαστο μέρος. Με αυτό το σκεπτικό, κύριε Πρόεδρε, έχουμε αποφασίσει να ψηφίσουμε τον υποψήφιο του Δημοκρατικού Κόμματος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είχε ζητήσει νομίζω το λόγο ο κ. Κυπριανού.

Ο κ. Χριστόφιας.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Αν θέλετε, μπορώ να παραχωρήσω το λόγο στον κ. Κυπριανού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όχι, αν θέλετε, ορίστε. Δεν είδα ότι ζητήσατε το λόγο.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ θα δοκιμάσω το βήμα για πρώτη φορά.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Κύριε Πρόεδρε,

Ας μου επιτραπεί πρώτ' απ' όλα να αποτίσω φόρο τιμής στον πρώτο μεγάλο νικητή αυτών των εκλογών, που είναι ο κυρίαρχος κυπριακός λαός. Θα ήθελα από του βήματος αυτού του Σώματος να απευθύνω τις θερμές μου ευχαριστίες σ' ολόκληρο τον κυπριακό λαό για την πολιτική ωριμότητα που έχει επιδείξει και για τα μηνύματα που έχει στείλει στις πολιτικές δυνάμεις στο εσωτερικό, αλλά και διεθνώς.

Δεύτερο, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους Κύπριους ψηφοφόρους που έχουν τιμήσει με την ψήφο τους το ΑΚΕΛ-Αριστερά -Νέες Δυνάμεις.

Τρίτο, θα ήθελα να ευχηθώ καλή επιτυχία σ' όλους τους συναδέλφους που έχουν εκλεγεί και βέβαια και στον κ. Αλέξη Γαλανό. Τα μηνύματα που έχει στείλει ο κ. Γαλανός σ' αυτή την πρώτη του ομιλία ως Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων είναι παρήγορα, εφόσον βέβαια γίνουν ζωή και πράξη. Κάπου όμως λυπούμαι πολύ ειλικρινά που απ' αυτή την πρώτη εμφάνισή μας στη Βουλή των Αντιπροσώπων τα μηνύματα κονταροκτυπιούνται με τα μηνύματα που ο συνεταιίρος του Δημοκρατικού Κόμματος σ' αυτή την υπόθεση που λέγεται εκλογή του Προέδρου της Βουλής έχει απευθύνει και προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων και προς ολόκληρο τον κυπριακό λαό. Λυπούμαι πολύ να παρατηρήσω ότι προσπαθούμε εκ των υστέρων να δικαιολογήσουμε αποφάσεις οι οποίες έχουν ληφθεί, έχουν μεθοδευτεί, πριν τοποθετηθεί το ΑΚΕΛ για κανένα απολύτως ζήτημα. Το ΑΚΕΛ έκαμε την πρώτη επίσημη συνάντησή του την περασμένη Παρασκευή με τον κ. Λυσσαρίδη, ζήτησε συνάντηση και από τον κ. Κυπριανού και την είχε τη Δευτέρα αυτή τη συνάντηση. Δε θα επικαλεστώ τον κ. Κυπριανού, αλλά θέλω να διαβεβαιώσω τον κυπριακό λαό ότι το ΑΚΕΛ δεν πρόβαλε κοινή υποψηφιότητα τη Δευτέρα ή την Παρασκευή, όταν μίλησε με τον κ. Λυσσαρίδη. Έκαμε κάποια διαβούλευση για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα και προσπάθησε να διαπιστώσει τις απόψεις των αρχηγών αυτών των κομμάτων. Μάλιστα εξήγγειλε και την πρόθεσή του να κατέλθει με δικό του υποψήφιο.

Προσπαθούμε να εμφανιστούμε ως Ευρωπαίοι και να δώσουμε αυτά τα μηνύματα στον κυπριακό λαό και παγκοσμίως. Όμως λυπούμαι ειλικρινά να παρατηρήσω ότι συμπεριφερόμαστε σαν ανατολίτες. Δεν ανέμενα σ' αυτή την πρώτη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων να εκφραστεί η όποια εμπάθεια από μέρους οποιουδήποτε. Ακόμα κι αν είχαμε κατά νουν να εκφράσουμε εμπάθεια, ίσως για λόγους σεβασμού προς τον κυπριακό λαό να αναμέναμε τη δεύτερη ή την τρίτη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων. Τα όσα είπε ο κ. Μάτσης με εκπλήττουν ειλικρινά. Είναι δικαίωμά του και δικαίωμα του κόμματός του να συμπεριφέρεται ευρωπαϊκά με τον τρόπο που ο κ. Μάτσης έχει συμπεριφερθεί. Και λυπούμαι, ειδικά γιατί είναι ο αγαπητός μου φίλος Γιαννάκης που το κάμνει αυτό!

Φίλοι Βουλευτές, κύριε Πρόεδρε,

Ο ίδιος ο κ. Γαλανός έχει εκφράσει τις ευχαριστίες του προς τον απερχόμενο Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, τον κ. Λυσσαρίδη. Ο κ. Μάτσης επίσης υπογράμμισε τις αρετές του Βάσου Λυσσαρίδη ως Προέδρου της Βουλής. Αυτές τις αρετές θα ήθελα κι εγώ να υπογραμμίσω, γιατί στο κάτω κάτω και σε κατ' ιδίαν επαφές και στο Εθνικό Συμβούλιο και παντού όλοι οι ηγέτες των πολιτικών

κομμάτων και οι Βουλευτές παραδεχόμαστε κατά καιρούς ότι ο κ. Λυσσαρίδης ενήργησε πραγματικά, ως Πρόεδρος του Σώματος, πάνω από οποιαδήποτε κομματικά συμφέροντα κι επιδιώξεις και πρόβαλε ορθά το Κυπριακό στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.

Θα ήθελα κι εγώ να συγχαρώ θερμά τον κ. Λυσσαρίδη, γιατί η προεδρία του πιστεύω θα αποτελεί παράδειγμα και για το μέλλον. Περαιτέρω θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι το ΑΚΕΛ ήταν ανοικτό για διάλογο και για διαβούλευση με οποιοδήποτε κόμμα. Μπορεί το ΑΚΕΛ να μην απευθύνθηκε και δεν απευθύνθηκε στο Δημοκρατικό Συναγερμό. Αυτό είναι αλήθεια. Ακόμα και λάθος να διέπραξε το ΑΚΕΛ, αγαπητέ συνάδελφε, οι ευρωπαϊκά σκεπτόμενοι θα μπορούσαν να του υποδείξουν το λάθος του, να διαβουλευτούν μαζί του και να υποδείξουν ότι ο πιο κατάλληλος για την προεδρία της Βουλής με από κοινού συναινετική άποψη και θέση ήταν ο Βάσος Λυσσαρίδης.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Εμείς είμαστε έτοιμοι να παραδεχτούμε ένα τέτοιο λάθος εν πάση περιπτώσει και να το διορθώσουμε.

Δε θέλω να κάμω κατάχρηση αυτού του βήματος. Θέλω να συγχαρώ ακόμα μια φορά τον κ. Γαλανό για την εκλογή του σ' αυτό το τιμητικό αξίωμα και να εκφράσω την πεποίθηση ότι θα κάμει ό,τι περνά από το χέρι του για να ενεργήσει συναινετικά, θα κάμει ό,τι περνά από το χέρι του για να αποφευχθεί η πόλωση η οποία στον τελευταίο που συμφέρει είναι στον κυπριακό λαό. Από πλευράς του ΑΚΕΛ θέλω να διαβεβαιώσω τον κυπριακό λαό, αλλά κι εσάς, κύριοι συνάδελφοι, ότι θα συνεχίσουμε πολιτικό διάλογο μαζί με όλες τις πολιτικές δυνάμεις, θα συνεχίσουμε να συντηρούμε, όσο είναι δυνατόν, ήπιο κλίμα στην πολιτική ζωή του τόπου. Γιατί, αν όλοι εννοούμε αυτά που λέμε, πάνω απ' όλα είναι η Κύπρος, είναι η αιμορραγούσα Κύπρος, είναι η υπόθεση της Κύπρου, είναι η υπόθεση του λαού μας. Καιγόμαστε όλοι στο ίδιο καζάνι και θέλω να πιστεύω ότι ακριβώς, αν θα υπάρξει αντιπαράθεση, δε θα είναι αντιπαράθεση εμπάθειας, αλλά αντιπαράθεση επιχειρημάτων η οποία θα δίνει τη δυνατότητα ενός πιο βαθιού ακόμα διαλόγου μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων.

Τον κ. Γαλανό θα ήθελα να τον διαβεβαιώσω ότι από πλευράς των Βουλευτών του ΑΚΕΛ-Αριστερά - Νέες Δυνάμεις θα έχει όλη τη βοήθεια που είναι δυνατόν να του δοθεί, ώστε να πετύχει στο έργο του. Αλλά υπογραμμίζω και προς τις κοινοβουλευτικές ομάδες και προς τον κάθε συνάδελφο ξεχωριστά ότι και προσωπικά εγώ ο ίδιος, αλλά και οι συνάδελφοί μου στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστερά - Νέες Δυνάμεις είναι στη διάθεσή σας, αγαπητοί συνάδελφοι, για ένα φιλικό διάλογο, για να λειτουργήσει όσο γίνεται πιο συναινετικά αυτό το Σώμα για εξυπηρέτηση της υπόθεσης της Κύπρου και του κυπριακού λαού.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας, κύριοι συνάδελφοι, και εύχομαι η απόφαση που λήφθηκε σήμερα να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την Κύπρο, παρόλο που η δική μου πεποίθηση είναι ότι αυτή η απόφαση δεν ανταποκρίνεται στη θέληση του κυρίαρχου κυπριακού λαού, στον οποίο έχουμε απευθυνθεί.

(Αποδοκιμασία από το ακροατήριο)

Κύριε Πρόεδρε, είπα πολλές φορές και προεκλογικά ότι η γνώμη μου είναι ότι το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων θα πρέπει να λειτουργήσει με κάποια τάξη και με κάποιο αλληλοσεβασμό. Οι Βουλευτές, αγαπητοί φίλοι, σέβονται τον ομιλητή -και τους συγχάιρω γι' αυτό- και νομίζω ότι και οι υπόλοιποι παρόντες

θα πρέπει να έχουν τη δύναμη να ακούσουν και άποψη διαφορετική από τη δική τους. Εγώ έχω αυτή τη δύναμη και είμαι έτοιμος να την ακούσω. Συνεπώς, επαναλαμβάνω, θέλω να πιστεύω ότι τελικά η Βουλή των Αντιπροσώπων και ο νέος Πρόεδρος της Βουλής θα κάμει ό,τι είναι δυνατόν να εξυπηρετήσει τη θέληση του κυπριακού λαού.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σπύρος Κυπριανού.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είχα την πρόθεση να έλθω να μιλήσω από το βήμα, αλλά το τελευταίο σχόλιο του κ. Χριστόφια δεν μπορεί να με αφήσει αδιάφορο. Δεν μπορεί να γίνεται λόγος σ' αυτό το Σώμα ότι ο εκλεγείς από την πλειοψηφία των Βουλευτών της Βουλής Πρόεδρος της Βουλής δεν εκπροσωπεί τη θέληση του κυπριακού λαού. Είναι οι δημοκρατικές διαδικασίες που έχουν λειτουργήσει και με τον ίδιο τρόπο που έγιναν οι βουλευτικές εκλογές. Είχαν, στην αρχή των παρεμβάσεών τους, και ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ ομιλήσει για πρώτο και δεύτερο κόμμα. Εγώ δεν μπορώ τώρα να ισχυριστώ ότι το δικό μας το κόμμα είναι πρώτο ή δεύτερο. Είναι τρίτο. Έχει πέσει. Αλλά η πτώση του θέλω να διαβεβαιώσω και πιστεύω ακράδαντα είναι προσωρινή και θα ξαναέβει.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Ασχοληθήκατε με την πολιτική, όλοι ασχοληθήκατε ... Παρακαλώ, αφήστε με να...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Παρακαλώ, εγείρεται θέμα διαδικασίας.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, τα κοινοβουλευτικά θέσμιμα επιβάλλουν ότι το ακροατήριο παρακολουθεί χωρίς εκδηλώσεις τις συνεδριάσεις της Βουλής. Παρακαλώ να λάβετε υπόψη σας αυτή την πρόνοια, ώστε να αποκατασταθεί η τάξη στη συνέχιση της λειτουργίας του Σώματος.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εγώ παρακαλώ το ακροατήριο να μη ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Θα ήθελα να υπενθυμίσω ή μάλλον να τονίσω ότι στη συνεδρίαση της εκλογής του Προέδρου της Βουλής, η οποία δεν είναι κανονική συνεδρίαση, δεν έχουμε ποτέ επιβάλει περιορισμό σ' αυτό το θέμα.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

Θα 'θελα όμως να υπενθυμίσω ότι δεν είναι ομιλίες που πρέπει να γίνονται, διότι έληξε η ψηφοφορία, και ότι είναι εξήγηση ψήφων. Έδωσα κάποια

χαλαρότητα στον κ. Χριστόφια και γι' αυτό θα δώσω και στον κ. Κυπριανού. Αλλά έπρεπε να είχαμε περιοριστεί στην εξήγηση του γιατί ψηφίσαμε με τον τρόπο που ψηφίσαμε και όχι να επεκταθούμε σε αντιδικίες και αντεγκλήσεις. Αν υπήρχαν θέματα, οι αντιδικίες και οι αντεγκλήσεις θα έπρεπε να είχαν συζητηθεί προ της ψηφοφορίας.

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εν πάση περιπτώσει, κύριε Πρόεδρε, δε θέλω να μακρηγορήσω ούτε θέλω να προσθέσω οξύτητα στη συζήτηση. Απλώς ήθελα να κάμω αυτή την παρατήρηση την οποία έκαμα αναφορικά με το σχόλιο του κ. Χριστόφια, όπως και για τον υπαινιγμό του περί συνεταιρίων, και ήθελα να υπογραμμίσω το γεγονός ότι το Δημοκρατικό Κόμμα θα παραμείνει πιστό στη φιλοσοφία του, στην ανεξαρτησία του, στα ιδανικά του, στους στόχους του ως η δύναμη του κέντρου σ' αυτό τον τόπο, ανεξάρτητα από σημερινά ποσοστά. Και είναι αυτός ένας από τους λόγους που μας ώθησαν να διεκδικήσουμε ως κόμμα την προεδρία της Βουλής διά του κ. Γαλανού.

Θα ήθελα να τονίσω ότι ο κ. Γαλανός με τη μακρά πείρα που διαθέτει στη Βουλή, από το 1976, μπορεί να αντεπεξέλθει στα καθήκοντα και τις ευθύνες του Προέδρου της Βουλής με επιτυχία και δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι όλα τα Μέλη του Σώματος θα κάμουν ό,τι είναι δυνατόν να τον βοηθήσουν στο δύσκολο έργο του.

Θα ήθελα εν κατακλείδι να συγχαρώ θερμά τον αποχωρούντα Πρόεδρο της Βουλής Βάσο Λυσσαρίδη ο οποίος εξετέλεσε τα καθήκοντά του κατά την πενταετία που πέρασε κατά τρόπο εξαιρετικό, όχι μόνο από απόψεως διεύθυνσεως των εργασιών της Βουλής, αλλά και από απόψεως προβολής των εθνικών δικαιών της Κύπρου στα διάφορα διεθνή σώματα και ιδίως στα ευρωπαϊκά. Θέλω να τον συγχαρώ και πάλι θερμά.

Με αυτές τις σκέψεις ευχαριστώ το Σώμα για την απόφασή του να εκλέξει τον υποψήφιο του Δημοκρατικού Κόμματος Αλέξη Γαλανό νέο Πρόεδρο της Βουλής.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Ασφαλώς η σημερινή συνεδρία θα καταγραφεί στην ιστορία του κυπριακού κοινοβουλίου και στην ιστορία της πολιτικής μας παράδοσης. Πιθανόν να μην είναι συνηθισμένο φαινόμενο ούτε σε άλλους τόπους να επαινείται τόσο έντονα από όλες τις πλευρές, με τέτοιες πολύ σημαντικές εκφράσεις, που σίγουρα κολακεύουν τον καθένα που τις ακούει, και όμως στο τέλος να καταψηφίζεται ένας υποψήφιος Πρόεδρος. Και διερωτώμαι πραγματικά ποια η δυσκολία να ψηφιζόταν ο Βάσος Λυσσαρίδης για Πρόεδρος της Βουλής. Όμως φαίνεται ότι στην ελληνική ιστορία υπάρχουν και τέτοια προηγούμενα. Ήταν η υπόθεση του δίκαιου Αριστείδη. Πιθανόν σε μικρογραφία να επαναλαμβάνεται σήμερα αυτή η υπόθεση.

Τονίστηκε η ανάγκη για συναινετική πολιτική. Και υπήρχε ο άνθρωπος της έκφρασης αυτής της συναινετικής πολιτικής, που ήταν ο άνθρωπος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ. Και όμως δεν επελέγη ο άνθρωπος της συναινετικής

πολιτικής, την οποία μπορώ να πω ως ένα ορισμένο σημείο μπορεί να πλήρωσε και το κόμμα του. Αυτά ακριβώς είναι αντιφάσεις που θα σημειώσει ο κυπριακός λαός. Είναι αντιφάσεις που αφήνουν περιθώριο για διάφορες εικασίες, πάνω στις οποίες να μου επιτρέψετε να μην επεκταθώ σήμερα. Όμως θέλω να πω μια ακόμα φράση. Ότι ο ρόλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ υπήρξε πάντα ρόλος αντιπολιτευτικός, υπήρξε ρόλος αγώνα και συμμετοχής σε όλα τα μεγάλα και δύσκολα προβλήματα του τόπου. Εξέθεσε θέσεις και απόψεις και είναι μ' αυτές που δημιούργησε μια άλλου είδους ιστορία και παράδοση, που νομίζουμε ότι είναι εξαιρετικά χρήσιμη για τον τόπο και θα διαφανεί και στο μέλλον και κατά τη θητεία αυτής της Βουλής.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από το κοινό)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ρολάνδης.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Θα ήθελα κι εγώ με τη σειρά μου, παρόλο που στη μακρά πολιτική ιστορία μου είχα και αντιθέσεις και αντιπαραθέσεις με το Βάσο Λυσσαρίδη πάνω σε ιδεολογικά θέματα και πάνω στο Κυπριακό, θα ήθελα κι εγώ να πω ότι ο Βάσος Λυσσαρίδης υπήρξε άξιος στο δημόσιο λειτούργημα το οποίο του είχε δώσει η προηγούμενη Βουλή.

Εδώ θα διαφωνήσω με τον κ. Χατζηδημητρίου, διότι υπήρξε μεν άξιος ο κ. Λυσσαρίδης — και αυτό το έχουν ομολογήσει όλοι — αλλά δε σημαίνει πως δεν υπάρχουν και άλλοι άξιοι σ' αυτό το Σώμα οι οποίοι μπορεί να ψηφιστούν. Αυτή τη στιγμή είχαμε να επιλέξουμε μεταξύ δυο υποψηφίων. Το Σώμα δημοκρατικά — και διαφωνώ εδώ και με το φίλο Δημήτρη Χριστόφια — απόλυτα δημοκρατικά, μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος επέλεξε τον Αλέξη Γαλανό και πιστεύω ότι αυτή η επιλογή πρέπει να γίνει σεβαστή από όλους. Είναι στο κάτω κάτω η επιλογή της πλειοψηφίας αυτού του Σώματος και κατά προέκταση η επιλογή του λαού.

Γνωρίζετε ότι το Κόμμα των Φιλελευθέρων, το οποίο βρίσκεται εδώ μετά από συνεργασία με το Δημοκρατικό Συναγερμό, στις 15 του Γενάρη πήρε την απόφαση γι' αυτή τη συνεργασία, με αντικείμενο να επεκτείνει τη συνεργασία, τη σύμπραξη, τη συμπιλίωση, τη συναντίληψη στο ευρύτερο δυνατό λαϊκό πεδίο. Αυτός ήταν ο στόχος μας. Δεν μπορεί οι μισοί Κύπριοι να κατηγορούμε τους άλλους μισούς για δολοφόνους. Δεν μπορεί να συνεχίσουμε αυτή την πορεία, εφόσον θέλουμε να λύσουμε το μεγάλο πρόβλημα το οποίο μας απασχολεί σήμερα. Μέσα λοιπόν σ' αυτό το πλαίσιο αποφασίσαμε στις 15 του Γενάρη να προχωρήσουμε και να συμπήξουμε αυτή τη συμμαχία, αυτή τη συμφωνία, τη σωστή συμφωνία θα έλεγα, με το Δημοκρατικό Συναγερμό. Είναι ακριβώς εμφορούμενοι από τις ίδιες σκέψεις και τις ίδιες αρχές που ήλθαμε σήμερα να υποστηρίξουμε την υποψηφιότητα του Αλέξη Γαλανού για την προεδρία αυτού του Σώματος. Φυσικά στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει καμιά διευθέτηση, καμιά συμφωνία. Και πρέπει να πω και να ομολογήσω ότι η δική μας ψήφος, η ψήφος ενός μικρού κόμματος, δεν ήταν καθοριστική· αλλά είναι μια πολιτική θέση. Είναι η θέση ενός μικρού κόμματος, το οποίο στο κάτω κάτω εκπροσωπεί και κατοπτρίζει τις θέσεις του μεγάλου παγκόσμιου κινήματος του φιλελευθερισμού στην Κύπρο.

Έχω σημειώσει με μεγάλη ικανοποίηση ότι το μεγαλύτερο κυπριακό κόμμα, ο Δημοκρατικός Συναγερμένος, έχει ακολουθήσει την ίδια πορεία κι έχει επιλέξει τον κύριο Γαλανό ως Πρόεδρο της Βουλής και θα ήθελα να εκφράσω την ευχή και την επιθυμία η θέση αυτή των Φιλελευθέρων και του Συναγερμένου να εκτιμηθεί σωστά κι εποικοδομητικά από τον κύριο Γαλανό και το Δημοκρατικό Κόμμα.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω, κύριε Πρόεδρε, ακόμα μια φορά κι εσάς και τους συναδέλφους και να ευχηθώ στον κύριο Γαλανό κάθε επιτυχία.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έληξε η συζήτηση των θεμάτων που ήσαν στην ημερήσια διάταξη για τη σημερινή πρώτη συνεδρία της νέας Βουλής.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, στις 4.00 το απόγευμα, και θα περιλαμβάνει δύο θέματα μόνο. Πρώτο θέμα είναι ο διορισμός Γραμματέων και Κοσμητόρων της Βουλής. Και δεύτερο θέμα είναι η εκλογή από το Σώμα της Επιτροπής Επιλογής η οποία εν συνεχεία, δυνάμει του Συντάγματος, θα καταρτίσει τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της συνεδρίας αυτής.

(Ώρα λήξης: 4.53 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Λυσσαρίδης Βάσος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μακρίδης Ισίδωρος
Αναστασιάδης Νίκος	Μαρκίδης Αλέκος
Αντωνίου Αβραάμ	Μάτσης Ιωάννης
Γαλανός Αλέξης	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευθυμίου Ττίμης	Ομήρου Γιαννάκης
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουρίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδης Γλαύκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Καίτη	Χάσικος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μάρκος	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Σπύρος	Χριστόφιας Δημήτρης
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων:

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Διαβεβαίωση από μέρους των Βουλευτών.
- 2) Υποβολή υποψηφιοτήτων για το αξίωμα του Προέδρου της Βουλής (του κ. Α. Γαλανού από το ΔΗ.ΚΟ. και του κ. Β. Λυσσαρίδη από την ΕΔΕΚ), εκλογή του κ. Α. Γαλανού και ομιλία του ιδίου από το βήμα της Βουλής.
- 3) Δικαιολόγηση της ψήφου των κομμάτων (Ι. Μάτσης, Δ. Χριστόφιας, Σπ. Κυπριανού, Τ. Χατζηδημητρίου, Ν. Ρολάνδης).

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση της 6ης Ιουνίου 1991

(Ώρα έναρξης: 4.14 μ.μ.)

(Αρ. 2)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Λόγω έλλειψης Γραμματέων διαπιστώνω ότι υπάρχει απαρτία.

Προτού μπούμε στα θέματα της σημερινής ημερήσιας διάταξης, θα ήθελα να πληροφορήσω το Σώμα ότι ο κ. Σπύρος Κυπριανού, Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος, υπέβαλε παραίτηση από το αξίωμα του Βουλευτή.

Και τώρα θα καλέσω τον επιλαχόντα του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Νίκο Μουσιούττα όπως δώσει τη νενομισμένη διαβεβαίωση με βάση το άρθρο 69 του Συντάγματος.

Θα διαβάσω τη διαβεβαίωση και παρακαλώ τον κ. Μουσιούττα να επαναλαμβάνει.

Διαβεβαιώ επισήμως ...

Ν. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Διαβεβαιώ επισήμως...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

... πίστιν και σεβασμόν εις το Σύνταγμα ...

Ν. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

... πίστιν και σεβασμόν εις το Σύνταγμα ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

... και τους συνάδοντας αυτό νόμους ...

N. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

... και τους συνάδοντας αυτό νόμους ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

... και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας ...

N. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

... και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

... και της εδαφικής ακεραιότητος της Δημοκρατίας της Κύπρου.

N. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

... και της εδαφικής ακεραιότητος της Δημοκρατίας της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το πρώτο θέμα στην ημερήσια διάταξη είναι ο διορισμός Γραμματέων και Κοσμητόρων.

Με βάση τις εξουσίες που έχω με βάση το άρθρο 72 παράγραφος 4 του Συντάγματος διορίζω Γραμματείς την κυρία Κλαίρη Αγγελίδου του Δημοκρατικού Συναγερμού και τον κ. Παύλο Παπαγεωργίου του ΑΚΕΛ. Κοσμητόρα διορίζω τον κ. Νίκο Πιττοκοπίτη του Δημοκρατικού Κόμματος.

Παρακαλώ τους Γραμματείς και τον Κοσμητόρα να καταλάβουν τις θέσεις τους.

(Οι Γραμματείς και ο Κοσμητόρας καταλαμβάνουν τις θέσεις τους).

Το δεύτερο θέμα της σημερινής ημερήσιας διάταξης είναι η εκλογή της Επιτροπής Επιλογής. Ως μέλη της Επιτροπής Επιλογής προτείνονται οι Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος ex-officio, Γλαύκος Κληρίδης, Γιαννάκης Μάτσης, Νίκος Αναστασιάδης, Δημήτρης Χριστόφιας, Ανδρέας Χρίστου, Νίκος Κατσουρίδης, Τάσος Παπαδόπουλος, Ντίνος Μιχαηλίδης, Τάκης Χατζηδημητρίου.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, η Επιτροπή Επιλογής θα έχει τη σύνθεση την οποία σας έχω ανακοινώσει.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Η επόμενη τακτική συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 13 Ιουνίου 1991, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

Ανακοίνωση της σύνθεσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών προς έγκριση από τη Βουλή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': Νομοθετική Εργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις - Απαντήσεις

Στο μεταξύ αύριο Παρασκευή, 7 Ιουνίου 1991, στις 6 μ.μ. θα γίνει ειδική συνεδρία της κυπριακής Βουλής στην οποία θα παραστεί και θα μιλήσει ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος κ. Κωνσταντίνος Μητσοτάκης. Παρακαλώ όπως βρισχεστε στα έδρανά σας πέντε λεπτά πριν από την έναρξη της συνεδρίας.

Κηρύσσω το τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 4.17 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Μαρκίδης Αλέκος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μουσιούττας Νίκος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευθυμίου Ττίμης	Ομήρου Γιαννάκης
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Ρολάνδης Νίκος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Σολωμής Χρίστος
Κατσελλή Ρήνα	Συλλούρης Δημήτρης
Κατσουρίδης Νίκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδης Γλαύκος	Χάσικος Σωκράτης
Κληρίδου Καίτη	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μάρκος	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χριστόφιας Δημήτρης
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρυσστόμου Άριστος
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσστόμου Διόφαντος
Μακρίδης Ισίδωρος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Ανακοίνωση από τον Πρόεδρο του Σώματος της παραίτησης του κ. Σπύρου Κυπριανού από το αξίωμα του Βουλευτή και αντικατάστασή του από τον πρώτο επιλαχόντα του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Νίκο Μουσιούττα ο οποίος πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του δίνει τη νενομισμένη διαβεβαίωση.

2. Διορισμός της κ. Κλαίρης Αγγελίδου και του κ. Παύλου Παπαγεωργίου στη θέση του Γραμματέα της Βουλής και του κ. Νίκου Πιττοκοπίτη στη θέση του Κοσμήτορα της Βουλής.

3. Ανακοίνωση από τον Πρόεδρο του Σώματος της προτεινόμενης σύνθεσης της Επιτροπής Επιλογής και έγκρισή της.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ειδική Συνεδρίαση 7ης Ιουνίου 1991

(Ώρα έναρξης: 6.12 μ.μ.)

(Αρ. 3)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής Ειδικής Συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το μοναδικό θέμα της σημερινής Ειδικής Συνεδρίας της Κυπριακής Βουλής είναι η υποδοχή του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και η προσφώνησή του προς το Σώμα και κατ' επέκταση προς τον κυπριακό λαό.

Κύριε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Κύριοι συνάδελφοι,

Είναι με ιδιαίτερη χαρά και βαθιά συγκίνηση που ως Πρόεδρος της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων έχω την τιμή και το προνόμιο να υποδεχθώ και να εισαγάγω τον κ. Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, το δεύτερο Έλληνα Πρωθυπουργό που επισκέπτεται τη δοκιμαζόμενη και αγωνιζόμενη για επιβίωση και δικαίωση ανατολική εσχατιά του ελληνισμού, τη μαρτυρική μας πατρίδα Κύπρο. Γιατί μπορεί η γεωγραφία να έθεσε την Κύπρο εκατοντάδες μίλια μακριά, κοντά στα παράλια της Τουρκίας, όμως ιστορικά σ' αυτή τη γη την οποία οι εξ

Αρκαδίας πρόγονοί μας έκαναν νέα πατρίδα τους, κτυπούσε και κτυπά δυνατά και αγωνιστικά η καρδιά του έθνους των Ελλήνων.

Η επίσκεψή σας, κύριε Πρωθυπουργέ της Ελλάδας, αποτελεί, όπως σεις πολύ εύστοχα χαρακτηρίσατε, την κορυφαία έκφραση και την τρανή και έμπρακτη απόδειξη της αμέριστης, ολόψυχης και ολόπλευρης συμπαραστάσης και αγάπης της ελληνικής κυβέρνησης, του ελληνικού λαού και ολόκληρου του ελληνικού έθνους προς τον αγώνα του σκληρά χειμαζόμενου κυπριακού ελληνισμού για ελευθερία και αποκατάσταση των βάνουσα καταπατηθέντων αλλά απαράγραπτων δικαίων και δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών του.

Σήμερα, μετά από τα κοσμογονικά γεγονότα που οδήγησαν στο τέλος του ψυχρού πολέμου, πνέει ένας νέος άνεμος αισιοδοξίας στο παγκόσμιο και επιχειρείται η εγκαθίδρυση μιας νέας διεθνούς ηθικής και νομικής τάξης που δεν μπορεί φυσιολογικά να επιτρέψει τη διαιώνιση της τούρκικης εισβολής και κατοχής στην Κύπρο.

Σήμερα, ανεξάρτητα από την τακτική των δύο μέτρων και δύο σταθμών και της κυνικής συμπεριφοράς των σκοπιμοτήτων που χαρακτηρίζουν την πολιτική των ισχυρών της γης, στην περίπτωση της Κύπρου δοκιμάζεται όχι μόνο η αντοχή, το σθένος και η αποφασιστικότητα του μικρού αλλά περήφανου λαού μας, αλλά δοκιμάζεται ταυτόχρονα και η αξιοπιστία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών μαζί με τις πανανθρώπινες και οικουμενικές αξίες που τόσο πολύ προβάλλονται στην τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα και που αποτελούν τη μεγαλύτερη ουσιαστικά κατάκτηση των λαών της γης.

Σήμερα, όταν ο θύτης και ο εισβολέας μετατρέπεται, γιατί έτσι υπαγορεύουν κάποια συμφέροντα, σε προστάτη αξιών και αρχών, δοκιμάζεται η δύναμη αντίστασης και η πίστη στο δίκαιο την οποία πάντοτε διέθετε και διαθέτει όχι μόνο ο κυπριακός ελληνισμός αλλά και ο απανταχού της γης ελληνισμός, γιατί γνωρίζει ότι μια κακή και απλά σκόπιμη λύση του Κυπριακού θα σημάνει την απαρχή νέων δεινών και περιπετειών για τον ευρύτερο ελληνισμό. Γι' αυτό και δε θα αποτελούσε υπερβολή αν λέγαμε ότι η μελλοντική πορεία του Κυπριακού μέσα από τις σύγχρονες συμπληγάδες που διαβαίνει το καράβι της ιστορίας, θα σημαδέψει οριστικά και καθοριστικά το μέλλον ολόκληρου του ελληνισμού και του χώρου μέσα στον οποίο κινείται.

Κύριε Πρωθυπουργέ της Ελλάδας,

Στην εδώ επίσκεψή σας θα διαπιστώσετε πως βρίσκεστε σε μια ακόμα αγωνιστική και ηρωομάνα μεγαλόνησο. Σ' έναν τόπο χαροκαμένο και αντιφατικό, το οικονομικό θαύμα που επιτελέστηκε τα τελευταία 17 χρόνια και το ψηλό βιοτικό επίπεδο μαζί με τους ευρωπαϊκούς ρυθμούς και προσανατολισμούς μας δεν μπόρεσε να ξεγράψει και να διαγράψει τα μαρτύρια, τα τραύματα και τα βάσανα των προσφύγων μας, το βαθύ πένθος των μανάδων και των γυναικών των νεκρών και αγνοουμένων μας, τον κατατρεγμό των εγκλωβισμένων μας, αλλά και τη νοσταλγία των ρόδινων ακρογιαλιών μας και των μοναχικών ξωκλησιών μας. Σε έναν τόπο όπου η καρδιά ακόμα σκιρτά με τη θύμηση και όπου το δάκρυ γίνεται πικρό χαμόγελο αλλά και έφεση για γυρισμό στα δικά μας, η οποία δε θα λείψει ποτέ από μάς και τα παιδιά μας.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Είναι γνωστοί οι αγώνες σας και η αγάπη σας για την αδελφή της Κρήτης μεγαλόνησο. Την εδώ επίσκεψή σας, σ' αυτή τη δύσκολη, κρίσιμη και καθοριστική

φάση που διέρχεται το εθνικό μας θέμα, την ερμηνεύουμε ως την πιο έμπρακτη απόδειξη της αμετάκλητης απόφασης όλων μας, όλων ημών που στην πραγματικότητα τόσα πολλά μας ενώνουν και τόσα λίγα μας χωρίζουν, να συνεχίσουμε μαζί χέρι με χέρι το δύσκολο, ανηφορικό, άνισο ίσως, αλλά πέρα για πέρα δίκαιο αγώνα μας μέχρι την τελική δικαίωση. Τον αγώνα που δεν είναι μόνο εμάς των Ελλήνων της Κύπρου αλλά ολόκληρου του ελληνισμού, όπως η εδώ παρουσία σας καταμαρτυρεί. Για μια Κύπρο κυρίαρχη, πραγματικά ελεύθερη, αποστρατιχοποιημένη, επανενωμένη, ευρωπαϊκή, κοινή πατρίδα όλων των πολιτών της, ανεξάρτητα από καταγωγή, θρήσκευμα ή οτιδήποτε άλλο.

Ας κάνουμε τους πόθους των ψυχών μας πεποίθηση, την πίστη μας ατσάλι και τα λόγια έργα και μαζί ας σχεδιάσουμε προσεκτικά, ας προγραμματίσουμε υπεύθυνα και ας διαβουλευθούμε συνετά, για να μετρήσουμε σωστά τις εθνικές μας δυνατότητες χαράζοντας σωτήρια γραμμή σε μια πανεθνική προσπάθεια που αποτελεί σήμερα ιστορική επιταγή και καθήκον όλων μας, ώστε να ανατρέψουμε τα δυσμενή για μας δεδομένα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Είμαι βέβαιος ότι εκφράζω τα αισθήματα όλων των πλευρών της Βουλής ευχαριστώντας θερμά τον κ. Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, Πρωθυπουργό της Ελλάδας, για την τιμή που μας έκανε, τη χαρά που μας έδωσε και τη μεγάλη ελπίδα που μας έφερε με την εδώ επίσκεψη και παρουσία του.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

Και τώρα καλώ τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας κ. Κωνσταντίνο Μητσοτάκη να προσφωνήσει το Σώμα από το βήμα της Βουλής. Θα παρακαλέσω το Γραμματέα να συνοδεύσει τον κ. Μητσοτάκη στο βήμα.

(Η Γραμματέας κ. Κλαίρη Αγγελίδου συνοδεύει τον κ. Μητσοτάκη στο βήμα).

(Χειροκροτήματα)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί αντιπρόσωποι του κυπριακού λαού,

Με βαθιά συγκίνηση απευθύνομαι σήμερα απ' αυτό το βήμα ως Πρωθυπουργός της Ελλάδας σ' εσάς τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του κυπριακού λαού. Σας χαιρετίζω και σας μεταφέρω το αδελφικό μήνυμα του ελληνικού λαού ο οποίος μαζί και με τον όπου γης ελληνισμό βρίσκεται πάντα στο πλευρό σας και συμπαρίσταται στον αγώνα σας για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του υπ' αριθμό ένα εθνικού προβλήματός μας.

Κανείς από μας δε λησμονεί τους μακρούς και σκληρούς αγώνες τις δεκαετίες που πέρασαν, πάντοτε με σκοπό την αποκατάσταση του κυπριακού λαού στα απαράγραπτα δικαιώματα που ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών αναγνωρίζει σ' όλους τους λαούς και προ παντός στο δικαίωμα του να ζει ελεύθερος. Δε λησμονεί επίσης ότι στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου οι Κύπριοι αδελφοί μας πολέμησαν ηρωικά στο πλευρό μας και στο πλευρό των συμμάχων για τα κοινά ιδανικά και για τη δική τους ελευθερία. Πολύ πρόσφατα άλλωστε τιμήσαμε τους Κυπρίους που έπεσαν στη μάχη της Κρήτης.

Είναι γνωστά τα όσα συνέβησαν μετά τη συμμαχική νίκη. Τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος πλήρωσαν το δικό τους βαρύ τίμημα στον ψυχρό πόλεμο. Αλλά ο κυπριακός λαός κατόρθωσε τελικά με τους σκληρούς αγώνες του και με τις θυσίες του να αποκτήσει το δικό του ελεύθερο και ανεξάρτητο κράτος. Δε θα 'θελα και δε χρειάζεται να προχωρήσω περισσότερο στα πρόσφατα γεγονότα.

Η επίσκεψή μου στην Κύπρο ως Πρωθυπουργού της Ελλάδας συμπίπτει με το ξεκίνημα της νέας βουλευτικής σας περιόδου. Οι περισσότεροι από σας είσαστε νέοι σ' αυτή την αίθουσα. Σας εύχομαι, ως παλιός κοινοβουλευτικός, καλή δύναμη και αποδοτικό έργο.

Η περίοδος αυτή είναι κρίσιμη για την εξέλιξη του εθνικού μας θέματος. Η επίλυσή του είναι επιβεβλημένο να γίνει στο διάστημα της δικής σας βουλευτικής θητείας, αφού το αντίθετο θα ισοδυναμούσε με διαιώνισή του. Αναλαμβάνετε λοιπόν με την εκλογή σας βαριά ευθύνη, καθώς η κυπριακή Βουλή θα κληθεί να παίξει σημαντικό ρόλο σ' αυτή την προσπάθεια.

Δε θα είναι ασφαλώς εύκολο να καταλήξουν σε αποτέλεσμα οι προσπάθειες που καταβάλλονται. Χρειάζεται απ' όλους εγρήγορση, επιμονή, υπευθυνότητα και εξάντληση των δυνατοτήτων μας προς κάθε κατεύθυνση. Αρχίζοντας από το εσωτερικό της Ελλάδας και της Κύπρου όπου έχουμε περισσότερο παρά ποτέ ανάγκη από ομόνοια και ομοψυχία, προχωρώντας στην αδιάκοπη προβολή των δικαίων του κυπριακού ελληνισμού προς τη διεθνή κοινή γνώμη και τη διεθνή κοινότητα και καταλήγοντας στους Τουρκοκυπρίους και την ίδια την Τουρκία.

Ειδικά ως προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα, δεκαετίες αμοιβαίας καχυποψίας θα πρέπει να υπερπηδηθούν. Γνωρίζω ότι με τις πράξεις σας αγωνίζεσθε να πείσετε και τον πιο δύσπιστο Τουρκοκύπριο ότι επιθυμείτε και μπορείτε να συμβιώσετε ειρηνικά πλάι-πλάι πάνω στο νησί. Η Τουρκία όμως πρέπει επιτέλους να συνεισφέρει στη λύση αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι δεν επιδιώκει τη διαιώνιση της στρατιωτικής κατοχής και την επιβολή κηδεμονίας της στην Κύπρο. Η καλύτερη δε απόδειξη που μπορεί να παράσχει είναι να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και να αποσύρει τις δυνάμεις της κατοχής. Η κυπριακή κυβέρνηση έχει άλλωστε επανειλημμένα δηλώσει ότι είναι πρόθυμη να ανταποκριθεί σε κάθε βήμα προς την κατεύθυνση της πλήρους αποστρατικποίησης που, και κατά το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, θα πρέπει να είναι ο τελικός στόχος.

Και εδώ βρίσκεται η πολιτική ουσία του προβλήματος: Η Άγκυρα πρέπει να πάψει να προσεγγίζει τη λύση του Κυπριακού με τη νοοτροπία επεκτατικού κράτους περασμένων εποχών και να δίνει την εντύπωση ότι απεργάζεται τη διχοτόμηση του νησιού που καταπατεί κάθε έννοια διεθνούς δικαίου και ανθρωπισμού. Πρέπει να δεχθεί να συνεργαστεί ειλικρινά με το Γενικό Γραμματέα για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση που να αποφεύγει τα λάθη και τις παγίδες του παρελθόντος και να μην παραβιάζει τις βασικές αρχές του Διεθνούς Δικαίου και του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Λύση που θα εγκαθιδρύει καθεστώς απόλυτης ισοπολιτείας για όλους τους Κυπρίους. Θα εξασφαλίζει πλήρως τις πολιτικές ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα όλων των κατοίκων του νησιού.

Οι απαιτήσεις της Τουρκίας σήμερα βαίνουν δυστυχώς πολύ πέραν των ορίων που υπερεπαρκούν, για να κατοχυρωθεί η ασφάλεια των Τουρκοκυπρίων. Έρχονται δε σε αντίθεση με τη βούληση της διεθνούς κοινότητας που

ενσαρκώνουν οι αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό. Εύχομαι ειλικρινά η Τουρκία να αντιληφθεί το λάθος της και να κάνει μια ειλικρινή προσπάθεια προς τη σωστή κατεύθυνση. Εφόσον όμως δεν το πράττει, είμαστε υποχρεωμένοι, και στην Ελλάδα και στην Κύπρο, να ενισχύσουμε την άμυνά μας, γιατί η πείρα έχει διδάξει ότι η ασθενής άμυνα ενθαρρύνει την αδιαλλαξία.

Αγαπητοί φίλοι,

Κυπριακό και ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Είναι μια βασική παρατήρηση που πολλές φορές έχω κάμει στην Ελλάδα και που θέλω και εδώ ξεκάθαρα να επαναλάβω. Ως εκ τούτου είναι φυσικό το Κυπριακό να εξακολουθεί να αποτελεί και αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα της εξωτερικής μας πολιτικής και επηρεάζει σοβαρότατα τις σχέσεις μας με την Τουρκία. Βαρύτατο τίμημα πλήρωσε ο ελληνισμός στη γείτονα χώρα. Η Ελλάδα όμως μπορεί να είσθε βέβαιοι ότι θα παραμείνει ακλόνητος συμπαράστατης του κυπριακού ελληνισμού και δε θα φεισθεί θυσιών και αγώνων για την υποστήριξή του. Η ιστορία μας, οι αδελφικοί δεσμοί μας, οι κοινοί εθνικοί αγώνες, επιτάσσουν την αλληλεγγύη και τη συμπαράσταση προς του Έλληνας της Κύπρου. Η συμπαράσταση δεν είναι λέξη κενή. Σημαίνει έμπρακτο, ανιδιοτελές ενδιαφέρον για τη λύση του Κυπριακού με γνώμονα τα συμφέροντα των Ελλήνων της Κύπρου αλλά και ολόκληρου του ελληνισμού.

Η κυβέρνησή μου στον πρώτο χρόνο της θητείας της, σε αγαστή συνεργασία με την κυπριακή κυβέρνηση, εγκαινίασε μια διεθνή εκστρατεία για το Κυπριακό προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την επίτευξη μιας λύσης αποδεκτής από τους Έλληνας της Κύπρου. Πετύχαμε να δεχθεί ρητά η ΕΟΚ στο Δουβλίνο ότι το Κυπριακό επηρεάζει τις σχέσεις της με την Τουρκία. Και έτσι οδηγήθηκε η προεδρία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να ξεκινήσει τον περασμένο Φεβρουάριο πρωτοβουλία που έχει ως στόχο να βοηθήσει, να συμβάλει στην επίλυση του Κυπριακού.

Εκτός από την ευαισθητοποίηση του διεθνούς παράγοντος επιδιώξαμε επίσης να πείσουμε την Τουρκία ότι η λύση του Κυπριακού θα είναι και προς το δικό της όφελος, διότι θα ανοίξει καινούργιες προοπτικές στις διμερείς ελληνοτουρκικές σχέσεις αλλά προ παντός στις σχέσεις της με την Ευρώπη. Αυτό αποτέλεσε και αποτελεί βασικό στόχο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και δε θα σταματήσουμε να το επαναλαμβάνουμε μέχρις ότου πεισθεί η Τουρκία ότι σε μια Ευρώπη όπου τα διαχωριστικά τείχη καταρρέουν και προχωρεί με ταχύτατους ρυθμούς η οικονομική και πολιτική ενοποίηση, οι τοπικές διενέξεις μετατρέπονται σε κοινά προβλήματα όλης της ευρωπαϊκής οικογένειας. Δεν είναι νοητό να υπάρχει σήμερα σ' ένα ευρωπαϊκό νησί όπως είναι η Κύπρος ο αναχρονισμός της κατοχής, των συρματοπλεγμάτων, των εποίκων, των χωριστών πόλεων, των πόλεων-ομήρων, των προσφύγων και των αγνοουμένων. Ιδιαίτερα σ' ένα κράτος που θέλει να ανήκει στην Ευρώπη. Το κλίμα άλλωστε αυτό -έντονο στην Ευρώπη- τείνει να επικρατήσει και διεθνώς μετά την κρίση του Κόλπου και την πρωτοφανή στη σύγχρονη ιστορία αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας από συνασπισμό κρατών με την εξουσιοδότηση των Ηνωμένων Εθνών. Είναι μια καλή στιγμή από της πλευράς αυτής για την προσπάθεια που από κοινού καταβάλλουμε. Ο πόλεμος στον Κόλπο έγινε για την αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας για την ισχύ των αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών, όπως είναι ακριβώς η περίπτωση της Κύπρου.

Φίλοι Βουλευτές,

Θα προτιμούσα ασφαλώς η επίσκεψή μου στην Κύπρο να συνέπιπτε με θετικές εξελίξεις στο Κυπριακό. Ιδιαίτερα μάλιστα μετά την αισιοδοξία που άφησε να φανεί ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην έκθεση του Μαρτίου προς το Συμβούλιο Ασφαλείας που τον είχε τότε οδηγήσει στο να θέσει χρονικό όριο τις αρχές Ιουλίου για την ευόδωση των προσπαθειών του. Λυπούμαι διότι οι ειδήσεις δεν είναι, όπως όλοι ξέρουμε, ενθαρρυντικές. Μετά τις σημερινές μου συνομιλίες με τον Πρόεδρο κ. Βασιλείου και με τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Ιακώβου θα μου δοθεί αύριο η ευκαιρία να ακούσω τις απόψεις των μελών του Εθνικού Συμβουλίου και να διαβουλευτώ μαζί τους, τόσο για τις εξελίξεις και τη διαγραφόμενη πορεία του Κυπριακού, όσο και για τη βοήθεια που μπορεί και πρέπει να παράσχει η Ελλάδα. Είμαι βέβαιος ότι οι συνομιλίες αυτές και η άμεση επαφή με τον κυπριακό ελληνισμό -και πρέπει να σας πω με βαθιά συγκίνηση ότι αισθάνθηκα ιδιαίτερη χαρά, όταν επικοινωνήσα σήμερα το πρωί φθάνοντας στο νησί σας με τον κυπριακό λαό και είμαι ευγνώμων για τις εκδηλώσεις του- η επαφή μου με τον κυπριακό λαό θα μου επιτρέψουν να αποκτήσω καλύτερη επίγνωση των ανησυχιών και των προτεραιοτήτων σας, ώστε να μπορέσω καλύτερα να ανταποκριθώ στο καθολικό αίτημα των Ελλήνων της Κύπρου που είναι να συνεισφέρει αποτελεσματικά η Ελλάδα στην εξεύρεση δίκαιης και βιώσιμης λύσης που θα κατοχυρώνει τον κυπριακό ελληνισμό. Έχω όμως από τώρα τη βεβαιότητα, και αυτήν επιθυμώ να σας μεταφέρω, ότι αν εξασφαλίσουμε την αρραγή ενότητά μας στην Κύπρο και στην Ελλάδα -και αυτό εξαρτάται αποκλειστικά από εμάς να το πετύχουμε- θα είμαστε σε καλύτερη θέση για να επιδιώξουμε και να πετύχουμε τους στόχους μας προς όφελος του κυπριακού ελληνισμού αλλά και της ειρήνης και της ευημερίας των λαών της περιοχής μας.

Αδελφοί μου,

Από το επίσημο βήμα θέλω τελειώνοντας να σας διαβεβαιώσω άλλη μια φορά από μέρους όλων των Ελλήνων,, δε σας ξεχνούμε, δεν ξεχνούμε τους ήρωες και τους μάρτυρες των αγώνων σας, δεν ξεχνούμε τους αγνοούμενους που ακόμα δεν ξέρουμε ποια είναι η τύχη τους, δεν ξεχνούμε τους πρόσφυγες που δε γύρισαν στις εστίες τους, δεν ξεχνούμε τους εγκλωβισμένους που καρτερούν στα απομονωμένα χωριά τους και προ παντός εμείς οι Έλληνες στην Ελλάδα δεν ξεχνούμε το χρέος μας να αγωνιστούμε μαζί σας ως το τέλος, ως την ευόδωση του αγώνα μας για μια ενιαία, ελεύθερη, ανεξάρτητη, δημοκρατική Κύπρο, για μια Κύπρο όπου όλοι οι πολίτες της ανεξάρτητα από φυλή, θρησκεία ή γλώσσα, θα ζουν και θα εργάζονται πλάι-πλάι για την κοινή τους ευημερία, για το κοινό και ευτυχισμένο μέλλον των παιδιών τους.

Σας ευχαριστώ θερμώς.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και πάλι τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας κύριο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη για την εμπνευσμένη και μεστή από εθνικά νοήματα ομιλία του προς την κυπριακή Βουλή και ευρύτερα προς τον κυπριακό λαό.

Κύριοι Βουλευτές, φθάσαμε στο τέλος της Ειδικής Συνεδρίας της Βουλής και κηρύσσω τη λήξη της.

(Κτυπά τη σφύρα)

(Ώρα λήξης: 6.40 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Μακρίδης Ισίδωρος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μακρίδης Αλέκος
Αναστασιάδης Νίκος	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γιάγκου Κίκης	Μουσιούττας Νίκος
Ευθυμίου Ττίμης	Μούσκος Ανδρέας
Ευσταθίου Ευστάθιος	Ομήρου Γιαννάκης
Ηλιάδης Δημήτρης	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Κώστας	Παπαγεωργίου Παύλος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδώρου Δώρος	Παπαρές Αυγερινός
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Καζαμίας Κίκης	Πουργουρίδης Χρίστος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουνίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδης Γλάυκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Κατερίνα	Χάσιος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μάρκος	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρίστου Ανδρέας
Κωνσταντίνου Κώστας	Χριστόφιας Δημήτρης
Λυσιώτης Λεωνίδα	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Γιάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγική ομιλία του Προέδρου της Βουλής κ. Αλ. Γαλανού κατά την παρουσίαση του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Κ. Μητσοτάκη στο Σώμα.
2. Ομιλία του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Κ. Μητσοτάκη προς το Σώμα της Βουλής.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 13ης Ιουνίου 1991

(Ώρα έναρξης: 5.35 μ.μ.)

(Αρ. 4)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής και παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απαρτία υπάρχει, αλλά όταν υπάρχει απαρτία δεν υπάρχουν καθίσματα. Εμείς εδώ θα βγάλουμε λάδι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, δεν είναι κάτι το οποίο μπορεί να λυθεί σήμερα. Εισηγούμαι να το συζητήσουμε το πρόβλημα στη σύσκεψη των κοινοβουλευτικών αρχηγών.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Να λυθεί, κύριε Πρόεδρε, κατά τη διάρκεια της θερινής διακοπής. Να ενώσουμε κανένα κομμάτι στα έδρανα, για να μας χωρεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ή να κάμετε μέχρι το Σεπτέμβριο δίαιτα, κύριε Κληρίδη.

(Γέλια)

Το πρώτο θέμα της σημερινής ημερήσιας διάταξης είναι η ανακοίνωση της σύνθεσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Επιλογής, με όλα τα μέλη της παρόντα, αποφάσισε τη δημιουργία των πιο κάτω Επιτροπών, με τη σύνθεση την οποία θα σας αναγνώσω.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ:

Τάσσος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Ρήνα Κατσελλή, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Γιαννάκης Μάτσης, ΔΗΣΥ
 Νίκος Αναστασιάδης, ΔΗΣΥ
 Καίτη Κληρίδου, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Χρίστου, ΑΚΕΛ
 Γιαννάκης Αγαπίου, ΑΚΕΛ
 Δώρος Χριστοδουλίδης, ΑΚΕΛ
 Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Αλέκος Μαρκίδης, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Γεωργίου, ΔΗΣΥ
 Γιαννάκης Κασουλίδης, ΑΚΕΛ

(Σχόλια από Βουλευτές)

Συγνώμη, Γιαννάκης Κασουλίδης, Δημοκρατικός Συναγεραμός.

Λυπούμαι, κύριε Κασουλίδη, για το λάθος. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία και πιστεύω ότι δε θα έπειθα κανένα πως ο κ. Κασουλίδης θα μπορούσε να είναι προς την Αριστερά. Οπωσδήποτε.

Νίκος Κατσοριδής, ΑΚΕΛ
 Αβραάμ Αντωνίου, ΑΚΕΛ
 Κίκης Καζαμίας, ΑΚΕΛ
 Ανδρέας Φιλίππου, ΑΚΕΛ
 Τάσσος Παπαδόπουλος, ΔΗΚΟ
 Νίκος Μουσιούττας, ΔΗΚΟ
 Μάρκος Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ
 Ρένος Πρέντζας, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ:

Αβραάμ Αντωνίου, Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Παύλος Παπαγεωργίου, Αν. Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Ανδρέας Κουκουμάς, ΑΚΕΛ
 Ανδρέας Μούσκος, ΔΗΣΥ
 Καίτη Κληρίδου, ΔΗΣΥ
 Δημήτρης Συλλούρης, ΔΗΣΥ
 Νίκος Πιττοκοπίτης, ΔΗΚΟ
 Κίμων Παναγίδης, ΔΗΚΟ
 Ρένος Πρέντζας, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΚΩΝ:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος, ΕΔΕΚ
 Γιαννάκης Ομήρου, Αν. Πρόεδρος, ΕΔΕΚ
 Σοφοκλής Χατζηγιάννης, ΔΗΣΥ
 Χρίστος Πουργουρίδης, ΔΗΣΥ
 Καίτη Κληρίδου, ΔΗΣΥ
 Κώστας Κωνσταντίνου, ΔΗΣΥ
 Γιαννάκης Αγαπίου, ΑΚΕΛ

Παύλος Παπαγεωργίου, ΑΚΕΛ
 Αβραάμ Αντωνίου, ΑΚΕΛ
 Αριστοφάνης Γεωργίου, ΑΚΕΛ
 Μάρκος Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Μιχαλάκης Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Τάσσος Παπαδόπουλος, ΔΗΚΟ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:

Νίκος Αναστασιάδης, Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Κλαίρη Αγγελίδου, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Γιαννάκης Κασουλίδης, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Φιλίππου, ΑΚΕΛ
 Λώρης Λυσιώτης, ΑΚΕΛ
 Θάσος Μιχαηλίδης, ΑΚΕΛ
 Μάρκος Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Μιχαλάκης Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Ρένος Πρέντζας, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ:

Νίκος Κατσουρίδης, Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Ανδρέας Κουκουμάς, Αν. Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Δημήτρης Κοντιδής, ΑΚΕΛ
 Κίκης Γιάγκου, ΑΚΕΛ
 Χρίστος Σολωμής, ΔΗΣΥ
 Χρίστος Πουργουρίδης, ΔΗΣΥ
 Δημήτρης Συλλούρης, ΔΗΣΥ
 Σωκράτης Χάσιος, ΔΗΣΥ
 Νίκος Μουσιούττας, ΔΗΚΟ
 Κώστας Ηλιάδης, ΔΗΚΟ
 Ντίνος Μιχαηλίδης, ΔΗΚΟ
 Ευστάθιος Ευσταθίου, ΕΔΕΚ
 Δώρος Θεοδώρου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΜΥΝΑΣ:

Γάκης Χατζηδημητρίου, Πρόεδρος, ΕΔΕΚ
 Χρίστος Σολωμής, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Σοφοκλής Χατζηγιάννης, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Γεωργίου, ΔΗΣΥ
 Νίκος Κατσουρίδης, ΑΚΕΛ
 Δώρος Χριστοδουλίδης, ΑΚΕΛ
 Λώρης Λυσιώτης, ΑΚΕΛ
 Κίμων Παναγίδης, ΔΗΚΟ
 Νίκος Μουσιούττας, ΔΗΚΟ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ:

Χρίστος Μαυροκορδάτος, Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Δημήτρης Κοντιδής, Αν. Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Κίκης Γιάγκου, ΑΚΕΛ
 Αυγερινός Παπαρές, ΔΗΣΥ
 Σοφοκλής Χατζηγιάννης, ΔΗΣΥ
 Κώστας Κωνσταντίνου, ΔΗΣΥ

Άριστος Χρυσοστόμου, ΔΗΚΟ
 Νίκος Πιττοκοπίτης, ΔΗΚΟ
 Γιαννάκης Ομήρου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ:

Μιχαλάκης Κυπριανού, Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Άριστος Χρυσοστόμου, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Αλέκος Μαρκίδης, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Μούσκος, ΔΗΣΥ
 Δημήτρης Συλλούρης, ΔΗΣΥ
 Κίκης Καζαμίας, ΑΚΕΛ
 Χρίστος Μαυροκορδάτος, ΑΚΕΛ
 Θάσος Μιχαηλίδης, ΑΚΕΛ
 Δώρος Θεοδώρου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ:

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Νίκος Πιττοκοπίτης, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΚΟ
 Ανδρέας Μούσκος, ΔΗΣΥ
 Ισίδωρος Μακρίδης, ΔΗΣΥ
 Ττίμης Ευθυμίου, ΔΗΣΥ
 Παύλος Παπαγεωργίου, ΑΚΕΛ
 Κίκης Καζαμίας, ΑΚΕΛ
 Θάσος Μιχαηλίδης, ΑΚΕΛ
 Δημήτρης Ηλιάδης, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΓΕΙΑΣ:

Αλέκος Μαρκίδης, Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Γιαννάκης Κασουλίδης, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Ττίμης Ευθυμίου, ΔΗΣΥ
 Δώρος Χριστοδουλίδης, ΑΚΕΛ
 Λώρης Λυσιώτης, ΑΚΕΛ
 Διόφαντος Χρυσοστόμου, ΑΚΕΛ
 Κώστας Ηλιάδης, ΔΗΚΟ
 Ντίνος Μιχαηλίδης, ΔΗΚΟ
 Δώρος Θεοδώρου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ:

Γιαννάκης Μάτσης, Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Νίκος Αναστασιάδης, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Σωκράτης Χάσιος, ΔΗΣΥ
 Λάκης Θεοδούλου, ΑΚΕΛ
 Νίκος Κατσουρίδης, ΑΚΕΛ
 Αριστοφάνης Γεωργίου, ΑΚΕΛ
 Άριστος Χρυσοστόμου, ΔΗΚΟ
 Τάσος Παπαδόπουλος, ΔΗΚΟ
 Γιαννάκης Ομήρου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ - ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΩΝ - ΑΓΝΟΥΜΕΝΩΝ- ΠΑΘΟΝΤΩΝ:

Αριστοφάνης Γεωργίου, Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Κίκης Γιάγκου, Αν. Πρόεδρος, ΑΚΕΛ

Ανδρέας Κουκουμάς, ΑΚΕΛ
 Κλαίρη Αγγελίδου, ΔΗΣΥ
 Ισίδωρος Μακρίδης, ΔΗΣΥ
 Σωκράτης Χάσιος, ΔΗΣΥ
 Ρήνα Κατσελλή, ΔΗΚΟ
 Μιχαλάκης Κυπριανού, ΔΗΚΟ
 Δημήτρης Ηλιάδης, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ:

Γιαννάκης Αγαπίου, Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Διόφαντος Χρυσοστόμου, Αν. Πρόεδρος, ΑΚΕΛ
 Θάσος Μιχαηλίδης, ΑΚΕΛ
 Αυγερινός Παπαρές, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Γεωργίου, ΔΗΣΥ
 Κώστας Κωνσταντίνου, ΔΗΣΥ
 Κίμων Παναγίδης, ΔΗΚΟ
 Κώστας Ηλιάδης, ΔΗΚΟ
 Ευστάθιος Ευσταθίου, ΕΔΕΚ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:

Χρίστος Σολωμής, Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Τίμης Ευθυμίου, Αν. Πρόεδρος, ΔΗΣΥ
 Κλαίρη Αγγελίδου, ΔΗΣΥ
 Λώρης Λυσιώτης, ΑΚΕΛ
 Διόφαντος Χρυσοστόμου, ΑΚΕΛ
 Χρίστος Μαυροκορδάτος, ΑΚΕΛ
 Ρήνα Κατσελλή, ΔΗΚΟ
 Νίκος Μουσιούττας, ΔΗΚΟ
 Δημήτρης Ηλιάδης, ΕΔΕΚ

Αυτές είναι οι βασικές Επιτροπές. Επιπλέον προστίθεται η Επιτροπή Τηρήσεως του Κανονισμού 16, σύμφωνα με τους Κανονισμούς της Βουλής.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ:

(Κανονισμός 16)

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος (ex officio)
 Γιαννάκης Μάτσης, ΔΗΣΥ
 Ανδρέας Χρίστου, ΑΚΕΛ
 Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ

Στην προηγούμενη Βουλή υπήρχαν και ειδικές επιτροπές. Αυτές θα αποφασιστούν συν τω χρόνω.

Αντιλαμβάνομαι ότι εγκρίνεται ο καταρτισμός των Επιτροπών της Βουλής.

Επίσης θα ήθελα να σας ανακοινώσω ότι έχουν δοθεί από τα κόμματα οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες και οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού, αποτελούμενη από 19 Βουλευτές, έχει ορίσει Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον κ. Ιωάννη Μάτση με αναπληρωτή τον κ. Νίκο Αναστασιάδη. Το ΑΚΕΛ, με 18 Βουλευτές, έχει ορίσει Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον κ. Ανδρέα Χρίστου. Το Δημοκρατικό Κόμμα, με 11 Βουλευτές, έχει ορίσει Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον κ. Τάσσο Παπαδόπουλο

με αναπληρωτή τον κ. Ντίνο Μιχαηλίδη και το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ, με 7 Βουλευτές, έχει ορίσει Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

Θα ήθελα εδώ να αναφέρω ότι στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας συμμετέχουν και οι εκπρόσωποι των Θρησκευτικών Ομάδων, ο κ. Αράμ Καλαϊτζιάν εκ μέρους των Αρμενίων, ο κ. Ιωάννης Πογιατζής εκ μέρους των Μαρωνιτών και ο κ. Μπενίτο Μαντοβάνη εκ μέρους των Λατίνων.

Και τώρα μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' - Νομοθετική Εργασία. Δεν ήταν βέβαια δυνατόν να υπάρξει νομοθετική εργασία λόγω της μέχρι τώρα μη σύστασης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Κεφάλαιο Β' - Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων. Παρακαλώ το Γραμματέα να προβεί στην κατάθεση των νομοσχεδίων και των εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(1) Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(2) Ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδοτήσεως της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(4) Ο περί Πώλησης Αγαθών Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(5) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(6) Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(7) Ο περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(9) Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(10) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(11) Ο περί Δημοσίας Υγείας (Χωρίων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(12) Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(13) Οι Δημοτικοί (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Λευκωσίας του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(14) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(15) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(16) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(17) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(18) Οι περί Υπουργείου Δικαιοσύνης - Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχειακού Επιθεωρητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(19) Οι περί Ελεγκτικής Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(20) Οι περί Εγγραφής Χημικών Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Υγείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(21) Οι περί Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας - Θέσεις Μάγειρα, Καθαρίστριας και Οδηγού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(22) Οι περί Πολιτιστικών και Άλλων Υπηρεσιών - Κυπριακή Βιβλιοθήκη - Θέσεις Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(23) Οι περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Αποπληρωμή, Είσπραξη και Κυρώσεις) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(24) Οι περί Αεροσκαφών Υπεριπτάμενων της Περιοχής Πληροφοριών Πτήσεων (Τέλη) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(25) Οι περί Υπουργείου Εσωτερικών - Θέση Διευθυντή Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(26) Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (27) Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (28) Οι περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (29) Οι περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (30) Ετήσια Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Καρότων και Τεύτλων για τα Έτη 1989 - 1990.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (31) Έκθεση του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 2 του Νόμου 74/88.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (32) Ετήσια Έκθεση του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου για το έτος 1989.

Κατατέθηκε από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (33) Έκθεση όσον αφορά την παραχώρηση εγκρίσεων που δόθηκαν από τον Υπουργό Εσωτερικών προς το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού του

Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων Νόμου του 1991 (Αρ. 22 του 1991).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (34) Έκθεση όσον αφορά την παραχώρηση εγκρίσεων που δόθηκαν από τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας προς την Αρχή Κρατικών Εκθέσεων σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού της Αρχής Κρατικών Εκθέσεων Νόμου του 1990 (Αρ. 117 του 1990).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (35) Έκθεση όσον αφορά την παραχώρηση εγκρίσεων που δόθηκαν από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προς την Αρχή Βιομηχανικής Καταρτίσεως σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως Νόμου του 1990 (Αρ. 14 του 1990).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (36) Έγγραφα που αφορούν:
- (α) την παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία και
  - (β) τη σκοπούμενη πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 (Αρ. 99 του 1985).

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τα ακόλουθα κατατέθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας:

- (37) Έγγραφο που αφορά την πρόσληψη και παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων από τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

- (38) Έγγραφο που αφορά την πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων από το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί

- Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).
- (39) Έγγραφο που αφορά την παράταση των υπηρεσιών έκτακτου υπαλλήλου από το Πανεπιστήμιο Κύπρου δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).
- (40) Έγγραφο που αφορά την παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων από τις Σχολικές Εφορείες Λευκωσίας, Λεμεσού, Παραλιμνίου δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).
- (41) Έγγραφο που αφορά την παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων από τις Σχολικές Εφορείες Αραδίππου και Πολεμίου δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται όλα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τα ακόλουθα κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας:

- (42) Έγγραφο που αφορά την πρόσληψη έκτακτου υπαλλήλου από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).
- (43) Έγγραφο που αφορά την παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων από το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται όλα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Περατώθηκε η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Ο κ. Μουσιούττας.

Ν. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Διερωτώμαι αν θα έπρεπε να γίνει σύσταση σε ό,τι αφορά το τροποποιητικό νομοσχέδιο του περί Δήμων Νόμου. Συγκεκριμένα εκείνο που αφορά κενωθείσα θέση δημάρχου κατά το τελευταίο έτος της θητείας του. Να γίνει σύσταση να θεωρηθεί επείγον και να ληφθεί απόφαση την προσεχή Πέμπτη, λαμβανομένου υπόψη ότι έχουν προκηρυχθεί οι εκλογές, έχουν καθοριστεί οι ημερομηνίες λήξης υποβολής αιτήσεων και, για να αποφευχθούν περιττές ενέργειες και διαδικασίες, εισηγούμαι να γίνουν τα δέοντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνούν οι άλλες πλευρές της Βουλής;

Αφού δεν υπάρχει καμιά ένσταση, κηρύσσεται επείγον και παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών να προχωρήσει στο να καλέσει το ταχύτερο δυνατόν συνεδρία της Επιτροπής για να επεξεργαστεί το νομοσχέδιο.

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις. Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις έχουν δοθεί γραπτώς και θα καταχωρηθούν στα πρακτικά. Υπάρχουν όμως και κάποιες απαντήσεις που ακόμα εισρέουν προς συναδέλφους της παλιάς Βουλής, τον κ. Π. Στυλιανού και άλλους.

Απάντηση ημερομηνίας 24 Απριλίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χριστόδουλου Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΔ' 526, ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Αυγερινού Παπαρέ.

«Σας πληροφορώ ότι οι πολεοδομικές ζώνες του χωριού Ερήμη, που δημοσιεύθηκαν ως Κ.Δ.Π. 54/87 στο Τρίτο Παράρτημα (Μέρος Ι) της επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, με αρ. 2210 και ημερομηνία 27.2.87, εγκρίθηκαν από τον Έπαρχο Λεμεσού, που είναι η αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο, με τη σύμφωνη γνώμη της οικείας χωριτικής αρχής.

Στο μεταξύ οι πιο πάνω πολεοδομικές ζώνες έχουν αναθεωρηθεί με την Κ.Δ.Π. 329/90, που δημοσιεύτηκε στο Τρίτο Παράρτημα (Μέρος Ι) της επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, με αρ. 2560 και ημερομηνία 1.12.90, αφού εξασφαλίστηκε πάλι η σύμφωνη γνώμη της οικείας χωριτικής αρχής.

Όπως είναι γνωστό, από την 1η Δεκεμβρίου 1990 έχει τεθεί σε εφαρμογή ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος. Εάν η χωριτική αρχή επιθυμεί να εγείρει θέμα περαιτέρω τροποποίησης των εν λόγω ζωνών, μπορεί να υποβάλει σχετική εισήγηση - ένσταση μέσα στα πλαίσια της υποβολής ενστάσεων εναντίον της Δήλωσης Πολιτικής μέχρι τις 31.7.91.»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσιικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 347, ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η ευθυγράμμιση της κοίτης του ποταμού Ξερού προωθείται σταδιακά με πιστώσεις που διατίθενται μέσω των ετήσιων προϋπολογισμών.»

Απάντηση ημερομηνίας 10 Απριλίου 1991 του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ. Παύλου Σαββίδη στην ερώτηση ΕΕ' 360, ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Δημήτρη Ηλιάδη.

«Η μη εφαρμογή του κανονισμού 46(5)(α) των περί Ηλεκτρισμού Κανονισμών για σχεδιασμό και μελέτη ηλεκτρικών εγκαταστάσεων οφείλεται κυρίως σε πρακτικές αδυναμίες εφαρμογής του κανονισμού από τους δήμους και τις κατά τόπους αρμόδιες αρχές.

Οι επαρχιακές διοικήσεις εξέφρασαν τις επιφυλάξεις τους για την εφαρμογή του κανονισμού 46(5)(α) των Κανονισμών, υποδεικνύοντας ότι θα προέκυπταν

οικονομικές επιβαρύνσεις για τους αιτητές και επιπρόσθετες καθυστερήσεις στην έκδοση αδειών οικοδομής.

Η μη εφαρμογή του κανονισμού αυτού αφορά όλους τους κατόχους πιστοποιητικού ικανότητας εκπόνησης σχεδίων και μελετών, δηλ. διπλωματούχους μηχανικούς, απόφοιτους του ΑΤΙ και άλλων ισοδύναμων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Έχοντας υπόψη τις δυσκολίες αυτές, το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών επανεξετάζει το όλο θέμα υπό το φως των διατάξεων του νομοσχεδίου που τροποποιεί τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο.»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 378, ημερομηνίας 6 Δεκεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Στο αρδευτικό έργο Χρυσοχούς έχει ήδη ενταχθεί έκταση 560 δεκαρίων γης της κοινότητας Σίμου και πρόσφατα συμπληρώθηκαν οι εργασίες κατασκευής των αγροτικών δρόμων στην υπό άρδευση περιοχή. Παράλληλα, προχωρούν με γοργό ρυθμό οι εργασίες κατασκευής του αρδευτικού δικτύου σε συνδυασμό με τις περιοχές Περιστερώννας και Φιλούσας, με στόχο τη συμπλήρωσή τους μέχρι το τέλος του 1991 και την παροχή νερού από το φράγμα Ευρέτου μέσα στο 1992.

Όσον αφορά το αίτημα της κοινότητας Σίμου για κάλυψη από το έργο Χρυσοχούς πρόσθετης έκτασης 1,000 δεκαρίων, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει ήδη προβεί στην ετοιμασία σχεδίου, η εκτέλεση του οποίου θα απαιτήσει δαπάνη £400,000. Από απόψεως οικονομικής βιωσιμότητας το έργο αυτό χαρακτηρίζεται οριακό και θα εξεταστεί κατά πόσο θα μπορούσε να δικαιολογηθεί η εκτέλεσή του με βάση και κοινωνικά κριτήρια.

Ανεξάρτητα όμως από τα πιο πάνω, οριστική απόφαση για την προώθηση του πιο πάνω σχεδίου θα ληφθεί μετά την αξιοποίηση της έκτασης των 560 δεκαρίων που καλύπτονται ήδη από το έργο και αφού διαφανεί κατά πόσο θα υπάρξει πλεόνασμα νερού από το έργο για κάλυψη της νέας έκτασης.»

Απάντηση ημερομηνίας 9 Απριλίου 1991 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Τάκη Νέμιτσα στην ερώτηση ΕΕ' 405, ημερομηνίας 19 Δεκεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Γεωργίου.

«Αναφορικά με την τοποθεσία εγκατάστασης του νέου ηλεκτροπαραγωγού σταθμού, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου αποφάσισε όπως αναθεωρήσει το μέρος της μελέτης της αμερικανικής εταιρείας BECHTEL (Cyprus Coal Use Study 1985) που αναφέρεται στην επιλογή της τοποθεσίας του νέου σταθμού, λαμβάνοντας υπόψη τα σημερινά δεδομένα. Παράλληλα, διεξάγονται άλλες δύο μελέτες, μία για το περιβάλλον και δεύτερη για την προμήθεια καυσίμων.

Με τη συμπλήρωση των πιο πάνω μελετών θα είναι δυνατό να διαμορφωθεί οριστική και ολοκληρωμένη άποψη πάνω στο θέμα της δημιουργίας νέου ηλεκτροπαραγωγού σταθμού.»

Απάντηση ημερομηνίας 9 Απριλίου 1991 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Τάκη Νέμιτσα στην ερώτηση ΕΕ' 430, ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Γεωργίου.

«Σας πληροφορώ πως κανένας όρος δεν τέθηκε για τη βελτίωση των δρόμων της κοινότητας Ξυλοφάγου και Λιοπετρίου-Φρενάρους. Απλούστατα, εφόσον τα αναγκαία λατομικά υλικά υπήρχαν στην περιοχή κρίθηκε σκόπιμο, για ευνόητους λόγους, να ανορυχθούν από εκεί.

Σ' ό,τι αφορά το θέμα του χώρου της ζώνης, σας πληροφορώ ότι αυτή επιλέχθηκε σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα κυβερνητικά τμήματα και τις αρχές των βρετανικών βάσεων οι οποίες είχαν θέσει όρο όπως είναι εκτός του πεδίου βολής τους. Η επιλεγείσα περιοχή βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του χωριού Ξυλοφάγου, τρία χιλιόμετρα από αυτό, και αποτελεί κυβερνητική γη.

Τέλος, επιθυμώ να υποδείξω ότι οι φυτείες δημιουργήθηκαν παράνομα κατόπιν επέμβασης πάνω σε κρατική γη.»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 431, ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Γεωργίου.

«Σχετικά με τα προβλήματα των κτηνοτρόφων της κοινότητας Αραδίππου, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

(α) Βελτίωση των εγκαταστάσεων της κτηνοτροφικής περιοχής Αραδίππου.

Στην κτηνοτροφική περιοχή Αραδίππου διαχωρίστηκαν το 1977, από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, 68 οικόπεδα, με σκοπό να μετακινηθούν σ' αυτά οι κτηνοτροφικές μονάδες που βρίσκονταν μέσα στην κατοικημένη περιοχή. Τα τελευταία 14 χρόνια παρατηρήθηκε στην περιοχή μια ραγδαία επέκταση των κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, αλλά, λόγω κυρίως της κατασκευής του αυτοκινητόδρομου Αραδίππου-Δεκέλειας, δεν είναι δυνατή η επέκταση της κτηνοτροφικής περιοχής και εξετάζονται διάφορα σενάρια για την επίλυση των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί.

Σε ό,τι αφορά την ηλεκτροδότηση της κτηνοτροφικής περιοχής, αναφέρω ότι πρόσφατα το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, έχει εγκρίνει όπως η κυβέρνηση καταβάλλει το 50% της δαπάνης. Η ηλεκτροδότηση της κτηνοτροφικής περιοχής Αραδίππου θα προχωρήσει, όταν οι επηρεαζόμενοι κτηνοτρόφοι καταβάλουν το δικό τους μερίδιο της δαπάνης.

(β) Κήρυξη της περιοχής Αραδίππου σε ανομβριόπληκτη.

Η διαδικασία κήρυξης ανομβριόπληκτων περιοχών στην επαρχία Λάρνακας άρχισε στις 27.4.1990 και στην περίπτωση της Αραδίππου η επιτόπια εξέταση και η αξιολόγηση συμπληρώθηκαν στις αρχές Μαΐου 1990. Στις 11 Μαΐου 1990 το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Γεωργικής Ανάπτυξης κήρυξε ανομβριόπληκτη έκταση 7,000 σκαλών στην περιοχή Αραδίππου. Συνεπώς, δεν μπορεί να λεχθεί ότι καθυστέρησε η διαδικασία.

Σε ό,τι αφορά τον ισχυρισμό ότι αδικήθηκαν οι γεωργοί των οποίων καταστράφηκαν οι 'μάρτυρες' από τα κοπάδια, αναφέρεται ότι στα επηρεαζόμενα τεμάχια διενεργήθηκαν εκτιμήσεις και για τις ζημιές πληρώθηκαν αποζημιώσεις. Τα μόνα τεμάχια για τα οποία δεν πληρώθηκαν αποζημιώσεις ήταν εκείνα που θερίστηκαν χωρίς οι γεωργοί να αφήσουν οποιοδήποτε 'μάρτυρα', παρά τη σαφή πρόνοια του νόμου και τη συνεχή καθοδήγηση που δίνεται από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης. Το ποσοστό των τεμαχίων αυτών δεν ξεπερνά το 10% του συνόλου των τεμαχίων.

Μετά το πέρας του θερισμού, γεωργοί από την Αραδίππου υπέβαλαν νέο αίτημα για κήρυξη σε ανομβριόπληκτη της περιοχής που βρίσκεται νότια του δρόμου Λευκωσίας-Λάρνακας. Η Επαρχιακή Επιτροπή Ανομβρίας επισκέφθηκε την περιοχή στις 21.6.1990 και διαπίστωσε ότι τα σιτηρά ήταν θερισμένα και 'ταϊσμένα', με αποτέλεσμα να μην υπάρχει οτιδήποτε που να επιτρέπει στην Επιτροπή να εισηγηθεί την κήρυξη της περιοχής σε ανομβριόπληκτη.

Τα θέματα που τίγονται στις παραγράφους (α) και (δ) της ερώτησης του κ. Γεωργίου δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και ο Γενικός Διευθυντής της Βουλής έχει πληροφορηθεί ανάλογα για να επιδιώξει απαντήσεις από τα αρμόδια Υπουργεία.»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Απριλίου 1991 του Υπουργού Παιδείας κ. Χριστόφορου Χριστοφίδη στην ερώτηση ΕΕ' 432, ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Γεωργίου.

«Στην κοινότητα Λειβαδιών λειτουργεί δημόσιο νηπιαγωγείο με τρία τμήματα. Το ένα από αυτά τα τμήματα έχει εγκριθεί για τις ανάγκες του συνοικισμού Λειβαδιών. Μετά όμως από σχετική απόφαση των γονέων το τμήμα συστεγάστηκε με τα άλλα δυο και λειτουργεί έτσι ως τριθέσιο νηπιαγωγείο.

Η επιδιωκόμενη από το Σύνδεσμο Γονέων επέκταση του οικήματος δεν είναι αναγκαία για τη λειτουργία των τριών τμημάτων. Αποσκοπεί στη στέγαση τέταρτου τμήματος το οποίο θα λειτουργεί ως κοινοτικό.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι οι κάτοικοι της κοινότητας Λειβαδιών και του συνοικισμού θα πρέπει να αποφασίσουν αν επιθυμούν επέκταση του υφιστάμενου κτιρίου, για να στεγάζονται μαζί τέσσερα τμήματα στα οποία να φοιτούν και τα παιδιά του συνοικισμού, όπως γίνεται ως τώρα, ή αν επιθυμούν την ίδρυση ξεχωριστού νηπιαγωγείου στο συνοικισμό. Σε τέτοια περίπτωση θα απαιτηθεί η ανέγερση κατάλληλου οικήματος.

Αναφορικά με το στεγαστικό πρόβλημα του Δημοτικού Σχολείου αποφασίστηκε όπως προωθηθεί η επέκταση του σχολικού κτιρίου κατά 4 αίθουσες διδασκαλίας. Υπάρχει επίσης σκέψη για ίδρυση δεύτερου Δημοτικού Σχολείου και άρχισαν οι ενέργειες για επιλογή κατάλληλου χώρου. Από την επόμενη σχολική χρονιά, 1991-92, το σχολείο θα χωριστεί σε δύο κύκλους.

Σχετικά με τη θέρμανση των αιθουσών διδασκαλίας, σας πληροφορώ ότι το θέμα τούτο θα μελετηθεί μέσα στα πλαίσια της εφαρμογής της ευρύτερης κυβερνητικής πολιτικής για τη θέρμανση των σχολείων.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Μαΐου 1991 του Υπουργού Άμυνας κ. Ανδρέα Αλωνεύτη στην ερώτηση ΕΕ' 434, ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Γεωργίου.

«Σχετικά με το πεδίο βολής, σας πληροφορώ ότι είναι το μοναδικό που εξυπηρετεί τις μονάδες της περιοχής.

Εν πάση όμως περιπτώσει, το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς μελετά και άλλους κατάλληλους χώρους, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί η μετακίνηση του εν λόγω πεδίου το συντομότερο.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1991 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Τάκη Νέμιτσα στην ερώτηση ΕΕ' 454, ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Νίκου Μουσιούττα.

«Μετά από εισήγηση του Διευθυντή του Τμήματος Δασών, το θέμα εξετάστηκε στα πλαίσια της Μόνιμης Συμβουλευτικής Διυπουργικής Επιτροπής για τον προγραμματισμό των εισαγωγών των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και αποφασίστηκε η παραχώρηση αδειών εισαγωγής πολύ περιορισμένης ποσότητας ξυλανθράκων, γύρω στους 200 τόνους που αντιπροσωπεύουν περίπου το 6% της κατανάλωσης καρβούνων, για τους πιο κάτω λόγους:

- (i) Η πίεση πάνω στο πράσινο της κυπριακής υπαίθρου αυξάνεται σταθερά και υλοτομούνται παράνομα χαρουπόδεντρα, ελαιόδεντρα και γενικά κυβερνητικά δάση.
- (ii) Το Τμήμα Δασών συνηγορεί υπέρ της εισαγωγής καρβούνων για να περισωθούν όσο το δυνατό περισσότερα δέντρα.
- (iii) Μετά από έρευνα που διενεργήθηκε στις αγορές διαπιστώθηκε ότι μειώθηκε αισθητά η ποιότητα των καρβούνων και παράλληλα αυξήθηκαν οι τιμές τους.

Στα πλαίσια της πιο πάνω απόφασης οι ίδιοι οι παραγωγοί καρβούνων επέδειξαν ενδιαφέρον για εισαγωγή και κατόπιν οδηγιών μου τους παραχωρήθηκαν άδειες για εισαγωγή 120 τόνων καρβούνων από τους 200 τόνους που αποφασίστηκε συνολικά να εισαχθούν φέτος.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 470, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το αίτημα της κοινότητας Άρμου για ένταξη στο μεγάλο αρδευτικό έργο Πάφου δεν μπορεί να ικανοποιηθεί λόγω απόστασης και υψόμετρου, που συνιστούν περιοριστικό παράγοντα λόγω των κριτηρίων που τέθηκαν για την επιλογή γης για άρδευση από το σχέδιο. Πέραν τούτου, οι περιορισμένοι υδάτινοι πόροι του έργου είναι κατανεμημένοι για την άρδευση των περιοχών που είναι ήδη ενταγμένες στο έργο και δεν υπάρχουν περιθώρια για επεκτάσεις».

Απάντηση ημερομηνίας 26 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 472, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το αίτημα της κοινότητας Μαραθούντας για ένταξη στο μεγάλο αρδευτικό έργο Πάφου δεν μπορεί να ικανοποιηθεί λόγω απόστασης και υψόμετρου, που

συνιστούν περιοριστικό παράγοντα λόγω των κριτηρίων που τέθηκαν για την επιλογή γης για άρδευση από το σχέδιο. Πέραν τούτου, οι περιορισμένοι υδάτινοι πόροι του έργου είναι κατανεμημένοι για την άρδευση των περιοχών που είναι ήδη ενταγμένες στο έργο και δεν υπάρχουν περιθώρια για επεκτάσεις».

Απάντηση ημερομηνίας 9 Απριλίου 1991 του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ. Παύλου Σαββίδη στις ερωτήσεις ΕΕ' 475 και ΕΕ' 476, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με την τηλεφωνική εξυπηρέτηση της κοινότητας 'Αρμου σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

(α) Κοινοτικό Τηλεφωνείο

Η λειτουργία και ο φωτισμός του κοινοτικού τηλεφωνείου αποκαταστάθηκαν στις 21.2.1991 και το τηλέφωνο λειτουργεί κανονικά.

(β) Επέκταση του τηλεφωνικού δικτύου

Η επέκταση του δικτύου ήταν προγραμματισμένο να γίνει στις αρχές του 1991. Λόγω όμως τεχνικών δυσκολιών αναμένεται ότι το έργο θα συμπληρωθεί το Σεπτέμβρη του 1991.»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 481, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η κοινότητα Καλλέπεια υδροδοτείται, μαζί με τις κοινότητες Λετύμπου, Κανναβιού και Κρίτου Μαρόττου, από το σχέδιο υδατοπρομήθειας Αγυιάς που στηρίζεται στην κυβερνητική γεώτρηση 2/73 και που ενισχύεται, όταν παρίσταται ανάγκη, από ιδιωτική γεώτρηση.

Η κατάσταση της υδατοπρομήθειας των εν λόγω κοινοτήτων θεωρείται πολύ ικανοποιητική, γιατί με βάση τις υφιστάμενες διευθετήσεις οι τέσσερις κοινότητες εξασφαλίζουν νερό που ξεπερνά τα 200 λίτρα κατά κεφαλή ανά 24ωρο, σε σύγκριση με τα 130 λίτρα κατά κεφαλή ανά 24ωρο που θεωρούνται εξαιρετικά ικανοποιητικά, ιδιαίτερα σε περιόδους ανομβρίας.

Αποφασίστηκε ήδη η ανόρυξη και δεύτερης γεώτρησης για ενίσχυση του σχεδίου υδατοπρομήθειας Αγυιάς, ώστε να μην παρίσταται ανάγκη να χρησιμοποιεί νερό από την ιδιωτική γεώτρηση».

Απάντηση ημερομηνίας 13 Μαΐου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 483, ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το αίτημα για ανόρυξη γεώτρησης για τη δημιουργία αρδευτικού έργου στην Καλλέπεια εξετάστηκε πρόσφατα από την Επιτροπή Ερευνητικών Γεωτρήσεων η οποία διαπίστωσε ότι η προτεινόμενη γεώτρηση προοριζόταν τόσο για την άρδευση μεμονωμένων φυτειών που δημιουργήθηκαν και αρδεύονταν παράνομα από τον ποταμό Έζουσας, όσο και για επεκτάσεις φυτειών σε περιοχές που δεν αρδεύονται σήμερα. Για το λόγο αυτό και έχοντας υπόψη τις συνθήκες ανομβρίας που διανύουμε και που επαναλαμβάνονται κάθε 3 - 4 χρόνια η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα.»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Μαΐου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 503, ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Δημήτρη Ηλιάδη.

«Σε ό,τι αφορά τα υδρευτικά και αρδευτικά θέματα της κοινότητας Αγ. Θωμά, που είναι της αρμοδιότητας του Υπουργείου μου, παραθέτω τα πιο κάτω:

(α) **Ύδρευση**

Οι ανάγκες των 50 υπερήλικων εκτοπισθέντων κατοίκων της κοινότητας κυμαίνονται γύρω στα 6 κ.μ. νερού την ημέρα, ενώ η ημερήσια απόδοση των πηγών της κοινοτικής υδατοπρομήθειας ξεπερνά κατά πολύ την ποσότητα αυτή κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Συνεπώς, δεν υπάρχει ανεπάρκεια πόσιμου νερού.

(β) **Νερό για άρδευση αμπελιών**

Δεν υπάρχει ευχέρεια ανόρυξης γεώτρησης, γιατί το κυβερνητικό γεωτρητικό πρόγραμμα είναι πάρα πολύ βεβαρημένο και επικεντρώνεται στην ανόρυξη γεωτρήσεων για στήριξη υδατοπρομηθειών. Επισημαίνεται ότι τα 65 δεκάρια επιτραπέζιων σταφυλιών που υπάρχουν στην κοινότητα ουδέποτε αρδεύτηκαν στο παρελθόν.»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 506, ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων έχει ήδη ετοιμάσει σχέδιο για την άρδευση από το αρδευτικό έργο Χρυσοχούς 450 δεκαρίων στην περιοχή Δρούσιας, έναντι της δαπάνης £139,000 περίπου. Παράλληλα, το Τμήμα Γεωργίας προέβη σε προκαταρκτική τεχνοοικονομική μελέτη σύμφωνα με την οποία το εν λόγω έργο παρουσιάζεται ως οριακό, από οικονομικής απόψεως.

Για διαπίστωση της οικονομικής βιωσιμότητας του έργου έχουν δοθεί οδηγίες στα αρμόδια τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για λεπτομερέστερη και σε βάθος μελέτη, η οποία αναμένεται να συμπληρωθεί σε διάστημα 2-3 μηνών, με σκοπό την περίληψη σχετικής πρόνοιας στον Προϋπολογισμό του 1992, σε περίπτωση που οι σχετικές μελέτες θα αποδείξουν ότι είναι δυνατή, από οικονομική άποψη, η προώθηση του έργου.

Πρόσφατα είχα την ευκαιρία να συναντηθώ με τον κοινοτάρχη και άλλους παράγοντες της κοινότητας, κατά τη διάρκεια επίσκεψής μου στην Πάφο και να τους ενημερώσω σχετικά με την όλη εξέλιξη».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 513, ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

(α) **Δανειοδότηση για δραστηριοποίηση του κλάδου της γεωργοκτηνοτροφίας.**

Υπάρχουν εγκεκριμένες πιστώσεις για Αναπτυξιακά Σχέδια Δανειοδότησης που πάραχωρούνται από το Τμήμα Γεωργίας του

Υπουργείου τούτου σε ενδιαφερόμενους, νοουμένου ότι αυτοί πληρούν τους όρους και τα κριτήρια των σχεδίων.

Τα σχέδια αυτά προνοούν για παραχώρηση δανείων ύψους μέχρι και £4,000, £1,000, £600 και £900 κατά μονάδα για ανέγερση/βελτίωση υποστατικών αγελάδων και αιγοπροβάτων, αγορά αρμεκτικής μηχανής, αγορά βελτιωμένης ταΐστρας και αγορά ζώων αντίστοιχα.

Όλες οι αιτήσεις για δάνεια εξετάζονται και συστήνονται για έγκριση από την Επιτροπή Δανείων και η έκδοση των δανείων γίνεται από τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα.

Στη συνεδρία της Επιτροπής Δανείων που έγινε στις 4.7.1990 εγκρίθηκαν για δανειοδότηση με το ποσό των £19,100, μέσω του Σχεδίου Μικρών Μονάδων Αιγοπροβατοτροφίας, τέσσερις κτηνοτρόφοι της Τίμης. Επειδή, όμως, οι κτηνοτρόφοι αυτοί αφενός μεν δε διαθέτουν ακίνητη περιουσία για να την υποθηκεύσουν στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα ως εμπράγματη ασφάλεια και αφετέρου δεν είναι εκτοπισμένοι ώστε να τύχουν κυβερνητικής εγγυητικής κάλυψης, καταβάλλονται προσπάθειες όπως τα εγκριθέντα δάνεια τους παραχωρηθούν με κυβερνητική εγγύηση.

(β) **Ηλεκτροδότηση των κτηνοτροφικών περιοχών.**

Έχει ήδη εγκριθεί πρόσφατα από το Υπουργικό Συμβούλιο σχετική πρόταση του Υπουργείου τούτου, η οποία αφορά την ηλεκτροδότηση όλων των κτηνοτροφικών περιοχών και ζωνών με συνεισφορά της κυβέρνησης κατά 50% στο απαιτούμενο συνολικό ποσό. Η απόφαση αυτή καλύπτει και την κτηνοτροφική περιοχή Τίμης.

Απάντηση ημερομηνίας 13 Μαΐου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 515, ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

(α) Η κυβερνητική γεώτρηση που αναφέρεται στην ερώτηση ανορύχθηκε για την υδροδότηση της τουριστικής περιοχής Πισσουρίου και από το 1989 εκτελείται το έργο μεταφοράς του νερού της στο Πισσούρι. Το έργο αυτό αναμένεται να συμπληρωθεί μέσα στο 1992.

(β) Στα Μαμούνια μόλις συμπληρώθηκε η αξιοποίηση δύο άλλων γεωτρήσεων που αρδεύουν συνολικά 350 στρέμματα γης. Στην ίδια κοινότητα ανορύχθηκε παλαιότερα ακόμα μια γεώτρηση που αρδεύει άλλες 230 στρέμματα.

Απάντηση ημερομηνίας 13 Μαΐου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 518, ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Σχετικά με την ανόρυξη γεώτρησης στην τοποθεσία 'Μύλοι' της κοινότητας Καλλέπεια, παραθέτω τα πιο κάτω:

Το αίτημα για ανόρυξη γεώτρησης εξετάστηκε πρόσφατα από την Επιτροπή Ερευνητικών Γεωτρήσεων η οποία το απέρριψε, δεδομένου ότι η προτεινόμενη γεώτρηση προοριζόταν τόσο για την άρδευση μεμονωμένων φυτειών που δημιουργήθηκαν και αρδεύονταν παράνομα από τον ποταμό Έζουσας, όσο και για

επεκτάσεις φυτειών σε περιοχές που δεν αρδεύονται σήμερα. Έχοντας υπόψη τις συνθήκες ανομβρίας που διανύουμε και που επαναλαμβάνονται κάθε 3 - 4 χρόνια δεν ενδείκνυται η ενθάρρυνση της επέκτασης των καλλιεργειών.»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 520, ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Η σύνδεση του υδατοφράκτη Ευρέτου με την κοινότητα Αγίας Μαρίας Χρυσοχούς, για την αρδευτική κάλυψη των υφιστάμενων φυτειών, θα επιτευχθεί με την ολοκλήρωση του Αρδευτικού Έργου Χρυσοχούς η οποία προνοεί για την καλύτερη αξιοποίηση της υφιστάμενης γεωργικής γης στην παραλιακή ζώνη από την Πόλη Χρυσοχούς μέχρι τον Πωμό.

Για το σκοπό αυτό έχει ετοιμασθεί σχέδιο, η υλοποίηση του οποίου υπολογίζεται να στοιχίσει γύρω στα £3 εκατομμύρια, το οποίο θα εκτελεσθεί σταδιακά μέσα στα επόμενα τρία χρόνια. Ήδη έχει περιληφθεί πρόνοια ύψους £800,000 στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1991 για έναρξη των σχετικών εργασιών, για τις οποίες έχουν ζητηθεί σχετικές προσφορές.

Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1992 έχει προταθεί ποσό ύψους £1,260,000 για συνέχιση των σχετικών εργασιών με στόχο όπως το μέρος του έργου που αφορά την περιοχή της Αγίας Μαρίας συμπληρωθεί και λειτουργήσει πριν από την αρδευτική περίοδο του 1992».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Απριλίου 1991 του Υπουργού Εξωτερικών κ. Γιώργιου Ιακώβου στην ερώτηση ΕΕ' 565, ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Δημήτρη Ηλιάδη

«Αναφορικά με το περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης του αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο, που κατατέθηκε στο Κογκρέσο στις 31.1.1991, το Υπουργείο Εξωτερικών επιθυμεί να διευκρινίσει ότι:

1. Το κείμενο είναι περίπου το ίδιο όπως και σε προηγούμενα χρόνια κατά τα οποία έγιναν πολλές παραστάσεις.

2. Δεν είναι ορθό ότι η κυβέρνηση δεν έχει αντιδράσει, ανεχόμενη έτσι το απαράδεκτο περιεχόμενο της έκθεσης. Τόσο ο Υπουργός Εξωτερικών όσο και ο Πρέσβης της Δημοκρατίας στις Η.Π.Α. είχαν χωριστές επαφές στην Ουάσιγκτον με το βοηθό Υπουργό για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών κ. R. Schifter, προς τον οποίο προέβησαν σε έντονα διαβήματα σχετικά με το περιεχόμενο της έκθεσης.

Επισημαίνουμε επίσης ότι ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Δημοκρατίας στη Γενεύη απέστειλε προς τον Αμερικανό ομόλογό του επιστολή με ανάλογο περιεχόμενο.

3. Δεν είναι επίσης ορθό ότι δεν υπάρχει συντονισμός των κυβερνήσεων Κύπρου και Ελλάδας και κοινή προσπάθεια αναχαίτισης της κλιμακούμενης επιθετικότητας σε βάρος του ελληνισμού. Αντίθετα υπάρχει πλήρης συνεργασία, αλληλοενημέρωση και συντονισμός σε διάφορα επίπεδα για αποτελεσματική προώθηση του εθνικού μας θέματος.»

Απάντηση ημερομηνίας 9 Απριλίου 1991 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων κ. Ανδρέα Γαβριηλίδη στην ερώτηση ΕΕ' 570, ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Η σύνδεση του φράγματος Πωμού με τον υδατοφράκτη Ευρέτου (επέκταση του αρδευτικού αγωγού του φράγματος Ευρέτου μέχρι την κοινότητα Πωμού, όπως αναφέρεται στην ερώτηση) θα επιτευχθεί με την ολοκλήρωση του αρδευτικού έργου Χρυσοχούς, που έχει σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση της υφιστάμενης γεωργικής γης στην παραλιακή ζώνη από την Πόλη Χρυσοχούς μέχρι τον Πωμό.

Για το σκοπό αυτό έχει ετοιμαστεί σχέδιο έναντι δαπάνης 3 εκατομμυρίων λιρών, το οποίο θα εκτελεστεί σταδιακά μέσα στα επόμενα τρία χρόνια. Ήδη έχει περιληφθεί πρόνοια ύψους £800,000 στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1991 για έναρξη των εργασιών.

Η αντικατάσταση των χαλασμένων κιριζιών και η εγκατάσταση ατομικών υδρομετρητών στο αρδευτικό δίκτυο προωθούνται. Έχουν ήδη γίνει οι αναγκαίες προεργασίες και τα κιρίζια αναμένεται να αντικατασταθούν μέχρι τον προσεχή Ιούνιο, ενώ η εγκατάσταση ατομικών υδρομετρητών, για την οποία έχει υποβληθεί και σχετική πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο, θα γίνει μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο Βουλευτής του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Δημήτρης Ηλιάδης με επιστολή του ζητά να εγγραφεί στο Κεφάλαιο Δ' για συζήτηση από την ολομέλεια του Σώματος το πιο κάτω θέμα:

«Το μέγα πρόβλημα των εγκλωβισμένων στα κατεχόμενα και η αντιμετώπισή του από την κυπριακή κυβέρνηση.»

Υπάρχει ένσταση για την εγγραφή αυτού του θέματος;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχουμε ένσταση να εγγραφεί το θέμα, αλλά είχαμε σε συσκέψεις πει ότι δε θα εγγράψουμε θέματα, προτού συνέλθουμε και αποφασίσουμε κάποια διαδικασία, για να μην εγγράφουμε σωρεία θεμάτων τα οποία να μην έχουμε χρόνο να τα συζητήσουμε. Επομένως, αφού θα συνέλθουμε την Πέμπτη και θα συζητήσουμε τον τρόπο διαδικασίας, εισηγούμαι να το αφήσουμε για την άλλη Πέμπτη. Διότι αλλιώς μπορεί όλοι να εγγράψουμε θέματα και η διαδικασία θα είναι εκ των υστέρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν υπάρχει κανένα άλλο θέμα για εγγραφή σήμερα, κύριε Κληρίδη. Εγώ τουλάχιστο δε θα είχα καμιά ένσταση το θέμα αυτό να εγγραφεί την επόμενη Πέμπτη. Αλλά να εγγραφεί με οποιαδήποτε άλλα θέματα τα οποία θα κρίνουμε, εφόσον συνεδριάσουμε την Πέμπτη. Είναι θέμα επομένως κατά πόσο εγγράφεται σήμερα ή την επόμενη Πέμπτη, εκτός αν αισθάνεται ο συνάδελφος ότι είναι επείγον και θέλει να εγγραφεί σήμερα, οπότε και δεν είναι δυνατόν να εμποδίσουμε την εγγραφή του.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχει δίκαιο ο κ. Κληρίδης. Τα θέματα διαδικασίας είπαμε να τα δούμε σε μια προσεχή συνεδρίαση. Όμως το θέμα μπορεί να μείνει στα χέρια του Προέδρου, ωστόσο αποφασίσουμε τελικά τη ρύθμιση του όλου θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως επειδή δεν υπάρχει πέραν της Νομοθετικής Εργασίας άλλη εργασία για το Κεφάλαιο Δ', θα μπορούσαμε να το συζητήσουμε αυτό το θέμα στο Κεφάλαιο Δ' την επόμενη Πέμπτη. Εξαρτάται από το αν ο συνάδελφος αισθάνεται πως επείγει να συζητηθεί την επόμενη Πέμπτη ή αν θέλει να περιμένει να συζητηθεί, αφού αποφασιστεί την προσεχή Πέμπτη η όλη διαδικασία.

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν αισθάνομαι ότι επείγει το θέμα. Σέβομαι την απόφαση των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων, πλην όμως δε μας είχε κοινοποιηθεί, δεν τη γνωρίζαμε και γι' αυτό το λόγο πρότεινα αυτό το θέμα για εγγραφή. Δεν έχω καμιά ένσταση να ακολουθηθεί η διαδικασία όπως την ανέφερε ο κ. Κληρίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει, κύριε Ηλιάδη. Όπως αντιλαμβάνεστε βέβαια οι αποφάσεις αυτές κοινοποιούνται από έναν έκαστον των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων.

Έχουμε φθάσει, κύριοι συνάδελφοι, στο τέλος της σημερινής συνεδρίας.

Η επόμενη συνεδρία θα γίνει την προσεχή Πέμπτη, 20 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (2) Ο περί Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1990.
- (3) Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990.
- (4) Ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδότησεως της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991.
- (5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1991.
- (6) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1991.
- (7) Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': _____

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξης: 6.03 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Μαρκίδης Αλέκος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μάτσης Ιωάννης
Αναστασιάδης Νίκος	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γιάγκου Κίκης	Μουσιούττας Νίκος
Ευθυμίου Ττίμησ	Μούσκος Ανδρέας
Ευσταθίου Ευστάθιος	Ομήρου Γιαννάκης
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρέσ Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Ρολάνδης Νίκος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Σολωμής Χρίστος
Κατσελλή Ρήνα	Συλλούρης Δημήτρης
Κατσουρίδης Νίκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδης Γλαύκος	Χάσιος Σωκράτης
Κληρίδου Καίτη	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μάρκος	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χριστόφιας Δημήτρης
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσιώτης Λεωνίδα	Χρυσοστόμου Διόφαντος
Μακρίδης Ισίδωρος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων:

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- (1) Ανακοίνωση της σύνθεσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.
- (2) Ανακοίνωση των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων των κομμάτων.
- (3) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- (4) Απαντήσεις Υπουργών σε ερωτήσεις Βουλευτών (Οι πολεοδομικές ζώνες του χωριού Ερήμη — Η ευθυγράμμιση του ποταμού Ξερού — Τα δικαιώματα των φοιτητών του ΑΤΙ που αφορούν την εκπόνηση μελετών και τη συντήρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων — Αίτημα για επέκταση του αρδευτικού έργου Χρυσοχούς και στην κοινότητα Σίμου — Η ένταξη της περιοχής Μονής στο τοπικό σχέδιο Λεμεσού — Το λατομείο της κοινότητας Ξυλοφάγου και η

δημιουργία νέας λατομικής ζώνης — Προβλήματα των γεωργών και κτηνοτρόφων της Αραδίππου — Το νηπιαγωγείο και το παλιό δημοτικό σχολείο της κοινότητας Λειβαδιών — Το πεδίο βολής της Εθνικής Φρουράς που βρίσκεται σε τοποθεσία κοντά στο Μαρώι — Η έκδοση από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας άδειας για εισαγωγή ξυλοκάρβουνου — Το αίτημα της κοινότητας 'Αρμου για άρδυσή της από το μεγάλο αρδευτικό έργο Πάφου — Το αίτημα της Μαραθούνας για παραχώρηση νερού από το μεγάλο αρδευτικό έργο Πάφου — Η επέκταση του τηλεφωνικού δικτύου της κοινότητας 'Αρμου και η λειτουργία του κοινοτικού τηλεφωνείου — Το αίτημα της κοινότητας Καλλέπειας για την εκτέλεση υδρευτικών έργων — Το αίτημα της κοινότητας Καλλέπειας για δημιουργία αρδευτικού έργου στην τοποθεσία «Μωρό Νερό» — Προβλήματα του χωριού 'Αγιος Θωμάς — Το αίτημα για άρδευση γεωργικών εκτάσεων της Δρούσιας από το αρδευτικό έργο Χρυσοχούς — Τα προβλήματα των κτηνοτρόφων της κοινότητας Τίμης — Οι αρδευτικές ανάγκες των Μαμωνιών Πάφου — Η ανόρυξη γεώτρησης για άρδευση των φυτειών της Καλλέπειας — Αιτήματα της Αγίας Μαρίνας Χρυσοχούς — Η παραπλανητική έκθεση του αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών αναφορικά με το θέμα της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κατεχόμενη Κύπρο — Τα προβλήματα της κοινότητας Πωμού).

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 20ής Ιουνίου 1991

(Ώρα έναρξης: 4.40 μ.μ.)

(Αρ. 5)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής και παρακαλώ τη Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν εισέλθουμε στη Νομοθετική Εργασία, θα σας διαβάσω τη σύνθεση των εθνικών επιτροπών των Βουλευτών που μετέχουν στα διάφορα διεθνή σώματα στα οποία συμμετέχει η κυπριακή Βουλή.

Εκτελεστική Επιτροπή Κυπριακής Ομάδας Διακοινοβουλευτικής Ένωσης

Πρόεδρος: Αλέξης Γαλανός (Πρόεδρος Βουλής)

Αντιπρόεδροι: Γιαννάκης Μάτσης, ΔΗ.ΣΥ.

Ανδρέας Φιλίππου, ΑΚΕΛ

Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ

Μέλη: Νίκος Αναστασιάδης, ΔΗ.ΣΥ.

Χρίστος Σολωμής, ΔΗ.ΣΥ.

Ανδρέας Γεωργίου, ΔΗ.ΣΥ.

Καίτη Κληρίδου, ΔΗ.ΣΥ.

Δώρος Χριστοδουλίδης, ΑΚΕΛ

Νίκος Κατσουρίδης, ΑΚΕΛ

Λώρης Λυσιώτης, ΑΚΕΛ

Θάσος Μιχαηλίδης, ΑΚΕΛ

Ντίνος Μιχαηλίδης, ΔΗ.ΚΟ.

Νίκος Μουσιούττας, ΔΗ.ΚΟ.

Τάσος Παπαδόπουλος, ΔΗ.ΚΟ.

Γιαννάκης Ομήρου, ΕΔΕΚ

Εκτελεστική Επιτροπή Κυπριακού Κλάδου του Κοινοπολιτειακού Κοινοβουλευτικού Συνδέσμου

Πρόεδρος:	Αλέξης Γαλανός
Αντιπρόεδροι:	Αλέκος Μαρκίδης, ΔΗ.ΣΥ. Παύλος Παπαγεωργίου, ΑΚΕΛ Δημήτρης Ηλιάδης, ΕΔΕΚ
Μέλη:	Χρίστος Πουργουρίδης, ΔΗ.ΣΥ. Ανδρέας Μούσκος, ΔΗ.ΣΥ. Δημήτρης Συλλούρης, ΔΗ.ΣΥ. Κίκης Καζαμίας, ΑΚΕΛ Αριστοφάνης Γεωργίου, ΑΚΕΛ Ανδρέας Κουκουμάς, ΑΚΕΛ Κίμων Παναγίδης, ΔΗ.ΚΟ. Κώστας Ηλιάδης, ΔΗ.ΚΟ. Δώρος Θεοδώρου, ΕΔΕΚ

Αντιπροσωπεία της Βουλής για τις Σχέσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι η Ομάδα Επαφής.

Πρόεδρος:	Αλέξης Γαλανός
Μέλη:	Γιαννάκης Μάτσης, ΔΗ.ΣΥ. Νίκος Αναστασιάδης, ΔΗ.ΣΥ. Ανδρέας Χρίστου, ΑΚΕΛ Γιαννάκης Αγαπίου, ΑΚΕΛ Μάρκος Κυπριανού, ΔΗ.ΚΟ. Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ

Αυτή είναι η σύνθεση των εθνικών επιτροπών των διεθνών σωμάτων στα οποία μετέχει η κυπριακή Βουλή.

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α', Νομοθετική Εργασία, είναι ο «Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Νίκος Κατσουρίδης, Πρόεδρος	Δημήτρης Συλλούρης
Ανδρέας Κουκουμάς	Σωκράτης Χάσιος
Δημήτρης Κοντίδης	Νίκος Μουσιούττας
Κίκης Γιάγκου	Κώστας Ηλιάδης
Χρίστος Σολωμής	Ευστάθιος Ευσταθίου
Χρίστος Πουργουρίδης	Δώρος Θεοδώρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 18 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, καθώς και εκπρόσωπος της Ένωσης Δήμων Κύπρου ο οποίος εξέφρασε τις απόψεις του πάνω σ' αυτό.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση της βασικής νομοθεσίας για τους δήμους, ώστε σε περίπτωση κένωσης της θέσης του δημάρχου, αν η θέση αυτή κενούται μέσα στον τελευταίο χρόνο της θητείας απερχόμενου δημάρχου, να μην είναι απαραίτητη η διεξαγωγή αναπληρωματικής εκλογής, αλλά καθήκοντα δημάρχου να αναλαμβάνει ο αντιδήμαρχος για το υπόλοιπο της θητείας του δημοτικού συμβουλίου.

Όπως είναι γνωστό, η ισχύουσα μέχρι σήμερα νομοθεσία προνοεί ότι σε περίπτωση κένωσης της θέσης δημάρχου αυτή πληρούται είτε με γενική είτε με αναπληρωματική εκλογή. Για το σκοπό αυτό εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Εσωτερικών να προβαίνει στην έκδοση διατάγματος για τη διενέργεια εκλογής μέσα σε 45 μέρες από την κένωση της θέσης δημάρχου.

Όπως είναι επίσης γνωστό, ο Υπουργός Εσωτερικών, ενεργώντας μέσα στα πλαίσια της υπό τροποποίηση νομοθεσίας, έχει προκηρύξει τη διεξαγωγή αναπληρωματικής εκλογής για την πλήρωση της θέσης του Δημάρχου Λατσιών που κενώθηκε λόγω παραίτησης του κατόχου της ύστερα από την εκλογή του στο βουλευτικό αξίωμα.

Σύμφωνα με όσα κατατέθηκαν στην Επιτροπή, η κυβέρνηση, αφού έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι το Δημοτικό Συμβούλιο Λατσιών διανύει τον τελευταίο χρόνο της θητείας του, έκρινε ορθό να καταθέσει την υπό αναφορά τροπολογία, για να αποφευχθεί η διεξαγωγή τώρα εκλογών, αφού μέχρι το τέλος του 1991 θα αρχίσουν οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών σε όλους τους δήμους της Δημοκρατίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, υιοθετώντας τους σκοπούς του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και λαμβάνοντας υπόψη τη σύμφωνη πάνω σ' αυτό γνώμη της Ένωσης Δήμων Κύπρου, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως τελικά έχει διαμορφωθεί από νομοτεχνικής πλευράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Υπάρχει ένα σημείο που αφορά τη σύνταξη αυτού του νομοσχεδίου. Δεν είναι θέμα ουσίας, αλλά νομίζω πρέπει να διορθωθεί. Η λέξη «εναπομείναντα χρόνο» —το διάβαζα ακριβώς σήμερα και το πρόσεξα— πρέπει να είναι «εναπομένοντα χρόνο». Δεν μπορεί να είναι ο εναπομείνας χρόνος. Είναι ο εναπομένον χρόνος, διότι το εναπομείνας είναι μετοχή αορίστου και δε μιλούμε για χρόνο που έμεινε στο παρελθόν, αλλά για χρόνο που απομένει για το μέλλον, και νομίζω ότι πρέπει να διορθωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ρολάνδη, φαίνεται ότι δεν έχει διορθωθεί στο δικό σας κείμενο, διότι στο κείμενο που έχω κοντά μου είναι «εναπομένοντα χρόνο». Φαίνεται ότι ένεκα φόρτου εργασίας δεν υπήρξε δυνατό να διορθωθεί σε όλα τα αντίγραφα. Αλλά

είναι σωστή η παρατήρηση οπωσδήποτε. Το νομοσχέδιο που έχω εδώ είναι «εναπομένοντα». Οπωσδήποτε είναι σωστή η παρατήρηση και εκεί που δεν έχει διορθωθεί, να διορθωθεί.

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, θα προχωρήσουμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου και παρακαλώ τη Γραμματέα να διαβάσει τα σχετικά άρθρα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 37 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Ειδικές διατάξεις. Άρθρο 3.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 - 4 εγκριθούν;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 - 4 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση και παρακαλώ τη Γραμματέα να διαβάσει τον τίτλο του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το δεύτερο θέμα που είναι έτοιμο είναι «Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1990»

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος	Ανδρέας Φιλίππου
Ανδρέας Γεωργίου	Τάσος Παπαδόπουλος
Γιαννάκης Κασουλίδης	Νίκος Μουσιούττας
Νίκος Κατσουρίδης	Μάρκος Κυπριανού
Κίκης Καζαμιάς	Τάκης Χατζηδημητρίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής εκπρόσωποι της Αρχής Λιμένων Κύπρου οι οποίοι και ανέλυσαν τις πρόνοιες του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και κατέθεσαν συμπληρωματικές πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με το υπό εξέταση θέμα.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τακτοποίηση από άποψη καθαρά προϋπολογισμού σχετικού κονδυλίου που είχε περιληφθεί και εγκριθεί στον

προϋπολογισμό της Αρχής Λιμένων Κύπρου για το 1988, αλλά χρησιμοποιήθηκε αργότερα. Το κονδύλι αυτό αφορούσε μηχανικό εξοπλισμό και συγκεκριμένα την αγορά ενός κινητού γερανού για το λιμάνι της Λεμεσού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι η υπό αναφορά τροπολογία αναφέρεται ουσιαστικά στη λογιστική τακτοποίηση δαπάνης που εγκρίθηκε προηγουμένως αλλά διατέθηκε αργότερα, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ τη Γραμματέα να προβεί στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 2-310 του Κεφαλαίου 3 του βασικού νόμου.
Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 και 2 εγκριθούν;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Παρακαλώ τη Γραμματέα να προχωρήσει στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδότησεως της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος	Ανδρέας Φιλίππου
Ανδρέας Γεωργίου	Τάσσος Παπαδόπουλος
Γιαννάκης Κασουλίδης	Νίκος Μουσιούττας
Νίκος Κατσουρίδης	Μάρκος Κυπριανού
Κίκης Καζαμιάς	Τάκης Χατζηδημητρίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και της Αρχής Λιμένων Κύπρου οι οποίοι και ανέλυσαν τις πρόνοιες του υπό αναφορά νομοσχεδίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η κύρωση με νόμο της κυβερνητικής εγγύησης για δάνειο που θα παραχωρηθεί στην Αρχή Λιμένων Κύπρου από την Gulf International Bank B.S.C. για την αγορά μιας εξειδικευμένης γερανογέφυρας για το λιμάνι της Λάρνακας.

Η επικύρωση από τη Βουλή της πιο πάνω κυβερνητικής εγγύησης είναι αναγκαία με βάση την ισχύουσα νομοθεσία για την άσκηση των δημοσιονομικών εξουσιών της Βουλής σύμφωνα με την οποία απαιτείται η συγκατάθεση της Βουλής για την παραχώρηση τέτοιας μορφής εγγυήσεων από μέρους της κυβέρνησης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να δοθεί η ζητούμενη κυβερνητική εγγύηση, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για την κατά νόμο κύρωση της προνοούμενης σ' αυτό κυβερνητικής εγγύησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ρολάνδης.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Έχω πάλι, κύριε Πρόεδρε, μια-δυο παρατηρήσεις. Στο Παράρτημα Β' —δεν ξέρω αν τα διόρθωσαν μετά, τουλάχιστον όπως μου τα δίνουν εμένα δεν είναι διορθωμένα— αναφέρεται ως δανειστής η Αρχή Λιμένων Κύπρου, ενώ η Αρχή Λιμένων Κύπρου είναι ο δανειζόμενος, και αυτό έχει σημασία για τον εξής λόγο: Όταν κοιτάξετε στο Παράρτημα Β' στο κάτω μέρος στα άλλα έξοδα λέγει ότι ο δανειστής θα επιβαρυνθεί με όλα τα λογικά έξοδά του. Ποιος είναι που επιβαρύνεται; Ο λανθασμένος δανειστής, όπως αναφέρεται στο σημείο του Παραρτήματος, ή ο σωστός δανειστής; Καταλάβετε το σημείο. Δηλαδή, η Αρχή δεν είναι ο δανειστής είναι ο δανειζόμενος και κακώς αναφέρεται ως δανειστής. Κατά συνέπεια τις δέκα χιλιάδες δολάρια που θα τις πληρώσει κάποιος, αφού δεν τις καλύπτει ο οργανισμός εγγυήσεως εξαγωγών, όπως αναφέρεται στο τέλος, ποιος θα τις πληρώσει; Εμείς ή τα πληρώνει ο προμηθευτής; Αυτό δεν είναι σαφές.

Και έχω και ακόμα μια παρατήρηση ουσίας, που είναι η εξής: Από ό,τι φαίνεται στο Παράρτημα Α', η πληρωμή για τη γερανογέφυρα θα γίνει με τον εξής τρόπο: Πληρώνουμε 9.5% αρχικά και μετά ένα άλλο 5.5%, σύνολο 15%. Όταν πληρώσουμε αυτό το 15%, παίρνουμε counter guarantee, παίρνουμε εγγύηση από τον προμηθευτή —ο οποίος δε θα μας έχει μέχρι τη στιγμή εκείνη παραδώσει το μηχάνημα— ότι σαφώς σε περίπτωση που δε θα το παραδώσει θα μας καλύψει. Μετά προχωρούμε —και αυτό είναι θέμα ουσίας και πολλών χρημάτων— για να πληρώσουμε σταδιακά το άλλο 55%, όπως φαίνεται στην παράγραφο 3 του Παραρτήματος Α'. Γι' αυτό το 55% δε φαίνεται να υπάρχει αυτή η τραπεζική εγγύηση, δηλαδή αυτό το counter guarantee το οποίο υπάρχει για το 15%. Και ρωτώ: Θα πληρώσουμε το 55% της αξίας σε κάποιο προμηθευτή,

χωρίς να έχουμε πάρει το μηχανήμα και χωρίς να έχουμε καμιά εγγύηση; Αυτό το σημείο δεν είναι σαφές στα χαρτιά τα οποία μας έχετε δώσει. Δεν έχουμε δει ολόκληρη την εγγύηση πώς έχει, όπως δεν είναι σαφές και το προηγούμενο σημείο το οποίο ανέφερα και το οποίο βρίσκεται στο Παράρτημα Β'. Και νομίζω ότι χρειάζεται μια διασάφηση και των δύο σημείων, προτού μπορέσουμε να ψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα παρακαλέσω τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να σχολιάσει τις παρατηρήσεις του κ. Ρολάνδη.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, αυτές οι παρατηρήσεις αναφέρονται στο συμβόλαιο στο οποίο εμείς δεν μπορούμε να επιφέρουμε οποιαδήποτε αλλαγή. Εμείς απλώς επικυρώνουμε. Αν όμως είναι επιθυμία του Σώματος να μελετηθεί περισσότερο το θέμα και να διευκρινιστεί, ευχαρίστως η Επιτροπή μπορεί να το κάμει και να το δούμε την επόμενη φορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα εισηγηθώ —εφόσον θα έπρεπε ίσως να συζητείτο το συμβόλαιο στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού— να αναβληθεί η ψήφιση, για να δοθούν κάποιες διευκρινίσεις στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού. Από την άλλη μπορούν να δοθούν οι διευκρινίσεις σε άλλο στάδιο. Βεβαίως μπορεί να λεχθεί ότι δεν είναι ρόλος της Βουλής να συζητεί συμβόλαια, αλλά να αποφασίζει κατά πόσο θα προχωρήσει στη χρηματοδότηση. Εφόσον λεχθεί αυτό το πράγμα, τότε το μόνο που μπορεί να γίνεται είναι να βεβαιώνεται η Βουλή ότι κάποια συμβόλαια που γίνονται —αν το επιθυμεί η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού— γίνονται πιο προσεκτικά.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι πρόκειται περί παρεξήγησης. Ούτε το συμβόλαιο εγκρίνουμε ούτε το επικυρώνουμε. Το συμβόλαιο έγινε, υπογράφηκε. Απ' ό,τι ξέρω είναι καθ' οδόν. Απλώς, για να παραδοθεί, ζητούν οι προμηθευτές κυβερνητική εγγύηση. Και επειδή η εγγύηση υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο λίρες, σύμφωνα με προηγούμενο νόμο της Βουλής, αυτή η τραπεζική εγγύηση που δόθηκε, για να είναι έγκυρη, πρέπει να επικυρωθεί από τη Βουλή. Το μόνο που συζητούμε είναι αν θα δώσουμε εγγύηση ή όχι. Δικαίωμα της Βουλής είναι να πει ότι, επειδή είναι αβέβαιο τι θα γίνει το 55% παρά την ύπαρξη εγγύησης από τον προμηθευτή για την ακριβή παράδοση που υπερκαλύπτει αυτό το ποσό, δε δίνουμε την εγγύηση. Αυτό το θέμα μπορείτε να βάλετε ενώπιον της Βουλής. Δίνει η Βουλή την εγγύηση ή όχι; Αν δεν τη δίνει, να ψηφίσουμε να τελειώνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν υπάρχει καμιά ένσταση και καμιά διαφορά σ' αυτό το σημείο. Όμως επειδή η Βουλή έχει κάποιο ελεγκτικό ρόλο, αν υπάρχει η εντύπωση ότι τα συμβόλαια τα οποία υπογράφονται δε μελετώνται ή δεν είναι τόσο προσεγμένα όσο πρέπει, μπορεί η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να συζητήσει αυτή τη διαδικασία που ακολουθείται. Έχετε όμως δίκαιο στο ότι εμείς αποφασίζουμε ως θέμα αρχής κατά πόσο εγκρίνουμε ή όχι την

εγγύηση. Και δεν μπορούμε να υπεισέλθουμε στην υπογραφή του συμβολαίου. Αυτό εξάλλου το ανέφερα και προηγουμένως.

Κατά σειρά ο κ. Γεωργίου ζήτησε το λόγο και μετά ο κ. Ρολάνδης.

A. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή ο νόμος που θα ψηφίσουμε αφορά γερανογέφυρα του λιμανιού της Λάρνακας —το όλο θέμα είναι πολύ καθυστερημένο— θα παρακαλούσαμε θερμά να ψηφιστεί σήμερα από τη Βουλή η εγγύηση και οποιοδήποτε παρεμφερές θέμα προκύπτει να εξεταστεί μετά. Ίσως να είναι και θέμα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ρολάνδης.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Είναι σχετικά με την παρατήρηση του κ. Παπαδόπουλου. Δεν είπα ότι δεν πρόκειται για εγγύηση. Ασφαλώς πρόκειται για εγγύηση ενός συμβολαίου το οποίο προφανώς έχει υπογραφεί. Αλλά έχει σημασία τι εγγυώμεθα. Εμείς αυτή τη στιγμή ευχόμεθα να εγγυηθούμε την πληρωμή του 55% της αξίας ενός μηχανήματος και, ενώ κηδόμεθα να πάρουμε αντεγγύηση για το 15%, δεν κηδόμεθα να πάρουμε αντεγγύηση για το 55%. Τουλάχιστον από τα χαρτιά που έχω μπροστά μου αυτό φαίνεται. Δηλαδή, όταν δώσουμε το 9.5% και το 5.5%, όπως φαίνεται εδώ στο Παράρτημα Α', θέλουμε να πάρουμε από τον προμηθευτή εγγύηση ότι σε περίπτωση προφανώς που δε θα προμηθεύσει το μηχάνημα θα μας πληρώσει την αξία, ενώ, όταν πληρώνουμε σταδιακά και εγγυώμεθα τώρα ως κυβέρνηση το 55% του ποσού, δεν έχουμε αυτό το counter guarantee. Αυτό είπα από την αρχή και αυτό είναι το σημείο. Ουσιαστικά δηλαδή η Βουλή, ψηφίζοντας αυτό το νόμο, ψηφίζει να μπει από κάτω η κυβέρνηση για το 55% της αξίας ενός μηχανήματος, δηλαδή για ένα ποσό πέραν του ενός εκατομμυρίου λιρών, χωρίς να γνωρίζει τον προμηθευτή, χωρίς να γνωρίζει αν αυτός ο προμηθευτής πράγματι είναι αξιόχρεος, και ερχόμεθα να μη ζητούμε counter guarantee για το 55%. Αν η Βουλή θέλει να το ψηφίσει, μπορεί να το ψηφίσει ασφαλώς. Αλλά όφειλα να κάμω αυτή την παρατήρηση, όπως και για το θέμα του δανειστή και των δέκα χιλιάδων δολαρίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, το όλο θέμα συζητήθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού. Εκεί παρευρέθηκαν και οι αρμόδιοι παράγοντες της Αρχής Λιμένων και η κυβερνητική πλευρά και έδωσαν εξηγήσεις. Μάλιστα υπάρχει και το χρονοδιάγραμμα εγκατάστασης αυτής της γερανογέφυρας. Έχω την εντύπωση ότι μπροστά μας το ερώτημα που υπάρχει είναι αν θα εγκρίνουμε αυτή την εγγύηση, για να προωθηθεί και το όλο έργο, και αν έχουμε οποιοσδήποτε άλλες απορίες μπορούμε να τις λύσουμε σε μεταγενέστερο στάδιο, γιατί είμαι βέβαιος ότι δε θα έχουν αφήσει τόσο εκτεθειμένη την κυπριακή πλευρά όσοι διαπραγματεύθηκαν την τοποθέτηση αυτού του μηχανήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Συλλούρης.

Δ. ΣΥΛΛΟΓΡΗΣ:

Νομίζω ότι το θέμα είναι απλό. Ο κ. Ρολάνδης μιλά για μια πιθανή ατέλεια του συμβολαίου και ο κ. Γεωργίου είπε προηγουμένως ότι αυτό μπορεί να το δει η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ελέγχου. Αν δεν είναι αξιόχρεος ο προμηθευτής, αυτό έπρεπε να το δουν οι κυβερνητικές υπηρεσίες. Αν τα συμβόλαια τα οποία χρησιμοποιούν έχουν ατέλειες, πρέπει αυτά να τα δει η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ελέγχου, για να δει τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται τα χρήματα μέσω αυτών των συμβολαίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Λυπούμαι που επανέρχομαι σε ένα θέμα που, νομίζω, εξελίσσεται η συζήτηση για το τίποτε. Ο κ. Ρολάνδης μίλησε για έναν προμηθευτή που δεν τον ξέρουμε. Προμηθευτές —καμιά πενήνταριά— υπέβαλαν προσφορές και από αυτούς επιλέγησαν από τα όργανα της Αρχής τρεις. Ο προμηθευτής που τελικά πήρε την προσφορά είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κόσμου και κατασκευάζει γερανογέφυρες όχι σαν αυτές που παίρνουμε από τα supermarkets, αλλά ειδικά σχεδιασμένη γερανογέφυρα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές, τις διαστάσεις, τις ανάγκες του λιμανιού της Λάρνακας.

Δεύτερο, αυτή η κυβερνητική εγγύηση που σήμερα καλείται η Βουλή να εγκρίνει αφορά δάνειο που παρέχει η ιταλική κυβέρνηση στην κυπριακή κυβέρνηση και που καλύπτει το 85% της χρηματοδότησης του όλου έργου από έναν αξιόλογο προμηθευτή, διεθνώς γνωστό. Αφορά δηλαδή χρηματοδότηση έργου με χρήματα τα οποία μας δίνει η ιταλική κυβέρνηση. Ο δανειστής είναι η ιταλική κυβέρνηση έναντι του δανείου που παίρνουμε εμείς και που το εγγυώμαστε εμείς έναντι της ιταλικής κυβέρνησης.

Πρόκειται, πιστεύω, για συζήτηση με αντικείμενο που δεν είναι ενώπιον της Βουλής. Δε συζητούμε τώρα τους όρους του συμβολαίου. Ήδη έγινε το συμβόλαιο από το αρμόδιο όργανο, την Αρχή Λιμένων. Αυτά μας είπαν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού. Ήδη η γερανογέφυρα φορτώνεται πάνω σε πλοίο για να έρθει στην Κύπρο. Τι είναι λοιπόν που συζητούμε τώρα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο, αλλά θέλω, για να μην προχωρούμε σε μια συζήτηση άσκοπη, να διαχωρίσουμε δύο πράγματα. Το ένα θέμα είναι η εγγύηση. Είμαστε Νομοθετική Εξουσία. Δεχόμαστε ή όχι να δώσουμε την εγγύηση; Δεχόμαστε. Τώρα, όσον αφορά τα συμβόλαια τα οποία κάνει η κυβέρνηση, αν έχουμε κάποιες παρατηρήσεις ή θεωρούμε πως υπάρχουν ατέλειες, είναι θέμα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου και της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να συζητήσουν με την κυβέρνηση αν είναι σωστός ο τρόπος που γίνονται τα συμβόλαια, αν καλύπτονται όλες οι περιπτώσεις ή αν θεωρούμε ότι η κυβέρνηση δεν είναι είναι καλός επιχειρηματίας και δε λαμβάνει υπόψη όλα εκείνα που πρέπει να λαμβάνει. Είναι δύο θέματα διαφορετικά. Εδώ όμως νομίζω καλούμαστε να αποφασίσουμε αν θα δώσουμε την εγγύηση. Το λόγο έχει ο κ. Ιεροδιακόνου και ο κ. Ρολάνδης μετά.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Ακριβώς, κύριε Πρόεδρε, εκείνο το οποίο εμείς έχουμε μπροστά μας είναι ότι ένεκα του ότι το ποσό της εγγύησης είναι πέραν του ενός εκατομμυρίου πρέπει να περάσει από τη Βουλή. Και είναι αυτό που έχουμε μπροστά μας αυτή τη στιγμή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να δώσω το λόγο σε κάποιους που δε μίλησαν και μετά οι δευτερολογίες. Ο κ. Ευσταθίου, μετά ο κ. Φιλίππου, μετά ο κ. Αγαπίου και μετά ο κ. Ρολάνδης.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, φαίνεται ότι το θέμα ανέκυψε από τις πληροφορίες που έδωσε ο κ. Ρολάνδης ότι πρώτο, δε γνωρίζουμε ποιος είναι ο προμηθευτής, πράγμα το οποίο θα ήταν το πιο άξιο απορίας θέμα που απασχόλησε αυτή τη Βουλή από τον καιρό που ιδρύθηκε. Είναι ποτέ δυνατό να έρχεται η Εκτελεστική Εξουσία να ζητά μια εγγύηση για κάτι που αγόρασε και στην οποία ήταν άγνωστος ο προμηθευτής; Αυτό είναι προφανώς ένα σοβαρότατο λάθος και έδωσε το έναυσμα αυτή η πληροφορία για κάτι ατέλειες συμβολαίων να συζητούμε χωρίς να υπάρχει καθόλου θέμα πράγματι. Δε θέλω να χρησιμοποιήσω τη φράση «περί θνου σκιάς», αλλά φαίνεται ότι εκεί οδηγούμαστε με αυτή τη συνέχιση της συζήτησης, η οποία, επαναλαμβάνω, έχει ξεκινήσει, διότι δόθηκαν κακές πληροφορίες από κάποιο συνάδελφο στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο στους τρεις ομιλητές που ανέφερα και μετά θα κλείσω τη συζήτηση, γιατί πράγματι δε νομίζω ότι πρέπει να επεκταθεί η συζήτηση γι' αυτό το θέμα ειδικά.

Ο κ. Φιλίππου και παρακαλώ σύντομα, αν πρόκειται να μην επαναλάβουμε τα ίδια πράγματα.

Α. ΦΙΛΙΠΠΟΥ:

Συντομότερα, κύριε Πρόεδρε. Ο κ. Ρολάνδης έθεσε δύο θέματα. Το ένα θέμα αφορά γλωσσικές παρατηρήσεις περί δανειστή και δανειζομένου. Νομίζω έχει δίκαιο και να γίνουν οι διορθώσεις. Το δεύτερο θέμα που έθεσε είναι το θέμα του συμβολαίου. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού δεν μπήκε στο θέμα του συμβολαίου. Έκρινε ότι η πρόταση, όπως ήρθε μπροστά της, ήταν σωστή και έκρινε ότι μπορεί η Βουλή να ψηφίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αγαπίου. Μάλλον, για να δώσουμε το λόγο σε διαφορετικό κόμμα ή διαφορετική πλευρά, ο κ. Ρολάνδης.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Έχει πρωτολογίες, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μαρκίδη, όπως είπα προηγουμένως, θα ήταν καλύτερα να συμπληρώσουμε και έδωσα το λόγο σε τρεις ομιλητές. Βεβαίως δε θα σας στερήσω το συνταγματικό σας δικαίωμα, πριν βιαστείτε να το πείτε, και έχετε το λόγο, πριν δώσω το λόγο στον κ. Ρολάνδη.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Τίθεται θέμα τροποποίησης της διατύπωσης του νόμου που πρόκειται να ψηφίσουμε. Δεν μπορεί η Βουλή να συζητά θέμα τροποποίησης συνοδευτικών εκθέσεων ή συνοδευτικών σημειωμάτων. Το νομοσχέδιο που έχουμε μπροστά μας

είναι αυτό που λέγεται «Νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο Νόμος Κυρών Συμφωνία που Αφορά την Εγγύηση Χρηματοδότησης της Αρχής Λιμένων Κύπρου». Δεν υπάρχει καμιά παρατήρηση και δεν υπήρξε καμιά εισήγηση περί τροποποίησης οποιασδήποτε λέξης αυτού του κειμένου και επομένως νομίζω ότι συζητούμε άνευ αντικειμένου. Το μόνο θέμα το οποίο έχει αυτή τη στιγμή η Βουλή ενώπιόν της είναι το κατά πόσο δέχεται να εγκρίνει να δοθεί η εγγύηση ή όχι. Δεν υπάρχει κανένα άλλο θέμα και οπωσδήποτε η διατύπωση των συμβολαίων δεν είναι θέμα Βουλής. Κι αν αρχίσουμε να λέγουμε ότι και η διατύπωση ακόμη των συμβολαίων του κράτους από απόψεως νομικής είναι και αυτή θέμα Βουλής, τότε πλέον νομίζω ότι εκτρέπεται και θα εκτραπεί ο ρόλος της Βουλής σε ατραπούς που δε γνωρίζουμε πλέον πού οδηγούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Οι τελευταίοι τέσσερις ομιλητές τόνισαν πως η συζήτηση είναι άνευ αντικειμένου. Γιατί συνεχίζεται; Παρά ταύτα θα δώσω το λόγο στους τελευταίους δύο, όπως είπα, και κλείνει η συζήτηση. Μπορεί να υπάρχουν κάποια φραστικά, θα διορθωθούν. Η απόφαση αφορά το κατά πόσο δεχόμαστε ή όχι την εγγύηση και τη δεχόμαστε. Το θέμα του συμβολαίου ανέφερα τι μπορεί να γίνει, αλλά δεν έχει σχέση με τη Νομοθετική Εργασία.

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν αντιλαμβάνομαι πώς δε γίνομαι αντιληπτός πραγματικά. Αυτή τη στιγμή εγγυώμεθα το εξής: Ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα δανειστεί και θα πληρώσει σε κάποιο προμηθευτή το 55% της αξίας ενός μηχανήματος, χωρίς να πάρει η Κυπριακή Δημοκρατία στα χέρια της το μηχάνημα, και λέμε ότι δε μας ενδιαφέρει το συμβόλαιο. Εγώ ούτε τον προμηθευτή ξέρω ούτε είπα αν είναι ή αν δεν είναι αξιόχρεος. Δεν το ξέρω αυτό το πράγμα. Απλώς λέγω ότι αυτή τη στιγμή για το 15% που θα πληρώσουμε ενδιαφερόμαστε να πάρουμε counter guarantee, ενώ για το 55% δεν ενδιαφερόμαστε. Δηλαδή, θα πληρώσουμε το άλλο 55%, χωρίς να έχουμε αντεγγύηση από τον προμηθευτή. Και είναι θέμα ουσίας. Και μιλούμε για ένα πολύ μεγάλο ποσό. Αυτό θέλω να το διατυπώσω και να το πω στη Βουλή αυτό το πράγμα. Τώρα, αν δεν το θέλουν οι Βουλευτές, ας προχωρήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αγαπίου.

Γ. ΑΓΑΠΙΟΥ:

Έχω καλυφθεί από τους άλλους εκτός από τον κ. Ρολάνδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επειδή δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της συμφωνίας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ των άρθρων 1 - 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

48 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανέννας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μία αποχή, εκείνη του κ. Ρολάνδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδοτήσεως της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

48 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανέννας εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο με 48 ψήφους υπέρ, καμιά εναντίον και μία αποχή.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 14) ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Νίκος Κατσουρίδης

Κίχης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Γάσσος Παπαδόπουλος

Νίκος Μουσιούττας

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Εξωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες του νομοσχεδίου και κατέθεσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με το υπό εξέταση θέμα.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται, όπως τελικά διαφοροποιήθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο, είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £622,980 και η διάθεσή του για την αγορά:

- (α) οικήματος που θα χρησιμοποιείται ως κατοικία του μόνιμου αντιπροσώπου της Κύπρου στο Συμβούλιο της Ευρώπης στο Στρασβούργο (£368,855) και
- (β) οικήματος που θα χρησιμοποιείται ως κατοικία του Πρέσβη της Κύπρου στο Κάιρο (£254,125).

Οι εκπρόσωποι των δύο Υπουργείων υποστήριξαν ότι οι ζητούμενες πιστώσεις βρίσκονται μέσα στα πλαίσια της πάγιας πολιτικής της κυβέρνησης για την απόκτηση ιδιόκτητων οικημάτων στέγασης των διπλωματικών μας αποστολών στο εξωτερικό και ζήτησαν την προώθηση της υπό αναφορά συμπληρωματικής πίστωσης για την πραγματοποίηση, το ταχύτερο, των δύο αυτών αγορών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επικροτώντας την πιο πάνω πολιτική της κυβέρνησης, συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους προορίζεται η διάθεση της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης, γι αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό αναφορά νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πίστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προόμιμο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £622,980 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991. Άρθρο 2.

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν. Πίνακας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 - 3 εγκριθούν;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 - 3 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πίστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νομος (Αρ. 13) του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και ως ελπίζουμε ότι ο αριθμός 13 θα είναι και αυτή τη φορά τυχερός όσον αφορά την αγορά ακίνητης περιουσίας από την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το επόμενο και τελευταίο θέμα για σήμερα στο Κεφάλαιο Α' είναι «Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ (ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
 Ανδρέας Γεωργίου
 Γιαννάκης Κασουλίδης
 Νίκος Κατσουρίδης
 Κίκης Καζαμίας
 Ανδρέας Φιλίππου
 Τάσος Παπαδόπουλος
 Νίκος Μουσιούττας
 Μάρκος Κυπριανού
 Τάκης Χατζηδημητρίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι και ανέλυσαν τις πρόνοιες του υπό αναφορά νομοσχεδίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση της βασικής νομοθεσίας για την έκτακτη προσφυγική επιβάρυνση, ώστε τα εισαγόμενα βιβλία να απαλλάσσονται από την καταβολή έκτακτης προσφυγικής επιβάρυνσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή, οι απώλειες εσόδων από την απαλλαγή που προτείνεται υπολογίζεται να είναι της τάξης των £120,000 περίπου ετήσια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη της ότι η τροπολογία που τώρα προτείνεται ολοκληρώνει την απαλλαγή του βιβλίου από κάθε φορολογία ή άλλη δασμολογική επιβάρυνση, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως έχει νομοτεχνικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Γεωργίου.

Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, με αυτό το νομοσχέδιο ψηφίζουμε την απαλλαγή των βιβλίων από κάθε φορολογία, περιλαμβανομένης και της προσφυγικής επιβάρυνσης, και μ'

αυτό τον τρόπο αφαιρούμε από τους πρόσφυγες ποσό 120 χιλιάδων λιρών, αλλά λυπούμαι να παρατηρήσω ότι δε μας έχουν πείσει οι αρμόδιοι παράγοντες ότι θα ωφεληθούν με αυτό το ποσό οι καταναλωτές. Στην πραγματικότητα θα το αφαιρέσουμε από τους πρόσφυγες και θα το βάλουμε στην τσέπη των βιβλιοπωλών.

Γι' αυτό θα έκαμνα την παράκληση όπως η κυβέρνηση για τέτοιου είδους νομοσχέδια έρχεται έτοιμη με εισηγήσεις για το πώς θα εξασφαλίζει και την αντίστοιχη μείωση της τιμής είτε των βιβλίων είτε οποιωνδήποτε άλλων αγαθών θα έχουμε στο μέλλον.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μουσιούττας.

Ν. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με όλο το σέβας δε νομίζω ότι μπορεί να μπει διατίμηση πάνω στα βιβλία από μέρους της κυβέρνησης. Έτσι είναι ένα ρίσκο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν υπάρχει κανένας που να επιθυμεί ούτε τη μείωση των εσόδων του προσφυγικού ταμείου ούτε την ενθάρρυνση της κερδοσκοπίας. Αν έχει μια σκοπιμότητα αυτό το νομοσχέδιο, αυτή είναι το να δώσει ένα μήνυμα και να πει ότι το βιβλίο απαλλάσσεται από κάθε επιβάρυνση, ώστε να ενθαρρυνθεί και η εισαγωγή του βιβλίου και να ενθαρρυνθεί ακόμα και η κατανάλωση του βιβλίου.

Έτσι, μαζί με την έκκληση του συναδέλφου κ. Γεωργίου λέω ότι αυτό το νομοσχέδιο θα εξυπηρετήσει έναν πολιτιστικό σκοπό, που σίγουρα δεν μπορούμε να τον επιμετρήσουμε ακριβώς, και εντάσσεται μέσα στη γενικότερη προσπάθεια του κράτους για βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου είχε ζητήσει το λόγο.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Βέβαια αυτό το οποίο λέγεται, κύριε Πρόεδρε, ότι στερούμε από τους πρόσφυγες 120 χιλιάδες λίρες, δεν ευσταθεί. Ο Προϋπολογισμός του ΤΑΕΠ προγραμματίζεται βάσει των κυβερνητικών προγραμμάτων και της πολιτικής έκφρασης της Βουλής και δεν είναι στέρηση 120 χιλιάδων λιρών από τους πρόσφυγες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών, έχει πει αυτά που ήθελα να πω, κύριε Πρόεδρε. Το ίδιο θέμα θέλω να πω —και είναι δίκαιο— ότι είχε εγερθεί στην Επιτροπή Οικονομικών από τον κ. Φιλίππου. Και υπεδείχθη αυτό που λέει ο κ. Ιεροδιακόνου. Δε τα στερούμε από τους πρόσφυγες. Από το ταμείο των προσφύγων αφαιρείται αυτό το ποσό και είναι δουλειά της κυβέρνησης να το αναπληρώσει με τους άλλους πόρους του κράτους.

Τώρα, όσον αφορά το κατά πόσο η εξοικονόμηση θα μεταβιβαστεί στους καταναλωτές ή όχι, αυτό εξαρτάται απόλυτα από το αν η κυβέρνηση ως θέμα πολιτικής θα επιβάλει έλεγχο των τιμών πώλησης των βιβλίων. Έργο, κατά τη γνώμη μου, αδύνατο και ανεπιθύμητο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γεωργίου.

Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι αντιληπτό σ' εμένα αυτό το οποίο λένε οι συνάδελφοι. Αλλά στο τέλος της ημέρας οι 120 χιλιάδες λίρες δε θα πάνε στον καταναλωτή, αλλά θα πάνε σε εκείνους που θα τα εισάγουν. Διότι δε θα μειωθεί η τιμή των βιβλίων, γιατί δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο, για να μειωθεί αντίστοιχα η τιμή των βιβλίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, για λόγους καθαρά πρακτικούς είναι πιθανόν να έχει δίκαιο ο κ. Γεωργίου για τα βιβλία που υπάρχουν τώρα στην αγορά. Ας ελπίσουμε ότι ο υπολογισμός της τιμής των βιβλίων που θα εισαχθούν μελλοντικά θα γίνει χωρίς την αναφορά σ' αυτή τη φορολογία, οπότε είναι δυνατό να υπάρξει κάποια κατώτερη τιμή, έστω και περιθωριακά κατώτερη, για τα βιβλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εγώ θα έλεγα να ξεχωρίσουμε δυο θέματα: Το ταμείο των προσφύγων και, όπως ξέρουμε, τα διάφορα ταμεία όπως έχουν γίνει είναι συγκοινωνούντα αγγεία και έτσι δεν υπάρχει θέμα να στερηθούν οι πρόσφυγες. Είναι και θέμα δικό μας να αποφασίσουμε πού πάνε ορισμένα ποσά τα οποία έρχονται κοντά μας. Αν είναι όμως θέμα κέρδους των βιβλιοπωλών, είναι θέμα και πάλι δικό μας να αποφασίσουμε πώς επιμετρούμε το μήνυμα που αναφέρθηκε και αν θέλουμε να υπάρξει κάποιος έλεγχος. Είναι μια απόφαση κατά πόσο η Βουλή αποφασίζει να δώσει το μήνυμα και αντιλαμβάνομαι ότι παρ' όλη τη συζήτηση είναι ομόφωνες όλες οι πλευρές.

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 και 2 εγκριθούν;

Εφόσον δεν υπάρχει καμιά ένσταση, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται ομόφωνα.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει καμιά ένσταση, το νομοσχέδιο ομόφωνα ψηφίζεται σε νόμο.

Έχει αποπερατωθεί η Νομοθετική Εργασία.

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων. Παρακαλώ τη Γραμματέα να προβεί στην κατάθεση των νομοσχεδίων και των εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(1) Ο περί Κτηματολογικού και Χωρομετρικού Τμήματος (Τέλη και Δικαιώματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(2) Ο περί Επικινδύνων Ουσιών Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(4) Ο περί Εγγραφής των Κατοίκων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(5) Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

(6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1991.

Κατατέθηκαν και τα δυο από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(7) Οι περί Πολιτικής Άμυνας (Γενικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (8) Οι περί Γραφείου Προγραμματισμού - Θέση Διευθυντή Συντονισμού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (9) Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Τηλεφωνικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (10) Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Συντάξεις και Χορηγήματα σε Υπαλλήλους της Αρχής) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (11) Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Τσάδας του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (12) Οι περί Τμήματος Εργασίας - Θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Ασφάλειας (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (13) Οι περί ΦΠΑ (Προσδιορισμός Ορισμένων Συνάλλαγών) Κανονισμοί του 1991.

(14) Οι περί ΦΠΑ (Αυτοπαραδόσεις) Κανονισμοί του 1991.

(15) Οι περί ΦΠΑ (Υπηρεσίες από το Εξωτερικό) Κανονισμοί του 1991.

(16) Οι περί ΦΠΑ (Χρόνος Παράδοσης ή Παροχής) Κανονισμοί του 1991.

(17) Οι περί ΦΠΑ (Απόδοση Λογαριασμών και Καταβολή του Φόρου) Κανονισμοί του 1991.

(18) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) Κανονισμοί του 1991.

(19) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991.

(20) Οι περί ΦΠΑ (Επιστροφές και Πιστώσεις) Κανονισμοί του 1991.

(21) Οι περί ΦΠΑ (Εξαγωγή) Κανονισμοί του 1991.

- (22) Οι περί ΦΠΑ (Μεταχειρισμένα Αγαθά) Κανονισμοί του 1991.
- (23) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Επανεισαγόμενων Αγαθών) Κανονισμοί του 1991.
- (24) Οι περί ΦΠΑ (Φορολογικά Τιμολόγια) Κανονισμοί του 1991.
- (25) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις ή Παροχές από Λιανοπωλητές) Κανονισμοί του 1991.
- (26) Οι περί ΦΠΑ (Διόρθωση Λογαριασμών) Κανονισμοί του 1991.
- (27) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις από Τρίτο Πρόσωπο) Κανονισμοί του 1991.
- (28) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Χρεών μη Εισπραξιμών) Κανονισμοί του 1991.
- (29) Οι περί ΦΠΑ (Εφαρμογή Τελωνειακής Νομοθεσίας) (Εξαιρέσεις και Προσαρμογές) Κανονισμοί του 1991.
- (30) Οι περί ΦΠΑ (Κρατικές Αρχές και Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 1991.
- (31) Οι περί ΦΠΑ (Οργανισμοί Δημόσιου Δικαίου) Κανονισμοί του 1991.
- (32) Οι περί ΦΠΑ (Ενστάσεις) Κανονισμοί του 1991.
- (33) Οι περί ΦΠΑ (Μεταβιβάσεις Λειτουργουσών Επιχειρήσεων) Κανονισμοί του 1991.
- (34) Έγγραφα που αφορούν:
- (α) την παράταση των υπηρεσιών έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία και
- (β) τη σκοπούμενη πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 (Αρ. 99 του 1985).

Κατατέθηκαν όλα από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται όλα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Σχετικά με τα υπ' αρ. 34 κατατεθέντα έγγραφα, υπενθυμίζω στην Επιτροπή κάποιες προηγούμενες αποφάσεις που λήφθηκαν σχετικά με προσλήψεις εκτάκτων και κάποια κριτήρια που έχουν τεθεί.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (35) Έγγραφο που αφορά την παράταση των υπηρεσιών έκτακτου υπαλλήλου από την Αρχή Λιμένων Κύπρου δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (36) Έκθεση πάνω στις επενδύσεις του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την περίοδο 1.7.1990 - 31.12.1990.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Είναι, πιστεύω, περισσότερο θέμα της Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και, αν χρειαστεί, μπορεί σε κάποιο άλλο στάδιο, αν το εισηγηθεί η Επιτροπή Εργασίας, να πάει στην Επιτροπή Ελέγχου. Αλλά εκ πρώτης όψεως βλέπω ότι είναι καλύτερα να πάει στην Επιτροπή Εργασίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (37) Οικονομικές καταστάσεις και έκθεση Γενικού Ελεγκτή για τους πιο κάτω οργανισμούς:

1. Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου
2. Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου
3. Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου
4. Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
5. Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας
6. Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων
7. Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών

Κατατέθηκαν από το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ελέγχου.

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

Δεν υπάρχουν ερωτήσεις και απαντήσεις.

Κεφάλαιο Δ'. Δεν έχει ακόμα εγγραφεί κανένα θέμα και ελπίζουμε την επόμενη Πέμπτη να είμαστε σε θέση να αναγγείλουμε κάποια ρύθμιση που θα γίνει όσον αφορά το Κεφάλαιο Δ'. Λυπούμαι που δε δόθηκε η ευκαιρία σε κάποιους συναδέλφους που είχαν αρκετά σοβαρά θέματα να εγγράψουν, αλλά είναι απόλυτη ανάγκη να ξεκινήσουμε σωστά όσον αφορά το κεφάλαιο αυτό. Γι' αυτό χρειάζεται κάπως περισσότερη υπομονή μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη, οπότε πιστεύω ότι θα καταλήξουμε σε κάποια ρύθμιση.

Φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 27 Ιουλίου 1991, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) (Αρ. 8) Νόμος του 1991.
- (2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991.
- (3) Ο περί Φορολογίας Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1989.
- (4) Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (5) Οι περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991.
- (6) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υψηρσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (7) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υψηρσίας) Κανονισμοί του 1991.

- (8) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (9) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (10) Οι περί Υπουργείου Δικαιοσύνης — Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχειακού Επιθεωρητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (11) Οι περί Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας — Θέσεις Μάγειρα, Καθαρίστριας και Οδηγού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (12) Οι περί Πολιτιστικών και Άλλων Υπηρεσιών — Κυπριακή Βιβλιοθήκη — Θέσεις Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': _____

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 5.30 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Μαρκίδης Αλέκος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μάτσης Ιωάννης
Αναστασιάδης Νίκος	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Αντωνίου Αβραάμ	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μουσιούττας Νίκος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευθυμίου Ττίμησ	Ομήρου Γιαννάκης
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Ρολάνδης Νίκος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Σολωμής Χρίστος
Κατσουρίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδης Γλαύκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Καίτη	Χάσιος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηγιάνης Σοφοκλής
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μάρκος	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρίστου Ανδρέας
Κωνσταντίνου Κώστας	Χριστόφιας Δημήτρης
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρυσοστόμου Διόφαντος
Μακρίδης Ισίδωρος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων:

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(1) Ανακοίνωση από τον Πρόεδρο της Βουλής της σύνθεσης των επιτροπών της κυπριακής Βουλής που μετέχουν σε διεθνείς κοινοβουλευτικούς οργανισμούς.

(2) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991», οι σύντομες παρατηρήσεις που ακολούθησαν (Ν. Ρολάνδης, Πρόεδρος) και ψήφισή του σε νόμο.

(3) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990» και ψήφισή του σε νόμο.

(4) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδοτήσεως της Αρχής Λιμένων Κύπρου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991», οι παρατηρήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Ν. Ρολάνδης, Λ. Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος, Α. Γεωργίου, Τ. Χατζηδημητρίου, Δ. Συλλούρης, Ευ. Ευσταθίου, Α. Φιλίππου, Α. Μαρκίδης, Γ. Αγαπίου) και ψήφισή του σε νόμο.

(5) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1991» και ψήφισή του σε νόμο (με αρ. 13 του 1991).

(6) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Εχτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991», οι παρατηρήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Α. Γεωργίου, Ν. Μουσιούττας, Τ. Χατζηδημητρίου, Λ. Ιεροδιακόνου, Τ. Παπαδόπουλος, Πρόεδρος) και ψήφισή του σε νόμο.

(7) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 27ης Ιουνίου 1991

(Ώρα έναρξης: 4.20 μ.μ.)

(Αρ. 6)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Γ.Λ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της συνεδρίασης αυτής.

Παρακαλούνται οι έντιμοι κύριοι Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εισερχόμαστε στο Κεφάλαιο Α΄, Νομοθετική Εργασία. Τα πρώτα πέντε θέματα της ημερήσιας διάταξης δεν μπορούν να συζητηθούν, διότι είναι ακόμα στο στάδιο των Επιτροπών.

Τα θέματα 6, 7, 8 και 9, που είναι «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991», «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991», «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991», θα συζητηθούν μαζί, διότι υπάρχει μόνο μια Έκθεση και για τα τέσσερα θέματα. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής στη Βουλή.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:
ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος
 Γιαννάκης Ομήρου
 Σοφοκλής Χατζηγιάννης
 Χρίστος Πουργουρίδης
 Καίτη Κληρίδου
 Κώστας Κωνσταντίνου
 Γιαννάκης Αγαπίου
 Παύλος Παπαγεωργίου
 Αβραάμ Αντωνίου
 Αριστοφάνης Γεωργίου
 Μάρκος Κυπριανού
 Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 1991. Στην πιο πάνω συνεδρίαση της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και της ΠΑΣΥΔΥ. Στην ίδια συνεδρίαση ήταν επίσης παρών ο Βουλευτής κ. Ι. Μακρίδης.

Με τους υπό εξέταση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση τα άρθρα 27 και 87 της νομοθεσίας για τη δημόσια υπηρεσία, επανακαθορίζονται τα σχέδια υπηρεσίας για τις θέσεις Στενογράφου 1ης Τάξης, Γραφέα 1ης και 2ης Τάξης και Τηλεφωνητή στο Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό.

Τα υπό εξέταση σχέδια υπηρεσίας εγκρίθηκαν από την αρμόδια Υπεπιτροπή της Μεικτής Επιτροπής Προσωπικού για Σχέδια Υπηρεσίας, καθώς και από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τις πρόνοιες των προτεινόμενων Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν νομοτεχνικά διαμορφωθεί.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

- (1) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (2) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (3) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (4) Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού - Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές, θέτω τους Κανονισμούς ενώπιον του Σώματος για έγκριση.

Πρώτα Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;
(Κτυπά τη σφύρα)

Μη υπάρχουσας ενστάσεως, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;
(Κτυπά τη σφύρα)

Μη υπάρχουσας ενστάσεως, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;
(Κτυπά τη σφύρα)

Μη υπάρχουσας ενστάσεως, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;
(Κτυπά τη σφύρα)

Μη υπάρχουσας ενστάσεως, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το δέκατο θέμα δε θα συζητηθεί, διότι δεν έχει ακόμα κυκλοφορήσει η Έκθεση. Η αρμόδια Επιτροπή εξετάζει το θέμα.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα στην ημερήσια διάταξη, το υπ' αρ. 11, που είναι «Οι περί Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας — Θέσεις Μάγειρα, Καθαρίστριας και Οδηγού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ — ΘΕΣΕΙΣ ΜΑΓΕΙΡΑ, ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΟΥ (ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος
Γιαννάκης Ομήρου
Σοφοκλής Χατζηγιάννης
Χρίστος Πουργουρίδης
Καίτη Κληρίδου
Κώστας Κωνσταντίνου
Γιαννάκης Αγαπίου
Παύλος Παπαγεωργίου
Αβραάμ Αντωνίου
Αριστοφάνης Γεωργίου
Μάρκος Κυπριανού
Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τους υπό αναφορά Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Οικονομικών και της ΠΑΣΥΔΥ. Στην πιο πάνω συνεδρίαση ήταν επίσης παρών ο Βουλευτής κ. Ι. Μακρίδης.

Με τους υπό αναφορά Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση τις πρόνοιες των άρθρων 27 και 87 του νέου περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου του 1991, σκοπείται ο καθορισμός των σχεδίων υπηρεσίας για τις θέσεις Καθαρίστριας, Μάγειρα και Οδηγού στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με στόχο τη μονιμοποίηση δημόσιων υπαλλήλων που υπηρετούν σ' αυτές ως έκτακτοι υπάλληλοι για την υλοποίηση των προνοιών του πρόσφατου περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Ίδρυση Μόνιμων Θέσεων) Νόμου (Νόμος αριθμός 46 του 1991).

Τα πιο πάνω σχέδια υπηρεσίας εγκρίθηκαν από την αρμόδια Υπεπιτροπή της Μεικτής Επιτροπής Προσωπικού για Σχέδια Υπηρεσίας, καθώς και από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό αναφορά Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί από λεκτική άποψη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές, υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

(Κτυπά τη σφύρα)

Μη υπάρχουσας ενστάσεως, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το δωδέκατο θέμα δε θα συζητηθεί, διότι δεν έχει ακόμα κυκλοφορήσει η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Παρακαλούνται οι έντιμοι κύριοι Γραμματείς να προβούν στην κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(1) Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) (Αρ. 9) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 33) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 35) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 36) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(7) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 37) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(10) Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής

Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(11) Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Αγίου Θεοδώρου του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(12) Οι περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(13) Οι περί Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών — Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών και Ανώτερου Αποθηκάρη (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(14) Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ίδρυση Ερευνητικών Μονάδων) Κανονισμοί του 1991.

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(15) Έγγραφο που αφορά την πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων από τον ΚΟΤ δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(16) Έγγραφο που αφορά την πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985 (Αρ. 169 του 1985).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (17) Έγγραφα που αφορούν τη σκοπούμενη πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια υπηρεσία δυνάμει του άρθρου 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 (Αρ. 99 του 1985).

Κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτάσεις νόμου:

- (18) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (19) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από τον κ. Ευστάθιο Ευσταθίου, Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, και τον κ. Γιαννάκη Ομήρου, Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (20) Ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από τον κ. Αλέκο Μαρκίδη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μαρκίδης.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Αν είναι η πρόταση νόμου που κατατέθηκε εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, κύριε Πρόεδρε, ζητώ να κηρυχθεί επείγουσα λόγω της φύσεως του θέματος. Το θέμα είναι ότι με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία η ισχύς της βασικής νομοθεσίας της Κύπρου λήγει στις 16 Αυγούστου 1991 και, αν αυτή η πρόταση νόμου δε μεταβληθεί έγκαιρα σε νόμο του κράτους, όπως έγινε πέρσι και όπως έγινε και πρόπερσι, στις 17 Αυγούστου η Κύπρος δε θα έχει βασική νομοθεσία σχετικά με το ποινικό δίκαιο, το δίκαιο των συμβάσεων, το δίκαιο των αδικημάτων, το δίκαιο των εταιρειών κτλ., εκτός αν ψηφιστεί η πρόταση νόμου, και γι' αυτό το λόγο, ανεξάρτητα από τη θέση που θα πάρουμε ως προς το περιεχόμενο της πρότασης, είναι φανερό ότι πρόκειται για επείγουσα πρόταση και επομένως πρέπει να κηρυχθεί επείγουσα από το Σώμα.

N. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι όσα είπε ο συνάδελφος να κρατηθούν σε κασέτα, γιατί θα χρειαστεί να ξαναλεχθούν και του χρόνου έτσι καιρό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει εισήγηση να κηρυχθεί επείγον το θέμα.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Όταν λέμε επείγον, κύριε Πρόεδρε, εννοούμε την άλλη ή τη μεθεπόμενη βδομάδα· δεν εννοούμε σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τότε δεν κηρύσσεται επείγον.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Ναι, είναι αυτό που εννοώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Διότι υπάρχουν ακόμα δύο συνεδριάσεις.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Απλώς να επισπευσθεί και να γίνει σαφές ότι θα πρέπει να είναι έτοιμο πριν από τις διακοπές της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το θέμα παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών. Η αρμόδια Επιτροπή να ετοιμάσει το θέμα και να τεθεί στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίας που θα γίνει την προσεχή Πέμπτη.

Έληξε η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

(Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς)

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 1 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Μιχαήλ Θεοδούλου στις 11 Ιουνίου 1991.

«Ο υπό κατασκευή νέος δρόμος Αϊ-Δημητρίου-Λάσας, όπως παραπονούνται οι κάτοικοι της περιοχής, παρουσιάζει τα ακόλουθα προβλήματα:

- (1) Σε κάποιο σημείο κατηφορικό του δρόμου δημιουργήθηκε επικίνδυνη στροφή ύστερα από την ανάμειξη κάποιων για την εξυπηρέτηση ιδιωτικού συμφέροντος. Γι' αυτό ζητείται η προσωπική παρέμβαση του αρμόδιου Υπουργού για εξέταση και επίλυση του προβλήματος πριν ολοκληρωθεί το έργο.
- (2) Εδώ και ένα χρόνο, ενώ ολοκληρώθηκαν όλες οι κατασκευαστικές εργασίες, δεν προωθείται η ασφαλτόστρωση του δρόμου, με αποτέλεσμα να ταλαιπωρούνται κατά τη διακίνησή τους οι κάτοικοι όλων των κοινοτήτων της περιοχής.

Παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων πώς αντιμετωπίζει και πώς σκοπεύει να επιλύσει αυτά τα σοβαρά ζητήματα που εγείρουν οι κάτοικοι και οι κοινοτικές αρχές όλων των χωριών της περιοχής.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 2 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Άριστο Χρυσοστόμου στις 12 Ιουνίου 1991.

«Η βεβιασμένη εφαρμογή των ενιαίων εξετάσεων και η μη έγκαιρη προετοιμασία εκπαιδευτικών και μαθητών προκάλεσαν αναστάτωση τόσο στους γονείς και τελειοφοίτους όσο και στους εκπαιδευτικούς. Όπως είναι γνωστό, ενώ

τα σχολεία λειτουργούσαν για ένα και πλέον τρίμηνο και οι εκπαιδευτικοί είχαν κατά νου το εξεταστικό σύστημα κατά το οποίο ο διδάσκων είναι ταυτόχρονα και ο εξεταστής, χωρίς να προηγηθεί οποιαδήποτε συζήτηση-διάλογος μεταξύ των εκπαιδευτικών, στάλθηκε στα σχολεία εγκύκλιος για τις ενιαίες εξετάσεις. Έτσι, οδηγηθήκαμε σε μια θλιβερή κατάσταση, είτε γιατί η ύλη δεν καλύφθηκε πλήρως είτε γιατί οι καθηγητές δεν μπόρεσαν να βοηθήσουν όσο έπρεπε τους μαθητές να την εμπεδώσουν, με αποτέλεσμα πολλοί μαθητές να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις εξετάσεις και να κινδυνεύουν να μην εξασφαλίσουν υποψηφιότητα για σπουδές ή υποτροφία.

Νοούμενοι ότι τα αποτελέσματα των ενιαίων εξετάσεων θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους φετινούς αποφοίτους, παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να ενημερώσει τη Βουλή:

- (1) Πότε και από ποιον λήφθηκε η αρχική απόφαση για εφαρμογή των ενιαίων εξετάσεων και ποια ήταν η συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των αρμοδίων του Υπουργείου Παιδείας στη λήψη αυτής της απόφασης;
- (2) Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν τα θέματα των ενιαίων εξετάσεων ήταν επαρκής;
- (3) Πόσες επισκέψεις επιθεωρητών έγιναν σε κάθε σχολείο και ιδιαίτερα στα σχολεία όπου εμφανώς σημειώθηκε καθολική πτώση στη βαθμολογία των μαθητών;
- (4) Ποια ήταν η ημερομηνία της πρώτης συνεδρίασης κατά την οποία το θέμα απασχόλησε τους καθηγητικούς συλλόγους λαμβανομένου υπόψη ότι πριν από μια τέτοια συνεδρίαση οι καθηγητές δεν ενημερώθηκαν καθόλου, ώστε να εκφράσουν για το σύστημα τη δική τους κρίση, προτού ο θεσμός γίνει γεγονός;
- (5) Η εγκύκλιος του Φεβρουαρίου έδινε αρκετό χρόνο στους εκπαιδευτικούς να επικοινωνήσουν, να συντονιστούν και να διδάξουν με τέτοιο τρόπο, ώστε να οδηγήσουν την τάξη τους προς τις ενιαίες εξετάσεις, χωρίς να θυματοποιηθούν οι μαθητές;
- (6) Πώς σχολιάζει το φαινόμενο παιδιά που για ένα χρόνο βαθμολογούνταν με λίαν καλώς και άριστα να βαθμολογούνται με 2-5 στις ενιαίες εξετάσεις;
- (7) Αν το πείραμα των ενιαίων εξετάσεων εφαρμόστηκε με σκοπό τα αποτελέσματα να αποτελέσουν στοιχείο για προβληματισμό, τι θα γίνει με τους φετινούς αποφοίτους; Θα επωμιστούν τα αποτελέσματα του πειράματος; Και, εφόσον αυτό είναι άδικο, τι μέτρα θα ληφθούν, για να αποφευχθεί αυτή η αντιπαιδαγωγική μεταχείριση;
- (8) Ενιαίες εξετάσεις εφαρμόστηκαν και πριν από μερικά χρόνια, αλλά καταργήθηκαν, ενώ υπάρχουν σοβαρά και ισχυρά επιχειρήματα εναντίον τέτοιων εξετάσεων. Γιατί καταργήθηκαν τότε; Έγινε οποιαδήποτε μελέτη και ποια ήταν τα πορίσματά της;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 3 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Ευστάθιο Ευσταθίου στις 13 Ιουνίου 1991.

«Καλείται ο κ. Υπουργός της Δικαιοσύνης να πληροφορήσει το Σώμα περί του αν οι δηλώσεις του Υπουργού των Συγκοινωνιών και Έργων αναφορικά με την πορεία και το αποτέλεσμα της εκδικάσεως των υποθέσεων υπαλλήλων του

Υπουργείου του, καθώς και η ανοίκεια και ανεπίτρεπτη δυσμενής κριτική σε βάρος δικαστή του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του ως μέλους της Δικαστικής Εξουσίας, απηχούν τις απόψεις της κυπριακής κυβερνήσεως.

Στην περίπτωση κατά την οποία η απάντηση είναι αρνητική, παρακαλείται ο κ. Υπουργός της Δικαιοσύνης να αναφέρει πώς προτίθεται η κυβέρνηση να αποκαταστήσει την κατά παράβαση του Συντάγματος και του νόμου, αλλά και των κανόνων της ευπρέπειας και της χρηστότητας, δημιουργηθείσα ανήκουστη απρέπεια σε βάρος της Δικαστικής Εξουσίας και προς το πρόσωπο του θιγέντος δικαστή.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 4 που υποβλήθηκε από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής εκλογικής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνα Κατσελλή στις 12 Ιουνίου 1991.

«Καλείται το αρμόδιο Υπουργείο να απαντήσει:

- (α) Πώς και γιατί αποφάσισε την ίδρυση Μουσείου Κυπριακής Υπαιθρου στην ... πρωτεύουσα;
- (β) Ποιοι αρχιτέκτονες ανέλαβαν ή θα αναλάβουν την εκπόνηση των σχεδίων;
- (γ) Πόσα θα στοιχίσει;
- (δ) Τι περιβαλλοντικό κόστος θα έχει στο χώρο όπου υπολογίζεται ότι θα ανεγερθεί;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 5 που υποβλήθηκε από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής εκλογικής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνα Κατσελλή στις 12 Ιουνίου 1991.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο γιατί καθυστερούν οι διαδικασίες για την παραχώρηση χώρου στο Στρόβολο στο προσφυγικό αθλητικό σωματείο ΠΑΕΕΚ, για να μπορεί να εξυπηρετεί το σωματείο αυτό ολόκληρη την αθλούμενη νεολαία της εκτοπισμένης επαρχίας.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 6 που υποβλήθηκε από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου στις 19 Ιουνίου 1991.

«Έχουν γίνει επανειλημμένα διαβήματα από τις αρχές και τους κατοίκους του Ακακίου για την κατασκευή υπόγειας διάβασης στην κεντρική οδική αρτηρία Λευκωσίας-Μόρφου.

Σε επισκέψεις στο Υπουργείο Συγκοινωνιών είχαν δοθεί υποσχέσεις ότι το έργο θα επρωθείτο το ταχύτερο δυνατό. Δυστυχώς οι υποσχέσεις αυτές δεν υλοποιήθηκαν.

Πώς σκέφτεται η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει το θέμα αυτό, πριν η κοινότητα θρηνησει και άλλα θύματα;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 7 που υποβλήθηκε από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου στις 19 Ιουνίου 1991.

«Η θύελλα της περασμένης Παρασκευής (14.6.1991) προκάλεσε τεράστιες καταστροφές στο Ακάκι, στην Περιστερώνα και στον Αστρομερίτη. Ζημιές προκλήθηκαν σε δέντρα, σε εποχιακές καλλιέργειες, στο κριθάρι και σε κτηνοτροφικές μονάδες.

Ζητούμε τη διερεύνηση και την εκτίμηση το ταχύτερο δυνατό των ζημιών, καθώς και την παροχή βοήθειας στους πληγέντες.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 8 που υποβλήθηκε από τους Βουλευτές εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου και Λάρνακας κ. Κίκη Γιαύγκου και Δώρο Χριστοδουλίδη αντίστοιχα στις 21 Ιουνίου 1991.

«Δημοσιεύματα στον τύπο αναφέρουν ότι από τη λειτουργία του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού Δεκέλειας επηρεάζεται η υγεία των κατοίκων που γειτνιάζουν με το σταθμό λόγω επικίνδυνων ουσιών.

Καλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά πόσο ερευνήθηκαν τα δημοσιεύματα αυτά και ποιες είναι οι διαπιστώσεις του.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 9 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κίκη Καζαμία στις 21 Ιουνίου 1991.

«Είναι γνωστό ότι μια από τις μορφές οικονομικής βοήθειας των προσφύγων που καλύπτονται από ειδικά κριτήρια είναι και η παραχώρηση διαμερισμάτων σε κυβερνητικούς οικισμούς. Στην επαρχία Λεμεσού υπάρχουν αυτή τη στιγμή περί τους 300 αιτητές που είναι εγκριμένοι από το 1987 μέχρι και το 1991. Ταυτόχρονα συνεχίζεται η εξέταση και νέων αιτήσεων προς έγκριση. Απ' ό,τι γνωρίζουμε δε βρίσκονται υπό ανέγερση νέες κατοικίες σε υφιστάμενους οικισμούς.

Πόση χρονική περίοδος προβλέπεται από το αρμόδιο Υπουργείο για κάλυψη των αναγκών των εγκριμένων ήδη αιτητών και των οικογενειών τους, λαμβανομένου υπόψη του οξύτατου προβλήματος που δημιουργείται με τη συνεχή αύξηση των νέων οργανικών οικογενειών;»

Στο Κεφάλαιο Δ' δεν υπάρχει εγγεγραμμένο θέμα.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 4 Ιουλίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) (Αρ. 8) Νόμος του 1991.
- (2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991.
- (3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1991.
- (4) Ο περί Διεθνών Εμπιστευμάτων Νόμος του 1990.
- (5) Ο περί Φορολογίας Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1989.
- (6) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1991.
- (7) Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (8) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991. (Πρόταση νόμου).
- (9) Ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991. (Πρόταση νόμου).
- (10) Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (11) Ο περί Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου (Εισαγωγή Φοιτητών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1987.
- (12) Οι περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

- (13) Οι περί Υπουργείου Εσωτερικών — Θέση Διευθυντή Διαχειρίσεως Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (14) Οι περί Τμήματος Εργασίας — Θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Ασφάλειας (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (15) Οι περί Γραφείου Προγραμματισμού — Θέση Διευθυντή Συντονισμού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (16) Οι περί Υπουργείου Δικαιοσύνης — Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχειακού Επιθεωρητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (17) Οι περί Πολιτιστικών και Άλλων Υπηρεσιών -Κυπριακή Βιβλιοθήκη -Θέσεις Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': _____

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της συνεδρίασης αυτής.

(Ώρα λήξης: 4.35 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης
 Αγγελίδου Κλαίρη
 Αναστασιάδης Νίκος
 Αντωνίου Αβραάμ
 Γεωργίου Ανδρέας
 Γεωργίου Αριστοφάνης
 Γιάγκου Κίκης
 Ευθυμίου Ττίμη
 Ευσταθίου Ευστάθιος
 Ηλιάδης Δημήτρης
 Ηλιάδης Κώστας
 Θεοδούλου Λάκης
 Θεοδώρου Δώρος
 Ιεροδιακόνου Λεόντιος
 Καζαμίας Κίκης
 Κασουλίδης Γιαννάκης
 Κατσουρίδης Νίκος
 Κληρίδης Γλαύκος
 Κληρίδου Καίτη
 Κοντίδης Δημήτρης
 Κουκουμάς Ανδρέας
 Κυπριανού Μάρκος
 Κυπριανού Μιχαλάκης
 Κωνσταντίνου Κώστας
 Λυσιώτης Λώρης
 Λυσσαρίδης Βάσος
 Μακρίδης Ισίδωρος

Μαρκίδης Αλέκος
 Μαυροκορδάτος Χρίστος
 Μιχαηλίδης Θάσος
 Μιχαηλίδης Ντίνος
 Μουσιούττας Νίκος
 Μούσκος Ανδρέας
 Ομήρου Γιαννάκης
 Παναγίδης Κίμων
 Παπαγεωργίου Παύλος
 Παπαδόπουλος Τάσος
 Παπαρές Αυγερινός
 Πιττοκοπίτης Νίκος
 Πουργουρίδης Χρίστος
 Πρέντζας Ρένος
 Ρολάνδης Νίκος
 Σολωμής Χρίστος
 Συλλούρης Δημήτρης
 Φιλίππου Ανδρέας
 Χάσιος Σωκράτης
 Χατζηγιάννης Σοφοκλής
 Χατζηδημητρίου Τάκης
 Χριστοδουλίδης Δώρος
 Χρίστου Ανδρέας
 Χριστόφιας Δημήτρης
 Χρυσοστόμου Άριστος
 Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(1) Έκθεση για τους Κανονισμούς (1) «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Στενογράφου 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991», (2) «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 2ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991», (3) «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Γραφέα 1ης Τάξης (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και (4) «Οι περί Γενικού Γραμματειακού Προσωπικού — Θέση Τηλεφωνητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

(2) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας — Θέσεις Μάγειρα, Καθαρίστριας και Οδηγού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

(3) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

(4) Ερωτήσεις Βουλευτών (Ο δρόμος Αϊ-Δημητρίου-Λάσας — Η εφαρμογή του συστήματος των ενιαίων εξετάσεων — Οι δηλώσεις του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σχετικά με την εκδίκαση υποθέσεων υπαλλήλων του Υπουργείου του — Η ίδρυση Μουσείου Κυπριακής Υπαίθρου — Η παραχώρηση στο σωματείο ΠΑΕΕΚ χώρου στο Στρόβολο — Αίτημα για κατασκευή υπόγειας διάβασης στον κεντρικό δρόμο Λευκωσίας-Μόρφου — Οι ζημιές που προκλήθηκαν από θύελλα στο Ακάκι — Ο ηλεκτροπαραγωγός σταθμός Δεκέλειας — Η μη παραχώρηση σε πρόσφυγες στη Λεμεσό διαμερισμάτων σε κυβερνητικούς οικισμούς).

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 4ης Ιουλίου 1991

(Ώρα έναρξης: 4.25 μ.μ.)

(Αρ. 7)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α', Νομοθετική Εργασία, που είναι έτοιμο για συζήτηση, γιατί τα προηγούμενα έξι δεν είναι έτοιμα, είναι το υπ' αριθμό 7, «Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαιας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο ή οποιοδήποτε άλλο Μέλος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ
ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ)
ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»**

Παρόντες:

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμιάς

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, καθώς και της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση της βασικής νομοθεσίας για τη ρύθμιση της τροχαίας μεταφοράς, για να παρέχεται η δυνατότητα σε πολύτεχνες οικογένειες να αποκοτούν άδεια οδικής χρήσης ιδιωτικού λεωφορείου για τις μεταφορικές τους ανάγκες.

Όπως είναι γνωστό, το δικαίωμα ατελούς απόκτησης μικρών επιβατηγών οχημάτων από πολύτεχνη οικογένεια δόθηκε με τον περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικό) Νόμο του 1991 (Νόμος Αριθμός 39 του 1991) και τώρα παραμένει η νομοθετική ρύθμιση της έκδοσης της σχετικής άδειας οδικής χρήσης. Αυτός είναι άλλωστε και ο σκοπός του υπό αναφορά νομοσχεδίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων έχοντας υπόψη τα πιο πάνω ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού περιληφθεί σ' αυτό ορισμός του όρου «εξαρτώμενο τέκνο», για να συνάδει με τις πρόνοιες της προαναφερθείσας τελωνειακής νομοθεσίας που με βάση αυτή δόθηκε για πρώτη φορά το δικαίωμα αυτό στις πολύτεχνες οικογένειες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, θα προχωρήσουμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου και παρακαλώ το Γραμματέα να διαβάσει τα σχετικά άρθρα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση στην έγκριση του πρώτου άρθρου;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το πρώτο άρθρο εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του βασικού νόμου με την προσθήκη νέου άρθρου μετά το άρθρο 11. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση στην έγκριση του δεύτερου άρθρου;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το δεύτερο άρθρο εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση στην ψήφιση του νομοσχεδίου;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το δεύτερο θέμα που είναι έτοιμο είναι «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991». Πρόταση νόμου. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος
Γιαννάκης Ομήρου
Σοφοκλής Χατζηγιάννης
Χρίστος Πουργουρίδης
Καίτη Κληρίδου
Κώστας Κωνσταντίνου
Γιαννάκης Αγαπίου
Πάυλος Παπαγεωργίου
Αβραάμ Αντωνίου
Αριστοφάνης Γεωργίου
Μάρκος Κυπριανού
Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου που κατατέθηκε από την ίδια σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιουνίου 1991.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η τροποποίηση του βασικού περί Δικαστηρίων Νόμου, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τη Βουλή πρόσφατα, ώστε οι δικαστές που απαρτίζουν το Κακουργιοδικείο, όταν δεν είναι απασχολημένοι με τις υποθέσεις του Κακουργιοδικείου, να μπορούν να ασχολούνται με την εκδίκαση οποιωνδήποτε υποθέσεων που ανήκουν στη δικαιοδοσία των επαρχιακών δικαστηρίων και όχι κατ' ανάγκη και αποκλειστικά με ποινικές υποθέσεις.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού έλαβε υπόψη ότι η τροπολογία που προτείνεται αναμένεται να συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία των δικαστηρίων, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση της υπό αναφορά πρότασης νόμου σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το πρώτο άρθρο εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Υπάρχει ένσταση;
Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγκρίνεται.
Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα που είναι έτοιμο είναι το υπ' αριθμό 10 στην ημερήσια διάταξη, «Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991».

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος
Γιαννάκης Ομήρου
Σοφοκλής Χατζηγιάννης
Χρίστος Πουργουρίδης
Καίτη Κληρίδου
Κώστας Κωνσταντίνου
Γιαννάκης Αγαπίου
Παύλος Παπαγεωργίου
Αβραάμ Αντωνίου
Αριστοφάνης Γεωργίου
Μάρκος Κυπριανού
Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό αναφορά νομοσχεδίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του άρθρου 12 του βασιικού περί Γάμου Νόμου, ώστε να μειωθεί από τα είκοσι ένα στα δεκαοκτώ χρόνια το όριο ηλικίας για το οποίο να μην απαιτείται η γραπτή συγκατάθεση των γονιών ή του κηδεμόνα, για να συνάψει κάποιος γάμο.

Με την τροπολογία που προτείνεται επιδιώκεται η ευθυγράμμιση, από τη μια, των προνοιών του περί Γάμου Νόμου που τέθηκε σε ισχύ το 1923 με τις πρόνοιες του πρόσφατου περί Πολιτικού Γάμου Νόμου (Νόμος Αριθμός 21 του 1990) και του Καταστατικού Χάρτη της Αγιωτάτης Εκκλησίας της Κύπρου και η υιοθέτηση, από την άλλη, των σύγχρονων αντιλήψεων περί γάμου και περί

ωριμότητας, αφού λάβει κάποιος υπόψη ότι οι δεκαοκτάχρονοι ήδη αναλαμβάνουν ή έχουν και άλλες εξίσου σοβαρές υποχρεώσεις, όπως είναι η υπηρεσία στην Εθνική Φρουρά και το δικαίωμα και η υποχρέωση να ψηφίζουν για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχόντων.

Υιοθετώντας τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό αναφορά νομοσχεδίου, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Μουσιούττας.

Ν. ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ίσως θα ήταν ενδιαφέρον, εφόσον έχουμε βάση το 18ο έτος ως έτος ωρίμανσης, να βάζαμε και μια οροφή για το πότε ξεμωραίνεται ο άνθρωπος, για να μη βλέπουμε γάμους στα 90 και 95 χρόνια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι έτοιμο το Σώμα από την κτηθείσα εμπειρία να βάλει κάποια οροφή στο ξεμώραμα, τότε να προχωρήσουμε σε πρόταση νόμου. Εν τω μεταξύ, ας αφήσουμε το θέμα εκκρεμές. Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 12 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το επόμενο θέμα της ημερήσιας διάταξης, «Ο περί Παιδαγωγικής Ακαδημίας (Εισαγωγή Φοιτητών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1987», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία. Προχωρούμε επομένως στο επόμενο θέμα, που είναι «Οι περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ (ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΤΙΜΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
 Αλέκος Μαρκίδης
 Ανδρέας Γεωργίου
 Γιαννάκης Κασουλίδης
 Νίκος Κατσουρίδης
 Αβραάμ Αντωνίου
 Κίκης Καζαμίας
 Ανδρέας Φιλίππου
 Τάσος Παπαδόπουλος
 Νίκος Μουσιούττας
 Μάρκος Κυπριανού
 Τάκης Χατζηδημητρίου
 Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 19 Ιουνίου και την 1η Ιουλίου 1991. Στην πρώτη συνεδρίαση κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους οι Υπουργοί Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών. Και στις δύο συνεδρίες της Επιτροπής ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Με τους Κανονισμούς που προτείνονται καθορίζονται και για το επόμενο εξάμηνο οι λιανικές τιμές πώλησης πετρελαιοειδών που ισχύουν ως σήμερα.

Όπως είναι γνωστό, ο καθορισμός των τιμών αυτών γίνεται στα πλαίσια της άσκησης του δικαιώματος, αλλά και του καθήκοντος του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας να προβαίνει στην περιοδική, ανά εξάμηνο ή και νωρίτερα αν καταστεί αναγκαίο, αναθεώρηση των τιμών αυτών, με βάση τα εκάστοτε δεδομένα σε σχέση με τις διεθνείς τιμές του αργού πετρελαίου και τους υπόλοιπους παράγοντες που διαμορφώνουν και επηρεάζουν τις τιμές αυτές.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση που συνοδεύει τους υπό αναφορά Κανονισμούς και όπως υποστήριξαν στην Επιτροπή οι δύο αρμόδιοι Υπουργοί, οι λιανικές τιμές πετρελαιοειδών πρέπει να παραμείνουν στα ίδια επίπεδα, όπως αυτά καθορίστηκαν στις 22 Νοεμβρίου 1991. Η κυβερνητική αυτή πρόταση γίνεται, αφού λήφθηκε υπόψη η ανάγκη να εξοικονομηθεί ενέργεια και να αναπτυχθεί ενεργειακή συνείδηση στον Κύπριο καταναλωτή, καθώς και η ανάγκη να εξοικονομηθεί ξένο συνάλλαγμα και να βελτιωθεί το εμπορικό ισοζύγιο υπό το φως και του υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος.

Στα πλαίσια της εξέτασης του όλου θέματος η Επιτροπή ζήτησε και πήρε περισσότερα στοιχεία όσον αφορά τις διεθνείς τιμές πετρελαίου, καθώς και σύγκριση του κόστους εισαγωγής των πετρελαιοειδών με τις αντίστοιχες καθαρές τιμές πωλήσεως στην εγχώρια αγορά.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, παρόλο που διαπιστώνει ότι οι τιμές των πετρελαιοειδών μειώθηκαν διεθνώς σε σύγκριση με εκείνες που λήφθηκαν υπόψη κατά τον τελευταίο καθορισμό της λιανικής τιμής τους, για τους ίδιους λόγους που υποστηρίχτηκαν ενώπιον της Επιτροπής από μέρους της κυβέρνησης, εισηγείται κατά πλειοψηφία στη Βουλή την έγκριση των υπό συζήτηση Κανονισμών, όπως αυτοί έχουν κατατεθεί, πράγμα το οποίο σημαίνει πως οι τιμές των πετρελαιοειδών θα διατηρηθούν στα σημερινά επίπεδα.

Τα Μέλη της Επιτροπής-Βουλευτές του Σ.Κ. ΕΔΕΚ διαφωνώντας με την πιο πάνω θέση της Επιτροπής δήλωσαν ότι θα καταψηφίσουν τους Κανονισμούς, γιατί η μέθοδος καθορισμού των τιμών καταλήγει σε βάρος του καταναλωτή και των δημόσιων οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Επί της διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή η Βουλή έχει ήδη ψηφίσει νόμο προ πενταμήνου περίπου για τον οποίο έχει γίνει αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αν το Ανώτατο Δικαστήριο εκδώσει την απόφασή του, αυτό θα σημαίνει ότι θα έχουμε δύο νομοθετήματα επί του ίδιου θέματος. Αν προχωρήσει η Βουλή και ψηφίσει τους Κανονισμούς αυτούς και το Ανώτατο Δικαστήριο εκδώσει, εν τω μεταξύ, την απόφαση επί της αναφοράς, τότε θα έχουμε και νόμο που θα ρυθμίζει τα πετρελαιοειδή και κανονισμούς. Γι' αυτό ή θα πρέπει να καταθέσουμε τώρα κάποια πρόταση νόμου με την οποία να ανακαλούμε εκείνη τη νομοθεσία ή θα πρέπει να καθυστερήσουμε την έγκριση των παρόντων Κανονισμών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Πάνω στο θέμα διαδικασίας. Δεν έχει σχέση η ύπαρξη του νόμου. Εκείνος είναι ο νόμος· τούτοι είναι οι Κανονισμοί. Υπάρχοντος του νόμου εκδόθηκαν αυτοί οι Κανονισμοί, τους οποίους η Βουλή καλείται ή να εγκρίνει ή, αν δε μιλήσει, εγκρίνονται αυτόματα με την πάροδο του σχετικού χρόνου. Η αναφορά, και το εξέτασε η Επιτροπή Οικονομικών, αφορά την εξουσία ή όχι της Βουλής να καθορίζει αυτά τα νομοθετήματα. Δεν έχει καμιά σχέση η ύπαρξη του νόμου με αυτούς τους Κανονισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πιστεύω πράγματι ότι η Βουλή είναι κυρίαρχο σώμα και επομένως το τι ψηφίζει σήμερα αντικαθιστά οτιδήποτε άλλο. Αλλά ο κ. Ευσταθίου μπορεί να θέλει να εκφράσει άποψη.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δε θα διαφωνούσε κανένας με τη θέση που υποστηρίζετε, αλλά πρόκειται περί Κανονισμών, οπότε, αν το Ανώτατο Δικαστήριο δεχθεί ότι ο

νόμος είναι έγκυρος, μοιραίως υπερισχύει των Κανονισμών που θα εγκριθούν σήμερα. Και εκείνος ο νόμος και οι παρόντες Κανονισμοί καθορίζουν τις τιμές των πετρελαιοειδών, με τη διαφορά ότι ο νόμος καθορίζει την τιμή των πετρελαιοειδών από μια άλλη ημερομηνία, προγενέστερη και εφόσον θα υπερισχύει θα ισχύει ο νόμος, ενώ οι Κανονισμοί αυτόματα θα ακυρωθούν. Εν τω μεταξύ κάποιος θα μπορεί να διεκδικήσει εναντίον εκείνου που του έδωσε τα πετρελαιοειδή σε μια καθορισμένη τιμή επιστροφή χρημάτων, διότι θα ισχύει αναδρομικώς. Δηλαδή αυτό που είπε ο κ. Χατζηγιάννης έχει σημασία και πρέπει να το δούμε, μήπως βρεθούμε άυριο προ συγχύσεως και δημιουργήσουμε προβλήματα εκεί που δεν υπάρχουν προβλήματα. Βέβαια σήμερα έχουμε τους Κανονισμούς και τους συζητούμε τους Κανονισμούς αυτούς, αλλά να το έχουμε υπόψη μας και αυτό, δεδομένου ότι το Ανώτατο Δικαστήριο θα εκδικάσει την υπόθεση στις 17 Ιουλίου. Έχουμε ακόμα μια συνεδρία της Βουλής, οπότε ανάλογα με την έκβαση της σημερινής συζήτησης ας το κρίνει το Σώμα και ας το αποφασίσει για να μη δημιουργηθεί αυτή η πολλαπλότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πιστεύω ότι πρέπει να πιστώσουμε το Ανώτατο Δικαστήριο με αρκετή λογική, για να λάβει υπόψη οπωσδήποτε την έγκριση αυτών των Κανονισμών σήμερα. Αν όμως προκύψει οτιδήποτε, θα είμαστε σε θέση στις 11 του μηνός που θα συνεδριάσουμε να το αντιμετωπίσουμε. Δε γνωρίζω αν υπάρχει εισήγηση υπό το φως αυτών που λέχθηκαν να αναβληθεί το θέμα μέχρι την επόμενη βδομάδα. Τουλάχιστο δε βλέπω να εξυπηρετεί οτιδήποτε.

Ο κ. Μαρκίδης.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η έγκριση ή η μη έγκριση των Κανονισμών δεν μπορεί να επηρεάσει καθ' οιονδήποτε τρόπο την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο θα αποφανθεί κατά πόσο αυτό το οποίο ήδη έκαμε η Βουλή προ μηνών ήταν εντός των εξουσιών της Βουλής ή όχι. Αυτή τη στιγμή όμως που μιλούμε νομικά δεν υπάρχει ο νόμος ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν έχει δημοσιευτεί, αφού ο Πρόεδρος έχει ζητήσει τη γνωμοδότηση του Ανώτατου Δικαστηρίου. Επομένως σήμερα είμαστε ελεύθεροι να εγκρίνουμε τους Κανονισμούς αυτούς που έχουμε ενώπιόν μας. Αν ο νόμος κριθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο ως συνταγματικός, τότε ο Πρόεδρος θα έχει υποχρέωση να τον δημοσιεύσει στην εφημερίδα της κυβέρνησης. Δε γνωρίζω απ' έξω αυτή τη στιγμή αν ο νόμος εκείνος είχε ή δεν είχε αναδρομική ισχύ, αλλά, αν ο νόμος δε λέγει τίποτε μέσα στο περιεχόμενό του, τότε θα αρχίσει να ισχύει από την ημέρα της δημοσίευσής του στην εφημερίδα της κυβέρνησης. Αν όμως ο συγκεκριμένος νόμος έχει αναδρομική ισχύ, τότε οπωσδήποτε θα δημιουργηθεί περιπλοκή, την οποία περιπλοκή μόνο η Βουλή με νεότερο πλέον νόμο με την ίδια αναδρομική ισχύ θα μπορεί να επιλύσει. Όμως, αυτή τη στιγμή που μιλούμε ούτε μπορούμε ούτε και πρέπει να κάνουμε οποιοδήποτε υπαινιγμό για το ποια πρέπει να είναι ή δεν πρέπει να είναι η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, αλλά ούτε και νομικά δεσμευόμαστε να μην εγκρίνουμε τους συγκεκριμένους Κανονισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή, κύριε Μαρκίδη, εισηγείστε να προχωρήσουμε στην έγκριση των συγκεκριμένων Κανονισμών εν αναμονή τυχόν αποφάσεως του Ανώτατου Δικαστηρίου.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Λέγω ότι δεν υπάρχει εμπόδιο για τη Βουλή να το κάμει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, αν δεν υπάρχει άλλη άποψη περί τούτου, εισερχόμαστε στα θέματα ουσίας και έχει ζητήσει το λόγο ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της ΕΔΕΚ.

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Με την ευκαιρία του καθορισμού της τιμής των πετρελαιοειδών έρχεται και πάλι στο προσκήνιο το μέγα θέμα του τρόπου καθορισμού αυτών των τιμών, του ρόλου των ξένων εταιρειών, της μεθόδου διαμόρφωσης των τιμών και της εξασφάλισης κερδών για τις εταιρείες.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ προβληματιζόταν πάντα πάνω σ' αυτό το πρόβλημα, γιατί το θεωρούσε στρατηγικής σημασίας για την εθνική μας οικονομία. Πιστεύαμε ότι θα έπρεπε να τεθεί κάτω από άλλου είδους έλεγχο το πετρέλαιο, όπως ο ηλεκτρισμός, οι τηλεπικοινωνίες, γιατί απ' αυτό εξαρτάται όχι μόνο η οικονομία, αλλά και η ίδια η σταθερότητα σ' αυτό τον τόπο. Και αποδείχθηκε τον τελευταίο καιρό πως εταιρείες με δολοηψίες μεταξύ τους αποσύρονταν και επανέρχονταν και δημιουργούσαν αναστάτωση μέσα στον τόπο. Διευθυντές εταιρειών συμπεριφέρονταν κατά βούληση, ανεξάρτητα από τους ίδιους τους νόμους της Δημοκρατίας και έθεταν σε κίνδυνο την ίδια τη λειτουργία του αεροδρομίου και τον ευαίσθητο τομέα του τουρισμού ή ακόμα και της Κύπρου ως συγκοινωνιακού κόμβου, όπως η κυβέρνηση προγραμματίζει να μετατρέψει με πολλές επενδύσεις και πολλές προσπάθειες στο αεροδρόμιο της Λάρνακας. Μια συμπεριφορά που εξευτελίζει και το κράτος και τους επίσημους και τους κυβερνητικούς παράγοντες και τους Υπουργούς. Τρεις Υπουργοί να παρακαλούν κάποιον ασήμαντο Διευθυντή κάποιας εταιρείας, ξενόφερτο στην Κύπρο, για να επιτύχουν κάποια ρύθμιση θεμάτων, ώστε να μην ανατιναχθούν όλα στον αέρα, όσα δηλαδή κτίζει ο κυπριακός λαός με μόχθο, με αγωνία και όλα όσα τον εξασφαλίζουν στον αγώνα επιβίωσης ενάντια στον τούρκικο επεκτατισμό. Και υπάρχει και το αποικιακό σύστημα ρύθμισης αυτών των τιμών που λέει ότι καθορίζονται τα κέρδη, αφού αφαιρεθούν όλα τα έξοδα λειτουργίας των εταιρειών. Και έξοδα είναι τα έξοδα που όχι εμείς αποφασίζουμε, αλλά τα έξοδα που οι εταιρείες αποφασίζουν να κάνουν, οι υπέρογκοι μισθοί, οι υπέρογκες αποζημιώσεις ή παροχές σε υπαλλήλους, πολλές φορές ξένους για δουλειές που θαυμάσια μπορούν να τις κάνουν οι δικοί μας, οι αγορές οικοπέδων, το κτίσιμο πολυτελών πρατηρίων. Όλα αυτά τα πράγματα μεταφέρονται στον Κύπριο καταναλωτή και στο τέλος επιβαρύνουν τη διαμόρφωση της τιμής. Και πρόσθετα, εκτός όλων των άλλων, υπάρχει και ένα διασφαλισμένο κέρδος 12% πάνω, λέει, στο επενδυμένο κεφάλαιο που οι ίδιες παρουσιάζουν και φυσικά κάποτε με κάποια παρεμβολή της κυβέρνησης, αλλά πάντα με μια ανοδική πορεία, χωρίς να αποσβένονται ποτέ αυτές οι επενδύσεις των ξένων εταιρειών. Και δεν είναι μόνο αυτά τα κέρδη των εταιρειών που ανέρχονται σε εκατομμύρια λίρες. Είναι και όσα πρόσθετα κερδίζουν από τις δραστηριότητές τους. Από το πετρέλαιο το οποίο χρησιμοποιούν στις βάσεις, στα λιμάνια, στα αεροδρόμια και πρόσθετα στα λιπαντικά. Και καθορίζουν από μόνες τους τις τιμές των λιπαντικών. Εδώ δε λειτουργεί ούτε ο νόμος της αγοράς ούτε οτιδήποτε μας λένε περί φιλελευθεροποίησης ή ελεύθερης αγοράς. Ορίζουν κάποια τιμή, ανώτερη από αυτή που συνήθως υπάρχει διεθνώς,

και κερδίζουν τεράστια ποσά. Κι είναι ακόμα τα λεγόμενα μαύρα προϊόντα των διυλιστηρίων από τα οποία εξασφαλίζουν πρόσθετα κέρδη. Και ακόμα υπάρχουν και άλλοι τομείς στους οποίους μπαίνουν συνεχώς αυτές οι εταιρείες, όπως ο τομέας των μεταφορικών. Εξασφαλίζουν τα δικά τους μεταφορικά μέσα, ώστε να μην υπάρχει οποιαδήποτε παρεμβολή ή να γλιτώσουν, όσο είναι δυνατόν, από την παρεμβολή άλλων παραγόντων της οικονομίας του τόπου μας.

Σήμερα λοιπόν συζητούμε και πάλι την τιμή των πετρελαιοειδών, έπειτα από τη μάχη των τιμών που κάναμε πέρσι το φθινόπωρο, μέσα σ' εκείνη την παραφροσύνη των τιμών λόγω του πολέμου στον Κόλπο, όπου με κάθε πληροφορία ανέβαιναν στα ύψη οι τιμές των πετρελαιοειδών και επιβαρυνόταν η οικονομία του τόπου. Η κυβέρνηση ζητούσε να ορίσουμε τιμές με βάση τα 35 ή τα 30 δολάρια και με επιμονή της Βουλής περιορίστηκε η τιμή αυτή στα 25 δολάρια ως σημείο συμβιβασμού. Και αυτό πάλι βαδίζοντας πάνω σε ένα ολισθηρό έδαφος. Γιατί καθορίστηκε η τιμή από τις ζημιές που παρουσίαζαν οι εταιρείες —με την ανοχή των κυβερνητικών παραγόντων— ως συσσωρευμένο έλλειμμα στο τέλος του χρόνου, ενώ άλλοι λογαριασμοί παρουσίαζαν διαφορετικά αποτελέσματα. Και είναι αυτά που θα πρέπει η Επιτροπή Οικονομικών να ερευνήσει μελλοντικά, ώστε να υπάρχουν αντικειμενικά κριτήρια στον τρόπο καθορισμού αυτών των τιμών. Έτσι βρισκόμαστε μπροστά σε μια κατάσταση να οικοδομείται στην Κύπρο καρτέλ, ολιγοπώλια, όπου οι πολυεθνικές εταιρείες γίνονται ρυθμιστές της οικονομικής ζωής και απομυζούν την οικονομία του τόπου, μετατρέπόμενες σε ένα είδος μικρής αυτοκρατορίας, με τα 275 πρατήρια, με τα 700 άτομα που εξαρτώνται από αυτά, με τους άλλους 250 που εργοδοτούνται, με τους 75 μεταφορείς και με τσιμεντωμένα συμφέροντα τα οποία δε θα είναι δυνατόν κανείς στο μέλλον να συναγωνιστεί, γιατί δημιουργούνται και άλλες καταστάσεις, όπως η Πολεοδομία για παράδειγμα, που θα καθιστούν αδύνατο να οικοδομηθούν οποιαδήποτε άλλα πρατήρια σε χώρους προνομιακούς στους οποίους έχουν σήμερα πρατήρια οι εταιρείες αυτές.

Έρχομαι όμως και στο θέμα των τιμών. Θα αρκεστώ στην έκθεση που η κυβέρνηση μας έχει δώσει σχετικά με τις τιμές. Η κεντρική ιδέα που αναφέρεται και στην έκθεση είναι ότι «ξέρετε, έχουμε τα φθηνότερα πετρελαιοειδή στην Κύπρο σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ και γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να διατηρηθούν, αν όχι να αυξηθούν, οι τιμές». Και αν κοιτάξει κανένας τους αριθμούς, όπως παρουσιάζονται, ε! είναι φανερό ότι υπάρχει μια διαφορά τιμής, αν φυσικά δεν αναλυθούν. Και το πιο εντυπωσιακό στοιχείο είναι ό,τι αναφέρει για τα πετρέλαια. Στα πετρελαιοειδή αναφέρει ως τιμή για την Κύπρο τα 10 σεντ ανά λίτρο, ενώ σε άλλες χώρες αναφέρει ότι το μέγιστο είναι γύρω στα 44 σεντ. Όμως, αν κοιτάξουμε το κόστος αποθήκης και την καθαρή τιμή πωλήσεως για το πετρέλαιο, ξαφνικά βλέπουμε οι αριθμοί να ταιριάζουν. Δηλαδή όχι μόνο δεν επιβαρύνει το δημόσιο αυτή η διαφορά, όχι μόνο δεν είναι κόστος το οποίο προστίθεται εις βάρος της οικονομίας, αλλά βλέπουμε ότι ισοσκελίζεται. Και είναι εξαιρετικά μεγάλης σημασίας η υπόθεση των πετρελαιοειδών, διότι τα πετρελαιοειδή και το πετρέλαιο ιδιαίτερα είναι εκείνο που τροφοδοτεί τους δημόσιους μεταφορείς, τους αυτοεργοδοτούμενους, τα χωριά, την αγροτική απασχόληση και κρατεί και σε χαμηλό επίπεδο τον ίδιο τον τιμάριθμο.

Σε ό,τι αφορά τη βενζίνη, αν αφαιρέσουμε το φόρο από την τιμή της βενζίνης, τα 32 σεντ γίνονται 22. Και είναι η ψηλότερη τιμή που υπάρχει σε πανευρωπαϊκό

επίπεδο. Γιατί στις άλλες χώρες είναι από 12 μέχρι 16 σεντ. Στην Κύπρο είναι 22 σεντ το γαλόνι το κόστος της βενζίνης που πληρώνει ο Κύπριος καταναλωτής.

Είναι δυνατόν να λεχθεί ότι πρέπει να προχωρήσουμε προς αυτή την κατεύθυνση για να εξοικονομήσουμε κατανάλωση, για να διαφυλάξουμε και πάλι το εμπορικό μας ισοζύγιο. Όμως, αν επιβαρυνθεί η οικονομία με αύξηση των τιμών, σίγουρα τα αποτελέσματα θα είναι αντίθετα. Στην Ευρώπη που έχουν ψηλότερες τιμές έχουν τις δικές τους επιχορηγήσεις σε εργοστάσια και αγρότες, κατά πολύ υπέρτερες από τη βοήθεια που προσφέρεται με τη χαμηλότερη τιμή του πετρελαίου στη δική μας περίπτωση. Θα μπορούσα εδώ να αναφέρω παρεμπιπτόντως ότι για το θέμα ακόμα της τιμής των πετρελαιοειδών υπάρχουν πολλά και σοβαρά ερωτήματα. Υπάρχει ένας αριθμός που θέλω να τον αναφέρω στη Βουλή, το πόσα λίτρα αντιστοιχούν στο μετρικό τόνο. Υπάρχει ο κυβερνητικός αριθμός και υπάρχει και ο αριθμός των εταιρειών. Και στις κυβερνητικές εκτιμήσεις αναφέρεται ότι η βενζίνη, λέει, η special δίνει 1,335 λίτρα, ενώ στους λογαριασμούς των εταιρειών δίνει 1,360. Δηλαδή μια διαφορά πέραν των 30 λίτρων. Και όλα αυτά τα καρπώνονται οι εταιρείες. Στην περίπτωση της κοινής βενζίνης είναι 1,357 λίτρα κατά τόνο σύμφωνα με τις κυβερνητικές εκτιμήσεις και 1,391 σύμφωνα με τις εταιρείες. Έτσι, από όπου και να κοιτάξει κανένας τους λογαριασμούς και τον τρόπο καθορισμού αυτών των τιμών, διακρίνει ότι πάσχουν. Χωρίς να θέλω να επιμείνω στην ακρίβεια οποιουδήποτε αριθμού, τουλάχιστον το βάζω ως θέμα προς συζήτηση. Από αυτή και μόνο τη διαφορά των λίτρων που παρουσιάζει η κυβέρνηση και οι ίδιες οι εταιρείες, βγαίνει ένα κέρδος πέραν του 1,5 εκατομμυρίου λιρών που πηγαίνει στις εταιρείες, πέραν του 12% και πέραν όλων των άλλων στοιχείων.

Λέει η κυβέρνηση ότι θα πρέπει να διατηρήσουμε ψηλή την τιμή, γιατί θα πρέπει να αποκτήσουμε καταναλωτική συνείδηση και να μειώσουμε την κατανάλωση. Έχω υπόψη μου τους αριθμούς της ίδιας της κυβέρνησης και βλέπω ότι περίπου είναι σταθερή η κατανάλωση της βενζίνης στα τελευταία χρόνια. Δηλαδή κινείται από τις 147,000 ως τις 162,000 τόνους το χρόνο τουλάχιστον στη βενζίνη, επειδή στα πετρελαιοειδή παρεμβαίνει και η βιομηχανία που όσο και να είναι αναπτύσσεται με την πάροδο του χρόνου.

Θα ήθελα να κάμω ακόμα μια-δυο επισημάνσεις πάνω στην κυβερνητική επιχειρηματολογία σχετικά με τη σημασία αυτών των τιμών και να πω ότι, αν στην Ευρώπη υπάρχουν ψηλότερες τιμές, δε μετρούμε τα ίδια πράγματα, γιατί στην Ευρώπη υπάρχουν συγκοινωνίες. Υπάρχουν οι δημόσιες συγκοινωνίες. Στην Κύπρο δεν υπάρχουν συγκοινωνίες. Υπάρχει μια σκέτη ταλαιπωρία του κοινού στην Κύπρο και μέσα στις πόλεις και ιδιαίτερα όταν θέλει να διακινηθεί κάποιος από το χωριό του στις πόλεις. Και γνωρίζουμε όλοι πάρα πολύ καλά το τεράστιο συγκοινωνιακό πρόβλημα. Και υπάρχει τεράστια ανάγκη να έχει ο καθένας το δικό του αυτοκίνητο για να μπορεί να κινηθεί. Έτσι οποιαδήποτε επιβάρυνση είναι το καταναλωτικό κοινό που επηρεάζει δυσμενώς. Αν θέλουμε να αναπτύξουμε συγκοινωνιακή συνείδηση, θα πρέπει πρώτα να αναπτύξουμε τις ίδιες τις συγκοινωνίες. Θα έπρεπε να είχαμε διαφυλαχθεί από την αλόγιστη εισαγωγή αυτοκινήτων. Αλλά με άλλου είδους μέσα και τρόπους. Θα έπρεπε να είχαμε προστατεύσει την έννοια των συγκοινωνιών, πράγμα το οποίο δεν έχουμε κάνει.

Ακόμα, όταν μιλούμε για αύξηση της κατανάλωσης, θα πρέπει κάποτε να μας δώσουν και ανάλυση πόση απ' αυτή την αύξηση πηγαίνει στον καταναλωτή

και πόση πηγαίνει στα πλοία, στις βάσεις, στα λιμάνια και στα αεροπλάνα, γιατί και αυτά καταλογίζονται με μια γενική αναφορά σε βάρος του Κύπριου καταναλωτή.

Και θέλω να τελειώσω με τα εξής:

Καταλήγει η κυβέρνηση ότι θα υπάρξουν κάποια πλεονάσματα και αυτά τα πλεονάσματα θα πρέπει να πάνε για κάποιο καλό σκοπό. Και δεν έχει κανένας αντίρρηση γι' αυτό το θέμα. Όμως, εκείνο που έχω να αναφέρω είναι ότι, αν δημιουργήθηκαν ελλείμματα, αυτό οφείλεται στην κακή πολιτική της κυβέρνησης, στη μείωση των άμεσων φόρων και στην ελάφρυνση των υπερκερδών των μεγάλων επιχειρήσεων. Και έβαλε και η Βουλή το χέρι της προς αυτή την κατεύθυνση. Και αν θέλαμε πράγματι να αντιμετωπίσουμε τα ελλείμματα, θα έπρεπε να στραφούμε προς αυτή την κατεύθυνση. Και διερωτώμαι: Αν θέλουμε να δημιουργήσουμε και κάποια έσοδα για το κράτος, γιατί να επιβαρύνεται μόνο ο καταναλωτής και γιατί να μη στρεφόμεστε έστω προς τις εταιρείες πετρελαιοειδών, να μειώσουμε τουλάχιστον τα κέρδη τους, τα υπερκέρδη τους, τα οποία παρουσιάζονται; Γιατί το μόνο το οποίο παραμένει αμετάβλητο είναι τα υπερκέρδη των εταιρειών. Και μεταφέρεται όλο το βάρος στον καταναλωτή.

Είναι γι' αυτούς τους λόγους που το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ θα καταψηφίσει τους Κανονισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν δώσω το λόγο σε άλλους ομιλητές, έχω την εντύπωση πως, αυστηρώς ομιλούντες, το θέμα μας δεν είναι τα κέρδη ή υπερκέρδη των εταιρειών πετρελαιοειδών, που θα μπορούσαμε να τα συζητήσουμε σε κάποια άλλα πλαίσια, αλλά το θέμα καθορισμού της λιανικής τιμής πωλήσεως που βασίζεται πάνω σε κάποιες άλλες αρχές. Επειδή όμως ο ομιλητής αναφέρθηκε στο ευρύτερο αυτό θέμα, θα επιτραπεί να προχωρήσει η συζήτηση, μέχρι κάποιου σημείου βέβαια. Διότι, επαναλαμβάνω, αυστηρώς ομιλούντες, έχουμε ενώπιόν μας τροποποιητικούς Κανονισμούς.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, οι τροποποιητικοί Κανονισμοί αφορούν τις τιμές των πετρελαιοειδών και παρέμεινα ακριβώς στο θέμα του τρόπου καθορισμού της τιμής των πετρελαιοειδών και πώς επηρεάζουν αυτές οι τιμές και τη δημόσια οικονομία και τον καταναλωτή και το δημόσιο συμφέρον. Έχετε φυσικά δικαίωμα να επαναφέρετε έναν ομιλητή στο θέμα του, όταν βγαίνει από το θέμα. Όμως πιστεύω ότι δεν έχω βγει καθόλου από το θέμα ούτε έχω διευρύνει τη συζήτηση πάνω στη συμπεριφορά και τους αριθμούς που αφορούν τις ίδιες τις εταιρείες και τη δραστηριότητά τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η άποψή μου, κύριε Χατζηδημητρίου, είναι ότι ναι μεν δε σας διέκοψα, αλλά το θέμα των υπερκερδών είναι ένα θέμα το οποίο ήδη βρίσκεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και μελετάται ως ευρύτερο θέμα. Αλλά, εφόσον δε σας διέκοψα, επαναλαμβάνω, είναι τυπικά που το ανέφερα και μπορεί να συνεχιστεί η συζήτηση. Αυστηρώς όμως, επαναλαμβάνω, ομιλούντες ο καθορισμός και η αναπροσαρμογή των τιμών βασίζεται πάνω σε άλλα δεδομένα και όχι πάνω στις συμβατικές υποχρεώσεις της κυβέρνησης προς τις εταιρείες πετρελαιοειδών.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, όταν είχα ζητήσει το λόγο αρχικά, είχα την εντύπωση ότι ο κ. Χατζηδημητρίου πράγματι είχε ξεφύγει από το θέμα. Όμως πολύ εύστοχα γύρισε τελικά την επιχειρηματολογία του και στον τρόπο καθορισμού των τιμών. Όμως εξακολουθώ να θέλω το λόγο, για να βάλω το θέμα σε ό,τι θεωρώ ότι είναι πιο σωστές διαστάσεις.

Εδώ η Βουλή εξετάζει σήμερα μόνο το θέμα κατά πόσο οι τιμές των πετρελαιοειδών πρέπει να μειωθούν στα επίπεδα που ήταν το 1990, αφού οι τιμές των πετρελαιοειδών καθορίζονται με κύρια βάση την τιμή του αργού πετρελαίου. Τίποτε άλλο. Αυτό είναι το θέμα που εξετάζουμε σήμερα.

(Γίνεται θόρυβος από τα μικρόφωνα)

Η παρέμβαση, κύριε Πρόεδρε, είναι για να σιωπήσω;

(Γέλια)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν είναι από μένα η παρέμβαση, κύριε Παπαδόπουλε. Είναι το μηχανήμα που παρεμβαίνει από μόνο του.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Θέλω όμως να αναφερθώ σε δύο σημεία. Στις παρεκβάσεις του κ. Χατζηδημητρίου σε όσα εγώ θεωρώ ότι ήταν εκτός θέματος, που είναι και ανακριβή. Είπε ο κ. Χατζηδημητρίου ότι έχουμε το σύστημα του αποικιακού καθορισμού των τιμών, αν σωστά πήρα το νόημά του, αποικιακό σύστημα καθορισμού της τιμής. Σφάλεται ο κ. Χατζηδημητρίου. Το σύστημα καθορισμού της τιμής των πετρελαιοειδών γίνεται με βάση τη Συμφωνία περί Διυλιστηρίου που ενέκρινε η κυβέρνηση της Δημοκρατίας, αν δεν κάμνω λάθος το 1965. Το 1965 ήμουν στο Υπουργικό Συμβούλιο ο μόνος από τους Υπουργούς που διαφώνησε με τη συμφωνία εκείνη, αλλά δεν το επικαλούμαι ως δικαιολογία. Δεν είναι αποικιακό το σύστημα.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Αποικιακού χαρακτήρα, κύριε Παπαδόπουλε.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Πρέπει να πείτε τη λέξη χαρακτήρα.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Τη λέω τώρα.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Να μη νομίζει κανένας ότι ακολουθούμε τα αποικιακά συστήματα. Η συμφωνία εκείνη δημιουργεί έννομα συμβατικά δικαιώματα στις εταιρείες και κατάργηση ή τροποποίησή της συνεπάγεται καταβολή σοβαρών αποζημιώσεων από τη Δημοκρατία. Εγώ δε λέγω αν πρέπει να αλλάξει το σύστημα του καθορισμού της τιμής ή όχι έναντι του τιμήματος της καταβολής των αποζημιώσεων. Δεν το λέω και ούτε νομίζω ότι το συζητούμε τώρα. Γιατί θέλω να πω στη Βουλή —και είναι γνωστό στα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού— ότι γενικότερο θέμα για την εμπορία και τον τρόπο καθορισμού των τιμών των πετρελαιοειδών ήδη εκκρεμεί μπροστά στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και αργότερα στην ολομέλεια της Βουλής και ο Πρόεδρος της Επιτροπής μας μας έχει αναφέρει ότι

θα το εξετάσουμε αυτό το θέμα σε κάποιο στάδιο μετά την επανέναρξη των εργασιών της Βουλής τον προσεχή Σεπτέμβριο. Επομένως το ευρύτερο θέμα της εμπορίας των προϊόντων πετρελαιοειδών και του καθορισμού των τιμών θα είναι αντικείμενο συζήτησης, ελπίζω σε βάθος, τόσο στην Επιτροπή κατ' αρχήν όσο και αργότερα στην ολομέλεια της Βουλής. Και αυτό το ξέρουν τα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, γιατί ρητά δηλώθηκε από τον Πρόεδρό μας.

Όσον αφορά τα υπερκέρδη, εγώ δεν είμαι σε θέση να πω αν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν υπερκέρδη ούτε νομίζω ότι μπορούμε έτσι, με δογματισμό και με αποφθέγματα, να αποφαινόμαστε για την ύπαρξη υπερκερδών ή όχι. Είναι γνωστό παγκόσμια ότι οι εταιρείες πετρελαιοειδών κερδίζουν πολλά. Αν αυτά είναι υπερκέρδη σε σύγκριση με το τι κερδίζουν διεθνώς ή αν είναι υπερκέρδη όσον αφορά την επένδυσή τους λαμβανομένων υπόψη των προνοιών της σύμβασης για τη λειτουργία του διυλιστηρίου, δεν είμαι σε θέση να ξέρω. Ελπίζω η Βουλή να είναι σοφότερη, όταν εξετάσει το θέμα σε βάθος. Όμως πρέπει να αναφέρουμε εδώ ότι οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης δήλωσαν στην Επιτροπή — τώρα αν είναι σωστός ο αριθμός ή όχι πάλι δεν είμαστε σε θέση τώρα να πούμε — ότι ετήσια όλες οι εταιρείες πετρελαιοειδών στην Κύπρο, λέγει η κυβέρνηση, κερδίζουν περίπου £1,000,000. Και μάλιστα λαμβανομένου υπόψη του καθορισμού, όπως είπαμε, του εγγυημένου κέρδους μίνιμουμ 12% πάνω στην επένδυσή τους. Είμαι σίγουρος ότι θα υπάρξουν πολλές εκδοχές, πολλά επιχειρήματα για το αν αυτό το κέρδος είναι πραγματικό, αν είναι λογικό, αν είναι υπερκέρδος ή όχι. Αλλά πιστεύω δεν είναι του παρόντος.

Θέλω όμως να αναφέρω πάνω στο θέμα της μείωσης ή όχι των τιμών τα κριτήρια με βάση τα οποία το Δημοκρατικό Κόμμα αποφασίζει και υποστηρίζει τη διατήρηση των τιμών. Θέλω να υπενθυμίσω στα Μέλη της Βουλής, ιδιαίτερα σ' αυτούς που ήταν Μέλη της προηγούμενης Βουλής, ότι το Δημοκρατικό Κόμμα, μέσω του τότε Κοινοβουλευτικού του Εκπροσώπου, που τώρα είναι ο Πρόεδρος της Βουλής, είχε προειδοποιήσει την κυβέρνηση και είχε επιμείνει έντονα για τη μη αύξηση της τιμής των πετρελαιοειδών λόγω της τότε προσωρινής αύξησης των τιμών εξαιτίας της κρίσεως στον Κόλπο. Δεν έγιναν δεκτές εκείνες οι απόψεις και επήλθαν οι αυξήσεις των τιμών των πετρελαιοειδών. Σήμερα όμως αντιμετωπίζουμε τα εξής δεδομένα: Αυτές οι τιμές που επήλθαν λόγω της αύξησης της τιμής του αργού πετρελαίου δεν έχουν αντίστοιχη μείωση λόγω της μείωσης της τιμής του αργού πετρελαίου, αφού ταυτόχρονα επήλθε αύξηση του δολαρίου και η Κύπρος πληρώνει τις τιμές του αργού πετρελαίου που παίρνει σε κυπριακές λίρες κατά την ισοτιμία της κυπριακής λίρας προς το δολάριο. Επομένως η φαινομενική μείωση των τιμών του αργού πετρελαίου σε δολάρια για την Κύπρο έχει ουσιαστικά υποσκαφθεί και δεν είναι στα ίδια επίπεδα. Ύστερα — και αυτό είναι πάρα πάρα πολύ σημαντικό — με την αύξηση των τιμών των πετρελαιοειδών που έγινε το 1990 παράλληλα και αλυσιδωτά αυξήθηκαν οι τιμές αρκετών προϊόντων και υπηρεσιών. Και αν ακόμη σήμερα υπάρξει μείωση της τιμής των πετρελαιοειδών, δεν πρόκειται να μειωθούν αυτές οι τιμές των άλλων προϊόντων που αυξήθηκαν αλυσιδωτά. Τελικά ρωτήσαμε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και μας λέχθηκε πόση είναι η επιβάρυνση του απλού πολίτη από την αύξηση των τιμών που έγινε τον Οκτώβρη του 1990 ως σήμερα ή αντίστοιχα το όφελος που θα έχει αυτός ο πολίτης, αν επιστρέψουν οι τιμές στις τιμές που υπήρχαν πριν από τον Οκτώβρη-Νιόμβρη του 1990. Η

επιβάρυνση λοιπόν ενός πολίτη που είναι κάτοχος ενός αυτοκινήτου 18 περίπου αλόγων, που είναι ο μέσος όρος οχήματος που χρησιμοποιεί ο πολίτης, μας λέχθηκε από την κυβέρνηση ότι είναι μεταξύ £2 και £2.50 το μήνα. Και έναντι αυτής της μείωσης που πιθανώς θα επέλθει μόνο για τον καταναλωτή βενζίνης, για τα αυτοκίνητα —δε μιλώ για τους καταναλωτές των άλλων πετρελαιοειδών, για τους οποίους είναι ακόμα μικρότερη— το κράτος όχι μόνο θα χάσει το ενδεχόμενο να δημιουργήσει τα πλεονάσματα που λέχθηκε ότι στο τέλος του χρόνου θα είναι περίπου £6,000,000, αλλά θα διακινδυνεύσει, με συνεχιζόμενη την αύξηση της τιμής του αμερικανικού δολαρίου ή με ελαφρά αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου, να έχει να επιβάλει στον Κύπριο καταναλωτή αυξημένες τιμές πετρελαιοειδών.

Εμείς νομίζουμε ότι μεταξύ της απώλειας του πιθανού ωφελήματος του κοινού πολίτη, του καταναλωτή πετρελαιοειδών, και της απώλειας αυτού του πρόσθετου κεφαλαίου ασφαλείας, αν θέλετε, του πλεονάσματος από την αξία αγοράς αργού πετρελαίου και κατανάλωσης πετρελαιοειδών στην Κύπρο, είναι προτιμότερο το πρώτο, αφού είναι μικρός ο κίνδυνος και μικρό το τίμημα, ώστε να λέμε ότι δικαιολογείται η διατήρηση των τιμών τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1991, οπότε η Βουλή θα έχει την ευχέρεια να επανεξετάσει το όλο πρόβλημα.

Τελικά η δική μας η θέση —και αυτό ίσως είναι θέμα που έπρεπε να απασχολήσει τη Βουλή— είναι ότι αυτά τα πλεονάσματα από τα πετρελαιοειδή πρέπει κατά κύριο, αν όχι κατ' αποκλειστικό λόγο, να διατίθενται για την άμυνα. Και εμάς μας ανησυχούν μερικά μηνύματα από την κυβέρνηση ότι πρόθεση της κυβέρνησης είναι με νέο νομοσχέδιο να διοχετεύσει αυτά τα αποθέματα όχι για τους σκοπούς της άμυνας, που αρχικά είχε γίνει ο στόχος αυτής της διακύμανσης της τιμής των πετρελαιοειδών, αλλά για την κάλυψη των ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού. Βέβαια αυτό είναι θέμα που θα εξετάσει η ολομέλεια της Βουλής και θα έχει την ευκαιρία να επιχειρηματολογήσει, αν και όταν η κυβέρνηση φέρει τέτοιο νομοσχέδιο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου, ο κ. Ρολάνδης και ο κ. Καζαμιάς.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πράγματι το θέμα που έχουμε μπροστά μας είναι οι λιανικές τιμές των πετρελαιοειδών. Ούτε εγώ θα αναφερθώ στο θέμα των εταιρειών. Περιορίζομαι να πω ότι από τις γενικές γνώσεις που έχουμε γύρω από το θέμα αυτό, τον τρόπο δηλαδή που καθορίζονται τα κέρδη των εταιρειών, το όλο σύστημα φαίνεται να έχει αδυναμίες. Αλλά είναι ένα θέμα το οποίο θα απασχολήσει ειδικά την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και θα επανέλθουμε στην ολομέλεια.

Ήθελα να κάμω και μια συμπλήρωση. Ο κ. Παπαδόπουλος έχει πει ότι ο τότε Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. ζητούσε να μην επέλθει αλλαγή στις λιανικές τιμές των πετρελαιοειδών. Ναι, είναι σωστό αυτό. Όμως όχι απλώς να μην επέλθει αύξηση, αλλά ζητούσε να καταβληθούν ποσά από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στις εταιρείες.

Πέραν των λόγων που αναφέρονται στην Έκθεση για τους οποίους ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα ψηφίσει να παραμείνουν οι τιμές στα επίπεδα στα οποία είναι σήμερα, θα ήθελα να αναφέρω ακόμα δυο-τρεις λόγους.

Ο πρώτος λόγος είναι η ρευστότητα στην τιμή του πετρελαίου και ιδιαίτερα στην ισοτιμία του δολαρίου. Όταν μας έφεραν την πρώτη αιτιολογική έκθεση από το Υπουργείο Οικονομικών, την είχαν βασίσει πάνω σε στοιχεία του πρώτου δεκαήμερου του Ιουνίου. Και βάσει εκείνων των στοιχείων μέχρι τέλος του χρόνου θα συσσωρευόταν ένα πλεόνασμα πέραν των έξι εκατομμυρίων λιρών. Και γιατί; Διότι είχαν υπολογίσει την ισοτιμία του δολαρίου στην τιμή του 2,08. Ώσπου να έρθουν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού—μιλούμε για μερικές μέρες αργότερα— η τιμή του δολαρίου ήταν 2 προς 1. Και έτσι το πλεόνασμα από έξι εκατομμύρια και κάτι μειωνόταν σε πέντε εκατομμύρια, δηλαδή μέσα σε μερικές μόνο μέρες τα δεδομένα άλλαξαν σε τέτοιο βαθμό που ανέτρεπαν τους υπολογισμούς που είχαν γίνει κατά είκοσι περίπου τοις εκατόν. Και ένεκα του ότι τα περιθώρια του πλεονάσματος είναι μικρά, υπάρχει ο κίνδυνος με μείωση των τιμών να υποχρεωθούμε σε σύντομο χρονικό διάστημα να επαναφέρουμε πιο αυξημένες τιμές. Και αυτό κάθε λίγο επιφέρει αναστατώσεις στην οικονομία.

Επίσης η δεύτερη εκτίμηση που μας έφεραν, όταν ζητήσαμε ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα, αν από τώρα επαναφέραμε τις τιμές που ίσχυαν πριν από τις 22 Νοεμβρίου του 1990, δείχνει ότι, αν πάρουμε ως δεδομένο η διεθνής τιμή του πετρελαίου μπρεντ να είναι στα 20 δολάρια και η ισοτιμία δύο δολάρια προς μια λίρα, τότε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του 1991 θα έχουμε συσσωρευμένο έλλειμμα τέσσερα εκατομμύρια λίρες. Και σίγουρα τότε θα είμαστε υποχρεωμένοι είτε να επαναφέρουμε τις τιμές που ισχύουν σήμερα είτε να βάλουμε πιο ψηλές τιμές.

Ο τρίτος λόγος —και θα έλεγα ο σημαντικότερος— είναι ότι το πλεόνασμα από τα πετρελαιοειδή δεν είναι φόρος που πάει στο γενικό ταμείο του κράτους. Σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία κάθε εκατό γαλόνια £16 διοχετεύονται στο ταμείο της Ηλεκτρικής ή κάθε χίλια λίτρα £35. Είναι η ισοτιμία εκατό γαλόνια με χίλια λίτρα. Και ο τρόπος που γίνεται η κατανομή είναι ο εξής: Ανάλογα με το πλεόνασμα που μαζεύεται κάθε έξι μήνες, ο Υπουργός καθορίζει ένα φορολογικό συντελεστή. Και αν ο φορολογικός συντελεστής κάθε εκατό γαλόνια είναι από τις £16 και κάτω, τότε ολόκληρο αυτό το ποσό διοχετεύεται στην Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου και στη συνέχεια επωφελείται όλο το καταναλωτικό κοινό. Αν ο φορολογικός συντελεστής αυτός είναι μεγαλύτερος από £16 κατά εκατό γαλόνια, τότε το πλεόνασμα αυτό πάει στο ταμείο της Άμυνας. Και θέλω να αναφέρω εδώ από τότε που πέρασαν οι υφιστάμενες νομοθεσίες ποιι έχουν επωφεληθεί. Το ταμείο της Ηλεκτρικής, ο καταναλωτής σε τελευταία ανάλυση, και το ταμείο της Άμυνας. Το 1986 αυτό το σύστημα απέφερε £5,100,000 στην Ηλεκτρική, στον καταναλωτή δηλαδή, και £12,500,000 στην άμυνα. Το 1987 πάλι £5,100,000 πήγαν στο ταμείο της Ηλεκτρικής και £5,100,000 στο ταμείο της Άμυνας. Το 1988 £7,000,000 πήγαν στο ταμείο της Ηλεκτρικής και £10,100,000 στο ταμείο της Άμυνας. Το 1989 £3,500,000 στο ταμείο της Ηλεκτρικής —δεν έχω για την άμυνα εδώ, με συγχωρείτε— και το 1990 —τότε μόνο το πρώτο εξάμηνο υπήρξε κάποιο πλεόνασμα— £2,900,000 πήγαν στην Ηλεκτρική και £2,300,000 στο ταμείο της Άμυνας.

Άρα πέραν των λόγων που αναφέρονται στην Έκθεση και γι' αυτούς τους τρεις λόγους τους οποίους έχω αναφέρει, δηλαδή τη ρευστότητα στην τιμή του αργού πετρελαίου, όπως και στην ισοτιμία του δολαρίου, λόγω της οποίας υπάρχει κίνδυνος με έστω ελαφριά μείωση των τιμών να υποχρεωθούμε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα να επαναφέρουμε πιο αυξημένες τιμές, δεύτερο λόγω

του ότι, αν επαναφέρουμε τις τιμές που ίσχυαν πριν από τις 22 Νοεμβρίου του 1990, σίγουρα με τα σημερινά δεδομένα και χωρίς επιδείνωσή τους θα υποχρεωθούμε σύντομα να επιφέρουμε πιο ουσιαστικές αυξήσεις στις τιμές και τρίτο ένεκα του ότι το πλεόνασμα διοχετεύεται πάλι στον καταναλωτή μέσω της Ηλεκτρικής ή στην άμυνα μέσω του ταμείου 'Αμυνας, γι' αυτούς τους λόγους θα ψηφίσουμε για διατήρηση των σημερινών τιμών.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν δώσω το λόγο στον κύριο Ρολάνδη και επειδή έγινε κάποιο σχόλιο από τον κύριο Ιεροδιακόνου για το τι εισηγήθηκε ο τότε Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ και επειδή ο Πρόεδρος της Βουλής θα ήθελε να ερμηνεύσει το τι εισηγήθηκε ο τότε Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος, θα ήθελα να τονίσω ότι ελέγχθη τότε πως η κυβέρνηση έπρεπε —επί λέξει— να απορροφήσει την αύξηση των τιμών, για να μην υπάρξουν αλυσιδωτές επιπτώσεις πάνω στις υπόλοιπες τιμές διότι, αν υπήρχαν τέτοιες αλυσιδωτές επιπτώσεις τότε, θα ήταν πολύ δύσκολο αργότερα να επανέλθουν όλες οι τιμές πίσω. Δε θέλω να σχολιάσω ως Πρόεδρος της Βουλής αν εδικαιώθη ή όχι αυτή η άποψη.

Το λόγο έχει ο κ. Ρολάνδης.

Κατά σειρά είχα δώσει το λόγο, κύριε Καζαμία, στον κ. Ιεροδιακόνου, στον κ. Ρολάνδη και μετά σ' εσάς. Δεν υπήρξε οποιαδήποτε πρόθεση να είναι μόνο προς εκείνη την πλευρά.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι,

Το Κόμμα των Φιλελευθέρων ασφαλώς δεν είναι απολογητής των εταιρειών πετρελαίου, αλλά είναι απολογητής της ελεύθερης οικονομίας. Φυσικά το θέμα μας σήμερα δεν είναι οι εταιρείες πετρελαίου. Το θέμα μας είναι οι τιμές των πετρελαιοειδών. Αλλά, εφόσον ηγέρθη θέμα εταιρειών πετρελαίου και κερδών των εταιρειών πετρελαίου, νομίζω ότι αξίζει τον κόπο να λεχθούν ορισμένα πράγματα.

Είναι γεγονός ότι οι εταιρείες πετρελαίου είναι μεγαθήρια. Μεγαθήρια οικονομικού μεγέθους πολύ μεγαλύτερου από το μέγεθος ολόκληρης της Κύπρου. Αρκεί να πω χαρακτηριστικά ότι οι πωλήσεις δυο μόνο εταιρειών πετρελαίου, της μεγαλύτερης στον κόσμο που είναι και στην Κύπρο, δηλαδή της EXON Corporation, και της δεύτερης στον κόσμο, της Royal Dutch Shell, το 1990 ήταν περίπου 180 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ το μέγεθος ολόκληρης της κυπριακής οικονομίας, δηλαδή το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της Κύπρου, είναι 5 δισεκατομμύρια δολάρια. Δηλαδή αυτές οι δυο εταιρείες μόνο έχουν οικονομικό μέγεθος 35 με 40 φορές μεγαλύτερο από το μέγεθος της Κύπρου. Και τα κέρδη τους διεθνώς ανέρχονται περίπου και των δυο μαζί σε 22 δισεκατομμύρια δολάρια πριν από τη φορολογία και περίπου σε 12 δισεκατομμύρια δολάρια μετά τη φορολογία. Αυτοί οι αριθμοί μας δείχνουν ασφαλώς το μέγεθος των εταιρειών πετρελαίου και το μέγεθος το δικό μας.

Ο κ. Χατζηδημητρίου έθεσε το ερώτημα του ελέγχου της τιμής πωλήσεως και φυσικά και του κέρδους των εταιρειών. Ουδείς είναι ενάντιος ασφαλώς στο να ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία όλα αυτά τα κέρδη. Πρέπει να τα παρακολουθούμε. Αλλά, από την άλλη πλευρά, τίθεται το ερώτημα: Τι κάνεις στην περίπτωση αυτή; Δηλαδή αν δε δώσεις στις εταιρείες ένα καθορισμένο κέρδος, που

αυτή τη στιγμή είναι 12%, που είναι συγκριτικά χαμηλό —όταν λέω συγκριτικά, εννοώ σε σύγκριση με τα κέρδη που πραγματοποιούν διεθνώς— τότε ή θα τις αφήσεις μόνες τους να καθορίσουν τιμές και κέρδη —και σίγουρα θα καθορίσουν μεγαλύτερα κέρδη— ή αν τους περιορίσεις το κέρδος περισσότερο, ενδεχομένως να φύγουν. Δεν είναι ευχάριστο ασφαλώς σε καμιά χώρα —και είναι ένα ευρύτερο πρόβλημα αυτό που αφορά όλες τις χώρες— να βρίσκεται κάτω από τη δαμόκλειο σπάθη των μεγάλων διεθνών εταιρειών. Αλλά αυτή είναι η ζωή σήμερα την οποία δέχονται όλες οι χώρες. Και διερωτώμαι αν θα ήταν φρόνιμο για την Κύπρο, σήμερα που ανοίγουν οι πόρτες στις μεγάλες διεθνείς εταιρείες παντού, στην πρώην Ανατολική Ευρώπη, στη Σοβιετική Ένωση, και καλούνται αυτά τα μεγαθήρια να μπουν και να εργαστούν στις χώρες αυτές, κατά πόσο θα ήταν σωστό για τη μικρή μας οικονομία να εφαρμόσει τέτοιους κανόνες, τέτοιους κανονισμούς, ώστε να οδηγήσει τις μεγάλες εταιρείες, τις διεθνείς, τελικά εκτός Κύπρου.

Τώρα, σε ό,τι αφορά τις τιμές των πετρελαιοειδών, πιστεύουμε οι Φιλελεύθεροι ότι οι τιμές πρέπει να παραμείνουν στα υφιστάμενα υψηλότερα επίπεδα, πρώτα από όλα διότι στην Κύπρο από τα στοιχεία τα οποία μας δόθηκαν έχουμε τις φθηνότερες τιμές, συνολικά μιλώ, του ευρωπαϊκού χώρου. Ακόμα και αν κάνουμε αναπροσαρμογή του βιοτικού επιπέδου και του κατά κεφαλήν εισοδήματος, οι τιμές στην Κύπρο είναι αισθητά χαμηλότερες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το δεύτερο σημείο είναι ότι το πλεόνασμα το οποίο υπολογίζεται πως θα υπάρξει το δεύτερο εξάμηνο είναι 6,5 εκατομμύρια λίρες. Όπως ανέφερε ο κ. Ιεροδιακόνου, ήδη με βάση τη σημερινή ισοτιμία κυπριακής λίρας δολαρίου αυτό το πλεόνασμα μειώνεται αισθητά. Το έχω υπολογίσει ως εξής: Ήταν 2.08 το δολάριο όταν έγινε ο υπολογισμός. Σήμερα έχει ανέβει στα 2. Υπάρχει μια διαφορά 4% πάνω σε ένα σύνολο πωλήσεων —και πήρα τα στοιχεία σήμερα από το διυλιστήριο— περίπου 100 εκατομμυρίων λιρών. Σημαίνει 4 εκατομμύρια λίρες το χρόνο ή 2 εκατομμύρια λίρες το εξάμηνο, που σημαίνει ότι το πλεόνασμα των 6,5 εκατομμυρίων υποβιβάζεται αυτομάτως σε 4,5 εκατομμύρια λίρες. Και είναι τόσο ρευστό το όλο θέμα, επειδή και η τιμή του αργού πετρελαίου μπορεί να πάει κατά ένα δολάριο πάνω ή και το δολάριο να ανέβει περισσότερο —και υπάρχει υψωτική τάση στο δολάριο συνεχώς— ούτως ώστε αυτό το πλεόνασμα να εξαλειφθεί και να έχουμε άλλο πρόβλημα σε περίπτωση που θα μειώσουμε τις τιμές.

Κατά συνέπεια πιστεύω ότι σε ένα οικονομικό μέγεθος τέτοιο, όπως είναι σήμερα οι πωλήσεις των πετρελαιοειδών, μέγεθος δηλαδή σε τιμές κόστους 100 εκατομμυρίων λιρών, είναι τόσο μικρό συγκριτικά το πλεόνασμα, που θα ήταν παρακινδυνευμένο να προχωρήσουμε σε αυξήσεις ή μειώσεις των τιμών αυτού του μεγέθους.

Πέραν τούτου, όταν λάβει κανείς υπόψη το γεγονός ότι τα οποιαδήποτε υπερκέρδη δεν παραμένουν στο ταμείο των εταιρειών, αλλά διοχετεύονται σε δημόσια ταμεία, είτε αυτά είναι το ταμείο της Άμυνας είτε το ταμείο της Αρχής Ηλεκτρισμού, απ' όπου αυτομάτως επιστρέφονται πίσω στον καταναλωτή, ή ακόμα και το δημόσιο ταμείο που είναι δημόσια χρήματα, είναι χρήματα του λαού, τότε πιστεύω ότι δε συντρέχει κανένας λόγος μείωσης των τιμών αυτή τη στιγμή, πράγμα που ίσως θα σήμαινε ότι θα έπρεπε να ξανασκεφτούμε σε μικρό χρονικό διάστημα ξανά την αναπροσαρμογή τους προς τα πάνω.

Για όλους αυτούς τους λόγους το Κόμμα των Φιλελευθέρων πιστεύει ότι οι τιμές των πετρελαιοειδών πρέπει να παραμείνουν ως έχουν μέχρι σήμερα από τις 22 Νοεμβρίου και μετά.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Καζαμίας.

Κ. ΚΑΖΑΜΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο αγαπητός συνάδελφος κ. Χατζηδημητρίου έθιξε σίγουρα ένα πάρα πολύ σοβαρό θέμα. Το θέμα του καθορισμού των τιμών και της εμπορίας των πετρελαιοειδών. Όμως σίγουρα πάλι δεν είναι αυτό το θέμα το οποίο καλούμαστε σήμερα να συζητήσουμε. Ως Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, δεσμευόμαστε πολύ σύντομα να επαναφέρουμε το θέμα και να ξαναυπενθυμίσουμε τις θέσεις τις οποίες από δεκαετίας έχουμε για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εισάγεται και να διατίθεται στην αγορά το κάθε είδος των πετρελαιοειδών.

Θίχτηκε όμως ακόμα ένα θέμα το οποίο πιστεύω δεν ήταν πάλι του παρόντος. Είναι το θέμα της διάθεσης των συσσωρευμένων πλεονασμάτων το οποίο και αυτό δε θα 'θελα να το σχολιάσω. Όμως είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε οποιαδήποτε αναδιάρθρωσή τους.

Κατ' αρχάς θα πρέπει σήμερα να διαπιστώσουμε ότι δεν τίθεται καν θέμα επαναφοράς στις παλιότερες τιμές, γιατί δύο βασικά δεδομένα τα οποία υπάρχουν σήμερα δεν είναι αυτά που ίσχυαν προ επταμήνου περίπου, όταν καθορίζονταν οι υφιστάμενες τιμές. Και αυτά τα δεδομένα είναι πρώτο η μέση τιμή του αργού πετρελαίου, όπως τούτο αγοράζεται στον τόπο και δεύτερο είναι η ισοτιμία του δολαρίου προς την κυπριακή λίρα. Αναφορικά με το πρώτο θέμα πρέπει να πούμε ότι, ενώ ο μέσος όρος της τιμής που υπολογίστηκε την τελευταία φορά για τον καθορισμό των τιμών ήταν 25 δολάρια το βαρέλι, σήμερα είναι 20 και όχι 18, όπως υπολογίστηκε την προτελευταία φορά για τον καθορισμό των τιμών. Άρα υπάρχει μια διαφορά περίπου 12%. Ο δεύτερος παράγοντας είναι πραγματικά ο συσχετισμός του δολαρίου προς την κυπριακή λίρα. Ενώ, πάλι με αριθμούς, την προηγούμενη φορά υπολογίστηκε με ποσοστό ισοτιμίας 2,28 δολάρια προς μια λίρα Κύπρου, σήμερα είναι περίπου 2 προς 1. Έχουμε δηλαδή άλλη διαφορά περίπου 12%. Συνεπώς και να θέλαμε να επαναφέρουμε τις προηγούμενες τιμές, θα κάναμε σίγουρα μαθηματικό λάθος. Αν τίθεται πραγματικά θέμα διαφοροποίησης των τιμών, τότε, με τα δεδομένα που ισχύουν σήμερα και σε σύγκριση με αυτά με βάση τα οποία καθορίστηκαν την προηγούμενη φορά οι τιμές των πετρελαιοειδών, θα είχαμε μια διαφορά στην τιμή της βενζίνης ανά λίτρο ύψους ενός με ενάμισι σεντ και στο πετρέλαιο μισού σεντ. Είναι πιστεύουμε ανεπαίσθητη αυτή η διαφορά και πραγματικά δε θα άξιζε τον κόπο να μπούμε σε πιθανές περιπέτειες, έχοντας υπόψη τη ρευστότητα που υπάρχει στα θέματα ισοτιμίας του δολαρίου προς την κυπριακή λίρα, αλλά και στα θέματα καθορισμού των τιμών του αργού πετρελαίου.

Ένας σοβαρότατος παράγοντας τον οποίο λαμβάνουμε υπόψη, για να ψηφίσουμε υπέρ της παραμονής των ίδιων τιμών, είναι ότι το συσσωρευμένο πλεόνασμα, όσο και να είναι τούτο —είχε καθοριστεί από την κυβέρνηση σε 6 εκατομμύρια, ενώ με βάση δικούς μας υπολογισμούς δεν μπορεί να ξεπεράσει τα £4,500,000, αν μείνουν τα σημερινά δεδομένα— δεν προσφέρεται ως υπερ-

κέρδος στις οποιεσδήποτε εταιρείες που εισάγουν τα πετρελαιοειδή, αλλά παραμένει ως συσσωρευμένο πλεόνασμα. Κάποιοι μπορεί να διαφωνούν με τον τρόπο που αυτό διαμοιράζεται. Εμείς με τη σειρά μας είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε και αυτό το θέμα.

Ενόψει όλων αυτών που προαναφέραμε καθορίζουμε τη θέση μας και θα ψηφίσουμε υπέρ της παραμονής των τιμών στα σημερινά επίπεδα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ευσταθίου.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Από τη θέση μου, αν μου επιτρέπετε, γιατί θα είμαι σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Βεβαίως το υπό συζήτηση θέμα σήμερα είναι οι τιμές των πετρελαιοειδών, γιατί υπάρχει ένας νόμος που λέει ότι η Βουλή κάθε έξι μήνες ή αυξάνει ή αφήνει στο ίδιο επίπεδο ή μειώνει τις τιμές των πετρελαιοειδών, σύμφωνα με τα δεδομένα τα οποία επικρατούν. Και αντικείμενο της συζήτησης θα πρέπει να είναι, αν θέλουμε να κατατοπίσουμε σωστά το λαό, ποια είναι τα στοιχεία που συνθέτουν την τιμή της βενζίνης που βάζει ο κάθε πολίτης κάθε πρωί στο αυτοκίνητό του ή ο γεωργός στο τράκτορ του ή του πετρελαίου το οποίο έχει πολλαπλές χρήσεις. Δεν είναι, κύριοι συνάδελφοι, δυστυχώς, η αξία του αργού πετρελαίου που καθορίζει τις τιμές για τον Κύπριο καταναλωτή. Αν ήταν αυτό, δε θα υπήρχε κανένα πρόβλημα, γιατί είμαστε όλοι νοήμονες εδώ· αυξάνεται μια τιμή, οφείλουμε να αναπροσαρμόσουμε τις τιμές και τις αυξάνουμε ή τις μειώνουμε αναλόγως. Στην Κύπρο συμβαίνει κάτι το πρωτοφανές ίσως και πρέπει να το αναφέρουμε κάπου —είναι μοναδικό ίσως φαινόμενο στην Ευρώπη. Τις τιμές των πετρελαιοειδών τις καθορίζουν πολλοί άλλοι παράγοντες και κόστα που είναι εντελώς παράδοξα. Πρώτο, λέει, για να καθοριστεί τι στοιχίζει το γαλόνι της βενζίνης θα πρέπει να δω τι έξοδα έχει κάμει η εταιρεία κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου. Αν αγόρασε οικόπεδα για να επεκτείνει τον πλούτο της, αυτό επιβαρύνει τον άνθρωπο που βάζει βενζίνη στο αυτοκίνητό του. Αν αγόρασε πολυτελή έπιπλα —τα ανανέωσε φέτος, γιατί είναι της μόδας— θα επιβαρύνουμε τον καταναλωτή. Και όταν πλέον συσσωρεύσουμε πλούτο, αυτό που θεωρείται για τον άλλο πολίτη ότι είναι πλούτος και φορολογείται από το φόρο του εισοδήματος, θα πούμε ότι όσα έξοδα έκαμε και ένα 12% από πάνω καθορίζει την τιμή που πρέπει να ζητήσει αυτή η εταιρεία και να δώσει το κράτος. Μα είναι κάτι που δε νομίζω να υπάρχει όμοιό του οπουδήποτε στον κόσμο.

Μάλιστα, κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να ξέρετε ότι είχαμε και μια συμπαθέστατη τάξη οδηγών-ιδιοκτητών βυτιοφόρων και τώρα που οι εταιρείες αγοράζουν και βυτιοφόρα οι δικοί μας οι Κύπριοι ιδιοκτήτες αναζητούν εργασία δεξιά κι αριστερά. Βεβαίως τώρα με την ανομβρία νομίζω κάτι θα κάνουν, επειδή θα μεταφέρουν νερό αντί πετρέλαιο για να αντιμετωπίσουν προσωρινά και αυτοί τη δυστυχία τους. Κατά συνέπεια πρέπει να μας απασχολήσει αυτό το σημείο σήμερα και όχι να το αφήσουμε να φύγει λέγοντας ότι το θέμα μας είναι κάτι το διαφορετικό. Δεν είναι καθόλου διαφορετικό.

Τώρα, κύριοι συνάδελφοι, ο κ. Χατζηδημητρίου μας έδωσε μια καταπληκτική πληροφορία ότι η Ευρώπη, με το κόστος της ζωής εκεί και την αξία των υπηρεσιών, που είναι πολύ πιο ακριβές απ' ό,τι τις έχουμε εμείς εδώ, προσφέρει βενζίνη στους πολίτες της που στοιχίζει 12 με 16 σεντ το γαλόνι, λέει, αφού αφαιρεθεί ο φόρος. Σε μας στοιχίζει 22 σεντ. Δε σας προβληματίζει τούτο, γιατί να είναι περίπου διπλάσιο το κόστος; Δεν υπάρχει προβληματισμός νομίζω πλέον με τα όσα λέχθηκαν ότι εμείς εδώ και τον πλούτο και το κέρδος τα θεωρούμε ότι είναι έξοδα και βάζουμε και 12% από πάνω. Όσο το δυνατόν νωρίτερα να λυθεί αυτό το ζήτημα, γιατί δε θα είμαστε άξιοι της αποστολής μας προς το λαό αυτόν, αν δεν προστατεύουμε τα συμφέροντά του.

Το άλλο που ήθελα να απαντήσω στον κ. Ρολάνδη είναι το εξής: Μας είπε ότι το Κόμμα των Φιλελευθέρων υποστηρίζει βέβαια την ελεύθερη αγορά. Εδώ όμως, κύριε Ρολάνδη, δεν είναι η ελεύθερη αγορά που καθορίζει τις τιμές, αλλά το αισχρό μονοπώλιο, το οποίο καταμαστίζει τον κυπριακό λαό. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο στον κ. Ρολάνδη να απαντήσει και στον κ. Κατσουρίδη, αλλά θα ήθελα να πω το εξής: Τα δυο θέματα τα οποία συζητούμε κατά κόρον ήδη είναι υπό μελέτη στην Επιτροπή Οικονομικών και δεν είναι σωστό να προκαταλάβουμε κάποια συμπεράσματα τα οποία αναμένουμε. Το ένα είναι η κατανομή των συσσωρευμένων πλεονασμάτων, για το οποίο η κυβέρνηση θα έλθει με μια εισήγηση και το δεύτερο είναι η συμφωνία με τις εταιρείες και η τυχόν αναθεώρηση των συμβατικών υποχρεώσεων της κυβέρνησης προς αυτές τις εταιρείες. Πιστεύω ότι θα πρέπει να αναμένουμε να ολοκληρωθεί αυτή η μελέτη, ειδικά γιατί να γίνει μελέτη, όταν είμαστε ήδη έτοιμοι να τοποθετηθούμε. Έθεσα αυτά τα θέματα και στην αρχή, επειδή όμως συζητήθηκαν δε διέκοψα. Θα παρακαλέσω όμως να μην παρατραβήξει η συζήτηση ιδιαίτερα πάνω σ' αυτές τις δυο πτυχές, εφόσον θα έχουμε σύντομα μια ολοκληρωμένη μελέτη από την Επιτροπή Οικονομικών.

Ο κ. Ρολάνδης και μετά ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, ότι υπάρχει παρανόηση εδώ πάνω σε τι μιλούμε. Ο κ. Ευσταθίου είπε ότι, αν μια εταιρεία πετρελαίων αγοράσει οικόπεδα, τα χρεώνει πάνω στο κόστος. Περίπου αυτό είπε. Η αγορά οικοπέδων δεν είναι κόστος πετρελαιοειδών. Είναι κεφαλαιουχική επένδυση και δεν έχει να κάμει τίποτε με το αυξανόμενο κόστος των πετρελαιοειδών· δεν το αυξάνει. Αν η εταιρεία αλλάξει τα έπιπλα του γραφείου της, μόνο μια απόσβεση πάνω στα έπιπλα του γραφείου λογίζεται, όπως λογιστικά πρέπει να λογιστεί, και τίποτε περισσότερο. Όταν ήλθαν οι αρμόδιοι του Υπουργείου Οικονομικών στην Επιτροπή Οικονομικών, ήμουν κι εγώ εκεί, τους ρωτήσαμε εξονυχιστικά πάνω στο πώς υπολογίζεται το κόστος. Ρώτησα μάλιστα εγώ αν τους κατεβεί να διαφημίσουν, θα δεχθούμε να επιβαρυνθεί το κόστος με τη διαφήμιση. Και απάντησαν ότι δε διαφημίζουν οι εταιρείες πετρελαίων. Και μας ανέφεραν μάλιστα ότι πολλά από τα έξοδα τα οποία θα ήθελαν να χρεώσουν οι εταιρείες πετρελαίων, δεν τις αφήνουν να τα χρεώσουν. Υποτίθεται έχουμε μια Επιτροπή στο Υπουργείο. Ή δεχόμαστε ότι κάμνει τη δουλειά της και δεχόμαστε τη δουλειά της ή αλλάζουμε την Επιτροπή που έχουμε. Έτσι βλέπω εγώ τα πράγματα.

Λυπούμαι που εμφανίζομαι ξανά ως απολογητής των εταιρειών. Δεν είμαι απολογητής και πρέπει να το πω στον κ. Ευσταθίου. Απλώς ήθελα να διορθώσω ορισμένες εντυπώσεις. Τίποτε το περίεργο και το παράδοξο δε γίνεται στην Κύπρο που δε γίνεται αλλού. Αντίθετα στον ευρωπαϊκό χώρο γίνονται πολύ περισσότερα απ' όσα γίνονται εδώ. Και αν εμείς δε θέλουμε να δεχθούμε την έννοια της ελεύθερης αγοράς, αυτό το οποίο ονομάζεται μαρκετ εφονομου, λυπούμαι γιατί σήμερα είναι και η πρώτη επέτειος που κάναμε την αίτηση για να μπορούμε στην Κοινή Αγορά. Γιατί κάναμε αυτή την αίτηση τότε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, σίγουρα σ' αυτή την κοινωνία που ζούμε ισχύουν οι κανόνες της ελεύθερης αγοράς και κανένας δεν τους αντιστρατεύεται. Το θέμα όμως είναι πώς ασκείται ελέγχος πάνω στις εταιρείες. Και πρέπει να πούμε ότι οι πρώτοι και σε ανύποπτο χρόνο, όταν πρωτοσυζητήτο το θέμα, που έθεσαν γενικότερα και συνολικά το ζήτημα του ελέγχου της εισαγωγής, της διύλισης και της εμπορίας των πετρελαιοειδών ήταν το ΑΚΕΛ και στη συνέχεια το ΑΚΕΛ-Αριστερά. Ειλικρινά όμως δεν μπορώ να καταλάβω πώς επηρεάζεται η θέση των εταιρειών, αν σήμερα καταψηφίσουμε την πρόταση που γίνεται. Δηλώνουμε όλοι έτοιμοι να συζητήσουμε το θέμα όταν έλθει στην ώρα του. Αν το καταψηφίσουμε, το μόνο που θα πετύχουμε είναι να αποστερήσουμε έσοδα προς το δημόσιο τα οποία διατίθενται με τον τρόπο που έχει αναλυθεί από πολλούς συναδέλφους και δε θέλω να τον επαναλάβω. Και το υπερψηφίζουμε, γιατί ατομικά ο ξεχωριστός πολίτης δεν επηρεάζεται κατά τρόπο ουσιαστικό.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Δε θέλω να συνεχίσω τη συζήτηση, όμως ήλθε στο μυαλό μου ένα ανέκδοτο, κύριε Πρόεδρε, και αν μου επιτρέπετε να το πω στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελλείπει του κ. Κουρτελλάρη, κύριε Χατζηδημητρίου, δικαιούστε.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Εκείνο που συζητούμε πραγματικά είναι ο καθορισμός της τιμής. Το μόνο πράγμα το οποίο μένει αμετάβλητο και ανεξέλεγκτο είναι τα κέρδη των εταιρειών· όλα τα άλλα επηρεάζονται. Και υπάρχει η γνωστή ιστορία των μπεκρήδων που αποφασίζουν να παν να πιουν και λεν ότι έχουν 100 δρχ. —είναι ελληνικό το ανέκδοτο— και υπολογίζουν να πιουν 90 δρχ. κρασί, να φάνε 10 δρχ. ψωμί, 20 δρχ. ψάρι κ.λπ. Βλέπουν ότι δε φτάνουν τα λεφτά τους και ξαναξεκινούν: 90 δρχ. κρασί, 10 δρχ. ψωμί, 3 δρχ. τυρί. Πάλι δε βγαίνουν τα λεφτά τους, αλλά οι 90 δρχ. του κρασιού μένουν αμετακίνητες. Είναι τις 90 δρχ. των εταιρειών που συζητώ και είμαστε πρόθυμοι όχι απλώς να καταψηφίσουμε την πρόταση που έχουμε μπροστά μας, αλλά να συζητήσουμε την επανατοποθέτηση των ίδιων των λογαριασμών που διαμορφώνουν τις τιμές που δεν είναι πλέον ανεκτές. Είναι αυτό το μήνυμα που θέλουμε να μεταφέρουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι κρίμα που δεν αντιπροσωπεύεται στη Βουλή το κόμμα των βαρελοφρόνων, όπως θα ενθυμείστε.

Λοιπόν, θα προχωρήσουμε στην ψηφοφορία και επειδή υπάρχει ένσταση ερωτώ: Πόσοι ψηφίζουν υπέρ των Κανονισμών;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

46, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Οι Κανονισμοί εγκρίνονται με 46 ψήφους υπέρ και 5 εναντίον, χωρίς αποχές.

Για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης υπ' αριθμό 13, 14, 15 και 17 υπάρχει κοινή Έκθεση και παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να τη διαβάσει.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος	Γιαννάκης Αγαπίου
Γιαννάκης Ομήρου	Πάυλος Παπαγεωργίου
Σοφοκλής Χατζηγιάννης	Αβραάμ Αντωνίου
Χρίστος Πουργουρίδης	Αριστοφάνης Γεωργίου
Καίτη Κληρίδου	Μάρκος Κυπριανού
Κώστας Κωνσταντίνου	Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 20 και 27 Ιουνίου 1991. Στις πιο πάνω συνεδρίες κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών, Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Παιδείας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Γραφείου Προγραμματισμού και της ΠΑΣΥΔΥ.

Με τους υπό εξέταση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση τις πρόνοιες των άρθρων 27 και 87 της νομοθεσίας για τη δημόσια υπηρεσία, καθορίζονται για πρώτη φορά τα σχέδια υπηρεσίας για τις θέσεις Διευθυντή Διαχειρίσεως Τουρκοκυπριακών Περιουσιών στο Υπουργείο Εσωτερικών, Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου για την υπό ίδρυση Κυπριακή Βιβλιοθήκη και Ανώτερου Επιθεωρητή Ασφάλειας στο Τμήμα Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Επίσης με τους τελευταίους από τους υπό εξέταση Κανονισμούς επανακαθορίζεται με βάση νέα δεδομένα και νέες απαιτήσεις το σχέδιο υπηρεσίας της θέσης Διευθυντή Συντονισμού στο Γραφείο Προγραμματισμού.

Τα υπό εξέταση σχέδια υπηρεσίας εγκρίθηκαν από την αρμόδια υπεπιτροπή της Μικτής Επιτροπής Προσωπικού για Σχέδια Υπηρεσίας, καθώς και από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό αναφορά Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν νομοτεχνικά και λεκτικά διαμορφωθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Οι περί Υπουργείου Εσωτερικών — Θέση Διευθυντή Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
2. Οι περί Πολιτιστικών και Άλλων Υπηρεσιών — Κυπριακή Βιβλιοθήκη — Θέσεις Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
3. Οι περί Τμήματος Εργασίας — Θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Ασφάλειας (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
4. Οι περί Γραφείου Προγραμματισμού — Θέση Διευθυντή Συντονισμού (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές, υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι το υπ' αριθμό 16 της ημερήσιας διάταξης και είναι «Οι περί Υπουργείου Δικαιοσύνης — Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχειακού Επιθεωρητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ — ΘΕΣΕΙΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 1ΗΣ ΚΑΙ 2ΗΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ (ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος	Γιαννάκης Αγαπίου
Γιαννάκης Ομήρου	Παύλος Παπαγεωργίου
Σοφοκλής Χατζηγιάννης	Αβραάμ Αντωνίου
Χρίστος Πουργουρίδης	Αριστοφάνης Γεωργίου
Καίτη Κληρίδου	Μάρκος Κυπριανού
Κώστας Κωνσταντίνου	Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τους υπό εξέταση Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 20 και 27 Ιουνίου 1991. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Παιδείας και Οικονομικών και της ΠΑΣΥΔΥ.

Με τους υπό αναφορά Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση τις πρόνοιες των άρθρων 27 και 87 της περί δημόσιας υπηρεσίας νομοθεσίας, σκοπείται ο καθορισμός των σχεδίων υπηρεσίας για τις θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχαιακού Επιθεωρητή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό αναφορά Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές, υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Εδώ φθάσαμε στο τέλος της νομοθετικής εργασίας. Θα ήθελα όμως, πριν προχωρήσω στο Κεφάλαιο Β', να σας αναγνώσω τη σύνθεση δυο νέων Επιτροπών που έχουν αποφασιστεί από την Επιτροπή Επιλογής και οι οποίες μόλις τώρα μου δόθηκαν από τη Γραμματεία της Βουλής.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΘΕΣΜΩΝ, ΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Γιαννάκης Μάτσης, ΔΗ.ΣΥ.

Ανδρέας Χρίστου, ΑΚΕΛ

Άριστος Χρυσοστόμου, ΔΗ.ΚΟ.

Δώρος Θεοδώρου, ΕΔΕΚ

Είναι ένας από κάθε κόμμα και η προεδρία της Επιτροπής είναι θέμα εσωτερικής διαδικασίας. Το ίδιο ισχύει και για την Επιτροπή για την Πράσινη Γραμμή.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Θα είναι εκ περιτροπής, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει κάποια άποψη, κύριε Χατζηδημητρίου, να αποφασιστεί το αν θα είναι εκ περιτροπής ή όχι από τα ίδια τα μέλη της Επιτροπής. Άς το αφήσουμε εκεί και, αν υπάρχει κάποια ένσταση, να το ξαναδούμε.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ

Αλέκος Μαρκίδης, ΔΗ.ΣΥ.

Ανδρέας Κουκουμάς, ΑΚΕΛ

Μάρκος Κυπριανού, ΔΗ.ΚΟ.

Τάκης Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ

Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων. Παρακαλώ το Γραμματέα να προβεί στην κατάθεση των νομοσχεδίων και των εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (1) Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (2) Ο περί της Συμβάσεως της Γενεύης για την Προστασία των Παραγωγών Φωτογραμμάτων από μη Εξουσιοδοτημένη Αντιγραφή των Φωτογραμμάτων τους Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (3) Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 38) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως Κύπρου Νόμος (Αρ. 1) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 39) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- (7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 40) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 41) του 1991.
Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(9) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτυξέως) Νόμος (Αρ. 17) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(10) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(11) Ο περί Εγγυήσεως της Χρηματοδοτήσεως του Δήμου Πάφου (Κυρωτικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(12) Έκθεση όσον αφορά την παραχώρηση εγκρίσεων που δόθηκαν από τον Υπουργό Παιδείας προς τον ΚΟΑ σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού Νόμου του 1990 (Αρ. 15 του 1990).

Κατατέθηκε από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Πρόταση Νόμου:

(13) Ο περί Χαρτοσήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

Στο Κεφάλαιο Γ', Ερωτήσεις—Απαντήσεις, δεν υπάρχουν ερωτήσεις και απαντήσεις.

Στο Κεφάλαιο Δ' δεν υπάρχουν ακόμα θέματα προς συζήτηση.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 11 Ιουλίου 1991, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' : ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) (Αρ. 8) Νόμος του 1991.
- (2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 28) του 1991.
- (3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991.
- (4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1991.
- (5) Ο περί Διεθνών Εμπιστευμάτων Νόμος του 1990.
- (6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1991.
- (7) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991.
- (8) Ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991. (Πρόταση νόμου).
- (9) Ο περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (10) Ο Κυρωτικός της Σύμβασης περί Ελάχιστων Ορίων Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991.
- (11) Ο Κυρωτικός του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991.
- (12) Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (13) Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.
- (14) Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1991.
- (15) Ο περί Χαρτοσήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991. (Πρόταση νόμου).
- (16) Ο περί Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών —Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών και Ανώτερου Αποθηκάρου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991.
- (17) Οι περί Εγγραφής Χημικών Κανονισμοί του 1991.
- (18) Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ίδρυση Ερευνητικών Μονάδων) Κανονισμοί του 1991.
- (19) Οι Δημοτικοί (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Λευκωσίας του 1991.
- (20) Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Τσαδάς του 1991.
- (21) Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Αγίου Θεοδώρου του 1991.
- (22) Οι περί ΦΠΑ (Προσδιορισμός Ορισμένων Συναλλαγών) Κανονισμοί του 1991.
- (23) Οι περί ΦΠΑ (Αυτοπαραδόσεις) Κανονισμοί του 1991.

- (24) Οι περί ΦΠΑ (Υπηρεσίες από το Εξωτερικό) Κανονισμοί του 1991.
- (25) Οι περί ΦΠΑ (Χρόνος Παράδοσης ή Παροχής) Κανονισμοί του 1991.
- (26) Οι περί ΦΠΑ (Απόδοση Λογαριασμών και Καταβολή του Φόρου) Κανονισμοί του 1991.
- (27) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) Κανονισμοί του 1991.
- (28) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) (Αρ.2) Κανονισμοί του 1991.
- (29) Οι περί ΦΠΑ (Επιστροφές και Πιστώσεις) Κανονισμοί του 1991.
- (30) Οι περί ΦΠΑ (Εξαγωγή) Κανονισμοί του 1991.
- (31) Οι περί ΦΠΑ (Μεταχειρισμένα Αγαθά) Κανονισμοί του 1991.
- (32) Ο περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Επανεισαγόμενων Αγαθών) Κανονισμοί του 1991.
- (33) Οι περί ΦΠΑ (Φορολογικά Τιμολόγια) Κανονισμοί του 1991.
- (34) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις ή Παροχές από Λιανοπωλητές) Κανονισμοί του 1991.
- (35) Οι περί ΦΠΑ (Διόρθωση Λογαριασμών) Κανονισμοί του 1991.
- (36) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις από Τρίτο Πρόσωπο) Κανονισμοί του 1991.
- (37) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Χρεών μη Εισπράξιμων) Κανονισμοί του 1991.
- (38) Οι περί ΦΠΑ (Εφαρμογή Τελωνιακής Νομοθεσίας) (Εξαιρέσεις και Προσαρμογές) Κανονισμοί του 1991.
- (39) Οι περί ΦΠΑ (Κρατικές Αρχές και Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 1991.
- (40) Οι περί ΦΠΑ (Οργανισμοί Δημόσιου Δικαίου) Κανονισμοί του 1991.
- (41) Οι περί ΦΠΑ (Ενστάσεις) Κανονισμοί του 1991.
- (42) Οι περί ΦΠΑ (Μεταβιβάσεις Λειτουργουσών Επιχειρήσεων) Κανονισμοί του 1991.
- (43) Οι περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Αποπληρωμή, Είσπραξη και Κυρώσεις) Κανονισμοί του 1991.
- (44) Οι περί Αεροσκαφών Υπεριπτάμενων της Περιοχής Πληροφοριών Πτήσεων (Τέλη) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (45) Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (46) Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991.
- (47) Οι περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (48) Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Τηλεφωνικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (49) Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Συντάξεις και Χορηγήματα σε Υπαλλήλους της Αρχής) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (50) Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (51) Οι περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.

- (52) Οι περί Ελεγκτικής Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (53) Οι περί Πολιτικής Άμυνας (Γενικοί) Κανονισμοί του 1991.
- (54) Έγγραφα κατατεθέντα στη Βουλή στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1991 που αφορούν την πρόσληψη ή την παράταση των υπηρεσιών έκτακτου προσωπικού στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία.
- (55) Έγγραφα κατατεθέντα στη Βουλή στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1991 που αφορούν την πρόσληψη ή την παράταση των υπηρεσιών έκτακτου προσωπικού σε νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': —————

Πριν αναγνώσω τα διάφορα θέματα τα οποία έχουν εγγραφεί και τα οποία αισίως έχουν φθάσει τα δεκατέσσερα, παρόλο που πιστεύω ότι ορισμένα θέματα είναι τα ίδια και μπορούν να εγγραφούν από κοινού από τις διάφορες πλευρές, η απόφαση —κατόπιν κάποιας επαφής που είχα με τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους και για να καλύψουμε την εργασία την οποία έχουμε μπροστά μας, διότι η επόμενη είναι η τελευταία συνεδρία της Βουλής πριν από το καλοκαίρι, και για να μη βρεθεί συσσωρευμένη εργασία και στη Νομοθετική Εργασία, αλλά και στο Κεφάλαιο Δ', όπου ορισμένα θέματα μπορεί να είναι ξεπερασμένα, όταν επιστρέψουμε περί τα τέλη Σεπτεμβρίου —είναι να οριστεί, εκτός από τις 11 Ιουλίου που είναι η κανονική συνεδρίαση στις 4 το απόγευμα, ειδική συνεδρίαση την Παρασκευή, 12 Ιουλίου και ώρα 9.30 το πρωί, για να συζητηθούν τα διάφορα θέματα του Κεφαλαίου Δ' τα οποία θα αναγνώσω. Επομένως την επόμενη βδομάδα θα έχουμε δύο συνεδρίες, κανονική συνεδρία στις 11 Ιουλίου και ειδική συνεδρία την Παρασκευή, 12 Ιουλίου, η ώρα 9.30, ειδικά για το Κεφάλαιο Δ'.

Ο Βουλευτής κ. Δημήτρης Ηλιάδης ζητά την εγγραφή του πιο κάτω θέματος:

«Το μέγα πρόβλημα των εγκλωβισμένων στα κατεχόμενα και η αντιμετώπισή του από τις κυπριακές κυβερνήσεις».

Πιστεύω ότι δεν υπάρχει καμιά ένσταση.

Επίσης ο Βουλευτής κ. Χρίστος Μαυροκορδάτος ζητά την εγγραφή των πιο κάτω θεμάτων:

α) «Η ρύπανση των παραλιών της περιοχής Σωτήρας — Αγίας Νάπας από την κλαδοφόρα (μάλλα) και οι επιπτώσεις της στην τουριστική βιομηχανία και την οικονομία του τόπου γενικά. Μέτρα που προτίθεται να πάρει η κυβέρνηση για επίλυση του πιο πάνω προβλήματος».

Πιστεύω ότι υπάρχει ακόμα ένας συνάδελφος που έχει εγγράψει αυτό το θέμα. Είναι ο κ. Σολωμής, ο οποίος ζητά εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού την εγγραφή και παραπομπή στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος —αποφασίστηκε να μην υπάρχουν παραπομπές, επομένως είναι εγγραφή μόνο— του ιδίου θέματος, δηλαδή «Η ρύπανση της θαλάσσιας περιοχής Αμμοχώστου-Λάρνακας από το φαινόμενο της ευτροφίας της υδάτινης μάζας (μάλλας) και οι δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και την οικονομία γενικότερα». Πιστεύω ότι δε θα υπάρξει δυσκολία να συζητηθούν από κοινού.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τώρα μόλις έχουμε —τουλάχιστον εγώ— πληροφορηθεί ότι τα θέματα δε θα παραπέμπονται για μελέτη στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Πραγματικά διερωτώμαι αν αυτό το πράγμα θα διευκολύνει το έργο της Βουλής και αν η εικόνα η οποία θα παρουσιάζεται στο Σώμα κατά τη συζήτηση του θέματος θα είναι τέτοια, που να μπορεί η κάθε πλευρά και ο κάθε Βουλευτής ειδικότερα να τοποθετείται σωστά. Παίρνω ως αφορμή το τελευταίο θέμα το οποίο έχετε αναφέρει και του οποίου φαίνεται ότι και άλλοι συνάδελφοι ζητούν την εγγραφή. Βασικά, από τη συζήτηση του θέματος τούτου στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, καθώς και των περισσότερων θεμάτων, όπως πιστεύω, θα διαφανούν εκείνα τα στοιχεία, βάσει των οποίων θα γίνει και η συζήτηση στο Σώμα. Είναι με όλο το σεβασμό που θα ήθελα πραγματικά να υποδείξω στο Προεδρείο σας ότι πριν αυτή η απόφαση να ληφθεί οριστικά —και μάλιστα να ανακοινωθεί προς το Σώμα— θα έπρεπε να απασχολήσει τους Βουλευτές κατ' ιδίαν και να τοποθετηθούν. Διερωτώμαι πράγματι για τα στοιχεία τα οποία θα συζητηθούν στο Σώμα, αν δε δοθεί η ευκαιρία στους αρμόδιους κυβερνητικούς ή άλλους παράγοντες να τα θέσουν ενώπιον των Επιτροπών. Διερωτώμαι πόσο σωστά θα παρουσιαστούν στο Σώμα και πόσο υπεύθυνη θα είναι η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε συνάδελφε, λυπούμαι, αλλά το θέμα έχει συζητηθεί στη σύσκεψη με τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους και η απόφαση ήταν ομόφωνη. Τώρα είναι θέμα των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων να εξηγηθούν με τις κοινοβουλευτικές ομάδες. Διαφορετικά, δε θα είναι δυνατόν να καταρτίζεται κάποιο πρόγραμμα και να φθάνουμε σε κάποιες αποφάσεις, όταν ομόφωνες αποφάσεις που παίρνονται από τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους δεν τυγχάνουν αργότερα της συμφωνίας των μελών των κοινοβουλευτικών ομάδων.

Πριν όμως ανοίξω αυτή τη συζήτηση, η εισήγησή μου είναι να ξανασυζητήσετε το θέμα στην κοινοβουλευτική σας ομάδα και αν τα πράγματα διαφοροποιηθούν, τότε την Πέμπτη που θα έχουμε την επόμενη συνεδρία των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων με τον Πρόεδρο της Βουλής να οριστικοποιηθούν. Θα ήταν λάθος πράγματα τα οποία έχουν συζητηθεί σ' αυτές τις συσκέψεις να συζητηθούν αυτή τη στιγμή στο Σώμα.

Ο κ. Παπαδόπουλος, ο κ. Χατζηδημητρίου, ο κ. Ρολάνδης και ο κ. Χρίστου.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Είναι θέμα διαδικασίας που εγείρω, κύριε Πρόεδρε. Αυτοί οι Κανονισμοί συζητήθηκαν στην Επιτροπή στην οποία έχει αναθέσει το σύνολο των Βουλευτών να συζητήσει αυτό το θέμα. Δεν έχει ληφθεί ακόμα οριστική απόφαση. Αν θα συζητηθεί στη Βουλή, εγγράφετέ το ως χωριστό θέμα. Δε νομίζω ότι τώρα είναι η ώρα να συζητούμε αν είναι σωστή η παραπομπή ή όχι. Λέω μόνο ότι ο Βουλευτής που θέλει να εγγράψει θέμα έχει υποχρέωση να το μελετά, να μαζεύει τα στοιχεία του, να προσέρχεται στην Επιτροπή μελετημένος και αν εγερθεί θέμα από την προβολή του θέματος που πρέπει να το ερευνήσει η Επιτροπή, να πάει να το ερευνήσει. Όχι το εγγράφω και ας τρέχει η Επιτροπή να βρει τα στοιχεία για να μου το ερευνήσει, για να κάνουμε φιγούρα στο ακροατήριο που θα μετέχει στην Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δεχθώ το θέμα διαδικασίας υπό την εξής έννοια: Η εντύπωσή μου είναι ότι αυτή η απόφαση ομόφωνα πάρθηκε. Εφόσον όμως μένει να εγκριθεί το τελικό έγγραφο, ας μην το συζητήσουμε τώρα και αν υπάρξει θέμα συζήτησης, να έρθει όταν εγκριθεί το τελικό έγγραφο από τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, μια πληροφορία μόνο· δεν είναι για να ανοίξω συζήτηση. Το πνεύμα της απόφασης είναι ότι ένα θέμα παρουσιάζεται στη Βουλή —και ένα τέτοιο θέμα είναι εύκολο να παρουσιαστεί στη Βουλή— και εκεί, από την παρουσίαση, προκύπτει ή όχι η ανάγκη παραπομπής στην Επιτροπή. Και νομίζω ότι αυτό αναβαθμίζει, αντί να υποβαθμίζει την ανακίνηση θεμάτων και νομίζω ότι αν χρειάζονται περισσότερες εξηγήσεις μπορεί να δοθούν. Κάνω έκκληση στους συναδέλφους να δεχθούν αυτή τη διαδικασία, διότι θα διευκολύνει το έργο μας στην περαιτέρω εξέταση των θεμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η άποψη είναι, όταν το τελικό έγγραφο εγκριθεί —και πιστεύω ότι θα χρειαστεί ομόφωνη έγκριση από τους Κοινοβουλευτικούς— να τεθεί προς το Σώμα υπό μορφή Κανονισμών προς έγκριση ή τροποποίηση. Είναι εκείνη η κατάλληλη ώρα για να εκφραστούν οι απόψεις και να γίνει η συζήτηση. Θα ήταν κατά τη γνώμη μου λάθος, αν μπαίναμε σε μια διαδικασία η οποία δεν έχει ακόμα οριστικοποιηθεί στην κατάλληλη Επιτροπή.

Θα δώσω όμως το λόγο, αν είναι θέμα διαδικασίας που θέλουν να εγείρουν, στον κ. Ρολάνδη, τον κ. Ηλιάδη και τον κ. Χρίστου. Ο κ. Χρίστου έχει σειρά ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

K. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Παρακαλώ, κύριε Ρολάνδη.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Απλώς, κύριε Πρόεδρε, ήθελα να σας πω το εξής: Εγώ δεν κλήθηκα σ' αυτή την άτυπη συνάντηση, παρόλο που ήγεια το θέμα και γραπτώς προς εσάς. Εμείς δεν αντιπροσωπευθήκαμε, δε δεσμευόμαστε από οποιεσδήποτε αποφάσεις έχουν ληφθεί και τουλάχιστον εγώ επιφυλάσσω το δικαίωμά μου να μελετήσω το Σύνταγμα και τον Κανονισμό και, εφόσον ο Πρόεδρος της Βουλής και τα άλλα κόμματα συνεχίζουν αυτή την τακτική να μην καλούν τους Φιλελευθέρους, δε μας δεσμεύει καμιά απολύτως απόφαση την οποία παίρνετε σ' αυτή την άτυπη συνάντηση που κάνετε. Και αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν το επιτρέπει, θα φέρω ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε κάθε δικαίωμα, κύριε Ρολάνδη, αλλά θέλω να υποδείξω ότι σ' αυτές τις συσκέψεις παίρνουν μέρος Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι, δηλαδή εκπρόσωποι κοινοβουλευτικών ομάδων, και είναι υπό αυτές τις συνθήκες που δεν έχετε κληθεί.

N. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Όχι, κύριε Πρόεδρε, κλήθηκαν και οι αρχηγοί των κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κατά τα άλλα, αν υπάρχει θέμα Συντάγματος και πάλι θα εξεταστεί, αλλά σε τελευταία ανάλυση είναι θέμα του Σώματος να ψηφίσει κατά πόσο εγγράφεται

ή όχι ένα θέμα. Γι' αυτό το λόγο, ακόμα και αν ένας Βουλευτής επιφυλάξει τη θέση του, είναι θέμα της ολομέλειας να αποφασίσει αν θα εγγραφεί ή όχι το θέμα. Είναι το τελευταίο κατάλοιπο το οποίο μένει στο Σώμα για να προχωρήσει. Γι' αυτό ας μην το συζητήσουμε κι ας αναμένουμε οπωσδήποτε τον καταρτισμό αυτών των Κανονισμών που γίνονται για να μπει κάποια περισσότερη τάξη, ιδιαίτερα στο Κεφάλαιο Δ', πράγμα που πιστεύω ότι όλοι επιθυμούμε, χωρίς βεβαίως να υπάρξει η εντύπωση πως φιμώνεται αυτό το Σώμα.

Ο κ. Χρίστου.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έγινε προσπάθεια, νομίζω σε δύο συνεδριάσεις της άτυπης σύναξης των Εκπροσώπων, να κωδικοποιηθούν μερικά πράγματα, με στόχο να λειτουργούμε λίγο πιο σωστά, κατά κάποια άποψη. Πιστεύω ότι είναι μειονέκτημα που αυτό στο οποίο καταλήξαμε την περασμένη Πέμπτη σήμερα ή ακόμα και πιο πριν δεν τέθηκε υπόψη των κοινοβουλευτικών ομάδων, ώστε σήμερα η εργασία τούτη που κάνουμε να ήταν αχρείαστη. Γι' αυτό η παράκλησή μου είναι να μην μπορούμε στην ουσία του θέματος, να έρθει εκείνο το πράγμα στα σημεία που εκ πρώτης όψης έχουμε συμφωνήσει και να το δούμε το συντομότερο. Είναι δυνατόν να γίνει δεκτό, είναι δυνατόν να μη γίνει δεκτό. Να μη δεσμευτούμε ότι έχει ληφθεί απόφαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χρίστου, εγώ απλώς ανέφερα το τι έχουμε καταλήξει, αλλά τόνισα να μην μπορούμε στη διαδικασία πριν οριστικοποιηθεί. 'Οφειλε να είχε κυκλοφορήσει το έγγραφο από την περασμένη Παρασκευή. Δεν έχει κυκλοφορήσει. Οπωσδήποτε την επόμενη Πέμπτη θα τοποθετηθούμε. Γι' αυτό, για λόγους διαδικασίας, δεν επιθυμώ να συνεχιστεί η συζήτηση και πιστεύω ότι δεν εξυπηρετεί τίποτε. Εκτός αν είναι θέμα διαδικασίας, κύριε Μάτση.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

'Όχι, δεν είναι θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε, αλλά το θέμα του Κεφαλαίου Δ' είναι δύσκολο και πολύπλοκο και μας απασχόλησε πολλές φορές. Πρέπει να πούμε ότι τελεσίδικες αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί, διότι, αν ελαμβάνοντο, θα είχαν τεθεί ενώπιον των κοινοβουλευτικών μας ομάδων για να έχουμε και την έγκρισή τους. Γι' αυτό είναι σκοπιμότερο, όπως είπατε, η συζήτηση του θέματος να επαναληφθεί, για να ληφθούν κάποιες αποφάσεις οι οποίες να κοινοποιηθούν προς τις κοινοβουλευτικές ομάδες προτού υλοποιηθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Οπωσδήποτε τα θέματα αυτά, τα οποία έχουν ήδη αναφερθεί, έχουν εγγραφεί και θα αποφασίσουμε στην επόμενη συνεδρία κατά πόσο θα παραπεμφθούν ή όχι στις αρμόδιες Επιτροπές. Στο μεταξύ τα θέματα εκείνα τα οποία δεν είναι για παραπομπή στις Επιτροπές θα συζητηθούν στην ειδική συνεδρία.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, διαβάσατε δύο θέματα. Για το πρώτο δεν ηγέρθη ένσταση, στο δεύτερο έχουμε ένσταση. Διαβάστε τα, να ψηφίσει η Βουλή αν θα εγγραφούν. Δεν έχουν εγγραφεί ακόμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Στο πρώτο θέμα δεν υπήρξε ένσταση. Το δεύτερο είναι το θέμα της ρύπανσης της περιοχής Σωτήρας - Αγίας Νάπας το οποίο ενέγραψε το ΑΚΕΛ και ο Δημοκρατικός Συναγερμός.

Λοιπόν, υπάρχει ένσταση;

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Εγώ έχω ένσταση. Ήρθαν εμπειρογνώμονες και το θέμα εξετάζεται ακόμα από τα αρμόδια Υπουργεία. Το ελάχιστο που μπορεί να κάμει η Βουλή —δεν είναι ότι έχω ένσταση με την ουσία του θέματος— είναι να περιμένει να εξαντληθούν οι έρευνες που κάνει η κυβέρνηση και να εγγραφεί το θέμα μαζί με το τι εισηγείται αυτή η Βουλή να γίνει. Όχι γενικά και αόριστα να προστατεύσουμε το περιβάλλον. Έχει κανένα που είναι εναντίον του να προστατεύσουμε το περιβάλλον;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν μου επιτρέπετε, απλώς δύο λόγια, διότι πληροφορήθηκα το θέμα κατόπιν παράκλησης των κατοίκων της περιοχής. Έχει συμφωνηθεί μεταξύ κυβέρνησης και των διάφορων κοινοτήτων να δοθεί ένα κονδύλι από την κυβέρνηση, περίπου £12,000 μέχρι £15,000, για να προσέλθει Φιλλανδός εμπειρογνώμονας και να αποφασισθεί κατόπιν της μελέτης που θα δώσει ο Φιλλανδός εμπειρογνώμονας κατά πόσο είναι το ιχθυοτροφείο που είναι υπεύθυνο για το πρόβλημα ή κάτι άλλο. Και αναμένουν οι κοινότητες να γίνει η μελέτη. Περίπου αυτή είναι η θέση της κυβέρνησης την οποία έχουν δεχθεί οι κοινότητες. Απλώς για να σας κατατοπίσω για το τι γνωρίζω τουλάχιστον πάνω στο θέμα.

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι έτσι η ουσία του θέματος, όπως το έχετε τοποθετήσει. Τα πράγματα είναι διαφορετικά. Και επειδή δε συζητούμε την ουσία, παρακαλώ να μη γίνονται αναφορές. Έγιναν μελέτες από εμπειρογνώμονες, στασιάζονται οι μελέτες και ζητείται να γίνουν και άλλες. Και είναι ένας κυκεώνας ολόκληρος για τον οποίο, εκείνο που πρέπει να εξεταστεί πέρα από την ουσία του θέματος, είναι και η ενδεχόμενη ευθύνη της κυβέρνησης, γιατί υπάρχει ένα πρόβλημα επισημασμένο εδώ και ένα χρόνο και το αντιμετωπίζουμε ξανά στην καρδιά της τουριστικής περιόδου. Αλλά, κύριε Πρόεδρε, τα πράγματα δεν είναι έτσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ηλιάδη, η αναφορά μου έγινε κατατοπιστικά στο τι μου έχει αναφέρει η κυβέρνηση ως Πρόεδρου της Βουλής, διότι έχω κάθε δικαίωμα να ζητήσω μια πληροφόρηση. Οπωσδήποτε, θα θέσω το θέμα σε ψηφοφορία χωρίς περαιτέρω συζήτηση.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Συγγνώμη, εγώ είμαι εισηγητής, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Σολωμή, έχετε κάμει εισήγηση και προχωρώ στην ψηφοφορία.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Όχι, θέλω να μου δώσετε το λόγο για...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μην εισέλθουμε στην ουσία.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Δε θα εισέλθω στην ουσία, αλλά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει, έχετε το λόγο.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κάπου ο συνάδελφος ο κ. Παπαδόπουλος έσπευσε να προκαθορίσει ποια θέματα εγγράφονται για σκοπούς φιγούρας ή όχι. Επίσης αντιλαμβάνομαι ότι γίνεται τώρα προσπάθεια να εισαχθεί και μια νέα μέθοδος. Όταν ασχολείται με κάτι η κυβέρνηση να μην ασχολείται η Βουλή. Είμαι δέκα χρόνια Βουλευτής, αυτό σήμερα το έχω ακούσει. Κατ' αρχήν είναι υποτιμητικό, όταν για δέκα ολόκληρα χρόνια ασχολείτο αυτό το Σώμα με μια συγκεκριμένη διαδικασία στη συζήτηση του Κεφαλαίου Δ', που δεν είναι αυτή που εισηγείστε σήμερα, ανεξάρτητα αν θα την υιοθετήσουμε, κύριοι συνάδελφοι, να ερχόμαστε απλά και να λέμε ότι όσα θέματα είχαν συζητηθεί, αφού είχαν παραπεμφθεί προηγουμένως σε Επιτροπές, συζητήθηκαν για σκοπούς φιγούρας, πρώτο. Και δεύτερο αν τον κ. Παπαδόπουλο δεν τον ενοχλεί η κατάσταση, απλώς τον πληροφορώ ότι, αν προηγουμένως διάβαζε το θέμα όπως προσπαθώ να το εγγράψω, θα ήθελε και ο ίδιος τη συζήτηση και στην Επιτροπή και στο Σώμα. Αυτή τη στιγμή ο τουρισμός στη θαλάσσια περιοχή που επηρεάζεται, της Αμμοχώστου και της Λάρνακας, άμεσα απειλείται. Υπάρχει θέμα γενικότερης οικονομίας και τουρισμού στην περιοχή. Δεν είναι απλώς θέμα λειτουργίας ενός ιχθυοτροφείου ή όχι. Και αλίμονο αν αυτή η Βουλή υιοθετήσει τη μέθοδο όπου ασχολείται με κάτι η κυβέρνηση να μην ασχολείται αυτή. Τότε τι χρειάζεται και η δεύτερη ούτω καλούμενη εξουσία; Επομένως δεν μπορεί να υιοθετήσουμε καν αυτές τις εισηγήσεις του κ. Παπαδόπουλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο στον κ. Μαυροκορδάτο που έχει από ώρα ζητήσει και στον κ. Παπαδόπουλο και θα βάλω το θέμα σε ψηφοφορία. Δε θα μπούμε στο θέμα.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς θεωρούμε το πρόβλημα πολύ σοβαρό, έστω και αν η κυβέρνηση έχει λάβει κάποια μέτρα και πιστεύουμε ότι θα πρέπει να συζητηθεί. Εμείς είμαστε έτοιμοι να το συζητήσουμε και πριν ακόμα παραπεμφθεί σε οποιαδήποτε Επιτροπή, στις 12 του μηνός. Είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε το πρόβλημα αυτό, γιατί είναι πολύ επείγον. Έχουν καταστραφεί οι παραλίες της περιοχής και πιστεύω ότι θα πρέπει να μας απασχολήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Συγγνώμη, κύριε Πρόεδρε, αφού οι συνάδελφοι μας είπαν το θέμα ήδη, ένας λόγος παραπάνω για να μην εγγραφεί.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Μαρκίδη.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, γεννάται γενικότερο θέμα. Θα ήθελα να πω ότι πρέπει το Προεδρείο να ακολουθήσει την τακτική την οποία ακολουθούσε τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον τα τελευταία δέκα χρόνια, μέσα σ' αυτή τη Βουλή, μέχρις ότου η ίδια η Βουλή αποφασίσει διαφορετικό τρόπο. Αυτό πλέον για μένα τίθεται και ως θέμα αρχής, ότι δηλαδή δεν μπορεί να αλλάξει ο τρόπος και η διαδικασία που ακολουθείται στη Βουλή, εκτός αν η ίδια η Βουλή το αποφασίσει. Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε μια εισήγηση από το Βουλευτή κ. Χρίστο Σολωμή για εγγραφή συγκεκριμένου θέματος και έχουμε και μια ένσταση από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Κόμματος. Πρέπει να γίνει ψηφοφορία πάνω στην ένσταση του κ. Παπαδόπουλου κατά πόσο η Βουλή δέχεται την ένσταση, με αποτέλεσμα να μην εγγραφεί το θέμα ή δε δέχεται την ένσταση, με αποτέλεσμα να εγγραφεί το θέμα.

Καθόσον αφορά αυτό το οποίο είπε ο συνάδελφος του ΑΚΕΛ, απλώς θα ήθελα να πω το εξής: 'Οτι η φύση του θέματος αυτού είναι τέτοια, ούτως ώστε να χρειάζεται η εξέτασή του από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Θα είναι πολύ επιπόλαιο να έρθουμε εδώ με προπαρασκευασμένες ομιλίες και να αρχίσουμε να μιλούμε πάνω σε ένα θέμα αυτού του είδους, χωρίς να έχουμε εκ των προτέρων ακούσει ενδιαφερόμενους, εκπροσώπους κοινοτήτων, εκπροσώπους ξενοδόχων, εμπειρογνώμονες και αν όχι τίποτε άλλο, και την άποψη της κυβέρνησης. Γι' αυτό πιστεύω ότι η σωστή, η ορθόδοξη τακτική υπαγορεύει ότι αυτό το θέμα του οποίου ζητά την εγγραφή ο κ. Σολωμής πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια Επιτροπή. Γι' αυτό το λόγο πιστεύω ότι το πρώτο θέμα που τίθεται είναι θέμα ψηφοφορίας ως προς την ένσταση του κ. Παπαδόπουλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μαρκίδη, σίγουρα δε χρειαζόταν η παρέμβασή σας για να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Φαίνεται ότι χρειαζόταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν μου επιτρέψετε, θα το βάλω σε ψηφοφορία.

A. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Δεν ξέρω, κύριε Πρόεδρε, άκουσα πράγματα τα οποία πρώτη φορά άκουα και θεώρησα καλό να μιλήσω, διότι είναι καλό να αρχίσουμε από τώρα να δούμε πώς θα εφαρμοστεί αυτό και πώς θα διατηρηθούν ορισμένες κατακτήσεις που κατόρθωσε αυτή η Βουλή τα τελευταία χρόνια να έχει και να αποκτήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μαρκίδη, σίγουρα κανένας δεν πρόκειται να στερήσει κατακτήσεις της Βουλής. Αλλά από την άλλη πλευρά το κάθε κόμμα εκπροσωπείται από τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους οι οποίοι εκλέγονται και σίγουρα ένας, όταν συζητά ορισμένα θέματα με τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους, πιστεύει πως μπορούν να δεσμεύουν τους Βουλευτές τους. Δε θα υπεισέλθω όμως σ' αυτό το θέμα.

Τίθενται δύο πράγματα προς ψηφοφορία. Το πρώτο θέμα που τίθεται προς ψηφοφορία είναι αν εγγράφεται το θέμα, εφόσον υπάρχει ένσταση και η δεύτερη

ψηφοφορία είναι κατά πόσο θα συζητηθεί κατευθείαν στο Σώμα ή θα παραπεμφθεί στην Επιτροπή. Γι' αυτό το λόγο προχωρώ στην πρώτη ψηφοφορία, κατά πόσο εγγράφεται ή όχι.

Πόσοι υποστηρίζουν την εγγραφή του θέματος;

Το θέμα εγγράφεται με τη σύμφωνη ψήφο όλων των Βουλευτών, πλην της διαφωνίας του κ. Παπαδόπουλου.

Προχωρούμε στη δεύτερη ψηφοφορία.

Πόσοι είναι υπέρ του να παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή και πόσοι ψηφίζουν να συζητηθεί κατευθείαν στο Σώμα; Πόσοι είναι υπέρ της παραπομπής στην αρμόδια Επιτροπή;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

18 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον; Δηλαδή πόσοι ψηφίζουν να συζητηθεί το θέμα κατευθείαν στο Σώμα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

20 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κατά συνέπεια συζητείται κατευθείαν στο Σώμα με ψήφους είκοσι έναντι δέκα οκτώ.

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ψηφίζοντας υπέρ του να συζητηθεί απευθείας το θέμα, το έκαμα γιατί το θεωρώ πολύ σοβαρό για τους λόγους που εξήγησαν οι δύο συνάδελφοι. Αυτό δεν προδικάζει τοποθέτηση, όσον αφορά τις συζητήσεις που γίνονται μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων και εσάς για τον καθορισμό διαδικασίας γενικά για τη λειτουργία του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Το επόμενο θέμα το οποίο ζητά να εγγραφεί ο Βουλευτής κ. Χρίστος Μαυροκορδάτος είναι «Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση».

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το θέμα εγγράφεται.

Ο Βουλευτής κ. Τ. Χατζηδημητρίου ζητά επίσης την εγγραφή των πιο κάτω θεμάτων:

1. «Η παράλειψη της κυβέρνησης να συμπεριλάβει την οδοντιατρική περίθαλψη στο κρατικό σχέδιο υγείας και η ανάγκη αναθεώρησης της απόφασης αυτής».

2. «Η αίτηση ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η ανάγκη λήψης συγκεκριμένων μέτρων για την προώθησή της».

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, και τα δύο θέματα εγγράφονται.

Ο Βουλευτής κ. Γ. Ομήρου ζητά την εγγραφή του πιο κάτω θέματος στο Κεφάλαιο Δ' :

«Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στον αμπελουργικό κόσμο και η ανάγκη παροχής έκτακτης οικονομικής βοήθειας από την κυβέρνηση για την ανακούφιση των αμπελουργών».

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγγράφεται.

Αυτό βέβαια συνδέεται με παρόμοιο θέμα. Θα το αφήσουμε στη Γραμματεία κατά πόσο πιστεύει ότι μπορούν να συζητηθούν από κοινού ή ξεχωριστά.

Ο κ. Γεωργίου και μετά ο κ. Σολωμής.

Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, στο θέμα της ανομβρίας έχουμε καταθέσει κι εμείς παρόμοιο θέμα σήμερα, αλλά φαίνεται ότι δεν ήρθε ενώπιόν σας. Θα παρακαλούσαμε να θεωρηθεί ότι εγγράφηκε μαζί με το θέμα του κ. Ομήρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γεωργίου, γι' αυτό το λόγο είπα ότι υπάρχουν παρόμοια θέματα, διότι αυτή τη στιγμή έχω πάρει —και κανονικά πρέπει να εγγράφονται μέχρι το μεσημέρι τα θέματα— τρία άλλα θέματα και συμπεριλαμβάνεται κι αυτό. Στο τέλος επρόκειτο να εισηγηθώ —ειδικά διότι είναι η πρώτη συνεδρία που εγγράφονται θέματα— να γίνει μια εξαίρεση και να εγγραφούν όλα τα θέματα, έστω κι αν έχουν αργοπορήσει. Γι' αυτό το λόγο θα έρθω αργότερα στα δικά σας θέματα και γι' αυτό το λόγο έγινε εισήγηση να επιληφθεί των θεμάτων που είναι παρόμοια η Γραμματεία, για να μην εγγράφονται θέματα τα οποία ήδη έχουν καλυφθεί.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Είχα ζητήσει το λόγο σε θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε.

Απλώς για πληροφόρηση, μήπως υπάρχουν και άλλοι περιορισμοί και δεν είναι γνωστοί στους Βουλευτές; Να υποθέσουμε ότι η επόμενη συνεδρία στο Κεφάλαιο Δ' έχει και οποιουσδήποτε περιορισμούς, θα είναι οι ομιλίες γραμμένες, θα είναι προφορικές, υπάρχει χρονικός περιορισμός, για να γνωρίζουμε ακριβώς πώς θα το χειριστούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, αλλά υπάρχει θέμα διαδικασίας. Αν υπάρξει οτιδήποτε, θα δοθεί η ευκαιρία να τοποθετηθεί το Σώμα και να κατατοπιστείτε από τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους. Λέχθηκε προηγουμένως ότι δε θα συζητήσουμε τις άτυπες συνεδρίες της Επιτροπής που έχει γίνει, μέχρις ότου οριστικοποιηθεί το έγγραφο και τοποθετηθούν οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ωραία! Επειδή είχατε κάμει προηγουμένως κάποια αναφορά, κύριε Πρόεδρε, ότι οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι συμφώνησαν και δεν ενημέρωσαν. Αντιλαμβανόμαστε ότι θα κυκλοφορήσει κάποιο έγγραφο. Επομένως, μέχρι να κυκλοφορήσει, δεν υπάρχει οποιουσδήποτε περιορισμός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο στον κ. Μάτση, ο οποίος ζήτησε προηγουμένως.

Γ. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι δημιουργούνται πολλές παρερμηνείες και συγχύσεις δικαιολογημένες μεταξύ των Βουλευτών. Το Κεφάλαιο Δ', όπως είπα και προηγουμένως, είναι πολυσυζητημένο και πολύπλοκο θέμα. Οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι συζητούν με τον Πρόεδρο της Βουλής τρόπους αντιμετώπισής του, για να καταστεί ευχερέστερο το έργο της Βουλής και πιο εποικοδομητικό. Προτού συμπληρωθούν αυτές οι σκέψεις και προτού τεθούν ενώπιον των Βουλευτών προς έγκριση, τίποτε δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι ισχύει, διότι αυτή είναι και η σωστή διαδικασία. Δεν μπορούν οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι, για να είμαστε δίκαιοι, να αλλάξουν τον ισχύοντα Κανονισμό Λειτουργίας της Βουλής, προτού τεθούν οι αλλαγές τις οποίες οι ίδιοι νομίζουν σωστές ενώπιον του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μάτση, στο σημείο που έχετε εγείρει εσείς και ο κ. Σολωμής δε νομίζω ότι χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση. Διότι, αν ήταν διαφορετικά τα πράγματα, δε θα ετίθετο σε ψηφοφορία κατά πόσο παραπέμπεται ή όχι στην Επιτροπή και θα εθεωρείτο δεδομένο ότι δεν παραπέμπεται, διότι εκεί κατέληξαν, τουλάχιστο στις πρώτες απόψεις, οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Επειδή όμως δεν οριστικοποιήθηκε αυτό το θέμα και κάποια άλλα θέματα και δε δόθηκε η ευκαιρία να κατατοπιστούν οι κοινοβουλευτικές ομάδες, όλα τα πράγματα θεωρούνται ότι προχωρούν όπως και προηγουμένως, μέχρις ότου δοθεί αυτή η ευκαιρία. Νομίζω ότι περιττεύει περαιτέρω συζήτηση και έχει το λόγο ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, βεβαίως το θέμα που συζητούμε τώρα θα εγκριθεί ή όχι από τη Βουλή. Πιστεύω όμως ότι οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι έκαμαν πολλές συζητήσεις πάνω στο θέμα και τουλάχιστον εμείς έχουμε ήδη κατατοπιστεί πάνω στις αλλαγές που μπορεί να γίνουν. Επομένως ο κ. Σολωμής νομίζω ότι θα έπρεπε να ζητήσει από τον κ. Κληρίδη και τον κ. Μάτση να τους κατατοπίσουν.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Εμείς τις έχουμε απορρίψει, κύριε Παναγίδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Συλλούρης.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι περιφερειακά συζητείται ένα θέμα το οποίο ίσως να είναι πολύ σοβαρό θέμα και όταν θα προκύψει πρέπει να συζητηθεί στη Βουλή. Το θέμα είναι ότι στην προσπάθειά τους οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι να βοηθήσουν τεχνικά το έργο της Βουλής δεν μπορούν να παρακάμψουν άλλους κανόνες λειτουργίας αυτής της Βουλής.

Έχει λεχθεί προηγουμένως ότι το ΔΗΚΟ ήταν ενημερωμένο για τις συσκέψεις αυτές. Έχω παρατηρήσει κάτι το οποίο πρέπει να πω. Όταν ψηφίσαμε προηγουμένως, ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ ψήφισε μόνος του υπέρ της θέσης να μην παραπεμφθεί στην Επιτροπή της Βουλής και μάλιστα ήταν και λίγο εναντίον της λογικής την οποία ο ίδιος είχε θέσει προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Συλλούρη, παρακαλώ, σας έδωσα το λόγο επειδή θέσατε θέμα διαδικασίας. Υπάρχει πράγματι θέμα διαδικασίας ότι έκλεισε η συζήτηση επί του θέματος αυτού και θα δοθεί η ευκαιρία να το συζητήσουμε όταν έλθει η κατάλληλη ώρα. Το πώς ψήφισε το άλφα ή το βήτα κόμμα ή οι Βουλευτές του δε μας αφορά ούτε και είναι θέμα συζήτησης και δεν πρόκειται να συνεχιστεί η συζήτηση σ' αυτό το θέμα, διότι έκλεισε.

Ναι, κύριε Παπαδόπουλε.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Οι Κανονισμοί λένε ότι όταν είναι θέμα προσωπικό δίνετε το λόγο στον ενδιαφερόμενο να απαντήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, επί θέματος προσωπικού.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Συμφωνώ ότι δεν πρέπει να παραβιαστούν οι Κανονισμοί της Βουλής, όμως ούτε και διατάξεις ρητές του Συντάγματος που λένε ότι οι αγορεύσεις είναι αγορεύσεις προφορικές. Με αυτό απαντώ στον κ. Σολωμή.

Όσον αφορά τον κ. Συλλούρη το πώς ψήφισα είναι δουλειά δική μου και πώς ψήφισαν οι Βουλευτές δουλειά δική τους για την εγγραφή ή όχι. Δε συμφώνησαν οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι μαζί σας ότι είναι δικτάτορες ως προς το πώς θα διεξάγουν τις ομιλίες τους και τις συζητήσεις τους τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας. Εκείνη ήταν άποψη δική μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έληξε η συζήτηση και προχωρώ στα επόμενα δύο θέματα, την εγγραφή των οποίων ζητά ο Βουλευτής κ. Δ. Θεοδώρου:

1. «Η ανάγκη εισαγωγής θεσμών και συγκεκριμένων μέτρων για τη διασφάλιση της αξιοκρατίας και την προστασία της αξιοπρέπειας του πολίτη».

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει καμιά ένσταση να εγγραφεί.

2. «Το στεγαστικό πρόβλημα των χαμηλότερων εισοδηματικών τάξεων των μη προσφύγων και η ανάγκη αντιμετώπισής του από το κράτος».

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγγράφεται.

Ο Βουλευτής κ. Χρ. Σολωμής ζητά την εγγραφή ενός θέματος —είναι το θέμα το οποίο ήδη έχουμε εγγράψει— και εν τω μεταξύ μου έχουν δοθεί τα ακόλουθα τρία θέματα:

Οι Βουλευτές κύριοι Α. Γεωργίου, Κ. Κωνσταντίνου, Τ. Ευθυμίου, Χρ. Πουργουρίδης, Σ. Χατζηγιάννης, Χρ. Σολωμής και Κλ. Αγγελίδου του Δημοκρατικού Συναγερμού ζητούν να εγγραφεί το ακόλουθο θέμα:

«Η ανάγκη άμεσης λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων που υφίστανται οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι μας από την ανομβρία».

Είναι το ίδιο θέμα το οποίο έχει ήδη εγγραφεί. Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση, όπως δεν υπήρχε και σε άλλα θέματα.

Επίσης από πλευράς Δημοκρατικού Κόμματος οι Βουλευτές κύριοι Άρ. Χρυσοστόμου, Ντ. Μιχαηλίδης, Κ. Παναγίδης και Ν. Πιττοκοπίτης ζητούν την εγγραφή του ακόλουθου θέματος:

«Η ανάγκη παραχώρησης οικονομικής βοήθειας στους αμπελουργούς λόγω των σοβαρών επιπτώσεων από την ανομβρία».

Και αυτό ήδη καλύφθηκε προηγουμένως και αντιλαμβάνομαι θα εγγραφεί από όλες τις πλευρές.

Το τελευταίο θέμα το οποίο ζητά να εγγραφεί η κυρία Ρ. Κατσελλή είναι: «Η καθυστέρηση παραχώρησης χώρου στο προσφυγικό αθλητικό σωματείο της επαρχίας Κερύνειας ΠΑΕΕΚ, για να εξυπηρετείται η εκτοπισμένη νεολαία της επαρχίας αυτής».

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, εγγράφεται.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Δεν έχω ένσταση, αλλά θέλω να κάνω μια παρατήρηση, κύριε Πρόεδρε. Από την ανάγνωση των θεμάτων αντιλαμβάνομαι ότι μπορεί να υπάρχουν μερικά που είναι επείγοντα και πρέπει να εξεταστούν αμέσως, όπως το θέμα της μόλυνσης της θάλασσας από τη μάλλα. Όμως υπάρχουν άλλα θέματα που θα μπορούσαν να μείνουν το Σεπτέμβριο, διότι θα μπορούσαν και οι εισηγητές να έκαμναν μια καλύτερη μελέτη του θέματος. Γι' αυτό θα σας παρακαλούσα να διαχωρίζετε τα θέματα της άμεσης προτεραιότητας μαζί με τους ενδιαφερόμενους Βουλευτές και να αφήναμε για παρακάτω τα θέματα πιο μόνιμης σημασίας και μεγαλύτερης τέλους πάντων ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Θεοδώρου.

Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ:

Θα πρόσθετα, κύριε Πρόεδρε, ότι ο τρόπος παρουσίασης των θεμάτων, δηλαδή πόσα θέματα παρουσιάζονται σε κάθε συνεδρίαση της Βουλής, είναι θέμα που συνδέεται και με το σεβασμό που επιδεικνύεται προς το κάθε θέμα. Δεν μπορούμε σε μια συνεδρίαση της Βουλής να συζητήσουμε 5 ή 10 θέματα στο Κεφάλαιο Δ'. Σημαίνει ότι τα υποβιβάζουμε κι εκείνος ο οποίος τα εγγράφει τα θεωρεί πολύ σημαντικά για να τα εγγράψει.

Γι' αυτό η εισήγησή μου, με όλο το σεβασμό στο Προεδρείο, είναι ότι σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να συζητούνται περισσότερα από δυο θέματα στο Κεφάλαιο Δ' σε κάθε συνεδρίαση της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαρκίδης.

Α. ΜΑΡΚΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε.

Οφείλω να ζητήσω εκ νέου όπως τα θέματα παραπεμφθούν ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής. Είναι αδιανόητο αυτό το οποίο γίνεται. Όταν υπάρχει νόμος ο οποίος υποχρεώνει την κυβέρνηση να δίδει στοιχεία όταν ερωτάται και καλείται ενώπιον της Βουλής, όταν για θέματα, πολλά από τα οποία έχουν εγγραφεί ήδη, απαιτούνται ειδικές γνώσεις, όταν ένας από τους κύριους σκοπούς του κοινοβουλευτικού έργου είναι η άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου, είναι το λιγότερο, θα έλεγα, επιπόλαιο να μη χρησιμοποιείται ο μηχανισμός των Επιτροπών, μέσα στις οποίες οι Βουλευτές είναι σε θέση να ενημερωθούν σφαιρικά για το όλο θέμα.

Δεν αντιλαμβάνομαι πώς είναι δυνατό να έλθει εδώ, σ' αυτή τη Βουλή, ένας Βουλευτής, χωρίς να κάμει ερωτήσεις, χωρίς να ενημερωθεί, χωρίς να πάρει στοιχεία —διότι στο κάτω κάτω και η κυβέρνηση δεν είναι υπόχρεη να μας δίδει στοιχεία, όταν τηλεφωνούμε ή όταν επισκεπτόμαστε τα Υπουργεία ως άτομα— πώς είναι δυνατόν να έρθει ένας Βουλευτής ... Θα διακόψω επειδή είπατε τη λέξη «ψηφίσαμε». Η ιδιότητα της Βουλής ακριβώς είναι ότι μπορεί να πάρει νέα απόφαση σε μισό δευτερόλεπτο και να ανατρέψει την παλιά της απόφαση. Εξ ου και οι νόμοι μπορεί να ψηφιστούν σήμερα και να αλλάξουν αύριο. Αυτή είναι η ιδιότητα της Βουλής. Διότι δεν είναι δικαστήριο, για να πείτε ότι έβγαλε απόφαση και πηγαίνετε σε εφετείο ή αυτό είναι και τελειώσε. Η Βουλή είναι πολιτικό σώμα και αν πήρε λανθασμένη απόφαση πριν από δύο λεπτά, θα είναι προς τιμή της αν την αλλάξει. Και η απόφαση, κύριε Πρόεδρε, η οποία λήφθηκε είναι εντελώς λανθασμένη και το γνωρίζετε όλοι κατά βάθος και δε γνωρίζω ποιος είναι ο σκοπός αυτής της νέας διαδικασίας. Να έρχονται εδώ οι Βουλευτές και να μην έχουν τα αναγκαία στοιχεία. Αυτό δε θα είναι προς τιμή αυτής της Βουλής. Γι' αυτό το λόγο ζητώ να παραπέμψετε τα θέματα στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, για να ετοιμάσουν έγκαιρα τις εκθέσεις τους μέσα στην προθεσμία την οποία έβαλε η Βουλή. Δεν μπορεί να γίνεται και να συνεχίζεται αυτό το πράγμα, να παραπέμπονται θέματα του Κεφαλαίου Δ' κατευθείαν στην ολομέλεια, διότι μόνο το κύρος της Βουλής αυτής δε θα ωφεληθεί. Και σας το προλέγω και σας προειδοποιώ από τώρα και θα το δείτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μαρκίδη, πρώτα πρώτα οι εγγράψαντες τα θέματα, εκτός από μια περίπτωση, δε ζήτησαν την παραπομπή τους σε οποιαδήποτε Επιτροπή. Δεύτερο, εδώ μιλούμε για επικαιρότητα των θεμάτων. Είναι γνωστό πως η τελευταία συνεδρία της Βουλής είναι στις 11 Ιουλίου. Αν ήταν να παραπεμφθούν στις Επιτροπές, τότε τα θέματα αυτά θα συζητούνταν όταν θα άνοιγε η Βουλή, περί τα τέλη Σεπτεμβρίου ή αρχές Οκτωβρίου. Γι' αυτό το λόγο πιστεύω ότι λήφθηκε ήδη απόφαση.

Απαντώντας και στον κ. Θεοδώρου λέγω ότι δεν είναι θέμα δύο ή τριών θεμάτων· είναι θέμα κάποια επίκαιρα θέματα να συζητηθούν την κατάλληλη ώρα.

Γνωρίζω ότι θα υπάρξουν πολλές δυσκολίες για να γίνουν αποδεκτές κάποιες προσπάθειες όχι φίμωσης, αλλά ρύθμισης για καλύτερη λειτουργία του Κεφαλαίου Δ'. Εκεί όμως που εγώ έχω κάποιο δικαίωμα για να ρυθμιστεί μέχρι κάποιου βαθμού το θέμα του Κεφαλαίου Δ' είναι η σύγκληση ειδικών συνεδριάσεων. Και αυτό το δικαίωμα θα το χρησιμοποιήσω, για να περισωθεί κάτι τουλάχιστον κατά την άποψή μου. Γι' αυτό θα υπάρξει ειδική συνεδρία την Παρασκευή, 12 Ιουλίου 1991, στις 9.30 το πρωί, για τα διάφορα θέματα τα οποία έχουν εγγραφεί. Αν υπάρξει όμως κάποια εισήγηση ότι ένα θέμα δεν είμαστε έτοιμοι να το συζητήσουμε σε αυτή την ειδική συνεδρία, τότε θα αποφασίσει το Σώμα κατά πόσο πράγματι δεν μπορούμε να προχωρήσουμε.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Να απλουστεύσουμε τη διαδικασία. Να μη γίνει πάλι θέμα το ποιο θέμα θα συζητηθεί και ποιο όχι την προσεχή Παρασκευή. Έτσι αυτό εισηγούμαι να ρυθμιστεί από τη Γραμματεία της Βουλής με τον κάθε Βουλευτή χωριστά, ώστε να μπει σε μια τάξη αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Χατζηδημητρίου, όμως υπάρχει ο εξής κίνδυνος: 'Οτι μπορεί όλοι οι Βουλευτές που έχουν εγγράψει τα θέματα να δηλώσουν ότι δεν είναι έτοιμοι να τα συζητήσουν την προσεχή Παρασκευή. Και σίγουρα θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι εγγράφοντας κάποια θέματα να προχωρήσουμε στη συζήτηση.

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ο κάθε Βουλευτής με τη Γραμματεία της Βουλής γιατί; Από την ώρα που τέθηκε το θέμα και η Βουλή το ενέκρινε για συζήτηση δε με ενδιαφέρει αν στην πορεία είναι ανέτοιμος, αν το έγραψε χωρίς να έχει στοιχεία και θέλει να γλιτώσει. Στο κάτω κάτω θα φανεί ποιος από όσους ενέγραψαν θέματα ήταν έτοιμος.

Επί του γενικότερου, έχει θέματα που είναι υπερώριμα και καλά γνωστά. Για την ανομβρία τι περισσότερο θα μας πει η κυβέρνηση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, έχουν εγγραφεί τα θέματα και νομίζω ότι έχει οριστεί συνεδρία για να συζητηθούν.

Κηρύσσω τη λήξη της συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 6.30 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:

Αγαπίου Γιαννάκης	Μακρίδης Ισίδωρος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μαρκίδης Αλέκος
Αντωνίου Αβραάμ	Μάτσης Ιωάννης
Γεωργίου Ανδρέας	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Θάσος
Γιάγκου Κίκης	Μουσιούττας Νίκος
Ευθυμίου Ττίμης	Μούσκος Ανδρέας
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουρίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδου Καίτη	Φιλίππου Ανδρέας
Κοντίδης Δημήτρης	Χάσικος Σωκράτης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κυπριανού Μάρκος	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρίστου Ανδρέας
Κωνσταντίνου Κώστας	Χριστόφιας Δημήτρης
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και ψήφισή του σε νόμο.
2. Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991» και ψήφισή της σε νόμο.
3. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και ψήφισή του σε νόμο.
4. Διεξαγωγή σύντομης συζήτησης (Σ. Χατζηγιάννης, Τ. Παπαδόπουλος, Πρόεδρος, Ευ. Ευσταθίου, Α. Μαρκίδης) πάνω σε διαδικαστικό θέμα μετά από εισήγηση του κ. Χατζηγιάννη να αναβληθεί η έγκριση των Κανονισμών περί Πετρελαιοειδών, μέχρις ότου το Ανώτατο Δικαστήριο εκδώσει απόφαση επί της αναφοράς του Προέδρου της Δημοκρατίας σχετικά με το νόμο «Ο περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991».
5. Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Τ. Χατζηδημητρίου, Τ. Παπαδόπουλος, Λ. Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος, Ν. Ρολάνδης, Κ. Καζαμίας, Ευ. Ευσταθίου, Ν. Κατσουρίδης) και έγκρισή τους.
6. Έκθεση για τους ακόλουθους Κανονισμούς και έγκρισή τους:
  - (α) «Οι περί Υπουργείου Εσωτερικών —Θέση Διευθυντή Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991».
  - (β) «Οι περί Πολιτιστικών και Άλλων Υπηρεσιών —Κυπριακή Βιβλιοθήκη—Θέσεις Διευθυντή και Βιβλιοθηκονόμου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991».
  - (γ) «Οι περί Τμήματος Εργασίας —Θέση Ανώτερου Επιθεωρητή της Ασφάλειας (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991».
  - (δ) «Οι περί Γραφείου Προγραμματισμού —Θέση Διευθυντή Συντονισμού (Σχέδιο Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991».
7. Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Υπουργείου Δικαιοσύνης—Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Λειτουργού Νομικών Ερευνών 1ης και 2ης Τάξης και Αρχειακού Επιθεωρητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.
8. Ανακοίνωση της σύνθεσης δυο πρόσθετων Επιτροπών, της Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως και της Επιτροπής για την Πράσινη Γραμμή.
9. Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
10. Διεξαγωγή συζήτησης (Χρ. Σολωμής, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος, Τ. Χατζηδημητρίου, Ν. Ρολάνδης, Α. Χρίστου, Ι. Μάτσης, Α. Μαρκίδης,

Κ. Παναγίδης, Δ. Θεοδώρου, Ν. Κατσουρίδης) για τον τρόπο εγγραφής και εξέτασης των θεμάτων του Κεφαλαίου Δ'.

11. Διεξαγωγή σύντομης συζήτησης (Δ. Συλλούρης, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος) επί προσωπικού θέματος μετά από παρατήρηση του κ. Συλλούρη ότι στην προηγούμενη ψηφοφορία η ψήφος του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΔΗΚΟ ήταν αντίθετη από αυτή της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας.

12. Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' και παραπομπή στην ολομέλεια του Σώματος για συζήτηση των ακόλουθων θεμάτων:

- (α) «Το μέγα πρόβλημα των εγκλωβισμένων στα κατεχόμενα και η αντιμετώπισή του από τις κυπριακές κυβερνήσεις.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δημήτρη Ηλιάδη.

- (β) «Η ρύπανση των παραλιών της περιοχής Αμμοχώστου-Λάρνακας από την κλαδοφόρα (μάλλα) και οι δυσμενείς επιπτώσεις της στο περιβάλλον, την τουριστική βιομηχανία και την οικονομία του τόπου γενικότερα. Μέτρα που προτίθεται να πάρει η κυβέρνηση για επίλυση του πιο πάνω προβλήματος.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών κ. Χρίστου Μαυροκορδάτου και Χρίστου Σολωμή.

Το θέμα εγγράφηκε μετά από συζήτηση (Τ. Παπαδόπουλος, Πρόεδρος, Δ. Ηλιάδης, Χρ. Σολωμής, Χρ. Μαυροκορδάτος, Α. Μαρκίδης, Ν. Κατσουρίδης).

- (γ) «Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών κ. Χρίστου Μαυροκορδάτου, Γιαννάκη Ομήρου, Άριστου Χρυσοστόμου, Ντίνου Μιχαηλίδη, Κίμωνα Παναγίδη, Νίκου Πιττοκοπίτη, Ανδρέα Γεωργίου, Κώστα Κωνσταντίνου, Τίμη Ευθυμίου, Χρίστου Πουργουρίδη, Σοφοκλή Χατζηγιάννη, Χρίστου Σολωμή, Κλαίρης Αγγελίδου και Ανδρέα Μούσκου.

- (δ) «Η παράλειψη της κυβέρνησης να συμπεριλάβει την οδοντιατρική περίθαλψη στο Κρατικό Σχέδιο Υγείας και η ανάγκη αναθεώρησης της απόφασης αυτής.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

- (ε) «Η αίτηση ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η ανάγκη λήψης συγκεκριμένων μέτρων για την προώθησή της.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

- (στ) «Η ανάγκη εισαγωγής θεσμών και συγκεκριμένων μέτρων για τη διασφάλιση της αξιοκρατίας και την προστασία της αξιοπρέπειας του πολίτη.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δώρου Θεοδώρου.

- (ζ) «Το στεγαστικό πρόβλημα των χαμηλότερων εισοδηματικών τάξεων των μη προσφύγων και η ανάγκη αντιμετώπισής του από το κράτος.»

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δώρου Θεοδώρου.

- (η) «Η καθυστέρηση παραχώρησης χώρου στο προσφυγικό αθλητικό σωματείο της επαρχίας Κερύνειας «ΠΑΕΕΚ» για να εξυπηρετείται η εκτοπισμένη νεολαία της επαρχίας αυτής».

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Μέλους της Βουλής κας Ρήνας Κατσελλή.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 11ης Ιουλίου 1991

(Ώρα έναρξης: 4.15 μ.μ.)

(Αρ. 8)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής έκτακτης συνόδου της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αρχίζουμε με το Κεφάλαιο Α', που είναι η Νομοθετική Εργασία. Τα πρώτο έτοιμο θέμα στην ημερήσια διάταξη είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 28) του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟ-
ΜΟΣ (ΑΡ. 28) ΤΟΥ 1991»**

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αλέκος Μαρκίδης

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Νίκος Κατσουρίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσος Παπαδόπουλος

Νίκος Μουσιούττας

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 6 και 19 Ιουνίου 1991 και 3 Ιουλίου 1991. Στο στάδιο της εξέτασης του υπό αναφορά νομοσχεδίου κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους τόσο ο Υπουργός Οικονομικών όσο και άλλοι εκπρόσωποι του Υπουργείου του οι οποίοι και κατέθεσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με το υπό εξέταση θέμα. Για το ίδιο νομοσχέδιο ζήτησαν και εξέφρασαν απόψεις εκπρόσωποι των Κλαδικών Επιτροπών του Τμήματος Τελωνείων και του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων. Σε όλες τις συνεδρίες της Επιτροπής ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού £236,878 και η διάθεσή του για την ίδρυση 114 θέσεων λειτουργιών φόρου προστιθέμενης αξίας.

Στο στάδιο της συζήτησης του υπό αναφορά νομοσχεδίου και ύστερα από προτροπή της Βουλής το Υπουργείο Οικονομικών με νέες προτάσεις του ζήτησε τη μείωση του αριθμού των ζητούμενων να δημιουργηθούν νέων θέσεων. Η τελική τοποθέτηση της Επιτροπής έγινε στη βάση των νέων αυτών προτάσεων και, όπως το νομοσχέδιο τελικά διαμορφώθηκε, προνοεί τώρα δαπάνες £132,294 για τη δημιουργία 88 θέσεων λειτουργιών φόρου προστιθέμενης αξίας.

Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη ότι η δημιουργία των νέων αυτών θέσεων θα υποβοηθήσει τις διαδικασίες ταχείας οργάνωσης και εφαρμογής της νέας νομοθεσίας για την επιβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας, υιοθετεί στην ολότητά τους τις πρόνοιες του υπό αναφορά συμπληρωματικού προϋπολογισμού, όπως τελικά έχει διαμορφωθεί. Γι' αυτό και η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως τελικά διαμορφώθηκε, με την ταυτόχρονη δήλωση και συνάμα διευκρίνιση ότι το θέμα της ανάθεσης της αρμοδιότητας εφαρμογής της προαναφερθείσας νομοθεσίας είναι θέμα που εμπίπτει αποκλειστικά και μόνο στη δικαιοδοσία της Εκτελεστικής Εξουσίας και σ' αυτήν επαφίεται να πάρει τις σχετικές αποφάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου ποσού £132,294 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 2 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν. Πρώτος Πίνακας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 3 και ο Πρώτος Πίνακας εγκρίνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ίδρυση νέων θέσεων. Δεύτερος Πίνακας. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 4 και ο Δεύτερος Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 28) του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα στην ημερήσια διάταξη, το υπ' αρ. 3, που είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 31) ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αλέκος Μαρκίδης

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Νίκος Κατσουρίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσσος Παπαδόπουλος

Νίκος Μουσιούττας

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 24

Ιουνίου και την 1η και 3η Ιουλίου 1991. Στις συνεδριάσεις αυτές ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού £250,000 και η διάθεσή του για την καταβολή στα πολιτικά κόμματα του υπόλοιπου μέρους της κρατικής χορηγίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, επικροτώντας ακόμα μια φορά την ανάγκη καταβολής κρατικής χορηγίας στα πολιτικά κόμματα, προχώρησε στη συζήτηση των κριτηρίων κατανομής της και κατέληξε κατά πλειοψηφία στην υιοθέτηση των πιο κάτω προτάσεων:

- (α) Ποσό £100,000 να κατανεμηθεί εξίσου στα κόμματα ή στους συνασπισμούς κομμάτων που στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές συγκέντρωσαν το τρία τουλάχιστον τοις εκατόν των έγκυρων ψήφων σε όλη τη Δημοκρατία.
- (β) Ποσό £150,000 να κατανεμηθεί στα πιο πάνω κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων ανάλογα με το ποσοστό των έγκυρων ψήφων που εξασφάλισαν σε όλη τη Δημοκρατία στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

Τα Μέλη της Επιτροπής-Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνεχιζόμενη έλλειψη ειδικής νομοθεσίας για τα κόμματα δεν επιτρέπει την αντικειμενική και πάνω σε μόνιμη βάση ρύθμιση του τρόπου κατανομής της κρατικής αυτής χορηγίας, με αποτέλεσμα κάθε φορά να καθίσταται αναγκαία η ρύθμιση του όλου ζητήματος κατά περίπτωση, και προκειμένου η κατανομή αυτή να συνάδει όσο το δυνατό περισσότερο με τον τρόπο κατανομής του πρώτου μέρους της χορηγίας, εισηγήθηκαν την υιοθέτηση των πιο κάτω αντιπροτάσεων:

- (α) Ποσό £10,000 να δοθεί στο Κόμμα των Φιλελευθέρων και ποσό £10,000 να δοθεί στο ΑΔΗΣΟΚ.
- (β) Το υπόλοιπο ποσό να κατανεμηθεί με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο κατανεμήθηκε στα κόμματα και το πρώτο μέρος της κρατικής χορηγίας.

Ο υπό συζήτηση συμπληρωματικός προϋπολογισμός έχει διαμορφωθεί με βάση τις θέσεις της πλειοψηφίας της Επιτροπής και γίνεται εισήγηση στη Βουλή για την ψήφισή του σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Εμείς, οι Φιλελεύθεροι, διαφωνούμε με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί αυτό το νομοσχέδιο. Πρώτα απ' όλα διαφωνούμε, γιατί πριν από λίγους μήνες, πριν από 3 - 4 μήνες υπήρξε ένας παρόμοιος νόμος για κατανομή των πρώτων £250,000 και στην περίπτωση εκείνη ένα ποσό £10,000 δόθηκε στο Κόμμα των Φιλελευθέρων, το οποίο τότε ήταν εκτός Βουλής, χωρίς να μπει ο όρος του 3%.

Αυτή τη στιγμή από τα έξι πολιτικά κόμματα της Κυπριακής Δημοκρατίας το ένα βρίσκεται εκτός Βουλής. Αυτό είναι το ΑΔΗΣΟΚ. Διερωτώμαι γιατί

εμείς, οι Φιλελεύθεροι, πριν από δύο - τρεις μήνες, όταν ήμασταν εκτός Βουλής, πήραμε £10,000, ενώ σήμερα το ΑΔΗΣΟΚ, το οποίο βρίσκεται επίσης εκτός Βουλής -αφού κατήλθε στις τελευταίες εκλογές και πήρε 2.4%- γιατί το ΑΔΗΣΟΚ να μην πάρει £10,000 και γιατί τώρα να τίθεται πρόσθετος όρος για να πάρει τις £10,000, ο οποίος δεν τέθηκε στη δική μας περίπτωση.

Το σοβαρότερο όμως, πιστεύω, είναι το θέμα του Κόμματος των Φιλελευθέρων, όπως παρουσιάζεται τώρα. Το Κόμμα των Φιλελευθέρων βρίσκεται στη Βουλή. Εκπροσωπείται στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Εφόσον εγώ είμαι στη Βουλή των Αντιπροσώπων, εφόσον εγώ είμαι μέλος του Κόμματος των Φιλελευθέρων, και μάλιστα Πρόεδρός του, εφόσον συναντώμαι με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας υπό την ιδιότητά μου του Προέδρου του Κόμματος των Φιλελευθέρων, σημαίνει ότι το Κόμμα των Φιλελευθέρων βρίσκεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Κατά συνέπεια, δεν αποτελεί άνιση μεταχείριση του πέμπτου κόμματος που είναι στη Βουλή -όπως και του μεγαλύτερου κόμματος, του Δημοκρατικού Συναγερμού- το γεγονός ότι το ποσό των £100,000, αντί να μοιράζεται ισομερώς σε πέντε μέρη, μοιράζεται σε τέσσερα μέρη; Δηλαδή καλούμαστε εμείς και ο Δημοκρατικός Συναγερμός, ενώ είμαστε δύο χωριστά κόμματα, να μοιράσουμε μεταξύ μας £25,000 κατά κάποιο τρόπο που πρέπει να συμφωνήσουμε, αντί να πάρουμε το κάθε κόμμα το ένα πέμπτο των £100,000, δηλαδή από £20,000. Δεν αποτελεί αυτό δυσμενή διάκριση πρώτα απ' όλα για το μεγαλύτερο κόμμα της Κύπρου, το Δημοκρατικό Συναγερμό, και μετά και για το μικρότερο από τα εν τη Βουλή κόμματα, το Κόμμα των Φιλελευθέρων, εφόσον όλα τα άλλα κόμματα, που είναι διάφορων μεγεθών -υπάρχει κόμμα με δεκαεννιά Βουλευτές, κόμμα με δεκαοκτώ Βουλευτές, κόμμα με έντεκα, κόμμα με επτά- ανεξαρτήτως μεγέθους μοιράζονται ένα ποσό £100,000 ισομερώς; Στην περίπτωση, πιστεύω, αυτή υπάρχει σαφώς άνιση μεταχείριση των δύο κομμάτων, δηλαδή του Δημοκρατικού Συναγερμού και του Κόμματος των Φιλελευθέρων, κατά παράβαση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πέραν τούτου υπάρχει και το εξής σημείο, υπάρχει και η εξής ασάφεια: Το νομοσχέδιο προνοεί ότι το ποσό που θα πληρωθεί σ' εμάς και στο Συναγερμό θα πληρωθεί ως σε συνασπισμό κομμάτων. Δηλαδή το νομοσχέδιο προνοεί ότι σε μια οντότητα την οποία ονομάζει «συνασπισμό κομμάτων» θα πληρωθεί ένα άλφα ποσό. Αυτή η οντότητα σήμερα νομικά δεν υπάρχει. Ο συνασπισμός υπήρξε προεκλογικά. Βάσει του εκλογικού νόμου συνασπίστηκαν ο Δημοκρατικός Συναγερμός και οι Φιλελεύθεροι. Μαζί με τον κ. Κληρίδη υπογράψαμε κοινή δήλωση συνασπισμού για τους σκοπούς του εκλογικού νόμου και δημιουργήθηκε αυτός ο προεκλογικός συνασπισμός, ο οποίος ουσιαστικά απεβίωσε την ημέρα της εκλογής. Νομικά δεν υπάρχει. Μπορεί να έχουμε εξαιρετική συνεργασία αυτή τη στιγμή με το Δημοκρατικό Συναγερμό -έχουμε και θα έχουμε- αλλά αυτό δεν είναι το σημείο. Το σημείο είναι ότι ο συνασπισμός ως νομική οντότητα δεν υπάρχει. Δηλαδή την επιταγή που θα βγάλει ο Υπουργός Οικονομικών που θα τη βγάλει; Σε ένα συνασπισμό που δεν υπάρχει, σε μια οντότητα ανύπαρκτη, σε μια εταιρεία, ας πούμε, που διαλύθηκε, που διαγράφηκε από το μητρώο των εταιρειών πριν από τρεις μήνες;

Πιστεύω ότι υπάρχουν σοβαρές ασάφειες σ' αυτό το νομοσχέδιο, ότι υπάρχει άνιση μεταχείριση των κομμάτων και ότι υπάρχει άνιση μεταχείριση και του ΑΔΗΣΟΚ το οποίο βρίσκεται εκτός Βουλής. Για όλους αυτούς τους λόγους το

Κόμμα των Φιλελευθέρων διαφωνεί με το νομοσχέδιο όπως προτίθεται προφανώς να το ψηφίσει η Βουλή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συζητώντας το θέμα της χρηματοδότησης των κομμάτων, συζητούμε στην πραγματικότητα το ίδιο το πρόβλημα της πολιτικής ζωής στην Κύπρο, συζητούμε το πρόβλημα της ύπαρξης των κομμάτων, συζητούμε το πρόβλημα της θεμελίωσης της δημοκρατίας και της αποδοτικής λειτουργίας των κομμάτων. Εμείς σ' αυτό το δρόμο της χρηματοδότησης των κομμάτων έχουμε μπει πάρα πολύ καθυστερημένα, γιατί είναι πρόσφατη και η δημιουργία της Βουλής μας, είναι μικρή η ιστορία του τόπου μας. Υπάρχουν άλλες χώρες του κόσμου που πριν από πάρα πολλά χρόνια είναι που έχουν συζητήσει αυτό το θέμα και υπάρχουν κατακτήσεις και καθιερωμένες αρχές και αξίες όσον αφορά το πρόβλημα το οποίο συζητούμε εμείς σήμερα. Η Γραμματεία της Βουλής μάλιστα είχε την πρόνοια να διερευνήσει το όλο ζήτημα και να μας δώσει μια έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης στην οποία περιλαμβάνονται οι πρόνοιες που επικρατούν σε ολόκληρη την Ευρώπη σχετικά με το πώς γίνεται η χρηματοδότηση των κομμάτων στις ευρωπαϊκές χώρες.

Το κύριο χαρακτηριστικό της χρηματοδότησης των κομμάτων είναι πραγματικά η προσπάθεια υποβοήθησης των κομμάτων και του Βουλευτή στο έργο τους. Και θα πρέπει να επισημάνουμε ευθύς εξαρχής σήμερα, συζητώντας αυτό το θέμα, μια πολύ μεγάλη αναγκαιότητα: Για να έχουμε Βουλή αποτελεσματική και κόμματα αποτελεσματικά και Βουλευτές αποτελεσματικούς, πρέπει να τους δώσουμε και την ευκαιρία να ανταποκριθούν σε αυτά τους τα καθήκοντα. Θα έπρεπε ο κάθε Βουλευτής να είχε βοηθούς και συνεργάτες, επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό που να μπορεί να τον βοηθά στη μελέτη των διάφορων θεμάτων που προκύπτουν κάθε μέρα και για τα οποία χρειάζονται τεχνικές γνώσεις, επιστημονικές γνώσεις, που σίγουρα δεν είναι της αρμοδιότητας του Βουλευτή ή μέσα στις δυνατότητες του Βουλευτή.

Το άλλο μεγάλο πρόβλημα είναι το εξής: Ο ρόλος των κομμάτων. Ο ρόλος των κομμάτων πια μέσα στον κυπριακό αλλά και το διεθνή χώρο έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις, που, μπορώ να πω, αυτά καθορίζουν και την πορεία πολιτικών και οικονομικών θεμάτων. ακόμα και θεμάτων εξωτερικής πολιτικής. Ας μείνω μόνο σε ένα θέμα. Η διεθνής δραστηριότητα των κομμάτων είναι τεράστιας σημασίας. Υπάρχουν οι διεθνείς των κομμάτων που επηρεάζουν κυβερνήσεις, επηρεάζουν την εξέλιξη πολλών θεμάτων. Έτσι η χρηματοδότηση των κομμάτων και της διεθνούς δραστηριότητάς τους είναι εξαιρετικής σημασίας για το ίδιο το μέλλον της Κύπρου και για τον ίδιο τον αγώνα του κυπριακού λαού για επιβίωση. Σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου χρηματοδοτούνται επίσης επιστημονικοί οργανισμοί των κομμάτων, ιδρύματα, για να μελετούν διάφορα θέματα, ή χρηματοδοτούνται οι εκδόσεις των κομμάτων. Σε μια τουλάχιστον περίπτωση υπάρχει ακόμα και η παροχή στέγης, εκτός από την επικοινωνία με τους ψηφοφόρους μέσα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Όμως τέθηκαν και ορισμένα πρακτικά θέματα. Το ερώτημα είναι το εξής: Η απόφαση που καλείται σήμερα να πάρει η Βουλή στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια ή όχι; Και αυτό είναι το κρίσιμο σημείο πάνω στο οποίο θα πρέπει να τοποθετηθούμε. Αν η τοποθέτηση ήταν χθεσινή, θα ήταν πραγματικά ευκαιριακή. Αν ήταν μια τοποθέτηση που θα έκρινε ποια θα έπρεπε να ήταν η παροχή της χρηματικής βοήθειας ανάλογα με τη σύνθεση και τα δεδομένα της σημερινής Βουλής, θα ήταν επιλήψιμη. Όμως, αν υπήρξαν κάποια κριτήρια πάνω στα οποία στηρίχθηκε η λήψη της απόφασης, αυτά είναι κριτήρια που καθιερώθηκαν σε ανύποπτο χρόνο. Και είναι αυτά τα κριτήρια του ανύποπτου χρόνου που φέρνουμε στην επιφάνεια. Και ήταν γνωστό και κατανοητό ότι, όταν παίρνονταν οι αποφάσεις στην προηγούμενη Βουλή για χρηματοδότηση και του ΑΔΗΣΟΚ και του Κόμματος των Φιλελευθέρων, αυτή ήταν μια κατ' οικονομίαν και πέραν των κριτηρίων αντιμετώπιση του προβλήματος.

Αλλά εγώ λέω ότι υπήρχε και ένα αντικειμενικό κριτήριο. Πηγαίναμε για εκλογές και υπήρχαν και κόμματα εκτός Βουλής που θα έπρεπε να πάρουν κάποια οικονομική βοήθεια. Υπό συνθήκες διεξαγωγής εκλογών και ενόψει των αναγκών των κομμάτων είναι πιθανώς θέμα που θα πρέπει πάντοτε να το έχουμε κατά νου, για να υποβοηθούνται και τα μικρά κόμματα να συμμετέχουν στην εκλογική μάχη. Έτσι είναι γεγονός ότι πήραν βοήθεια τα κόμματα και, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους το οποίο απέδειξαν ότι έχουν στις εκλογές, η οικονομική βοήθεια που πήραν ήταν εκείνη που ανταποκρινόταν και στη δύναμη και στο αντίκρισμα που είχαν μέσα στο εκλογικό σώμα. Έτσι, και εκ των υστέρων κρίνοντας τα πράγματα, πλουσιοπάροχα χρηματοδοτήθηκαν για το 1991 όλα τα πολιτικά κόμματα.

Αυτή τη στιγμή λοιπόν συζητούμε για τη μονιμοποίηση αυτού του θεσμού με βάση κάποια αντικειμενικά κριτήρια. Είναι με βάση αντικειμενικό κριτήριο που θεωρούμε ότι πρέπει να χρηματοδοτηθεί ο συνασπισμός του Δημοκρατικού Συναγερμού και του Κόμματος των Φιλελευθέρων. Είναι η μόνη βάση πάνω στην οποία μπορούμε να στηριχθούμε. Ανάλογες πρόνοιες υπάρχουν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, όσες έχουν αναφορές σε συνασπισμούς. Στην Πορτογαλία και στην Ελλάδα υπάρχει συγκεκριμένη αναφορά στο θέμα του συνασπισμού των κομμάτων. Και αναφέρεται ότι χρηματοδοτείται ο συνασπισμός. Τώρα, το αν η κατανομή θα γίνεται ανάλογα με τους Βουλευτές που διαθέτει το κάθε κόμμα ή ανάλογα με το ποσοστό που διαθέτει το κάθε κόμμα αυτό είναι θέμα συζητήσιμο.

Είχαμε προκρίνει στην προηγούμενη Βουλή ότι θα έπρεπε να ισχύσει μετά τις εκλογές ως κριτήριο το ποσοστό που παίρνει το κάθε κόμμα. Αυτή η βάση μπορεί να δημιουργεί κάποιες δυσκολίες στο Δημοκρατικό Συναγερμό στο να βρεί ποιο είναι το ποσοστό του Κόμματος των Φιλελευθέρων και ποιο του κόμματος του Δημοκρατικού Συναγερμού, αλλά αυτή είναι μια υπόθεση η οποία στο κάτω κάτω μπορεί να ρυθμιστεί μεταξύ των δύο συνεταίρων του εκλογικού συνασπισμού. Και δεν είναι υπόθεση που μπορεί να απασχολεί οποιαδήποτε άλλη πλευρά. Επίσης, μπορεί ο Συναγερμός να αποφασίσει ότι κάνει την κατανομή ανάλογα με τον αριθμό των Βουλευτών και σε καμιά περίπτωση δε γίνεται η κατανομή σε συνασπισμό κομμάτων πάνω στη βάση της αντιμετώπισης του κάθε κόμματος χωριστά. Διότι με αυτή τη λογική οποιοδήποτε κόμμα μπορεί αύριο να εμφανιστεί ως συνασπισμός με επτά συνεταίρους. Θα πάρουν και οι επτά συνέταιροι το ίδιο ποσοστό, για να μοιραστούν το υπόλοιπο ανάλογα με το ποσοστό των ψήφων; Σίγουρα είναι πρόβλημα.

Κύριοι συνάδελφοι, είναι γεγονός ότι όσο μελετά κανείς το θέμα βρίσκει πάρα πολλές πτυχές για να συζητήσει, για να εξετάσει. Και εγώ δέχομαι ότι υπάρχουν θέματα που θα πρέπει να τα σκεφτούμε. Και δε σημαίνει ότι με την ψήφιση σήμερα του σχετικού νόμου τελειώνουμε και εξοφλούμε με το θέμα. Συζητείται στην Επιτροπή Νομικών η υπόθεση της νομοθεσίας για τα κόμματα και θα διευκρινιστούν και αυτά τα ζητήματα. Όλα τα προβλήματα όσον αφορά τα κόμματα που μένουν εκτός Βουλής και το ποσοστό των κομμάτων μπορούν να τοποθετηθούν εκεί. Δεν υπάρχει χώρα του κόσμου όπου να μη λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό για την κατανομή χρημάτων, για τη χρηματοδότηση και με ιδιαίτερη αναφορά στη χρηματοδότηση στις εκλογές και όχι στη σταθερή χρηματοδότηση κομμάτων εκτός Βουλής. Και είναι κάτι που θα πρέπει να το εξετάσουμε και να το αντιμετωπίσουμε γενναϊόδωρα.

Δε λέω οτιδήποτε ούτε θέλω να προδικάσω μελλοντική θέση του κόμματός μας. Απλώς έχω να πω ότι ο νόμος που σήμερα ψηφίζουμε είναι ένας θεσμικός νόμος ιδιαίτερης σημασίας και θα πρέπει να τον προστατεύσουμε εμείς οι Βουλευτές και όλα τα κόμματα, για να δημιουργήσουμε και την αίσθηση ότι εξυπηρετεί όχι το ένα ή το άλλο κόμμα αλλά την ίδια την πολιτική ζωή και τη δημοκρατία και ότι θα αναβαθμιστεί ο ρόλος των κομμάτων και της ίδιας της Βουλής, ενώ θα αναγνωρίσουμε ότι τα κριτήρια στα οποία στηρίζεται η σημερινή απόφαση είναι τα κριτήρια τα αντικειμενικά που όρισαν παλαιότερες νομοθεσίες σε ανύποπτο χρόνο και καθορίζουν το 3% για την υπόθεση τουλάχιστον της συμμετοχής στη σημερινή κατανομή. Αν υπάρχουν κόμματα που δεν ταιριάζουν με αυτά τα κριτήρια που καθορίστηκαν στο παρελθόν, μπορεί να δημιουργηθούν κάποια ερωτηματικά, αλλά αυτά είναι θέματα που μπορούμε να τα εξετάσουμε και μελλοντικά.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Η Βουλή συζητά σήμερα ένα σχετικά απλό θέμα: την κατανομή του ποσού που έχει αποφασιστεί να δοθεί ως ενίσχυση οικονομική στα κόμματα. Σταματώ στη λέξη «κόμματα» ηθελημένα. Δε θα ασχοληθώ με το θέμα αρχής που εγείρει η παροχή κυβερνητικής βοήθειας σε κόμματα ούτε θα εκφράσω άποψη για όλα όσα έχει πει ο συνάδελφος κ. Χατζηδημητρίου. Ένας μπορεί να έχει διάφορες απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα της ενίσχυσης από τον κρατικό προϋπολογισμό των κομμάτων αντί από τα μέλη του, αλλά αυτό είναι άλλο θέμα. Γι' αυτό δε θέλω να θεωρηθεί ότι όσα λέγονται, τουλάχιστον από πλευράς μου, πάνω στο θέμα έχουν σχέση με το θέμα αρχής της οικονομικής ενίσχυσης των κομμάτων.

Θέλω να επισημάνω δυο σημεία. Το πρώτο ήδη το έχει τονίσει ο κ. Χατζηδημητρίου. Η προηγούμενη κατανομή έγινε σε ανύποπτο χρόνο και έγινε κατ' οικονομίαν και διότι χρονικά δεν παρείχετο χρόνος για ευρύτερες διαβουλεύσεις και γιατί όλα τα κόμματα αποφάσισαν με την προϋπόθεση ότι οι επικείμενες εκλογές θα έδιναν το τεκμήριο ως προς την αριθμητική δύναμη των κομμάτων που θα έμπαιναν στη Βουλή.

Είναι φανερό ότι είναι ελεύθερη η Βουλή, αποφασίζουσα για την κατανομή της οικονομικής βοήθειας, να θέσει ορισμένα κριτήρια. Και αυτά τα κριτήρια

πιστεύω ότι είναι λογικά. Αποτελεί κριτήριο δηλαδή όχι μόνο η συμμετοχή στη Βουλή, ιδιαίτερα όταν ένα κόμμα δεν έχει διεκδικήσει αυτοτελώς την εκλογή, αλλά και ένα ποσοστό εκλογικής δύναμης. Μπορεί κάποιος να συζητήσει αν το 3% είναι λογικό ή αν θα έπρεπε να είναι 2%. Αλλά τότε πού σταματούμε; Αν είναι 2%, γιατί να μην είναι 1.9% ή 1.5% ή 1% ή οποιοδήποτε άλλο ποσοστό; Είναι ένα ποσοστό 3% - αυτό είναι το δεύτερο θέμα που θέλω να τονίσω - που δεν ετέθη αυθαίρετα ούτε ετέθη ηθελημένα, για να αποκλειστεί οποιοδήποτε κόμμα. Δηλαδή δεν έγινε ηθελημένα επειδή το ίδιο το Κόμμα των Φιλελευθέρων με ανακοίνωσή του ισχυρίζεται ότι έχει προσφέρει 2.25% στο σύνολο των ψήφων του Συναγερμού.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

2.9%.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

2.9%. 2.25% είναι του ΑΔΗΣΟΚ. Ευχαριστώ για τη διόρθωση.

Βέβαια αυτό το θέμα ας το λύσουν μεταξύ τους, αν δηλ. πράγματι τόσο είναι ή άλλως πως είναι. Όμως εκείνο που έχει σημασία για μας και για τη συζήτηση είναι ότι το ποσοστό του 3% έχει ήδη υιοθετηθεί απ' αυτή τη Βουλή ως ένα μέτρο καθορισμού ενός κόμματος ομολογουμένως για άλλους σκοπούς και όχι για οικονομική βοήθεια. Ακριβώς όμως, επειδή το 3% έχει οριστεί για άλλους σκοπούς, ενδυναμώνεται ακόμα περισσότερο το επιχειρήμα μου ότι δεν έγινε ηθελημένα ο καθορισμός του 3%, ώστε να αποκλειστεί ειδικά είτε το ΑΔΗΣΟΚ είτε το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Το ποσοστό του 3% ισχύει για δυο άλλα νομοθετήματα που σχετίζονται με τη Βουλή.

Όπως έχει πει ο κ. Χατζηδημητρίου, ο ορισμός του κόμματος για σκοπούς διάφορων νόμων που έχουν να κάμουν με την ύπαρξη και λειτουργία των κομμάτων εξετάζεται ήδη από την Επιτροπή Νομικών. Νομίζω ότι και σε εκείνη την Επιτροπή θα διατηρηθεί ακόμα αυτό το ποσοστό του 3%, γιατί είναι ένα λογικό ποσοστό με τα δεδομένα του τόπου.

Ο κύριος λόγος για τον οποίο πήρα το λόγο είναι για να τονίσω ότι δεν καθιερώθηκε το 3% αυθαίρετα, για να αποκλειστεί το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Ο κύριος Ρολάνδης είπε ότι υπάρχει μια αντίφαση ή ασάφεια στο νομοσχέδιο όσον αφορά την καταβολή του χρηματικού αυτού ποσού σε συνασπισμό που ήδη δεν υπάρχει. Με όλο το σέβας είναι ένα λειψό επιχειρήμα, γιατί το νομοσχέδιο που πρόκειται σε λίγο να ψηφίσει η Βουλή μιλά για συνασπισμούς που υπήρχαν την ημέρα των εκλογών. Αν η επιταγή θα βγει στο όνομα του συνασπισμού που υπήρχε και θα έχει πρακτική δυσκολία ο συνασπισμός να εξαργυρώσει την επιταγή, καλά κάμουν να αποταθούν στο Υπουργείο Οικονομικών, ώστε να εκδώσει την επιταγή στο όνομα του μεγαλύτερου από τους δυο συνεταιίρους του συνασπισμού, ο οποίος μπορεί να χορηγήσει στο μικρότερο συνεταιίρο το μερίδιό του. Όμως το νομοσχέδιο μιλά για σύστημα, για σχέση που υπήρχε την ημέρα των εκλογών, άσχετα με το ό,τι έχει γίνει σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Νομίζω ότι σε αρκετά θέματα έχω καλυφθεί από τους προηγούμενους. Θα ήθελα να κάμω μερικές επισημάνσεις.

Η πρώτη είναι ότι το θέμα θα λυθεί οριστικά, όταν θα οριστεί τι είναι κόμμα. Η δεύτερη είναι ότι το ΑΚΕΛ είναι συνεπές με τη θέση που είχε πάρει όταν συζητείτο το θέμα πριν από μερικούς μήνες. Απ' εκεί και πέρα, όταν η Βουλή συζητά τέτοια θέματα ευρύτερης σημασίας -και την ευρύτερη σημασία την ανέπτυξε ο κ. Χατζηδημητρίου- η προσπάθειά της πρέπει να είναι -και είναι, πιστεύω, και των 56 μας- να θέτει κριτήρια και να προσπαθεί να τα καθορίζει στη βάση μιας διαχρονικής αντίκρισης και όχι στη βάση των οποιωνδήποτε πρόσκαιρων σκοπιμοτήτων. Γι' αυτό το λόγο δεν μπορεί να αποτελεί επιχείρημα το τι έγινε πριν από 3-4 μήνες, γιατί -κακά είναι τα ψέματα- κανένας μας, απολύτως κανένας ενόψει εκλογών δε σκέφτεται με την πιο καθαρή σκέψη ή, αν θέλετε, δε σκέφτεται εντελώς ανεπηρέαστος από το γεγονός ότι επέρχονται εκλογές. Κατά συνέπεια, σήμερα το θέμα πρέπει να αντικριστεί μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και να αντικριστεί συγκεκριμένα.

Εδώ στη Βουλή μπήκαν, αφού πήραν την ψήφο του λαού, τέσσερις πολιτικοί σχηματισμοί. Πέραν του νομικού σημείου που ανέπτυξε ο κ. Παπαδόπουλος για το συνασπισμό Φιλελευθέρων-Συναγερμού, υπάρχει μια πραγματικότητα: Το Κόμμα των Φιλελευθέρων μέσω του Προέδρου του -και, αν ήταν και απλό μέλος, το ίδιο θα ήταν, απλώς Βουλευτής- μπήκε στη Βουλή, γιατί συνασπίστηκε με το Δημοκρατικό Συναγερμό. Και αυτό το πράγμα πρέπει να το προσέξουμε. Γιατί μπορεί προεκλογικά όλοι να οδηγηθούμε στην εντύπωση ότι μπορούν πάνω στα φτερά ενός μεγαλύτερου κόμματος να περνούν μικρότερες ομάδες και μετά θα κάμνουμε μια δήλωση πολιτική στη Βουλή, όπως έγινε σήμερα -και το επισημαίνω- ότι απεβίωσε ο συνασπισμός, τώρα είμαστε το ΑΚΕΛ, η Αριστερά και οι Νέες Δυνάμεις και διεκδικούμε και εμείς ποσό και ως Αριστερά και ως Νέες Δυνάμεις.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Ως ΑΚΕΛ; ...

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ως ΑΚΕΛ, ως Αριστερά και ως Νέες Δυνάμεις. Δεν ξέρω αν θέλετε να βάλετε και τις παύλες. Αν είναι για να πιάσουμε λεφτά, πιάνουμεν τα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι δήλωση πολιτικής, κύριε Κατσορίδη;

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Όχι, κύριε Γαλανέ.

(Γέλια)

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Στην Ελλάδα είχαμε περίπου 25 κόμματα με ποσοστό κάτω του 1%. Αύριο μπορεί να 'χουμε και στην Κύπρο δημιουργία κάποιων σχηματισμών -και δεν υπαινίσσομαι δηλαδή ούτε το Κόμμα των Φιλελευθέρων ούτε το ΑΔΗΣΟΚ- που θα πάρουν αυτά τα λεφτά ενόψει εκλογών και μετά δε θα υπάρχουν. Είναι δημόσιο χρήμα. Πρέπει να το σκεφτούμε και από αυτή την άποψη. Πρέπει δηλαδή, κατά τη γνώμη μας, αυτοδύναμα να έχεις διεκδικήσει τις εκλογές, να έχεις εισέλθει στη Βουλή και να πληροίς κάποια κριτήρια. Ποια είναι τα κριτήρια; Αναλύθηκαν. Αν πραγματικά ο Δημοκρατικός Συναγερμός πίστευε ότι το 3%, έστω και αν θεσπίστηκε για άλλο θέμα, ήταν άδικο, όφειλε να το σκεφθεί όταν εψηφίζετο ο Νόμος περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας και υπήρχε για τριάμισι ή τέσσερα

χρόνια στη ζωή το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Και δεν ηγέρθη εδώ κανένας Βουλευτής του για να πει «ξέρετε, αδικούμε ένα κόμμα που είναι εκτός Βουλής». Ούτε πιστεύω ότι υπάρχει πρόβλημα κατανομής του ποσού. Είτε με βάση το ποσοστό γίνει είτε με βάση τους Βουλευτές, θα πάρει το μερίδιο που του αναλογεί το Κόμμα των Φιλελευθέρων.

Κατά συνέπεια, πράγματι είναι σοβαρό από μια άποψη πολιτική το ζήτημα, αλλά το θέμα της συγκεκριμένης κατανομής των λεφτών είναι παράγματι, όπως λέχθηκε, απλό. Και η κατανομή πρέπει να γίνει στα κόμματα με βάση το πώς εμφανίστηκαν και διεκδίκησαν την ψήφο του λαού.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ: -

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου.

Μπορεί η Βουλή να χρησιμοποιήσει πολύ χρόνο με επιχειρήματα, που μπορεί να προβάλλονται από όλες τις πλευρές, υποστήριξης ή αντίκρουσης των διάφορων απόψεων. Η πραγματικότητα είναι μία: Υπάρχει έλλειψη νομοθεσίας η οποία να καθορίζει και να λύνει τελεσίδικα τα προβλήματα και τα θέματα τα οποία συζητούμε. Ενόψει αυτής της έλλειψης, μέσα στα πλαίσια της γενικώς αποδεκτής από όλους μας αρχής της υποστήριξης της κομματικής πολυφωνίας, πιστεύουμε ως Δημοκρατικός Συναγερμός πως είναι λογικό να επαναλάβουμε την κατανομή την οποία δεχθήκαμε όλοι πριν από τις εκλογές, να την επαναλάβουμε και τώρα στην προκείμενη περίπτωση και να προσπαθήσουμε όλοι μέσα στα πλαίσια της Επιτροπής Οικονομικών να τεκμηριώσουμε τις θέσεις μας και να παρουσιάσουμε στη Βουλή χωρίς καθυστέρηση σχέδιο νόμου το οποίο να ψηφιστεί σε νόμο για να ρυθμιστούν όλα αυτά τα προβλήματα. Διαφορετικά θα δίνουμε όλοι τις δικές μας ερμηνείες των γεγονότων και το θέμα δε θα λήξει ποτέ.

Αυτή είναι η θέση μας και δε θέλω να εισέλθω σε αντιπαράθεση όσον αφορά τα επιχειρήματα που ακούστηκαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Να απαντήσω από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε, πρώτ' απ' όλα για τον ορισμό του κόμματος. Ανέφερε ο κ. Χατζηδημητρίου ότι υπάρχει ο ορισμός του κόμματος που έγινε σε ανύποπτο χρόνο και συμφωνώ μαζί του σε ό,τι αφορά τουλάχιστον το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Έχω μάλιστα μπροστά μου το νόμο και, αν διαβάσετε το νόμο, θα δείτε ότι κόμμα είναι οποιοδήποτε κόμμα εκπροσωπείται στη Βουλή, πρώτο, και δεύτερο, αν δεν εκπροσωπείται, που έχει πάρει το 3%. Δηλαδή, αν το κόμμα βρίσκεται στη Βουλή, ανεξαρτήτως του τι έχει πάρει, δεν τίθεται το θέμα του πόσα έχει πάρει το κόμμα. Εφόσον βρίσκεται στη Βουλή είτε με συνασπισμό είτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, είναι κόμμα εκπροσωπούμενο στη Βουλή και εμπίπτει στον ορισμό του πολιτικού κόμματος, όπως τουλάχιστον αυτός ο ορισμός υπάρχει στη μόνη νομοθεσία στην οποία επιχειρείται να οριστεί το πολιτικό κόμμα, που είναι η νομοθεσία για την απόκτηση ακίνητης περιουσίας.

Κατά συνέπεια, οι Φιλελεύθεροι τουλάχιστον με βάση τη μόνη υφιστάμενη νομοθεσία, έστω και αν δεν αφορά αυτό το θέμα αυτή η νομοθεσία, είναι κόμμα το οποίο εκπροσωπείται στη Βουλή των Αντιπροσώπων, το οποίο χρησιμοποίησε τους νόμους της Δημοκρατίας, τους οποίους ψήφισε αυτή η Βουλή στο κάτω κάτω, και μπήκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Δεν έκαμε οποιoδήποτε τέχνασμα από αυτά που ανέφερε ο κ. Κατσουρίδης, δε διασπάσαμε δηλαδή ένα κόμμα σε κομμάτια. Οι Φιλελεύθεροι είναι κόμμα από το 1986, έκαμαν ιδρυτικό συνέδριο, έχουν γραφεία παντού, έχουν μέλη, έχουν Πρόεδρο. Κατά συνέπεια, δεν είναι τεχνητή ύπαρξη με την έννοια του ότι διασπάστηκε ένα κόμμα σε επιμέρους κομμάτια, για να πάρουμε δύο φορές ή και τρεις φορές την κυβερνητική χορηγία. Οι Φιλελεύθεροι είναι κόμμα το οποίο βρίσκεται στη Βουλή, εκπροσωπείται στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Δεν προκύπτει θέμα 3% ή 2% ή οποιoδήποτε ποσοστού για κόμματα που είναι στη Βουλή και, εφόσον είναι κόμμα εκπροσωπούμενο στη Βουλή, πιστεύω ότι τυγχάνει δυσμενούς διάκρισης και το Κόμμα των Φιλελευθέρων και ο Δημοκρατικός Συναγερμός, από τη στιγμή που το ποσό το οποίο θα μοιραστεί ισομερώς θα μοιραστεί σε τέσσερα μέρη αντί σε πέντε μέρη.

Σε ό,τι αφορά το ΑΔΗΣΟΚ, επειδή δεν είναι εδώ, αισθάνομαι ότι πρέπει να πω μερικά λόγια. Είναι άλλο κόμμα. Αλλά δε νομίζω ότι το επιχείρημα ότι το κόμμα αυτό πήρε κάποιο ποσό προεκλογικά είναι αρκετό, για να βοηθήσει στην ύπαρξη κομματικής ζωής, στην ανάπτυξη κομματικής ζωής, στη δημοκρατία και την πολυφωνία. Το ΑΔΗΣΟΚ είναι μια υπάρχουσα κατάσταση, είναι ένα κόμμα το οποίο υπάρχει, το οποίο προβάλλεται από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, έχει γραφεία, έχει οργάνωση και πιστεύω ότι δε θα πρέπει να αφηθεί για μια πενταετία χωρίς καμιά ενίσχυση, διότι χωρίς οικονομική ενίσχυση πώς μπορεί να υπάρξει ένα κόμμα όπως είναι το ΑΔΗΣΟΚ;

Πρέπει να πω ότι με θλίβουν αυτά τα οποία ανέφερε ο κ. Παπαδόπουλος σχετικά με τα μικρά κόμματα ή τα κόμματα τα οποία είναι εκτός Βουλής. Ίσως ο κ. Παπαδόπουλος θα έπρεπε να θυμηθεί τις παλιές εποχές, προτού μπει στην πολυκατοικία του ΔΗΚΟ, όταν ήταν στην καλύβα του μπάραπα-Γάσσου, την Ένωση Κέντρου, να θυμηθεί τα ωραία λόγια τα οποία λέγαμε τότε στο δικαστήριο, όταν είχαμε την προσφυγή μας και εμείς και εκείνοι, για να ακουστεί η φωνή μας από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου -και ήταν πράγματι ωραία εκείνα τα λόγια και τα θυμάμαι. Ας κοιτάξει κάποια άρθρα δικά του παλαιότερα, όταν ήταν Ένωση Κέντρου και ήταν εκτός Βουλής, και νομίζω ότι, όταν τα κοιτάξει και όταν αναμνησθεί των παλαιών εκείνων ημερών, δε θα χρειάζεται να προσθέσω εγώ τίποτε άλλο σε ό,τι ο ίδιος πριν από κάποια χρόνια είχε αναφέρει στην εφημερίδα του σε επώνυμα άρθρα και σε ό,τι ο δικηγόρος του είχε αναφέρει στο δικαστήριο.

Οι Φιλελεύθεροι ασφαλώς δε στερούνται παντελώς χρηματικής χορηγίας με το νομοσχέδιο το οποίο προτείνεται. Παίρνουν χρηματική χορηγία, όπως είναι το νομοσχέδιο, και θα τη μοιραστούν με κάποιο τρόπο με το Δημοκρατικό Συναγερμό. Διαφωνούμε όμως εμείς απόλυτα, διότι πιστεύουμε ότι υπάρχει δυσμενής διάκριση σε βάρος των δύο κομμάτων. Γι αυτό, όπως ανέφερα και στο παρελθόν, έχουμε ήδη μελετήσει το θέμα και, αφού εδώ δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε στο ότι ένας ανύπαρκτος σήμερα -και όχι προχθές, σήμερα- συνασπισμός δεν μπορεί να εισπράξει χρήματα, εμείς τουλάχιστον θα ζητήσουμε από το Ανώτατο Δικαστήριο να πάρει μια τελική απόφαση πάνω στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Φαίνεται ότι μερικά Μέλη της Βουλής θέλουν να υποκαταστήσουν τη Νομοθετική Εξουσία με τη Δικαστική. Θα πρέπει να υπενθυμίσω σε αυτά τα Μέλη ότι αυτό το Σώμα είναι κυρίαρχο Σώμα του λαού και ότι ο ρόλος των δικαστηρίων δεν είναι να καθορίζουν πώς νομοθετεί αυτή η Βουλή, αλλά να εφαρμόζουν τους νόμους τους οποίους αυτή η Βουλή υιοθετεί. Αν αυτή η Βουλή αποδεχθεί ότι οι αποφάσεις της θα υπαγορεύονται από τη Δικαστική Εξουσία, δε θα έχει λόγο ύπαρξης. Ακόμα και το Σύνταγμα είναι κάτι το οποίο αυτή η Βουλή μπορεί να τροποποιήσει, ανεξαρτήτως του αν δεν προχωρούμε σε αυτά τα θέματα λόγω των γνωστών τεχνικών δυσκολιών που υπάρχουν.

Τους νόμους τους κάνει η Βουλή και καμιά θέση δεν μπορεί να έχει κανένα δικαστήριο και θα πρέπει να γίνει σαφές από αυτή τη Βουλή ότι δεν πρόκειται να δεχθούμε δικτατορία της Δικαστικής Εξουσίας επί της Νομοθετικής. Αν λοιπόν υπάρχουν οποιαδήποτε κενά, αυτή η Βουλή να μην αφήσει κενά, για να μην μπορεί κανένα δικαστήριο να υπεισέρχεται στις αποφάσεις αυτής της Βουλής.

Η απόφαση την οποία καλείται να πάρει σήμερα το Σώμα δεν είναι οικονομική είναι πολιτική. Σίγουρα θα έπρεπε να υπάρχει ο ορισμός του κόμματος και είναι πράγματι σφάλμα της προηγούμενης Βουλής που δεν κατάφερε να υιοθετήσει σαφή νομοθεσία αναφορικά με τα κόμματα. Εύχομαι αυτό το θέμα να λυθεί σήμερα. Αλλά είναι δικαίωμα αυτής της Βουλής να νομοθετεί και όταν ακόμα δεν υπάρχει ο ορισμός του κόμματος.

Στις πλείστες χώρες του κόσμου δεν υπάρχει ο ορισμός του κόμματος. Όμως υπάρχει νόμος ο οποίος καθορίζει πώς κατανέμονται ποσά τα οποία δίδονται ως χορηγία για την ύπαρξη των κομμάτων και είναι κυρίαρχο δικαίωμα αυτής της Βουλής να καθορίσει όπως η ίδια θέλει τα κριτήρια. Σωστά λέχθηκε ότι πρέπει να υπάρχουν αντικειμενικά κριτήρια. Και υπάρχουν. Και υπήρξε και συμφωνία όλων των κομμάτων, όλων, του Συναγερμού συμπεριλαμβανομένου, ότι κόμμα θα εθεωρείτο οποιαδήποτε ομάδα η οποία θα διεκδικούσε αυτοδύναμα εκλογή και θα έπαιρνε ποσοστό πέραν του 3%.

Σε καμιά χώρα του κόσμου δε λέγεται ότι, αν ένας συνασπισμός κατέλθει ως συνασπισμός και εξασφαλίσει οποιοδήποτε ποσοστό, αργότερα δικαιούται να διαλυθεί εις τα εξών συνετέθη και κάθε τμήμα του συνασπισμού να απαιτήσει χωριστή χορηγία από τη Βουλή. Σε καμιά Βουλή του κόσμου δε γίνεται αυτό. Θα είναι δε πρωτάκουστο γι' αυτή τη Βουλή να λέει ότι κόμματα που κατέρχονται ως συνασπισμός αργότερα κατανέμονται σε τρία ή τέσσερα άλλα και πολύ σωστά λέχθηκε από το ΑΚΕΛ ότι θαυμάσια θα μπορεί και το ΑΚΕΛ να εγείρει την αξίωση ότι αποτελείται από τρεις ομάδες, το ΑΚΕΛ, την Αριστερά και τις Νέες Δυνάμεις, και να απαιτήσει τώρα να του καθορίσουν τρία μερίδια από το ποσό το οποίο η κυβέρνηση χορηγεί στα κόμματα. Αυτό είναι εντελώς χωρίς κανένα νομικό ή πολιτικό έρεισμα.

Αυτή η Βουλή έχει πάρει αποφάσεις και η απόφασή της είναι ότι κόμμα -και, επαναλαμβάνω, μέχρι αυτής της στιγμής και μέχρις ότου οποιαδήποτε νέα νομοθεσία αλλοιώσει αυτή την τοποθέτηση-κόμμα είναι ομάδα η οποία αυτο-

δύναμα -και επιμένω στο αυτοδύναμα-έχει κατέλθει στις εκλογές και έχει εξασφαλίσει ένα συγκεκριμένο ποσοστό. Το ποσοστό είναι δικαίωμα της Βουλής να το καθορίσει. Αν βρίσκει ότι το 3% δεν είναι το ορθό ποσοστό, δικαίωμα της Βουλής είναι να καθορίσει το ποσοστό το οποίο η ίδια θεωρεί ότι πρέπει να είναι το ποσοστό το οποίο καθορίζει την ύπαρξη μιας πολιτικής ομάδας ως κόμματος μέσα στη Βουλή.

Θα υπενθυμίσω ότι υπήρξε συνασπισμός μεταξύ ΔΗΚΟ και Ένωσης Κέντρου στον οποίο αναφέρθηκε ο κ. Ρολάνδης και ότι Βουλευτής της Ένωσης Κέντρου μπήκε σ' αυτή τη Βουλή υπό την ιδιότητα του εκπροσώπου της Ένωσης Κέντρου. Αλλά σε καμιά περίπτωση δεν ισχυρίστηκε ότι αυτό αποτελεί αυτοδύναμη παρουσία της Ένωσης Κέντρου μέσα στη Βουλή. Γι' αυτό δε νομίζω ότι υπάρχει καν οποιοδήποτε πολιτικό κριτήριο το οποίο θα έπρεπε να αποτρέψει αυτή τη Βουλή.

Δε θα μιλούσα, αν δε γινόταν ο έμμεσος εκβιασμός από κάποιους ότι θα καταφύγουν στα δικαστήρια, για να μας καθορίσουν τα δικαστήρια ποια θα πρέπει να είναι η απόφαση αυτής της Βουλής για την κατανομή της χορηγίας στα κόμματα. Σας καλώ να διαφυλάξετε το κύρος αυτής της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε, με την άδειά σας.

Νομίζω ότι όσα είχα να πω πάνω στην ουσία του θέματος το είπα με τα επιχειρήματα που έπρεπε και που απαιτεί το κύρος αυτής της Βουλής.

Όμως, στην προσωπική επίθεση του κ. Ρολάνδη δεν μπορώ να σιωπήσω και δεν μπορώ να μη θυμηθώ τη θυμόσοφη φράση του λαού μας «Έδωκεν ο Θεός του λύμπουρου φτερά». Αν ο κ. Ρολάνδης θυμήθηκε την πολυκατοικία του ΔΗΚΟ στην οποία μετέχω, να μου επιτρέψει να του υπενθυμίσω ότι τουλάχιστον ο ομιλών έχει θεμελιούς και ρίζες στα κοινά πράγματα αυτού του τόπου και δεν είναι αλεξιπτωτιστής όπως είναι μερικοί άλλοι, που ευκαιριακά κατοικούν σε πολυκατοικίες, για να τις εγκαταλείψουν προτού τους διώξουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε.

Δεν είχα την πρόθεση να μιλήσω, αλλά, επειδή αναφέρθηκε κάτι που δεν είπα... Δεν είπα εγώ ότι έγιναν τεχνάσματα. Ξεκαθάρισα λέγοντας ότι δεν αναφέρομαι στους Φιλελευθέρους και στο ΑΔΗΣΟΚ. Αλλά δεν μπορώ στην απάντηση που μου δόθηκε να μην επισημάνω μια αντίφαση. Οι Φιλελεύθεροι δικαιούνται το ποσό, γιατί βάσει εκείνου του νόμου, λέει, είναι εντός της Βουλής. Το ΑΔΗΣΟΚ το δικαιούται, γιατί βάσει του ίδιου νόμου είναι εκτός της Βουλής. Αν πάρουμε το σημείο ένα, αν δεν κατέβαινε με το συνασπισμό το Κόμμα των Φιλελευθέρων, δε θα ήταν εντός της Βουλής για να μπορεί να διεκδικεί το σημείο ένα. Αν πάλι κατέβαινε μόνο του το Κόμμα των Φιλελευθέρων, δε θα πληρούσε το σημείο δύο που μιλά για 3%. Και δεν ξέρω, αν αυτή η δήλωση περί αποβίωσης του συνασπισμού γινόταν πριν από τις βουλευτικές εκλογές, ποια θα ήταν η σύνθεση της κοινοβουλευτικής ομάδας που είναι απέναντί μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, οφείλω να διευκρινίσω ορισμένα πράγματα πώς ελέχθησαν.

Πρώτ' απ' όλα νομίζω ότι υπάρχει μια παρανόηση για το τι είναι συνασπισμός βάσει του νόμου. Διότι ελέχθη προηγουμένως ότι θα μπορούσαν και τώρα άλλα κόμματα να ισχυρισθούν ότι είχαν συνασπισθεί προεκλογικά και να απαιτήσουν μεγαλύτερο ποσό. Διότι η Ένωση Κέντρου προηγουμένως συνησπίσθη με το ΔΗΚΟ. Αυτά όλα δεν έγιναν. Το τι είναι συνασπισμός για σκοπούς εκλογής καθορίζεται σαφώς στον εκλογικό νόμο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Για να υπάρξει συνασπισμός, πρέπει να υπάρχουν χωριστά κόμματα με δικές τους σφραγίδες, με δική τους υπόσταση, με δική τους ύπαρξη και να συμφωνήσουν να συνασπισθούν και να συνεργαστούν για σκοπούς εκλογών. Αυτό το πράγμα έγινε μόνο από το Δημοκρατικό Συναγερμό και τους Φιλελευθέρους. Δεν έγινε από το ΔΗΚΟ και την Ένωση Κέντρου στο παρελθόν ούτε έγινε στην περίπτωση του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, διότι εκεί υπήρχε μια κατάσταση μπορεί κάπως ευρύτερη από εκείνη του παρελθόντος, αλλά εν πάση περιπτώσει μια πολιτική οντότητας η οποία διεκδίκησε τις εκλογές ως ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις. Δεν υπήρχαν προηγουμένως χωριστές καταστάσεις, όπως προνοεί ο νόμος, οι οποίες να συνασπισθούν και οι οποίες τώρα να μπορούν να έχουν αξιώσεις ότι τερματίστηκε ο συνασπισμός -όπως και τερματίζεται βάσει του νόμου στην Κύπρο ο συνασπισμός- με την εκλογή των κομμάτων, όπως είναι η δική μας περίπτωση. Κατά συνέπεια στην περίπτωση Συναγερμού-Φιλελευθέρων ακολουθήθηκε ο εκλογικός νόμος τον οποίο αυτή η Βουλή ψήφισε νομότυπα, απόλυτα, ψηφίστηκαν τα δυο κόμματα, εκπροσωπούνται στη Βουλή και πιστεύω ότι αποτελεί άنيση μεταχείριση των δυο κομμάτων η προσπάθεια το ένα ποσό το οποίο μοιράζεται στα πέντε να μοιραστεί στα τέσσερα αυτή τη στιγμή.

Θα ήθελα να κάμω μια αναφορά σε ό,τι λέχθηκε σχετικά με το Ανώτατο Δικαστήριο. Ασφαλώς το Ανώτατο Δικαστήριο δεν υποκαθιστά τη Βουλή ούτε έκαμα αυτή την εισήγηση. Αλλά αλίμονο αν ισχυρισθούμε ότι, αν παραβιάσει η Βουλή το Σύνταγμα με ένα νόμο της -και υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις στο παρελθόν που παραβιάστηκε το Σύνταγμα και το υπέδειξε με αποφάσεις του το Ανώτατο Δικαστήριο- αλίμονο, λέω, αν δεν μπορεί ένας πολίτης ή ένα κόμμα ή ένα ενδιαφερόμενο μέρος να προσφύγει στο δικαστήριο. Με ποιο δικαίωμα θα στερηθούν οι Φιλελεύθεροι αυτού του δικαιώματος; Θα αλλοιώσουμε το Σύνταγμα; Το άρθρο 149 του Συντάγματος λέει καθαρά ότι ερμηνευτής του Συντάγματος είναι το Ανώτατο Δικαστήριο. Αν κατά συνέπεια με βάση το άρθρο 25, που μιλά για ίση μεταχείριση των οποιωνδήποτε οντοτήτων, πιστεύουμε εμείς ότι έχουν παραβιασθεί τα δικαιώματά μας, με ποιο δικαίωμα θα στερηθούμε αυτής της προσφυγής την οποία μπορούμε να κάνουμε εμείς ως κόμμα, αν πιστεύουμε ότι υπήρξε τέτοια παραβίαση των δικαιωμάτων μας; Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει τα δικά του δικαιώματα και αυτό το Σώμα ασφαλώς είναι κυρίαρχο και έχει τα δικά του δικαιώματα μέσα στα πλαίσια της δικής του κυριαρχίας, αλλά κανείς δεν μπορεί να εμποδίσει το Ανώτατο Δικαστήριο από το να ερμηνεύει το Σύνταγμα με το σωστό τρόπο. Και, επαναλαμβάνω, δεν είναι απειλή αυτό το πράγμα -η Βουλή άλλωστε γνωρίζουμε εκ των προτέρων τι θα ψηφίσει- δεν είναι απειλή απλώς λέω ποια είναι η πρόθεση των Φιλελευθέρων

και, αν έχουμε δικαίωμα, θα το ασκήσουμε μέχρι τέλους και δεν πρόκειται να μας σταματήσει κανείς από το να το ασκήσουμε.

Σε ό,τι αφορά τις παρατηρήσεις του κυρίου Παπαδόπουλου, πρέπει να πω ότι εγώ δεν έκαμα επίθεση εναντίον του κυρίου Παπαδόπουλου. Απλώς τον κάλεσα να αναμνησθεί ορισμένων παλαιών του θέσεων. Αν κάποιος λύμπουρας πήρε φτερά, είναι ο ίδιος που πήρε φτερά και εμπήκε σε ένα μεγαλύτερο οικοδόμημα. Αν δε ο κ. Παπαδόπουλος εμφορείται από τις ανήγες θέσεις του παρελθόντος, όπως «εγώ έχω ιστορία και ο άλλος δεν έχει ιστορία», πρέπει να του πω ότι εγώ πιστεύω τουλάχιστον -δικαίωμά μου, όπως είναι και δικό του δικαίωμα- ότι έχω καλύτερη ιστορία από τη δική του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι μπορεί να συνεχιστεί η συζήτηση, χωρίς να γίνονται συγκρίσεις ιστορίας ή οτιδήποτε άλλο, να μείνουμε στα επιχειρήματά μας. Και το λέω αυτό γενικά. Δεν αναφέρομαι σε καμιά πλευρά.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Δεν είμαι εγώ που το ξεκίνησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Φαίνεται ότι υπάρχει σύγχυση μεταξύ νόμου και Συντάγματος. Η Βουλή καθορίζει τι είναι κόμμα και όχι το Σύνταγμα ούτε το δικαστήριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι έχει τερματιστεί η συζήτηση και προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το πρώτο άρθρο εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου ποσού £250,000 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση του δεύτερου άρθρου;

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Όχι, κύριε Πρόεδρε, αλλά έχουμε εισήγηση όπως η κατανομή των χρημάτων γίνει έτσι, ώστε να πάρουν τα 2 κόμματα, το ΑΔΗΣΟΚ και οι Φιλελεύθεροι, από £10,000 και τα υπόλοιπα, δηλαδή οι £230,000, να μοιραστούν όπως λέει το νομοσχέδιο.

Επειδή η εισήγησή μας είναι τροποποιητική του διορθωμένου νομοσχεδίου - παρόλο που εγώ έχω το αρχικό νομοσχέδιο εδώ και όχι το διορθωμένο- θα πρέπει να μπει σε ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πιστεύω ότι είναι το κατάλληλο σημείο εδώ για να γίνει η ψηφοφορία. Γι' αυτό θέτω σε ψηφοφορία την εισήγηση του Δημοκρατικού Συναγερμού και του κ. Ρολάνδη, όπως εκφράζεται στην Έκθεση.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Δεν είναι δική μου εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι του Δημοκρατικού Συναγερμού, όπως έχει εκφραστεί στην Έκθεση της Επιτροπής.

Πόσοι υποστηρίζουν την τροποποίηση του Δημοκρατικού Συναγερμού;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

32, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μια αποχή, εκείνη του κ. Ρολάνδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η τροποποίηση του Δημοκρατικού Συναγερμού απορρίπτεται με 32 ψήφους εναντίον, 15 υπέρ και μια αποχή.

Προχωρούμε στο άρθρο 3.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν. Πίνακας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 3 και ο Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο αυτό ψηφιστεί σε νόμο;

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Εγώ καταψηφίζω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καταψηφίζεις. Οι υπόλοιποι το υποστηρίζουν.

(Κτυπά τη σφύρα)

Το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα στη σημερινή ημερήσια διάταξη είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 32) ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αλέκος Μαρκίδης

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασοϋλίδης

Νίκος Κατσουρίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσος Παπαδόπουλος

Νίκος Μουσιούττας

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και ανέλυσαν τις πρόνοιες του νομοσχεδίου εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών. Στην ίδια συνεδρία ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού £2,500,000 και η διάθεσή του για την παροχή από 1ης Ιουλίου αυξημένου επιδόματος τέκνου σε πολύτεχνες οικογένειες. Υπενθυμίζεται ότι η αύξηση του επιδόματος αυτού εγκρίθηκε με τον περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου (Τροποποιητικό) Νόμο του 1991.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους προορίζεται η διάθεση της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό αναφορά νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 29) του 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Επειδή δεν υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προόμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου ποσού £2,500,000 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991 Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 2 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν και Πίνακας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το άρθρο 3 και ο Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 29) του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα στην ημερήσια διάταξη, το υπ' αρ. 8, που είναι «Ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Είναι πρόταση νόμου. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος

Σοφοκλής Χατζηγιάννης

Χρίστος Πουργουρίδης

Καίτη Κληρίδου

Κώστας Κωνσταντίνου

Γιαννάκης Αγαπίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Αβραάμ Αντωνίου

Αριστοφάνης Γεωργίου

Μάρκος Κυπριανού

Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Α. Μαρκίδη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗΣΥ, σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο Επίτροπος Νομοθεσίας, καθώς και εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στην πιο πάνω συνεδρίαση ήταν επίσης παρών και ο Βουλευτής κ. Α. Μαρκίδης.

Σκοπός της υπό αναφορά πρότασης νόμου είναι η αναστολή της εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του περί Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας βασικού νόμου για έναν ακόμα χρόνο, ώστε να δοθεί η δυνατότητα συμπλήρωσης ορισμένων τεχνικών διεργασιών για την υλοποίηση των διατάξεων του πιο πάνω νόμου.

Ειδικότερα, σκοπός της υπό εξέταση πρότασης νόμου είναι η παράταση της προθεσμίας για την κατάργηση της ισχύος του περί Νόμων και Δικαστηρίων (Κείμενο και Διαδικασία) Νόμου του 1965, που λήγει στις 16 Αυγούστου 1991, μέχρι τις 16 Αυγούστου 1992, με εξαίρεση τις διατάξεις του άρθρου 4 του πιο πάνω νόμου που αναφέρονται στη γλώσσα που χρησιμοποιείται στα δικαστήρια, οι οποίες έπαψαν να ισχύουν από τις 16 Αυγούστου 1989.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από τον Επίτροπο Νομοθεσίας, η μετάφραση της κυπριακής νομοθεσίας από τα αγγλικά στα ελληνικά -με εξαίρεση τους νόμους που έχουν καταργηθεί ή των οποίων οι πρόνοιες υπερκαλύπτονται από νέα νομοσχέδια που εκκρεμούν- έχει ολοκληρωθεί και υπάρχει σε χειρόγραφο, παραμένει όμως άλυτο το πρόβλημα της δακτυλογράφησης και εκτύπωσής της. Ο Επίτροπος Νομοθεσίας υποσχέθηκε να ενημερώσει τη Βουλή για την εξέλιξη του όλου θέματος με έκθεσή του που θα καταθέσει ενώπιόν της σε δύο περίπου μήνες.

Με την ευκαιρία της μελέτης της υπό αναφορά πρότασης νόμου η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι ένα βασικό μέρος της νομοθεσίας του κράτους δεν έχει ακόμα κυκλοφορήσει μεταφρασμένο στις επίσημες γλώσσες της Δημοκρατίας, πράγμα που δημιουργεί εθνική και συνταγματική αταξία στον τομέα αυτό. Ταυτόχρονα η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση τη δήλωση του Επιτρόπου Νομοθεσίας ότι έχει ολοκληρωθεί η μετάφραση του συνόλου της νομοθεσίας και καλεί το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και τον Επίτροπο Νομοθεσίας να επισπεύσουν από κοινού τις διαδικασίες για την εκτύπωση της νομοθεσίας. Προς την κατεύθυνση αυτή η Βουλή είναι πρόθυμη να συνδράμει στο μέτρο των δυνατοτήτων της.

Υπό το φως των πιο πάνω η Επιτροπή, αφού έλαβε σοβαρά υπόψη τη διαβεβαίωση του Επιτρόπου Νομοθεσίας ότι θα ενημερώσει τη Βουλή για την πρόοδο της εκτέλεσης της όλης εργασίας με έκθεσή του που θα υποβάλει σε δύο μήνες και διαδηλώνοντας την πρόθεσή της να παρακολουθεί στενά το όλο θέμα, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο της υπό εξέταση πρότασης νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Ο κ. Ευσταθίου.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Είναι πράγματι με πολλή λύπη και απογοήτευση που παρατηρεί κάποιος ότι, διανύοντας τη δεύτερη γενιά του ελεύθερου της βίου, η Κυπριακή Δημοκρατία δεν

έχει ακόμα δημοσιεύσει στη γλώσσα του λαού ουσιώδες και βασικό μέρος της νομοθεσίας της. Δεν έχει δημοσιεύσει στη γλώσσα που γίνεται αντιληπτή από το λαό τη νομοθεσία, δηλαδή τους κανόνες εκείνους οι οποίοι καθορίζουν επιτακτικά τη συμπεριφορά των ανθρώπων και των πολιτών.

Φαίνεται ότι η αντίληψη περί υπηκόου εξακολουθεί να λαθροβιοί στο χώρο της κοινωνίας μας. Διότι, όταν έρχονταν οι νομοθεσίες οι δοτές από την Αγγλία, δεν ήταν αναγκαίο ο λαός να γνωρίζει το περιεχόμενο των νομοθεσιών τούτων. Ως υπήκοος λαός χωρίς δικαιώματα έπρεπε να πειθαναγκάζεται σε υποταγή στις επιταγές εκείνου που τον πειθανάγκασε και τον κυβερνούσε κατά βούληση και δε χρειαζόταν τίποτε περισσότερο για να υπάρξει το αποικιακό κράτος.

Γι' αυτό το λόγο πρέπει να λυπάται κάποιος ιδιαίτερα, όταν μιλούμε για την ελληνική γλώσσα, το παγκόσμιο αυτό πολιτιστικό απόκτημα, που η γνώση της και μόνο από τους επαίοντες περιποιεί τιμήν και προσδίδει τίτλους και ακαδημαϊκά προσόντα υψίστου επιπέδου.

Η γλώσσα λοιπόν που δανείζει τέσσερις χιλιάδες λέξεις της στις άλλες εξελιγμένες ευρωπαϊκές γλώσσες, για να μπορούν να εκφράζονται και να παρουσιάζουν τα επιστημονικά και τα άλλα επιτεύγματα του πνεύματος, εδώ, σε μια από κοιτίδες της, τυγχάνει υποβάθμισης. Είναι μέρος της επιβουλής που υπήρξε για να μην υπάρχει εθνική οντότητα εδώ με προφανή σκοπό να υπονομευθεί η εθνική οντότητα τούτου του λαού, για να είναι πιο ευάλωτος σε οτιδήποτε του έχουν επιβάλει τα τελευταία χρόνια μέχρι την εξαφάνισή του από απόψεως κρατικής προσωπικότητας.

Σημειώνουμε εντούτοις με ικανοποίηση ότι κατόπιν της επιμονής του Σώματος τούτου, που παρακολούθησε το θέμα με πολλή προσοχή τα τελευταία χρόνια, επιτεύχθηκε επιτέλους η μετάφραση της βασικής μας νομοθεσίας. Τώρα θα πρέπει αυτή η μετάφραση να εκτυπωθεί και, όπως λέχθηκε και από τον Επίτροπο Νομοθεσίας, αν αφεθούν τα πράγματα να πορευθούν όπως έχουν σήμερα, θα απαιτηθεί διάστημα άλλων δέκα ετών για να γίνει αυτό. Αν όμως το Σώμα παράσχει τα μέσα -και αυτό έχει υποσχεθεί η Επιτροπή Νομικών στον Επίτροπο Νομοθεσίας, να εισηγηθεί δηλαδή στο Σώμα να διευκολυνθεί η όλη υπόθεση με το να μη δοθεί η εκτύπωση στο κυβερνητικό τυπογραφείο αλλά έξω- ίσως επιτευχθεί πλήρως η δημοσίευση της νομοθεσίας αυτής στη γλώσσα του λαού τούτου μέχρι τη λήξη της νέας περιόδου κατά την οποία παρατείνεται η ισχύς του νόμου του 1965.

Δημιουργείται κατά συνέπεια, κύριοι συνάδελφοι, ένα ατόπημα και μια αταξία ηθική, εθνική αλλά και νομική. Διότι σκεφτήκατε αν κάποιος πολίτης του τόπου τούτου πάει στην Ευρώπη και πει στο Δικαστήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων «έχω καταδικαστεί ή μου έχουν επιβληθεί κυρώσεις βάσει ενός νομοθετήματος του οποίου εγώ το περιεχόμενο δεν μπορώ να γνωρίζω, διότι είναι σε γλώσσα άλλη εκτός της επίσημης γλώσσας του λαού μου, της κοινωνίας όπου ζω και η οποία εν πάση περιπτώσει δεν είναι κατανοητή από τη μία από τις δύο κοινότητες»; 'Η μπορεί να πάει και ένας Τούρκος και να παραπονεθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Τι θα γίνει; Θα καταδικαστούμε σίγουρα. Διότι, όταν εκεί λαμβάνεται υπόψη η ικανοποίηση των γλωσσικών αναγκών μικρών εθνικών ομάδων της τάξης των δέκα - είκοσι χιλιάδων προσώπων που υπάρχουν στην επικράτεια της Ευρώπης, πόσο μάλλον όταν η νομοθεσία δεν είναι διατυπωμένη στη γλώσσα της συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού, στη γλώσσα των δύο κοινοτήτων.

Γι' αυτό το λόγο θέλουμε να μεταφέρουμε το μήνυμα στην Εκτελεστική Εξουσία ότι θα πρέπει να σταματήσει χωρίς καμιά άλλη αναβολή η εξακολούθηση

αυτής της νομικής αταξίας, διότι είμαστε πλέον υπόλογοι και έναντι της Ευρώπης με τις διεθνείς συμβάσεις που έχουμε υπογράψει και τις οποίες οφείλουμε τουλάχιστον να σεβόμαστε, αν δε σεβόμαστε τη δική μας εθνική αξιοπρέπεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει άλλος ομιλητής;

Ο κ. Αγαπίου.

Γ. ΑΓΑΠΙΟΥ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε.

Ο Νόμος περί Επίσημων Γλωσσών καλά έχει ψηφιστεί -αργά, θα έλεγα- και η εφαρμογή του φαίνεται ότι εξαρτάται από τη μετάφραση της κυπριακής νομοθεσίας τουλάχιστον η οποία ίσχυε μέχρι το 1960. Ο νόμος προέβλεπε εφαρμογή του από τις 16 Αυγούστου 1989. Ο κ. Μαρκίδης στον οποίο πρέπει να δοθεί όλη η πίστωση πρόσεξε -δε θέλω να πω τυχαία- παραμονές της 16ης Αυγούστου του 1989 που εξέπνεε ο νόμος ότι, αν στις 17 Αυγούστου 1989 δεν ανανεωνόταν αυτός ο νόμος, επειδή δεν είχαν μεταφραστεί οι νόμοι στα ελληνικά και στα τουρκικά, τότε στις 17 Αυγούστου 1989 δε θα είχαμε νομοθεσία η οποία είχε ψηφιστεί μέχρι το 1990. Και έτσι ανανεώθηκε ο νόμος, παρατάθηκε η ισχύς του νόμου για ένα χρόνο μέχρι τις 16 Αυγούστου 1990 και μετά του 1991.

Θέλω να επισημάνω το γεγονός ότι μέχρι σήμερα αυτή η Βουλή βασίστηκε στη μνήμη του κ. Μαρκίδη. Και θέλω να εισηγηθώ στο Σώμα ότι πρέπει να βρεθεί τρόπος, ώστε πριν από τις 16 Αυγούστου 1992 που θα ισχύσει πάλι η τροποποίηση αυτή το ίδιο το Σώμα ή κάποιο άλλο όργανο εκτός από τον κ. Μαρκίδη να προειδοποιήσει το Σώμα ότι πρέπει να ανανεωθεί ο νόμος, διότι, όπως μας έχουν εξηγήσει στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, δεν πρόκειται να είναι έτοιμη η μετάφραση των νόμων μέχρι τις 16 Αυγούστου 1992. Και συνεπώς αναπόφευκτα θα χρειαστεί ακόμα μια ανανέωση του νόμου.

Απλώς επιστώ την προσοχή του Σώματος από τώρα στο ότι πιθανώς ο κ. Μαρκίδης ή κάποιος άλλος συνάδελφος να το ξεχάσει πριν από τις 16 Αυγούστου 1992 και έτσι θα βρεθούμε πιθανώς σε μια κατάσταση κατά την οποία αυτή η χώρα δε θα έχει νομοθεσία η οποία έχει ψηφιστεί και εξακολουθεί να υφίσταται πριν από το 1960.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν δώσω το λόγο στον κ. Χατζηγιάννη, θα ήθελα να κάνω μια παρατήρηση όχι ειδικά για τον κ. Αγαπίου αλλά γενικής σημασίας και ας πούμε ότι εφαρμόζεται από τώρα. Οι παρεμβάσεις από τη θέση των ομιλητών θα πρέπει να είναι πολύ σύντομες, άλλως να αγορεύουμε από το βήμα. Επαναλαμβάνω ότι δεν είναι ειδικά για τον κ. Αγαπίου αυτή η παρατήρηση, αλλά, επειδή γίνονται διάφορες παρεμβάσεις από τη θέση μας, πρέπει να είναι σύντομες, άλλως θα πρέπει να ερχόμαστε στο βήμα της Βουλής, για να μη συγχύζεται η παρέμβαση με την κανονική αγόρευση.

Ο κ. Χατζηγιάννης.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε, θα είμαι σύντομος.

Στο θέμα αρχής δεν υπάρχει καμιά διαφωνία. Όλοι θυμούμαστε ότι ομόφωνα η Βουλή είχε καθιερώσει την ελληνική γλώσσα στα δικαστήρια και ήδη αυτό εφαρμόζεται πλήρως. Περαιτέρω με βάση την παλιά νομοθεσία υπάρχει ήδη

υποχρέωση να μεταφραστούν οι νόμοι το συντομότερο δυνατό. Σήμερα η Βουλή για πολλοστή φορά αντιμετωπίζει το πρακτικό πρόβλημα ότι δεν έχουν ακόμη μεταφραστεί οι νόμοι. Θέλω να πιστεύω ότι η παράταση αυτή που θα δοθεί και σήμερα θα είναι η τελευταία και ότι οι αρμόδιοι θα τηρήσουν τις υποσχέσεις τους, ώστε να έχουμε τη μετάφραση το συντομότερο δυνατό.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 και 2 εγκριθούν;

ε Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 2 και 9 Ιουλίου 1991. Στο στάδιο της μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου κλήθηκαν και παρευρέθηκαν στην Επιτροπή εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του, καθώς και εκπρόσωποι των αυτοκινητιστικών οργανώσεων ΠΕΕΑ και ΣΕΑΚ και του Συνδέσμου Ιδιοκτητών Αγροτικών Λεωφορείων οι οποίοι εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω σ' αυτό.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, είναι η θέσπιση πρόσθετων κινήτρων για τη δημιουργία περιφερειακών εταιρειών λεωφορείων και την ένταξη σ' αυτές όσο το δυνατό περισσότερων μεμονωμένων ατόμων που εργάζονται ως λεωφορειούχοι με απώτερο στόχο τη βελτίωση των συγκοινωνιακών υπηρεσιών που παρέχονται στο κοινό.

Ειδικότερα με το υπό αναφορά νομοσχέδιο προτείνεται:

- (α) Η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε ποσού για την εγγραφή λεωφορείου δημόσιας χρήσης που ανήκει σε αγροτική ή αστική περιφερειακή εταιρεία λεωφορείων από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του προτεινόμενου νόμου και για χρονικό διάστημα πέντε χρόνων.
- (β) Η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής τελών κυκλοφορίας για κάθε λεωφορείο δημόσιας χρήσης που δεν κινείται με βενζινοκίνητη μηχανή και που ανήκει σε αγροτική ή αστική περιφερειακή εταιρεία λεωφορείων από την 1η Ιουλίου 1991 και για χρονικό διάστημα πέντε χρόνων.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης του υπό αναφορά νομοσχεδίου από την Επιτροπή και ύστερα από παραστάσεις που έγιναν από μέρους του Συνδέσμου Ιδιοκτητών Αγροτικών Λεωφορείων, προτάθηκε από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων η επέκταση των πιο πάνω απαλλαγών σε όλα τα λεωφορεία δημόσιας χρήσης, ανεξάρτητα από το αν ανήκουν σε οποιαδήποτε αστική ή αγροτική περιφερειακή εταιρεία λεωφορείων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, επικροτεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του Μέρους Ι του Παραρτήματος του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 και 2 εγκριθούν;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;
(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Για τα θέματα υπ' αριθμό 10 και 11 στην ημερήσια διάταξη, που είναι «Ο Κυρωτικός της Σύμβασης περί Ελάχιστων Ορίων Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991» και «Ο Κυρωτικός του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991», υπάρχει κοινή Έκθεση. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ (1) «Ο ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΕΡΙ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991» ΚΑΙ (2) «Ο ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Αβραάμ Αντωνίου, Πρόεδρος
Πάυλος Παπαγεωργίου
Ανδρέας Κουκουμάς
Ανδρέας Μούσκος
Καίτη Κληρίδου
Δημήτρης Συλλούρης
Νίκος Πιττοκοπίτης
Κίμων Παναγίδης
Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση νομοσχεδίων. Από τις οργανώσεις που κλήθηκαν στη συνεδρίαση της Επιτροπής παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων και της ΠΕΟ οι οποίοι εξέφρασαν την ομοφωνία τους για τους υπό αναφορά κυρωτικούς νόμους.

Με τον πρώτο νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Σύμβασης 102 για τα Ελάχιστα Όρια Κοινωνικής Ασφάλειας, η οποία υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας το 1952.

Με το δεύτερο νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος υιοθετήθηκε το 1964.

Το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφασή του υπ' αριθμό 31.868 ημερομηνίας 1ης Ιουνίου 1989 ενέκρινε την επικύρωση της πιο πάνω Σύμβασης και του πιο πάνω Κώδικα.

Η επιψήφιση από το Σώμα των πιο πάνω νομοσχεδίων επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση τόσο της Σύμβασης όσο και του Κώδικα.

Στην υπό αναφορά Σύμβαση καθορίζονται μεταξύ άλλων τα κατώτατα επίπεδα προστασίας στους κυριότερους κλάδους κοινωνικής ασφάλειας. Για τον κάθε κλάδο καθορίζονται επίσης τα προστατευόμενα πρόσωπα, το ύψος του επιδόματος, η διάρκεια της καταβολής του και οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο δικαιούχος.

Ο υπό αναφορά Κώδικας συντάχθηκε με βάση τη σχετική πιο πάνω Σύμβαση, γι' αυτό και οι διατάξεις του είναι παρόμοιες με εκείνες της Σύμβασης με τη διαφορά ότι δεν περιλαμβάνεται σ' αυτόν το μέρος εκείνο που αναφέρεται στην ίση μεταχείριση αλλοδαπών και ημεδαπών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι διατάξεις της νομοθεσίας για τις κοινωνικές ασφαλίσεις που είναι αντίστοιχες προς τις διατάξεις των μερών της Σύμβασης και του Κώδικα των οποίων η εφαρμογή είναι υποχρεωτική συνάδουν πλήρως με εκείνες της Σύμβασης και του Κώδικα, ενώ κάποια άλλα σημεία τους είναι ευνοϊκότερα και υπερτερούν των διατάξεων της Σύμβασης και του Κώδικα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων νόμων, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή τους σε νόμους για την κατά νόμο κύρωση της πιο πάνω Σύμβασης και του πιο πάνω Κώδικα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του πρώτου νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Πίνακας, Μέρος Α', Μέρος Β'. Άρθρο 2.

Κύρωση. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 - 3 εγκριθούν;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 - 3 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο Κυρωτικός της Σύμβασης περί Ελάχιστων Ορίων Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο και η Σύμβαση κυρωθεί;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και η Σύμβαση κυρώνεται.

Παρακαλώ το Γραμματέα να προβεί στη δεύτερη ανάγνωση του δεύτερου νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Πίνακας, Μέρος Α', Μέρος Β'. Άρθρο 2.

Κύρωση. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 - 3 εγκριθούν;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 - 3 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο Κυρωτικός του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο και ο Κώδικας κυρωθεί;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και ο Κώδικας κυρώνεται.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία.

Προχωρούμε στα επόμενα θέματα, που είναι «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο ή οποιοδήποτε άλλο Μέλος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ (1) «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991» ΚΑΙ (2) «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 3) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Νίκος Αναστασιάδης, Πρόεδρος

Κλαίρη Αγγελίδου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Ανδρέας Φιλίππου

Λώρης Λυσιώτης

Θάσος Μιχαηλίδης

Μιχαλάκης Κυπριανού

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας ο οποίος ανέλυσε τις πρόνοιες των δύο νομοσχεδίων και κατέθεσε συμπληρωματικά στοιχεία και

πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με τα υπό εξέταση θέματα.

Σκοπός του πρώτου νομοσχεδίου είναι η παράταση από τέσσερις σε έξι μήνες της προθεσμίας μέσα στην οποία θα μπορεί να αρχίζει η διαδικασία πλήρωσης μιας θέσης, πριν αυτή κενωθεί λόγω αφυπηρέτησης του κατόχου της. Απώτερος στόχος της τροπολογίας αυτής είναι να εξοικονομηθεί ο χρόνος της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και να μειωθεί η ταλαιπωρία των υποψηφίων.

Η τροπολογία που προτείνεται έχει υιοθετηθεί από όλες τις εκπαιδευτικές οργανώσεις και εναρμονίζεται προς τις αντίστοιχες νομικές διατάξεις για τη διαδικασία πλήρωσης θέσεων στη δημόσια υπηρεσία.

Με το δεύτερο νομοσχέδιο σκοπείται η μετάθεση από τις 30 Ιουνίου 1991 στις 31 Αυγούστου 1993 της ημερομηνίας μέχρι την οποία θα εξαιρούνται οι εκπαιδευτικοί από την υποχρέωση να προσκομίζουν σχετικό πιστοποιητικό από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ότι παρακολούθησαν σειρά παιδαγωγικών μαθημάτων για σκοπούς διορισμού τους στην εκπαιδευτική υπηρεσία με βάση τους πίνακες διοριστέων. Η τροποποίηση αυτή θεωρείται αναγκαία, για να καταστήσει και νομικά δυνατή τη συνέχιση της διενέργειας διορισμών, δεδομένου ότι τεχνικές δυσκολίες δεν επέτρεψαν ακόμα τη διοργάνωση της σειράς παιδαγωγικών μαθημάτων από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, όπως προβλέπεται στη σχετική νομοθεσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας, υιοθετώντας τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των δύο υπό συζήτηση νομοσχεδίων, τα έχει ενοποιήσει σε ενιαίο κείμενο και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του ενοποιημένου νομοσχεδίου σε νόμο, με το συνοπτικό τίτλο «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991».

Προβαίνοντας στην πιο πάνω εισήγησή της, η Επιτροπή επιθυμεί να εκφράσει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι το Υπουργείο Παιδείας δεν κατόρθωσε ακόμη να θέσει σε εφαρμογή τις διατάξεις της υπό τροποποίηση νομοθεσίας που θεσπίστηκαν από το 1987 και που αναφέρονται στην υποχρέωση των εκπαιδευτικών να παρακολουθούν παιδαγωγικά μαθήματα πριν από το διορισμό τους στην εκπαιδευτική υπηρεσία, θέμα το οποίο αναβάλλεται για δεύτερη φορά. Έτσι η Επιτροπή είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να εισηγηθεί τη δεύτερη αυτή παράταση, για να ξεπεραστεί το νομικό κώλυμα στα ζητήματα διενέργειας διορισμών των εκπαιδευτικών. Υιοθετώντας τη θέση αυτή η Επιτροπή δηλώνει από τώρα την απόφαση των Μελών της να μην αποδεχθούν στο μέλλον οποιαδήποτε άλλη παράταση, καλώντας το Υπουργείο Παιδείας να εξετάσει έγκαιρα άλλες υπαλλακτικές λύσεις, αν δεν είναι σε θέση να εφαρμόσει και στην πράξη το θεσμό της διοργάνωσης παιδαγωγικών μαθημάτων για τους νεοδιορισμένους εκπαιδευτικούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 26 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 28Γ του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 - 3 εγκριθούν;
Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 - 3 εγκρίνονται.
Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο ψηφιστεί σε νόμο;
(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Χαρτοσήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991». Πρόταση νόμου. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΧΑΡΤΟΣΗΜΩΝ
(ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991»**

Παρόντες:-

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος
Σοφοκλής Χατζηγιάννης
Χρίστος Πουργουρίδης
Καίτη Κληρίδου
Κώστας Κωνσταντίνου
Γιαννάκης Αγαπίου
Παύλος Παπαγεωργίου
Αβραάμ Αντωνίου
Αριστοφάνης Γεωργίου
Μάρκος Κυπριανού
Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την υπό εξέταση πρόταση νόμου, που κατατέθηκε στη Βουλή από την ίδια, σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του άρθρου 20 της βασικής περί Χαρτοσήμων νομοθεσίας, ώστε να παρασχεθεί το δικαίωμα χαρτοσήμανσης ή επαρκούς χαρτοσήμανσης εγγράφων μετά τη σύνταξή τους και στους πρωτοκολλητές των δικαστηρίων αντί στους λειτουργούς του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων μόνο και αυτό για σκοπούς διευκόλυνσης των σχετικών διαδικασιών, αλλά ειδικότερα των διαδικιών των οποίων υποθέσεις εκκρεμούν στο δικαστήριο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της υπό αναφορά πρότασης νόμου, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο, όπως έχει νομοτεχνικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 20 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως τα άρθρα 1 και 2 εγκριθούν;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Χαρτοσήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως η πρόταση νόμου ψηφιστεί σε νόμο;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών - Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών και Ανώτερου Αποθηκάριου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ - ΘΕΣΕΙΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΥ (ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Ευστάθιος Ευσταθίου, Πρόεδρος

Σοφοκλής Χατζηγιάννης

Χρίστος Πουργουρίδης

Καίτη Κληρίδου

Κώστας Κωνσταντίνου

Γιαννάκης Αγαπίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Αβραάμ Αντωνίου

Αριστοφάνης Γεωργίου

Μάρκος Κυπριανού

Μιχαλάκης Κυπριανού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τους υπό εξέταση Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991.

Με τους υπό αναφορά Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση τις πρόνοιες των άρθρων 27 και 87 της περί δημόσιας υπηρεσίας νομοθεσίας, σκοπείται η αναθεώρηση των σχεδίων υπηρεσίας για τις θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών και Ανώτερου Αποθηκάρη του Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών, ώστε να συνάδουν με τα νέα δεδομένα και τις νέες απαιτήσεις.

Τα υπό αναφορά σχέδια υπηρεσίας έχουν τύχει της έγκρισης της αρμόδιας υπεπιτροπής της Μικτής Επιτροπής Προσωπικού για Σχέδια Υπηρεσίας, καθώς και του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό εξέταση Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Εγγραφής Χημικών Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο ή οποιοδήποτε άλλο Μέλος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Γ. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Αλέκος Μαρκίδης, Πρόεδρος

Γιαννάκης Κασουλίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Θάσος Μιχαηλίδης, εκπροσωπώντας τον κ. Α. Λυσιώτη

Διόφαντος Χρυσοστόμου

Κώστας Ηλιάδης

Δώρος Θεοδώρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας μελέτησε τους υπό αναφορά Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και ανέλυσαν τις πρόνοιες των Κανονισμών εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας. Στην ίδια συνεδρία παρευρέθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στους υπό συζήτηση Κανονισμούς εκπρόσωποι της Παγκύπριας Ένωσης Επιστημόνων Χημικών και του Συμβουλίου Εγγραφής Χημικών.

Με τους υπό εξέταση Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 26 της περί Εγγραφής Χημικών νομοθεσίας (Νόμος Αρ. 157 του 1988),

καθορίζονται η διαδικασία υποβολής αίτησης εγγραφής στο Μητρώο ή τον Κατάλογο Χημικών, τα καταβαλλόμενα τέλη για την υποβολή τέτοιων αιτήσεων και για την έκδοση πιστοποιητικών εγγραφής, καθώς επίσης ο τύπος των εκδιδόμενων σχετικών πιστοποιητικών εγγραφής των Χημικών. Παράλληλα προβλέπεται ο τρόπος καταρτισμού του Συμβουλίου Εγγραφής Χημικών σε σώμα, καθώς και η διαδικασία πλήρωσης κενούμενης θέσης στο ίδιο Συμβούλιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας, λαμβάνοντας υπόψη και τη σύμφωνη γνώμη της Παγκύπριας Ένωσης Επιστημόνων Χημικών πάνω στους υπό εξέταση Κανονισμούς, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν νομοτεχνικά διορθωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ίδρυση Ερευνητικών Μονάδων) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο ή οποιοδήποτε άλλο Μέλος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ (ΙΔΡΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Νίκος Αναστασιάδης, Πρόεδρος

Κλαίρη Αγγελίδου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Ανδρέας Φιλίππου

Λώρης Λυσιώτης

Θάσος Μιχαηλίδης

Μιχαλάκης Κυπριανού

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας μελέτησε τους υπό αναφορά Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και ανέλυσαν τις πρόνοιες των Κανονισμών εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας και της Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Στην ίδια συνεδρία παρευρέθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Συνδέσμου Κυπρίων Αρχαιολόγων.

Σκοπός των προτεινόμενων Κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται με βάση τα άρθρα 20 και 32 της περί Πανεπιστημίου Κύπρου νομοθεσίας, είναι η ίδρυση Ερευνητικής Μονάδας Αρχαιολογίας, η οποία θα υπάγεται στη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή, η εισήγηση της Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου για την ίδρυση Μονάδας Αρχαιολογίας βασίζεται στο ότι:

- (α) Η Κύπρος προσφέρεται για έρευνα στον τομέα της αρχαιολογίας λόγω της πολιτιστικής ιδιαιτερότητάς της και της ιστορίας της, καθώς επίσης γιατί η κυπριακή αρχαιολογία και η αρχαιολογική έρευνα έχουν αξιόλογη παράδοση και διεθνή ακτινοβολία.
- (β) Η περαιτέρω αναγνώριση της σπουδαιότητας της αρχαιολογικής έρευνας στην Κύπρο στο διεθνή χώρο θα αποτελέσει το πρώτο κίνητρο για την προτίμηση του Πανεπιστημίου Κύπρου ως κέντρου μεταπτυχιακών σπουδών και θα ανοίξει το δρόμο για ανταλλαγή φοιτητών και καθηγητών μεταξύ του Πανεπιστημίου Κύπρου και των πανεπιστημίων του εξωτερικού.
- (γ) Ο κλάδος αρχαιολογία-συντήρηση αποτελεί πρότυπο θεωρητικής έρευνας και πρακτικής εφαρμογής, ενώ το τμήμα συντήρησης της μονάδας αυτής θα αποτελεί μέσο οικονομικής ενίσχυσης του πανεπιστημίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας, υιοθετώντας τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων Κανονισμών, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Πρέντζας.

P. ΠΡΕΝΤΖΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Ο Νόμος περί Πανεπιστημίου προβλέπει την ίδρυση ερευνητικών μονάδων στο άρθρο 20 παράγραφος 2 και στο ίδιο άρθρο στην παράγραφο 5 καθορίζει ότι οι ερευνητικές μονάδες υπάγονται σε μια από τις σχολές του πανεπιστημίου και λειτουργούν εντός ή μεταξύ τμημάτων. Ο νόμος καθορίζει ως αρμόδιο όργανο για την ίδρυση των τμημάτων το συμβούλιο του πανεπιστημίου και στο άρθρο 32 προβλέπει ότι, μέχρι να συσταθεί το συμβούλιο και η σύγκλητος του πανεπιστημίου, η Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή έχει όλες τις εξουσίες που ο νόμος αναθέτει στο συμβούλιο. Έτσι δυνάμει αυτής της εξουσίας η Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή εισηγείται την ίδρυση αυτής της Ερευνητικής Μονάδας Αρχαιολογίας και υποθέτουμε ότι το ελατήριο δεν είναι να προκαταλάβει το ακαδημαϊκό προσωπικό των σχολών του πανεπιστημίου, αλλά πρόθεσή της είναι να διευκολύνει το έργο τους, έχοντας έτοιμους Κανονισμούς, για να τους θέσουν σε εφαρμογή οι αρμόδιοι ακαδημαϊκοί, οι αρμόδιες ακαδημαϊκές αρχές, όταν συσταθούν. Με αυτή την έννοια είναι που δίνουμε θετική ψήφο στους προτεινόμενους Κανονισμούς.

Και επειδή ήδη στον τύπο δημοσιεύτηκαν ισχυρισμοί -ισχυρισμοί που βέβαια δημοσιεύτηκαν από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, αλλά που εγώ προσωπικά τουλάχιστον τους έχω ακούσει και από επιστημότερα χείλη και που, φαίνεται, διαψεύδουν τον κυβερνητικό εκπρόσωπο-γι' αυτό θα θέλαμε να καλέσουμε από το βήμα της Βουλής την Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή του πανεπιστημίου να επιτελέσει όλο το άλλο ουσιαστικό και επείγον έργο της προετοιμασίας της λειτουργίας του πανεπιστημίου και να αφήσει την προώθηση της υλοποίησης των

Κανονισμών αυτών στις αρμόδιες ακαδημαϊκές αρχές, οι οποίες ούτως ή άλλως, σύμφωνα με το νόμο, θα προΐστανται της ερευνητικής μονάδας και οι οποίες αρχές θα πρέπει να έχουν πλήρη ελευθερία και να μην προκαταληφθούν με αποφάσεις προσωρινού οργάνου.

Με αυτή την έννοια δίνουμε τη θετική ψήφο και με αυτή την έννοια ελπίζουμε ότι δε θα υπάρξει παραβίαση της ακαδημαϊκής ελευθερίας με εσπευσμένη άσκηση εξουσίας από την Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή και ότι η εξουσία που ανήκει στο τμήμα, που ανήκει στη σχολή και που ανήκει στο συμβούλιο του πανεπιστημίου θα ασκηθεί απ' αυτά τα όργανα, όταν αυτά θα έχουν συσταθεί.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Οι Δημοτικοί (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Λευκωσίας του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Τσάδας του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΣΑΔΑΣ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Νίκος Κατσουρίδης, Πρόεδρος

Ανδρέας Κουκουμάς

Δημήτρης Κοντίδης

Κίκης Γιάγκου

Χρίστος Σολωμής

Χρίστος Πουργουρίδης

Δημήτρης Συλλούρης

Σωκράτης Χάσιος

Νίκος Μουσιούττας

Κώστας Ηλιάδης

Δώρος Θεοδώρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 2 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς των υπό συζήτηση Κανονισμών.

Με τους Κανονισμούς αυτούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 24 του περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου, αναπροσαρμόζονται τα καταβλητέα τέλη άσκησης επαγγέλματος στο Συμβούλιο Βελτιώσεως Τσάδας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, υιοθετώντας τους σκοπούς των υπό συζήτηση Κανονισμών και λαμβάνοντας υπόψη ότι παρόμοια τέλη ισχύουν και σε άλλα γειτονικά συμβούλια βελτιώσεως, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν καθόλου ομιλητές εκ Πάφου;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Αγίου Θεοδώρου του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Νίκος Κατσουνίδης, Πρόεδρος

Ανδρέας Κουκουμάς

Δημήτρης Κοντίδης

Κίκης Γιάγκου

Χρίστος Σολωμής

Χρίστος Πουργουρίδης

Δημήτρης Συλλούρης

Σωκράτης Χάσικος

Νίκος Μουσιούττας

Κώστας Ηλιάδης

Δώρος Θεοδώρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 2 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς των υπό συζήτηση Κανονισμών.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 24 του περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου, σκοπείται η αναπροσαρμογή των καταβλητέων δικαιωμάτων για παροχή νερού σε ιδιοκτήτες ή κατόχους υποστατικών στο Συμβούλιο Βελτιώσεως Αγίου Θεοδώρου της επαρχίας Λεμεσού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών υιοθετώντας τους σκοπούς των υπό συζήτηση Κανονισμών και λαμβάνοντας υπόψη ότι ανάλογα τέλη ισχύουν και σε άλλα γειτονικά συμβούλια βελτιώσεως, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Οι Κανονισμοί στην ημερήσια διάταξη από τον αριθμό 22 μέχρι 42 έχουν κοινή Έκθεση. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Ο κ. Μιχαηλίδης.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Υπάρχει εισήγηση για αναβολή τους μέχρι αύριο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με ποια δικαιολογία, κύριε Μιχαηλίδη;

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Δεν είχαμε την ευκαιρία να τους μελετήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση για την αναβολή που εισηγείται ο κ. Μιχαηλίδης του Δημοκρατικού Κόμματος;

Ο κ. Κατσορίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ένσταση για αναβολή μέχρι αύριο όχι, κύριε Πρόεδρε, αλλά να γίνει σαφές ότι αύριο θα κλείσουμε με το θέμα, διότι υπήρξε περιθώριο για να τους συζητήσουμε. Ήταν αρκετό καιρό μπροστά στην Επιτροπή και καταρχήν τοποθέτηση έγινε απ' όλα τα κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω δε χρειάζεται να πούμε πολύ περισσότερα πράγματα, διότι είναι ξεκάθαρο πως αύριο πρέπει να τους εγκρίνουμε, νοούμενου ότι αύριο είναι η τελευταία συνεδρία της Βουλής, όσον αφορά τουλάχιστον την ουσιαστική πλευρά.

Ο κ. Χατζηδημητρίου και ο κ. Κυπριανού.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Εκείνο που θα θέλαμε να ξέρουμε, κύριε Πρόεδρε, είναι αν η ένσταση είναι για λόγους τυπικούς -επειδή άργησε να κυκλοφορήσει η Έκθεση- ή αν είναι για λόγους ουσιαστικούς, οπότε αλλάζει το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κυπριανού.

Μ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, το πρόβλημα είναι ότι για κάποιο λόγο δεν έχει γίνει επίσημα τοποθέτηση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού εξ όσων γνωρίζουμε εμείς. Επομένως θα θέλαμε να δούμε τους αναθεωρημένους Κανονισμούς, αφού έχουν γίνει ορισμένες τροποποιήσεις, για να μπορέσουμε αύριο να τοποθετηθούμε είτε θετικά είτε αρνητικά. Ναι μεν ζητούμε αυτή τη στιγμή την αναβολή, αλλά δεν είναι αυτό δέσμευση ότι αύριο οπωσδήποτε θα τους υποστηρίξουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσορίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Σε τέτοια περίπτωση εμείς έχουμε ένσταση, κύριε Πρόεδρε, διότι έγινε τοποθέτηση στην Επιτροπή. Καμιά πλευρά δεν εξέφρασε έστω μία επιφύλαξη όσο καιρό ε συζητείτο το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, φοβούμαι ότι δε θα μείνει για αύριο το θέμα, θα μείνει για το Σεπτέμβριο, αν υπάρχουν προβλήματα, διότι θα θέλουμε να ξαναπάει πίσω στην Επιτροπή με αυτή τη λογική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι έτοιμη η Έκθεση και οι Κανονισμοί, αλλά ζήτησε το ΔΗΚΟ αναβολή μιας μέρας. Εγώ δε βλέπω για ποιο λόγο να μη δοθεί αυτή η αναβολή· γι' αυτό νομίζω να το αφήσουμε αύριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κοιτάξτε, κύριοι. Ανεξάρτητα από το αν θα τοποθετηθεί κανείς θετικά ή αρνητικά, οπωσδήποτε αύριο θα τοποθετηθούμε. Κατά συνέπεια, δε νομίζω να υπάρχει ο κίνδυνος να πάμε το Σεπτέμβριο, εφόσον τονίζεται πως αύριο θα τοποθετηθούμε οριστικά. Γι' αυτό νομίζω πως θα ήταν δίκαιο, εφόσον δεν πρόφτασαν οι κύριοι συνάδελφοι να μελετήσουν τους Κανονισμούς, να δοθεί η αναβολή της μιας μέρας.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Οι περί Αεροδρομίων (Επιβατικό Τέλος) (Αποπληρωμή, Είσπραξη και Κυρώσεις) Κανονισμοί του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Αεροσκαφών Υπεριπτάμενων της Περιοχής Πληροφοριών Πτήσεων (Τέλη) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ ΥΠΕΡΙΠΤΑΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΤΗΣΕΩΝ (ΤΕΛΗ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 2 και 9 Ιουλίου 1991. Στο στάδιο της εξέτασης των Κανονισμών αυτών προσήλθαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και των Κυπριακών Αερογραμμών.

Σκοπός των Κανονισμών που προτείνονται είναι η κανονιστική ρύθμιση της εφαρμογής του νέου συστήματος επιβολής τελών υπερπτήσεων που έχει καθιερωθεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας, του οποίου η Κυπριακή Δημοκρατία είναι πλήρες μέλος.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Κανονισμοί αυτοί είναι απόρροια σχετικής κυρωτικής νομοθεσίας που ψηφίστηκε το 1990 από τη Βουλή, συμφωνεί με τους σκοπούς τους, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΚΑΤΑΒΛΗΤΕΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Πάυλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 2 και 9 Ιουλίου 1991. Στις συνεδριάσεις αυτές προσήλθαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, της Αρχής Λιμένων Κύπρου, του Συνδέσμου Ναυτιλιακών Πρακτόρων Κύπρου και των αυτοκινητιστικών οργανώσεων ΠΕΕΑ και ΣΕΑΚ.

Με τους Κανονισμούς που προτείνονται σκοπεύεται η τροποποίηση των βασικών περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) Κανονισμών, ώστε στις περιπτώσεις που παρέχονται στην Αρχή Λιμένων ανακριβή στοιχεία αναφορικά με τον υπολογισμό των δικαιωμάτων της, ο σχετικός λογαριασμός των δικαιωμάτων να επιβαρύνεται με πρόσθετο ποσοστό 50%.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση που συνοδεύει τους υπό έγκριση Κανονισμούς, η Αρχή Λιμένων Κύπρου εισηγείται την υιοθέτηση του μέτρου αυτού, για να αποτρέψει τις επιπτώσεις που είναι ενδεχόμενο να προκαλέσει η υποβολή λανθασμένων στοιχείων για τον υπολογισμό των δικαιωμάτων που εισπράττει. Ταυτόχρονα το μέτρο αυτό θα δημιουργήσει ένα πρόσθετο αντικίνητρο που θα βοηθήσει στην εξάλειψη των περιπτώσεων κατά τις οποίες παρέχονται λανθασμένα στοιχεία.

Οι εκπρόσωποι της Αρχής Λιμένων δήλωσαν πως εξαιτίας της σημερινής κατάστασης δημιουργούνται λειτουργικά προβλήματα και αυξημένοι κίνδυνοι για την ανύψωση υπέρβαρων εμπορευματοκιβωτίων από τους γερανούς ή τον άλλο μηχανικό εξοπλισμό, προκαλείται φθορά στο οδικό δίκτυο, ενώ η Αρχή εισπράττει μειωμένα δικαιώματα.

Οι εκπρόσωποι των αυτοκινητιστικών οργανώσεων, εκθέτοντας ενώπιον της Επιτροπής τις απόψεις τους, ζήτησαν την επίσπευση της έγκρισης των υπό αναφορά Κανονισμών και δήλωσαν πως η ακολουθούμενη σήμερα τακτική προκαλεί ζημιές στα αυτοκίνητά τους, ενώ οι ίδιοι καταγγέλλονται και καταδικάζονται για παραβάσεις για τις οποίες δεν έχουν στην ουσία οποιαδήποτε ευθύνη.

Ο εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ναυτιλιακών Πρακτόρων Κύπρου ζήτησε την αναβολή της εξέτασης των Κανονισμών αυτών, για να μπορέσει ο Σύνδεσμος να τους μελετήσει περαιτέρω και να υποβάλει τις εισηγήσεις του για την αντιμετώπιση του όλου προβλήματος.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, αφού μελέτησε τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, θεωρεί δικαιολογημένες τις ρυθμίσεις που προτείνονται, γι' αυτό και κατά πλειοψηφία εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

Τα Μέλη της Επιτροπής-Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού, χωρίς να τοποθετηθούν πάνω στην ουσία των Κανονισμών, ζήτησαν την αναβολή της έγκρισής τους, για να δοθεί η αναγκαία πίστωση χρόνου για τη μελέτη τους απ' όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Δικαιολόγηση της ψήφου απλώς, κύριε Πρόεδρε. Όπως αναφέρεται και στην Έκθεση, δεν έχουμε όλες τις πληροφορίες στη διάθεσή μας επί του παρόντος, γι' αυτό και δεν μπορούμε να τοποθετηθούμε πάνω στην ουσία των Κανονισμών. Θα τηρήσουμε στάση αποχής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κατά συνέπεια προχωρούμε στην ψηφοφορία.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

18 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανένας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

13 αποχές, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Οι Κανονισμοί εγκρίνονται με 18 ψήφους υπέρ, καμιά εναντίον και 13 αποχές.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ
«ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΚΑΤΑΒΛΗΤΕΑ ΔΙΚΑΙΩ-
ΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) (ΑΡ. 2) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»**

Παρόντες:

Νίκος Πιττοκοπίτης, Αναπληρωτής Πρόεδρος

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων εξέτασε τους πιο πάνω Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 25 των περί Αρχής Λιμένων Κύπρου Νόμων του 1973 μέχρι 1989, σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 2 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και ανέλυσαν τις πρόνοιες των υπό συζήτηση Κανονισμών εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και της Αρχής Λιμένων Κύπρου.

Με τους Κανονισμούς που προτείνονται σκοπείται η επιβολή νέων δικαιωμάτων για τη χρήση της νέας νοτιοδυτικής προβλήτας του λιμανιού της Πάφου.

Σύμφωνα με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η νέα προβλήτα, που κατασκευάστηκε για να λύσει το πρόβλημα της συμφόρησης μέσα στο λιμάνι της Πάφου, έχει μήκος 100 μέτρων και θα μπορεί να εξυπηρετεί γύρω στα 30 κόττερα ταυτόχρονα. Η

προβλήτα αυτή έχει στοιχίσει στην Αρχή Λιμένων Κύπρου £230,000, ενώ τα ετήσια έξοδα της Αρχής προβλέπεται να ανέρχονται γύρω στις £30,000 το χρόνο.

Οι ίδιοι εκπρόσωποι δήλωσαν στην Επιτροπή πως τα δικαιώματα που προτείνονται με τους υπό έγκριση Κανονισμούς θα επιβάλλονται μόνο στα σκάφη που χρησιμοποιούν τη νέα προβλήτα, ενώ για τα υπόλοιπα σκάφη θα εισπράττονται μόνο τα υφιστάμενα τέλη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, πιστεύοντας ότι η ρύθμιση που προτείνεται θα συμβάλει στη λύση του προβλήματος της συμφόρησης που παρατηρείται στο λιμάνι της Πάφου, καθώς και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του τουρισμού γενικότερα, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των υπό αναφορά Κανονισμών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Οι περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το αμέσως επόμενο θέμα είναι «Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Τηλεφωνικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΙ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 43 του περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών Νόμου, σκοπείται η ρύθμιση του θέματος της προμήθειας τεματικού τηλεφωνικού εξοπλισμού κοινής χρήσεως.

Ειδικότερα, με τους πιο πάνω τροποποιητικούς Κανονισμούς γίνεται πρόνοια, ώστε τα τηλέφωνα κοινής χρήσεως που τοποθετούνται σε κλειστούς χώρους να είναι δυνατό να τα προμηθεύουν, τοποθετούν και συντηρούν και ιδιώτες.

Η πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων, θεωρώντας τη νέα αυτή ρύθμιση προέκταση της ήδη λειτουργούσας φιλελευθεροποίησης του συστήματος παροχής παρόμοιων υπηρεσιών και από ιδιώτες, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών, γι' αυτό και εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους όπως έχουν κατατεθεί από την Εκτελεστική Εξουσία.

Διαφωνώντας με την πιο πάνω θέση της πλειοψηφίας της Επιτροπής, τα Μέλη της Βουλευτής των Κοινοβουλευτικών Ομάδων του ΑΚΕΛ-Αριστεράς και της ΕΔΕΚ δήλωσαν ότι δε θεωρούν αναγκαία την ιδιωτικοποίηση των τηλεφώνων κοινής χρήσεως, ότι με το σημερινό σύστημα εξυπηρετείται το κοινό χωρίς κανένα ιδιαίτερο πρόβλημα και ότι η υπηρεσία αυτή πρέπει να συνεχίσει να προσφέρεται από την Αρχή Τηλεπικοινωνιών υπό την ιδιότητά της ως οργανισμού δημόσιας ωφέλειας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Η νομοθεσία η οποία δυστυχώς θεσπίζεται σήμερα αποτελεί συνέχιση μιας λανθασμένης πορείας ιδιωτικοποίησης, την οποία ξεκίνησε η CΥΤΑ και θέσπισε η Βουλή στην περασμένη της θητεία και που δυστυχώς τη συνεχίζει η CΥΤΑ και την προσυπογράφει η κυπριακή κυβέρνηση στέλνοντάς την υπό μορφή νομοσχεδίου σ' αυτή τη Βουλή.

Η προηγούμενη Βουλή, κατά πλειοψηφία ημών και άλλων διαφωνούντων, αποφάσισε τη φιλελευθεροποίηση και την ιδιωτικοποίηση της παροχής των τηλεφωνικών συσκευών ιδιωτικής χρήσης. Υπήρχαν επιχειρήματα υπέρ, υπήρχαν και επιχειρήματα κατά. Εμείς αναγνωρίζουμε τα υπέρ, αλλά θεωρήσαμε τότε ότι τα επιχειρήματα κατά ήταν πιο σημαντικά, γι' αυτό καταψηφίσαμε. Αν όμως τότε θεωρήσαμε ότι υπήρχαν και επιχειρήματα υπέρ, σ' αυτή την περίπτωση που μιλάμε για τερματικές συσκευές δημόσιας χρήσης δεν μπορούμε να βρούμε κανένα απολύτως επιχείρημα υπέρ, για να στηριχθεί αυτή η λανθασμένη απόφαση ενός οργανισμού δημόσιας ωφέλειας. Οι συσκευές αυτές είναι εκείνες που συναντούμε σε κέντρα, σε καφενεία, σε χώρους δημόσιους, οι οποίες χρησιμοποιούνται περιστασιακά από κάποιο παρατυχόντα επισκέπτη. Λοιπόν, δεν είναι πολλές στον αριθμό, υπάρχει θαυμάσια εξυπηρέτηση, υπάρχει θαυμάσια υπηρεσία επισκευής, η οποία τώρα υποαπασχολείται στη CΥΤΑ, ακριβώς γιατί έχει ιδιωτικοποιηθεί η εισαγωγή, η εμπορία και η επισκευή των συσκευών ιδιωτικής χρήσης.

Λοιπόν, ο μόνος λόγος γι' αυτό, τον οποίο είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε μέσα από τις ίδιες τις υπηρεσίες της CΥΤΑ, είναι ότι η CΥΤΑ απαλλάσσεται από μια μεπάλιδικη υπηρεσία η οποία δεν της προσφέρει καμιά επικερδή δραστηριότητα. Αυτός είναι ο μοναδικός λόγος. Και όμως υπάρχει υποαπασχολούμενο προσωπικό μετά την ιδιωτικοποίηση της παροχής όλων των άλλων συσκευών. Και μιλάμε για τηλέφωνα δημόσιας χρήσης και για υπηρεσία παρε-

χόμενη από έναν οργανισμό δημόσιας ωφέλειας. Ακόμη η CΥΤΑ δηλώνει ότι, όταν εξαντληθούν οι συσκευές τις οποίες έχει στις αποθήκες της σήμερα, θα παύσει να τις εισάγει. Δηλαδή, δε θα έχουμε έστω μια παράλληλη εξυπηρέτηση του κοινού, ώστε όποιος προτιμά να παίρνει τις φτηνές που εγκαθίστανται με £2, αλλά θα υποχρεώνεται -γιατί οι άλλες ανήκουν στην ιδιοκτησία της CΥΤΑ- να τις αγοράζει από τον ιδιωτικό τομέα και ταυτόχρονα να πληρώνει και ψηλό κόστος για την επιδιόρθωση των συσκευών.

Λοιπόν, με αυτά τα δεδομένα πιστεύουμε ότι η ιδιωτικοποίηση και ακόμη περισσότερο η κατάργηση της παράλληλης εξυπηρέτησης του κοινού αποτελούν ενέργεια και απόφαση οι οποίες αντίκεινται προς τη φύση της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ως οργανισμού δημόσιας ωφέλειας. Είναι λανθασμένη αυτή η απόφαση.

Θέλω να κάμω σαφές το εξής: Δεν υπάρχει ούτε προκατάληψη υπέρ ούτε προκατάληψη εναντίον της ιδιωτικοποίησης ή της άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από το κράτος. Για μας δεν υπάρχει τυφλοσούρτης. Δεν είναι όλα συλλήβδην και από καθέδρας ορθά ή λανθασμένα. Εξετάζουμε κάθε περίπτωση και εκεί που πιστεύουμε ότι η άσκηση μιας δραστηριότητας από τον ιδιωτικό τομέα είναι σωστή και υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον δεν έχουμε καμιά επιφύλαξη να πούμε «ναι, αυτό πρέπει να γίνει από τον ιδιωτικό τομέα». Εκεί όμως όπου ένας οργανισμός δημόσιας ωφέλειας αποποιείται τα διά νόμου ανατεθέντα σ' αυτόν καθήκοντα, για να υπηρετήσει κερδοσκοπικές επιδιώξεις των ιδιωτών και για να ταλαιπωρήσει και να επιβαρύνει αυτό τον κόσμο, σίγουρα δεν μπορούμε παρά να είμαστε αντίθετοι και να ψέξουμε τόσο τον ίδιο τον οργανισμό όσο και την κυπριακή κυβέρνηση η οποία αβασάνιστα και πολύ λανθασμένα υιοθετεί λανθασμένες εισηγήσεις οι οποίες έρχονται σ' αυτή. Με αυτά τα δεδομένα είναι φυσικό ότι το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ σαφέστατα θα καταψηφίσει αυτή τη νομοθεσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Πιττοκοπίτης.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Εμείς ως Δημοκρατικό Κόμμα έχουμε τοποθετηθεί υπέρ της τροποποίησης αυτών των Κανονισμών. Η τοποθέτησή μας αυτή γίνεται πράγματι για να προστατεύσουμε το δημόσιο χρήμα. Γιατί, από τη στιγμή που η Αρχή Τηλεπικοινωνιών είναι υποχρεωμένη και θα εξακολουθήσει να εγκαθιστά εξωτερικούς θαλάμους οπουδήποτε, δε βλέπουμε τη σκοπιμότητα, γιατί δηλαδή αυτός ο οργανισμός θα πρέπει να πληρώνει και να εξυπηρετεί τους ιδιώτες. Αν δηλαδή κάθε ξενοδοχείο θέλει δέκα κερματοδέκτες -σημειώστε ότι είναι £500 ο κάθε κερματοδέκτης, άρα θα στοιχίσει στην Αρχή £5,000-ή κάθε καφενείο, όπου δεν επιτρέπει ο μπουφετζής να κάμει κανείς χρήση του ιδιωτικού τηλεφώνου, αλλά πρέπει να πάει στον κερματοδέκτη, ή κάθε μπακάλικο, γιατί ο μπακάλης δεν επιτρέπει σε κάποιο πελάτη που ψώνισε £5 πράγματα να κάμει και ένα τηλεφώνημα, γιατί πρέπει η CΥΤΑ να βάζει το τηλέφωνο αυτό, δηλαδή τον κερματοδέκτη; Πιστεύω ειλικρινά ότι θα πρέπει να δοθούν στο ελεύθερο εμπόριο αυτοί οι κερματοδέκτες, γιατί πράγματι έτσι προστατεύουμε το δημόσιο χρήμα.

Εκείνο που θα πρέπει να παρακολουθεί αυτό το Σώμα είναι, αν δημιουργηθούν μονοπώλια, να υποχρεωθεί η Αρχή Τηλεπικοινωνιών να παρακολουθεί από

κοντά, ούτως ώστε, μια και της δίνεται το δικαίωμα και με την τροποποίηση αυτών των Κανονισμών, να δύναται να κάμνει εγκατάσταση αυτών των κερματοδεκτών. Αυτή είναι η φιλοσοφία και η θέση μας ως Δημοκρατικού Κόμματος, γι' αυτό ταχθήκαμε υπέρ της τροποποίησης αυτών των Κανονισμών.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Από το ΑΚΕΛ ο κ. Καζαμίας.

Κ. ΚΑΖΑΜΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Ακριβώς για τους ίδιους λόγους που ανέφερε ο προηγούμενος συνάδελφος, επειδή δηλαδή γνωιαζόμαστε κι εμείς για το δημόσιο συμφέρον -και δημόσιο συμφέρον δεν είναι μόνο οι δαπάνες στις οποίες καλείται ίσως να προβεί η κυβερνητική πλευρά, αλλά είναι και το συμφέρον οποιουδήποτε μέλους του κυπριακού λαού- ακριβώς γι' αυτό το λόγο είναι που δε βλέπουμε με θετικό φακό αυτή την πρόταση για τροποποίηση. Σίγουρα ως θέμα αρχής δεν τίθεται θέμα εμείς να εναντιωθούμε, επειδή γίνεται πρόταση να δοθεί αυτή η ευκαιρία και στον ιδιωτικό τομέα, να εισάγει δηλαδή, να εμπορεύεται και, αν κληθεί, πιθανόν και να παρακολουθεί και να συντηρεί αυτές τις τεματικές τηλεφωνικές συσκευές.

Είμαστε της γνώμης ότι η Αρχή Τηλεπικοινωνιών και το αρμόδιο Υπουργείο είχαν την ευκαιρία να επεξεργαστούν τους υφιστάμενους Κανονισμούς, οι οποίοι, κατά την άποψή μας, είναι ελλιπείς και προσφέρουν τη δυνατότητα στον καθένα που θα αποφασίσει ότι θέλει να βάλει στο υποστατικό του αυτή τη συσκευή να υποβάλει την αίτησή του και να περιμένει τη σειρά του για να μπει. Ακριβώς εδώ είναι που έχει κάθε δικαίωμα αλλά και υποχρέωση η Αρχή να τους επεξεργαστεί και υπάρχει ο τρόπος. Μας είχε λεχθεί στην Επιτροπή ότι η εγκατάσταση και η παρακολούθηση αυτών των συσκευών στοιχίζουν κατά συσκευή γύρω στις £500. Όμως με βάση ποια κριτήρια είναι που αποφασίζει η Αρχή να εγκαταστήσει αυτές τις συσκευές; Δε γίνεται κανένας έλεγχος για την κατανάλωση από μέρος του αιτητή. Και ως παράδειγμα μπορεί να λεχθεί ότι οποιοσδήποτε έχει ένα κατάστημα τέσσερα επί πέντε μπορεί να κάμει την αίτησή του, να μπει αυτή η συσκευή στο κατάστημά του και στο τέλος του μήνα να πληρώσει £3 ή και λιγότερες πιθανόν θεωρητικά ως τέλη στην Αρχή. Ενώ, αν οι Κανονισμοί από πλευράς της Αρχής ήταν διαφορετικοί, έτσι που να βάζει ένα μίνιμουμ τέλος κατανάλωσης τουλάχιστον στους αιτητές της τάξης ίσως των £20-£25, σίγουρα οι 800 αιτητές της επαρχίας Πάφου ίσως να ήταν 80 ή και λιγότεροι. Όμως αυτό το πράγμα τους το επέτρεπε μέχρι σήμερα η CΥΤΑ και δεν έκαμε σκέψεις να διαφοροποιήσει τους Κανονισμούς.

Γι' αυτό εμείς δεν μπορούμε να ψηφίσουμε υπέρ αυτής της πρότασης για τροπολογία και είμαστε υπέρ του να γίνει δεύτερη σκέψη και να καλέσουμε την Αρχή να επεξεργαστεί και να διαφοροποιήσει τους υφιστάμενους Κανονισμούς. Γιατί και από την άλλη, αν δώσουμε την ευκαιρία στον ιδιωτικό τομέα, χωρίς κανέναν απολύτως έλεγχο, να εισάγει και να εμπορεύεται αυτές τις συσκευές, είναι ακριβώς εδώ που θα τραυματίσουμε το δημόσιο συμφέρον.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ευσταθίου.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Εκείνο που διερωτώμαι ειλικρινά είναι το εξής: Μέχρι πρότινος οι τηλεφωνικές συσκευές και τα άλλα μέσα τηλεπικοινωνίας ανήκαν στην Αρχή Τηλεπικοινωνιών και, όταν κάποιος από εμάς ζητούσε τη βοήθεια της Αρχής, γιατί κάτι ήθελε μια επιδιόρθωση, ερχόταν το συνεργείο της Αρχής και χρέωνε εκείνα που χρέωνε και το διόρθωνε. Πρόσφατα αυτά ιδιωτικοποιήθηκαν. Αν σήμερα πάθει κάτι το τηλέφωνό μου, θα ειδοποιήσω κάποιο τεχνικό απ' έξω, τη συσκευή μου θα την αγοράσω από την αγορά και έτσι μετατίθεται πλέον το κέντρο της εξυπηρέτησης αλλού. Υπάρχει όμως αυτό το συνεργείο και είναι πολυάνθρωπο. Δηλαδή, υπάρχουν δεκάδες, εκατοντάδες άνθρωποι που συνιστούν το τεχνικό προσωπικό της Αρχής Τηλεπικοινωνιών, του οποίου η αποστολή είναι να εξυπηρετεί όλους εκείνους οι οποίοι έχουν τις συσκευές. Με την πρακτική που ακολουθήθηκε, όπως είπα, αυτό το έργο μετατέθηκε στον ιδιωτικό τομέα.

Τώρα φαίνεται ότι και εκείνα τα λίγα τηλέφωνα που έμειναν, τα τηλέφωνα δημόσιας χρήσης που δεν είναι εμπορικά, αποσκοπούν στο να εξυπηρετήσουν τον άνθρωπο που χρειάζεται μια τηλεφωνική επικοινωνία σε ακατάλληλη ώρα και μπαίνει σ' ένα θάλαμο για να τηλεφωνήσει ή εκείνον που επείγεται να επικοινωνήσει με κάποιον. Όταν χαλούν αυτά, θα καλούμε απ' έξω, φαίνεται, τους ιδιώτες τεχνικούς να τα διορθώνουν και θα ήθελα να πληροφορηθώ με ποια λογική ο προηγούμενος ομιλητής μας είπε ότι θα γίνει εξοικονόμηση δημόσιου χρήματος. Θα αδρανοποιηθεί απλούστατα ένας μεγάλος αριθμός τεχνικών οι οποίοι θα πληρώνονται τους μισθούς τους και δε θα εργάζονται πλέον και επιπρόσθετα η Αρχή θα πληρώνει τεράστια κονδύλια σε ιδιώτες που για λογαριασμό της θα κάμνουν τις εξυπηρετήσεις αυτές. Αυτή είναι η απορία την οποία είχα να διατυπώσω. Βεβαίως δεν έφθασα στο σημείο να πω ότι απορώ και εξίσταμαι, αλλά τουλάχιστον απορώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απορείς, χωρίς να εξίστασαι.

Ο κ. Μούσκος.

Α. ΜΟΥΣΚΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου, γιατί θα είμαι σύντομος. Νομίζω ότι υπάρχει μια μεγάλη παρεξήγηση στο θέμα αυτό. Δε μιλούμε για τηλεφωνικούς θαλάμους εξωτερικού χώρου, κύριε Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι: μιλούμε για κερματοδέκτες οι οποίοι εγκαθίστανται εσωτερικά. Οπότε ο κόσμος ο οποίος θέλει να τους χρησιμοποιήσει είναι ελεύθερος να τους χρησιμοποιήσει, αφού βάλει πάλι το κέρμα του. Και με αυτό τον τρόπο η CΥΤΑ δεν έχει να πληρώσει και δεν έχει νεκρωμένο κεφάλαιο σε κερματοδέκτες οι οποίοι, όπως έχει αναφερθεί, στοιχίζουν £500 έκαστος. Που σημαίνει ότι, αν η CΥΤΑ έχει εκατοντάδες, τότε μιλούμε για κεφάλαιο πολλών χιλιάδων λιρών το οποίο δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει. Γι' αυτό το λόγο εμείς πιστεύουμε ότι, αν περάσει αυτή η τροποποίηση και αυτοί οι Κανονισμοί, ακριβώς εξυπηρετούμε το δημόσιο συμφέρον και γι' αυτό εμείς ως Δημοκρατικός Συναγερμός υποστηρίζουμε την έγκριση αυτών των Κανονισμών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλες πρωτολογίες;

Ο κ. Μιχαηλίδης.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα πρέπει εδώ να επαναλάβουμε ότι η CΥΤΑ θα συνεχίσει να εγκαθιστά σε καίρια σημεία της νήσου τηλεφωνικούς θαλάμους εξωτερικού χώρου. Μιλούμε σ' αυτή την τροποποίηση των Κανονισμών για εσωτερικούς χώρους,, δε μιλούμε για εξωτερικούς χώρους. Τον έλεγχο των εξωτερικών χώρων θα εξακολουθήσει να τον έχει η CΥΤΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Έχει λεχθεί ότι θα είναι προς το δημόσιο συμφέρον η μεταβίβαση αυτής της δουλειάς στον ιδιωτικό τομέα. Γιατί; Γιατί στοιχίζει £500 η κάθε συσκευή και, αν έχουμε 100 συσκευές, θα στοιχίζουν £50,000, άρα είναι νεκρό κεφάλαιο.

Εγώ δε συμφωνώ με αυτή τη συλλογιστική, γιατί τις £500 ή τις £800 ή τις £1,000 που θα στοιχίσει στον ξενοδόχο αυτή η συσκευή -γιατί από τον ιδιωτικό τομέα σίγουρα θα την αγοράσει πιο ακριβά ή το ίδιο τουλάχιστον-θα τις μεταβιβάσει υπό μορφή χρέωσης στους ενοίκους του ξενοδοχείου ή στον πελάτη του καταστήματος ή της υπεραγοράς. Άρα, έμμεσα θα μεταφέρουμε το βάρος από την Αρχή στον καταναλωτή.

Και διερωτώμαι: Οργανισμοί δημόσιου συμφέροντος, όπως είναι η CΥΤΑ ή η Αρχή Ηλεκτρισμού, δεν πρέπει να έχουν ουδεμία ζημιογόνα δραστηριότητα; Θα έχουν και ζημιογόνες -και είναι ελάχιστες- και έχουν και πολλές άλλες κερδοφόρες. Και υπάρχει αυτή η συνύπαρξη, για να καλύπτει η μια την άλλη. Άρα, πιστεύω ότι απλώς μεταφορτώνουμε κόστος από την Αρχή στους ιδιώτες, στους πελάτες των ξενοδοχείων, των υπεραγορών κτλ. Και θα έχουμε αναμφίβολα και αύξηση της χρέωσης. Αν δηλαδή ο κερματοδέκτης σήμερα παίρνει μισό σελίνι ή ένα σελίνι, αύριο θα παίρνει τέσσερα σελίνια, γιατί θα πρέπει να καλυφθεί το κόστος αγοράς της συσκευής. Δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά. Γι' αυτό πιστεύω ότι είναι λανθασμένη προσέγγιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαγεωργίου που δεν πρωτολόγησε.

Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου. Συμπληρώνοντας αυτά που ανέφερε ο κ. Χρίστου ...

(Ακούονται σχόλια από τους Βουλευτές.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Από το βήμα, κύριε Παπαγεωργίου. Η θέση σας εκεί είναι μόνο ως Γραμματέα.

Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Ναι, κύριε Πρόεδρε,

Συμπληρώνοντας αυτά που ανέφερε ο κ. Χρίστου, λέω ότι ένα βασικό θέμα το οποίο πρέπει να εξεταστεί από τη CΥΤΑ και για το οποίο πρέπει να ενημερωθεί και το κοινό και προπαντός η Βουλή είναι ποιο είναι το ποσοστό

κέρδους το οποίο θα δικαιούται να χρεώνει ο ιδιοκτήτης αυτού του κερματοδέκτη και πόσα θα κερδίζει εκμεταλλευόμενος είτε το θαμώνα της δισκοθήκης ή του εστιατορίου είτε τον τουρίστα ο οποίος θα βρίσκεται εκεί και θα χρησιμοποιεί αυτό τον τηλεφωνικό κερματοδέκτη. Και αυτό είναι βασικό σημείο και, ενώ ρωτήθηκε η Αρχή, δε μας είπε ότι θα υπάρχει οποιοσδήποτε έλεγχος στο ποσοστό του κέρδους που θα δικαιούται ο ιδιοκτήτης αυτού του μηχανισμού να εξασφαλίσει από τη χρήση αυτού του κερματοδέκτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχω την εντύπωση ότι δεν πρόκειται οι μεν να πείσουν τους δε, αλλά, αν θέλετε να ακούσουμε και άλλα επιχειρήματα υπέρ και κατά, να συνεχίσουμε.

Ο κ. Χατζηγιάννης.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Απλώς, κύριε Πρόεδρε, παίρνω το λόγο, για να τονίσω ότι το επιχείρημα του κ. Χρίστου δεν είναι σωστό, γιατί αναφορικά με τους πελάτες των ξενοδοχείων υπάρχει η νομοθεσία περί ΚΟΤ η οποία επιτρέπει στα ξενοδοχεία να πληρώνουν περισσότερα οι ξένοι. Και άρα λοιπόν εκεί έχουν πλήρη εξυπηρέτηση οι πελάτες, αλλά, επαναλαμβάνω, πληρώνουν περισσότερα από τη μονάδα που είναι χρεωμένη μέσω της ΣΥΤΑ. Η μόνη λοιπόν ζημιά θα είναι η νέκρωση του κεφαλαίου της Αρχής Τηλεπικοινωνιών, η οποία θα εμποδιστεί να εφαρμόσει το πρόγραμμά της.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλες πρωτολογίες;

Ο κ. Μακρίδης είχε ζητήσει το λόγο.

Ι. ΜΑΚΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, διερωτώμαι πόσες φορές στην καθημερινή μας ζωή χρειαζόμαστε να χρησιμοποιήσουμε αυτούς τους κερματοδέκτες. Σπάνιες φορές, απ' ό,τι γνωρίζουμε. Αλλά έστω και τώρα με τη φιλελευθεροποίηση οπωσδήποτε θα ενθαρρυνθεί ο ιδιωτικός τομέας να τοποθετήσει έστω και με το κίνητρο του απλού κέρδους πάμπολλους και πάμφθηνους και πιστεύω ότι ευκολότερα θα εξυπηρετείται το κοινό, αντί να δυσκολεύεται. Αυτό ήθελα να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δυο διαφωνίες. Λέχθηκε ότι με βάση την περί ΚΟΤ νομοθεσία τα ξενοδοχεία δικαιούνται να χρεώνουν περισσότερες μονάδες. Ναι, όταν υπάρχει χρήση τηλεφωνητή. Εδώ μιλάμε για κερματοδέκτες, κύριε Πρόεδρε είναι για άλλο θέμα που μιλάμε. Αυτό είναι το πρώτο.

Δεύτερο, λέχθηκε ότι οι συσκευές θα είναι πιο φτηνές, θα αγοράζονται περισσότερες και έτσι θα εξυπηρετείται περισσότερο ο κόσμος. Λάθος. Οι συσκευές τώρα δεν πληρώνονται καθόλου. Είναι μόνο £2 τα τέλη εγκατάστασης. Ο καταναλωτής και αυτός που την εγκαθιστά στο κατάστημά του τίποτε δεν πληρώνουν. Τώρα εξυπηρετείται ο κόσμος περισσότερο. Αργότερα θα τις πληρώνει και τις συσκευές και τις επισκευές και θα στοιχίζει ο κούκος αηδόνι.

Όμως, επειδή το θέμα είναι δημόσιου συμφέροντος και δημόσιου ενδιαφέροντος, διερωτώμαι πώς υπηρετείται το δημόσιο συμφέρον, όταν μια υπηρεσία η

οποία λειτουργεί πολύ καλά καταργείται και όταν θα στερηθεί αυτές τις υπηρεσίες ο κόσμος και θα επιβαρυνθούν οι πολίτες και οι καταναλωτές. Γιατί; Για να κάμει περισσότερα κέρδη η CΥΤΑ; Και να τα κάνει τι; Γιατί, αν με αυτή τη λογική θα κάμνουν μόνο κερδοφόρες επιχειρήσεις οι οργανισμοί δημόσιας ωφέλειας, θα φθάσουμε και στο συμπέρασμα ότι πρέπει να κλείσουμε και τα νοσοκομεία, γιατί οικονομικά είναι και αυτά ασύμφορα στο κράτος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να δω ποιοι δεν έχουν πρωτολογήσει.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Δεν είναι θέμα να κάμει κέρδος η CΥΤΑ. Η CΥΤΑ, κάμνοντας κέρδος με μια δραστηριότητα, μπορεί να μειώσει τα τέλη της και να ωφεληθεί το κοινό γενικότερα και ευρύτερα. Το θέμα δεν είναι ότι, επειδή η CΥΤΑ καταργεί μια υπηρεσία ή μειώνει τη δραστηριότητά της σε μια υπηρεσία, θα καταστεί κερδοφόρος οργανισμός. Αλλά, αν μειώσει το κόστος της γενικά η CΥΤΑ, σημαίνει ότι ωφελείται το κοινό, γιατί θα έλθει να μειώσει και τα τέλη της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εξάλλου είναι και τα ταμεία συντάξεων της CΥΤΑ, κύριε Ιεροδιακόνου.

Ο κ. Πιττοκοπίτης.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πρέπει να αποκαταστήσουμε την αλήθεια για μερικά πράγματα. Το λιγότερο οι συνάδελφοι κύριοι Βουλευτές εδώ θα πρέπει να με πιστώσουν με το ότι είμαι και συνδικαλιστής και δε δέχομαι ότι στην Αρχή Τηλεπικοινωνιών υπάρχει πλεονάζον προσωπικό ή ότι θα πλεονάσει προσωπικό λόγω διαφοροποίησης αυτών των τηλεφωνικών θαλάμων. Αυτή τη στιγμή η Αρχή Τηλεπικοινωνιών έχει ακόμα έλλειψη προσωπικού και μπορώ να καχίσω την Αρχή Τηλεπικοινωνιών από αυτό το βήμα εδώ, γιατί δεν προσφέρει τη σωστή εξυπηρέτηση για συντήρηση που πρέπει να προσφέρει όσον αφορά την ύπαιθρο. Μακάρι να εξοικονομηθεί προσωπικό, ούτως ώστε να μπορέσει να μετατεθεί στις περιοχές της υπαίθρου, για να δώσουμε πράγματι πιο σωστή υπηρεσία στον πολίτη.

Πέραν αυτού, ενώ η προσπάθειά μας θα πρέπει να είναι σ' αυτό τον τόπο να δοθεί τηλέφωνο και στον τελευταίο πολίτη, προσπαθούμε σήμερα με αυτό τον τρόπο να εγκαταστήσουμε εσωτερικούς κερματοδέκτες μέχρι και μέσα στο σπίτι μας, γιατί δικαιολογείται αυτό τώρα το καλοκαίρι, αφού στην Πάφο θα έλθει μια οικογένεια φιλοξενούμενή μας και για να μη χρησιμοποιεί το τηλέφωνό μας θα τους λέμε «χρησιμοποιήστε, σας παρακαλώ, το κίτρινο κουτί».

Είναι σωστό και προστατεύουμε πράγματι το δημόσιο χρήμα με το να πληρώνει ένας δημόσιος οργανισμός £500 για να δώσει αυτή τη συσκευή και να παίρνει μόνο £3 συν πάντοτε δωρεάν τα έξοδα συντήρησης; Γιατί άκουσα συνάδελφο προηγουμένως να λέει ότι συντηρούνταν αυτά τα τηλέφωνα με κάποια χρέωση. Κανένα τηλέφωνο και καμιά υπηρεσία που προσφέρει η Αρχή Τηλεπικοινωνιών για σκοπούς συντήρησης δε χρεώνεται. Και απλώς ρωτώ: Για ένα κέρμα σε κάποιο σπίτι, σε κάποιο κερματοδέκτη στον Κάτω Πύργο θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν δυο άνθρωποι με κόστος £80 από την Πάφο, για να πάνε σ' εκείνο το σπίτι και να βγάλουν αυτό το κέρμα το στραβό που έριξε κάποιος μέσα;

Εδώ η προσπάθειά μας, κύριοι, πρέπει να είναι να δοθεί στον κάθε πολίτη τηλέφωνο, να υπάρχουν σε όλους τους δημόσιους και εξωτερικούς χώρους οι κερματοδέκτες, για να εξυπηρετείται το κοινό, αλλά δεν μπορεί, πιστεύω, αυτό το Σώμα να υποστηρίξει ότι για τους εσωτερικούς χώρους θα πρέπει να καταβάλλει αυτά τα χρήματα ένας δημόσιος οργανισμός. Πράγματι πιστεύω ότι δεν προστατεύουμε το δημόσιο χρήμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο σε ακόμα ένα-δυο. Ποιοι άλλοι θέλουν να μιλήσουν; Επειδή διαρκώς ακούμε νέα επιχειρήματα και τα νέα επιχειρήματα φέρνουν νέους ομιλητές, για να κλείσει το θέμα, ο κ. Πρέντζας, ο κ. Κατσουρίδης, ο κ. Μιχαηλίδης και ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ήταν να εισηγηθώ ότι εξαντλήθηκε το θέμα, αλλά ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά. Θα εξαντληθεί μετά τους τέσσερις ομιλητές.

Ο κ. Πρέντζας.

P. ΠΡΕΝΤΖΑΣ:

Απλώς, κύριε Πρόεδρε, το μόνο που ήθελα να πω είναι ότι τα επιχειρήματα που εξέφρασε ο προηγούμενος ομιλητής, ο κ. Πιττοκοπίτης, ήταν ακούσιως πειστικά για να ταχθεί κανένας εναντίον. Γιατί φανταστείτε ποιος ιδιώτης επιχειρηματίας θα πάει να φτιάξει τη συσκευή με το στραβό κέρμα στον Κάτω Πύργο και να πληρώσει £80 ζημιά, για να έχουν οι Τήλλυροι τηλέφωνο. Υποθέτω ότι αυτό που θα γίνει θα είναι ότι θα στερηθεί αυτός που δεν έχει ιδιωτικό φορητό τηλέφωνο τη δυνατότητα να επικοινωνήσει, εκτός αν επιστρέψει στο σπίτι του ή αν πάει στο σπίτι κάποιου γνωστού του, για να του παράσχει αυτή την υπηρεσία. Φοβούμαι ότι το δημόσιο συμφέρον δεν προστατεύεται, αλλά αντίθετα ζημιώνει, γιατί όλο το κόστος της εγκατάστασης, της επιδιόρθωσης, της συντήρησης αυτών των συσκευών θα πάει στους φτωχότερους, σ' αυτούς που τους είναι δυσκολότερο να έχουν το φορητό τους τηλέφωνο, σ' αυτούς που περισσότερο θα έχουν ανάγκη το δημόσιο κερματοδέκτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσουρίδης.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή αρκετοί συνάδελφοι αντιλαμβάνομαι ότι δε θεωρούν αναγκαία τη συνέχιση της συζήτησης, γιατί μπορεί το θέμα να μην είναι σοβαρό, κατά την άποψή τους, θέλω να πω ότι μπορεί το συγκεκριμένο θέμα να μη χρειάζεται τόσο πολλή συζήτηση, αλλά σήμερα συζητούμε και μια φιλοσοφία και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το επόμενο που θα ακούσουμε εδώ είναι η ανάγκη ιδιωτικοποίησης του συνεργατισμού. Λέχθηκε ότι ρίχνουμε το κόστος των δημοσίων οργανισμών. Ο πιο εύκολος τρόπος να μην έχουν κανένα κόστος είναι να τους καταργήσουμε. Οι δημόσιοι οργανισμοί υπάρχουν για να πραγματοποιούν κέρδος για τον εαυτό τους; Ούτε το κράτος δεν υπάρχει γι' αυτό το σκοπό. Υπάρχει, για να χρησιμοποιεί το οποιοδήποτε πλεόνασμα και κέρδος υπέρ του κοινωνικού συνόλου. Και κατά συνέπεια, αν μια συγκεκριμένη υπηρεσία της Αρχής Τηλεπικοινωνιών της δημιουργεί επιπρόσθετο κόστος, αλλά εξυπηρετεί το κοινωνικό σύνολο, τον ξεχωριστό πολίτη, τότε πρέπει να προχωρήσει και να προσφέρει αυτή την υπηρεσία η Αρχή. Εκείνο που γίνεται αυτή τη στιγμή -και να μην κλείνουμε

τα μάτια μας και είναι κρίμα που δεν μπορούμε να πείσουμε ο ένας τον άλλο-είναι ότι θα δοθεί σε ορισμένους, σε μια ελάχιστη μερίδα του κοινωνικού συνόλου ακόμα μια ευκαιρία να κερδοσκοπήσει. Είναι ξεκάθαρο ότι δεν μπορούν να ελεγχθούν τα κέρδη, λέχθηκε εδώ.

Η έννοια, κατά τη δική μας άποψη, του δημόσιου συμφέροντος και στην περίπτωση της κοινωνικοποίησης οποιασδήποτε υπηρεσίας και στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησής της είναι μία: Η εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και του ξεχωριστού πολίτη. Κι εγώ ειλικρινά δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν μπορούμε να πείσουμε ο ένας τον άλλο. Απλώς επειδή πήραμε θέση; Πρέπει να τα θεωρούμε συγκεκριμένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μίχαηλίδης.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα έχει εξαντληθεί οπωσδήποτε. Έχουν λεχθεί και τα υπέρ και τα κατά. Θα ήθελα μόνο να αναφέρω δυο θέματα τα οποία έχουν τεθεί. Το ένα είναι τι θα κάμει τα κέρδη η CΥΤΑ. Απλώς θα έλεγα ότι τα χρήματα θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει, για να συνεχίσει η CΥΤΑ την αναπτυξιακή της πολιτική και τα αναπτυξιακά της προγράμματα με στόχο την ισορροπημένη, θα έλεγα, ανάπτυξη των αστικών και των αγροτικών περιοχών σε όλη την έκταση του νησιού, πράγμα το οποίο ακόμα δεν έχει συμπληρωθεί. Υπάρχουν πάρα πολλά τα οποία πρέπει να γίνουν για να καλυφθούν απομακρυσμένες περιοχές και θα μπορούσαν αυτά τα χρήματα και ακόμα και άλλα, τα οποία θα μπορούσαν να εξοικονομηθούν, να χρησιμοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Το άλλο το οποίο ήθελα να αναφέρω είναι ότι σε μια και μόνη επαρχία, την επαρχία της Πάφου, υπάρχουν 800 περίπου επίδοξοι συνδρομητές οι οποίοι αναμένουν να τους τοποθετήσει η CΥΤΑ αυτά τα τηλέφωνα. Αυτών των 800 συνδρομητών είμαι βέβαιος ότι με την υιοθέτηση αυτών των Κανονισμών θα μειωθεί ο αριθμός τους στους 200 και άρα αυτοί οι 200 ή 100, όσοι κι αν είναι, οπωσδήποτε θα εύρουν τρόπο, αν εξακολουθούν να θέλουν τα τηλέφωνα, να ξοδέψουν τις £500 από την τσέπη τους. Δεν είναι ανάγκη να επιβαρυνθεί η CΥΤΑ, γιατί η CΥΤΑ μπορεί να τους χρεώνει και £500, όμως αυτοί είμαι βέβαιος ότι με την εξέλιξη της ελεύθερης αγοράς τα τηλέφωνα αυτά, ενώ σήμερα θα τα αγοράσουν από τη CΥΤΑ £500, στη συνέχεια θα τα βρουν £300 ή ακόμα και £200, ίσως και πιο λίγα, γιατί η ελεύθερη αγορά βρίσκει τρόπους να τα εισάγει από άλλες χώρες τις οποίες η CΥΤΑ ίσως να μην έχει εντοπίσει. Το έχουμε δει αυτό το παράδειγμα με τα άλλα τηλέφωνα τα οποία έχουν φιλελευθεροποιηθεί και έτσι βρίσκουμε πολύ πιο φτηνά τηλέφωνα από αυτά τα οποία είχαν ήδη δοθεί στην αγορά, όταν η CΥΤΑ είχε υπό τον έλεγχό της τα τηλέφωνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν προχωρήσω στην ψηφοφορία και χωρίς να υπεισέρχομαι στο θέμα το οποίο συζητούμε, θα ήθελα να τονίσω ότι θα έχουμε την ευκαιρία να τοποθετήσουμε γενικότερα σε θέματα πολιτικής της CΥΤΑ, όταν θα κατατεθούν κοντά μας οι προϋπολογισμοί της CΥΤΑ, και εκεί πιστεύω θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε ευρύτερα το θέμα της πολιτικής των ημικρατικών οργανισμών.

Τώρα θα ήθελα ...

Κύριε Χρυσοστόμου ...

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Διαδικαστικά, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λέχθηκε ότι διαδικαστικά έκλεισε η συζήτηση.

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Όχι, δεν είναι για τη συζήτηση. Θα παρακαλούσα τους συναδέλφους, επειδή πριν από λίγο μιλούσαμε για το Νόμο περί Επίσημων Γλωσσών, αντί ΣΥΤΑ να λέμε ΑΤΗΚ. Να χρησιμοποιούμε ελληνική λέξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Προχωρούμε στην ψηφοφορία για τους Κανονισμούς.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

26, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

21.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Έχει κάνει ακόμα ένα βήμα η ιδιωτικοποίηση με 26 ψήφους υπέρ και 21 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Συντάξεις και Χορηγήματα σε Υπαλλήλους της Αρχής) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΑ ΣΕ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμησ Ευθυμίου

Πάυλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 42 του περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών Νόμου, τροποποιούνται οι αντίστοιχοι Κανονισμοί για συντάξεις και χορηγήματα σε υπαλλήλους της Αρχής, ώστε οι υπάλληλοι οι οποίοι πριν από την αφυπηρέτησή τους από την Αρχή είχαν επιλέξει το Ταμείο Συντάξεων των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αντί για το Σχέδιο Συντάξεων της Αρχής, να δικαιούνται να ενταχθούν στο Σχέδιο της Αρχής, εφόσον το επιθυμούν.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν κατατεθεί από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές, υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το αμέσως επόμενο θέμα είναι «Οι περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Ντίνος Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Νίκος Πιττοκοπίτης

Ανδρέας Μούσκος

Ισίδωρος Μακρίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Παύλος Παπαγεωργίου

Κίκης Καζαμίας

Θάσος Μιχαηλίδης

Δημήτρης Ηλιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 1991. Στη συνεδρίαση αυτή προσήλθαν και ανέλυσαν τις πρόνοιες των Κανονισμών αυτών εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

Σκοπός των Κανονισμών που προτείνονται, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 24 της περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς νομοθεσίας, είναι ο καθορισμός ειδικού εντύπου με το οποίο θα υποβάλλεται αίτηση για παροχή άδειας οδικής χρήσης ιδιωτικού λεωφορείου σε πολύτεκνη οικογένεια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, θεωρώντας τους υπό αναφορά Κανονισμούς το άμεσο αποτέλεσμα σχετικής νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία δίδεται στις πολύτεκνες οικογένειες το δικαίωμα απόκτησης ιδιωτικού λεωφορείου, συμφωνεί με τους σκοπούς τους, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν νομοτεχνικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές, υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα, που είναι «Οι περί Ελεγκτικής Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία. Επίσης αποσύρθηκαν και οι περί Πολιτικής Άμυνας (Γενικοί) Κανονισμοί του 1991.

Το τελευταίο θέμα είναι η Έκθεση για τα έγγραφα που κατατέθηκαν στη Βουλή στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1991 από τους Υπουργούς Οικονομικών, Παιδείας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Συγκοινωνιών και Έργων και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, σύμφωνα με τα άρθρα 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 και του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΣΤΙΣ 13, 20 ΚΑΙ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 1991 ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 3 (1)(α) ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ) ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1985 ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1985

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος	Ανδρέας Φιλίππου
Αλέκος Μαρκίδης	Τάσσος Παπαδόπουλος
Ανδρέας Γεωργίου	Νίκος Μουσιούττας
Γιαννάκης Κασουλίδης	Μάρκος Κυπριανού
Νίκος Κατσουρίδης	Τάκης Χατζηδημητρίου
Αβραάμ Αντωνίου	Ρένος Πρέντζας
Κίκης Καζαμίας	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τα πιο πάνω έγγραφα σε τρεις συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στις 26 Ιουνίου και στις 3 και 8 Ιουλίου 1991. Και στις τρεις συνεδρίες ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Με τα πιο πάνω έγγραφα, τα οποία κατατέθηκαν στη Βουλή στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1991 από τους Υπουργούς Οικονομικών, Παιδείας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Συγκοινωνιών και Έργων και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 και του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985, σκοπείται η πρόσληψη ή η παράταση των υπηρεσιών αριθμού έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία και σε νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου. Στο στάδιο της εξέτασης των πιο πάνω εγγράφων παρευρέθησαν στις συνεδρίες της Επιτροπής ο Υπουργός Οικονομικών και υπηρεσιακοί παράγοντες του Υπουργείου του, οι οποίοι κυρίως ανέλυσαν την κυβερνητική πολιτική που εφαρμόζεται στα ζητήματα πρόσληψης εκτάκτων στον κρατικό μηχανισμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής, στις 30 Απριλίου 1991 εργοδοτούνταν στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία 2,647 άτομα ως έκτακτοι υπάλληλοι και οι ετήσιες δαπάνες για το προσωπικό αυτό ανέρχονταν σε £11,420,000. Από τους υπαλλήλους αυτούς 967 υπηρετούν έναντι κενών θέσεων και οι δαπάνες εργοδότησής τους καλύπτονται από εξοικονομήσεις στα κονδύλια των αντίστοιχων κεφαλαίων κάτω από τα οποία προνοούνται οι μόνιμες θέσεις.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού μελέτησε ξεχωριστά κάθε πρόταση που έγινε για τους πιο πάνω σκοπούς και σημείωσε τους λόγους για τους οποίους κρίνονται αναγκαίες οι εν λόγω προσλήψεις ή παρατάσεις, αλλά και την ως τώρα εφαρμοζόμενη κυβερνητική πολιτική, φρονεί ότι ο θεσμός της πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων γενικά καταστρατηγείται, αφού δεν τηρούνται αυστηρά οι όροι και οι προϋποθέσεις που ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Συνεπώς η Επιτροπή φρονεί ότι εγείρεται θέμα επείγουσας αναθεώρησης της ισχύουσας νομοθεσίας και της κυβερνητικής πολιτικής στα θέματα πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό, για να αποτραπεί το ενδεχόμενο διαιώνισης μιας κατάστασης με την επίκληση ίσως και της σύμπραξης της Βουλής. Επειδή όμως τα χρονικά περιθώρια που προσφέρονται δεν επαρκούν για τη διεξοδική μελέτη και ριζική αντιμετώπιση του θέματος, η Επιτροπή είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να μην εισηγηθεί την απαγόρευση των προσλήψεων που προτείνονται ως το τέλος του τρέχοντος χρόνου, προειδοποιώντας συνάμα την κυβέρνηση να μην προβεί σε οποιεσδήποτε άλλες προσλήψεις, μέχρι να εξεταστούν οριστικά τα γενικότερα ζητήματα που εγείρονται. Συναφώς η Επιτροπή δηλώνει την πρόθεσή της να επανεξετάσει το όλο θέμα το προσεχές φθινόπωρο, ελπίζοντας ότι ως τότε θα επινοηθούν και θα εισαχθούν οι αναγκαίοι περιορισμοί για την οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος.

Τέλος η Επιτροπή, επισημαίνοντας ότι πολλές προτάσεις για πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων γίνονται στην ουσία κατά σαφή παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας (όπως είναι η πρόσληψη εκτάκτων έναντι μόνιμων κενών θέσεων ή

γιατί δεν υπάρχουν σχέδια υπηρεσίας για μια θέση ή γιατί υπάρχουν, αλλά τα πρόσωπα που υπηρετούν έναντι των σχετικών θέσεων δεν έχουν τα σχετικά προσόντα), δηλώνει επίσης από τώρα την άρνησή της να δεχθεί και να συστήσει τέτοιες παράνομες, κατά τη γνώμη της, προσλήψεις και τούτο ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διαφοροποίηση στην κυβερνητική πολιτική αναφορικά με τα ζητήματα αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Αντωνίου.

A. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δε διαφωνούμε με την όλη αντιμετώπιση του προβλήματος όπως προτείνεται στην Έκθεση και πραγματικά παραδεχόμαστε ότι υπάρχει πρόβλημα το οποίο η Βουλή πρέπει να ρυθμίσει. Παρά ταύτα θα ήθελα να επισύρω την προσοχή του Σώματος σε μια φράση η οποία, κατά την άποψή μας, θα δημιουργήσει δυσκολίες πιθανώς και προβλήματα και η φράση είναι σε ό,τι αφορά την προειδοποίηση προς την κυβέρνηση να μην προβεί σε οποιεσδήποτε άλλες προσλήψεις μέχρι να εξεταστούν οριστικά τα γενικότερα ζητήματα που εγείρονται.

Συμφωνούμε ότι η κυβέρνηση δεν πρέπει να προχωρήσει σε προσλήψεις, αλλά, κατά τη γνώμη μας, η απόλυτη αυτή τοποθέτηση είναι πιθανόν να προκαλέσει προβλήματα. Συνεπώς θα εισηγούμαστε να υπάρξει μια ελαστικότητα, προσθέτοντας ότι δε θα γίνουν προσλήψεις παρά μόνον σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αντωνίου, αν μου επιτρέπετε, εδώ μια παρέμβαση. Δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται παρόμοια διαμαρτυρία προς την κυβέρνηση και οι συνάδελφοι από την παλιά Βουλή θυμούνται ότι παρόμοιες Έκθεσεις και διαμαρτυρίες είχαν γίνει για τον ίδιο σκοπό και ότι κάποια κριτήρια τα οποία είχαν τεθεί δεν ετηρούντο. Πιστεύω ότι δε χρειάζεται μια τέτοια προσθήκη, διότι, αν πράγματι είναι εξαιρετικές οι περιπτώσεις, σίγουρα έχει αρκετή ωριμότητα αυτό το Σώμα για να αντιληφθεί την αναγκαιότητα.

Νομίζω, για να εκφέρω τουλάχιστον μια γνώμη, ότι η Έκθεση αυτή έχει καλώς. Ας ακούσουμε και τις απόψεις των άλλων συναδέλφων.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

T. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο αγαπητός συνάδελφος, ο κ. Αντωνίου, δεν έχει σημειώσει ότι η φράση εκφράζει την άρνηση της Επιτροπής να δεχθεί και να συστήσει τέτοιες παράνομες προσλήψεις. Μιλούμε για παράνομες προσλήψεις και είναι παράνομη η κυβέρνηση. Μέσα στη δεσμίδα των εγγράφων που μας έχουν δώσει σε αρκετές περιπτώσεις, που δεν είναι του παρόντος να τις αναφέρω, λέει η κυβέρνηση: «Δεδομένου ότι η Βουλή δεν ενέκρινε τις οργανικές θέσεις που ζητήσαμε στον προϋπολογισμό, προσλαμβάνουμε εκτάκτους». Αυτό είναι όχι μόνο παρανομία αλλά και πρόκληση έναντι της Βουλής, το να δηλώνει δηλαδή η κυβέρνηση ότι «για να παρακάμψουμε όσα η Βουλή εν τη σοφία της αποφάσισε ...». Και είναι σ' αυτές τις περιπτώσεις παρανομίας που αναφέρεται η φράση. Νομίζω έτσι γράφει εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Θέλω να εγείρω το ίδιο σημείο, ότι δηλαδή αναφέρεται στις περιπτώσεις που είναι παράνομες οι προσλήψεις. Εξάλλου, για να γίνει πρόσληψη εκτάκτου, πρέπει να κατατεθούν έγγραφα στη Βουλή και χρειάζεται η έγκριση της Βουλής. Άρα, αν η κυβέρνηση προβεί σε προσλήψεις, χωρίς να εγκριθούν από τη Βουλή, αυτό είναι παράνομη ενέργεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αντωνίου.

Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Όσον αφορά το σημείο που εγείρει ο κ. Παπαδόπουλος, σίγουρα έχει δίκαιο. Δηλαδή ούτε εμείς υποστηρίζουμε να υπάρξουν προσλήψεις οι οποίες σαφώς θα είναι αντίθετες από τις πρόνοιες ή τους Κανονισμούς. Όμως θέλω να είμαι συγκεκριμένος. Μιλώ για το τι αναφέρεται στη σελίδα 2 και αναφέρεται σαφώς το εξής: «Η Επιτροπή είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να μην εισηγηθεί την απαγόρευση των προσλήψεων που προτείνονται ως το τέλος του τρέχοντος χρόνου, προειδοποιώντας συνάμα την κυβέρνηση να μην προβεί σε οποιοσδήποτε άλλες προσλήψεις, μέχρι να εξεταστούν οριστικά τα γενικότερα ζητήματα που εγείρονται».

Συνεπώς εδώ, κατά την άποψή μου, είναι εντελώς απαγορευτική η φράση αυτή και είναι πάνω σε αυτό ακριβώς το σημείο που θα ήθελα να υπάρξει μια ελαστικότητα, γιατί, αν αύριο για παράδειγμα χρειαστούν δύο γιατροί, τι θα συμβεί; Αν η Βουλή τους εγκρίνει, θα είναι εναντίον της ίδιας της τοποθέτησης που έχει κάμει. Συνεπώς, για να είμαστε και συνεπείς με αυτά που αποφασίζουμε, προτείνω να υπάρξει αυτή η ελαστικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, το πνεύμα της Έκθεσης είναι το εξής: Κάποτε θέλησε αυτή η Βουλή να θέσει τέρμα στην έκτακτη απασχόληση και μάλιστα κατά μαζικό τρόπο μονιμοποίησε χιλιάδες υπαλλήλους. Στην προσπάθειά της να παρεμποδίσει την πρόσληψη νέων εκτάκτων έκαμε νομοθεσία, ώστε ο διορισμός κάθε εκτάκτου να περνά από τη Βουλή. Δυστυχώς, υπάρχει μια κατάχρηση στην άσκηση αυτού του δικαιώματος και είναι αυτό που επισημαίνει η Έκθεση, την κατάχρηση εξουσίας, που μας έχει δημιουργήσει ένα καινούργιο πρόβλημα το οποίο είδαμε όλοι στην προηγούμενη συνεδρίαση της Βουλής. Πολλοί υπάλληλοι που εργάζονται για χρόνια στη δημόσια υπηρεσία με το δίκαιό τους έρχονται και λένε ότι το δημόσιο έχει κάποια υποχρέωση και πρέπει πλέον να δούμε με διαφορετικό πνεύμα και τη δική τους έκτακτη απασχόληση.

Έτσι, αυτό που σημειώνεται σε αυτή την Έκθεση είναι η ανάγκη τερματισμού της άσκησης αυτού του δικαιώματος, που θα έπρεπε να ασκείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Δυστυχώς έγινε κανόνας η έκτακτη απασχόληση και η εξαίρεση δεν ίσχυσε σε καμιά περίπτωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα συνεχίσω την παρέμβασή μου, διότι εδώ τίθεται θέμα κύρους της Βουλής. Επαναλαμβάνω ότι δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται μια τέτοια Έκθεση και

επανελημμένα υπήρξαν αυτές οι καταστρατηγήσεις. Αν θέλουμε να μεταφέρουμε ένα ξεκάθαρο μήνυμα ως Βουλή, ότι δηλαδή δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, πρέπει να είμαστε έντονοι και, πιστεύω, κατηγορηματικοί, όπως είμαστε με αυτή την Έκθεση. Η γνώμη μου είναι πως, αν αφήσουμε κάποιο παράθυρο, πιθανόν να χάσει τη σημασία του το μήνυμα που θέλουμε να μεταφέρουμε ως Βουλή προς την Εκτελεστική Εξουσία.

Θα δώσω το λόγο και σε άλλους συναδέλφους και, αν υπάρχει επιμονή για κάποια τροποποίηση, τότε θα τη θέσω σε ψηφοφορία.

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η Έκθεση της Επιτροπής είναι σαφέστατη και πολύ καλά κάμνει η Επιτροπή να προειδοποιήσει την κυβέρνηση γι' αυτό το θέμα. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι στην Έκθεση αναφέρεται πως σε 967 θέσεις υπηρετούν έκτακτοι έναντι οργανικών θέσεων και υπάρχει και το παράδειγμα του Υπουργείου Υγείας και ειδικά του νοσοκομείου. Επί τρεις ή τέσσερις φορές, αν δεν κάμνω λάθος, δημοσιεύτηκαν οι θέσεις, υπάρχουν θέσεις κενές στον προϋπολογισμό του 1991, αλλά δε γίνονται οι διαδικασίες για πλήρωση αυτών των θέσεων και ανανεώνεται η υπηρεσία αυτών των ανθρώπων με αυτό τον τρόπο. Δεν μπορεί αυτό να συνεχιστεί. Πιστεύω ότι αυτό το πράγμα πρέπει να πάρει τέλος και η κυβέρνηση να προχωρήσει και τουλάχιστον τις οργανικές θέσεις που υπάρχουν στον προϋπολογισμό να τις πληρώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Φιλίππου.

Α. ΦΙΛΙΠΠΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου θα είμαι σύντομος.

Τα θέματα είναι δύο. Πρώτα το γενικότερο θέμα που θέσατε εσείς, ότι δηλαδή μπορούμε να είμαστε απόλυτοι, όπως είναι η εισήγηση της Επιτροπής, και δεν πειράζει που δε θα επιμείνουμε. Νομίζω ότι δεν μπορούμε να το κάνουμε αυτό, διότι στέλνουμε ένα μήνυμα το οποίο ερχόμαστε οι ίδιοι στη συνέχεια και δεν τηρούμε. Επομένως στέκω στην παρατήρηση του συναδέλφου κ. Αβραάμ. Νομίζω ότι πολύ καλά έκανε υποβάλλοντας αυτή την εισήγηση και παρακαλώ και τον Πρόεδρο της Επιτροπής να συμφωνήσει μαζί μας, διότι τη διατύπωση αυτή δεν την είδε η Επιτροπή εκ των υστέρων για να συμφωνήσει. Η διατύπωση, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι ιδιαίτερα αυστηρή και αγγίζει τα όρια της απολυτότητας.

Θα σας δώσω ένα παράδειγμα τελείως πειστικό για το ότι δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί αυτή η προειδοποίηση που θέλουμε να στείλουμε. Αυτή τη στιγμή στη δημοτική εκπαίδευση εργάζονται καθηγητές. Άτομα που σπούδασαν σε πανεπιστήμια και έχουν πάρει πτυχία για να διδάσκουν σε γυμνάσια εργάζονται στη δημοτική εκπαίδευση, διότι η Κύπρος έχει έλλειψη δασκάλων. Δυστυχώς, δεν υπήρξε ο αναγκαίος προγραμματισμός στο παρελθόν και οδηγηθήκαμε σ' αυτή την έλλειψη. Αν το Γενάρη δεν επιτρέψουμε στην κυβέρνηση να συνεχίσει να εργοδοτεί αυτούς τους ανθρώπους, που είναι περίπου 400, θα έχουμε 400 αίθουσες δημοτικών σχολείων χωρίς δάσκαλο.

Επομένως δύο είναι τα θέματα: Είτε στέλνουμε αυτό το μήνυμα και δεν το τηρούμε, όπως είπε ο Πρόεδρος ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν είναι αυτό που είπα, κύριε Φιλίππου. Είναι η δεύτερη φορά που το επαναλαμβάνετε και παρακαλώ. Είπα αν υπάρξει περίπτωση ανωτέρας βίας και αυτό δεν είναι η συνηθισμένη εξαίρεση· είναι κάτι το οποίο ξεφεύγει από τις συνηθισμένες εξαιρέσεις.

Θα ήθελα επίσης να διαβάσω την τελευταία παράγραφο της Έκθεσης: «Συναφώς η Επιτροπή δηλώνει την πρόθεσή της να επανεξετάσει το όλο θέμα το προσεχές φθινόπωρο.» Δε μιλούμε για Γενάρη ή για οτιδήποτε άλλο.

Το λόγο ζήτησε και ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αυτή τη στιγμή μιλώντας, όλοι δεχόμαστε ότι θα υπάρξουν εξαιρέσεις. Ειλικρινά δεν το θεωρώ θέμα τιμής το να αλλάξουμε ή όχι μια φράση, επειδή φτάσαμε και τοποθετηθήκαμε. Και πρέπει να επισημάνουμε το εξής, κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής Οικονομικών: Η Έκθεση έφτασε, χωρίς να τη συζητήσουμε στην Επιτροπή στην τελική της μορφή. Αν τη συζητούσαμε, εγώ έχω την εντύπωση ότι θα γινόταν δεκτό αυτό το πράγμα, που είναι εντελώς λογικό και είναι φυσιολογικό να μιλάς για εκείνες τις εξαιρετικές περιπτώσεις τις οποίες στην πράξη θα δεχτούμε, δηλαδή όταν θα υπάρξουν, όπως αναφέρατε κι εσείς. Δηλαδή έχουμε μια φραστική διατύπωση που είναι πολύ λογική και πιστεύω ότι ο καθένας εδώ μέσα αναγνωρίζει ότι τίποτε το κακό δεν υπάρχει αν μπει το «σε εξαιρετικές περιπτώσεις». Αλλά έχει αναγορευθεί σε θέμα τιμής το ποιος υποχωρεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, διότι και πάλι υπάρχει μια παρανόηση και πρέπει να μη συζητούμε κατά κάποιο τρόπο εκτός θέματος. Όταν λέμε από τη μια μεριά «εξαιρετικές περιπτώσεις», πρόκειται για μια εξαίρεση. Όταν λέμε ότι, αν η κυβέρνηση επικαλεστεί λόγους ανωτέρας βίας, το Σώμα θα τους εξετάσει, είναι κάτι άλλο. Γι' αυτό το λόγο δε νομίζω ότι, αν η κυβέρνηση ποτέ επικαλεστεί λόγους ανωτέρας βίας, θα επιλέξει αυτή την τοποθέτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου, ο κ. Ευσταθίου και ο κ. Πιττοκοπίτης.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Αυτή η Έκθεση σε κανένα σημείο δε λέει ότι η Βουλή δε θα επιτρέψει στο μέλλον επαναπρόσληψη ή πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων. Αυτή η Έκθεση λέει ότι δε θα δεχτεί παράνομες προσλήψεις.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Λέει «οποιοσδήποτε άλλες προσλήψεις».

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Και επίσης προειδοποιεί την κυβέρνηση να μην προβαίνει σε προσλήψεις, μέχρις ότου μελετήσει η Επιτροπή και η Βουλή γενικά το όλο θέμα.

Εν πάση περιπτώσει, εγώ εισηγούμαι ότι υπάρχει διαφορά απόψεων. Δε θα ήταν δίκαιο, πιστεύω, να γίνει ψηφοφορία για μια Έκθεση η οποία έχει ήδη διαβαστεί. Πιστεύω ότι λέχθηκαν οι απόψεις, η Έκθεση μαζί με τα πρακτικά αντανακλούν τις απόψεις όλων των πλευρών και νομίζω να μη δοθεί συνέχεια σε αυτή τη συζήτηση.

Ένα άλλο σημείο, κύριε Πρόεδρε. Επειδή ο κ. Κατσουρίδης είπε ότι δεν είδαν την Έκθεση, θα έλεγα ότι είναι η μόνη Έκθεση που κυκλοφορήσαμε ως Επιτροπή Οικονομικών από καιρό και ζητήσαμε τις απόψεις όλων των κομμάτων πάνω στο συγκεκριμένο κείμενο. Και υπογραμμίζω ότι είναι η μόνη Έκθεση που κυκλοφόρησε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ευσταθίου, ο κ. Κυπριανού, ο κ. Κατσουρίδης και μετά ο κ. Πιττοκοπίτης και κλείνει η συζήτηση με την εισήγηση του κ. Ιεροδιακόνου.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ο ομιλών είναι εκτός του χώρου και του κλίματος της Επιτροπής Οικονομικών. Εντούτοις όμως για μας αποτελεί ίσως ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της χώρας μας η πρόσληψη εκτάκτων ή άλλου είδους υπαλλήλων του κράτους με άλλο τρόπο εκτός από τον προβλεπόμενο υπό του Συντάγματος ορθό τρόπο.

Έχει γίνει πραγματικά το μεγαλύτερο πρόβλημα το οποίο απασχόλησε και εξακολουθεί να απασχολεί τους παράγοντες και τους φορείς της εξουσίας στη χώρα μας. Από τη μια πλευρά παραπονούμαστε ότι τα οικονομικά μας βρίσκονται σε άθλια κατάσταση και από την άλλη πλευρά επιτρέπουμε την πρόσληψη κατά τρόπο που να μην υπάρχει έλεγχος -για να μη χρησιμοποιήσω βαρύτερη έκφραση- δεκάδων ή εκατοντάδων υπαλλήλων χωρίς τις νόμιμες διαδικασίες, χωρίς να τηρείται ο κανόνας της αξιοκρατίας και οτιδήποτε προβλέπεται, για να εδραιωθεί στη χώρα μας το κράτος της χρηστής διοίκησης. Για να έρθουν αυτοί οι άνθρωποι, αφού μείνουν μερικά χρόνια -και με το δίκαιό τους πλέον- να διεκδικούν τη μονιμοποίησή τους.

Είναι παράνομες οι προσλήψεις αυτές, διότι έχουν καταστεί, εκτός των συνταγματικών παραβιάσεων που είπα, και ο κανόνας στην πρόσληψη και τη στελέχωση της δημόσιας υπηρεσίας. Ας είμαστε πολύ αυστηροί, αυστηρότεροι ίσως από το περιεχόμενο της Έκθεσης αυτής και ας πούμε ότι τουλάχιστον σε αυτή την περίοδο της Βουλής θα λυθεί οριστικά το πρόβλημα το οποίο συνεχώς δημιουργεί αναταραχή κοινωνική και δημοσιούπαλληλική στην κυπριακή επικράτεια, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κυπριανού.

Μ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Θα ήθελα να αρχίσω, κύριε Πρόεδρε, από το θέμα ότι πράγματι συζητήθηκε στην Επιτροπή Οικονομικών και μάλιστα η τελευταία παράγραφος προστέθηκε ύστερα από συζήτηση που έγινε στην Επιτροπή. Άρα ως προς την ουσία της συζήτησης εγώ θα ήθελα να πω ότι αυτή η φράση είναι βασικά μια θέση πολιτικής και ένα μήνυμα που αποστέλλεται αυτή τη στιγμή προς την κυβέρνηση από το Νομοθετικό Σώμα όπως έχει τοποθετηθεί στην Επιτροπή Οικονομικών. Δεν είναι νομοθετική πράξη για την οποία, όπως είπα και προηγουμένως, υπάρχει ήδη συγκεκριμένη νομοθετική πρόνοια που καθορίζει το πώς θα γίνονται οι προσλήψεις ή όχι των έκτακτων υπαλλήλων. Επομένως δε νομίζω ότι αξίζει τον κόπο να συζητιέται τόσο πολλή ώρα το αν συμφωνούμε πάνω στη φιλοσοφία αυτής της φράσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θεωρώ ότι έχει τελειώσει η συζήτηση με την εισήγηση να αποσταλούν μαζί με την Έκθεση και τα πρακτικά και έτσι θα έχει την ευκαιρία η κυβέρνηση να διαβάσει την Έκθεση, να πάρει τα μηνύματα, αλλά και να δει τις τοποθετήσεις των διάφορων πλευρών. Δε νομίζω ότι θα πούμε οτιδήποτε με το να συνεχίσουμε.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Θα γίνει ψηφοφορία;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι. Εισηγούμαι να δεχθούμε την εισήγηση ότι η Έκθεση μαζί με τα πρακτικά της συζήτησης αντανακλούν τις προθέσεις του Σώματος και νομίζω ότι δεν είναι σωστό για μια Έκθεση -και είναι σωστή η εισήγηση του κ. Ιεροδιακόνου- να γίνει ψηφοφορία. Η Έκθεση είναι περίπου μια δήλωση πολιτικής από πλευράς Βουλής, ένα μήνυμα, και δεν είναι σωστό να γίνει ψηφοφορία για ένα μήνυμα. Όμως το κλίμα μεταφέρεται με τα πρακτικά της συζήτησης και νομίζω πρέπει να είμαστε προσεκτικοί όταν ψηφίζουμε, διότι δεν ψηφίζουμε κατά κανόνα πάνω σε δηλώσεις και σε μηνύματα τα οποία θέλουμε να μεταφέρουμε. Εξάλλου, να μη μας διαφεύγει ότι είναι ομόφωνη η διαμαρτυρία μας. Είναι θέμα διατύπωσης σε κάποιο βαθμό.

Υπάρχει ένσταση;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, τα έγγραφα εγκρίνονται.

Έχει τελειώσει η Νομοθετική Εργασία.

Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτάσεις νόμου:

- 1) Ο περί Καταχώρησης Γεννήσεων και Θανάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από τον κ. Α. Γαλανό, Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- 2) Ο περί Παγκύπριας Οργάνωσης Εκτοπισμένων (Σύσταση, Δομή, Σκοποί, Αρμοδιότητες και Άλλα Συναφή Θέματα) Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- 3) Ο περί Εκλογής των Μελών των Οργάνων της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από τον κ. Τ. Χατζηδημητρίου εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Σ.Κ. ΕΔΕΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων.

Ο κ. Χατζηγιάννης.

Σ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η πρόταση νόμου που αφορά την ΠΕΠ, επειδή στο παρελθόν απασχολούσε την Επιτροπή Νομικών, νομίζω θα ήταν ορθότερο να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Νομικών παρά στην Επιτροπή Προσφύγων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Να παραπεμφθεί και στις δυο Επιτροπές, γιατί πραγματικά το αντικείμενο αφορά και τις δυο Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει μια απόφαση της προηγούμενης Βουλής, όπως θα θυμάστε, να μην εμπλέκονται περισσότερες της μιας Επιτροπές. Θα έλεγα ας πάει για σκοπούς πολιτικής στην Επιτροπή Προσφύγων και αργότερα ας τη δει η Επιτροπή Νομικών για τυχόν επεξεργασία που μπορεί να γίνει. Γι' αυτό παραπέμπεται αρχικά στην Επιτροπή Προσφύγων, αλλά δεχόμαστε την εισήγηση αργότερα, όταν καταλήξουν τα Μέλη και τοποθετηθούν σε θέματα πολιτικής, να γίνει και η σχετική επεξεργασία από την Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- 4) Ο περι Κοινοκτημοσύνης της Περιουσίας των Συζύγων Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από το Μέλος της Βουλής κ. Καίτη Κληρίδου εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

- 5) Ο περί Αναστολής Εκδόσεως και Εκτελέσεως Διαταγμάτων Έξωσης για Καταστήματα Νόμος του 1991.

Κατατέθηκε από τους Βουλευτές της εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γ. Ομήρου, Ν. Πιττοκοπίτη, Κ. Κωνσταντίνου, Λ. Θεοδούλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ νομίζω ότι είναι κατεξοχήν θέμα της Επιτροπής Νομικών. Πέραν των σοβαρών νομικών προνοιών που έχει, έχει κραυγαλέες αντισυνταγματικές πρόνοιες που πιστεύω ότι είναι αποφασιστικής σημασίας για το αν θα εξεταστεί ή όχι. Πιστεύω ότι η Επιτροπή Νομικών είναι η αρμόδια να εξετάσει το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήταν γι' αυτούς ίσως τους λόγους που έκανα την αρχική παραπομπή στην Επιτροπή Νομικών, αλλά ας εφαρμόσουμε και σ' αυτή την περίπτωση το ίδιο που έγινε και προηγουμένως. Ας το δει η Επιτροπή Εσωτερικών και ας προχωρήσει η Επιτροπή Νομικών στην επεξεργασία του κατά πόσο είναι συνταγματική ή όχι η πρόταση νόμου.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Είναι μια πρόταση νόμου η οποία θα συζητηθεί στην αρμόδια Επιτροπή και εντάσσεται μέσα σε ευρύτερα πλαίσια που συνδέονται με το ενοικιοστάσιο. Έχω την εντύπωση ότι είναι η κατάλληλη Επιτροπή και εκεί μπορεί να γίνει και η νομική επεξεργασία του θέματος, ώστε να καθοριστεί μια αντιμετώπιση σύμφωνη με τους νόμους και το Σύνταγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, αφ' ης στιγμής τέθηκε θέμα συνταγματικότητας -και νομίζω γνωρίζουμε όλοι το θέμα που στέκει-θα πρέπει να εμπλακεί σε κάποιο στάδιο και η Επιτροπή Νομικών, διότι παρ' όλη την καλή μας πρόθεση να βοηθήσουμε -και υπάρχει αυτή η πρόθεση από όλες τις πλευρές- αν εν γνώσει μας προχωρήσουμε σε οποιαδήποτε πρόταση νόμου που έχει το τεκμήριο της αντισυνταγματικότητας, τότε πιστεύω ότι ως Σώμα δεν έχουμε κάμει τη δουλειά μας.

Γι' αυτό εγώ τουλάχιστον την παραπέμπω αρχικά στην Επιτροπή Εσωτερικών, νοουμένου ότι θα τύχει και επεξεργασίας από την Επιτροπή Νομικών.

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις - Απαντήσεις.

Υπάρχει μόνο μία ερώτηση.

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 10 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Γιαννάκη Κασουλίδη στις 27 Ιουνίου 1991.

«Αναφορικά με την ακριτική και απομονωμένη για χρόνια κοινότητα Κάτω Πύργου καλούνται οι αρμόδιοι Υπουργοί να πληροφορήσουν τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τα ακόλουθα:

1. Ποιοι είναι οι λόγοι της καθυστέρησης διαμόρφωσης συμβολαίου με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας με εργοληπτική εταιρεία για την εκτέλεση της πρώτης φάσης των εργασιών του νέου δρόμου Κάμπου-Πύργου, όπως προβλέπεται στους προϋπολογισμούς του 1991 που ψηφίστηκαν εδώ και έξι μήνες;
2. Ποιοι είναι οι λόγοι της καθυστέρησης έναρξης βελτιωτικών έργων στο δρόμο Παχύαμμου-Πύργου, ένα δρόμο που βρίσκεται πράγματι σε άθλια κατάσταση, για την εκτέλεση των οποίων προνοούν οι προϋπολογισμοί του 1991 ποσό 1300,000; Παράλληλα ποιοι είναι οι λόγοι της καθυστέρησης έναρξης βελτιωτικών έργων στο δρόμο εντός της κοινότητας, όπως προνοούν οι προϋπολογισμοί;
3. Γιατί η ακριτική περιοχή Κάτω Πύργου δεν περιλαμβάνεται στο σχέδιο δανειοδότησης νεαρών ζευγαριών που ενθαρρύνονται έτσι να παραμένουν στην κοινότητα;
4. Γιατί αυτή η ακριτική περιοχή εξαιρείται του σχεδίου χαμηλότοκης δανειοδότησης για εγκατάσταση σύγχρονων συστημάτων άρδευσης;»

Κεφάλαιο Δ' δεν υπάρχει.

Έτσι φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Η επόμενη συνεδρία ορίζεται για αύριο Παρασκευή, 12 Ιουλίου 1991, στις 10.00 το πρωί, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακούφισης Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991.

- 2) Απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 4 του περί Γραμματίων του Κυπριακού Δημοσίου Νόμου του 1989.
- 3) Οι περί ΦΠΑ (Προσδιορισμός Ορισμένων Συναλλαγών) Κανονισμοί του 1991.
- 4) Οι περί ΦΠΑ (Αυτοπαραδόσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 5) Οι περί ΦΠΑ (Υπηρεσίες από το Εξωτερικό) Κανονισμοί του 1991.
- 6) Οι περί ΦΠΑ (Χρόνος Παράδοσης ή Παροχής) Κανονισμοί του 1991.
- 7) Οι περί ΦΠΑ (Απόδοση Λογαριασμών και Καταβολή του Φόρου) Κανονισμοί του 1991.
- 8) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) Κανονισμοί του 1991.
- 9) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) (Αρ.2) Κανονισμοί του 1991.
- 10) Οι περί ΦΠΑ (Επιστροφές και Πιστώσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 11) Οι περί ΦΠΑ (Εξαγωγή) Κανονισμοί του 1991.
- 12) Οι περί ΦΠΑ (Μεταχειρισμένα Αγαθά) Κανονισμοί του 1991.
- 13) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Επανεισαγόμενων Αγαθών) Κανονισμοί του 1991.
- 14) Οι περί ΦΠΑ (Φορολογικά Τιμολόγια) Κανονισμοί του 1991.
- 15) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις ή Παροχές από Λιανοπωλητές) Κανονισμοί του 1991.
- 16) Οι περί ΦΠΑ (Διόρθωση Λογαριασμών) Κανονισμοί του 1991.
- 17) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις από Τρίτο Πρόσωπο) Κανονισμοί του 1991.
- 18) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Χρεών μη Εισπράξιμων) Κανονισμοί του 1991.
- 19) Οι περί ΦΠΑ (Εφαρμογή Τελωνειακής Νομοθεσίας) (Εξαιρέσεις και προσαρμογές) Κανονισμοί του 1991.
- 20) Οι περί ΦΠΑ (Κρατικές Αρχές και Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 1991.
- 21) Οι περί ΦΠΑ (Οργανισμοί Δημόσιου Δικαίου) Κανονισμοί του 1991.
- 22) Οι περί ΦΠΑ (Ενστάσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 23) Οι περί ΦΠΑ (Μεταβιβάσεις Λειτουργουσών Επιχειρήσεων) Κανονισμοί του 1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Έγγραφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ερωτήσεις - Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ':

- 1) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας για τα θέματα που αναφέρονται ως:
  - (α) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή του Αγίου Σωζομένου».
  - (Αυτεπάγγελτη εξέταση).

- (β) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή Λειβαδιών».
(Αυτεπάγγελτη εξέταση).
- 2) Το μέγα πρόβλημα των εγκλωβισμένων στα κατεχόμενα και η αντιμετώπισή του από τις κυπριακές κυβερνήσεις.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δημήτρη Ηλιάδη).
(4.7.91).
- 3) Η ρύπανση των παραλιών της περιοχής Αμμοχώστου-Λάρνακας από την κλαδοφόρα (μάλλα) και οι δυσμενείς επιπτώσεις της στο περιβάλλον, την τουριστική βιομηχανία και την οικονομία του τόπου γενικότερα- Μέτρα που προτίθεται να πάρει η κυβέρνηση για επίλυση του πιο πάνω προβλήματος.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών κ. Χρίστου Μαυροκορδάτου και Χρίστου Σολωμή). (4.7.91).
- 4) Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών κ. Χρίστου Μαυροκορδάτου, Γιαννάκη Ομήρου, Άριστου Χρυσοστόμου, Ντίνου Μιχαηλίδη, Κίμωνα Παναγίδη, Νίκου Πιττοκοπίτη, Ανδρέα Γεωργίου, Κώστα Κωνσταντίνου, Ττίμη Ευθυμίου, Χρίστου Πουργουρίδη, Σοφοκλή Χατζηγιάννη, Χρίστου Σολωμή, Ανδρέα Μούσκου και της κ. Κλαίρης Αγγελίδου). (4.7.91).
- 5) Η παράλειψη της κυβέρνησης να συμπεριλάβει την οδοντιατρική περίθαλψη στο Κρατικό Σχέδιο Υγείας και η ανάγκη αναθεώρησης της απόφασης αυτής.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Τάκη Χατζηδημητρίου). (4.7.91).
- 6) Η αίτηση ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η ανάγκη λήψης συγκεκριμένων μέτρων για την προώθησή της.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Τάκη Χατζηδημητρίου).
(4.7.91).
- 7) Η ανάγκη εισαγωγής θεσμών και συγκεκριμένων μέτρων για τη διασφάλιση της αξιοκρατίας και την προστασία της αξιοπρέπειας του πολίτη.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δώρου Θεοδώρου).
(4.7.91).
- 8) Το στεγαστικό πρόβλημα των χαμηλότερων εισοδηματικών τάξεων των μη προσφύγων και η ανάγκη αντιμετώπισής του από το κράτος.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του Βουλευτή κ. Δώρου Θεοδώρου).
(4.7.91).

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 7.05 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:-

Αγαπίου Γιαννάκης	Μακρίδης Ισίδωρος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μάτσης Ιωάννης
Αντωνίου Αβραάμ	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευθυμίου Ττίμης	Ομήρου Γιαννάκης
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουρίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδου Καίτη	Φιλίππου Ανδρέας
Κοντίδης Δημήτρης	Χάσιος Σωκράτης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κυπριανού Μάρκος	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρίστου Ανδρέας
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 28) του 1991» και ψήφισή του σε νόμο.
- 2) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1991», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Ν. Ρολάνδης, Τ. Χατζηδημητρίου, Τ. Παπαδόπουλος, Ν. Κατσουρίδης, Ι. Μάτσης, Β. Λυσσαρίδης, Α. Ιεροδιακόνου) και ψήφισή του σε νόμο (με αρ. 30 του 1991).
- 3) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1991» και ψήφισή του σε νόμο (με αρ. 29 του 1991).

4) Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί των Επίσημων Γλωσσών της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991», η αγόρευση και οι παρατηρήσεις που ακολούθησαν (Ευ. Ευσταθίου, Γ. Αγαπίου, Πρόεδρος, Σ. Χατζηγιάννης) και ψήφισή της σε νόμο.

5) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και ψήφισή του σε νόμο.

6) Έκθεση για τα νομοσχέδια (1) «Ο Κυρωτικός της Σύμβασης περί Ελάχιστων Ορίων Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991» και (2) «Ο Κυρωτικός του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας Νόμος του 1991» και ψήφισή τους σε νόμους.

7) Έκθεση για τα νομοσχέδια (1) «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και (2) «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1991» και ψήφισή σε νόμο ενιαίου νομοσχεδίου με τον τίτλο «Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1991».

8) Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί Χαρτοσήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991» και ψήφισή της σε νόμο.

9) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Τμήματος Κρατικών Αγορών και Προμηθειών - Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Κρατικών Αγορών και Προμηθειών και Ανώτερου Αποθηκάριου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

10) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Εγγραφής Χημικών Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

11) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ίδρυση Ερευνητικών Μονάδων) Κανονισμοί του 1991», οι παρατηρήσεις του κ. Ρ. Πρέντζα που ακολούθησαν και έγκρισή τους.

12) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Τσάδας του 1991» και έγκρισή τους.

13) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Αγίου Θεοδώρου του 1991» και έγκρισή τους.

14) Διεξαγωγή σύντομης συζήτησης (Ντ. Μιχαηλίδης, Ν. Κατσουρίδης, Πρόεδρος, Μ. Κυπριανού, Τ. Χατζηδημητρίου, Λ. Ιεροδιακόνου) ύστερα από εισήγηση του κ. Μιχαηλίδη να αναβληθεί η συζήτηση για τη δέσμη των Κανονισμών που αναφέρονται στο φόρο προστιθέμενης αξίας και αναβολή της συζήτησης για την επόμενη μέρα.

15) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Αεροσκαφών Υπεριπτάμενων της Περιοχής Πληροφοριών Πτήσεων (Τέλη) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

16) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991», δικαιολόγηση ψήφου από τον κ. Λ. Ιεροδιακόνου και έγκρισή τους.

17) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

18) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Τηλεφωνικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί τους 1991», οι αγορεύσεις, οι παρατηρήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Δ. Ηλιάδης, Ν. Πιττοκοπίτης, Κ. Καζαμίας, Ευ. Ευσταθίου, Α. Μούσκος, Ντ. Μιχαηλίδης, Α. Χρίστου, Π. Παπαγεωργίου, Σ. Χατζηγιάννης, Ι. Μακρίδης, Λ. Ιεροδιακόνου, Ρ. Πρέντζας, Ν. Κατσουρίδης, 'Α. Χρυσοστόμου) και έγκρισή τους.

19) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (Συντάξεις και Χορηγήματα σε Υπαλλήλους της Αρχής) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

20) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1991» και έγκρισή τους.

21) Έκθεση για τα έγγραφα που κατατέθηκαν στη Βουλή στις 13, 20 και 27 Ιουνίου από τους Υπουργούς Οικονομικών, Παιδείας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Συγκοινωνιών και Έργων και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, σύμφωνα με τα άρθρα 3(1)(α) του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμου του 1985 και του περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων εις την Υπηρεσίαν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Νόμου του 1985, οι παρατηρήσεις και η συζήτηση που ακολούθησαν (Α. Αντωνίου, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος, Λ. Ιεροδιακόνου, Τ. Χατζηδημητρίου, Κ. Παναγίδης, Α. Φιλίππου, Ν. Κατσουρίδης, Α. Χρίστου, Ευ. Ευσταθίου, Μ. Κυπριανού) και έγκρισή τους.

22) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

23) Ερωτήσεις Βουλευτών (Προβλήματα Κάτω Πύργου).

Τιμή: 50σ

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a formal document or letter.

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 12ης Ιουλίου 1991

(Ώρα έναρξης: 10.15 π.μ.)

(Αρ. 9)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν μπούμε στη Νομοθετική Εργασία, κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να προβώ στο εξής σχόλιο: Αντιλαμβάνομαι ότι σήμερα δύο Επιτροπές της Βουλής πρόκειται να συνεδριάσουν και να κάμουν επισκέψεις κατά τη διάρκεια της συνεδρίας του Σώματος. Πιστεύω ότι, όταν έχουμε ή τακτικές ή έκτακτες συνεδρίες της Βουλής, δε θα πρέπει να συνεδριάζουν Επιτροπές την ίδια ώρα, εκτός αν πρόκειται για κάτι το πάρα πολύ επείγον, οπότε θα πρέπει να υπάρξει μια συνεννόηση προηγουμένως. Δεν είναι θέμα κριτικής. Γίνεται αυτό το σχόλιο, για να ξεκινήσουμε με κάποια σωστή τακτική από την αρχή.

Ο κ. Ευσταθίου.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Είχε προκαθοριστεί η συνάντηση αυτή που λέτε, κύριε Πρόεδρε, όσον αφορά την Επιτροπή Νομικών, και αυτός είναι ο λόγος. Δεν ξέραμε πως θα συνεδρίαζε και την Παρασκευή το Σώμα. Και επειδή πρόκειται περί ανθρώπων οι οποίοι περιμένουν κάτι εκεί, να μη γίνουμε και πρόξενοι αναταραχής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ευσταθίου, γι' αυτό δεν έκανα ειδική αναφορά στις Επιτροπές, εφόσον πράγματι είχε προσχεδιαστεί. Απλώς ήταν για να μη θεωρηθεί προηγούμενο και στο μέλλον, εφόσον δεν υπάρχει κάτι ανάλογο, δεν είναι σωστό, πιστεύω, να υπάρχουν ταυτόχρονες συνεδρίες.

ΕΥ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Συμφωνώ απολύτως, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γεωργίου.

ΑΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Όσον αφορά την Επιτροπή Προσφύγων η οποία θα επισκεφθεί σήμερα τους εγκλωβισμένους, πιστεύω ότι πράγματι είχε προκαθοριστεί και η δική μας συνάντηση με τους εγκλωβισμένους, γιατί υπάρχουν κάποια ειδικά και επείγοντα ζητήματα για τα οποία θα πρέπει να δούμε επιτόπου τους εγκλωβισμένους και να λάβουμε γνώση των γεγονότων. Συμφωνώ με τη γενική αρχή όπως τίθεται. Δεν υπάρχει θέμα, πιστεύω, προς περαιτέρω συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ακριβώς. Συμφωνούμε στη γενική αρχή: Αν δεν έχει προσυμφωνηθεί κάτι το οποίο να μην μπορεί να ακυρωθεί ή αν δεν είναι κάτι το πάρα πολύ ειδικό για το οποίο πρέπει να προσυνηνοούμαστε, η αρχή είναι ότι δεν μπορούν να συνεδριάζουν ταυτόχρονα οι Επιτροπές της Βουλής.

Εισερχόμαστε στη Νομοθετική Εργασία και το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 4) ΤΟΥ 1991»

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Νίκος Κατσουνίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσσος Παπαδόπουλος

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 8 Ιουλίου 1991.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £47,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη της μισθοδοσίας και των άλλων εξόδων λειτουργίας της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων για την περίοδο από 1η Ιουλίου μέχρι 31η Δεκεμβρίου 1991.

Υπενθυμίζεται ότι η τμηματική έγκριση των εξόδων λειτουργίας της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων συνδέθηκε από την προηγούμενη Βουλή με τη μελέτη σχετικού σχεδίου νόμου για την οργάνωση και λειτουργία της ΠΕΠ και τη διαδικασία ανάδειξης των διάφορων διοικητικών οργάνων της. Διαπιστώνεται ότι η μελέτη αυτή, παρόλο που βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο, δεν ολοκληρώθηκε ακόμα, γι' αυτό και θα πρέπει ν' απασχολήσει την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή της παρούσας Βουλής ως θέμα πρώτης προτεραιότητας. Στο μεταξύ όμως τίθεται θέμα κάλυψης των εξόδων λειτουργίας της ΠΕΠ, μια και οι δαπάνες που έχουν ως τώρα προϋπολογιστεί και εγκριθεί από τη Βουλή καλύπτουν μόνο το πρώτο εξάμηνο του 1991.

Στο μεταξύ και στα πλαίσια της διερεύνησης του όλου θέματος η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι η ΠΕΠ, με τη σημερινή οργάνωση και διάρθρωσή της, ανήγγειλε τη διοργάνωση των ετήσιων συνεδρίων της και τη διεξαγωγή αρχαιρσιών για την ανάδειξη των διάφορων διοικητικών οργάνων της.

Ενόψει αυτής της εξέλιξης η πλειοψηφία της Επιτροπής έκαμε σαφές ότι δεν μπορούσε να συστήσει τη διάθεση των ζητούμενων πιστώσεων, εφόσον εκκρεμούσε η ολοκλήρωση της μελέτης της προαναφερθείσας νομοθεσίας, ενώ ταυτόχρονα η ΠΕΠ προέβαινε στη διοργάνωση των ετήσιων συνεδρίων της. Το μήνυμα αυτό διαβιβάστηκε αρμοδίως προς την ΠΕΠ και η τελευταία διά του Προέδρου της έδωσε τη διαβεβαίωση ότι δε θα προχωρούσε στη διοργάνωση του συνεδρίου της, αναστέλλοντας τις οποιεσδήποτε διεργασίες που ξεκίνησε προς την κατεύθυνση αυτή.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τη διάθεση της ζητούμενης πίστωσης, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές;

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή στην Έκθεση αναφέρεται ότι το νομοσχέδιο θα ψηφιστεί ομόφωνα, θα ήθελα να διευκρινίσω ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα καταψηφίσει αυτό το νομοσχέδιο. Ήταν πάγια πολιτική μας όλα αυτά τα χρόνια ως έκφραση μομφής για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η επιτροπή αυτή, δηλαδή αναξιοκρατικά και όχι με ίση αντιμετώπιση των προσφύγων μας, να καταψηφίζουμε αυτούς τους προϋπολογισμούς. Και αυτό θα πράξουμε και σήμερα και δεν έχουμε καμιά άλλη σκοπιμότητα οποιασδήποτε άλλης μορφής. Αυτοί και μόνο είναι οι λόγοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς η ΠΕΠ με τη σημερινή της μορφή ούτε αντιπροσωπεύει ούτε εκφράζει το σύνολο του προσφυγικού μας κόσμου. Είναι μια οργάνωση αντιδημοκρατική στη δομή της η οποία στεγάζει μόνο ορισμένες

καταστάσεις οι οποίες δεν υπηρετούν το σύνολο του προσφυγικού κόσμου. Αυτό είναι ένα γεγονός το οποίο επανειλημμένα διακηρύξαμε και ο λόγος για τον οποίο καταθέσαμε πρώτοι μια σχετική νομοθεσία.

Οφείλουμε όμως να είμαστε δίκαιοι. Η ΠΕΠ εδώ και περισσότερο από ένα χρόνο δήλωσε ότι συναινεί στην ψήφιση νομοθεσίας και συνεργάζεται προς αυτή την κατεύθυνση, ώστε να επιτευχθεί η πλήρης εκδημοκρατικοποίηση του φορέα των προσφύγων στην Κύπρο. Αυτό το πράγμα μέχρι στιγμής δεν έγινε, όχι γιατί η ΠΕΠ κωλυσιεργεί, όπως έκανε όλα τα προηγούμενα χρόνια, αλλά γιατί τον τελευταίο χρόνο της λειτουργίας της η περασμένη Βουλή δε στάθηκε άξια να προχωρήσει στη θέσπιση νομοθεσίας. Άρα εκεί όπου έχουμε ευθύνες δικές μας δεν υπάρχει λόγος να τις μεταθέτουμε στους ώμους της ΠΕΠ. Άλλες πολλές και μεγάλες είναι οι ευθύνες της ΠΕΠ, όχι όμως η καθυστέρηση εκδημοκρατικοποίησης του τελευταίου ενάμιση χρόνου.

Γι' αυτό το λόγο και για λόγους έντιμης συμπεριφοράς εμείς, παρ' όλον ότι είμαστε σφοδρόι πολέμιοι της σημερινής δομής της ΠΕΠ, επειδή αναγνωρίζουμε τις ευθύνες τις δικές μας και όλου του Σώματος, θα ψηφίσουμε αυτό το κουνδύλι. Αλλά τονίζουμε ότι, αν δεν προχωρήσει η εκδημοκρατικοποίηση, τις ευθύνες θα πρέπει να τις αναζητήσουμε σ' αυτή την αίθουσα και πουθενά αλλού.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν δώσω το λόγο στους άλλους ομιλητές, θέλω να σημειώσω ότι πράγματι υπήρξε καθυστέρηση από την προηγούμενη Βουλή και είναι δυο και τρεις φορές που δόθηκαν αναβολές υπό την προϋπόθεση ότι θα προχωρούσαμε στη νομοθεσία. Θέλω να ελπίζω ότι αυτή η Βουλή στα χρονικά πλαίσια τα οποία έχει μπροστά της θα προχωρήσει στη σχετική νομοθεσία, για να μην τύχουμε της ίδια κριτικής ή μάλλον της αυτοκριτικής που κάνουμε για την προηγούμενη Βουλή.

Ο κ. Παπαδόπουλος και ο κ. Γεωργίου.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς δε θα αναφερθούμε στη λειτουργία της ΠΕΠ, γιατί νομίζω -τουλάχιστον έτσι μας έχουν πληροφορήσει οι συνάδελφοι που ήταν στην προηγούμενη Βουλή- ότι έχει προχωρήσει η μελέτη ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, αναδιοργάνωσης και επανασύστασης αυτής της χρήσιμης κατά τα άλλα υπηρεσίας. Όμως διαπιστώσαμε ότι για μεγάλες περιόδους ανανεώνεται ο προϋπολογισμός της ΠΕΠ με την υπόσχεση πάντοτε ότι επίκειται η αναδιοργάνωσή της. Επειδή θέλουμε να δώσουμε το μήνυμα ότι ασφαλώς αυτή είναι η τελευταία φορά που η Βουλή εγκρίνει αυτά τα ποσά, εμείς και στην Επιτροπή Οικονομικών και στις άλλες συσκέψεις καταστήσαμε σαφή τη θέση μας ότι θα εγκρίνουμε μια παράταση της λειτουργίας της ΠΕΠ με έξοδα από το δημόσιο προϋπολογισμό με δύο όρους: Ότι θα ανασταλούν ή θα ακυρωθούν τα συνέδρια τα οποία έχουν συγκαληθεί και ότι η παράταση θα είναι για περίοδο τεσσάρων ή πέντε μηνών, για να διαφοροποιηθεί από τις ανανεώσεις που δίδονταν στο παρελθόν. Γι' αυτό στην κατ' άρθρο συζήτηση του νομοσχεδίου θα προτείνουμε μείωση της περιόδου και λήξη της σίγουρα πριν από την 31η Δεκεμβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Ο κ. Γεωργίου.

ΑΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η δική μας ομάδα θα υποστηρίξει την ψήφιση του προτεινόμενου νομοσχεδίου ως έχει και θα ήθελα εδώ να επισημάνω κάποια βασικά ζητήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δε θα είναι σύντομη η παρέμβαση, κύριε Γεωργίου, τότε να μιλήσετε από το βήμα.

ΑΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Πολύ ευχαρίστως.

Κύριε Πρόεδρε, όπως έχω αναφέρει, η δική μας κοινοβουλευτική ομάδα θα ψηφίσει το προτεινόμενο νομοσχέδιο, διότι πιστεύουμε ότι είναι βασικό καθήκον του κάθε πολίτη αυτού του τόπου να προστατεύει τη λειτουργία εκείνης της οργάνωσης η οποία μέσα από τις στάχτες βοήθησε τον προσφυγικό κόσμο να επιλύσει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα θέματα στέγασης, επαναδραστηριοποίησης και άλλα ζητήματα που τον απασχολούσαν.

Εμείς επίσης συμφωνούμε ότι δε λειτούργησε η ΠΕΠ δημοκρατικά. Και θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι τόσο στα αρχικά στάδια όσο και σε μεταγενέστερα στάδια συμμετείχαν όχι μόνο κάποιοι στην ΠΕΠ αλλά και επώνυμοι απ' όλα τα κόμματα. Και θα ήθελα να αναφέρω ότι και ο κ. Δώρος Θεοδώρου ήταν στη διαδικασία και σε κάποιο στάδιο έφυγε χωρίς να τον διώξει κανένας. Ο κ. Δήμος Γεωργιάδης έλαβε μέρος στις διαδικασίες του τελευταίου συνεδρίου και εκλέχθηκε και στα σώματα και τρεις μέρες μετά το συνέδριο έβγαλε ανακοίνωση και κατάγγειλε τη διαδικασία με την οποία εκλέχθηκε και ένα σωρό άλλα ζητήματα. Συνεπώς, αν υπάρχει σήμερα κάποιο θέμα, αυτό το θέμα είναι η περαιτέρω δημοκρατικοποίηση των θεσμών ανάδειξης των σωμάτων της ΠΕΠ. Και σ' αυτό το σημείο εμείς δε διαφωνούμε και υπερψηφίζουμε και υπερθεματίζουμε για περαιτέρω δημοκρατικοποίηση του κάθε θεσμού. Πώς θα γίνει; 'Ηδη εκκρεμούν νομοσχέδια ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής στην οποία η κάθε πλευρά θα κληθεί να δώσει τις απόψεις της. Και εκεί θα δώσουμε ολοκληρωμένες τις απόψεις μας για το πώς βλέπουμε να γίνεται η περαιτέρω δημοκρατικοποίηση σ' αυτό το χώρο.

'Όμως θα ήταν το λιγότερο λυπηρό να αναφερόμαστε σε ευθύνες της ΠΕΠ, τη στιγμή που η ΠΕΠ δεν είναι ούτε καν ένας κερδοσκοπικός οργανισμός ούτε κανένα κόμμα ή οτιδήποτε τέτοιο. Είναι ένας φορέας προώθησης των ζητημάτων που αφορούν τους πρόσφυγες, ο οποίος ανεξάρτητα από κομματική τοποθέτηση ίσα τους μεταχειρίζεται όλους. Συνεπώς τα κριτήρια τα οποία διαμορφώνονταν δε διαμορφώνονταν από την ΠΕΠ, αλλά αυξάνονταν προς όφελος των προσφύγων από τους παράγοντες της ΠΕΠ. Συνεπώς αυτό το οποίο μπορούμε να καταλογίσουμε στην ΠΕΠ είναι συνεισφορά και όχι ευθύνη.

Ως προς τα θέματα της διαδικασίας των συνεδρίων, πράγματι είναι σωστό να γίνει μια αυτοκριτική εδώ για το ότι η προηγούμενη Βουλή καλυσιέργησε στο να επιλύσει τα διάφορα ζητήματα. Και είναι γι' αυτό το λόγο που με την πίεση του προσφυγικού κόσμου είχε αναγκαστεί η ΠΕΠ να ορίσει διαδικασία προόδου των αρχαιρεσιών με βάση το ισχύον σύστημα. 'Όμως, σήμερα η Βουλή δίνει τη διαβεβαίωση ότι αμέσως θα επιληφθεί αυτών των ζητημάτων και είναι γι' αυτό το λόγο που και η ΠΕΠ δέχτηκε να μην προχωρήσει σ' αυτή τη διαδικασία και να αναμένει την ετυμηγορία αυτού του Σώματος.

Για όλους αυτούς τους λόγους, κύριοι συνάδελφοι, εμείς θα ψηφίσουμε τον προϋπολογισμό της ΠΕΠ. Πιστεύουμε ότι είναι ορθό να δοθούν οι έξι μήνες, όπως ορίζει το νομοσχέδιο, διότι, αν λάβουμε υπόψη μας ότι μετά τις 18 Σεπτεμβρίου θα συνέλθουμε και έχοντας υπόψη μας και τις διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν, θα χρειαστούμε σίγουρα κάποιο χρόνο, για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε εκείνη τη χρυσή τομή που όλοι επιδιώκουμε να βρούμε. Συνεπώς πιστεύουμε ότι οι έξι μήνες είναι μέσα στις δυνατότητες της Βουλής, για να μην αναγκαστούμε δύο μήνες μετά την έναρξη της επόμενης συνόδου να ψηφίσουμε άλλους δύο μήνες.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω το λόγο, αλλά θέλω να πω το εξής: Υπάρχουν πολλά πρακτικά της Βουλής για τα υπέρ και τα κατά της ΠΕΠ και θα ήταν ευχής έργο να μην επαναλάβουμε τα όσα λέχθηκαν σε πολλές άλλες συνεδρίες. Όμως το λόγο έχει ο κ. Ρολάνδης που δεν πρωτολόγησε και μετά ο κ. Ηλιάδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δυο λόγια από τη θέση μου, για να εξηγήσω την ψήφο μου.

Απ' ό,τι λέχθηκε στη Βουλή, έγινε σαφές ότι η πλειοψηφία τουλάχιστον του Σώματος είναι της γνώμης ότι οι δημοκρατικές διαδικασίες δε λειτούργησαν στην περίπτωση της ΠΕΠ. Μπορεί να ευθύνεται το Σώμα για ό,τι συνέβη τον τελευταίο χρόνο, αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ευθύνεται και η ΠΕΠ για ό,τι προηγήθηκε του τελευταίου χρόνου. Κατά συνέπεια η δική μου θέση είναι η εξής: Εφόσον εξακολουθεί να υπάρχει το σημερινό καθεστώς, προσωπικά εγώ δεν μπορώ να ψηφίσω το νόμο και πιστεύω ότι η αποχή στην περίπτωση αυτή είναι η ορθή στάση, η οποία αφ' ενός δεικνύει την ευαρέσκεια την προσωπική, τη δική μου, για το γεγονός ότι κάποιες διαδικασίες ήδη τροχοδρομούνται, αλλά από την άλλη πλευρά και την απαρέσκειά μου για το γεγονός ότι ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα οι δημοκρατικές διαδικασίες δε λειτούργησαν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Δ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς θέλουμε να κάνουμε σαφές ένα σημείο: Δεν αμφισβητούμε και δε μηδενίζουμε την προσφορά της ΠΕΠ και των ανθρώπων οι οποίοι είχαν αναλάβει αυτή την πρωτοβουλία από την πρώτη εισβολή. Αναγνωρίζουμε και σεβόμαστε και τιμούμε την προσφορά όλων. Για να είναι σαφές αυτό. Όμως κανένας δε δικαιούται να με αντιπροσωπεύει εμένα ως πρόσφυγα, αν εγώ ο πρόσφυγας μέσα από αδιάβλητες δημοκρατικές διαδικασίες δεν τον έχω τάξει σε οποιαδήποτε θέση. Και κανένας εν ονόματι της οποιασδήποτε προσφοράς δε δικαιούται να συντηρεί για 16 ολόκληρα χρόνια αντιδημοκρατικά κατασκευάσματα με οποιαδήποτε πρόφαση και δικαιολογία. Η επιχειρηματολογία του συναδέλφου Γεωργίου τείνει να μας πείσει ότι εκείνοι οι οποίοι ήταν και παραμένουν η ραχοκοκαλιά της αντιδημοκρατικής ΠΕΠ εξακολουθούν να έχουν την ίδια νοοτροπία δυστυχώς. Και ακόμη ότι η ψήφος μας σήμερα δε θα είναι τίποτε άλλο παρά μια αναγνώριση του κατασκευάσματος που ονομάζεται ΠΕΠ.

Εμείς, με το ίδιο αίσθημα ευθύνης που είπαμε ότι θα ψηφίσουμε υπέρ του νομοθετήματος, ύστερα απ' αυτή τη θέση λέμε ότι δεν μπορούμε να το ψηφίσουμε, γιατί δε δεχόμαστε αυτές τις προσεγγίσεις. Αισθανόμαστε έντονη διαφωνία. Γι' αυτό το λόγο, επειδή θέλουμε εξηγημένες πολιτικές θέσεις, θα τηρήσουμε αποχή, για να δούμε ότι θα επαληθευτεί η στάση η σημερινή της ΠΕΠ όπως διακηρύσσεται και γιατί δεν πρόκειται ποτέ να δικαιολογήσουμε 16ετή αντιδημοκρατική συμπεριφορά. Τηρούμε αποχή με αυτό το σκεπτικό, ότι δηλαδή δεν μπορούμε να επιτρέψουμε σε κανέναν να θεωρεί ότι η δική μας η ψήφος αποτελεί επιβράβευση αντιδημοκρατικής συμπεριφοράς.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση όπως το πρώτο άρθρο εγκριθεί;

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Εισηγούμαι τροποποίηση του τίτλου, ώστε να διαβάζεται «για τη χρήση της περιόδου που λήγει την 31η Οκτωβρίου 1991» αντί την 31η Δεκεμβρίου 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέτω σε ψηφοφορία την τροποποίηση την οποία εισηγείται ο κ. Παπαδόπουλος.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροποποίησης του Δημοκρατικού Κόμματος;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

8 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6 αποχές, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 8 ψήφους υπέρ, 15 ψήφους εναντίον και 6 αποχές η τροποποίηση απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην ψήφιση του πρώτου άρθρου, επειδή πρέπει να γίνει ψηφοφορία και επί του σχετικού άρθρου, εφόσον έγινε ψηφοφορία επί της τροποποίησης.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του πρώτου άρθρου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

8 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6 αποχές, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 8 ψήφους υπέρ, 15 ψήφους εναντίον και 6 αποχές το πρώτο άρθρο απορρίπτεται.

Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει κάποιο λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιο είναι το λάθος;

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Η τροποποίηση αφορούσε μόνο μια ημερομηνία· δεν αφορούσε ολόκληρο το άρθρο. Πώς γίνεται να απορρίπτεται η τροποποίηση από την πλειοψηφία και ταυτόχρονα να απορρίπτεται ολόκληρο το άρθρο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον το πρώτο άρθρο, κύριε Κατσουρίδη, αφορά και την ημερομηνία, έπρεπε πλέον, όταν έγινε η ψηφοφορία για την τροποποίηση, να γίνει ψηφοφορία και επί του άρθρου.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Συμφωνώ, αλλά η ένσταση του Δημοκρατικού Κόμματος δεν αφορούσε και το άρθρο. Έτσι κατάλαβα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν καταλαβαίνω ποια είναι η αντινομία. Εμείς είπαμε ότι θα το εγκρίνουμε, αν γίνει δεκτή η τροποποίησή μας. Δεν έγινε δεκτή η τροποποίησή μας και πολύ δικαιολογημένα και αιτιολογημένα το καταψηφίσαμε. Το ίδιο θα γίνει και για το ποσό. Τώρα η ημερομηνία δεν έχει εγκριθεί. Όταν φθάσουμε στο ποσό, δε θα εγκριθεί το ποσό. Μπορούσε να εγκριθεί η ημερομηνία και το ποσό να μείνει το ίδιο, οπότε είτε θα αυξανόταν είτε θα μειωνόταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πιστεύω ότι ορθώς τέθηκε σε ψηφοφορία το άρθρο, εφόσον έγινε για την τροποποίηση. Και αυτή είναι η τακτική η οποία ακολουθείται στο Σώμα. Έπρεπε πιθανώς να είχε γίνει κάποια προσυνηνόηση, διότι δεν έπρεπε να θεωρηθεί αυτόματα ότι εκείνοι που έχουν κάμει την τροποποίηση θα ήταν έτοιμοι

να ψηφίσουν αργότερα μια άλλη ημερομηνία. Λυπούμαι, αλλά δυστυχώς η διαδικασία αυτή ήταν και δεν μπορούσε να ήταν διαφορετική.

Προχωρήστε, κύριε Γραμματέα, στο επόμενο άρθρο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £39,170 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Η ίδια τροποποίηση που έχω προτείνει προηγουμένως. Οι λέξεις «στις 31 Δεκεμβρίου 1991» να αντικατασταθούν με τις λέξεις «στις 31 Οκτωβρίου 1991».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με αυτό τον τρόπο δίδεται μια δεύτερη ευκαιρία. Γι' αυτό προχωρούμε στην ψηφοφορία. Και νοείται ότι μειώνεται και το ποσό αντίστοιχα.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το ποσό είναι στο επόμενο άρθρο και στον Πίνακα. Τα δύο δε συμβαδίζουν αναγκαστικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχουμε φθάσει στο ποσό ήδη, κύριε Παπαδόπουλε.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Με συγχωρείτε. Ακόμα μία αλλαγή τότε. Το ποσό να αντικατασταθεί διά του ποσού £31,334.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χριστοδουλίδης.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, μας έχει αναφερθεί ότι έχει ζητηθεί ομόφωνα από την Επιτροπή να αναβληθούν τα συνέδρια της ΠΕΠ τα οποία ήταν προγραμματισμένα να γίνουν μέχρι τον Οκτώβριο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, κύριε Χριστοδουλίδη, έχετε εισέλθει στην ουσία. Έχει συζητηθεί η ουσία. Τώρα θα προχωρήσουμε στην ψήφιση του ποσού και ο κ. Παπαδόπουλος ...

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Παπαδόπουλος έθεσε τον όρο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου να πραγματοποιηθεί η εκδημοκρατικοποίηση της ΠΕΠ, ενώ ταυτόχρονα αυτή η Βουλή έχει ζητήσει από την ΠΕΠ να μην προχωρήσει στα συνέδριά της μέχρι τον Οκτώβριο. Εδώ βλέπω μια σημαντική ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, κύριε Χριστοδουλίδη, δεν μπορείτε να συνεχίσετε. Το τι έχει ζητήσει το άλφα ή το βήτα κόμμα δεν έχει καμιά σχέση με την ψηφοφορία. Προχωρούμε στην ψηφοφορία. Πιστεύω ότι, αν υπάρχει επιθυμία από κάποιες πλευρές να υποστηριχθεί κάποια παράταση, δίδεται αυτή η ευκαιρία με την τροποποίηση και πάλι της ημερομηνίας, έστω και αν φύγει το πρώτο άρθρο. Γι' αυτό το λόγο ζητώ να ψηφίσετε.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροποποίησης του Δημοκρατικού Κόμματος;

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, μπορούμε να έχουμε ενός λεπτού διάλειμμα, διότι προκύπτει κάτι το νέο για μας και θέλουμε να διαβουλευθούμε έστω και μεταξύ μας;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα συμφωνήσω, αλλά να είναι πολύ σύντομο, παρακαλώ, το διάλειμμα.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Λόγω του διαλείμματος που, υποθέτω, θα γίνει για κάποιες διαβουλεύσεις, πρέπει να κάμω σαφές το εξής: Ούτε στην Επιτροπή ούτε εδώ συμφωνήσαμε ομόφωνα ότι, αν αναβληθούν τα συνέδρια, θα εγκριθεί το ποσό. Η θέση μας και στις Επιτροπές και σ' όλες τις άλλες συσκέψεις ήταν ότι, αν δεν αναβληθούν τα συνέδρια, δεν εγκρίνουμε κανένα ποσό και, αν αναβληθούν τα συνέδρια, θα εγκρίνουμε μικρότερη περίοδο. Και προτού, κύριε Πρόεδρε, αρχίσετε τη συζήτηση του θέματος, εγώ προσπάθησα να έρθω σε συνεννόηση με τους συναδέλφους και ήταν εν γνώσει τους και η τροποποίηση που θα υπέβαλλα και το ότι οι θέσεις που είχα εκφράσει στις Επιτροπές θα επαναλαμβάνονταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά οπωσδήποτε δεν έπρεπε να ανοίξει η συζήτηση σ' αυτό το στάδιο. Κακώς άνοιξε. Θα μπορούσαν να λέγονταν αυτά τα πράγματα κατά τη δικαιολόγηση της ψήφου. Οπωσδήποτε δίνω ένα διάλειμμα πέντε λεπτών, διότι ένα λεπτό ούτε για να σηκωθούμε και να επιστρέψουμε δεν είναι αρκετό, και παρακαλώ σε πέντε λεπτά να επιστρέψουμε, για να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

(Ώρα διακοπής: 10.45 π.μ.)

(Ώρα επανέναρξης: 10.55 π.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχουν περάσει τα πέντε λεπτά που έδωσα· πέρασαν σχεδόν δέκα λεπτά. Γι' αυτό προτίθεμαι να προχωρήσω στο επόμενο θέμα και θα επανέλθουμε στην ψηφοφορία για το προηγούμενο θέμα, όταν θα είναι έτοιμη η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ.

Το επόμενο θέμα στην ημερήσια διάταξη, το υπ' αρ. 2, είναι «Απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 4 του περί Γραμματιών του Κυπριακού Δημοσίου Νόμου του 1989». Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΔΑΦΙΟ (1) ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1989

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Γιαννάκης Κασουλίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσος Παπαδόπουλος

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 8 Ιουλίου 1991 την επιστολή του Υπουργού Οικονομικών ημερομηνίας 25 Ιουνίου 1991 με την οποία διαβιβάστηκε πρόταση της κυβέρνησης για την αύξηση του ποσού του υφιστάμενου προγράμματος έκδοσης ευρωπαϊκών εμπορικών χρεογράφων με βάση το άρθρο 4 του περί Γραμματίων του Κυπριακού Δημοσίου Νόμου του 1989. Στη συνεδρία αυτή ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Ν. Ρολάνδης.

Σκοπός της ζητούμενης αύξησης είναι η αντιμετώπιση των άμεσων χρηματοδοτικών αναγκών της κυβέρνησης, οι οποίες παρουσιάζονται αυξημένες για το 1991 εξαιτίας των επιπτώσεων της κρίσης του πολέμου στον Περσικό Κόλπο και της ανομβρίας, καθώς και της μείωσης των εσόδων της κυβέρνησης ως αποτέλεσμα της φορολογικής μεταρρύθμισης.

Όπως είναι γνωστό, το ύψος του ποσού του υφιστάμενου προγράμματος, που λειτουργεί σύμφωνα με τον περί Γραμματίων του Κυπριακού Δημοσίου Νόμο του 1989, ανέρχεται σήμερα σε 100 εκατομμύρια δολάρια και γίνεται πρόταση να αυξηθεί σε 250 εκατομμύρια δολάρια. Για να γίνει όμως αυτό, χρειάζεται, σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία, η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου και σχετική απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων. Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την εν λόγω αύξηση με σχετική απόφασή του ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991, η οποία διαβιβάστηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση.

Η Επιτροπή, αφού εξέτασε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη τις άμεσες χρηματοδοτικές ανάγκες της κυβέρνησης, συμφωνεί με τη σκοπούμενη αύξηση του υπό αναφορά δανεισμού, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση της επισυναπτόμενης απόφασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι από εκείνα τα θέματα που η ομόφωνη ψήφισή τους κρύβει πολλές επιμέρους απόψεις, επιφυλάξεις, σκέψεις και ανησυχίες, που θα ήταν λάθος να μην τις διατυπώναμε ενώπιον της ολομέλειας, για να ενημερωθεί και ο λαός. Προβληματίστηκε πάρα πολύ το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ για το αν θα ψήφιζε αυτό το ομολογιακό δάνειο. Και αν κατέληξε τελικά στην απόφαση να το ψηφίσει, είναι γιατί ακριβώς η κατάσταση είναι δραματική. Τα δημόσια ταμεία είναι άδεια. Τα προγράμματα αναπτύξεως αναθεωρούνται ή αναστέλλονται. Υποσχέσεις που έχουν δοθεί στο λαό ακυρώνονται. Προσφορές οι οποίες έχουν ζητηθεί και έχουν ανοιχθεί από το Ταμείο Προσφορών δεν κατακυρώνονται. Και είναι βέβαιο ότι όλα αυτά είτε σημαίνουν ματαίωση έργων και προγραμμάτων κοινωνικής και αναπτυξιακής πολιτικής είτε ότι θα χρειαστεί να τα πραγματοποιήσουμε αργότερα με πολύ μεγαλύτερη δαπάνη.

Η αίτηση λοιπόν της κυβέρνησης για νέα δάνεια από το εξωτερικό υποδηλώνει μια διολίσθηση της οικονομίας μας, αύξηση των ελλειμμάτων, αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος κατά τρόπο ανησυχητικό και αύξηση του εξωτερικού δανεισμού με ευρύτερους κινδύνους για την οικονομία. Φυσικά προβάλλονται κάποιοι λόγοι στην Έκθεση και οι λόγοι αυτοί είναι λόγοι που τους είχαμε

σημειώσει μέσα σ' αυτή την αίθουσα, όταν λαμβάνονταν οι αποφάσεις. Όταν για παράδειγμα γινόταν η φορολογική μεταρρύθμιση, παρατηρήσαμε ακριβώς τότε ότι δεχόμασταν μια μετακίνηση των βαρών με μορφή έμμεσων φόρων σε ολόκληρο το λαό και ζητήσαμε να διατηρηθεί μια μεγαλύτερη δυνατότητα για εισπράξεις από τα ανώτερα εισοδηματικά στρώματα αυτού του τόπου. Αλλά η μεταρρύθμιση ήταν σαρωτική με τη βοήθεια και της Βουλής, με τη βοήθεια της πλειοψηφίας της Βουλής, με τη βοήθεια του ΔΗΚΟ και του Συναγερμού, με την ψήφο των οποίων όχι μόνο απηλλάγησαν από καταβολές τα ψηλά εισοδηματικά στρώματα, αλλά αυξήθηκε πλουσιοπάροχα αυτή η παροχή και σίγουρα με τη σύμφωνη τοποθέτηση και της κυβέρνησης. Και σήμερα βρισκόμαστε μπροστά στα ελλείμματα. Και αντί να στραφούμε εκεί που θα έπρεπε, εκεί από όπου μπορούμε να τα πάρουμε, δηλαδή στα στρώματα με τα αυξημένα εισοδήματα, στρεφόμαστε στον εξωτερικό δανεισμό και μεταφέρουμε τα βάρη πάλι σε ολόκληρο τον κυπριακό λαό.

Φυσικά υπάρχουν και δύο άλλοι λόγοι αντικειμενικοί: η ανομβρία, που είναι πραγματικά δραματική -και είναι και αυτό κάτι που μας υποχρεώνει να ψηφίσουμε το νομοσχέδιο- και επίσης οι επιπτώσεις της κρίσης στον Κόλπο. Και γι' αυτές έχουμε να ασκήσουμε την κριτική μας. Γιατί οι επιπτώσεις της κρίσης του Κόλπου αναφέρονται στην υπόθεση του τουρισμού και οφείλονται και στη μονοδιάστατη οικονομική μας πολιτική και είναι κάτι που είχαμε σημειώσει κατ' επανάληψη, ότι δηλαδή η μονομερής εξάρτηση της κυπριακής οικονομίας από τον τουρισμό είναι μια μεγάλη παγίδα την οποία θα πληρώσουμε κάποτε πολύ ακριβά. Και είμαστε πολύ ευτυχείς να παρατηρήσουμε ότι τουλάχιστον αυτή την ανησυχία τη συμμερίζονται ευρύτερα στρώματα και του λαού αλλά και διάφοροι οικονομικοί και άλλοι παράγοντες ακόμα και μέσα στο χώρο της βιομηχανίας και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου. Και δε βλέπουμε να έχουν ληφθεί οποιαδήποτε μέτρα για διόρθωση αυτής της κατάστασης.

Έτσι θα ψηφίσουμε την απόφαση αυτή, για να βοηθηθεί η κυβέρνηση, αλλά ταυτόχρονα θέλουμε να της δώσουμε και ένα ισχυρό μήνυμα για επανεξέταση της όλης οικονομικής της πολιτικής, για να προλάβουμε χειρότερα δεινά που είναι δυνατό να έρθουν αργότερα.

Ευχαριστώ.

(Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του κ. Χατζηδημητρίου, επανήλθε στην αίθουσα η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση, εμείς θα ψηφίσουμε υπέρ της κυβερνητικής πρότασης για την έκδοση χρεογράφων. Θέλω να πω ότι η συμφωνία μας για αύξηση του ποσού για την έκδοση χρεογράφων δε συνιστά καθόλου ούτε επικύρωση ούτε έγκριση της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Νομίζω ότι στη συζήτηση των προϋπολογισμών θα έχουν την ευκαιρία τα κόμματα να τοποθετηθούν και να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Ζήτησα το λόγο, γιατί ο συνάδελφος κ. Χατζηδημητρίου, αναφερόμενος στην ανάγκη έγκρισης αυτής της απόφασης, είπε ότι είναι απότοκος της έγκρισης από το ΔΗΚΟ και το ΔΗΣΥ της φορολογικής μεταρρύθμισης. Λυπούμαι, αλλά δε νομίζω -είναι βέβαια δικαιολογημένος να δίνει τη δική του ερμηνεία- δε νομίζω όμως ότι τα γεγονότα οδηγούν σ' αυτό το συμπέρασμα. Η φορολογική μεταρ-

ρύθμιση που έχει εγκριθεί από τη Βουλή έχει επιφέρει μερικές φορολογικές αλλαγές για μερικές τάξεις ανθρώπων. Δεν είναι σήμερα το θέμα της συζήτησης η φορολογική μεταρρύθμιση, πρέπει όμως να επισημάνω ότι, σύμφωνα και με τις δηλώσεις της κυβέρνησης, οι απώλειες του κράτους από τις αλλαγές που έχει προσφέρει η φορολογική μεταρρύθμιση είναι τριάντα εκατομμύρια λίρες. Επομένως, δεν μπορεί να αποδοθεί η ζητούμενη από την κυβέρνηση αύξηση του ποσού του προγράμματος έκδοσης χρεογράφων σε 250 εκατομμύρια στις αλλαγές που το ΔΗΚΟ και το ΔΗΣΥ έχουν ψηφίσει σε συνάρτηση με τη φορολογική μεταρρύθμιση.

Επαναλαμβάνω ότι τις θέσεις μας τόσο πάνω στη φορολογική μεταρρύθμιση όσο και πάνω στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης θα τις εκφράσουμε όταν θα συζητηθεί το θέμα στα πλαίσια των προϋπολογισμών. Τονίζω ξανά ότι η σημερινή θετική ψήφος μας υπέρ της απόφασης της Βουλής δε συνεπάγεται ούτε άμεσα ούτε έμμεσα έγκριση της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μάτσης.

I. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι κατόπιν πολλού προβληματισμού που δέχθηκε να ψηφίσει την απόφαση που βρίσκεται ενώπιόν μας για χρεόγραφα εξωτερικού δανεισμού. Αν το πράττουμε, είναι διότι έχουμε επίγνωση των μεγάλων δυσκολιών που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή το κράτος στον οικονομικό τομέα και δε θέλουμε να συμβάλουμε στο να γίνουν οι δυσκολίες περισσότερες. Τις επιφυλάξεις μας όμως, που είναι πολλές, για την όλη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης επιφυλασσόμαστε να τις εκφράσουμε στην κατάλληλη στιγμή, πολύ σύντομα, μέσα στα πλαίσια της συζήτησης των προϋπολογισμών του κράτους.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Συλλούρης.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συναδέλφοι, εγώ θα υποδείξω ένα σημαντικό σημείο όλου αυτού του θέματος, το γεγονός ότι έχουμε μπροστά μας να πάρουμε μια απόφαση για μια απαίτηση της κυβέρνησης λίγες ώρες πριν κλείσει αυτή η Βουλή. Αν αυτό το οποίο κάνει η κυβέρνηση είναι τακτική, νομίζω ότι είναι μια κακή τακτική. Αν είναι προγραμματισμός, είναι ένας κακός προγραμματισμός. Αν βρισκόμαστε μπροστά σε χρεοκοπία και σε σημαντικές οικονομικές δυσκολίες, όπως έχει υπονοηθεί από όλους τους ομιλητές ή όπως έχει υπονοηθεί και από την ίδια την κυβέρνηση, αυτό το πράγμα είναι σημαντικό να το γνωρίζει ο λαός και έχει ευθύνη και καθήκον και η κυβέρνηση και η Βουλή να δώσουν αυτή την πραγματική εικόνα της κακής οικονομίας προς τον κυπριακό λαό.

Εγώ πιστεύω ότι συμβαίνουν και τα τρία. Όμως αυτή τη στιγμή, επειδή υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες για την κυβέρνηση, που υπονοείται ότι είναι και δυσκολίες λειτουργίας της κρατικής μηχανής και της κυβέρνησης, ψηφίζουμε υπέρ ως Δημοκρατικός Συναγερμός με τις δυσκολίες που εξήγησε και ο κ. Μάτσης ότι είχαμε για τη λήψη της απόφασής μας και με τις επιφυλάξεις μας· αλλά επιφυλασσόμαστε κατά τη συζήτηση των προϋπολογισμών να συζητήσουμε σε

βάθος την ίδια την πολιτική και τα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης Βασιλείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα εισηγηθώ να μην υπάρξει περαιτέρω συζήτηση, διότι γενικά θέματα πολιτικής θα συζητηθούν με τους προϋπολογισμούς. Γι' αυτό το λόγο, αν οι παρεμβάσεις που θα γίνουν θα είναι επί του θέματος, μάλιστα. Αλλά η γενικότερη πολιτική δεν είναι η κατάλληλη ώρα και το κατάλληλο βήμα για να συζητηθεί. Θα πρέπει να συζητηθεί επ' ευκαιρία των προϋπολογισμών στο τέλος του έτους.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι πράγματι ήρθε αρκετά καθυστερημένα αυτή η πρόταση της κυβέρνησης και η Επιτροπή, όπως και το Σώμα γενικά, βρέθηκε προ του διλήμματος να αποφασίσει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα και χωρίς να έχει όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που πιθανόν να ζητούσε πριν να πάρει τελική απόφαση. Ήθελα όμως να πώ ότι στην ίδια επιστολή η κυβέρνηση, πέραν της αύξησης του ποσού της εκδόσεως εμπορικών χρεογράφων από 100 εκατομμύρια σε 250 εκατομμύρια, ζητά επίσης το πράσινο φως για να διαπραγματευτεί δάνειο από χρηματοδοτικό οργανισμό του εξωτερικού ύψους 100 εκατομμυρίων δολαρίων. Εκείνο το σκέλος δεν έχει εγκριθεί από τη Βουλή και πιστεύω ότι μετά τις διακοπές θα μας δοθεί η ευκαιρία να ζητήσουμε αυτά τα στοιχεία και να δούμε σε μεγαλύτερο βάθος το πού βρίσκεται η οικονομία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Ο κ. Καζαμίας.

Κ. ΚΑΖΑΜΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ακριβώς η προηγούμενη παρέμβασή σας ήταν τα λόγια με τα οποία ήθελα να ξεκινήσω. Πραγματικά μπήκε ένα αίτημα της κυβερνητικής πλευράς πρώτα στην Επιτροπή Οικονομικών και ήρθε σήμερα στην ολομέλεια. Το χρονικό διάστημα θα συμφωνούσα ότι πιθανόν να ήταν κάπως περιορισμένο. Όμως ακολουθήθηκε μια διαδικασία η οποία ακολουθείτο για πάρα πολλά χρόνια στο παρελθόν και πάντοτε υπήρξαν και οι εγκρίσεις της Βουλής. Πιστεύω ότι πάρα πολλά που λέχθηκαν σήμερα δεν ήταν του παρόντος, γι' αυτό και θεωρούμε σκόπιμο να τα σχολιάσουμε και πιστεύω ότι και κατά τη συζήτηση των νέων προϋπολογισμών και ίσως και άλλων θεμάτων δημοσιονομικής πολιτικής θα δοθεί η ευκαιρία σε όλες τις πλευρές να εκφράσουν τις απόψεις τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Δε θα μπω στην ουσία, κύριε Πρόεδρε, του ευρύτερου θέματος, όπως έχετε αναφέρει. Ήθελα και εγώ να επισημάνω ότι ο δανεισμός δεν αποτελεί θεραπεία. Μπορεί να προσφέρει κάποια παροδική άνεση αυτή τη στιγμή, γιατί είναι γεγονός ότι φαίνεται ότι η κυβέρνηση, πέραν του ποσού το οποίο ζητά τώρα να δανειστεί, πρέπει να δανειστεί και άλλα ποσά στο μέλλον. Απλώς με δυο λόγια ήθελα να επισημάνω κάτι που οι Φιλελεύθεροι αναφέραμε και στο παρελθόν, δηλαδή τις υπερβολικές δαπάνες σε ορισμένους τομείς με τις οποίες διαφωνούμε, και ήθελα απλώς εδώ ως έναν από τους τομείς αυτούς να αναφέρω τον τομέα της άμυνας. Με τις δαπάνες που γίνονται για την άμυνα εμείς οι Φιλελεύθεροι διαφωνούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ρολάνδη, με όλο το σέβας ξεκινήσατε λέγοντας ότι δε θα ασχοληθείτε με θέματα ευρύτερα και το θέμα της άμυνας είναι θέμα προϋπολογισμών.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Μια λέξη είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μια λέξη, αλλά εκείνη η λέξη ξέφυγε.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω απλώς να σημειώσω ότι το θέμα της άμυνας συνδέεται με το Ταμείο Αμυντικής Θωράκισης και όχι με το θέμα που σήμερα συζητούμε στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γενικά θα έλεγα τα θέματα της άμυνας να τα αφήσουμε. Δεν είναι ούτε του παρόντος ούτε πρέπει τα θέματα της άμυνας να τα συζητούμε κάτω από τέτοιες προϋποθέσεις, γιατί είναι ζητήματα λεπτά. Αν βέβαια τύχει ειδικό θέμα για την άμυνα, υπάρχουν πολλοί τρόποι για να εκφράσει η Βουλή τις θέσεις της.

Παρακαλώ το Γραμματέα να αναγνώσει την απόφαση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:**ΑΠΟΦΑΣΗ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ**

Επειδή, σύμφωνα με τον περί Γραμματίων του Κυπριακού Δημοσίου Νόμο του 1989 (Νόμος Αριθμός 103 του 1989), το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί, οποτεδήποτε το κρίνει σκόπιμο, να εξουσιοδοτεί την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου να συνάπτει εκ μέρους και για λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας δάνεια απευθείας ή μέσω εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου της στο εξωτερικό με έκδοση γραμματίων του κυπριακού δημοσίου σε ξένο ή σε ξένα νομίσματα,

Και επειδή, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 4 του πιο πάνω νόμου, το ύψος των δανείων αυτών καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο με έγκριση της Βουλής των Αντιπροσώπων,

Και επειδή ο Υπουργός Οικονομικών, ενεργώντας με βάση εξουσιοδότηση του Υπουργικού Συμβουλίου, ζήτησε την αύξηση του ποσού του υφιστάμενου προγράμματος έκδοσης ευρωπαϊκών εμπορικών χρεογράφων, που εισήχθη και λειτούργει σύμφωνα με την ίδια πιο πάνω νομοθεσία, από 100 εκατομμύρια δολάρια σε 250 εκατομμύρια δολάρια για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην επιστολή του με αρ. φακ. Υ.Ο. 858/85/8 και ημερομηνία 25 Ιουνίου 1991,

Για όλους αυτούς τους λόγους η Βουλή των Αντιπροσώπων με την απόφασή της αυτή

ΕΓΚΡΙΝΕΙ

τη ζητούμενη πιο πάνω αύξηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση;

(Κτυπά τη σφύρα)

Επειδή δεν υπάρχει ένσταση, η απόφαση εγκρίνεται.

Επιστρέφουμε τώρα στο προηγούμενο θέμα και προτίθεμαι, επειδή υπήρξε μετρία σύγχυση, να επαναλάβω την ψηφοφορία από την αρχή. Δεν υπάρχει λόγος

να γίνουν νέες ομιλίες. Αν κάποιος θέλουν να δικαιολογήσουν στο τέλος την ψήφο τους, έχουν κάθε δικαίωμα.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν είμαι ο λόγος της σύγχυσης, αλλά είμαι η απαρχή. Γι' αυτό με την άδειά σας θέλω να επαναδιατυπώσω την τροποποιητική μου πρόταση με τρόπο που νομίζω ότι μπορεί να πετύχει ευρύτερο πεδίο συναίνεσης.

Θα ζητούσα την άδειά σας, για να αλλάξω την εισήγησή μου όσον αφορά τη χρονική περίοδο, δηλαδή να γίνει μέχρι τις 31 Νοεμβρίου 1991 και να μειωθεί αντίστοιχα το ποσό σε £39,170 - χαρίζουμε £3 για να στρογγυλέψει ο αριθμός. Όσον αφορά τις τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στο νομοσχέδιο που είναι μπροστά μας, αν τελικά η εισήγησή μου γίνει δεκτή -το λέω για σκοπούς Γραμματέα-στο μεν πλαγιότιτλο του άρθρου 2 το ποσό πρέπει να τροποποιηθεί σε £39,170, όμως η φράση που λέει ότι «λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991» να παραμείνει, γιατί αυτή είναι η περιγραφή του έτους χρήσεως· δεν είναι η καταληκτική προθεσμία για τη χρήση αυτών των χρημάτων. Στο κείμενο του άρθρου 2, στην όγδοη γραμμή που λέει «τριάντα μία Δεκεμβρίου 1991», πάλι είναι η περιγραφή του έτους χρήσεως γι' αυτό και πρέπει να μείνει. Στην ένατη γραμμή όμως που λέει «ποσό που δεν υπερβαίνει τις σαράντα επτά χιλιάδες λίρες» πρέπει να γίνει «ποσό που δεν υπερβαίνει τις τριάντα εννέα χιλιάδες εκατόν εβδομήντα λίρες». Επίσης στον πίνακα θα αλλάξει στην τρίτη στήλη το ποσό από £47,000 σε £39,170 και στα δυο σημεία όπου αναφέρεται το ποσό £47,000 και στην τέταρτη στήλη κάτω από τον τίτλο «Σκοποί» η ημερομηνία θα γίνει 1.7.1991 -30.11.1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρώ στην ψηφοφορία για τη συμβιβαστική τροποποίηση που εισηγείται το Δημοκρατικό Κόμμα.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

29 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

12 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 29 ψήφους υπέρ, 12 εναντίον και 6 αποχές η τροποποίηση γίνεται αποδεκτή.

Προχωρούμε στην ψήφιση του άρθρου 2.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £39,170 για τη χρήση του έτους που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1991. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

29 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

12 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 29 ψήφους υπέρ, 12 εναντίον και 6 αποχές το άρθρο 2 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν. Πίνακας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

29 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

12 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 29 ψήφους υπέρ, 12 εναντίον και 6 αποχές το άρθρο 3 και ο Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

29 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

12 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα)

Με 29 ψήφους υπέρ, 12 εναντίον και 6 αποχές το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Για τα θέματα 3 - 23, που είναι οι Κανονισμοί για το φόρο προστιθέμενης αξίας, υπάρχει κοινή Έκθεση.

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑ-
ΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αλέκος Μαρκίδης

Ανδρέας Γεωργίου

Γιαννάκης Κασουλίδης

Νίκος Κατσουρίδης

Αβραάμ Αντωνίου

Κίκης Καζαμίας

Ανδρέας Φιλίππου

Τάσος Παπαδόπουλος

Νίκος Μουσιούττας

Μάρκος Κυπριανού

Τάκης Χατζηδημητρίου

Ρένος Πρέντζας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τους αναφερόμενους στο παράρτημα Κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν την 1η και 8η Ιουλίου 1991. Στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής προσήλθαν και ανέλυσαν τους σκοπούς των υπό συζήτηση Κανονισμών εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών. Και στις δύο συνεδριάσεις της Επιτροπής ήταν παρών και ο Βουλευτής κ. Νίκος Ρολάνδης.

Με τους Κανονισμούς που προτείνονται σκοπείται η κανονιστική ρύθμιση ορισμένων τεχνικών θεμάτων που σχετίζονται με την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας για το φόρο προστιθέμενης αξίας.

Οι Κανονισμοί αυτοί εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση της προαναφερθείσας νομοθεσίας και μεταξύ άλλων ρυθμίζουν ορισμένα τεχνικά ζητήματα, όπως είναι ο προσδιορισμός των συναλλαγών, των αγαθών και των υπηρεσιών, ο χρόνος της

παράδοσης και της παροχής τους, η απόδοση, ο έλεγχος και η καταβολή του φόρου, οι επιστροφές και οι πιστώσεις, οι εξαγωγές, η απαλλαγή επανεισαγόμενων αγαθών από το φόρο προστιθέμενης αξίας, ο καθορισμός των φορολογικών τιμολογίων, η απαλλαγή από μη εισπράξιμα χρέη, η ειδική μεταχείριση των κρατικών αρχών, των αρχών τοπικής διοίκησης και των οργανισμών δημόσιου δικαίου, οι προβλεπόμενες ενστάσεις κατά των αποφάσεων του εφόρου, οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που βρίσκονται σε λειτουργία και πολλά άλλα τεχνικά ζητήματα που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη ότι οι υπό αναφορά Κανονισμοί αποβλέπουν στην καλύτερη εφαρμογή της νομοθεσίας για το φόρο προστιθέμενης αξίας, συμφωνεί με τους σκοπούς τους, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί από νομοτεχνικής άποψης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- 1) Οι περί ΦΠΑ (Προσδιορισμός Ορισμένων Συναλλαγών) Κανονισμοί του 1991.
- 2) Οι περί ΦΠΑ (Αυτοπαραδόσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 3) Οι περί ΦΠΑ (Υπηρεσίες από το Εξωτερικό) Κανονισμοί του 1991.
- 4) Οι περί ΦΠΑ (Χρόνος Παράδοσης ή Παροχής) Κανονισμοί του 1991.
- 5) Οι περί ΦΠΑ (Απόδοση Λογαριασμών και Καταβολή του Φόρου) Κανονισμοί του 1991.
- 6) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) Κανονισμοί του 1991.
- 7) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991.
- 8) Οι περί ΦΠΑ (Επιστροφές και Πιστώσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 9) Οι περί ΦΠΑ (Εξαγωγή) Κανονισμοί του 1991.
- 10) Οι περί ΦΠΑ (Μεταχειρισμένα Αγαθά) Κανονισμοί του 1991.
- 11) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Επανεισαγόμενων Αγαθών) Κανονισμοί του 1991.
- 12) Οι περί ΦΠΑ (Φορολογικά Τιμολόγια) Κανονισμοί του 1991.
- 13) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις ή Παροχές από Λιανοπωλητές) Κανονισμοί του 1991.
- 14) Οι περί ΦΠΑ (Διόρθωση Λογαριασμών) Κανονισμοί του 1991.
- 15) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις από Τρίτο Πρόσωπο) Κανονισμοί του 1991.
- 16) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Χρεών μη Εισπράξιμων) Κανονισμοί του 1991.
- 17) Οι περί ΦΠΑ (Εφαρμογή Τελωνειακής Νομοθεσίας) (Εξαιρέσεις και Προσαρμογές) Κανονισμοί του 1991.
- 18) Οι περί ΦΠΑ (Κρατικές Αρχές και Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 1991.
- 19) Οι περί ΦΠΑ (Οργανισμοί Δημόσιου Δικαίου) Κανονισμοί του 1991.
- 20) Οι περί ΦΠΑ (Ενστάσεις) Κανονισμοί του 1991.
- 21) Οι περί ΦΠΑ (Μεταβιβάσεις Λειτουργουσών Επιχειρήσεων) Κανονισμοί του 1991.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές σε θέμα αρχής;

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν είναι σε θέμα αρχής. Αν μου επιτρέπετε, από τη θέση μου.

Θέλω να πω ότι οι Κανονισμοί υπεβλήθησαν στην Επιτροπή Οικονομικών πρόσφατα, την περασμένη εβδομάδα συγκεκριμένα. Πρόκειται περί ογκωδέστατου κειμένου με πολύ περίπλοκες τεχνικές και νομικές διατυπώσεις. Έχω υποβάλει μερικές εισηγήσεις στα πλαίσια της Επιτροπής και στη διάρκεια της αναβολής από χθες μέχρι σήμερα έχω υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία ένα σωρό άλλες νομικές και νομοτεχνικές τροποποιήσεις. Όμως καμιά απ' αυτές δεν επηρεάζει την ουσία των Κανονισμών. Αν εγείρομαι, είναι για να πω ότι είναι δυνατό αυτοί οι Κανονισμοί να χρειαστούν τροποποιήσεις πολύ σύντομα, όταν η Βουλή θα συνέλθει στη νέα της σύνοδο, και δε θέλω να φανώ ασυνεπής εγκρίνοντας σήμερα τους Κανονισμούς και εισηγούμενος τροποποιήσεις μετά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλω να προβώ στην εξής παρατήρηση: Πράγματι βρεθήκαμε ως Βουλή ενώπιον σωρείας Κανονισμών, νομοθετημάτων κτλ. τις τελευταίες μέρες που θα έκλεινε η Βουλή, που θα έπρεπε να είχαμε κοντά μας τουλάχιστον από την πρώτη ημέρα που επανήνοιξε η Βουλή, και είχε αρκετό χρόνο να τα προετοιμάσει η κυβέρνηση. Και ίσως να υπήρξε μια πολύ μεγάλη πίεση στις Επιτροπές να προχωρήσουν στην εξέταση κάποιων αναγκαίων νομοθετημάτων ή Κανονισμών σε πάρα πολύ μικρό χρονικό διάστημα.

Πιστεύω ότι όλες οι πλευρές επέδειξαν μεγάλη κατανόηση προς την κυβερνητική πλευρά, αλλά μελλοντικά θα πρέπει να δίδεται περισσότερος χρόνος, για να γίνεται και καλύτερη μελέτη όχι μόνο της ουσίας αλλά και γενικά του τύπου αυτών τα οποία υποβάλλονται.

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, ρωτώ αν υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών.

(Κτυπά τη σφύρα)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση, οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Τελειώσαμε με τα θέματα της Νομοθετικής Εργασίας.

Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Δεν υπάρχουν νομοσχέδια ή έγγραφα για κατάθεση.

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις - Απαντήσεις.

(Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς)

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 11 που υποβλήθηκε από τους Βουλευτές εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Δώρο Χριστοδουλίδη και Θάσο Μιχαηλίδη και από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Διόφαντο Χρυσοστόμου στις 27 Ιουνίου 1991.

«Επειδή οι εργαζόμενοι στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Δεκέλειας είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται μέσα σε ανθυγιεινές συνθήκες που δημιουργεί ο

αμίαντος, η αιθαλόσκηνη, ο θόρυβος κτλ., ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο για τα ακόλουθα:

- 1) Ανταποκρίνονται οι συνθήκες λειτουργίας του σταθμού στις σύγχρονες προδιαγραφές και απαιτήσεις για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και τη διατήρηση υγιεινού περιβάλλοντος;
- 2) Ελέγχεται από τις αρμόδιες κρατικές αρχές η αυστηρή και συστηματική τήρηση όλων των απαιτούμενων για την προστασία της υγείας των εργαζομένων μέτρων;
- 3) Γίνεται συστηματική προληπτική ιατρική εξέταση των εργαζομένων και, αν ναι, από ποιους και πόσους ειδικούς γιατρούς;

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 12 που υποβλήθηκε από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου στις 28 Ιουνίου 1991.

«Στις 30 Απριλίου 1991 ανοίχθηκαν δημόσια οι προσφορές για την κατασκευή ενός τμήματος του δρόμου Τηλλυρίας - Κάτω Πύργου-Κάμπου.

Όπως έγινε αντιληπτό, υποβλήθηκαν επτά προσφορές, από τις οποίες η πιο χαμηλή ανέρχεται στο ποσό του £1,444,000, είναι δηλ. κατά 200,000 λίρες χαμηλότερη από το ποσό που είχε προϋπολογίσει για την εκτέλεση του έργου αυτού το Τμήμα Δημόσιων Έργων.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο γιατί δεν έχει κατακυρωθεί ακόμη η προσφορά με αποτέλεσμα να καθυστερεί η κατασκευή του δρόμου.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 13 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Δημήτρη Ηλιάδη την 1η Ιουλίου 1991.

«Κατά τις τελευταίες εβδομάδες όλοι αδιακρίτως οι εγκλωβισμένοι που επισκέπτονται τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου υποβάλλονται σε εξευτελιστικές έρευνες από την κυπριακή αστυνομία.

Η ταλαιπωρία και η απογοήτευσή τους από την αψυχολόγητη συμπεριφορά των κυπριακών αρχών είναι αφάνταστες δεδομένου ότι είναι οι ίδιοι άνθρωποι που καθημερινά υφίστανται κάθε είδους ταπεινώσεις και παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους από το κατοχικό καθεστώς και τους εποίκους της Ανατολίας.

Επειδή λόγοι εθνικοί και ηθικοί επιβάλλουν περισσότερο σεβασμό και αναγνώριση προς αυτούς τους ανθρώπους, που μέσα στις τραγικές συνθήκες της σύγχρονης τουρκοκρατίας κρατούν ζωντανή την ελληνική συνέχεια στη μαρτυρική Καρπασία, καλείται ο αρμόδιος Υπουργός να ενημερώσει τη Βουλή πού οφείλεται η απαράδεκτη αυτή συμπεριφορά των αρχών απέναντι στους εγκλωβισμένους.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 14 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου στις 4 Ιουλίου 1991.

«Πρόσφατα έχουν πεθάνει στο Μακάρειο Νοσοκομείο δύο παιδιά που έπασχαν από λευχαιμία. Ο πατέρας του τελευταίου παιδιού που πέθανε, του Κωνσταντίνου Ταλιώτη, με ανοικτή επιστολή του που δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο και με δηλώσεις του σε ραδιοσταθμούς έφερε στην επιφάνεια διάφορες αδυναμίες και προβλήματα που αφορούν την παροχή θεραπείας στο Μακάρειο σε σχέση με περιστατικά λευχαιμίας. Παράλληλα δημοσιεύτηκε, χωρίς να διαψευσθεί, ότι το πόσιμο νερό που παρεχόταν στο Μακάρειο ήταν μολυσμένο.

Επειδή από τα πιο πάνω δημιουργείται δικαιολογημένη και έντονη ανησυχία στο κοινό για το επίπεδο και την ποιότητα της θεραπείας που παρέχεται σε

περιστατικά λευχαιμίας από τις κυβερνητικές ιατρικές υπηρεσίες, ιδιαίτερα στο Μακάρειο Νοσοκομείο, καλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Γιατί δεν τέθηκε σε λειτουργία η υπάρχουσα ειδική περιστατικών λευχαιμίας πτέρυγα αντιμετώπισης στο Μακάρειο Νοσοκομείο;
2. Ποια ειδική εκπαίδευση έχει το παραϊατρικό προσωπικό του Μακάρειου Νοσοκομείου που ασχολείται με την αντιμετώπιση περιστατικών λευχαιμίας;
3. Ποια μέτρα λαμβάνονται γενικά και ποια μέτρα λήφθηκαν ειδικά στην περίπτωση του αποβιώσαντος Κωνσταντίνου Ταλιώτη για την αποφυγή κινδύνου μόλυνσης;
4. Αληθεύει ότι ο χώρος που χρησιμοποιήθηκε για την περίθαλψη του Κωνσταντίνου Ταλιώτη ήταν εντελώς ακατάλληλος, αφού ήταν ευπρόσβλητος σε κινδύνους μόλυνσης;
5. Αληθεύει ότι υπάρχουν και υπήρξαν στη συγκεκριμένη περίπτωση καθυστερήσεις στην εξασφάλιση αίματος από την τράπεζα του Νοσοκομείου;
6. Για πόσο καιρό παρεχόταν μολυσμένο πόσιμο νερό στους ασθενείς του Μακάρειου Νοσοκομείου;
7. Προτίθεται και πότε το αρμόδιο Υπουργείο να διατάξει ανεξάρτητη έρευνα για τα αίτια και τις συνθήκες θανάτου του Κωνσταντίνου Ταλιώτη;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 15 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου στις 3 Ιουλίου 1991.

«Ο κύριος δρόμος που συνδέει τα χωριά Σαλαμιού, Κελοκέδαρα, Σταυροκόννου και Χολέτρια με το δρόμο Πάφου - Λεμεσού βρίσκεται σε άθλια κατάσταση παρά τα συνεχή και μακρόχρονα διαβήματα των κατοίκων της περιοχής.

Παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων πότε προγραμματίζεται η επιδιόρθωση - ευθυγράμμιση αυτού του δρόμου.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 16 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Δώρο Θεοδώρου στις 4 Ιουλίου 1991.

«Επειδή τα έργα διαπλάτυνσης και αναμόρφωσης των λεωφόρων Φραγκλίνου Ρούσβελτ και Νίκου Παττίχη στη Λεμεσό καθυστερούν με βάση τα χρονοδιαγράμματα της αρμόδιας αρχής κι επειδή παρατείνεται με την καθυστέρηση αυτή η ταλαιπωρία τόσο των κατοίκων όσο και των διερχομένων κι επειδή οι επαγγελματίες που στεγάζονται σ' αυτές τις λεωφόρους υφίστανται σοβαρότατη οικονομική ζημιά, αντιμετωπίζοντας και κίνδυνο ολικής καταστροφής, ερωτάται η κυβέρνηση και παρακαλείται να πληροφορήσει το Σώμα:

- (α) Πόσο ακόμα θα διαρκέσει η εκτέλεση των πιο πάνω έργων;
- (β) Ποια μέτρα έλαβε ή προτίθεται να λάβει για την επίσπευση των εργασιών;
- (γ) Πώς σκέφτεται να αποζημιώσει ή να βοηθήσει τους επαγγελματίες αυτών των οδών;

- (δ) Ποια μέτρα σκοπεύει να εφαρμόσει στο μέλλον για αποφυγή παρόμοιων απαράδεκτων καταστάσεων και για περιορισμό στο ελάχιστο του χρόνου που απαιτείται για εκτέλεση έργων σε αστικές περιοχές;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 17 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου στις 9 Ιουλίου 1991.

«Επειδή έχει επανειλημμένα παραβιασθεί το χρονοδιάγραμμα επέκτασης της σύνδεσης της ελληνικής τηλεόρασης (Ε.Τ.1) με την Πάφο και επειδή συνεχώς προβάλλονται ισχυρισμοί για τεχνικές δυσκολίες οι οποίοι δεν είχαν προβληθεί στο παρελθόν, καλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Ποιοι είναι οι υπεύθυνοι για την καθυστέρηση που παρατηρείται στη σύνδεση της Πάφου με την Ε.Τ.1;
2. Ποια μέτρα λαμβάνει η κυβέρνηση για τον τερματισμό του εμπαιγμού του λαού της Πάφου σ' ό,τι αφορά το πιο πάνω θέμα;
3. Σε ποια ημερομηνία διαβεβαιώνει το αρμόδιο Υπουργείο το λαό της Πάφου ότι θα πραγματοποιηθεί η σύνδεση;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 18 που υποβλήθηκε από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής εκλογικής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνα Κατσελλή στις 9 Ιουλίου 1991.

«Ερωτώνται οι αρμόδιοι αν έχουν αναστείλει κάθε ενέργεια για κατεδάφιση ή μετατόπιση των κτιρίων της Αρχιγραμματείας, σύμφωνα με την ομόφωνη απόφαση της Βουλής, η οποία ενίσταται και θέλει να μελετήσει σε βάθος το θέμα για το καλό της προστασίας του περιβάλλοντος βάσει και των διεθνών συμβάσεων για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής και ιστορικής κληρονομιάς, τις οποίες έχει η Κυπριακή Δημοκρατία προσυπογράψει.

Επιπρόσθετα ερωτώνται οι αρμόδιοι αν έχει γίνει οποιαδήποτε περιβαλλοντική μελέτη για τα έργα που προγραμματίζονται στο χώρο της Αρχιγραμματείας, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 19 που υποβλήθηκε από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου στις 11 Ιουλίου 1991.

«Έχουν δημοσιευτεί πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες η κυβέρνηση με απόφασή της, που διαβίβασε στις αρμόδιες υπηρεσίες, ματαίωσε την κατακύρωση προσφορών που αφορούν αναπτυξιακά έργα.

Μπορεί το αρμόδιο Υπουργείο να μας πληροφορήσει:

- (α) Ποια έργα επηρεάζονται από την απόφαση αυτή και αν ανάμεσα σε αυτά περιλαμβάνονται οι πολυσυζητημένοι δρόμοι Πύργου-Κάμπου-Λευκωσίας και Γερακιών-Κύκκου;
- (β) Πώς επηρεάζεται ευρύτερα η υλοποίηση των έργων που περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως;»

Ερώτηση με αρ. Ε' Έκ. 20 που υποβλήθηκε από το Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Άριστο Χρυσοστόμου στις 10 Ιουλίου 1991.

«Σύμφωνα με τον περί της Επιβολής Φορολογίας επί Αστικής Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμο (Ν. 89/1962), ο φόρος είναι πληρωτέος στις 30 Ιουνίου κάθε χρόνου και, εφόσον δεν καταβληθεί μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου, προστίθεται ποσό ίσο προς το 5% του πληρωτέου φόρου.

Φορολογούμενοι πολίτες επισκέφθηκαν τα γραφεία εισπράξεως φόρων για να καταβάλουν τους φόρους που οφείλουν και εκεί τους αναφέρθηκε ότι δεν έχουν ετοιμαστεί οι φορολογικές καταστάσεις και έτσι δεν μπορεί να γίνει η εισπράξή τους.

Δεδομένου ότι δεν ετοιμάστηκαν έγκαιρα οι φορολογικές καταστάσεις, παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προτίθεται να μεταθέσει την τελευταία ημερομηνία κατά την οποία οι φορολογούμενοι υποχρεούνται στην καταβολή του φόρου, για να αποφευχθεί η πρόσθετη επιβάρυνση, εφόσον η καθυστέρηση δεν οφείλεται στο φορολογούμενο.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 330, ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με το αίτημα της κοινότητας Κελοκεδάρων για ανόρυξη δοκιμαστικής γεώτρησης για σκοπούς ύδρευσης, σας πληροφορώ ως ακολούθως:

- (α) Αίτημα της κοινότητας Κελοκεδάρων είναι η ανόρυξη δοκιμαστικών γεωτρήσεων στις τοποθεσίες «Λειβάδικια», «Βαδικιά» και «Κάμπος των συκιών» κοντά στο χωριό για άρδευση κατάλληλης γης η οποία δημιουργήθηκε από την εκρίζωση αμπελιών στα πλαίσια του σχεδίου εκρίζωσης. Επίσης ζητείται όπως με το νερό που θα ανευρεθεί ενισχυθεί η κοινοτική υδατοπρομήθεια.
- (β) Η κοινότητα δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα έλλειψης πόσιμου νερού, γιατί εκτός από το νερό της πηγής στην τοποθεσία «Κακαρκατζιά» προμηθεύεται πόσιμο νερό και από το κυβερνητικό σχέδιο ψηλών χωριών (Αρμίνου).
- (γ) Το αίτημα της κοινότητας μελετάται από τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα για ένταξή του στο πρόγραμμα ερευνητικών γεωτρήσεων, το οποίο, ως σημειωθεί, είναι πολύ βεβαρημένο φέτος λόγω της ανομβρίας.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 332, ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας της κοινότητας Χολετριών η με δεύτερη γεώτρηση, σας πληροφορώ ότι ύστερα από σχετική έγκριση η χωριτική αρχή σύναψε δάνειο ύψους £17,000, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί:

- (α) για τον εξοπλισμό της γεώτρησης με ηλεκτροκίνητη τουρμπίνα και
- (β) για βελτίωση του αντλιοστασίου.

Το πρώτο μέρος του έργου συμπληρώθηκε και αναμένεται η σύνδεση της τουρμπίνας με ηλεκτρικό ρεύμα. Σύντομα αναμένεται να συμπληρωθεί η εκτέλεση και του υπόλοιπου μέρους του έργου, που αφορά τη βελτίωση του δεύτερου αντλιοστασίου.

Η συνεισφορά της κυβέρνησης, που ανέρχεται στα 2/3 της δαπάνης, θα δοθεί εντός του 1992.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 338, ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με το θέμα της αντικατάστασης του δικτύου υδατοπρομήθειας Χολετριών, σας πληροφορώ ότι το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ετοίμασε σχέδιο

για αντικατάσταση του δικτύου διανομής του πόσιμου νερού του πιο πάνω χωριού έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης £33,500. Θα καταβληθεί προσπάθεια όπως το έργο αυτό περιληφθεί στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1992.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 345, ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Για διαγραφή χρέους της κοινότητας 'Ινιας για υδρευτικό έργο που έγινε σε τουρκοκυπριακή γη, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

(α) Για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των χωριών 'Ινια και Δρούσια και για επαναλειτουργία του αρδευτικού τμήματος Τέρρας εκτελέστηκε το 1986-1987 υδατικό έργο συνολικής δαπάνης £66,000. Οι κοινότητες δεν κατέβαλαν οποιαδήποτε συνεισφορά, αλλά διευθετήθηκε όπως το έργο αυτό ενοικιασθεί στις δυο κοινότητες έναντι μειωμένου ενοικίου ύψους £600 το χρόνο.

(β) Πρόσφατα οι δυο κοινότητες ζήτησαν να απαλλαγούν του ενοικίου για το έργο και να χρεώνονται με την αξία του νερού που καταναλώνουν, όπως συμβαίνει με άλλα κυβερνητικά υδατικά έργα. Η εισήγηση των χωριών έγινε αποδεκτή και θα ισχύσει αναδρομικά από την ημερομηνία λειτουργίας του έργου.»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 373, ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1990, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«Σχετικά με ορισμένα προβλήματα της προσφυγικής κοινότητας Μανδριών Πάφου, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

(α) Αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης

Στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1991 περιλαμβάνεται ποσό ύψους £88,000 για την αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης του χωριού και την αντικατάσταση του παροχετευτικού αγωγού. Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει προγραμματίσει να αρχίσει την εκτέλεση του έργου τον προσεχή Αύγουστο. Υπολογίζεται ότι η εργασία θα συμπληρωθεί περί το τέλος του χρόνου.

(β) Εξωραϊσμός της υφιστάμενης πλατείας και δημιουργία πάρκου

Η μελέτη για ετοιμασία των σχεδίων από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως σε συνεργασία με τα άλλα εμπλεκόμενα κυβερνητικά τμήματα βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Προκαταρκτικά αναφέρεται ότι στο υπό μελέτη σχέδιο προβλέπονται μεταξύ άλλων η διεύρυνση του υφιστάμενου δρόμου, η δημιουργία χώρου στάθμευσης, χώρου παιδικής χαράς, χώρου για μνημείο και χώρου για εκδηλώσεις. Το έργο περιλαμβάνεται στις προτάσεις της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου για τον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1992 χωρίς πρόνοια.»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Υγείας κ. Πανίκου Παπαγεωργίου στην ερώτηση ΕΕ' 448, ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«Σχετικά με αίτημα των εκτοπισθέντων του συνοικισμού αυτοστέγασης Τραχωνίου για επίσκεψη γιατρού, σας πληροφορώ ότι έχει διευθετηθεί και από τις 25.3.91 επισκέπτεται γιατρός το συνοικισμό μια φορά τη βδομάδα για εξέταση ασθενών.»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 458, ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Σοφοκλή Χατζηγιάννη.

«Αναφορικά με τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν για ανταλλαγή ιδιωτικής γης που απαλλοτριώθηκε στο Δασάκι Άχνας με κρατική γη, σας πληροφορώ ότι για τις αιτήσεις που αφορούν τη διάθεση κυβερνητικής γης στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας η εξέταση έχει συμπληρωθεί και θα μελετηθούν σύντομα από την υπουργική επιτροπή, ενώ γι' αυτές που αφορούν τη διάθεση χαλίτικης γης στην περιοχή των βάσεων θα αποσταλούν λόγω αρμοδιότητας στις αρχές των βρετανικών βάσεων.

Οι λόγοι για τους οποίους δε συμπληρώθηκε η εξέταση των αιτήσεων είναι οι ακόλουθοι:

- (α) Οι πιο πολλοί από τους αιτητές δεν αποδέχθηκαν την αποζημίωση που τους προσφέρθηκε και προσέφυγαν στο δικαστήριο, με αποτέλεσμα το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να αναμένει να εκδικασθεί από το δικαστήριο το ποσό της αποζημίωσης και μετά να υπολογιστεί, σύμφωνα με την αξία, η έκταση της γης που θα τους παραχωρηθεί ως αντάλλαγμα.
- (β) Αρκετοί από τους αιτητές δεν αποδέχθηκαν την αποζημίωση που τους προσφέρθηκε και ούτε έγινε προσφυγή στο δικαστήριο. Ως εκ τούτου το ύψος της αποζημίωσης δεν έχει καταστεί οριστικό, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποφασιστεί η έκταση της κρατικής γης που αναλογεί να παραχωρηθεί στους αιτητές.»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Μαΐου 1991 του Υπουργού Υγείας κ. Πανίκου Παπαγεωργίου στην ερώτηση ΕΕ' 464, ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Αυγερινού Παπαρέ.

«Σας πληροφορώ ότι από τις αρχές Απριλίου 1991 έχει διευθετηθεί όπως επισκέπτεται την κοινότητα Ακρωτηρίου γιατρός μια φορά τη βδομάδα για εξέταση ασθενών.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 501, ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1991, του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

«Σχετικά με την υδατοπρομήθεια του χωριού Καμπιά, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- (α) Το χωριό υδροδοτείτο από τη γεώτρηση με αρ. 168/83, το νερό της οποίας κατέστη τελευταία ακατάλληλο για υδρευτικούς σκοπούς λόγω ψηλής περιεκτικότητας σε θειικά άλατα.
- (β) Για επίλυση του προβλήματος το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης προέβη στην ανόρυξη νέας γεώτρησης η οποία είναι επιτυχής. Αναμένεται η δοκιμαστική άντληση από τη γεώτρηση αυτή και η ανάλυση του νερού πριν από τη χρησιμοποίησή του.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 517, ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Σχετικά με διάφορα προβλήματα της κοινότητας Τίμης, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- (α) Αντικατάσταση του δικτύου διανομής πόσιμου νερού Για την αντικατάσταση του δικτύου διανομής πόσιμου νερού ετοιμάστηκε σχέδιο, η εκτέλεση του οποίου απαιτεί δαπάνη ύψους £40,000. Μέρος του έργου στον κύριο δρόμο της κοινότητας εκτελέστηκε το 1990 έναντι δαπάνης £8,190, για να αποφευχθεί η εκσκαφή του, επειδή έτυχε βελτίωσης από το Τμήμα Δημόσιων Έργων. Για τη συνέχιση και συμπλήρωση του έργου θα καταβληθεί προσπάθεια να περιληφθεί σχετική πρόνοια στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1992.
- (β) Διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση δρόμων μέσα στο χωριό Η βελτίωση και ασφαλτόστρωση δρόμων μέσα στην κατοικημένη περιοχή της κοινότητας γίνονται με πιστώσεις που παραχωρούνται στα πλαίσια των εκάστοτε Προϋπολογισμών Αναπτύξεως και ΤΑΕΠ.

Οι προτάσεις της Επαρχιακής Διοίκησης για την έγκριση πιστώσεων για τα έργα αυτά, όπως και για τα υπόλοιπα έργα αναπτύξεως στην κοινότητα, γίνονται πάντοτε σε συνεργασία με την τοπική αρχή.

Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1991 υπάρχει πρόνοια £7,000 και στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1991 πρόνοια £3,000 για βελτίωση και ασφαλτόστρωση των δρόμων του συνοικισμού αυτοστέγασης Τίμης.

Στις προτάσεις της Επαρχιακής Διοίκησης για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1992 υπάρχει εισήγηση για έγκριση ποσού ύψους £9,000 και στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1992 ποσού ύψους £20,000, από το οποίο οι £17,000 αφορούν τη βελτίωση των δρόμων του συνοικισμού αυτοστέγασης Τίμης.»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Μαΐου 1991 του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ. Παύλου Σαββίδη στην ερώτηση ΕΕ' 569, ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Η αγροτική οδική γραμμή Πωμού-Πάφου εξυπηρετείται με τα λεωφορεία της περιφερειακής εταιρείας αγροτικών λεωφορείων 'Νέα Αμρόζα Λτδ', η οποία συνεστήθη στις 15 Οκτωβρίου 1988 μέσα στα πλαίσια του αναπτυξιακού σχεδίου ίδρυσης περιφερειακών εταιρειών αγροτικών λεωφορείων, που προωθείται από την κυβέρνηση.

Η εν λόγω εταιρεία υπέβαλε κατά το 1990 αίτημα για αναθεώρηση των κομίστρων μεταφοράς επιβατών για όλες τις διαδρομές που εξυπηρετεί, συμπεριλαμβανομένης της διαδρομής Πωμού-Πάφου.

Ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων, που, σύμφωνα με τον περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς Νόμο 9/82, είναι η αρμόδια αρχή για τον καθορισμό κομίστρων οχημάτων δημόσιας χρήσης, αφού έλαβε υπόψη τις απόψεις της Επιτροπής Τιμών και του Συμβουλίου Οδικής Τροχαίας Μεταφοράς, ενέκρινε την παραχώρηση αύξησης στα κόμιστρα μεταφοράς επιβατών των διαδρομών που εξυπηρετεί η εν λόγω εταιρεία.»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 571, ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Σχετικά με τη μείωση της συνεισφοράς της κοινότητας Πωμού έναντι της ολικής δαπάνης για εκτέλεση έργου υδατοπρομήθειας, σας πληροφορώ ως ακολούθως:

- (α) Για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των χωριών Πωμού και Παχύαμμου εκτελείται έργο έναντι δαπάνης £181,000 και έχει κατανεμηθεί στις δυο κοινότητες σύμφωνα με την αναλογία παροχής νερού, δηλαδή Πωμός 3/4 και Παχύαμμος 1/4.
- (β) Για το μέρος του έργου που θα εκτελεστεί για το χωριό Πωμός προβλέπεται δαπάνη ύψους £106,300 από τις οποίες η κυβέρνηση θα συνεισφέρει τα 2/3, δηλαδή £70,867, και το χωριό το 1/3, δηλαδή £35,433. Θέμα μείωσης της κοινοτικής συνεισφοράς δεν ηγέρθη.
- (γ) Η οικονομική κατάσταση του χωριού δε δικαιολογεί μείωση της συνεισφοράς του. Να σημειωθεί ότι μέχρι το 1987 η καθορισμένη συνεισφορά του χωριού για έργα υδατοπρομήθειας ήταν το 1/2 της δαπάνης.»

Απάντηση ημερομηνίας 18 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Χρ. Βενιαμίν στην ερώτηση ΕΕ' 572, ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

«Σχετικά με αίτημα της κοινότητας Πωμού για εκβάθυνση της κοίτης του ποταμού, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- (α) Διά μέσου της κοινότητας Πωμού διέρχεται ο ποταμός γνωστός ως 'Λειβάδι' πάνω στον οποίο κτίστηκε το φράγμα Πωμού.
- (β) Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει εκθέσει ότι τα κτήματα κατά μήκος του ποταμού δε διατρέχουν κίνδυνο να διαβρωθούν από το άνοιγμα του φράγματος, γιατί τούτο παρακολουθεί την κατάσταση και ελευθερώνει περιορισμένες ποσότητες νερού.
- (γ) Ζημιές στα κτήματα προξενούνται όταν υπερχειλίσει το φράγμα και κατέλθει ορμητικός ο ποταμός. Γι' αυτό έχει ζητηθεί από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας η οροθέτηση του ποταμού, για να καταστεί δυνατή η εκπόνηση γενικού σχεδίου ευθυγράμμισης - εκβάθυνσης της κοίτης του, καθώς και η κατασκευή προστατευτικών πάγκων με gabions για την προστασία των παρακείμενων τεμαχίων κατά μήκος του ποταμού.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Τάκη Νέμιτσα στην ερώτηση ΕΕ' 618, ημερομηνίας 26 Φεβρουαρίου 1991, του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

«Σχετικά με τις ρωγμές που παρουσιάζονται σε κατοικίες του χωριού Μιτσερό, σας πληροφορώ ως ακολούθως:

- (α) Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, που μελέτησε το όλο θέμα το 1988, ανέφερε ότι πράγματι σε κατοικίες που είναι κτισμένες από 15 χρόνια και πλέον παρατηρήθηκαν ρωγμές οι οποίες, όπως πιστεύει, οφείλονται στην πλημμελή κατασκευή τους, δηλαδή στην έλλειψη επαρκούς θεμελίωσης και στην έλλειψη κολόνων και δοκών. Πρόσθετα

ανάφερε ότι πολύ λεπτές ρωγμές παρατηρήθηκαν και σε καινούργιες κατοικίες, οι οποίες οφείλονται μάλλον στην κατασκευή.

- (β) Εξάλλου, ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μεταλλείων σε σχετική επιστολή του ημ. 22.5.91 αναφέρει ότι από το 1988 η κατάσταση έχει βελτιωθεί περισσότερο και πως κατά τη διάρκεια του 1990 δεν υποβλήθηκε στην υπηρεσία του κανένα παράπονο από την κοινότητα Μιτσερού. Επιπρόσθετα αναφέρει πως οι εκρήξεις γίνονται από αδειούχους χειριστές εκρηκτικών υλών σύμφωνα με όρους της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων και η εργασία τους παρακολουθείται και επιβλέπεται.
- (γ) Η Υπηρεσία Μεταλλείων βεβαιώνει πως τα λατομεία Μιτσερού εποπτεύονται από προσοντούχους γεωλόγους, μεταλλειολόγους και μηχανολόγους.»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1991 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Τάκη Νέμιτσα στην ερώτηση ΕΕ' 619, ημερομηνίας 27 Φεβρουαρίου 1991, του Βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάκη Θεοδούλου.

- «(α) Οι εξαγωγές κυπριακών μπανανών κατά τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά στο Λίβανο. Επανειλημμένες προσπάθειες της κυβέρνησης για εξεύρεση και άλλων αγορών (Ελλάδα, Γιουγκοσλαβία κτλ.) απέβησαν άκαρπες για το λόγο ότι υστερούν στην εμφάνιση έναντι των μπανανών που παράγονται σε χώρες της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής και Καραϊβικής, ενώ δε συγκρίνονται ευνοϊκά ούτε στο θέμα της τιμής.
- (β) Κατά τη φετινή χρονιά, η τιμή που πρόσφεραν οι Λιβάνιοι αγοραστές ήταν αισθητά χαμηλότερη από την τιμή που πρόσφεραν τα προηγούμενα χρόνια ένεκα του γεγονότος ότι ο Λίβανος εισήγαγε φέτος για πρώτη φορά μεγάλες ποσότητες μπανανών από την Κεντρική και Νότια Αμερική σε χαμηλές τιμές.
- (γ) Στο παρόν στάδιο η κυβέρνηση καταβάλλει εντατικές προσπάθειες με στόχο την εξαγωγή μπανανών στην Ελλάδα κατά την περίοδο που αρχίζει τον προσεχή Οκτώβριο.
- (δ) Θέμα επιδότησης της εξαγωγής μπανανών που ήδη πραγματοποιήθηκε στο Λίβανο δε μελετάται από το Υπουργείο αυτό.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε τώρα στο Κεφάλαιο Δ' για το οποίο έχει οπωσδήποτε καθοριστεί αυτή η ειδική συνεδρία. Θα ήθελα και εδώ, πριν καλέσω τους ομιλητές που είναι έτοιμοι, να πω τα εξής: Πιθανώς και πάλι ένεκα του μικρού χρονικού διαστήματος που είχαμε μπροστά μας να υπάρχουν ομιλητές που να μην είναι έτοιμοι να ομιλήσουν για ορισμένα θέματα. Αυτά θα μείνουν εγγεγραμμένα στην ημερήσια διάταξη, όμως θα γίνουν οι τοποθετήσεις και θα συζητηθούν οριστικά αυτά τα θέματα στις 19 Σεπτεμβρίου, όταν θα επανανοίξει η Βουλή. Με αυτό τον τρόπο πιστεύω ότι θα μπορέσουμε τουλάχιστον μέχρι τις 19 Σεπτεμβρίου να καλύψουμε τα θέματα τα οποία είναι ήδη σήμερα γραμμένα στο Κεφάλαιο Δ'.

Το πρώτο θέμα είναι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας για τα θέματα που αναφέρονται ως:

- (α) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή του Αγίου Σωζομένου». Αυτεπάγγελτη εξέταση.

(β) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή Λειβαδιών». Αυτεπάγγελτη εξέταση.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Υγείας να αναγνώσει την Έκθεση.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, με την άδειά σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Θα ήθελα να παρακαλέσω να προηγηθεί το υπ' αρ. 4 θέμα που είναι εγγεγραμμένο στην ημερήσια διάταξη, για να μας δοθεί η δυνατότητα να τοποθετηθούμε. Επειδή, όπως σωστά παρατηρήσατε στην αρχή, έχουν οριστεί αυτές οι συνεδριάσεις των Επιτροπών οι οποίες θα ξεκινήσουν σε λίγο και θα γίνει μια επίσκεψη, όπως ξερετε, στις Κεντρικές Φυλακές και πρέπει να αντιπροσωπεύσω το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ, θα ήθελα να είμαι ο πρώτος ομιλητής για το θέμα 4, που είναι «Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών κ. Χρίστου Μαυροκορδάτου, Γιαννάκη Ομήρου, Άριστου Χρυσοστόμου, Ντίνου Μιχαηλίδη, Κίμωνα Παναγίδη, Νίκου Πιττοκοπίτη, Ανδρέα Γεωργίου, Κώστα Κωνσταντίνου, Ττίμη Ευθυμίου, Χρίστου Πουργουρίδη, Σοφοκλή Χατζηγιάννη, Χρίστου Σολωμή, Ανδρέα Μούσκου και κ. Κλαίρης Αγγελίδου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση από οποιαδήποτε πλευρά, θα γίνει δεκτή αυτή η εισήγηση.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Είμαι εισηγητής, είμαι συνεισηγητής. Υπάρχουν αρκετοί εισηγητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα ήθελα όμως να ερωτήσω το εξής: Επειδή αφήσαμε κάποια θέματα για το Σεπτέμβριο, είναι όλοι οι συνεισηγητές έτοιμοι να ομιλήσουν σήμερα; Διότι πρέπει να κλείσει αυτό το θέμα σήμερα. Αν δεν είναι έτοιμοι, τότε δεν ξέρω... Πιστεύω ότι δε θα ήταν σωστό να μιλήσουν κάποιες πλευρές της Βουλής για την ανομβρία τον Ιούλιο και κάποιες άλλες πλευρές ύστερα από δυο μήνες. Θα ήταν προτιμότερο να είναι έτοιμες όλες οι πλευρές, για να συζητήσουμε το θέμα το Σεπτέμβριο.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η εισήγησή μου θα ήταν να συζητηθεί κατεπειγόντως αυτό το θέμα, προτού κλείσει η Βουλή για τις καλοκαιρινές διακοπές, διότι πράγματι είναι επείγον. Όπως καλά γνωρίζετε, η αμπελοργία τουλάχιστον αντιμετωπίζει οξύτατο πρόβλημα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ομήρου, δεν το αμφισβητώ, για να μην υπάρχει παρεξήγηση.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Πρέπει να ληφθούν αποφάσεις από την κυβέρνηση εντός του μηνός Ιουλίου. Είναι κατεπείγον θέμα. Συνεπώς θα πρέπει να δώσουμε κάποιο μήνυμα. Δε θα μπω στην ουσία του θέματος, αλλά θα πρέπει να δώσουμε κάποιο μήνυμα προς την κυβέρνηση, προτού κλείσει η Βουλή για τις θερινές διακοπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχω καμιά ένσταση, αλλά, αν το ανοίξουμε σήμερα, πρέπει και να το τελειώσουμε σήμερα αυτό το θέμα.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πράγματι είναι θέμα το οποίο πρέπει να συζητηθεί σήμερα. Δεν μπορεί να πάει το Σεπτέμβριο, γιατί το Σεπτέμβριο μπορεί να αλλάξουν οι καιρικές συνθήκες.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Μπορεί να βρέξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαυροκορδάτος.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Θεωρούμε ότι το θέμα είναι επείγον. Πρέπει να συζητηθεί και ως Ομάδα του ΑΚΕΛ είμαστε έτοιμοι να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Πιττοκοπίτης.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

Κι εμείς το ίδιο. Ως ΔΗΚΟ βλέπουμε ότι είναι πολύ επείγον το θέμα για την ανομβρία ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προς αποφυγή οποιασδήποτε παρεξήγησης, το βλέπω πως είναι επείγον. Η πρόθεσή μου απλώς ήταν να τονίσω ότι πρέπει να τελειώσει η συζήτηση σήμερα και να μη μου ζητηθεί -επειδή υπήρξε, όπως έχω πληροφορηθεί, κάποια εισήγηση- να ομιλήσουν κάποιοι σήμερα και κάποιοι το Σεπτέμβριο, γιατί δεν το θεωρώ σωστό.

Εφόσον λοιπόν είμαστε έτοιμοι όλοι να το συζητήσουμε και να κλείσει το θέμα, δίνω το λόγο στον κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Πραγματικά η ανομβρία που πλήττει την Κύπρο τα τελευταία χρόνια παίρνει φέτος τη μορφή μιας εθνικής, θα 'λεγα, τραγωδίας, καθώς τα εισοδήματα του αγροτικού μας κόσμου συρρικνώνονται και το φάσμα της πλήρους οικονομικής καταστροφής πλανάται απειλητικό γύρω από δεκάδες χιλιάδες οικογένειες που αποζούν πλήρως ή κατά το μέγιστο μέρος από την αγροτική απασχόληση. Πολλά αμπέλια έχουν ήδη ξεραθεί, φυτείες οπωροφόρων δέντρων καταστρέφονται, εποχιακές φυτείες αποδεκατίζονται, ενώ η κτηνοτροφία διέρχεται σοβαρή κρίση λόγω της έλλειψης τροφής για τα ζώα.

Μπροστά σ' αυτή τη δραματική κατάσταση η κυβέρνηση δε δικαιολογείται με κανέναν τρόπο να παραμένει αδρανής. Οφείλει αμέσως και χωρίς καμιά άλλη καθυστέρηση να προβεί σε εκτίμηση των επιπτώσεων της ανομβρίας στον αγροτικό μας κόσμο και να πάρει τα αναγκαία μέτρα για την οικονομική του ανακούφιση. Αν η αγροτική οικονομία αφεθεί να καταρρεύσει, τότε το σύνολο της εθνικής μας οικονομίας θα έχει υπονομευθεί.

Η κατεπείγουσα συζήτηση αυτού του θέματος από τη Βουλή των Αντιπροσώπων πριν από τις θερινές διακοπές δίνει το μέτρο της κρισιμότητας της κατάστασης, αλλά παράλληλα δίνει και το έντονο μήνυμα προς την Εκτελεστική Εξουσία ότι θα πρέπει κατεπειγόντως να πάρει άμεσα μέτρα για την ανακούφιση του αγροτικού μας κόσμου.

Πολύ σύντομα θα αναφερθώ στις επιπτώσεις της ανομβρίας στην αμπελουργία από την οποία ζουν, όπως είναι γνωστό, χιλιάδες οικογένειες στις επαρχίες Λεμεσού και Πάφου. Η ανομβρία έχει οδηγήσει σε μια τρομακτική ελάττωση της φετινής παραγωγής, ενώ παράλληλα οι σοβαρές ζημιές που έχουν υποστεί τα αμπέλια θα επιφέρουν μακροχρόνιες επιπτώσεις στην παραγωγικότητα της κυπριακής αμπελουργίας.

Η δεινή κατάσταση των αμπελουργών μας επιτείνεται και από το γεγονός ότι τα καλλιεργητικά έξοδα, οι τιμές των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων και γενικά οι συντελεστές της παραγωγής έχουν οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής. Και ενώ αυτή είναι η κατάσταση, οι τιμές των κοινών σταφυλιών παραμένουν εδώ και επτά ολόκληρα χρόνια οι ίδιες. Πρόκειται για μια συμπεριφορά αφόρητη που συνιστά πραγματική πρόκληση για τις 30 χιλιάδες οικογένειες των αμπελουργών που, όπως ανέφερα, αποζούν αποκλειστικά ή κατά το μέγιστο μέρος από την απασχόληση με την αμπελουργία.

Το Παγκύπριο Αμπελουργικό Συνέδριο, που συνήλθε στις 15 Ιουνίου του 1991 στην Πάφο και που οργανώθηκε από το σύνολο των αγροτικών οργανώσεων του νησιού μας, έθεσε τα βασικά αιτήματα των αμπελουργών, τα οποία είναι τα πιο κάτω -τα διαβάζω από το υπόμνημα το οποίο έχει σταλεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον Πρόεδρο της Βουλής:

- 1) Να δοθεί 50% αύξηση στην τιμή ασφάλειας των σταφυλιών και των άλλων αμπελουργικών μας προϊόντων, για να ανταποκρίνεται στο σημερινό αυξημένο κόστος παραγωγής και στην άνοδο του τιμάριθμου της ζωής.
- 2) Οι καταστρεπτικές συνέπειες της φετινής ανομβρίας να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά με την παροχή κρατικής οικονομικής βοήθειας στους αμπελουργούς αναλόγως της μείωσης της παραγωγής τους.
- 3) Να επαναλειτουργήσει το σχέδιο αναμπέλωσης σε ζώνες για να καλύψει όλα τα οινοποιήσιμα αμπέλια που βρίσκονται υπό καταστροφή εξαιτίας της ανομβρίας για δυνατότητα επαναφύτευσης με παροχή άδειας αναμπέλωσης.
- 4) Η πληρωμή των σταφυλιών να γίνεται αμέσως από τις οινοβιομηχανίες, μόλις τα παραλαμβάνουν, και όχι όπως στο παρελθόν, ύστερα δηλαδή από αρκετούς μήνες.
- 5) Το σχέδιο που από καιρό μελετά η κυβέρνηση για οριστική ριζική αντιμετώπιση του αμπελουργικού προβλήματος να εξαγγελθεί και, αφού συζητηθεί με τις αγροτικές οργανώσεις, να εφαρμοστεί χωρίς άλλη καθυστέρηση.

Πρόκειται για το σχέδιο το οποίο έχει εξαγγείλει η κυβέρνηση ήδη από το 1988 και το οποίο όμως παραμένει ένα σχέδιο-φάντασμα, γιατί δεν το έχουν δει μπροστά τους οι αμπελουργοί ακόμα.

Κύριε Πρόεδρε, δε νομίζω πως χρειάζεται οποιαδήποτε περαιτέρω επιχειρηματολογία, για να πείσουμε και για να υποστηρίξουμε το αίτημα και του

αμπελουργικού κόσμου αλλά και γενικότερα του αγροτικού μας κόσμου ότι θα πρέπει να δοθεί αμέσως και χωρίς καμιά άλλη καθυστέρηση επείγουσα οικονομική βοήθεια για την ανακούφισή του. Η παροχή της έκτακτης οικονομικής βοήθειας επιβάλλεται και για να στηριχθεί ο κατ' εξοχήν παραγωγικός κλάδος της οικονομίας μας, που είναι η γεωργία, αλλά και γιατί αυτό επιβάλλουν οι στοιχειώδεις κανόνες μιας πολιτικής κοινωνικής αλληλεγγύης.

Τώρα, αμέσως και χωρίς καμιά άλλη καθυστέρηση η κυβέρνηση σε συνεργασία με τις αγροτικές οργανώσεις θα πρέπει να προβεί σε εκτίμηση του μεγέθους του προβλήματος της ανομβρίας και των επιπτώσεών της στο σύνολο της φυτικής και της ζωικής παραγωγής και να παραχωρήσει μια ουσιαστική οικονομική βοήθεια ανάλογη του μεγέθους των ζημιών που έχει υποστεί ο αγροτικός μας κόσμος.

Εμείς θα παρακολουθήσουμε από κοντά το θέμα και, αν χρειαστεί, θα πρέπει να επανέλθουμε ως Βουλή. Όμως είναι η εισήγησή μου, για να δοθεί έντονο και σαφές το μήνυμα προς την κυβέρνηση, αυτό το Σώμα πριν από τις θερινές διακοπές στο τέλος αυτής της συζήτησης να εγκρίνει ένα ψήφισμα, ακριβώς για να δώσει, όπως είπα, κατά τρόπο σαφή και έντονο το αγωνιώδες μήνυμα του αγροτικού κόσμου προς την κυβέρνηση.

Καταθέτω λοιπόν το ακόλουθο σχέδιο ψηφίσματος:

«Η Βουλή των Αντιπροσώπων, αφού συζήτησε το θέμα των επιπτώσεων της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής, διαπιστώνει ότι ο αγροτικός μας κόσμος υφίσταται μια σημαντική μείωση των εισοδημάτων του και ότι υπάρχει άμεση ανάγκη παροχής βοήθειας από την κυβέρνηση.

Γι' αυτό καλείται η κυβέρνηση:

1. Να προβεί σε εκτίμηση των επιπτώσεων της ανομβρίας σε κάθε κλάδο της αγροτικής μας οικονομίας.
2. Να παραχωρήσει κάθε βοήθεια προς τους αγρότες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ανομβρίας, περιλαμβανομένης και έκτακτης οικονομικής αρωγής».

Ευχαριστώ.

(Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του κ. Ομήρου, ο Πρόεδρος της Βουλής αποχώρησε από την αίθουσα, ενώ ο κ. Αβραάμ Αντωνίου τον αντικατέστησε στην έδρα του).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι από τους υπόλοιπους συνεισηγητές θέλουν το λόγο;

Ο κ. Μαυροκορδάτος.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι το ψήφισμα που κατέθεσε ο κ. Ομήρου να φωτοτυπηθεί και να κυκλοφορήσει στο Σώμα.

Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Νομίζω ότι η εισήγηση είναι σωστή και θα φροντίσουμε να διανεμηθεί το κατατεθέν ψήφισμα.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε σχετίζεται με την έλλειψη νερού ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης για τρίτο χρόνο ανομβρίας που πλήττει την Κύπρο. Οι ειδικοί

χαρακτηρίζουν την παρούσα ανομβρία μια από τις τέσσερις χειρότερες ανομβρίες του αιώνα μας. Τα τελευταία τρία χρόνια η βροχόπτωση ήταν κατά πολύ πιο κάτω της κανονικής, ενώ τα αποθέματα νερού στους υδατοφράκτες είναι περιορισμένα. Το υπόγειο υδροφόρο στρώμα αντιμετωπίζει τις αρνητικές επιπτώσεις της υπεράντλησης. Το πρόβλημα οξύνεται από μέρα σε μέρα και, σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, αν δε βρέξει ικανοποιητικά στις αρχές του φθινοπώρου, τα φράγματα από τα οποία υδρεύονται η Λευκωσία, η Λεμεσός, η Λάρνακα, η Αμμόχωστος και πλείστες περιοχές της υπαίθρου θα ξεραθούν.

Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στην αγροτική οικονομία είναι καταστροφικές, με αποτέλεσμα χιλιάδες αγροτικές οικογένειες να βρίσκονται σε απόγνωση, να εξανεμίζεται το πενιχρό εισόδημά τους και να βυθίζονται ακόμα περισσότερο στα χρέη. Η σημασία και το ειδικό βάρος της αγροτικής οικονομίας για την εθνική μας οικονομία είναι δεδομένα.

Η απασχόληση στους διάφορους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής προσεγγίζει το 13% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ενώ συνεισφέρει με ποσοστό 7% στη δημιουργία του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Παρά τα χαμηλά αυτά ποσοστά η αγροτική οικονομία αποτελεί στρατηγικό τομέα της εθνικής μας οικονομίας με σημαντική συνεισφορά στην απασχόληση εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο. Υποβάθμιση του τομέα αυτού ή περαιτέρω όξυνση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει θα οδηγήσει στο παραπέρα ξεκλήρισμα της υπαίθρου, στην ερήμωση και την καταστροφή της, αφού θα ενισχυθούν έτσι οι τάσεις αστυφιλίας που υπάρχουν.

Η συμβολή της αγροτικής οικονομίας στην ύπαρξη και ανάπτυξη της μεταποιητικής βιομηχανίας είναι επίσης μεγάλη. Να προσθέσουμε επίσης ότι κατά το 1990 οι εξαγωγές μόνο νωπών γεωργικών προϊόντων ανήλθαν σε 61 εκατομμύρια λίρες, ενώ σημαντικά ποσά συναλλάγματος δεν ξοδεύονται για εισαγωγή αγροτικών προϊόντων στα οποία ως κράτος είμεθα αυτάρκεις χάρη στον κόπο και το μόχθο του Κυπρίου αγρότη. Η σημασία της αγροτικής οικονομίας συνίσταται και στο ότι συμβάλλει στη διατροφή του πληθυσμού και των τουριστών που κατά εκατοντάδες χιλιάδες έρχονται στο νησί μας.

Κύριοι συνάδελφοι, η πρόσφατη κρίση στον Αραβικό Κόλπο απέδειξε πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η μονόπλευρη ανάπτυξη της εθνικής μας οικονομίας, δηλαδή η ανάπτυξη του τουρισμού και των υπηρεσιών, δεν είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος άσκησης συνετής οικονομικής πολιτικής. Είναι γι' αυτό που απαιτείται μια ισοζυγισμένη οικονομική πολιτική που να στοχεύει πρωταρχικά στην ανάπτυξη του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας και να μην περιορίζεται στην υπερτροφική ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα, ιδιαίτερα του τουρισμού, που κατά κύριο λόγο εξαρτάται και επιδέχεται τις επιδράσεις εξωγενών και ενδογενών αστάθμητων παραγόντων. Η κρίση στον Κόλπο διδάσκει ότι πρέπει να στηριχθούμε στις δικές μας δυνάμεις, αναπτύσσοντας και βοηθώντας τον πρωτογενή και το δευτερογενή τομέα της εθνικής μας οικονομίας, αν επιθυμούμε να έχουμε γερή και σταθερή οικονομία.

Κύριε Πρόεδρε, η συνεχιζόμενη ανομβρία έχει πλήξει όλους τους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής. Αντιλαμβανόμεθα τη σοβαρότητα της κατάστασης και συμφωνούμε πλήρως με τις προτεραιότητες που δόθηκαν. Δηλαδή, αρχικά πρέπει να εξασφαλίσουμε την ύδρευση του πληθυσμού, να διατηρήσουμε στη ζωή τα ζώα και τις δενδρώδεις καλλιέργειες και στη συνέχεια να μεθοδεύσουμε την άρδευση των εποχιακών καλλιεργειών.

Γίνεται όμως αντιληπτό ότι το αγροτικό εισόδημα μειώνεται ένεκα της μείωσης της παραγωγής και του επαυξημένου κόστους της. Το κράτος οφείλει και

πρέπει να έλθει αρωγός των αγροτών, να τους βοηθήσει να κρατήσουν στη ζωή τα ζώα και τα δέντρα, να συνεχίσουν να ασχολούνται με τις καλλιεργητικές τους δραστηριότητες, να συμπληρώσουν εν μέρει το απολεσθέν εισόδημά τους, για να κρατηθούν στην ύπαιθρο και στο γεωργοκτηνοτροφικό τους επάγγελμα.

Η κτηνοτροφία, κυρίως η νομαδική, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα από τη συνεχιζόμενη ανομβρία. Η έλλειψη νερού για πότισμα των ζώων, η έλλειψη νερού για άρδευση φυτών για τη δημιουργία σανού, η έλλειψη πράσινου χόρτου ένεκα της ελάχιστης βροχόπτωσης, η έλλειψη χονδροειδών ζωοτροφών έχουν φέρει τους κτηνοτρόφους σε απόγνωση. Επιτακτικό λοιπόν καθήκον η λήψη περαιτέρω δραστικών μέτρων, για να απαμβλυνθούν τα προβλήματα που συναντά ιδιαίτερα οξυμένα σήμερα ο κτηνοτροφικός κόσμος.

Οι σιτοπαραγωγοί είναι μια άλλη ομάδα του αγροτικού κόσμου που δεινοπαθεί αρκετά εξαιτίας της συνεχιζόμενης ανομβρίας. Για τρίτη κατά συνέχεια χρονιά η παραγωγή σιτηρών είναι κάτω της κανονικής. Ιδιαίτερα φέτος προβλέπεται να φθάσει γύρω στις 55 χιλιάδες τόνους μόνο. Οι αποζημιώσεις που θα δοθούν από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης καλύπτουν μόνο το 40% του εισοδήματος των σιτοπαραγωγών. Υπό κανονικές καιρικές συνθήκες οι παραγωγοί αυτοί θα εισέπρατταν από την εσοδεία τους εισόδημα πέραν των οκτώ εκατομμυρίων λιρών, ενώ τώρα θα περιοριστούν στα περίπου τρία μόνο εκατομμύρια των αποζημιώσεων.

Ένας άλλος σημαντικός τομέας της φυτικής παραγωγής που καταστρέφεται ένεκα της ανομβρίας είναι η αμπελοκαλλιέργεια. Πέρσι οι αμπελοουργοί παράδωσαν κατά 25% μειωμένη παραγωγή, ενώ φέτος η παραγωγή επιτραπέζιων και οινοποιήσιμων σταφυλιών υπολογίζεται να είναι κατά πολύ λιγότερη. Το αμπελοουργικό εισόδημα εξανεμίζεται ακόμα περισσότερο, αν υπολογίσουμε το ψηλό καλλιεργητικό κόστος και τα αυξημένα έξοδα τρυγητού και μεταφοράς. Στις επαρχίες Λεμεσού και Πάφου πολλά αμπέλια έχουν ξεραθεί ή βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο καταστροφής λόγω έλλειψης νερού.

Οι δεινρώδεις καλλιέργειες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα συντήρησης λόγω της ανομβρίας. Από τη μια η μη ικανοποιητική βροχόπτωση των τελευταίων χρόνων συνέβαλε στη μείωση της παραγωγής των ξερικών καλλιεργειών, στερώντας έτσι ένα σημαντικό συμπληρωματικό εισόδημα από τους αγρότες και τους κατοίκους της υπαίθρου, και από την άλλη οι αρδεύσιμες φυτείες βρίσκονται σε οριακό σημείο ένεκα της λειψυδρίας και της υπεράντλησης των υπόγειων νερών. Δέντρα ξεραίνονται, ενώ οι δεινροκαλλιεργητές είναι ανήμποροι να δώσουν οποιαδήποτε βοήθεια. Ο κόπος και ο μόχθος αρκετών χρόνων πηγαίνει χαμένος, επενδύσεις εκατομμυρίων λιρών καταστρέφονται και οι παραγωγοί μένουν χρεωμένοι και χωρίς μέσα συντήρησης και εργασίας.

Οι εποχιακές καλλιέργειες μειώνονται σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, γιατί δεν υπάρχουν επαρκείς ποσότητες νερού για άρδευση. Αυτό όμως συμβάλλει στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος, εκτός από τις άλλες αλυσιδωτές επιπτώσεις που θα επιφέρει στους αγρότες.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συναδέλφοι, από όποια πλευρά και αν προσεγγίσουμε το θέμα της ανομβρίας, θα δούμε ότι τις βαρύτερες επιπτώσεις τις υφίσταται ο αγροτικός κόσμος και οι κάτοικοι της υπαίθρου. Μειώνονται τα εισοδήματά τους, περιουσίες δεκάδων εκατομμυρίων λιρών καταστρέφονται, οξύνεται το πρόβλημα της απασχόλησης στην ύπαιθρο. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις εκτιμά τις προσπάθειες της κυβέρνησης που καταβάλλει για να μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις της ανομβρίας. Εκτιμά τις εξαγγελίες που

έγιναν μέχρι σήμερα από την Εκτελεστική Εξουσία. Θεωρεί θετικό το γεγονός ότι η ανομβρία και οι επιπτώσεις της βρίσκονται συνέχεια στο επίκεντρο της απασχόλησης και της προσοχής της Συμβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας, των συνεδριών της οποίας προεδρεύει ο έντιμος Υπουργός Γεωργίας και στις οποίες συμμετέχουν όλοι οι γενικοί γραμματείς των αγροτικών οργανώσεων.

Ως κοινοβουλευτική ομάδα όμως θεωρούμε ότι ακόμα πρέπει να γίνουν αρκετά. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους πρέπει να ετοιμάσουν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σχέδια για τη λήψη πρακτικών μέτρων στη βάση σοβαρών μελετών για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της ανομβρίας. Δεν πρέπει να αφεθούν οι αγρότες να αντιμετωπίσουν μόνοι τους τα βάρη και τις οικονομικές επιπτώσεις της ανομβρίας. Το κοινωνικό σύνολο μέσω του κράτους οφείλει και πρέπει να έλθει αρωγός. Μεταξύ άλλων τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να είναι:

- α) Η συμπλήρωση του αγροτικού εισοδήματος των ανομβριόπληκτων παραγωγών.
- β) Η στήριξη από μέρους της κυβέρνησης των περιοχών που πλήγηκαν ιδιαίτερα από την ανομβρία με την εκτέλεση κοινοτικών έργων χωρίς επιβαρύνσεις για τους κατοίκους.
- γ) Η αναστολή των ληξιπρόθεσμων δανείων και η εξασφάλιση χαμηλότοκων και μακροχρόνιων αγροτικών δανείων, για να μπορέσουν οι παραγωγοί να συνεχίσουν τις καλλιεργητικές τους δραστηριότητες, καθώς και η ρύθμιση των πιστώσεων εκεί όπου οι αγρότες έχουν ξεπεράσει τα επιτρεπτά όρια.
- δ) Η παροχή άδειας σε αμπελοουργούς να αντικαταστήσουν τα ξεραμένα ή σχεδόν καταστρεμμένα λόγω της ανομβρίας αμπέλια τους.
- ε) Ο καθορισμός των τιμών των αγροτικών προϊόντων σύμφωνα με το αυξημένο κόστος παραγωγής.
- στ) Η συνέχιση της εισαγωγής επιχορηγημένης ηλιανθόπιτας για τους κτηνοτρόφους και η εξασφάλιση επαρκών χονδροειδών ζωοτροφών (σανού, αποκαλάμης) για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών.
- ζ) Η λήψη ουσιαστικών μέτρων παροχής βοήθειας από την κυβέρνηση γενικά προς τους δενδροκαλλιεργητές και ειδικά η βοήθεια με έμπρακτο τρόπο των δενδροκαλλιεργητών των οποίων ξεράθηκαν τα δέντρα, ώστε να μπορέσουν να τα αντικαταστήσουν.

Αυτά και μια σειρά άλλων μέτρων θα πρέπει να ληφθούν αμέσως, για να βοηθηθεί ο αγροτικός κόσμος, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει μερικές από τις αρνητικές επιπτώσεις της ανομβρίας και να συνεχίσει το γεωργοκτηνοτροφικό του επάγγελμα, που τόση σημασία έχει για την εθνική μας οικονομία.

Παράλληλα θα πρέπει να τονίσουμε ότι μια σειρά μέτρων γενικότερου χαρακτήρα θα πρέπει να προωθηθεί έγκαιρα, ώστε ως κράτος να βρεθούμε σε καλύτερη θέση, όταν θα έρθουν ξανά χρονιές ξηρασίας. Μεταξύ αυτών των μέτρων είναι και:

- α) Η συνέχιση της κατασκευής μεγάλων και μικρών υδατικών έργων, όπως στον ποταμό Καρκώτη και αλλού. Ενώ υπάρχουν σχέδια και μελέτες, καθυστερούν να υλοποιηθούν, ώστε σε χρονιές πολυομβρίας να μη χύνεται ούτε σταγόνα νερού στη θάλασσα.

- β) Η δημιουργία διάφορων έργων για εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφόρου στρώματος, το επίπεδο του οποίου έχει χαμηλώσει ανησυχητικά λόγω της υπεράντλησης γενικά αλλά κυρίως σε εποχές ανομβρίας.
- γ) Η προώθηση και η ενθάρρυνση με διάφορους ς για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη εξοικονόμηση αρδευτικού νερού.
- δ) Η συστηματική διαφώτιση για τη δημιουργία στο ευρύτερο κοινό υδατικής ραγωγούσυνείδησης.

Τέλος, ως Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστερά θέτουμε ξανά επί τάπητος το παναγροτικό αίτημα για την επίσπευση της δημιουργίας Αρχής Υδάτων και του εκσυγχρονισμού της υδατικής νομοθεσίας για ορθολογιστικότερη και αποδοτικότερη χρήση των νερών σε παγκύπρια βάση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακλήθηκα να δώσω το λόγο στον κ. Παπαγεωργίου λόγω του ότι θα φύγει με μια Επιτροπή. Μου έχει λεχθεί ότι θα είναι πολύ σύντομη η παρέμβαση. Ελπίζω να έχω την κατανόηση των κυρίων Παπαρέ και Χρυσοστόμου γι' αυτό το ...

Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Θα αναφερθώ σε δυο κατηγορίες καλλιεργητών: στην κατηγορία των ανθρώπων οι οποίοι ασχολούνται με τα εσπεριδοειδή και στην κατηγορία των φρουτοκαλλιεργητών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λόγω της ανομβρίας και των επιπτώσεών της.

Αναφορικά με τα εσπεριδοειδή, η απόδοση των διατρήσεων έχει περιοριστεί λόγω της ανομβρίας τα τελευταία δύο χρόνια στο 50% και όσοι καλλιεργητές αρδεύουν από τα φράγματα, όσο υπάρχει νερό στα φράγματα, μπορούμε να πούμε ότι διαβαίνουν. Το πρόβλημα είναι με τους καλλιεργητές που αρδεύουν τα εσπεριδοειδή τους από τις γεωτρήσεις και ειδικά εδώ στη νεκρή ζώνη, στην περιοχή Περιστερώνας-Ακακίου, όπου τα προβλήματα είναι σοβαρότερα.

Υπάρχει απόφαση της κυβέρνησης για ενίσχυση όλων των βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης κατά το 75% με δανεισμό και κατά το 25% με επιχορήγηση. Αυτή η απόφαση ειδικά όσον αφορά την περιοχή Αστρομερίτη-Περιστερώνας από το 1987 μέχρι σήμερα, μέχρι το 1991, δεν έχει εφαρμοστεί και εκκρεμούν 33 αιτήσεις γεωργών της περιοχής. Επιτροπή τους με επισκέφθηκε πρόσφατα, για να προωθήσουμε τη χορήγηση αυτής της επιχορήγησης από την κυβέρνηση, γιατί πράγματι το πρόβλημά τους είναι αρκετά σοβαρό. Αναγκάζονται, κύριε Πρόεδρε, να εκβαθύνουν τις διατρήσεις σε μεγαλύτερο βάθος, αναγκάζονται να βγάλουν νέες γεωτρήσεις, με αποτέλεσμα το κόστος παραγωγής των φρούτων τους να έχει διπλασιαστεί τα τελευταία τρία χρόνια.

Τα βελτιωμένα συστήματα στοιχίζουν περίπου στον κάθε γεωργό 150 λίρες το στρέμμα, που είναι ένα σημαντικό ποσό, και πιστεύω ότι πρέπει η κυβέρνηση να υλοποιήσει την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για την επιχορήγηση αυτών των συστημάτων σε όλη την Κύπρο. Προηγουμένως υπήρχε η απόφαση για επιχορήγηση μόνο των προσφύγων γεωργών και των γεωργών της νεκρής ζώνης. Τώρα η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου είναι για όλη την Κύπρο.

Ποια είναι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ειδικά για την περιοχή και τα προβλήματα των καλλιεργητών των εσπεριδοειδών;

Το πρώτο μέτρο είναι η εξοικονόμηση του ίδιου του νερού. Οι περισσότερες γεωτρήσεις της περιοχής χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια και η ΑΗΚ σταματά την παροχή ηλεκτρισμού δυο ώρες το βράδυ. Εισηγούμαι και πιστεύω ότι η κυβέρνηση πρέπει να δει το θέμα και να περιορίσει την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κατά οκτώ ώρες, ούτως ώστε να γίνεται αναγκαστικά εξοικονόμηση του νερού.

Ένα άλλο μέτρο το οποίο είναι βασικό είναι η κυβέρνηση η ίδια να αναλάβει την ανόρυξη γεωτρήσεων σε μεγαλύτερο βάθος από τα 400 περίπου πόδια που είναι τώρα το βάθος των γεωτρήσεων, δηλαδή γύρω στα 800 πόδια, ούτως ώστε, αν υπάρχει νερό περισσότερο, να βοηθηθούν οι γεωργοί αυτοί.

Και το σημαντικότερο μέτρο είναι αυτό το οποίο ανέφερε ο συνάδελφος κ. Μαυροκορδάτος, δηλαδή η επίσπευση της κατασκευής του φράγματος του Καρκώτη, που θα λύσει βασικά το πρόβλημα όλης της περιοχής και, μπορώ να πω, της μεγαλύτερης ελεύθερης περιοχής μετά το φράγμα του Κούρρη.

Τώρα, αναφορικά με τις φρουτοκαλλιέργειες των ορεινών περιοχών, κύριε Πρόεδρε, η κατάστασή τους είναι δραματικότερη. Περίπου το 30% αυτών των καλλιεργειών έχει καταστραφεί τα τελευταία δύο χρόνια της ανομβρίας και ποτίζουν τα δέντρα απλώς για να τα κρατήσουν στη ζωή, με αποτέλεσμα, κύριε Πρόεδρε, η ποιότητα των φρούτων τα οποία παράγονται να είναι πολύ χαμηλή και το εισόδημά τους, το πενιχρό εισόδημα που είχαν μέχρι σήμερα, να γίνεται πενιχρότερο.

Είναι η εισήγησή μας να ληφθούν άμεσα μέτρα, γιατί αυτές οι περιοχές αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της κοινωνίας μας και της αγροτικής οικονομίας και διότι, αν δε ληφθούν αυτά τα μέτρα, οι κάτοικοι αυτών των περιοχών, των ορεινών περιοχών, οι κάτοικοι π.χ. του Κάμπου, της Τσακκίστρας, θα εγκαταλείψουν την περιοχή τους και το πρόβλημα της αστυφιλίας θα γίνει μεγαλύτερο στον τόπο μας. Με δυο λόγια ποια είναι τα μέτρα που πρέπει να πάρει η κυβέρνηση ειδικά γι' αυτές τις καλλιέργειες;

Πρέπει να μελετηθεί η χορήγηση λιπασμάτων στους πραγματικούς φρουτοκαλλιεργητές με επιχορηγημένες τιμές. Να δημιουργηθούν δεξαμενές και μικρά φράγματα και μάλιστα ειδικά γι' αυτές τις περιοχές, κύριε Πρόεδρε, δεν πρέπει η κυβέρνηση να θέτει ως προϋπόθεση για τη δημιουργία οποιουδήποτε έργου τη βιωσιμότητα αυτού του έργου, την οικονομική βιωσιμότητά του. Γιατί κανένα από αυτά τα έργα δεν είναι βιώσιμο, αν λάβουμε υπόψη το κόστος και την έκταση που θα καλύπτουν τα αρδευτικά έργα ή τα μικρά φράγματα ή οι δεξαμενές. Είναι έργα ανάγκης, είναι έργα για να κρατήσουμε τον πληθυσμό στην περιοχή και πιστεύω ότι πρέπει να αποτελέσουν την πρώτη προτεραιότητα του κράτους.

Ένα άλλο μέτρο -στο οποίο δεν είμαι βέβαιος αν αναφέρθηκε ο κ. Μαυροκορδάτος- είναι η αναστολή των χρεών που χρωστούν οι κοινότητες και το χάρισμα των τόκων στις κοινότητες αυτές.

Και το τελευταίο αλλά ίσως και το πιο βασικό μέτρο, κύριε Πρόεδρε, είναι οι υπηρεσίες του Τμήματος Υδάτων να μουν σε συναγερμό, για να αντιμετωπιστούν όλα αυτά τα προβλήματα, αλλά σε συναγερμό πραγματικό, ώστε εκεί όπου μπορούν να γίνουν νέες γεωτρήσεις να γίνουν, για να κρατηθούν τα δέντρα στη ζωή, και εκεί όπου πρέπει να επισπευθεί η κατασκευή μικρών δεξαμενών ή μικρών φραγμάτων να αρχίσει η ορθή πορεία προς την υλοποίηση, ούτως ώστε τον

ερχόμενο χειμώνα, αν έχουμε βροχές, να κρατήσουμε όλες τις βροχές και όλα τα νερά, για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις δύσκολες περιόδους.

Ευχαριστώ πολύ.

(Στο τέλος της ομιλίας του κ. Παπαγεωργίου ο Πρόεδρος της Βουλής επανήλθε στην έδρα του, ενώ ο κ. Αντωνίου επέστρεψε στη θέση του.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χρυσοστόμου.

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Προτού αναφερθώ στο υπό συζήτηση θέμα, επιθυμώ και από το βήμα της Βουλής να επαινέσω τα Τμήματα Γεωλογικής Επισκόπησης και Αναπτύξεως Υδάτων για την υπεράνθρωπη προσπάθεια που καταβάλλουν κάτω από αντίξοες συνθήκες να ανταποκριθούν στις ανάγκες των χωριών μας που προέκυψαν από την ανομβρία.

Κύριε Πρόεδρε, η αγροτική οικονομία επηρεάζεται ουσιαστικά από τις καιρικές συνθήκες. Στην προκείμενη περίπτωση η παρατεταμένη ανομβρία προκάλεσε σοβαρές ζημιές στις δενδρώδεις και ξερικές καλλιέργειες, στα αμπέλια - και στις οινοποιήσιμες και στις επιτραπέζιες ποικιλίες- στη σιτοκαλλιέργεια και στην κτηνοτροφία. Ορισμένες καλλιέργειες, όπως τα σιτηρά, καλύπτονται από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης. Εντούτοις, επειδή η ανομβρία έπληξε τη σιτοκαλλιέργεια για τρίτη κατά συνέχεια χρονιά, η αποζημίωση από το Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης δε θεωρήθηκε ικανοποιητική, γι' αυτό η κυβέρνηση ορθά αποφάσισε να παράσχει βοήθεια πέραν εκείνης που θα παρασχεθεί από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης.

Σε ό,τι αφορά την κτηνοτροφία, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, έστω και καθυστερημένα, η κυβέρνηση εισήγαγε ηλιανθόπιτα, που είναι πλούσια σε κυτταρίνη και πρωτεΐνες, και την παραχώρησε στους κτηνοτρόφους επιχορηγημένη κατά 50%. Τονίζω το «έστω και καθυστερημένα», γιατί υπήρξε καθυστέρηση στη λήψη απόφασης και στην υλοποίησή της με δυσμενείς επιπτώσεις στην αιγοπροβατοτροφία.

Στις 19 Νοεμβρίου 1990, αναλογιζόμενος τη σοβαρότητα του προβλήματος, είχα εγγράψει σχετικό θέμα, που συζητήθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής κυκλοφόρησε μετά τη διάλυση της Βουλής και καλούσαμε την κυβέρνηση να πάρει έγκαιρα συγκεκριμένα μέτρα για την απάμβλυνση των επιπτώσεων της ανομβρίας. Για να μη θεωρηθεί ότι η κριτική προέρχεται μόνο από τη δική μας πλευρά για αντιπολιτευτικούς λόγους, παραθέτω απόσπασμα επιστολής της συμπολιτευόμενης Ένωσης Κυπρίων Αγροτών ημερομηνίας 11 Ιανουαρίου 1991 προς τον Υπουργό Γεωργίας και Φυσικών Πόρων με την οποία διαμαρτύρεται για την καθυστέρηση στη λήψη μέτρων: «Από μέρους του κεντρικού συμβουλίου της ΕΚΑ επιθυμούμε να εκφράσουμε την έντονη διαμαρτυρία μας, γιατί παρά τις έγκαιρες προειδοποιήσεις μας προς την κυβέρνηση κτλ., εντούτοις η κυβέρνηση καθυστέρησε να πάρει αποφάσεις για την αντιμετώπιση των σοβαρών και δυσμενών συνεπειών της ανομβρίας».

Κατά τη συζήτηση του θέματος -όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων- εισηγήθηκα -και η

εισήγησή μου υιοθετήθηκε από την Επιτροπή- όπως η κυβέρνηση εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ανομβρίας. Με λύπη μου αναφέρω ότι δεν έχουμε ακόμα ενώπιόν μας τέτοιο σχέδιο. Αντίθετα τα προβλήματα αντιμετωπίζονται περιστασιακά, όπως παρουσιάζονται. Θα ήταν χρήσιμο, κύριε Πρόεδρε, αν η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων διενέμετο στα Μέλη της νέας Βουλής για σκοπούς ενημέρωσης.

Οι καλλιέργειες που υπέστησαν σοβαρές ζημιές και για τις οποίες δε λήφθηκε ακόμα απόφαση για παροχή οικονομικής βοήθειας είναι οι δενδρώδεις καλλιέργειες και τα αμπέλια. Αν επισκεφθεί κάποιος τη Μαραθάσα, την Πιτσιλιά, την Ορεινή, θα διαπιστώσει τις δυσμενείς επιπτώσεις της ανομβρίας. Η περιοχή του Ακρωτηρίου δεν υστέρησε σε ζημιές. Εσπεριδοειδή εγκαταλείφθηκαν λόγω έλλειψης νερού, ενώ άλλες εκτάσεις εσπεριδοειδών με τη μειωμένη ποσότητα νερού απλώς συντηρούνται και η παραγωγή περιορίστηκε στο ελάχιστο.

Σε ό,τι αφορά την αμπελοκαλλιέργεια, όσοι είχαν την ευκαιρία να παραστούν στο αμπελουργικό συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στην Πάφο στις 15 Ιουνίου 1991 έζησαν από κοντά το δράμα και την αγωνία των αμπελουργών. Επίσης με μια επίσκεψη στα συσκευαστήρια επιτραπέζιων σταφυλιών αλλά και σε αμπελώνες στο Πισσούρι και την Αυδήμου θα διαπιστώσει κανείς το μέγεθος του προβλήματος. Την περσινή μειωμένη παραγωγή διαδέχθηκε χειρότερη χρονιά φέτος. Πέρα όμως από τη μείωση της παραγωγής η παρατεταμένη ανομβρία προκάλεσε σοβαρές ζημιές και στα φυτά με έκδηλες τις συνέπειες και για τα επόμενα χρόνια. Ενώ το κόστος παραγωγής αυξάνεται και τα δάνεια πολλαπλασιάζονται, τα έσοδα των αμπελουργών μειώνονται και το αίσθημα της εγκατάλειψης των αμπελώνων και της υπαίθρου μαζί γίνεται εντονότερο. Και η σοβαρότερη πτυχή του προβλήματος θα διαφανεί πολύ σύντομα, γιατί η εγκατάλειψη θα επηρεάσει σε πρώτο στάδιο την Πιτσιλιά, τη Μαραθάσα και τα παραδοσιακά κρασοχώρια που παράγουν καλής ποιότητας σταφύλια. Και ενώ το σχέδιο εκρίζωσης δεν καλύπτει αυτές τις περιοχές -γιατί ο στόχος είναι να διατηρηθούν αυτά τα αμπέλια λόγω καλής ποιότητας- οι αμπελουργοί θα τα εγκαταλείψουν από μόνοι τους.

Στο σημείο αυτό θέλω να τονίσω ότι το κράτος ωφελείται σημαντικά από τη μείωση της παραγωγής των αμπελουργικών προϊόντων, γιατί αυτό συνεπάγεται ταυτόχρονη μείωση των επιδοτήσεων. Αν για παράδειγμα η φετινή παραγωγή οινοποιήσιμων ποικιλιών είναι μειωμένη μόνο κατά 15% περισσότερο από την περσινή επίσης μειωμένη παραγωγή, η κυβέρνηση θα εξοικονομήσει από τις επιδοτήσεις περίπου £525,000.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσα, τα τελευταία τρία χρόνια πληρώθηκαν οι ακόλουθες επιχορηγήσεις:

	Επιχορηγήσεις	Μείον εισπράξεις από πωλήσεις προϊόντων	Καθαρό κόστος επιχορηγήσεων
	£	£	£
1988	8,983,747	3,051,60	55,931,142
1989	10,499,60	72,215,025	8,284,582
1990	5,717,128	Ελλείπουν στοιχεία πωλήσεως ζιβανίας και σταφίδας.	5,000,000

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι δέκα λεπτά, κύριε Χρυσοστόμου, οι ομιλίες.

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Όχι, είναι έξι λεπτά η ομιλία μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, εγώ έχω πάρει οκτώ λεπτά αυτή τη στιγμή. Επειδή υπάρχει ακόμα ένας ομιλητής από το Δημοκρατικό Κόμμα, γι' αυτό ήθελα να ...

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε,, ακόμα ένα-δυο λεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, ναι. Εντάξει.

Α. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ:

Παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι η εκρίζωση των αμπελιών και η αναμενόμενη αυξημένη παραγωγή των νέων φυτειών.

Κύριε Πρόεδρε, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ανομβρίας εισηγούμαι:

- α) Να συνεχιστεί η χορήγηση επιδοτημένων συμπυκνωμένων ζωοτροφών και ταυτόχρονα να συνεχιστεί η παραχώρηση δωρεάν βιταμινών και φαρμάκων, για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα υγείας των ζώων λόγω της μειωμένης ποσότητας ογκωδών ζωοτροφών.
- β) Να παραχωρηθεί συγκεκριμένη και ουσιαστική βοήθεια στις πληγείσες καλλιέργειες ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών που προκλήθηκαν από την ανομβρία.
- γ) Να ετοιμαστεί έστω και καθυστερημένα και να κατατεθεί στη Βουλή ολοκληρωμένο σχέδιο αντιμετώπισης των συνεπειών της ανομβρίας.

Επειδή στο παρελθόν η κάποια βοήθεια που παρεχόταν δινόταν για την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων και όχι απευθείας στους πληγέντες γεωργούς, θέλω να τονίσω ότι η τακτική αυτή δε μας βρίσκει σύμφωνους, γιατί δε βοηθά τους άμεσα επηρεαζόμενους γεωργούς. Ως παράδειγμα αναφέρω ότι στο σύμπλεγμα των χωριών Δωρός, Μονάγρι, Λάνια, Άγιος Γεώργιος και Συλίκου με περσινή παραγωγή μειωμένη κατά 80% δόθηκε κάποιο ποσό για την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων αντί να δοθεί βοήθεια στους επηρεασθέντες γεωργούς. Αν η ίδια μέθοδος χρησιμοποιηθεί και τώρα, τότε σίγουρα η εγκατάλειψη της υπαίθρου θα επισπευσθεί.

Κύριε Πρόεδρε, αν μιλούμε για φιλοαγροτική πολιτική και εννοούμε τι λέμε, αν πραγματικά νοιαζόμαστε να ανακόψουμε την αστυφιλία, αν δεν είναι σχήμα λόγου το ενδιαφέρον για τον αγρότη, τότε αναμένουμε από την κυβέρνηση να εξαγγείλει χωρίς άλλη καθυστέρηση ολοκληρωμένο σχέδιο αντιμετώπισης των επιπτώσεων της ανομβρίας που να συμπεριλαμβάνει και την παροχή συγκεκριμένης και ουσιαστικής οικονομικής βοήθειας στους πληγέντες.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε απασχόλησε την προηγούμενη Βουλή και η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων συνεδρίασε επανειλημμένα και είχε ετοιμάσει και σχετική Έκθεση, η οποία όμως δε διαβάστηκε στην ολομέλεια της Βουλής, επειδή έκλεισε για τις βουλευτικές εκλογές. Στη μακροσκελή εκείνη Έκθεση των 15 σελίδων αναφερόταν ότι η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών είχε διαπιστώσει τις τραγικές συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί στην Κύπρο εξαιτίας της ανομβρίας και τις σοβαρές επιπτώσεις της σε βασικούς τομείς της κυπριακής οικονομίας, όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, ο τουρισμός και η βιομηχανία. Τέθηκαν αρκετές εισηγήσεις και κλήθηκε η κυβέρνηση να εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, το οποίο να επιλαμβάνεται όλων των πτυχών του και το οποίο η εκάστοτε κυβέρνηση θα μπορεί να αναπροσαρμόζει, όπως και την πολιτική της, ανάλογα με τη σοβαρότητα της όλης κατάστασης. Πρέπει να τονιστεί ότι στους προϋπολογισμούς του 1991 περιλήφθηκε κονδύλι ύψους £225,000 για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών λόγω της ανομβρίας.

Δε θα επεκταθώ σε λεπτομέρειες. Άλλωστε υπάρχουν αρκετοί ομιλητές και ο χρόνος είναι περιορισμένος. Θα ήθελα όμως σε αδρές γραμμές να αναφέρω τα ακόλουθα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελπίζω να υπάρχουν ακόμα ένας - δυο ομιλητές, κύριε Παπαρέ, διότι έχουμε και χρονικά πλαίσια. Γι' αυτό μην κεντρίζεις το ενδιαφέρον.

ΑΥ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Αμπέλια: Οι καταστρεπτικές συνέπειες της ανομβρίας να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά με την παροχή κρατικής οικονομικής βοήθειας στους αμπελουργούς ανάλογα με τη μείωση της παραγωγής τους. Να δοθούν ικανοποιητικές αυξήσεις στις τιμές των σταφυλιών φέτος, που η παραγωγή θα είναι πολύ μειωμένη. Πρέπει να αναφέρω ότι οι τιμές των σταφυλιών παραμένουν οι ίδιες για οκτώ συνεχή χρόνια, τη στιγμή που το κόστος παραγωγής ανήλθε στα ύψη. Ενώ το 1983 οι τιμές τους ήταν 7 σεντ το κιλό, το 1990 μετά βίας ανήλθαν στα 7.5 σεντ. Οι παραγωγοί απαιτούν 100% αύξηση, αλλά στο συνέδριό τους στην Πάφο οι αγροτικές οργανώσεις εισηγήθηκαν αύξηση 50%, πράγμα που έγινε αποδεκτό. Ελπίζω η κυβέρνηση να ανταποκριθεί στο δίκαιο αίτημά τους.

Επιτραπέζια σταφύλια: Το μέγεθος του προβλήματος θα φανεί, αφού ολοκληρωθεί η εξαγωγή των σταφυλιών. Σε πρόσφατη επίσκεψή μου με τον Παναγροτικό Σύνδεσμο στα συσκευαστήρια σταφυλιών και στους αμπελώνες Πισσουρίου διαπιστώσαμε τα μεγάλα προβλήματα που υπάρχουν όσον αφορά την ποιότητα, καθώς και τις τρομακτικές ζημιές που έπαθαν τα αμπέλια από την έλλειψη νερού. Χιλιάδες σκάλες αμπέλια άρχισαν να ξεραίνονται και ήδη είναι φορτωμένα με ξεραμένα τσαμπιά σταφυλιών. Αν επιβιώσουν αυτές οι φυτείες, πράγμα πολύ δύσκολο, θα χρειαστούν πολλά χρόνια να βρουν τον εαυτό τους και να καρποφορήσουν. Όπως μας δήλωσαν οι αγρότες, θα πρέπει η κυβέρνηση να βοηθήσει οικονομικά ανάλογα με τη μείωση της παραγωγής, έτσι που να καλυφθεί το εισόδημα των παραγωγών.

Σιτηρά: Η καταστροφή είναι σχεδόν ολοσχερής. Γίνεται εισήγηση τα χρήματα που θα εξοικονομηθούν από την επιχορήγηση λόγω της μειωμένης παρα-

γωγής να δοθούν στους παραγωγούς ως οικονομική βοήθεια ανεξάρτητα από τις αποζημιώσεις του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης.

Κτηνοτροφία: Να συνεχιστεί η εισαγωγή σανού και άλλων χονδροειδών τροφών και να παραχωρηθούν στους κτηνοτρόφους ως οικονομική βοήθεια. Οι επιπτώσεις της ανομβρίας ήταν εμφανείς και στην παραγωγή γάλακτος, καθώς και στην περιεκτικότητά του σε λίπος που έχει μειωθεί. Λόγω αυτής της κατάστασης άρχισαν να παρατηρούνται προβλήματα και στην παράδοση του γάλακτος.

Κυβερνητικά δάνεια: Να ανασταλούν οι δόσεις, μέχρι να ανατείλουν καλύτερες μέρες.

Όπως ανέφερα πιο πάνω, δε θα επεκταθώ σε λεπτομέρειες. Για την αντιμετώπιση της όλης κατάστασης και για να βοηθηθεί ολόκληρος ο αγροτικός μας κόσμος, παράλληλα με τον τουρισμό θα πρέπει η κυβέρνηση να προβεί στην άμεση εκπόνηση ολοκληρωμένου σχεδίου, αν δεν το έκαμε ακόμα, και να καταθέσει με το άνοιγμα της Βουλής συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς για παροχή οικονομικής βοήθειας, ώστε να ανασάνουν οικονομικά όσοι έχουν επηρεαστεί από την ανομβρία είτε αυτοί είναι αμπελοουργοί είτε φρουτοκαλλιεργητές είτε οτιδήποτε άλλο.

Κύριε Πρόεδρε, το υπόμνημα που κατέθεσε ο συνάδελφος κ. Ομήρου θα ήταν φρόνιμο να κατατεθεί από μέρους όλων των πλευρών του Σώματος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Πιττοκοπίτης.

Ν. ΠΙΤΤΟΚΟΠΙΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν έχω εγώ γραπτό κείμενο και εξάλλου αρκετά πράγματα έχουν λεχθεί από τους υπόλοιπους συναδέλφους. Είμαι υποχρεωμένος όμως να μιλήσω σήμερα ενώπιον αυτού του Σώματος για την τακτική που ακολουθεί η κυβέρνηση και ειδικά ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Νέμιτσας.

Δε θα ξεχάσω -και δεν ήμουν μόνος, αλλά ήταν και οι άλλοι συνάδελφοι Βουλευτές της Πάφου- το αμπελουργικό συνέδριο που έγινε στις 15 Ιουνίου 1991 από όλες τις αγροτικές οργανώσεις και στο οποίο επίσης παρευρίσκονταν οι Βουλευτές της Λεμεσού. Ενώ εκεί υποσχέθηκε ότι θα αντιμετωπίσει το πρόβλημα, θα καλέσει τις αγροτικές οργανώσεις, θα προσπαθήσει να βοηθήσει, την ίδια ημέρα το απόγευμα, ενώ γινόταν το συνέδριο του ΕΒΕ στην Πάφο, καλούσε από το επίσημο βήμα ως Υπουργός το κεφάλαιο στην ουσία να στραφεί εναντίον του αμπελουργικού κόσμου και ζητούσε την υποστήριξή του προς τούτο. Είναι μετά μεγάλης δυσκολίας τουλάχιστον εγώ με το συνάδελφο τον Ομήρου που δε σηκωθήκαμε να εγκαταλείψουμε την αίθουσα.

Σήμερα θέλουμε απ' αυτό το βήμα να προειδοποιήσουμε την κυβέρνηση ότι πρέπει αμέσως να αντιμετωπίσει με όλη τη δέουσα σοβαρότητα τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η ανομβρία ειδικά στις αγροτικές περιοχές και πρέπει να σταματήσει η φιλοσοφία ότι η κάθε γυναίκα της υπαίθρου ή ο κάθε άνδρας πρέπει να γίνει καμαριέρα ή πρέπει να γίνει γκαρσόνι ή υπηρέτης. Αν, αγαπητοί συνάδελφοι, επιτρέψουμε να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση και οδηγήσουμε την

οικονομία του τόπου σε μονόδρομο, αν δηλαδή ενθαρρύνουμε μόνο την τουριστική ανάπτυξη και καταστρέψουμε τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας, πιστεύω ότι αυτός ο τόπος θα καταστραφεί.

Επειδή τα προβλήματα είναι πολλά, σεβόμενος το χρόνο όλων, δε θα προσθέσω τίποτε άλλο παρά τούτο: Αν πράγματι η κυβέρνηση δεν αντιμετωπίσει θετικά και μέσα στις δυνατότητες του κράτους και δίκαια τα προβλήματα των αγροτών, όπως αντιμετώπισε και τις άλλες τάξεις, τότε σίγουρα θα είμαστε πρωτοστάτες -και δεν το μονοπωλούμε ως κόμμα, γιατί πιστεύω ότι το ίδιο θα κάνουν όλοι οι Βουλευτές όλων των κομμάτων- αφού σίγουρα η κυβέρνηση θα μας βρει στο πεζοδρόμιο.

Όσον αφορά την εισήγηση που έκαμε ο συνάδελφος κ. Παπαρές και την οποία ασπάζονται όλα τα κόμματα, εισηγούμαι ένας Βουλευτής από κάθε κόμμα να δει το ψήφισμα, να γίνουν προσθαφαιρέσεις και αυτό το ψήφισμα να το καταθέσουμε από κοινού και τα τέσσερα κόμματα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πριν δώσω το λόγο στον κ. Θεοδούλου, επειδή αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει καμιά ένσταση να υιοθετηθεί από όλες τις πλευρές το ψήφισμα το οποίο κατέθεσε ο κ. Ομήρου και επειδή πρόκειται για ένα σύντομο ψήφισμα, νομίζω να αναλάβει ένας από κάθε πλευρά να το δει και να προβεί σε εκτίμηση χωρίς καθυστέρηση, ώστε, αν δεν υπάρχουν βασικές ενστάσεις ή αν θέλουμε απλώς να συμπληρώσουμε κάποιες φράσεις, να μη χάνουμε χρόνο με το να δώσουμε να δακτυλογραφηθούν νέα ψηφίσματα κτλ.. Βλέπω ότι υπάρχει ένας ομιλητής.

Ο κ. Αγαπίου.

Γ. ΑΓΑΠΙΟΥ:

Δεν είμαι ομιλητής, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι. Ομιλητής είναι ο κ. Θεοδούλου, αλλά σας δίνω το λόγο.

Γ. ΑΓΑΠΙΟΥ:

Επί θέματος τάξεως για το ψήφισμα. Η θέση μας είναι ότι το ψήφισμα αυτό, η ιδέα δηλαδή να κατατεθεί ψήφισμα είναι σωστή. Όμως το ψήφισμα αυτό δεν περιέχει συγκεκριμένες εισηγήσεις για το τι ζητούμε από την κυβέρνηση και ο σκοπός της εισήγησης του συναδέλφου Πιττοκοπίτη ακριβώς τείνει σ' αυτό. Να καθοριστεί μια επιτροπή που τώρα, ενώ συζητείται ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, είμαστε σύμφωνοι να μη χάνουμε περισσότερο χρόνο. Κι αν τελειώσει η συζήτηση, θα προχωρήσουμε σε άλλα θέματα και τίποτε δεν ενοχλεί, όταν τελειώσει το επόμενο θέμα, να επανέλθουμε στην έγκριση αυτού του ψηφίσματος.

Ο κ. Θεοδούλου.

Λ. ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε είναι καυτό για τον κόσμο της υπαίθρου και την αγροτική μας οικονομία. Επηρεάζει όμως άμεσα και όλους τους άλλους οικονομικούς τομείς και κατά προέκταση όλο το λαό μας. Ζούμε στον ίδιο χώρο, στη βάση της ίδιας οικονομίας και ο ένας εξαρτάται αναπόφευκτα από τον άλλο. Κατά συνέπεια -και πιστεύω ότι όλοι συμφωνούμε σ' αυτή τη θεώρηση- πρέπει

να τοποθετηθούμε μέσα σ' αυτό το πνεύμα το οποίο υπαγορεύει το καθήκον της λήψης μέτρων οικονομικής και κοινωνικής αλληλεγγύης. Επιβάλλεται να τύχουν της ανάλογης βοήθειας όλοι οι τομείς της γεωργικής και κτηνοτροφικής μας παραγωγής. Δεν μπορούν να αφηθούν στο έλεος της τύχης τους οι αμπελουργοί ούτε οι σιτοκαλλιεργητές ούτε οι δενδροκαλλιεργητές ούτε οι κτηνοτρόφοι ούτε οποιοδήποτε άλλοι απασχολούνται στην αγροτική οικονομία και ιδιαίτερα όσοι ζουν ή εξασφαλίζουν το κύριο εισόδημά τους από την αγροτική απασχόληση. Αν για οποιουδήποτε λόγους -που για μας, για την κοινοβουλευτική μας ομάδα, δεν υφίστανται- δεν ακολουθηθεί αυτή η επιβεβλημένη κοινωνικοοικονομική πολιτική, οι συνέπειες θα είναι μεγάλες και πολλαπλές και πιθανόν να καταστραφούν κάποιои, ενώ άλλοι θα βυθιστούν σε ακόμα μεγαλύτερη χρεοκοπία. Ο μαρασμός και η εγκατάλειψη της υπαίθρου θα επιταχυνθούν. Κατά προέκταση θα μεγαλώσει η ανισοσκέλεια στους κλάδους της οικονομίας μας, θα επηρεαστεί η μεταποιητική βιομηχανία, θα αυξηθούν οι εισαγωγές μας και σε τελευταία ανάλυση θα επηρεαστεί αρνητικά το βιοτικό επίπεδο όλου του λαού μας.

Με αυτή τη θεώρηση η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις υποστηρίζει ανεπιφύλακτα ότι πρέπει να βοηθηθεί με κάθε δυνατό τρόπο ο αγροτικός πληθυσμός. Για την υλοποίηση της παροχής αυτής της βοήθειας η κύρια ευθύνη βρίσκεται στα χέρια της Εκτελεστικής Εξουσίας. Εμείς μπορούμε να διεκδικήσουμε και να ψηφίσουμε αυτή τη βοήθεια. Η κυβέρνηση μέχρι τώρα με τις διάφορες ενέργειές της πιστεύουμε ότι αντικρίζει θετικά το όλο πρόβλημα και δε νομίζω ότι χρειάζεται να αναφερθώ είτε σε διακηρύξεις είτε σε διάφορα πρακτικά μέτρα της κυβέρνησης. Και θέλω εδώ να ανοίξω μια παρένθεση: Στο αμπελουργικό συνέδριο τόσο ο Υπουργός Εμπορίου όσο και ο Υπουργός Γεωργίας διαβεβαίωσαν τον αμπελουργικό κόσμο ότι κατανοούν την ανάγκη παροχής αποζημιώσεων λόγω της ανομβρίας, κατανοούν την ανάγκη αύξησης των τιμών των αμπελουργικών προϊόντων, που είναι τα άμεσα, τα πιο βασικά, τα πιο σοβαρά προβλήματα. Εγώ φυσικά δεν έχω υπόψη μου τι λέχθηκε αργότερα -αν λέχθηκε, όπως ανέφερε ο συνάδελφος κ. Πιττοκοπίτης-στο ΕΒΕ, αλλά εν πάση περιπτώσει διαπιστώθηκε στο αμπελουργικό συνέδριο η ύπαρξη κατανόησης. Θέλω να πιστεύω ότι οι θέσεις που πήραν εκεί οι Υπουργοί θα υλοποιηθούν με πρακτικά μέτρα, ώστε να βοηθηθούν οι αμπελουργοί και γενικότερα ο αγροτικός κόσμος.

Εκείνο που χρειάζεται να υπογραμμίσω αυτή τη στιγμή είναι ότι οι συνθήκες απαιτούν η κυβέρνηση να πάρει πολύ περισσότερα πρακτικά μέτρα βοήθειας του αγροτικού κόσμου. Οι αγρότες με το δίκαιό τους μας υπενθυμίζουν την κυβερνητική βοήθεια που παραχωρήθηκε μετά τον πόλεμο στον Περσικό Κόλπο στην ξενοδοχειακή και την υπόλοιπη βιομηχανία μας.

Εγώ, μιλώντας ειδικότερα για την επαρχία μου την Πάφο, θα αναφέρω ότι υποστηρίζουμε τα πιο κάτω βασικά και δίκαια αιτήματα:

Όσον αφορά την αμπελουργία, όπου αναμένεται σημαντική μείωση της παραγωγής περίπου στο 1/3, αναμένεται να ξεραθούν μεγάλες εκτάσεις με αποτέλεσμα να χαθεί το εισόδημα για χρόνια. Τα σταφύλια είναι το μόνο αγροτικό προϊόν η τιμή του οποίου κατά κιλό είναι περίπου η ίδια με την τιμή ενός καφέ. Επιβάλλεται να αυξηθούν σημαντικά οι τιμές. Πώς θα επιτευχθεί αυτό το πράγμα; Με τη συμβολή του κράτους από τη μια και τη συμβολή των οιοβιομηχανιών από την άλλη. Αυτό είναι ένα ζήτημα και εν πάση περιπτώσει το κυριότερο είναι ότι επιβάλλεται σημαντική αύξηση των τιμών των αμπελουργικών

προϊόντων. Δεύτερο, πρέπει να δοθεί κρατική βοήθεια λόγω της μειωμένης παραγωγής εξαιτίας της ανομβρίας και τρίτο, να επιτραπεί για όσα αμπέλια ξεράθηκαν η αναμπέλωση ή σε όσους δε θέλουν την αναμπέλωση να δοθεί η ανάλογη βοήθεια στα πλαίσια του σχεδίου εκρίζωσης.

Όσον αφορά τον τομέα της σιτοκαλλιέργειας, καθυστερεί και πρέπει να επιστευθεί η εκτίμηση των ζημιών από τον ΟΓΑ, πριν χαθούν οι λεγόμενοι μάρτυρες που άφησαν οι παραγωγοί. Να παραχωρηθούν σπόροι για τη νέα παραγωγή.

Ως προς την κτηνοτροφία, πρέπει να συνεχιστεί η παραχώρηση βοήθειας με τη μορφή ζωοτροφών και τέλος να εκτιμηθούν οι ζημιές και να βοηθηθούν οι δενδροκαλλιεργητές.

Γενικά στους παραγωγούς όλων αυτών των κλάδων πρέπει να παραχωρηθεί συγκεκριμένη βοήθεια με δάνεια τόσο για την αντιμετώπιση των χρεών όσο και για να επιβιώσουν οι αγρότες μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι έχουμε συμπληρώσει τη συζήτηση. Υπάρχει τώρα το σχετικό ψήφισμα, η εξέταση του οποίου ανατέθηκε σε μια επιτροπή, για να καταλήξουμε σε ένα κοινό ψήφισμα όλες οι πλευρές. Εν τω μεταξύ όμως, για να μη χάνουμε χρόνο, καλώ τον Πρόεδρο ή οποιοδήποτε άλλο Μέλος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας να διαβάσει την Έκθεση για τα θέματα που αναφέρονται ως «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή του Αγίου Σωζομένου» και «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή Λειβαδιών». Είναι το υπ' αριθμό 1 θέμα του Κεφαλαίου Δ'.

Γ. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ (1) «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ» ΚΑΙ (2) «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΙΒΑΔΙΩΝ»

Παρόντες:

Αλέκος Μαρκίδης, Πρόεδρος

Γιαννάκης Κασουλίδης

Ττίμης Ευθυμίου

Διόφαντος Χρυσοστόμου

Κώστας Ηλιάδης

Δώρος Θεοδώρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας εξέτασε τα υπό αναφορά θέματα σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 1991. Στα πλαίσια της εξέτασης των θεμάτων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν στην Επιτροπή οι Έπαρχοι Λευκωσίας και Λάρνακας, εκπρόσωπος των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας, εκπρόσωπος του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, ο Ελληνοκύπριος και ο Τουρκοκύπριος κοινοτάρχης Ποταμιάς, ο κοινοτάρχης Λειβαδιών και μέλη των Συμβουλίων Βελτιώσεως των δύο χωριών. Στη συνεδρίαση αυτή παρευρέθηκαν επίσης οι Βουλευτές κ. Α. Γεωργίου, Α. Μούσκος και Θ. Μιχαηλίδης.

Η Επιτροπή αποφάσισε να εξετάσει αυτεπάγγελτα τα πιο πάνω θέματα ύστερα από σχετικές παραστάσεις των ενδιαφερόμενων κοινοτήτων.

α) Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή του Αγίου Σωζομένου

Το θέμα των προβλημάτων που δημιουργεί ο βιολογικός σταθμός επεξεργασίας λυμάτων Αγίου Σωζομένου και Ποταμιάς είχε απασχολήσει την Επιτροπή Υγείας και την ολομέλεια της προηγούμενης Βουλής από τον Απρίλιο του 1989 ύστερα από εγγραφή σχετικού θέματος. Η τότε Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας στα πλαίσια της εξέτασης του όλου θέματος είχε επαφές με τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς και τους επηρεαζόμενους κατοίκους, ενώ παράλληλα είχε επισκεφθεί τις εγκαταστάσεις του σταθμού. Ύστερα από την όλη εξέταση η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη προβλήματος δυσοσμίας στην περιοχή και εξέφρασε την ανησυχία της για το ενδεχόμενο τα επεξεργασμένα νερά, τα οποία χύνονται σε παρακείμενο ποτάμι, να προκαλέσουν μόλυνση των υπόγειων νερών με όλες τις δυσμενείς συνέπειες για το περιβάλλον και την υγεία των κατοίκων της περιοχής. Από κυβερνητικής πλευράς είχε τότε δηλωθεί ενώπιον της Επιτροπής Υγείας ότι τα προβλήματα που δημιουργεί ο σταθμός θα αντιμετωπιζόνταν και προς την κατεύθυνση αυτή είχε ληφθεί απόφαση για την εκτέλεση νέων βελτιωτικών έργων στον υφιστάμενο σταθμό μέχρι την οριστική μεταφορά του σε άλλη περιοχή, καθώς και για αυστηρότερο έλεγχο της ποσότητας των λυμάτων που ρίχνονται σ' αυτόν. Στη συνέχεια η Βουλή λόγω της καθυστέρησης που διαπιστώθηκε στην αντιμετώπιση από κυβερνητικής πλευράς του όλου προβλήματος ψήφισε το Μάρτιο του 1991 σχετική νομοθεσία, σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται από την 1η Δεκεμβρίου 1991 η απόρριψη ή η επεξεργασία λυμάτων στον Άγιο Σωζόμενο. Με βάση τον ίδιο νόμο η παραβίαση των διατάξεων του συνιστά αδίκημα τιμωρούμενο με φυλάκιση έξι μηνών ή με πρόστιμο χίλιων λιρών ή και με τις δυο ποινές.

Η νομοθεσία αυτή ύστερα από την ψήφισή της αναπέμφθηκε στη Βουλή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και η Βουλή ύστερα από επανεξέτασή της αποφάσισε να εμμένει στην απόφασή της για την ψήφισή της. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταχώρησε αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο, ασκώντας το δικαίωμα που του παρέχει το άρθρο 140 του Συντάγματος. Η εν λόγω αναφορά εκκρεμεί ακόμη στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Αναφερόμενος ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Α. Μαρκίδης στο ιστορικό του όλου θέματος, δήλωσε ότι, ανεξάρτητα από την απόφαση που τελικά θα εκδώσει το Ανώτατο Δικαστήριο αναφορικά με το νόμο που ψηφίστηκε από τη Βουλή, η εξέτασή του από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας κρίθηκε αναγκαία, ώστε να ενημερωθούν τα Μέλη της και στη συνέχεια το Σώμα για το στάδιο στο οποίο βρίσκονται οι μελέτες για τη μεταφορά του σταθμού επεξεργασίας λυμάτων του Αγίου Σωζομένου ενόψει της οχληρίας που συνεχίζει να προκαλεί και των κινδύνων που απειλούν την υγεία των επηρεαζόμενων κατοίκων.

Μιλώντας για το ίδιο θέμα, ο κοινοτάρχης Ποταμιάς εξέφρασε την αγανάκτηση των κατοίκων της κοινότητάς του για την οχληρία και

τους κινδύνους που προκαλεί για την υγεία τους ο υφιστάμενος σταθμός επεξεργασίας λυμάτων στον Άγιο Σώζομενο, τονίζοντας την ανάγκη άμεσης επίσπευσης των εργασιών για την υλοποίηση της απόφασης της κυβέρνησης για τη μεταφορά του σταθμού. Παράλληλα, δήλωσε, η κοινότητά του ενίσταται έντονα στην κατασκευή νέου σταθμού για επεξεργασία των λυμάτων των Συμβουλίων Βελτιώσεως Δαλιού και Πέρα Χωριού στην τοποθεσία «Τσιελέφτης» και ζήτησε την επανεξέταση του θέματος από την κυβέρνηση.

Ενημερώνοντας την Επιτροπή, ο Έπαρχος Λευκωσίας δήλωσε ότι, ανεξάρτητα από τις νομικές διαδικασίες και την έκβαση της αναφοράς που εκκρεμεί στο Ανώτατο Δικαστήριο, η κυβέρνηση προχωρεί στην υλοποίηση της απόφασής της για μεταφορά του υπό αναφορά σταθμού επεξεργασίας λυμάτων. Ο λόγος της καθυστέρησης, δήλωσε, οφείλεται σε ορισμένα εσωτερικά προβλήματα του Συμβουλίου Αποχετεύσεως Λευκωσίας, στους συμβούλους μηχανικούς του οποίου ανατέθηκε η ετοιμασία των σχεδίων. Τα σχέδια αυτά αναμένεται να συμπληρωθούν μέχρι το τέλος του τρέχοντος χρόνου και οι κατασκευαστικές εργασίες προγραμματίζονται για τις αρχές του 1992. Στο μεταξύ, δήλωσε ο ίδιος, η οχληρία που προκαλεί ο υφιστάμενος σταθμός μειώθηκε λόγω των βελτιωτικών έργων που έγιναν. Σχετικά με το θέμα του χώρου στον οποίο θα ανεγερθεί ο σταθμός για επεξεργασία των λυμάτων του Δαλιού και του Πέρα Χωριού, που θα είναι βιολογικός σταθμός κλειστού τύπου, ο Έπαρχος Λευκωσίας ανέφερε ότι ύστερα από τις αντιδράσεις των κατοίκων της Ποταμιάς κρίθηκε σκόπιμο το όλο θέμα να επανεξεταστεί.

β) Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή Λειβαδιών

Μιλώντας για το θέμα αυτό, ο κοινοτάρχης Λειβαδιών δήλωσε ότι τα κτηνοτροφικά υποστατικά και οι ακάλυπτες λίμνες λυμάτων που βρίσκονται στην κοινότητα προκάλεσαν κρούσματα τυφοειδούς πυρετού και φυματίωσης στους κατοίκους των Λειβαδιών. Όπως πιστεύεται, οφείλονται στη ρύπανση του περιβάλλοντος που προκαλούν τα κτηνοτροφικά υποστατικά της περιοχής.

Ενημερώνοντας την Επιτροπή, ο Έπαρχος Λάρνακας ανέφερε ότι μέχρι σήμερα δεν καταγγέλθηκε οποιοδήποτε κρούσμα φυματίωσης ή τυφοειδούς πυρετού και ότι δεν έγινε οποιαδήποτε σχετική δήλωση από γιατρούς, οι οποίοι έχουν την υποχρέωση, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, να καταγγέλλουν κρούσματα τέτοιων ασθενειών. Τα παράνομα κτηνοτροφικά υποστατικά, δήλωσε ο ίδιος, που είναι γεγονός ότι προκαλούν οχληρία, έχουν καταγραφεί και οι παρανομούμενες θα προσαχθούν ενώπιον της δικαιοσύνης.

Επιβεβαιώνοντας τα πιο πάνω, ο προϊστάμενος των Υγειονομικών Υπηρεσιών ανέφερε ότι δεν έχουν καταγγελθεί επίσημα οποιαδήποτε κρούσματα τυφοειδούς πυρετού ή φυματίωσης στην περιοχή των Λειβαδιών. Είναι γεγονός, συνέχισε, ότι οι Υγειονομικές Υπηρεσίες ύστερα από επισκέψεις λειτουργών τους στην περιοχή διαπίστωσαν ότι οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις της περιοχής αποτελούν εστίες πολλαπλασιασμού των τρωκτικών και πηγή δυσσομίας, ενώ γενικά δημιουργούν ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης, γι' αυτό και εισηγήθηκαν στο Συμ-

βούλιο Βελτιώσεως Λειβαδιών τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την απομάκρυνση των εν λόγω υποστατικών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας ύστερα από την εξέταση των πιο πάνω θεμάτων έχει διαπιστώσει ότι από άποψη υγείας οι συνθήκες διαβίωσης τόσο στην περιοχή Ποταμιάς όσο και στην περιοχή Λειβαδιών δε συνάδουν με τις σύγχρονες αντιλήψεις για το επίπεδο ζωής ούτε και με τη γενικότερη πολιτική για προστασία του περιβάλλοντος. Τα προβλήματα αυτά, κατά την άποψη της Επιτροπής, πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα από την κυβέρνηση το συντομότερο δυνατό χωρίς οποιαδήποτε κωλυσιεργία ή τήρηση τυπικών διαδικασιών με απώτερο στόχο την εξασφάλιση των κατάλληλων βιοτικών συνθηκών στους κατοίκους των επηρεαζόμενων κοινοτήτων. Με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή επιθυμεί να ενημερώσει το Σώμα ότι στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων της αποφάσισε να εξετάσει αυτεπάγγελτα το γενικότερο θέμα της έλλειψης αποχευτικών συστημάτων και βιολογικών σταθμών, καθώς και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία του λαού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επειδή η Έκθεση είναι ομόφωνη και αρκετά λεπτομερειακή, ελπίζω να μην υπάρχουν ομιλητές.

Ο κ. Ηλιάδης.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Θέλω να κάμω ορισμένες παρατηρήσεις πάνω στο πρώτο θέμα, κύριε Πρόεδρε. Θα είμαι πολύ σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι πολύ σύντομες, να γίνουν από τη θέση σας, κύριε Ηλιάδη, για να μη γενικεύσουμε το θέμα.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Εντάξει.

Οι παρατηρήσεις που ήθελα, κύριε Πρόεδρε, να κάμω πάνω στο όλο θέμα είναι πως ο βιολογικός σταθμός έγινε ακατάλληλος από πλευράς λειτουργίας. Και θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η ανεξέλεγκτη ρίψη λυμάτων μέσα στο βιολογικό σταθμό του Αγίου Σωζομένου, καθώς και βιομηχανικών λυμάτων, είναι ο λόγος που τον κατέστησε ουσιαστικά άχρηστο και δημιουργεί τα προβλήματα που αναφέρει...

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι είναι θέμα πολυσυζητημένο και το έχει εξετάσει η Επιτροπή και υπάρχουν και άλλες απόψεις πάνω στο θέμα. Νομίζω ότι έτσι θα ξαναρχίσουμε τη συζήτηση από την αρχή, με όλο το σέβας προς τον κ. συνάδελφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απλώς θα ήθελα να τονίσω το εξής...

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Αν ήταν συμπληρωματικές οι παρατηρήσεις, πολύ ευχαρίστως, αλλά εμείς έχουμε άλλη αντίληψη για τους λόγους της κακοδαιμονίας της περιοχής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απλώς θέλω να τονίσω το εξής: Όπως θα προσέξατε, η Έκθεση αναφέρει ότι η Επιτροπή αποφάσισε να εξετάσει αυτεπάγγελτα το γενικότερο θέμα της

έλλειψης αποχετευτικών συστημάτων και βιολογικών σταθμών. Εφόσον επομένως το θέμα ακόμα εξετάζεται από την Επιτροπή, εισηγούμαι, κύριε Ηλιάδη, απλώς να επιφυλαχθείτε να αναφέρετε αυτές τις απόψεις στο δεύτερο στάδιο, που θα έλθει η Επιτροπή να εκφράσει αυτές τις απόψεις. Αν δεν υπάρξει ομοφωνία στα σημεία που έχετε υπόψη σας, τότε σίγουρα θα έχετε την ευκαιρία να τα συζητήσετε, γιατί άλλως θα ανοίξουμε ευρύτερη συζήτηση για ένα θέμα με το οποίο που νομίζω ότι ήδη έχει ασχοληθεί αρκετά η Επιτροπή, όπως προκύπτει από την Έκθεση.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Εντάξει, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν όμως έχει οποιαδήποτε πλευρά την άποψη ότι πρέπει να γίνει ευρύτερη συζήτηση ύστερα από αυτή τη λεπτομερειακή Έκθεση, τότε πρόθεσή μου είναι να βάλω συνεδρία το απόγευμα η ώρα 3.30, για να συνεχίσουμε με όλες τις απόψεις.

Ο κ. Χριστοδουλίδης.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω ορισμένες διαφορετικές αντιλήψεις όσον αφορά την Έκθεση της Επιτροπής. Δυστυχώς απουσίαζα στο εξωτερικό ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, κύριε Χριστοδουλίδη. Αν έχετε διαφορετικές αντιλήψεις και θέλετε να τις εκφράσετε, τότε θα πάρει το λόγο ο κ. Ηλιάδης για να ομιλήσει και θα συνεχίσετε εσείς με τις απόψεις σας. Ή δε μιλά κανένας και μένουμε στην Έκθεση ή δίνουμε την ευκαιρία σε όλες τις πλευρές να εκφράσουν τις απόψεις τους. Νομίζω ότι είναι άδικο να εμποδίσουμε έναν ομιλητή να εκφράσει απόψεις και μετά να ανοίξει τη συζήτηση μια άλλη πλευρά.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι να ξαναπαραπεμφθεί στην Επιτροπή και να ξαναεξετάσει η Επιτροπή το όλο θέμα και εκεί να διατυπώσουμε όλοι τις απόψεις μας, γιατί είναι πράγματι πολύ κρίσιμα θέματα και τα δυο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήδη παραπέμφθηκε, κύριε Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Να συνεχιστεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν υπάρχουν απόψεις διαφορετικές, τότε να λεχθούν. Όμως θα ήθελα να τονίσω το εξής: Η Έκθεση αυτή είναι ομόφωνη και παρουσιάζονται όλες οι πλευρές να συμφωνούν με αυτή την Έκθεση. Δεν είναι σωστό αυτή τη στιγμή να λέγεται ότι υπάρχουν διαφωνίες. Και αν απουσίαζε κάποιος από την Επιτροπή, αυτό δεν είναι δικαιολογία για να ανοίξει συζήτηση για μια ομόφωνη Έκθεση.

Ο κ. Χρίστου.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, βασικά συμφωνώ με τις διαπιστώσεις σας, όμως ήμαστε μάρτυρες στις τελευταίες συνεδρίες του ότι ομόφωνες Εκθέσεις αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης και διερωτώμαι αν πρέπει να ακολουθούμε δύο προσεγ-

γίσεις για τα ίδια θέματα. Γι' αυτό, αν υπάρχουν απόψεις, να λεχθούν με συντομία και το θέμα να κλείσει. Εμείς δε δεχόμαστε να ξαναπάει σε Επιτροπή και να επανέλθει στην ολομέλεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όπως βλέπετε, εδώ όλα τα κόμματα αποφάσισαν αυτεπάγγελτα να συνεχίσουν τη μελέτη κάποιων πτυχών και γι' αυτό το λόγο θα προχωρήσει η Επιτροπή.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κάποιων πτυχών, εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απλώς θα δώσω, για να τελειώνουμε -γιατί με το να συζητούμε διαδικαστικά πάλι χάνουμε χρόνο- από πέντε λεπτά στον κάθε ομιλητή, για να πει ο καθένας με συντομία τις απόψεις του.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Διαδικαστικά, κύριε Πρόεδρε, να πω κάτι. Όσον αφορά το θέμα, ήταν ομόφωνη η απόφαση να μελετηθεί το όλο πρόβλημα των λυμάτων, γιατί τα λύματα αυτή τη στιγμή απασχολούν όλες τις επαρχίες της Κύπρου, ολόκληρη την Κύπρο. Αυτή τη στιγμή αναφερόμαστε μόνο σε δυο συγκεκριμένες περιπτώσεις, του Αγίου Σωζομένου και της περιοχής Λειβαδιών. Υπάρχουν και στο Βατί, υπάρχουν ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ηλιάδη, τα προβλήματα είναι κοινά. Όμως τι συζητούμε, αφού η εισήγησή μου είναι να δοθεί και στους δυο σας που εκφράσατε την επιθυμία να μιλήσετε πέντε λεπτά, για να πείτε με συντομία τις απόψεις σας;

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Εγώ θέλω να πω ότι το θέμα δεν τελειώνει με τη σημερινή συζήτηση για το λόγο ότι υπάρχει πρόβλημα και θα πρέπει να εξεταστεί από την ολομέλεια της Επιτροπής Υγείας και να επανέλθει το θέμα, αφού πρόκειται για γενικότερης φύσης πρόβλημα που αφορά όλη την Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, αν μια Έκθεση είναι ομόφωνη, αυτό δε σημαίνει ότι δεν μπορούν να λεχθούν απόψεις στην ολομέλεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σύμφωνοι.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Ο λόγος για τον οποίο ζήτησα το λόγο ήταν ακριβώς αυτός. Μια και γίνεται αυτή η συζήτηση, δώστε σύντομο χρονικό διάστημα σε όποιον θέλει να πει απόψεις με την παράκληση να είναι σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό έπραξα. Έχετε πάρει δυο λεπτά, για να πείτε αυτό το οποίο συμφωνήσαμε.

Ο κ. Ηλιάδης. Στα πέντε λεπτά θα ανάψει το κόκκινο φως.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, τα προβλήματα που δημιουργεί ο βιολογικός σταθμός επεξεργασίας λυμάτων Αγίου Σωζομένου και Ποταμιάς στους κατοίκους της περιοχής έχουν απασχολήσει, νομίζω, και την προηγούμενη Βουλή και συνεχίζουν να υπάρχουν, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας αποφάσισε αυτεπάγγελτα να εξετάσει το θέμα ύστερα από παραστάσεις των ενδιαφερόμενων πλευρών.

Οι παρατηρήσεις που ήθελα να κάμω πάνω στο θέμα είναι ότι, για να λυθεί πραγματικά το πρόβλημα, πρέπει η κυβέρνηση να πάρει απόφαση, η οποία απόφαση θα πρέπει να ληφθεί γρήγορα, γιατί η λύση του προβλήματος επείγει όχι μόνο για τις δυο συγκεκριμένες περιοχές για τις οποίες συζητούμε σήμερα αλλά και για ολόκληρη την Κύπρο. Ο βιολογικός σταθμός Αγίου Σωζομένου με τον τρόπο που κατασκευάστηκε, χωρίς να έχουν πείρα τα αρμόδια τμήματα, και με την ανεξέλεγκτη ρίψη λυμάτων βιομηχανικών και μεγάλων ποσοτήτων λυμάτων από τις διάφορες κοινότητες κατέστη άχρηστος με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τα προβλήματα που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Γι' αυτό το λόγο η γνώμη μου είναι ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να πάρει την απόφαση να δημιουργήσει βιολογικούς σταθμούς κλειστού τύπου σε πάρα πολλές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα, γιατί σύντομα θα έχουμε πρόβλημα μόλυνσης των υπόγειων υδάτων και θα καταστεί πρόβλημα για όλη την Κύπρο η μόλυνση του περιβάλλοντος.

Αυτά ήθελα να πω, κύριε Πρόεδρε, και επιφυλάσσομαι, όταν θα έλθει το θέμα, αν έλθει, στην ολομέλεια, για να το ξανασυζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ηλιάδη, χρησιμοποιήσατε πολύ λιγότερα από τα πέντε λεπτά και αυτό είναι προς τιμήν σας.

Ο κ. Χριστοδουλίδης και παρακαλώ από το βήμα της Βουλής, γιατί εκεί υπάρχει το κόκκινο φως.

(Γέλια)

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Δε θα λυθεί το πρόβλημα, κύριε Πρόεδρε, είτε από το βήμα μιλήσω είτε από το έδρανο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά από το βήμα υπάρχει ...

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Απλώς καθυστερούμε λίγο με τη μετακίνηση και χάνουμε χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι τούτη η καθυστέρηση μόνο, δεν πειράζει.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Στα δυο λεπτά σας παρακαλώ να με διακόψετε, κύριε Πρόεδρε, αν τα ξεπεράσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Πρώτα θα ήθελα να μου επιτρέψετε, κύριε Πρόεδρε, να κάμω μια τοποθέτηση όσον αφορά την πάγια τακτική που φαίνεται να ακολουθείται στη Βουλή. Όταν

αρχίσει μερικές φορές να συζητιέται κάποιο θέμα, κάποιος έντιμος συνάδελφος ή κάποιοι άλλοι συνάδελφοι μας υπενθυμίζουν ότι αυτό το θέμα έχει συζητηθεί στην προηγούμενη Βουλή, έχει παρθεί κάποια απόφαση, όμως δεν έχει προωθηθεί. Νομίζω, τουλάχιστον όσον αφορά το ΑΚΕΛ-Αριστερά, του οποίου οι 17 από τους 18 Βουλευτές είναι νέοι, ότι οφείλουμε να γνωρίζουμε τα παλιά και νομίζω ότι δεν υπάρχει κατοχυρωμένο δικαίωμα να μη συζητιούνται σ' αυτή τη Βουλή. Αυτή η Βουλή θα ευθύνεται για τις δικές της τις πράξεις.

Όσον αφορά το θέμα των Λειβαδιών, θα ήθελα να κάμω μια συντομότατη αναφορά. Δυστυχώς, όπως έχει προβληθεί το θέμα ιδιαίτερα στον τύπο -και που σε κάποιο βαθμό έγινε αποδεκτό από την Επιτροπή Υγείας στην οποία παρακάθονται έγκριτοι και με έγκυρη άποψη συνάδελφοι- αφήνεται να διαφανεί ότι τα Λειβάδια είναι μια κοινότητα στην οποία ο τυφοειδής πυρετός και η φυματίωση ενδημούν και είναι πολύ εξαπλωμένα. Αυτή είναι εντελώς λανθασμένη εντύπωση. Οπωσδήποτε όλοι τασσόμαστε ανεπιφύλακτα υπέρ της κατάργησης αυτών των τεσσάρων μόνο υποστατικών τα οποία υπάρχουν σήμερα στα Λειβάδια. Και όταν μιλούν για τεράστιες δεξαμενές λυμάτων, οι τεράστιες δεξαμενές είναι μόνο δυο δεξαμενές που βρίσκονται σε κάποια πολύ μεγάλη απόσταση από την κοινότητα των Λειβαδιών. Επομένως νομίζω ότι έχει υπερτονιστεί αυτό το θέμα και κανένας δεν μπορεί να ταχθεί υπέρ της διατήρησης αυτής της ανώμαλης και ανθυγιεινής κατάστασης. Όμως γενικά η κοινότητα των Λειβαδιών είναι μια από τις πλέον καθαρές, από τις πλέον υγιεινές κοινότητες της περιοχής Λάρνακας.

Αυτά, κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κασουλίδης.

Γ. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα απλώς να αναφερθώ στην παρατήρηση που έκαμε ο συνάδελφος, ο κ. Χριστοδουλίδης. Κατ' αρχάς συμφωνώ κι εγώ μαζί του ότι η νέα Βουλή έχει πάρα πολλούς νέους Βουλευτές και επομένως θα πρέπει να μας συγχωρούν οι παλιοί συνάδελφοι, αν καμιά φορά είμαστε υποχρεωμένοι να συζητούμε θέματα τα οποία έχουν συζητήσει.

Τώρα, όσον αφορά το θέμα της ουσίας, στην Επιτροπή Υγείας έγιναν καταγγελίες για κρούσματα φυματίωσης και τύφου και οπωσδήποτε όλοι οι συνάδελφοι γιατροί από όλες τις πλευρές εξέφρασαν τη διαμαρτυρία τους για την πιθανότητα να υπάρχουν τέτοιες ενδημικές αρρώστιες και να μην καταγγέλλονται, όπως πρέπει και όπως είναι το καθήκον κάθε συναδέλφου, στις αρμόδιες υπηρεσίες. Ακριβώς επειδή γράφτηκε αυτό στον τύπο, η Έκθεση της Επιτροπής δεν πιστεύω ότι με οποιοδήποτε τρόπο εκθέτει την περιοχή, ότι δηλαδή ενδημούν σ' αυτήν τέτοιες ασθένειες. Απεναντίας διαψεύδει με τον τρόπο της την όλη παρουσίαση. Έχουν αρκετούς λόγους οι κάτοικοι της περιοχής να παραπονούνται, δηλ. για οχληρία και μόλυνση του περιβάλλοντος, χωρίς να χρειάζεται να αναφερθούν σε θέματα φυματίωσης και σε θέματα τύφου, τα οποία πρώτο δεν υπάρχουν και δεύτερο, αν υπάρχουν, δεν μπορούν να προέρχονται από την κατάσταση η οποία επικρατεί στην περιοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πρώτα μια εξήγηση για την παρέμβασή μου στον κ. Ηλιάδη. Σίγουρα δε θα ήθελα ούτε να εμποδίσω ένα συνάδελφο να μιλήσει ούτε να

παρέμβω ούτε να παραστήσω τον παντογνώστη των Βουλευτών και της προηγούμενης Βουλής έναντι των νεότερων Βουλευτών. Μπορώ να πω ότι, αν ήγεια κάποιος θέμα, είναι από δέος έναντι ενός τεράστιου προβλήματος που, μια και θα ανεκινείτο, πίστευα ότι θα 'πρεπε να ανακινηθεί σε όλη του τη διάσταση και σε όλο του το βάθος. Γιατί το πρόβλημα της Ποταμιάς δεν είναι πρόβλημα βιομηχανικών λυμάτων και μόνο. Είναι ένα έργο που κατασκευάστηκε με πολλή ακρισία, με πολλή επιπολαιότητα και είναι ένα εσφαλμένο έργο το οποίο πλήρωσε το δημόσιο και ο φορολογούμενος. Είναι ένα έργο για το οποίο θα 'πρεπε να έχουν γίνει ανακρίσεις και κάποιοι επιτέλους πρέπει να τιμωρούνται για έργα εσφαλμένα που γίνονται σ' αυτό τον τόπο και στο τέλος υποβιβάζουν το επίπεδο της ζωής κοινοτήτων ολόκληρων και δημιουργούν τεράστια προβλήματα μέχρι του σημείου να υπάρχει κίνδυνος μόλυνσης του περιβάλλοντος. Λέει η Έκθεση για επεξεργασμένα νερά. Όχι. Πρόκειται για εντελώς ανεπαρκώς επεξεργασμένα λύματα που στην πραγματικότητα χύνονται μέσα στον ποταμό, χωρίς να υποστούν οποιαδήποτε διαφοροποίηση, και δημιουργούν τεράστιους κινδύνους.

Έτσι, αν χρειάστηκε να πάρω το λόγο, είναι για να τονίσω ένα-δυο πράγματα. Το ένα είναι ότι υπάρχουν ευθύνες, γι' αυτό και πρέπει κάποτε, αν θέλουμε να σταθούμε στο ύψος της Βουλής, να ζητήσουμε ευθύνες. Το δεύτερο είναι ότι ένα τεράστιο πρόβλημα, το πρόβλημα των λυμάτων, αντιμετωπίζεται μόνο περιστασιακά. Δημιουργούμε προβλήματα πότε στο ένα και πότε στο άλλο χωριό, ενώ θα 'πρεπε να είχε κάπου τέλος πάντων επιδειχθεί η αναγκαία σοβαρότητα και να γίνει κάποιο έργο που να εμπνέει και την εμπιστοσύνη του κοινού και να μη δημιουργείται ο τρόμος που κυριαρχεί σήμερα σ' ολόκληρη την Κύπρο, όταν ακούσει κάποιος ότι πρόκειται σε κάποια περιοχή να γίνει κάποιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων. Αυτό είναι πραγματικά σε έναν τόπο σαν το δικό μας, όπου θέλουμε να παρουσιάζομαστε ως προοδευμένοι και αναπτυγμένοι, τεκμήριο καθυστέρησης που θα πρέπει να μας ανησυχεί βαθύτατα.

Δεν προχωρώ στη συζήτηση των άλλων θεμάτων που αναφέρονται στην Έκθεση τα οποία χρειάζονται παρακολούθηση, όπως το θέμα της οικοδόμησης του άλλου σταθμού, όπως το θέμα της κατασκευής δεύτερου σταθμού λυμάτων στην περιοχή Ποταμιάς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το ότι η Επιτροπή θα ασχοληθεί αυτεπάγγελτα με το γενικότερο θέμα δεν αποκλείει βεβαίως το να συνεχίσει να παρακολουθεί και τα ειδικά θέματα. Το γενικό θέμα αποτελείται και από ειδικά.

Τώρα έχουμε τελειώσει με το πρώτο θέμα του Κεφαλαίου Δ'.

Για το υπ' αριθμό 4 θέμα υπάρχει το κοινό ψήφισμα, αλλά θα ήθελα προηγουμένως να ρωτήσω αν ο εισηγητής του δεύτερου θέματος, που είναι «Το μέγα πρόβλημα των εγκλωβισμένων στα κατεχόμενα και η αντιμετώπισή του από τις κυπριακές κυβερνήσεις», και οι εισηγήσεις του τρίτου, που είναι «Η ρύπανση των παραλιών της περιοχής Αμμοχώστου-Λάνακας από την κλαδοφορά (μάλλα) και οι δυσμενείς επιπτώσεις της στο περιβάλλον, την τουριστική βιομηχανία και την οικονομία του τόπου γενικότερα - Μέτρα που προτίθεται να πάρει η κυβέρνηση για επίλυση του πιο πάνω προβλήματος», είναι έτοιμοι ή αν θα συζητηθούν οριστικά, όπως είπαμε, στις 19 Σεπτεμβρίου.

Για το θέμα των εγκλωβισμένων εισηγητής είναι ο κ. Ηλιάδης.

Κύριε Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Σας έχω πληροφορήσει, κύριε Πρόεδρε, ότι θα προτιμούσαμε να μείνει για την πρώτη συνεδρίαση μετά τις θερινές διακοπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τυπικά θα ήθελα ακριβώς για λόγους πρακτικών να αναφερθεί εδώ ότι αυτό, όπως και το τρίτο θέμα, που αντιλαμβάνομαι ότι είναι η ίδια περίπτωση, θα μείνουν μέχρι την επόμενη συνεδρία.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Ναι, συμφωνούμε, κύριε Πρόεδρε, να μείνουν μέχρι την επόμενη συνεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Για το υπ' αριθμό 4 θέμα, που είναι «Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση», υπάρχει ήδη έτοιμο το ψήφισμα και θα παρακαλέσω το Γραμματέα να το αναγνώσει. Είναι κοινό ψήφισμα και των τεσσάρων πλευρών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Δ. ΣΥΛΛΟΤΡΗΣ)

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΟΥΛΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, αφού συζήτησε το θέμα των επιπτώσεων της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους τομείς της φυτικής και ζωικής παραγωγής, διαπιστώνει ότι ο αγροτικός μας κόσμος υπέστη και συνεχίζει να υφίσταται σημαντική μείωση των εισοδημάτων του και ότι υπάρχει άμεση ανάγκη παροχής βοήθειας από την κυβέρνηση.

Γι' αυτό καλείται η κυβέρνηση:

- 1) Να εκτιμήσει τις επιπτώσεις της ανομβρίας και να συμπληρώσει το αγροτικό εισόδημα των ανομβριόπληκτων παραγωγών.
- 2) Να αναστείλει τα ληξιπρόθεσμα αγροτικά δάνεια και να εξασφαλίσει άλλα χαμηλότοκα και μακροπρόθεσμα, ώστε να μπορέσουν οι παραγωγοί να συνεχίσουν τις καλλιεργητικές τους δραστηριότητες.
- 3) Να επιτρέψει στους αμπελοουργούς να αντικαταστήσουν τα ξεραμένα ή σχεδόν καταστρεμμένα λόγω της ανομβρίας αμπέλια τους.
- 4) Να καθορίσει έγκαιρα τις τιμές των αγροτικών προϊόντων με βάση το αυξημένο κόστος παραγωγής και ύστερα από συνεννόηση με τις αγροτικές οργανώσεις.
- 5) Να συνεχίσει την εισαγωγή επιχορηγημένης ηλιανθόπιτας και να εξασφαλίσει επαρκείς ποσότητες ζωοτροφών στους κτηνοτρόφους (σανό, αποκαλάμη) για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών.
- 6) Να λάβει ουσιαστικά μέτρα για την παροχή γενικά βοήθειας προς τους δενδροκαλλιεργητές και ειδικότερα να βοηθήσει έμπρακτα τους δενδροκαλλιεργητές των οποίων τα δέντρα ξεράθηκαν, ώστε να μπορέσουν να τα αντικαταστήσουν.

Εκ μέρους του ΑΚΕΛ ο κ. Μαυροκορδάτος, εκ μέρους του ΔΗΣΥ ο κ. Παπαρές, εκ μέρους του ΔΗΚΟ ο κ. Πιττοκοπίτης και εκ μέρους της ΕΔΕΚ ο κ. Ομήρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μούσκος.

A. ΜΟΥΣΚΟΣ:

Είμαι με την εντύπωση ότι το ψήφισμα μιλά μόνο για αποζημιώσεις και δε μιλά για την επίλυση μακροπρόθεσμα του προβλήματος αυτού. Δηλαδή πρέπει να γίνει, πιστεύω, και μια έκκληση προς την κυβέρνηση επιτέλους να γίνει ένα σχέδιο μακροπρόθεσμο που να επιλύει τα προβλήματα του αγροτικού μας κόσμου, γιατί αυτό μιλά μόνο για τις τωρινές ζημιές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μου επιτρέψετε να πω ότι, αν θα γινόταν κάποια παρατήρηση, η παρατήρηση θα ήταν ότι ένα ψήφισμα της Βουλής, για να διαφυλαχθεί το κύρος της, θα 'πρεπε να ήταν πολύ συντομότερο και γενικότερο και όχι με λεπτομέρειες. Όμως, εφόσον και οι τέσσερις πλευρές έχουν συμφωνήσει σ' αυτό, πιστεύω ότι δεν πρέπει να το συζητήσουμε. Ταυτόχρονα θα 'θελα να υποδείξω ότι μιλούμε για την ανομβρία. Δεν είναι το θέμα μας σήμερα τα ευρύτερα προβλήματα του αγροτικού μας κόσμου. Ένα τέτοιο θέμα θα μπορούσε να συζητηθεί σε πολύ περισσότερο χρόνο. Και μιλούμε για τα θέματα της ανομβρίας και πιστεύω ότι και ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι αυτό το οποίο θα 'θελε να υποδείξει. Γι' αυτό το λόγο θεωρώ ότι εγκρίνεται το ψήφισμα και προχωρούμε στα άλλα θέματα.

Ο κ. Μαυροκορδάτος.

ΧΡ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ:

Είναι με αυτό το σκεπτικό που έγινε αυτό το ψήφισμα, με βάση αυτά που αναφέρατε, αλλά θα επανέλθουμε σε άλλη συνεδρία, για να δούμε τα υπόλοιπα μέτρα τα οποία θα πρέπει να εισηγηθούμε στην κυβέρνηση και τα οποία πρέπει να παρθούν για να αντιμετωπίσουμε όλα τα προβλήματα και ως Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όταν τεθεί θέμα γενικότερης αγροτικής πολιτικής.

Για να υπολογίσουμε τον εναπομένοντα χρόνο, αντιλαμβάνομαι ότι και τα θέματα ...

A. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Γεωργίου, για το ίδιο θέμα;

A. ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Ναι, κύριε Πρόεδρε, με την άδειά σας.

Οι αγρότες μας ενόψει του προβλήματος της ανομβρίας έχουν αποταθεί για να αποκτήσουν άδειες για γεωτρήσεις. Και το αρμόδιο τμήμα καθυστερεί υπερβολικά να τις εκδώσει με αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος. Αρκετοί απ' αυτούς έχουν προχωρήσει από μόνοι τους, χωρίς να εξασφαλίσουν την αναγκαία άδεια, και κάνουν τις γεωτρήσεις, με αποτέλεσμα να εκκρεμεί σωρεία υποθέσεων στα δικαστήρια. Γι' αυτό θα ήθελα να γίνει η έκκληση να συντομευθεί η διαδικασία της έκδοσης των αδειών και, αν είναι δυνατό, να ανασταλεί η δίωξη αυτών οι οποίοι διώκονται.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κατσορίδης.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι για την ουσία του θέματος, αλλά με έχει συγκινήσει ιδιαίτερα η παρέμβαση του συναδέλφου κ. Μούσκου και ελπίζω να προοιωνίζεται τη συμφωνία τους, όταν θα συζητούμε γενικά τα αγροτικά προβλήματα, στο θέμα των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι μονομαχίες μπορούμε να κάνουμε για πολύ σοβαρότερα θέματα. Ας αφήσουμε τώρα το θέμα της ανομβρίας στο οποίο είμαστε όλοι ομόφωνοι.

Αντιλαμβάνομαι ότι για τα υπ' αριθμό 6, 7 και 8 θέματα δεν είναι έτοιμοι οι εισηγητές και θα συζητηθούν και αυτά στη συνεδρία της 19ης Σεπτεμβρίου. Μένει το υπ' αριθμό 5 θέμα το οποίο έχει εγγράψει ο κ. Χατζηδημητρίου και είναι «Η παράλειψη της κυβέρνησης να συμπεριλάβει την οδοντιατρική περίθαλψη στο κρατικό σχέδιο υγείας και η ανάγκη αναθεώρησης της απόφασης αυτής». Έτσι, για να μη λέγουν ότι ο κ. Χατζηδημητρίου παραμελεί τους οδοντογιατρούς!

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, λένε ότι ο καθένας φέρνει μαζί του και το επάγγελμά του. Και ομολογώ ότι πολλές φορές ένιωσα έκπληξη όταν είδα σε πολιτικά σχόλια να σχολιάζεται και η επαγγελματική μου ιδιότητα. Θυμούμαι μάλιστα μια φορά που κάποιος έγραψε: «Τι νόμισε ο κ. Χατζηδημητρίου, ότι η πολιτική είναι μασέλες;»

(Γέλια)

Και επειδή έχω πικρή πείρα από τις μασέλες, σκέφτηκα ότι οι μασέλες πολλές φορές είναι πιο δύσκολες από την πολιτική, αλλά δεν είχα πού να το πω και τότε. Έτσι το αναφέρω σήμερα και ελπίζω να έχω την κατανόησή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το θέμα είναι πώς να τρώει κανένας καλύτερα.

A. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Έχει διπλή έννοια ο όρος μασέλα.

(Γέλια)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, να προχωρήσουμε, γιατί δεν είναι το θέμα μας η μάσα σήμερα.

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Είναι η ιδιότητα που άλλοι θέλουν να μας αποδώσουν, αλλά έχουμε και υπεράσπιση και πάνω σ' αυτό το θέμα.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συναδέλφοι,

Το γενικό σχέδιο υγείας είναι το πιο πολυσυζητημένο πρόβλημα της κοινωνικής μας πολιτικής και το θέμα ηγέρθη από τα πρώτα χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επί υπουργίας του κ. Παπαδόπουλου, θυμάμαι, συζητούσαμε στο Υπουργείο Εργασίας το θέμα του γενικού κρατικού σχεδίου υγείας και της συμπερίληψης και της οδοντιατρικής και τότε δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα ούτε αμφισβήτηση για το τι εννοούσαμε όταν λέγαμε σχέδιο υγείας και συμπερίληψη όλων των κλάδων και της οδοντιατρικής. Τώρα υπάρχει ένα νέο σχέδιο. Δόθηκε ξαφνικά και απροειδοποίητα από το Υπουργείο Υγείας στα κόμματα και τις οργανώσεις μέσα στην προεκλογική περίοδο και επίσημα δεν έχει κατατεθεί στη Βουλή. Γι' αυτό νομίζω ότι θα ήταν αυτή η κατάλληλη ευκαιρία,

μια και αρχίζουμε να αναφερόμαστε σ' αυτό, το όλο σχέδιο να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας ως προϊόν της σημερινής συζήτησης, για να ασχοληθεί συστηματικά με το θέμα αυτό.

Η απουσία ενός σχεδίου υγείας αποτελεί, σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου, σημαντικό κενό στη γενική κοινωνική πολιτική του κράτους. Και αυτό είναι ευθύνη φυσικά όλων των μέχρι τώρα κυβερνήσεων αλλά και των διάφορων κοινωνικών φορέων. Παρ' όλες τις διακηρύξεις γύρω από την αναγκαιότητα ενός κρατικού σχεδίου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, λίγη συστηματική προσπάθεια καταβλήθηκε για την προώθησή του. Ακόμα και τώρα, μετά την υποβολή ενός γενικού σχεδίου υγείας, όπως χαρακτηρίζει η κυβέρνηση την πρότασή της, το θέμα λίγο απασχολεί το δημόσιο τομέα και τους υπόλοιπους οργανισμούς ή μηχανισμούς που συνδέονται άμεσα με αυτό. Η διαπίστωση αυτή μας βάζει σε έγνοιες για το κατά πόσο πρόκειται αυτό το σχέδιο να προωθηθεί και να εφαρμοστεί ή αν θα έχει την τύχη όλων των προηγούμενων.

Στη συνοδευτική επιστολή του Υπουργείου Υγείας αναφέρεται ότι έχει συνειδητοποιηθεί το επείγον του θέματος, γιατί:

- (α) Υπάρχει μεγάλη συμφόρηση στο δημόσιο τομέα, γεγονός που επηρεάζει δυσμενώς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- (β) Με το φόρο προστιθέμενης αξίας θα επιβαρυνθεί το κοινό με έμμεση φορολογία που πρέπει για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης να συνοδευτεί με ανάλογες κοινωνικές παροχές.
- (γ) Απαιτείται η εναρμόνιση της κυπριακής κοινωνικής πολιτικής με τις ελάχιστες απαιτήσεις του κοινωνικού χάρτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- (δ) Απαιτείται η καλύτερη αξιοποίηση όλου του ιατρικού δυναμικού του κρατικού και ιδιωτικού τομέα.

Και αυτοί είναι μόνο μερικοί από τους λόγους που επιβάλλουν την προώθηση του σχεδίου και είναι λόγοι ουσιαστικά πολιτικοί και κοινωνικοί που ενδιαφέρουν άμεσα τα κόμματα και τη Βουλή.

Όταν μιλά κανείς για γενικό σχέδιο υγείας, εννοείται ότι αυτό θα περιλαμβάνει ασφαλώς όλες τις ασθένειες και όλες τις ειδικότητες. Η ανάγνωση του σχεδίου υπήρξε για τον οδοντιατρικό κόσμο μια μεγάλη έκπληξη, γιατί ανακάλυψε ότι σ' αυτό δεν περιλαμβάνεται η οδοντιατρική περίθαλψη. Το γεγονός ανησύχησε βαθύτατα τον Παγκύπριο Οδοντιατρικό Σύλλογο που έκανε σχετικά διαβήματα προς την κυβέρνηση, αλλά ζήτησε και τη συνδρομή των οδοντιάτρων Βουλευτών, του συναδέλφου Τίμη Ευθυμίου του Δημοκρατικού Συναγερμού και εμένα. Ύστερα από διαβήματα που έγιναν προς τον Υπουργό διαπιστώθηκε ότι δεν είναι στις προθέσεις της κυβέρνησης να μελετήσει και να εντάξει την οδοντιατρική στο γενικό κρατικό σχέδιο υγείας. Όμως ένα γενικό σχέδιο υγείας - όπως μάλιστα αρέσκειται η κυβέρνηση να το χαρακτηρίζει - χωρίς την οδοντιατρική αυτόματα παύει να είναι γενικό. Γίνεται εκλεκτικό και περιοριστικό για ένα μάλιστα τομέα της υγείας που βασανίζει και απασχολεί την ολόκληρη σχεδόν του πληθυσμού. Υπάρχουν μάλιστα περιοχές, κυρίως ορεινές, όπου για διάφορους λόγους η υγεία του στόματος είναι σε πολύ κακή κατάσταση, μπορεί να τη χαρακτηρίσει κανένας μόνιμο φαινόμενο.

Ο αποκλεισμός της οδοντιατρικής φανερώνει είτε άγνοια του θέματος είτε υποβάθμιση της ίδιας της έννοιας της υγείας του λαού και μάλιστα των χαμηλότερων εισοδηματικών τάξεων. Και φυσικά υποβαθμίζεται ως μέτρο κοινωνικής πολιτικής με το γενικό κρατικό σχέδιο υγείας, γιατί ο λαός και ιδιαίτερα οι

αγρότες και οι εργαζόμενοι θα εξακολουθήσουν να δαπανούν σημαντικά ποσά για την οδοντιατρική περίθαλψη των οικογενειών τους καταφεύγοντας στον ιδιωτικό τομέα.

Αν υπάρχει ένας χώρος στον τομέα της υγείας που πάσχει περισσότερο απ' οποιαδήποτε άλλο αυτός είναι οι παρεχόμενες από το κράτος οδοντιατρικές υπηρεσίες. Ένας μικρός αριθμός οδοντιάτρων καλείται να ανταποκριθεί σε τεράστιες ανάγκες του πληθυσμού με αποδεδειγμένα χαμηλά εισοδήματα. Φυσικά λόγω των περιορισμένων προσφερόμενων υπηρεσιών μόνο μικρό μέρος του πληθυσμού προσέρχεται τελικά στο δημόσιο τομέα. Ενώ το 50% των δικαιούχων χρησιμοποιεί τις άλλες κρατικές ιατρικές υπηρεσίες, μόλις το 20% χρησιμοποιεί τις οδοντιατρικές υπηρεσίες. Το υπόλοιπο 80% πηγαίνει για διάφορους λόγους στον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που επιβαρύνει σημαντικά τον οικογενειακό προϋπολογισμό του κάθε σπιτιού.

Θα μπορούσα να αναφέρω πολλά στοιχεία και αριθμούς, όμως δε θα το κάνω. Παραπέμπω την Επιτροπή Υγείας στην έκδοση του Τμήματος Στατιστικής με τίτλο «Το επίπεδο υγείας και οι δαπάνες των ιατρικών υπηρεσιών το 1989». Εκεί υπάρχουν πάρα πολλά και εξειδικευμένα στοιχεία για τη γενική ιατρική περίθαλψη και ιδιαίτερα για την οδοντιατρική.

Η οδοντιατρική θα έπρεπε να αναβαθμιστεί και να προσφέρει υπηρεσίες πέραν εκείνων που μπορεί να προσφέρει ο γενικός οδοντίατρος. Θα 'πρεπε να αποτελούσε το οδοντιατρικό τμήμα του Υπουργείου Υγείας ένα επιστημονικό κέντρο με υψηλού επιπέδου προδιαγραφές που να υπηρετεί την επιστήμη και τον άνθρωπο. Τα κενά που σήμερα υπάρχουν είναι τεράστια και μόνο το κράτος θα μπορούσε να προγραμματίσει την κάλυψή τους. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του γναθοχειρουργού κ. Καλλή που παραμένει μετέωρος μέσα στα νοσοκομεία με ένα συγχυσμένο και χωρίς προγραμματισμό προσανατολισμό και με ένα συγχυσμένο Υπουργείο που δεν ξέρει πώς, με ποιο τρόπο μπορεί να τον αξιοποιήσει.

Στο στάδιο αυτό δε θα ήθελα να προχωρήσω σε περισσότερες λεπτομέρειες, γιατί δεν είναι αυτές που ενδιαφέρουν τη Βουλή. Εκείνο που όλους μας απασχολεί είναι η προώθηση ενός γενικού σχεδίου υγείας που να καλύπτει ολόκληρο το λαό, όλες τις ασθένειες και όλους τους γιατρούς και οδοντιάτρους του τόπου μας. Τούτο είναι αναγκαίο για την προστασία της υγείας του λαού, για λόγους κοινωνικής πολιτικής, για εξύψωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Κι επειδή γενικό κρατικό σχέδιο υγείας χωρίς την οδοντιατρική είναι αδιανόητο και είναι μέγα λάθος, καλούμε την κυβέρνηση να επανεξετάσει το σχέδιο και να αναθεωρήσει την πολιτική της. Διαφορετικά θα μείνει εκτεθειμένη στο εσωτερικό αλλά και διεθνώς, γιατί θα πρωτοτυπήσει σ' έναν ακόμα τομέα στον οποίο όλες οι άλλες χώρες έχουν δώσει ιδιαίτερη σημασία, αν αποκλείσει από την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη την οδοντιατρική.

Νομίζω ότι το θέμα δεν μπορεί να εξαντληθεί με μια γενική συζήτηση στην ολομέλεια. Γι' αυτό μετά την παρουσίαση και τη συμβολή άλλων συναδέλφων που θα ήθελαν να καταθέσουν τη δική τους άποψη, ζητώ όπως παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή Υγείας για την αντιμετώπισή του κατά τρόπο αποτελεσματικό. Η οδοντιατρική περίθαλψη απασχολεί ολόκληρο το λαό κι ενδιαφέρει όλους ανεξαιρέτως τους οδοντιάτρους της Κύπρου.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δε φαντάζομαι να υπάρχουν και άλλοι επαΐοντες επί του θέματος.

Ο κ. Χριστοδουλίδης.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Μπορώ από το βήμα, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εξαρτάται. Αν θα είναι για 2 - 3 λεπτά, κύριε Χριστοδουλίδη, από τη θέση σας· ειδήλλως από το βήμα της Βουλής.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Επειδή με καλέσατε και προηγουμένως στο βήμα, μου άρεσε και είπα να ξαναέλθω.

Κύριε Πρόεδρε, είχα υπόψη μου ότι σήμερα δε θα ήταν θέμα συζήτησης του γενικό σχέδιο υγείας. Ο συνάδελφος κ. Χατζηδημητρίου βασικά έκανε εκτενέστερη αναφορά στο γενικό σχέδιο υγείας με αφορμή τη μη συμπερίληψη του οδοντιατρικού τομέα στο σχέδιο.

Το ΑΚΕΛ είχε πάγια και προγραμματική θέση και από της ίδρυσής του αγωνιζόταν να γίνει κατορθωτή η εισαγωγή στην Κύπρο ενός γενικού και πλήρους σχεδίου υγείας. Θυμούμαι και την αναφορά που έγινε στην υπουργία του κ. Παπαδόπουλου τότε, που είχαν αρχίσει οι συζητήσεις. Όμως φθάσαμε σε κάποιο ικανοποιητικό στάδιο το 1981, όταν βασικά το Υπουργείο Υγείας και οι άλλοι φορείς οι ενδιαφερόμενοι, ιδιαίτερα ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος, είχαν σχεδόν καταλήξει σε συμφωνία για την εισαγωγή του γενικού σχεδίου υγείας. Δυστυχώς, τότε δεν έγινε κατορθωτή η εισαγωγή του σχεδίου, διότι επενέβησαν, πιστεύω, άλλοι παράγοντες, συνδικαλιστικοί παράγοντες, πολιτικοί παράγοντες ενόψει των προεδρικών εκλογών του 1983 και ναυάγησε αυτή η προσπάθεια.

Σήμερα δεν είναι κεραυνός εν αιθρία η πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου προς τον κυπριακό λαό για τη μελέτη ενός προσχεδίου που θα αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Ήταν και πάγιο αίτημα του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου. Τώρα, η θέση του κόμματός μας δεν μπορεί σήμερα, πιστεύω, να εκδηλωθεί όσον αφορά τη συμπερίληψη ή μη σ' αυτό το σχέδιο και των οδοντιατρικών υπηρεσιών.

Όμως θα ήθελα να κάμω μια σχετική αναφορά σε ορισμένα πράγματα που ανέφερε και ο κ. Χατζηδημητρίου. Δυστυχώς, οι πρώτοι που εισήγαγαν το σχέδιο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οι Άγγλοι, με την πάροδο ορισμένων χρόνων βρέθηκαν στην ανάγκη να αποκλείσουν από τις υπηρεσίες του γενικού σχεδίου υγείας την οδοντιατρική υπηρεσία. Και σήμερα στην Αγγλία μέσα στα πλαίσια του γενικού σχεδίου δεν υπάρχουν παροχές οδοντιατρικής φύσεως. Σε όλες τις χώρες της ΕΟΚ σήμερα υπάρχει μεγάλος προβληματισμός όσον αφορά τη συμπερίληψη των οδοντιατρικών υπηρεσιών στα γενικά σχέδια. Σε ορισμένες παρέχονται ορισμένες βασικές διευκολύνσεις του τύπου αφαίρεση οδόντων, σφραγίσματα και ορισμένες άλλες μικροεπεμβάσεις. Και όλα αυτά εξαιτίας του εξαιρετικά ψηλού κόστους των οδοντιατρικών υπηρεσιών. Είναι χαρακτηριστικό να πούμε ότι από σύνολο δαπάνης στον ιδιωτικό τομέα το 1989 £37,7 εκατομμυρίων με τα οποία επιβαρύνθηκαν οι ιδιώτες για την αγορά ιατρικών υπηρεσιών τα £10,7 εκατομμύρια ή το 28,4% αυτού του ποσού δαπανήθηκε για οδοντιατρικές υπηρεσίες.

Εξάλλου είναι της στιγμής νομίζω να κάμω μια αναφορά στο ότι ο ιδιωτικός τομέας της οδοντιατρικής περίθαλψης στην Κύπρο απορροφά το 90% περίπου των προσελεύσεων στα ιατρεία, ενώ ο κυβερνητικός το 10% μόνο. Ταυτόχρονα στη γενική ιατρική οι αριθμοί είναι αντίστροφοι: το 60% αφορά τον ιδιωτικό τομέα και το 40% τον κυβερνητικό. Το ύψος των ιατρικών εξόδων, των ιατρικών δαπανών για θέματα υγείας κατά το 1991 πιθανότατα να ανέλθει στα £135 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα £75 εκατομμύρια θα αφορούν τον ιδιωτικό τομέα και τα υπόλοιπα τον κυβερνητικό τομέα. Το σχέδιο είναι άνευ οδοντιατρικής. Αν το 1991 γίνει μελέτη και προστεθεί η οδοντιατρική, τότε το ύψος των δαπανών στον τομέα της υγείας πρέπει να πλησιάσει τα £200 εκατομμύρια. Αντιλαμβανόμαστε ότι είναι ένα εξαιρετικό μεγάλο ποσό, δεδομένου ότι η προσπάθεια των εισηγητών της εισαγωγής του γενικού σχεδίου υγείας είναι να κρατηθούν τα έξοδα του πρώτου έτους λειτουργίας του θεσμού γύρω στα £80 εκατομμύρια και αντιλαμβανόμαστε τις πιθανές δυσκολίες, αν ξεκινήσουμε με τη συμπερίληψη της οδοντιατρικής περίθαλψης στο γενικό σχέδιο υγείας.

Με αυτά δε θέλω να πω ότι εμείς ως κόμμα ή ότι εγώ προσωπικά ως παλιός συνδικαλιστής τάσσομαι εναντίον της συμπερίληψης των οδοντιατρικών υπηρεσιών. Όμως πιστεύω ότι πρέπει να γίνουν διεξοδικές μελέτες, για να δούμε τι υπηρεσίες μπορούμε να προσφέρουμε και τι δε θα μπορέσουμε να προσφέρουμε.

Κλείνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να πω ότι την εγγραφή αυτού του θέματος ή την παραπομπή του στην Επιτροπή Υγείας, ανεξάρτητα από το γενικό σχέδιο υγείας, τη Θεωρώ κάπως παρακινδυνευμένη. Η εισήγησή μου είναι να μελετηθεί πρώτα το γενικό σχέδιο υγείας από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, αφού γίνουν οι διεργασίες και οι επαφές του Υπουργού με όλους τους φορείς, τον ιατρικό σύλλογο, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, πιθανότατα τα κόμματα και τα λοιπά και, αφού υπάρξει μια προεργασία, μια προσυμφωνία, τότε να ασχοληθεί η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας με αυτό το θέμα και σε κάποιο κατοπινό στάδιο να μελετηθεί και το θέμα της συμπερίληψης των οδοντιατρικών υπηρεσιών στο σχέδιο.

Αυτά, κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κασουλίδης.

Γ. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

Αν μου επιτρέπετε, από τη θέση μου, γιατί θα είμαι πολύ σύντομος, κύριε Πρόεδρε.

Ασφαλώς αν, όταν μιλούμε για παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στον κυπριακό λαό, εξαιρούμε τις οδοντιατρικές υπηρεσίες, δεν είμαστε ούτε ακριβείς ούτε πλήρεις, διότι αποτελούν σημαντικότατο παράγοντα στην παροχή σχεδίου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στον κυπριακό λαό. Φυσικά το θέμα για το οποίο συζητούμε σήμερα δεν είναι η γενικότερη φιλοσοφία του σχεδίου υγείας την οποία θα δούμε όταν θα έρθει η ώρα, διότι θα αποτελέσει, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, ένα από τα σπουδαιότερα και σοβαρότερα θέματα με τα οποία θα ασχοληθεί αυτή η Βουλή αυτή την πενταετία. Η ευχή μας όμως από πλευράς Δημοκρατικού Συναγερμού είναι όπως οι οδοντιατρικές υπηρεσίες συμπεριληφθούν, αν είναι

δυνατό, στο σχέδιο υγείας το οποίο πρόκειται να μας παρουσιαστεί και το οποίο θα μελετήσουμε. Το κάνουμε όχι τόσο διότι έχουμε ιδιαίτερα στη σκέψη μας το επάγγελμά μας το οποίο φέρνουμε μαζί μας στη Βουλή, αλλά διότι πιστεύουμε ότι έτσι θα είναι πιο ολοκληρωμένη και πιο σωστή η προσφορά υπηρεσιών στον κυπριακό λαό.

Σε ερώτηση του συναδέλφου Βουλευτή του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Ττίμη Ευθυμίου προς το Υπουργείο Υγείας γιατί δε συμπεριλαμβάνονται στις μελέτες του Υπουργείου οι οδοντιατρικές υπηρεσίες, ώστε να συμπεριληφθούν στο σχέδιο υγείας, ο Υπουργός απάντησε ότι αυτό το θέμα θα πρέπει να μελετηθεί από την κυβέρνηση σε ευθετότερο χρόνο, αφού ξεκινήσει το σχέδιο υγείας χωρίς τις οδοντιατρικές υπηρεσίες. Ένα σχέδιο υγείας πρέπει να δοθεί ολοκληρωμένο προς το λαό, αφού θα συμπεριληφθούν οι εισφορές των ίδιων των ασφαλιζομένων και των διάφορων άλλων εταίρων οι οποίοι θα συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση του σχεδίου, και όχι να επανέλθουμε κατόπιν. Ιδίως, όπως λέει και ο κ. Χριστοδουλίδης, αν λάβουμε υπόψη ότι το κόστος θα πρέπει να παραμείνει μέσα σ' ένα πλαίσιο ορισμένου ποσού χρημάτων, κάτι το οποίο πολύ σπάνια από παραδείγματα όσων συμβαίνουν σε άλλες χώρες μπορεί να επιτευχθεί, υπάρχει ο μεγάλος φόβος ότι η προσφορά οδοντιατρικών υπηρεσιών μέσω του σχεδίου υγείας θα παραπεμφθεί στις ελληνικές καλένδες.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, και εγώ συμφωνώ ότι το θέμα θα πρέπει να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας, γιατί, απ' ό,τι λέχθηκε, δεν περιλαμβάνεται στους σχεδιασμούς αυτή τη στιγμή του Υπουργείου Υγείας για το γενικό σχέδιο υγείας, οπότε, αφού δεν περιλαμβάνεται, δε θα μπορέσουν να εκφράσουν απόψεις οι ενδιαφερόμενοι φορείς στην περίπτωση που θα έρθει το σχέδιο το γενικό για συζήτηση στην Επιτροπή Υγείας. Γι' αυτό το λόγο νομίζω ότι θα πρέπει η Επιτροπή Υγείας, προτού έρθει το γενικό σχέδιο, να συζητήσει το θέμα παροχής οδοντιατρικών υπηρεσιών, ούτως ώστε να υποβάλουμε ένα υπόμνημα ως Επιτροπή Υγείας προς το Υπουργείο, για να συμπεριληφθούν και οι οδοντιατρικές υπηρεσίες στο γενικό σχέδιο που θα συζητηθεί από τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Ευχαριστώ.

Ο κ. Χατζηδημητρίου.

Τ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν ορισμένα σημεία που πρέπει να τα επανορθώσουμε. Στην Αγγλία συμπεριλαμβάνεται η οδοντιατρική στο γενικό σχέδιο υγείας. Εκείνο που αφαιρέθηκε ήταν η κατασκευή οδοντοστοιχιών, διότι παρουσιάστηκε και κάποια μεγαλύτερη επιβάρυνση του σχεδίου υγείας, των κοινωνικών ασφαλίσεων και μπορεί και κάποια κατάχρηση δικαιώματος. Όμως η παροχή στοιχειώδους οδοντιατρικής περίθαλψης περιλαμβάνεται. Το ίδιο και στη Γαλλία και στις άλλες χώρες. Όταν μιλούμε λοιπόν για συμπερίληψη της οδοντιατρικής, εννοούμε τις θεραπείες και επεμβάσεις που τις αντέχει η οικονομία. Έγινε αναφορά και είναι σωστοί οι αριθμοί που ανέφερε ο κ. Χριστοδουλίδης: £37,7 εκατομμύρια δαπάνηθηκαν για τη γενική ιατρική στον ιδιωτικό τομέα και £10,7 εκατομμύρια για την οδοντιατρική. Όμως, τα 10,7 εκατομμύρια περιλαμβάνουν και τις πολυ-

δάπανες θεραπείες που κάμνει ο οδοντίατρος -να μην τις απαριθμήσω εδώ- που σίγουρα δε θα περιληφθούν και ούτε πρέπει να περιληφθούν στο γενικό κρατικό σχέδιο υγείας. Έτσι δεν ανταποκρίνονται στην πραγματική επιβάρυνση του γενικού κρατικού σχεδίου υγείας οι αριθμοί που ο κ. Χριστοδουλίδης ανέφερε.

Είναι γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους που ζητήσαμε να μελετηθεί το θέμα και έχει δίκαιο ο κ. Κασουλίδης ότι η απάντηση του Υπουργού ήταν ότι η κυβέρνηση θα αποφύγει να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη έστω και στο απώτερο μέλλον γι' αυτό το θέμα. Έτσι μας απασχολεί σοβαρά αυτό το θέμα και αυτός είναι ένας λόγος που επιβάλλει την εξέταση του θέματος. Σε ό,τι αφορά το αν είναι κατάλληλος ή όχι ο χρόνος για εξέταση του σχεδίου, από τη στιγμή που δόθηκε στα κόμματα και δημοσιεύτηκε και τα κόμματα πήραν θέση πάνω σ' αυτό το θέμα, έχω την εντύπωση ότι είναι ο πιο κατάλληλος χρόνος για να το μελετήσει και η Επιτροπή Υγείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αντωνίου.

A. ΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, αυτό το θέμα που συζητούμε είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό και καυτό και πιεστικό πρόβλημα για τους εργαζομένους. Είναι πάρα πολλά χρόνια που το συνδικαλιστικό κίνημα, ολόκληρο το συνδικαλιστικό κίνημα προσπαθεί να προωθήσει και να υλοποιήσει αυτό το σύστημα της ιατρικής περίθαλψης. Έχουν τεθεί μπροστά στο συνδικαλιστικό κίνημα και άλλες οργανώσεις μερικές γενικές ιδέες και γενικές κατευθύνσεις. Δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή συγκεκριμένο σχέδιο, δεν υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις και δεν υπάρχει επεξεργασμένη κατάσταση σ' ό,τι αφορά το κόστος, διότι είναι απλό να λείει κανείς να γίνει αυτό, να γίνει και αυτό, να γίνει και αυτό. Όλα όμως εξαρτώνται από τις δυνατότητες, τις οικονομικές δυνατότητες. Συνεπώς αισθάνομαι πως είναι προτιμότερο να αφήσουμε αυτό το θέμα να συζητηθεί από τους αρμόδιους φορείς, οι οποίοι είναι οι πιο άμεσα αναμεμειγμένοι στο θέμα, δηλαδή από τις συνδικαλιστικές, τις εργοδοτικές και άλλες οργανώσεις. Να προχωρήσει μέχρι ενός σημείου, για να δούμε ακριβώς τι συγκεκριμένες τοποθετήσεις θα γίνουν επί συγκεκριμένων θεμάτων, και, εφόσον γίνει αυτή η προεργασία, θα έχει και η Βουλή τις δυνατότητες επί συγκεκριμένων θεμάτων και βάσει στοιχείων να τοποθετηθεί. Συνεπώς, πιστεύω ότι είναι πρόωρο να παραπεμφθεί αυτό το θέμα στην Επιτροπή της Βουλής για να το συζητήσει. Δε διαφωνώ να έρθει στη Βουλή, αλλά νομίζω πως δεν είναι η ώρα. Να αφεθεί το θέμα, διότι υπάρχει η διαδικασία και έχει τροχιοδρομηθεί προς μια κατεύθυνση. Αυτή είναι η εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μου επιτρέψετε να αναφέρω το εξής: Κατά τη διάρκεια της μελέτης των προϋπολογισμών από την Επιτροπή Οικονομικών, προσέρχονται τα διάφορα Υπουργεία και σίγουρα θα προσέλθει και το Υπουργείο Υγείας με τα διάφορα σχέδιά του στα οποία σίγουρα θα περιλαμβάνεται και το γενικό σχέδιο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και θα υπάρχει η ευκαιρία εκεί να δοθούν τα απαραίτητα στοιχεία για να γίνει η συζήτηση. Όμως, αν επιμένουν και οι δύο πλευρές στις θέσεις τους, η μια να παραπεμφθεί αμέσως στην Επιτροπή Υγείας και η άλλη ότι δεν είναι ο κατάλληλος χρόνος, θα τις θέσω σε ψηφοφορία και θα προχωρήσουμε.

Ο κ. Χριστοδουλίδης, ο κ. Ηλιάδης και ο κ. Κασουλίδης. Παρακαλώ σύντομες παρεμβάσεις επί της διαδικασίας.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ:

Πολύ σύντομα, κύριε Πρόεδρε. Όσον αφορά την αναφορά του κ. Χατζηδημητρίου, μόλις προ ολίγων ημερών έγινε στη Λευκωσία ειδική συνέλευση του τοπικού ιατρικού συλλόγου στην οποία μίλησε Άγγλος εμπειρογνώμονας, ο κ. Terry Hunt, γι' αυτά τα θέματα των γενικών σχεδίων. Και στην ερώτηση του Προέδρου του Παγκύπριου Οδοντιατρικού Συλλόγου αν είναι σωστή ή λανθασμένη η τακτική του Υπουργείου να μη συμπεριλάβει στο γενικό σχέδιο υγείας την οδοντιατρική απάντηση: «Βεβαίωτα είναι πολύ σωστή. Το ίδιο πράγμα γίνεται αυτή τη στιγμή και στην Αγγλία».

Δεν έχει σημασία. Εμείς δεν τασσόμαστε ενάντια στη συμπερίληψη. Λέμε ότι είναι πολύ νωρίς να ασχοληθούμε σήμερα ή να παραπεμφθεί στην Επιτροπή το θέμα το επιμέρους που αφορά τις οδοντιατρικές υπηρεσίες, προτού καν αρχίσει η συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή του βασικότερου θέματος, του γενικού σχεδίου υγείας. Η άποψή μας είναι αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ηλιάδης.

Κ. ΗΛΙΑΔΗΣ:

Βασικά, κύριε Πρόεδρε, εκείνο το οποίο είχα πει εγώ είναι ότι οι αρμόδιοι φορείς και οι ενδιαφερόμενοι αυτή τη στιγμή δε θα εκφέρουν άποψη πάνω στο θέμα των οδοντιατρικών υπηρεσιών αλλά πάνω στο γενικότερο θέμα των ιατρικών υπηρεσιών, που προσφέρεται από το Υπουργείο σήμερα για μελέτη και για τοποθέτηση. Εγώ εκείνο το οποίο είχα πει προηγουμένως ήταν ότι, αν αποφασίσει σήμερα το Σώμα να στείλει το θέμα ως θέμα αρχής στην Επιτροπή Υγείας, να τοποθετηθεί η Βουλή ως προς το αν θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε κάποιο απώτερο χρόνο στο σχέδιο υγείας οι οδοντιατρικές υπηρεσίες, οπότε μ' αυτό τον τρόπο θα έχουμε τοποθετηθεί, δηλαδή ότι εμείς συμφωνούμε όλοι να περιληφθούν και οι οδοντιατρικές υπηρεσίες στο γενικό σχέδιο υγείας. Αυτή ήταν η πρόθεσή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κασουλίδης.

Γ. ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ:

Επειδή στην πρωτολογία μου δεν εκφράστηκα επί του θέματος αυτού, κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι θα πρέπει να συμφωνήσουμε ότι δε θα είναι σωστό, όπως έχει πει ο συνάδελφος κ. Χριστοδουλίδης, να δούμε το θέμα των οδοντιατρικών υπηρεσιών μεμονωμένα και εκ των προτέρων, προτού παρουσιαστεί ενώπιον της Βουλής το όλο θέμα της παροχής του σχεδίου υγείας το οποίο ετοιμάζει η κυβέρνηση, η οποία βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο στάδιο των διαβουλεύσεων με τις διάφορες ενδιαφερόμενες πλευρές. Εμάς η θέση μας είναι, η έκκλησή μας είναι σ' αυτό το στάδιο των διαβουλεύσεων, σ' αυτό το στάδιο της μελέτης να μελετηθεί και να μην παραγκωνιστεί το θέμα της συμπερίληψης και των οδοντιατρικών υπηρεσιών στο σχέδιο υγείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θεωρώ ότι τερματίστηκε η συζήτηση.

Ο κ. Πρέντζας.

Ρ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε αν ταλαιπωρώ λίγο το Σώμα, αλλά θα είμαι πολύ σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κάποιοι έχουν ραντεβού με τον οδοντίατρό τους, κύριε Πρέντζα, αντιλαμβάνομαι.

P. ΠΡΕΝΤΖΑΣ:

Άλλοι ταλαιπωρούνται από τον οδοντίατρό τους.

Κύριε Πρόεδρε, με εκπλήττει πραγματικά η άρνηση να παραπεμφθεί αυτό το θέμα στην αρμόδια Επιτροπή Υγείας, για να διαδραματίσει η Βουλή το ρόλο της, να ενημερωθεί πάνω στις διεργασίες που γίνονται σχετικά με το κρατικό σχέδιο υγείας από την αρμόδια αρχή, το Υπουργείο Υγείας, να εξετάσει εκεί μαζί με τους αρμοδίους το θέμα της συμπερίληψης των οδοντιατρικών υπηρεσιών και να έρθει με Έκθεση στη Βουλή, αν το κρίνει αναγκαίο, στον κατάλληλο χρόνο. Η άρνηση να εγγραφεί αυτό το θέμα επειδή είναι πρόωρο πιθανότατα να οδηγήσει στο τέλος σε τετελεσμένα που θα έχουν δημιουργηθεί και να είναι πολύ αργά πλέον όταν θα συζητηθεί. Δεν αντιλαμβάνομαι σε τι θα δυσκολέψει την Επιτροπή Υγείας η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, εδώ η μια πλευρά πιστεύει ότι πρέπει να πάει και η άλλη όχι. Με το να υποστηρίζουμε τη μια ή την άλλη θέση νομίζω ότι δεν πρόκειται να αλλάξουν τα πράγματα. Θέτω το θέμα σε ψηφοφορία.

Ναι, κύριε Κατσουρίδη, έχετε κάποια άλλη εισήγηση;

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Δεν υπάρχει πλευρά που να εναντιώνεται να πάει. Συμφωνούμε όπως ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, υπάρχει πλευρά που λέει ότι είναι πρόωρο.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Όχι, όχι, συμφωνούμε με την τοποθέτηση να συζητηθεί όταν θα συζητείται το γενικότερο σχέδιο υγείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνούν όλες οι πλευρές επί του θέματος;

T. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ προτείνω τώρα να παραπεμφθεί στην αρμόδια Επιτροπή. Το χαρτί που κυκλοφόρησε στα κόμματα που έχουν πάρει θέση και αποτέλεσε αντικείμενο δημόσιου ενδιαφέροντος να ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χατζηδημητρίου, ορθώς το αντιλήφθηκα. Το θέμα είναι αν θα πάει τώρα ή αν θα θεωρηθεί πρόωρο και θα πάει αργότερα. Γι' αυτό, κύριε Κατσουρίδη, να μου επιτρέψετε να το θέσω σε ψηφοφορία, γιατί έχει εξαντληθεί το θέμα.

Πόσοι υποστηρίζουν την εισήγηση του εισηγητή του θέματος, του κ. Χατζηδημητρίου, να παραπεμφθεί αμέσως στην Επιτροπή Υγείας το θέμα όπως τέθηκε από τον εισηγητή για μελέτη;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

2 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

12 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

3 αποχές, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τερματίστηκε η συζήτηση του θέματος. Οπωσδήποτε όμως, όπως σας ανέφερα, έχω υπόψη μου να σταλούν τα πρακτικά της συζήτησης στο αρμόδιο Υπουργείο.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής θα είναι η επετειακή και ορίζεται για τη Δευτέρα, 15 Ιουλίου 1991, στις 10.00 το πρωί, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:-

«Οι μαύρες επέτειοι του πραξικοπήματος και της τούρκικης εισβολής».

Η διαδικασία που θα ακολουθηθεί είναι η ίδια που ακολουθήθηκε και τις προηγούμενες χρονιές. Μετά την επετειακή συνεδρία η Βουλή θα διακόψει για τις θερινές διακοπές και η επόμενη τακτική συνεδρία του Σώματος θα γίνει στις 19 Σεπτεμβρίου 1991. Η ημερήσια διάταξη θα σταλεί αργότερα.

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 1.20 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:-

Αγαπίου Γιαννάκης	Μακρίδης Ισίδωρος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μάτσης Ιωάννης
Αντωνίου Αβραάμ	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευσταθίου Ευστάθιος	Ομήρου Γιαννάκης
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Συλλούρης Δημήτρης
Κατσουρίδης Νίκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Καίτη	Χάσιος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μάρκος	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρυσοστόμου Άριστος
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρυσοστόμου Διόφαντος
Λυσιώτης Λώρης	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1) Διεξαγωγή σύντομης συζήτησης (Πρόεδρος, Ευ. Ευσταθίου, Αρ. Γεωργίου) ύστερα από παρατήρηση του Προέδρου του Σώματος ότι δεν μπορούν να συνεδριάζουν ταυτόχρονα με την ολομέλεια της Βουλής και οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

2) Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκποτισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991» και οι παρατηρήσεις που ακολούθησαν πάνω στο θέμα (Ι. Μάτσης, Δ. Ηλιάδης, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος, Αρ. Γεωργίου, Ν. Ρολάνδης).

2α) Διεξαγωγή συζήτησης (Ν. Κατσοιρίδης, Πρόεδρος, Τ. Παπαδόπουλος, Δ. Χριστοδουλίδης) ύστερα από τις τροποποιήσεις που υπέβαλε κατά την ψήφιση του νομοσχεδίου ο κ. Παπαδόπουλος εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος και διακοπή της συνεδρίας ύστερα από αίτημα του κ. Α. Χρίστου να γίνει ολιγόλεπτο διάλειμμα, για να διαβουλευθεί η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ.

3) Έκθεση για το σχέδιο απόφασης της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 4 του περί Γραμματίων του Κυπριακού Δημοσίου Νόμου του 1989, η αγόρευση και οι παρατηρήσεις που ακολούθησαν (Τ. Χατζηδημητρίου, Τ. Παπαδόπουλος, Ι. Μάτσης, Δ. Συλλούρης, Πρόεδρος, Λ. Ιεροδιακόνου, Κ. Καζαμίας, Ν. Ρολάνδης), ανάγνωση της απόφασης και έγκρισή της.

4) Υποβολή από τον κ. Τ. Παπαδόπουλο τροποποίησης πάνω στο νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκποτισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1991», αποδοχή της και ολοκλήρωση της ψήφισης του νομοσχεδίου σε νόμο (με αρ. 3 του 1991).

5) Έκθεση για τους Κανονισμούς:

- α) Οι περί ΦΠΑ (Προσδιορισμός Ορισμένων Συναλλαγών) Κανονισμοί του 1991,
- β) Οι περί ΦΠΑ (Αυτοπαραδόσεις) Κανονισμοί του 1991,
- γ) Οι περί ΦΠΑ (Υπηρεσίες από το Εξωτερικό) Κανονισμοί του 1991,
- δ) Οι περί ΦΠΑ (Χρόνος Παράδοσης ή Παροχής) Κανονισμοί του 1991,
- ε) Οι περί ΦΠΑ (Απόδοση Λογαριασμών και Καταβολή του Φόρου) Κανονισμοί του 1991,
- στ) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) Κανονισμοί του 1991,
- ζ) Οι περί ΦΠΑ (Φόρος Εισροών) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1991,
- η) Οι περί ΦΠΑ (Επιστροφές και Πιστώσεις) Κανονισμοί του 1991,
- θ) Οι περί ΦΠΑ (Εξαγωγή) Κανονισμοί του 1991,
- ι) Οι περί ΦΠΑ (Μεταχειρισμένα Αγαθά) Κανονισμοί του 1991,
- ια) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Επανεισαγόμενων Αγαθών) Κανονισμοί του 1991,
- ιβ) Οι περί ΦΠΑ (Φορολογικά Τιμολόγια) Κανονισμοί του 1991,
- ιγ) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις ή Παροχές από Λιανοπωλητές) Κανονισμοί του 1991,

- ιδ) Οι περί ΦΠΑ (Διόρθωση Λογαριασμών) Κανονισμοί του 1991,
- ιε) Οι περί ΦΠΑ (Παραδόσεις από Τρίτο Πρόσωπο) Κανονισμοί του 1991,
- ιστ) Οι περί ΦΠΑ (Απαλλαγή Χρεών μη Εισπραξιμων) Κανονισμοί του 1991,
- ιζ) ιζ) Οι περί ΦΠΑ (Εφαρμογή Τελωνειακής Νομοθεσίας) (Εξαιρέσεις και Προσαρμογές) Κανονισμοί του 1991,
- ιη) Ο περί ΦΠΑ (Κρατικές Αρχές και Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 1991,
- ιθ) Οι περί ΦΠΑ (Οργανισμοί Δημόσιου Δικαίου) Κανονισμοί του 1991,
- κ) Οι περί ΦΠΑ (Ενστάσεις) Κανονισμοί του 1991,
- κα) Οι περί ΦΠΑ (Μεταβιβάσεις Λειτουργουσών Επιχειρήσεων) Κανονισμοί του 1991, οι παρατηρήσεις του κ. Τ. Παπαδόπουλου και σταθμό του Προέδρου του Σώματος που ακολούθησαν και έγκρισή τους.

6) Ερωτήσεις Βουλευτών (Οι συνθήκες εργασίας στον ηλεκτροπαραγωγό Δεκέλειας - Οι προσφορές για την κατασκευή τμήματος του δρόμου Τηλλυρίας-Κάτω Πύργου-Κάμπου - Ο έλεγχος στον οποίο υποβάλλονται οι εγκλωβισμένοι που επισκέπτονται την ελεύθερη Κύπρο - Η θεραπευτική αντιμετώπιση της λευχαιμίας στο Μακάρειο Νοσοκομείο - Ο δρόμος που συνδέει τα χωριά Σαλαμιού, Κελοκέδαρα, Σταυροκόννου και Χολέτρια με το δρόμο Πάφου-Λεμεσού - Η διαπλάτυνση και αναμόρφωση των λεωφόρων Φραγκλίνου Ρούσβελτ και Νίκου Παττίχη στη Λεμεσό - Η σύνδεση της ελληνικής τηλεόρασης (Ε.Τ. 1) με την Πάφο - Η κατεδάφιση ή μετατόπιση των κτιρίων της Αρχιγραμματείας - Η ματαίωση από την κυβέρνηση της κατακύρωσης προσφορών για αναπτυξιακά έργα - Η μη είσπραξη των φόρων που καταβάλλονται σύμφωνα με το νόμο για την αστική ακίνητη ιδιοκτησία).

7) Απαντήσεις Υπουργών σε ερωτήσεις Βουλευτών (Η ύδρευση Κελοκεδάρων - Η ενίσχυση της υδατοπρομήθειας της κοινότητας Χολετριών - Η αντικατάσταση του υδρευτικού δικτύου της κοινότητας Χολετριών - Η διαγραφή χρέους της κοινότητας 'Ινιας για την εκτέλεση υδρευτικού έργου - Προβλήματα της προσφυγικής κοινότητας Μανδριών Πάφου - Επίσκεψη γιατρού στο συνοικισμό αυτοστέγασης Τραχωνίου - Η ανταλλαγή με κρατική γη ιδιωτικής γης που απαλλοτριώθηκε στο Δασάκι 'Αχνας - Η επίσκεψη γιατρού στην κοινότητα Ακρωτηρίου - Η υδροδότηση του χωριού Καμπιά - Προβλήματα της κοινότητας Τίμης - Η αύξηση των κομίστρων για τη μεταφορά επιβατών από την κοινότητα Πωμού στην Πάφο - Η συνεισφορά της κοινότητας Πωμού στην εκτέλεση υδατικού έργου - Αίτημα Πωμού για εκβάθυνση της κοίτης του ποταμού - Το θέμα των ρωγμών που παρουσιάζονται σε κατοικίες στο Μιτσερό - Η εξαγωγή κυπριακών μπανανών).

8) Αγορεύσεις και σύντομες παρατηρήσεις (Γ. Ομήρου, Λ. Ιεροδιακόνου, Χρ. Μαυροκορδάτος, Π. Παπαγεωργίου, 'Α. Χρυσοστόμου, Αυ. Παπαρές, Ν. Πιττοκοπίτης, Πρόεδρος, Γ. Αγαπίου, Λ. Θεοδούλου) πάνω στο θέμα «Οι επιπτώσεις της ανομβρίας στα σιτηρά, στα αμπέλια και στους άλλους κλάδους της φυτικής και ζωικής παραγωγής και μέτρα βοήθειας από την κυβέρνηση» και ανάθεση σέ επιτροπή της εξέτασης σχετικού ψηφίσματος που κατέθεσε ο κ. Ομήρου με σκοπό τη διαμόρφωση κειμένου αποδεκτού από όλες τις πλευρές.

9) Έκθεση για τα θέματα που αναφέρονται ως (1) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή του Αγίου Σωζομένου» και (2) «Προβλήματα υγείας από τα λύματα στην περιοχή Λειβαδιών» και οι παρατηρήσεις που έγιναν πάνω στο θέμα (Κ. Ηλιάδης, Δ. Χριστοδουλίδης, Γ. Κασουλίδης, Τ. Χατζηδημητρίου).

9α) Διεξαγωγή συζήτησης πάνω σε διαδικαστικό θέμα (Τ. Χατζηδημητρίου, Πρόεδρος, Δ. Χριστοδουλίδης, Α. Χρίστου, Κ. Ηλιάδης) όσον αφορά τη συζήτηση ή μη του θέματος των λυμάτων στην περιοχή Αγίου Σωζομένου και Λειβαδιών.

10) Ανάγνωση και έγκριση ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων σχετικά με τις επιπτώσεις της ανομβρίας, όπως διαμορφώθηκε από όλα τα κόμματα, και οι παρατηρήσεις που ακολούθησαν (Α. Μούσκος, Πρόεδρος, Χρ. Μαυροκορδάτος, Α. Γεωργίου, Ν. Κατσουρίδης).

11) Οι αγορεύσεις, οι παρατηρήσεις και η συζήτηση που έγιναν (Τ. Χατζηδημητρίου, Δ. Χριστοδουλίδης, Γ. Κασουλίδης, Κ. Ηλιάδης, Α. Αντωνίου, Πρόεδρος, Ρ. Πρέντζας, Ν. Κατσουρίδης) πάνω στο θέμα «Η παράλειψη της κυβέρνησης να συμπεριλάβει την οδοντιατρική περίθαλψη στο κρατικό σχέδιο υγείας και η ανάγκη αναθεώρησης της απόφασης αυτής».

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 15ης Ιουλίου 1991

(Ώρα έναρξης: 10.10 π.μ.)

(Αρ. 10)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη της ειδικής συνεδρίας του Σώματος με αποκλειστικό θέμα «Οι μαύρες επέτειοι του πραξικοπήματος και της τούρκικης εισβολής». Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι,

Προς ημέρα αποφράδα και επέτειο πένθιμη στρέφεται και πάλι η μνήμη του λαού μας σήμερα, με την ειδική τελετή που και φέτος τελεί η Κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων. Δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια έχουν περάσει από τότε και η πατρίδα μας Κύπρος παραμένει διχοτομημένη και ακρωτηριασμένη, οι πρόσφυγές μας μακριά από τα σπίτια τους, οι συγγενείς των αγνοουμένων μας χωρίς τη διακρίβωση της τύχης των αγαπημένων τους προσώπων και τα τουρκικά στρατεύματα στην Πράσινη Γραμμή, σύμβολο της ημικατοχής και της μόνιμης απειλής για την υπόλοιπη Κύπρο.

Όπως είναι καθιερωμένο για τον Πρόεδρο της Βουλής και πριν δώσω το λόγο στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους, σύντομα θα εκφράσω μερικές σκέψεις.

Μοναδικός μας στόχος ίσως, στην αναδρομή που γίνεται κάθε χρόνο σ' αυτή την πιο δραματική περίοδο της κυπριακής ιστορίας, είναι να αντλήσουμε εμπειρία και να αναφερθούμε στη στρατηγική μας. Η μνήμη είναι απαραίτητη, ιδιαίτερα για ένα μικρό λαό που δεν έχει την πολυτέλεια άλλων λαθών και αδυνατεί να αντέξει άλλες εθνικές τραγωδίες. Διότι εκείνο που σήμερα διακυβεύεται είναι αυτή ταύτη η εθνική μας επιβίωση σε εθνικά χρώματα, όπου άνθισε ο ελληνισμός

για χιλιοετηρίδες. Πέρασαμε από πολλούς επίδοξους κατακτητές και αφέντες, όμως για πρώτη φορά έχει εκριζωθεί ο γηγενής πληθυσμός μας και επιχειρείται με τρόπο καθοριστικό και με τον πολλαπλασιασμό των εποίκων η δημογραφική αλλαγή του χαρακτήρα του τόπου μας.

Δε θα ενδιατρίψουμε στην απόλυτη διαπίστωση ότι το πραξικόπημα και η εισβολή αποτελούσαν μέρος του ίδιου σχεδίου για τη διχοτόμηση της Κύπρου και ότι οι εμπνευστές αυτού του σχεδίου κρύβονταν πίσω από την κυβέρνηση της 'Αγκυρας και της ξενοκίνητης χούντας των Αθηνών, ενώ στους εκτελεστές συμπεριλαμβάνονταν άφρονες και παράφρονες της ΕΟΚΑ Β', ηθικοί αυτουργοί, αλλά και πολλοί αφελείς, παρασυρθέντες και μετανοήσαντες. Δεν είναι σίγουρα η ώρα για την ανάξεση των ανοικτών ακόμα πληγών του λαού μας. Ας χρησιμεύσει η μνήμη για την άντληση του διδάγματος ότι η ελευθερία και η δημοκρατία, τα δυο πιο πολύτιμα αγαθά για ένα κράτος και ένα λαό, διαφυλάσσονται με την πλατύτερη και καθολικότερη δυνατή ενότητα και ότι τα μίσση και ο φθόνος ο αδελφοκτόνος οδηγούν στην προδοσία και την καταστροφή. Ποτέ πια δεν επιτρέπεται οι διαφορές μας και οι αντιθέσεις μας να οδηγήσουν στη βία και στην παρανομία και σίγουρα η δημοκρατία και οι δημοκρατικοί θεσμοί και διαδικασίες οφείλουν να παραμένουν ο ενισχυτής του εσωτερικού λόγου και αντίλογου και της κρατικής μας οντότητας.

Είναι σήμερα η ώρα να ζυγίσουμε τις δυνάμεις, τις δυνατότητές μας και τις προοπτικές μας. Μιλούμε για τη διεθνή ηθική και νομική τάξη, τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ και τις αρχές που τον διέπουν, τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ζούμε σε έναν κόσμο ραγδαίων και πολλές φορές αντιφατικών εξελίξεων. Από τη μια μεριά καταρρέουν τα ιδεολογικά τείχη στην Ευρώπη και από την άλλη το θέμα των εθνοτήτων δημιουργεί νέα εθνολογικά και ίσως νέα στην κατάληξή τους δημογραφικά και διακρατικά δεδομένα. Η διεθνής νομική τάξη και οι αποφάσεις του ΟΗΕ εφαρμόζονται τη μια ημέρα επιλεκτικά στην περίπτωση του Κουβέιτ και λησμονούνται την επομένη στην περίπτωση των Κούρδων, των Παλαιστινίων και του ίδιου του κυπριακού λαού μας. Ο ηγέτης του Ιράκ Σάνταμ Χουσέιν από καλός σύμμαχος μετατρέπεται στον εκτελεστή του Κουβέιτ, αλλά και αμέσως μετά τον πόλεμο αποκαθίσταται ως η Α.Ε. ο Πρόεδρος του Ιράκ και πάλι, ενώ η Τουρκία από θύτης λαών ανακηρύσσεται από τους ισχυρούς της γης σε μεγάλη προστάτιδα δύναμη της διεθνούς ηθικής και νομικής τάξης. Είναι ηλίου φαινότομο ότι, πέρα από τις μεγαλόστομες διακηρύξεις περί νέας τάξης πραγμάτων, στην πραγματικότητα ρυθμιστικός παράγοντας παραμένει το κατά καιρούς συμφέρον και οι σκοπιμότητες των ισχυρών της γης ή της περιοχής. Πιθανώς να πνέει ένας νέος άνεμος που προβάλλει τις βασικές ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, όμως η εφαρμογή τους ακόμα καθορίζεται επιλεκτικά από τα διεθνή συμφέροντα και τη δύναμη του ισχυρού.

Οι ΗΠΑ σήμερα αναντίλεκτα και ουσιαστικά αποτελούν τη μόνη πραγματική υπερδύναμη. Επιθυμούν να λυθεί το Κυπριακό; Ίσως ναι. Το ερώτημα όμως που δυστυχώς δεν μπορεί να απαντηθεί θετικά είναι κατά πόσο επιθυμούν το Κυπριακό να επιλυθεί με βάση τις διεθνείς αρχές για τις οποίες μιλούμε, επιβάλλοντας στην Τουρκία να δεχθεί μια τέτοια λύση.

Κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα εκείνο που έχει σημασία και υπαγορεύει η μνήμη της μεγάλης τραγωδίας του τόπου μας είναι, υπό το φως των εξελίξεων και στο 17ο έτος από

τη διπλή τραγωδία, να ενισχύσουμε ακόμα περισσότερο κάποια υπόβαθρα αγώνα που θα μας βοηθήσουν να μην υποκύψουμε σε απαράδεκτες εθνικά λύσεις.

- Πρέπει να στηριχθούμε, όσο περισσότερο μπορούμε, στις δικές μας δυνάμεις, τις οποίες οφείλουμε να αξιοποιήσουμε στο μεγαλύτερο δυνατό σημείο. Ο αγώνας της Κύπρου είναι ο αγώνας των πολλών και όχι των ολίγων. Δεν είναι αγώνας παθητικός, θεατών και παρατηρητών, ή λαού αποπροσανατολισμένου από την καθημερινότητα και τον ευδαιμονισμό, πράγματα που πρέπει να αποτινάξουμε.
- Πρέπει να εργαστούμε μέσα από συναινετικές διεργασίες για τη σφρηγιάτση της πιο μεγάλης, της καθολικής ενότητας. Εκείνα που μας ενώνουν είναι πολύ περισσότερα από όσα μας χωρίζουν. Και δε χωρίζονται ποτέ τα μνήματα των θυμάτων της προδοσίας και της εισβολής σε αριστερά, δεξιά και κεντρώα.
- Πρέπει να καλλιεργήσουμε την πίστη στα δίκαια και τα δικαιώματά μας και τις ρίζες του λαού μας.
- Πρέπει να διατηρήσουμε την οικονομική μας αντοχή και ευρωστία σαν κόρη οφθαλμού, γιατί μαζί με την αμυντική μας θωράκιση αποτελούν τα βασικότερα τήριγμα του αγώνα μας.

Έτσι, αν οι εξωτερικοί άνεμοι που φυσούν και τα διεθνή δεδομένα ιήσουμε στο έπακρο τον παράγοντα Ελλάδα, που είναι το κυριότερο σδεν είναι τόσο ευνοϊκά, εμείς, τουλάχιστον αυτή τη φορά, ας είμαστε έτοιμοι εσωτερικά να τα αντιμετωπίσουμε και να χαράξουμε σωστή στρατηγική που να οδηγήσει την κατάλληλη ώρα στην επιβίωση του λαού μας, στην αποχώρηση του τουρκικού στρατού και των εποίκων, στην επανένωση του τόπου μας και στην αποκατάσταση των καταπατηθέντων δικαιωμάτων ολόκληρου του κυπριακού λαού, Ελλήνων, Τούρκων, Αρμενίων, Μαρωνιτών και Λατίνων, που μια μέρα θα ζήσουν μαζί σε μια κοινή γεωγραφικά πατρίδα, με τις κοινές, αλλά και ξεχωριστές παραδόσεις τους.

Να αγωνιστούμε, κύριοι συνάδελφοι, για μια πατρίδα Κύπρο ελεύθερη από άκρη σε άκρη, από τον Απόστολο Ανδρέα ως την Κερύνεια και του Μόρφου και κάθε γωνιά του νησιού μας. Αυτό πιστεύω αποτελεί το κοινό μας μήνυμα.

Καλώ τη Βουλή σε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη των θυμάτων του προδοτικού πραξικοπήματος και της εισβολής.

(Μονόλεπτη σιγή)

Κύριοι συνάδελφοι, πριν δώσω το λόγο στα κόμματα, θέλω να σας πληροφορήσω ότι έχουμε την τιμή να έχουμε σήμερα μαζί μας το διακεκριμένο δικηγόρο, πρώην Υπουργό Δικαιοσύνης της Ελλάδας και αγωνιστή της αντίστασης κ. Γεώργιο Μαγκάκη, που παρακολουθεί τη σημερινή συνεδρία μας.

Το λόγο τώρα δίδω στον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Συναγερμού, κ. Μάτση.

I. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Από το βήμα της Βουλής καλούμαι εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού να αναφερθώ και φέτος στο πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή του 1974, που αποτελούν μαζί την πιο στιγματισμένη και μαύρη πτυχή της ιστορίας του κυπριακού ελληνισμού, όταν αδίσταχτοι στρατιωτικοί εγκέφαλοι των Αθηνών διέταξαν χέρια ελληνικά να χύσουν αδελφικό αίμα στην Κύπρο.

Σ' αυτή τη θλιβερή επετειακή στιγμή ξαναζωντανεύει βασανιστικά στη μνήμη ο ιστορικός και ο ανθρώπινος εξευτελισμός μας και τα βάσανα και οι κακουχίες που υπέστησαν οι χιλιάδες των εκτοπισθέντων αδελφών μας, οι εγκλωβισμένοι και όλοι μας. Και στρέφουμε με ιδιαίτερη αγάπη τη σκέψη προς τους 1,619 αγνοούμενούς μας και τις οικογένειές τους, μνημονεύοντας όσους ο Αττίλας θανάτωσε και αναλογιζόμενοι όσους ίσως ζωντανόι ακόμη περιφέρονται στα υπόγεια των τουρκικών φυλακών του Ντιγιαρμπακίρ και αλλού στα βάθη της Ανατολίας.

Είναι, κύριοι συνάδελφοι, αβάσταχτο το τίμημα που πληρώνουμε για την προδοσία του 1974. Θα πρέπει όμως, κύριε Πρόεδρε, να ομολογήσω ότι αισθάνομαι πολύ στενόχωρα επαναλαμβάνοντας καθηκόντως αυτή την ώρα λέξεις μεστές ιστορικής ευθύνης και περιεχομένου για όλους μας, των οποίων όμως η πολλαπλή χρήση και ίσως η κατάχρηση τείνουν να περιορίσουν τη σημασία και να υποβιβάσουν το περιεχόμενο. Ίσως μια σύντομη, κατά το δυνατόν βουβή και απλή τελετή της Βουλής να υπογράμμιζε αξιολογότερα τις ευθύνες και την τραγωδία μας.

Δεκαεπτά χρόνια, κύριε Πρόεδρε, μετά το 1974 είναι χρόνος πολύς και μόνο με την αποτελεσματική και έγκαιρη αναμέτρησή μας με την πρόκληση που μας δημιούργησε η τουρκική εισβολή και με την ανατροπή των τετελεσμένων που επέφερε είναι που θα δικαιωθούμε.

Και τα ερωτηματικά είναι σκληρά προς όλους μας. Είμαστε ικανοποιημένοι ότι ο καθένας μας χωριστά και όλοι μαζί πράξαμε καταπώς όριζε η ιστορική αναγκαιότητα για απελευθέρωση, επιβίωση και προκοπή στην πατρογονική γη όλα αυτά τα δεκαεπτά χρόνια που συμπληρώνονται σήμερα; Διότι το πρόβλημα είναι δικό μας και κανενός άλλου. Είναι πρόβλημα του κυπριακού ελληνισμού ιδιαίτερα και του ευρύτερου ελληνισμού γενικότερα. Και είναι εμείς εδώ στην Κύπρο που έπρεπε και πρέπει να εξερευνήσουμε τους τρόπους και να αποδυθούμε σε αγώνες, για να σπάσουμε τα υφιστάμενα αδιέξοδα. Και δεν υπάρχει δύναμη που μπορεί να περιορίσει τις δυνατότητες ενός μεθοδικού, αποφασισμένου και ενωμένου λαού που αξιολογεί σωστά τις εξελισσόμενες διεθνείς συνθήκες. Όσο μικρός και αν είναι. Ούτε ο Μπους ούτε ο Γκορμπατσόφ ούτε ο Ντε Κουεγιάρ θα μας προσφέρουν ποτέ τη λύση που εμείς επιδιώκουμε. Δεν είναι αρκετό να έχουμε δίκαιο· πρέπει να έχουμε και την ικανότητα να το διεκδικήσουμε με επιτυχία.

Είμαστε ικανοποιημένοι για το επίπεδο των πράξεων έναντι των ευθυνών μας; Διερωτηθήκαμε αν αποτελεσματικά διατηρούμε ζωντανό και επίκαιρο το δίκαιό μας στη συνείδηση της διεθνούς κοινής γνώμης και διπλωματίας; Και πόσο αποφασιστικοί σταθήκαμε στο να εκμεταλλευτούμε ευκαιρίες ή να αναλάβουμε πρωτοβουλίες την κατάλληλη στιγμή όλα αυτά τα δεκαεπτά χρόνια είτε για να αποτρέψουμε σε βάρος μας εντυπώσεις και εξελίξεις είτε για να λύσουμε το πρόβλημά μας ή τουλάχιστο για να εκθέσουμε την τουρκική αδιαλλαξία, προτού το πέρασμα του χρόνου και η ραγδαία διαφοροποίηση της διεθνούς πολιτικής σκηνής μας δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα; Εξετάσαμε έγκαιρα το ρόλο που η Ευρώπη και η ΕΟΚ μπορούσε να διαδραματίσει στο Κυπριακό ή το πράξαμε ασυγχώρητα πολύ καθυστερημένα; Επιμετρήσαμε έγκαιρα την αναγκαιότητα δημιουργίας γεφυρών συνεννόησης με την τουρκοκυπριακή κοινότητα, στοιχείου μεγάλης σημασίας στην προσπάθεια για λύση του προβλήματος; Σταθμίσαμε με σοβαρότητα τον παράγοντα χρόνο και την αρνητική διαρροή του μέσα

στα πλαίσια της εξελισσόμενης προγραμματισμένης τουρκοποίησης και του εποικισμού των κατεχομένων; Και αναλογιστήκαμε την τεράστια ζημιά και τις επιπτώσεις από τη διατήρηση της έντονης διαίρεσης του λαού, ιδίως στα πρώτα χρόνια μετά το 1974, όταν και οι συνθήκες για λύση ήταν πολύ προσφορότερες; Και συνειδητοποιήσαμε τη μεγάλη αναγκαιότητα της εθνικής συμφιλίωσης και της καθολικής ενότητας του λαού μας ως στοιχείου αναγκαίου και χρήσιμου στον αγώνα μας;

Κύριε Πρόεδρε, αν θέτω μερικά μόνο ερωτήματα, είναι γιατί στο Δημοκρατικό Συναγερμό πιστεύουμε ότι είναι ανάγκη να προάξουμε και να αναπτύξουμε τις αρετές της φυλής, όχι τα μειονεκτήματά της. Για να μπορέσουμε να κτίσουμε πάνω στο στέρεο έδαφος της ενότητας και της εθνικής συμφιλίωσης το οικοδόμημα των προσδοκιών και των ελπίδων μας. Για να ξαναβρεί το χαμόγελο στο πονεμένο πρόσωπο του λαού μας. Για να ξαναλειτουργηθούμε στις ερημωμένες εκκλησίες μας. Για να αποκαταστήσουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους Κυπρίους σε μια ενωμένη και λειτουργικά σωστή Ομόσπονδη Δημοκρατία μέσα στα πλαίσια της Ευρώπης, στην οποία ανήκουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Μάτση και καλώ στο βήμα τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, κ. Ανδρέα Χρίστου.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συμπληρώνονται αυτές τις μέρες δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια από το δίδυμο έγκλημα του 1974. Η αιμοραγούσα πατρίδα μας ζει ακόμα με τις συνέπειες και τις πληγές των αποφράδων εκείνων ημερών.

Αυτές τις ώρες του Ιούλη ο κυπριακός λαός φέρνει στη θύμησή του εκείνα τα τραγικά γεγονότα, φρονηματίζεται και υπόσχεται πως δεν ξεχνά τους ενόχους της προδοσίας αυτού του τόπου, όποιο μανδύα κι αν φορέσουν.

Η 15η και η 20ή Ιουλίου αποτελούν θλιβερές σελίδες στην ιστορία μας. Η Κύπρος και ο λαός της οδηγήθηκαν στην πιο μεγάλη συμφορά. Ο εχθρός που παραδοκούσε βρήκε τις πόρτες διάπλατα ανοιχτές και αιματοκύλησε το νησί μας. Ο τόπος γέμισε ερείπια, πένθος, ορφάνια και προσφυγιά. Η Κύπρος σχεδόν μοιράστηκε, το 40% κατακτήθηκε από τα τουρκικά στρατεύματα.

Είναι πλέον ιστορικά παραδεκτό πως το πραξικόπημα και η εισβολή του Ιούλη του 1974 υπήρξαν η κορύφωση των συνωμοσιών και των επεμβάσεων των ξένων, με κύριο στόχο την εξυπηρέτηση των γενικότερων στρατηγικών συμφερόντων τους στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Οι πρωταγωνιστές της κυπριακής τραγωδίας έχουν τη ρίζα τους στις ατλαντικές πρωτεύουσες, όπου οργανώθηκε η συνωμοσία σε βάρος της Κύπρου. Η χούντα των Αθηνών και οι συνεργάτες της στο νησί χρησιμοποιήθηκαν για την ανατροπή του Μακαρίου, ενώ κύριος ρόλος ανατέθηκε στην Άγκυρα και στις επεκτατικές της βλέψεις. Ένα όμως από τα χαρακτηριστικά των χρόνων εκείνων στην Κύπρο ήταν και η διάβρωση μικρής, αλλά επώνυμης μερίδας του κυπριακού λαού, που στο όνομα της εθνικοφροσύνης και των ελληνοχριστιανικών ιδεωδών οδήγησε τον τόπο στην καταστροφή. Μερικοί με πλήρη συνείδηση και άλλοι ασύνειδα έπαιξαν το παιγνίδι της ελληνικής χούντας και των ξένων υπηρεσιών για εξανδραποδισμό του λαού μας.

Το ΑΚΕΛ αγωνίζεται μαζί με ολόκληρο το λαό, απαντά στις προσπάθειες εξαγνισμού και δικαίωσης των πράξεων εκείνων που μας οδήγησαν στον όλεθρο και καταδικάζει τις προσπάθειες διαστρέβλωσης, απόκρυψης ή παραγραφής της ιστορίας, με διακηρυγμένη ταυτόχρονα την πολιτική πως, αν όλοι αυτοί έδειχναν έμπρακτα τη μεταμέλειά τους και απολογούνταν ενώπιον του κυπριακού λαού για τις πράξεις τους, θα δικαιούνταν και τον κλάδο ελαίας και θα τύγγχαναν και συγχώρεσης. Ο λαός δεν μπορεί να ξεχάσει τους πρωταίτιους της τραγωδίας του. Δεν ξεχνά τη χούντα των Αθηνών και την ΕΟΚΑ Β'. Δεν ξεχνά τις ανατινάξεις των αστυνομικών σταθμών, τις δολοφονικές απόπειρες ενάντια στο Μακάριο, τις εκτελέσεις δημοκρατικών πολιτών και υπερασπιστών της δημοκρατίας. Δεν ξεχνά ο λαός τους σκοτωμένους, τις χήρες, τα ορφανά, τις χαροκαμένες μάνες, τους εγκλωβισμένους και τους αγνοούμενους.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το Κυπριακό σήμερα βρίσκεται σε μια εξαιρετικά κρίσιμη καμπή. Η κινητικότητα η οποία δηλώνεται δεν παρουσιάζει μέχρι στιγμής τίποτα το συγκεκριμένο. Αντίθετα, είμαστε όλοι μάρτυρες μιας συνεχούς αδιαλλαξίας από την Τουρκία και τον κ. Ντενκτάς. Παραμένουν βασικά στις γνωστές τους θέσεις, χωρίς να κάμνουν βήματα για ουσιαστικές παραχωρήσεις.

Μπροστά σ' αυτές τις εξελίξεις έχουμε καθήκον, κυβέρνηση και κόμματα, να διατηρήσουμε αυξημένη την πολιτική μας επαγρύπνηση και μέσα από συλλογικούς χειρισμούς μόνιμα και σταθερά να παρεμβαλλόμαστε στα γεγονότα και να αξιολογούμε νηφάλια τις οποιεσδήποτε εξελίξεις. Προπάντων όμως έχουμε ιδιαίτερο καθήκον να διαφυλάξουμε τις ομόφωνες κατευθύνσεις, όπως αυτές υιοθετήθηκαν από το Εθνικό Συμβούλιο.

Όλο και περισσότερο γίνεται κατανοητό στους πάντες πως η επίλυση του προβλήματός μας περνά μέσα από την επιτυχία της επαναπροσέγγισης. Εξαρτάται η βιωσιμότητα της κάθε λύσης από τη θέληση και την ικανότητά μας να αντικρίσουμε τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας, ιδιαίτερα εκείνες τις δημοκρατικές δυνάμεις που αντιμάχονται το σωβινισμό και τη διαίρεση, ως συναγωνιστές στον κοινό αγώνα για τη σωτηρία της Κύπρου. Οποιαδήποτε παρέκκλιση από τις κοινά παραδεκτές αρχές και θέσεις θα είναι προάγγελος κακών στο Κυπριακό, με κερδισμένες τις δυνάμεις που δημιούργησαν το πρόβλημα και εξυπηρετούνται από τη σημερινή απαράδεκτη διαιρετική κατάσταση.

Το ΑΚΕΛ και η Αριστερά, μαζί με ολόκληρο το λαό μας, θα αγωνίζονται ασταμάτητα μέχρι την ώρα της δικαίωσης για λεύτερη και ενωμένη Κύπρο, για κοινή πατρίδα όλων των κατοίκων της.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αυτές τις ώρες ακριβώς πριν από δεκαεπτά χρόνια δίνονταν οι μάχες, για να μην περάσει ο φασισμός και η δικτατορία, για να μείνει ζωντανός ο Μακάριος και η δημοκρατία. Φέρνουμε ξανά στη μνήμη μας εκείνες τις μέρες και κλίνουμε το γόνυ μπροστά στην υπέρτατη θυσία των αγωνιστών της αντίστασης, των παιδιών που κράτησαν ψηλά την τιμή και την αξιοπρέπεια αυτού του τόπου, προσφέροντας τη ζωή τους για μια δημοκρατική, ανεξάρτητη και κυρίαρχη Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Χρίστου και καλώ στο βήμα τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Κόμματος, κ. Τάσσο Παπαδόπουλο.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Για δεκαεπτά χρόνια η Κυπριακή Βουλή τηρεί τη σημερινή επέτειο ως μέρα μνήμης και τιμής. Μέρα μνήμης και τιμής γι' αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους προασπίζοντας τη δημοκρατία κατά το προδοτικό πραξικόπημα και γι' αυτούς που πέθαναν στον ανθό της όμορφης νιότης τους υπερασπίζοντας την πατρική γη ενάντια στη βάρβαρη τουρκική εισβολή.

Στους αγωνιστές της δημοκρατίας και της ελευθερίας ανήκει δικαιοματικά ο πρώτος λόγος. Σ' αυτούς οφείλεται απόδοση τιμής και με λόγια, αλλά και με έργα αντάξια της δικής τους υπέρτατης θυσίας. Από τη δική τους θυσία οφείλουμε να αντλήσουμε έμπνευση και πίστη στις δύσκολες ώρες που θα περάσουμε στους λίγους προσεχείς μήνες, για να αντιμετωπίσουμε τους πειρασμούς που θα προβάλλουν οι σειρήνες του ενδοτισμού και του ψευδορεαλισμού για να σώσουμε τάχατες τα λίγα ή πολλά που μας έχουν απομείνει.

Ύστερα η μνήμη πρέπει να στρέφεται στις χιλιάδες μάρτυρες που σκοτώθηκαν στο πέραςμα των ορδών του Αττίλα, σ' αυτούς που ξεριζώθηκαν από εστίες, γη και ιερά που ήταν και παραμένουν ελληνικά εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια, στους μαρτυρικούς εγκλωβισμένους και σε αυτούς που σχεδόν ξεχάστηκαν κάτω από τη σκληρή και απάνθρωπη περιγραφή «αγνοούμενοι». Και διαιωνίζεται έτσι η τραγωδία των συγγενών τους από την αβεβαιότητα για την επιβίωση και την τύχη τους.

Αυτή τη μέρα μνήμης και τιμής πρέπει να τη μετατρέπουμε σε μέρα ανασκόπησης της εθνικής μας πορείας, για να μετρήσουμε και να μετρηθούμε αν με τις πράξεις και τις ενέργειές μας αποδίδουμε πράγματι τιμή στους νεκρούς αγωνιστές και τους μάρτυρες και αν διατηρούμε τη μνήμη της υπέρτατης δικής τους θυσίας. Να πάρουμε, όπως λέγει και ο ποιητής, «μια σταγόνα από το αίμα τους, για να μπολιάσουμε το δικό μας», για να μη μας παραλύει ο φόβος της θυσίας. Να πάρουμε τη θωριά τους, για να μην ξεστρατίσουμε από το δρόμο της τιμής. Αυτό το νόημα πρέπει να έχει η τήρηση αυτής της μέρας της μνήμης και της τιμής.

Αλλά φοβούμαι πως ξεστρατίζουμε. Ξεστρατίζουμε, όταν δεχόμαστε να μιλούμε για το ύψος της οροφής των προσφύγων που θα επιστρέψουν, όταν δεχόμαστε να μιλούμε για το ποσοστό ελληνικής γης που υποχρεωτικά θα μεταβιβαστεί στους Τούρκους, για να αποκτήσουν «καθαρή πλειοψηφία» στη γη που θα μείνει κατεχόμενη και που θα τουρκοποιηθεί και για τον αριθμό των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων που θα παραμείνουν για πάντα στη γη μας.

Μια λύση που θα βασίζεται σε έναν άδικο συμβιβασμό, θεμελιωμένο σε σφαγιασμό αρχών και ανθρώπινων δικαιωμάτων, που δεν πρέπει να είναι διαπραγματεύσιμα καν, ούτε δίκαιη ούτε βιώσιμη θα είναι. Προσωρινό μπάλωμα θα είναι, που δε θα διαρκέσει πάνω από τις τρεις μέρες των γιορτασμών για την εγκαθίδρυση της «νέας τάξης πραγμάτων». Ούτε τα λίγα ή πολλά που μας έχουν απομείνει θα περισώσουμε ούτε τα χειρότερα δεινά θα αποτρέψουμε. Αυτή είναι η αλήθεια. Αυτό υπαγορεύει ο πραγματικός πολιτικός ρεαλισμός. Αν είναι ρομαντισμός η εμμονή στην αποδοχή της διεθνούς νομιμότητας και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών, τότε είναι διπλά ρομαντισμός, και μάλιστα παραπλανητικός ευσεβοποθισμός, η δημιουργία ανεδαφικής αισιοδοξίας ότι το είδος και οι διακηρυγμένοι στόχοι της κινητικότητας που

σήμερα παρουσιάζεται είναι ποτέ δυνατόν να οδηγήσουν σε δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Διότι είναι ήδη γνωστές οι παράμετροι των τωρινών κινήσεων. Είναι καθορισμένα τα πλαίσια. Πρέπει να είναι προβλεπτή η κατάληξη για καθένα που θέλει να αξιολογεί τις εξελίξεις με διορατικότητα και πολιτικό ρεαλισμό.

Οι ΗΠΑ δεν έχουν διάθεση ούτε πρόκειται να πιέσουν την Τουρκία για υποχωρήσεις. Εμάς θα πιέσουν, και μάλιστα ασφυκτικά, για να δεχτούμε νέες υποχωρήσεις και μια δυσμενέστερη έκδοση του εγγράφου Κουεγιάρ. Δεν πρόκειται να ελευθερώσουν κατεχόμενα εδάφη ούτε να επιστρέψουν σκλαβωμένη γη, άλλη από τη λεγόμενη νεκρή ζώνη, έκτασης περίπου 3%, και δε θα δεχτούν επιστροφή των προσφύγων. Αντίθετα η τούρκικη πλευρά και οι σύμμαχοί της ζητούν από μας να δώσουμε και άλλα στους Τούρκους. Μας ζητούν να δεχτούμε από πριν την αναγνώριση του ψευδοκράτους, το δικαίωμα χωριστής αυτοδιάθεσης και «ίσο λόγο», 50% - 50%, σε κάθε απόφαση του κράτους. Αυτή θα είναι η κατάληξη της τωρινής κινητικότητας. Πρέπει να το ξέρει αυτό ο λαός. Πρέπει πάνω σ' αυτά τα αδυσώπητα διλήμματα να τοποθετηθεί και να αποφασίσει ο καθένας μας χωριστά και όλοι μας συλλογικά. Δεν είμαστε «απορριπτικοί». Αντίθετα δεχόμαστε έστω και έναν πικρό, έστω και έναν οδυνηρό συμβιβασμό, αλλά ένα συμβιβασμό που θα υιοθετεί τα έσχατα όρια ασφάλειας που έθεσε το Εθνικό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 1988. Απορρίπτουμε κάθε πρόταση που δε διασφαλίζει αυτά τα έσχατα όρια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αναφαίρετες και μη διαπραγματεύσιμες βασικές ελευθερίες του κάθε πολίτη. Αυτά τα απορρίπτουμε. Με σαφήνεια και με συνέπεια. Ας κάνουμε τους στόχους μας σαφέστερους και το όραμα πιο προσιτό. Τότε και μόνο τότε μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα επιτευχθεί ενότητα του λαού πάνω σε αποδεχτούς, κοινούς, ορατούς και σαφείς στόχους. Τότε και μόνο τότε μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα πυροδοτήσουμε τα ανεξάντλητα αποθέματα πατριωτισμού, αυτοθυσίας και αγωνιστικότητας του λαού μας.

Αυτή τη μέρα έχουμε χρέος να αισθανθούμε έντονα και κυριολεκτικά τις λέξεις «μέρα μνήμης και τιμής». Η μνήμη μας στρέφεται στα θύματα και στους μάρτυρες του προδοτικού πραξικοπήματος του 1974 και της εισβολής του Αττίλα και ακούμε «ώσπερ οι Κορυβαντιώντες» το μήνυμα που αναδύεται από τους τάφους των μαρτύρων και των ηρώων της τραγωδίας του 1974. Και αυτό πνίγει κάθε άλλο μήνυμα ενδοτισμού που βασίζεται στον ψευδορεαλισμό. Δεν απορρίπτουμε διαπραγματεύσιμες βασισμένες στα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις προτάσεις του Εθνικού Συμβουλίου του 1988. Αντίθετα τις επιδιώκουμε. Δε φοβόμαστε να διαπραγματευθούμε και να κάνουμε ακόμα και πικρές, οδυνηρές υποχωρήσεις, ως το πικρό τίμημα που έχουμε να πληρώσουμε για το ασυγχώρητο εθνικό έγκλημα του πραξικοπήματος. Αρκεί αυτές οι υποχωρήσεις να μην υπερβαίνουν τα όρια ασφάλειας για τη φυσική και εθνική επιβίωση του ελληνισμού στην Κύπρο. Δε φοβόμαστε να διαπραγματευτούμε. Όμως δε δεχόμαστε να διαπραγματευόμαστε κάτω από τον παραλυτικό φόβο των δήθεν χειρότερων δεινών και της αντιπαράθεσης με οποιοδήποτε, όταν διακυβεύεται η φυσική και εθνική επιβίωση του ελληνισμού στην Κύπρο.

Πρέπει ο λαός να ξέρει με βεβαιότητα και σαφήνεια τι είναι αποδεκτό και τι είναι απαράδεκτο. Για να ξέρει γιατί αγωνίζεται, τι δέχεται, τι απορρίπτει. Αυτά που μαγειρεύονται, αυτά που θα μας προτείνουν μέχρι τις 30 Αυγούστου 1991 είναι απαράδεκτα. Πέρα από το ότι αυτά είναι απαράδεκτα, ακόμα προσβάλλουν

και την εθνική και ανθρώπινη αξιοπρέπεια του καθενός μας. Γιατί είναι διακηρυγμένοι και οι στόχοι και οι επιδιώξεις και τα επίπεδα αυτής της τωρινής κινητικότητας. Αν τίποτε άλλο δεν μπορούμε να περισώσουμε, ας περισώσουμε τουλάχιστον την εθνική και προσωπική αξιοπρέπεια του καθενός μας. Αυτό το νόημα δίνουμε εμείς, οι Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος, σ' αυτή την επετειακή συνεδρία «Μέρα μνήμης και τιμής». Και αυτό το μήνυμα θέλουμε να δώσουμε σήμερα στον κυπριακό ελληνισμό: Ας σώσουμε, τουλάχιστον ο καθένας χωριστά και ο ελληνισμός συλλογικά, την εθνική και προσωπική μας αξιοπρέπεια. Τότε αυτή η συνεδρία θα έχει και νόημα και ουσία και χρησιμότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Παπαδόπουλο και καλώ στο βήμα τον Πρόεδρο του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ, κ. Βάσο Λυσσαρίδη.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η μοιρασμένη πατρίδα, οι πρόσφυγες, οι πρόσφυγες που πεθαίνουν χωρίς να εκπληρώσουν το όραμα της επιστροφής, οι αγνοούμενοι με τους συγγενείς τους να φθίνουν από την αγωνία για την τύχη τους, οι εγκλωβισμένοι που κρατάνε μια ηρωική παρουσία, η σημαία του κατακτητή στον Πενταδάκτυλο και στην καρδιά της Λευκωσίας σημαδεύουν τη ζωή μας, μας κατατρύχουν στον ύπνο και στον ξύπνιο μας, απαιτούν από μας μια στάση που να συνάδει με τις κατοχικές συνθήκες της προδομένης πατρίδας μας.

Εκείνο το πρωινό της 15ης του Ιούλη δεν το δέχεται η ελληνική μας ιστορία. Ξενοκίνητοι, ομόγλωσσοι και μόνο ομόγλωσσοι, γιατί δεν είχαν τίποτε το ελληνικό ούτε οι εξ Ελλάδος ούτε οι εκ Κύπρου πραξικοπηματίες, άνοιξαν συνειδητά την κερκόπορτα, για να αλυσοδεθεί η Μόρφου και η Κερύνεια, η Ακανθού και το Καρπάσι.

Και τώρα; Τώρα επαναλαμβάνεται κάθε φορά απ' όλους μας ότι λαοί χωρίς μνήμη κινδυνεύουν. 'Οτι η ιστορική μνήμη είναι απαραίτητη για τη συνέχιση της παρουσίας και την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού. 'Όταν όμως η μνήμη εξαντλείται σε φραστικές εξάρσεις και οι δραστηριότητες τροχοδρομούνται κατά αντιπαράθεση προς τις διακηρύξεις, τότε, αντί ιστορική μνήμη, αντιμετωπίζουμε όπιο που αποκοιμίζει και οδηγεί σε αφανισμό.

'Όλοι τώρα καταδικάζουμε το πραξικόπημα. 'Όλοι; Γιατί ακούγονται και ύμνοι για τους πραξικοπηματίες. 'Όλοι τώρα αντιλαμβανόμαστε τον καταστροφικό ρόλο της χούντας. Να είμαι πικρός; Να υπενθυμίσω πως κάποια προηγούμενη Βουλή μου στέρησε το δικαίωμα να αμυνθώ ενάντια στους υμνητές της χούντας, γιατί αυτό θα δηλητηρίαζε τις σχέσεις μας με την, όπως την αποκαλούσαν, εθνική κυβέρνηση; Να εγκύψουμε όλοι στις ευθύνες μας. Τώρα όλοι διαδηλώνουμε ότι δε θα ανεχθούμε τα αποτελέσματα της εισβολής. 'Οτι δε θα προσυπογράψουμε χαμένες πατρίδες και καταπατημένα δικαιώματα. 'Οτι ναι μεν είμαστε έτοιμοι για έναν έντιμο συμβιβασμό, αλλά ότι δε θα εγκαταλείψουμε τις αρχές που προκαθορίσαμε εμείς οι ίδιοι ότι θα πρέπει να αποτελούν τη βάση της οποιασδήποτε λύσης. 'Όμως η εκτροπή συντελείται καθημερινά. Και παθητική στάση έναντι αυτής της εξέλιξης ισοδυναμεί με συνενοχή για τα προβλεπτά, ανεπιθύμητα, καταστροφικά αποτελέσματα. Χρειάζεται να υπενθυμίσω ότι ήδη έγιναν τεράστια βήματα υποχωρήσεων χωρίς διασφάλιση κανενός ανταλλάγματος;

Απεναντίας οι υποχωρήσεις, αντί να οδηγήσουν, όπως εκείνοι που τις εισηγόντουσαν, σε λύση, οδήγησαν σε συνεχώς νέες αξιώσεις από την Τουρκία. Να υπενθυμίσω ότι δηλώναμε ότι ποτέ δε θα δεχόμασταν ως βάση λύσης τα δεδομένα της κατοχής. Τώρα όμως τι συζητούμε; Στην ουσία συζητούμε τη με τη δική μας συνυπογραφή νομιμοποίηση αυτών των δεδομένων.

Προβάλλεται η δήθεν ρεαλιστική αναγκαιότητα για αποδοχή εγγυημένων πλειοψηφιών, δηλαδή καταστρατήγηση όλων των βασικών ελευθεριών. Πολιτική ισότητα πλειοψηφίας και μειοψηφίας, δηλαδή ρατσιστικό καθεστώς. Παραμονή τουρκικών στρατευμάτων, δηλαδή ημιαποικιοποίηση. Νομιμοποίηση της παρουσίας των εποίκων, δηλαδή συνυπογραφή της δημογραφικής αλλαγής και ουσιαστική διαγραφή των βασικών ελευθεριών. Και με ποιο αντάλλαγμα; Με αντάλλαγμα κάποιες εδαφικές αναπροσαρμογές και επάνοδο, με τουρκική επιλογή, ενός μικρού αριθμού προσφύγων υπό μια τουρκοκυπριακή διοίκηση που υπό τέτοιες προϋποθέσεις θα υπονομεύει και την επιστροφή τους και την παρουσία τους. Με υποσχέσεις ότι το Κυπριακό θα ετροχιοδρομείτο προς λύση με βάση τις αρχές του διεθνούς δικαίου, υποσχέσεις που δόθηκαν -και όλοι το γνωρίζετε- ακόμα και από τον εκπρόσωπο της αμερικανικής κυβέρνησης κ. Λέτσει τις παραμονές της προσφυγής, της υποτιθέμενης προσφυγής στη Γενική Συνέλευση, οι ξένοι μας έπεισαν να αποφύγουμε την προσφυγή σε μια εποχή ευνοϊκή για μας, γιατί επέκειτο η στρατιωτική επέμβαση στο Κουβέιτ. Και μας υπόσχονταν ότι αμέσως μετά θα ασχολούνταν και με το Κυπριακό στη βάση των αρχών του διεθνούς δικαίου.

Και τώρα; Τώρα υπάρχει κινητικότητα. Αυτό είναι αλήθεια. Όμως ποια; Ο Μπους θεωρεί την Τουρκία χώρα πρότυπο συμμόρφωσης προς το διεθνές δίκαιο. Έτσι η κατοχή συνεχίζεται υπό το μανδύα του διεθνούς δικαίου, της νέας τάξης πραγμάτων η οποία έχει εξαγγελθεί. Η Μεγάλη Βρετανία δεν αναγνωρίζει εισβολή και κατοχή. Έτσι θεωρεί τους Τούρκους στρατιώτες ειρηνευτές και το συρματόπλεγμα του διαχωρισμού παράγοντα ασφάλειας, γιατί και η Τουρκία μας λέει ότι από τότε ελάχιστοι σκοτώθηκαν. Γιατί τα κάνουν αυτά; Γιατί γνωρίζουν ότι, αν προχωρούσαν ακόμα ένα βήμα -και είναι αυτό που μας προσφέρουν, την αναγνώριση χωριστού κράτους- αυτό θα έδινε μια άλλη τροπή που δεν είναι βέβαιο ότι θα εξυπηρετούσε ακόμα και τα δικά τους εθνικά συμφέροντα. Όμως η αναγνώριση γίνεται έμμεσα. Και γίνεται έμμεσα ακριβώς από εκείνους τους παράγοντες που θα έπρεπε να είναι προασπιστές της ανεξαρτησίας της Κύπρου και του διεθνούς δικαίου. Ο Ντε Κουεγιάρ μιλά για ομοσπονδιακή ένωση, δηλαδή ένωση δύο υπαρκτών κρατικών οντοτήτων και οι κοινότητες προάγονται σε ισότιμες με κράτη οντότητες σε κάθε μορφή επαφής. Το δηλητήριο δίνεται σε μικρές, ανεπαίσθητες δόσεις και κάποτε ο κυπριακός ελληνισμός θα αποθάνει από δηλητηρίαση την οποία δεν έχει αντιληφθεί.

Θα παραμείνουμε απλοί θεατές; Θα αντιμετωπίζουμε τη διάβρωση και των τελευταίων ερεισμάτων μας για επιβίωση και θα ικανοποιούμαστε με την έντονη φραστική καταδίκη των αποτελεσμάτων του προδοτικού πραξικοπήματος και της εισβολής; Ή θα στραφούμε προς υιοθέτηση μιας ουσιαστικής, αγωνιστικής, ρεαλιστικής, ολοκληρωμένης στρατηγικής, με επιθετική εξωτερική πολιτική που θα προβάλλει το Κυπριακό στη σωστή του αντικατοχική βάση, με σωστή ανάλυση και αξιοποίηση των συμφερόντων που υπάρχουν -δεν τα εμπλέκουμε, είναι

εμπεπλεγμένα- και προς αγωνιστική κινητοποίηση του λαού μας, για να αποστέλλονται από την Κύπρο τα σωστά μηνύματα, από την Κύπρο της κατοχής και της προδοσίας, την Κύπρο του συρματοπλέγματος, αλλά και μιας σωστής αντίστασης; Θα δεχόμαστε πιέσεις, για να ικανοποιήσουμε τα ξένα συμφέροντα ή θα αγωνιζόμαστε για προάσπιση των δικών μας;

Και υπάρχουν συμμαχικές δυνάμεις σε όλους τους χώρους. Μέσα στο αμερικανικό κογκρέσο. Μέσα στο χώρο των Αδεσμεύτων και της Σοβιετικής Ένωσης. Αν πρόκειται να κάνουμε προσφυγή, τότε ακόμα και οι υποβαθμισμένοι σήμερα Αδέσμευτοι, ναι, είναι χρήσιμοι, αν θέλουμε να έχουμε κάποιες επιτυχίες μέσα στα διεθνή όργανα. Αλλά κυρίως υπάρχει η δυνατότητα αξιοποίησης της Ευρώπης, προς την οποία θα πρέπει έντονα να στραφούμε. Και πρέπει να ομολογήσουμε ότι δεν υπάρχει νεύρο στην προώθηση της αίτησής μας για ένταξη στην Ευρώπη, ενώ θα έπρεπε όλοι να αντιλαμβανόμαστε τι θα σήμαινε μια ένταξη της Κύπρου στην Ευρώπη. Ούτε θέματα εγγυήσεων ούτε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων ούτε θέματα πλέον συνόρων θα μπορούσαν να σταθούν. Και αυτή η προοπτική υπάρχει. Και το λέω για εκείνους που βιάζονται. Όλοι μας θέλουμε λύση χθες. Αλλά τι λύση; Όχι μια λύση που να δημιουργεί τέτοια τετελεσμένα, ώστε, κι όταν ακόμα θα βρεθούμε στην Ευρώπη, να βρεθούμε υπό δυσμενείς συνθήκες. Τουλάχιστον, όταν και εφόσον μπορούμε -και κάποτε θα μπορούμε στην Ευρώπη- ως μπορούμε υπό συνθήκες που να μας επιτρέψουν να αλλοιώσουμε και να διαφοροποιήσουμε τις σημερινές απαράδεκτες καταστάσεις. Αλλά και εκεί θα πρέπει να πάμε με συγκεκριμένα μηνύματα. Να μη λέμε στην Ευρώπη απλώς να μη δεχθεί την Τουρκία, γιατί η Ευρώπη δε θα δεχθεί την Τουρκία για τους δικούς της λόγους τους οποίους ανέπτυξα πάρα πολλές φορές στη Βουλή. Το σημερινό μας αίτημα θα πρέπει να είναι η υποβάθμιση των σχέσεων της Ευρώπης με την Τουρκία. Και αυτό δεν μπορεί να γίνει, αν δεν υπάρξει ανάλογη υποβάθμιση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας. Να το καθήκον της Ελλάδας. Δεν μπορούν να αναβαθμίζονται οι σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας και να απαιτούμε από άλλες χώρες να ασκήσουν πιέσεις προς την Τουρκία με υποβάθμιση σχέσεων, για να λυθεί το κυπριακό πρόβλημα. Κι αν ο χώρος είναι ενιαίος, δεν μπορούμε να μιλάμε για απαγκιστρώσεις, εφόσον συνεχίζεται η κατοχή. Πρέπει να τερματιστεί η κατοχή, για να μπορούμε σε μια ειρηνική πορεία.

Θα τελειώσω λέγοντας ότι η ιστορία μας δακτυλοδεικτεί. Και δε θα μας κρίνει από τις φραστικές μας τοποθετήσεις, αλλά από τις πράξεις μας. Οι εξελίξεις δε σημαδεύονται από λόγια, αλλά από έργα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Βάσο Λυσσαρίδη. Τερματίστηκαν οι αγορεύσεις από πλευράς των κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αν κοιτάξει κανείς προς τα πίσω την ιστορία της Κύπρου -και έχουμε πίσω μας μια ιστορία εννέα χιλιάδων χρόνων- θα διαπιστώσει ότι οι τραγικές και αιματοβαμμένες στιγμές αυτής της ιστορίας είναι πολύ περισσότερες από τις στιγμές ευημερίας, τις στιγμές ειρήνης, τις στιγμές ευδαιμονίας του λαού. Το 1974 είναι και αυτό ακόμα ένας κρίκος στη μακρά αλυσίδα των τραγικών στιγμών

της Κύπρου. Και οι Φιλελεύθεροι κλίνουμε ευλαβικά το γόνυ μπροστά στη θυσία εκείνων που θυσιάστηκαν, που μαρτύρησαν τις μέρες εκείνες και που δεν είναι άλλοι από την Κύπρο και το λαό της.

Καταδικάζουμε ανεπιφύλαχτα το πραξικόπημα. Καταδικάζουμε την τουρκική εισβολή και ελπίζουμε πως θα έρθουν μέρες καλύτερες για τον τόπο μας, τον τραγικό μας τόπο. Αυτές τις μέρες, κύριε Πρόεδρε, το Κόμμα των Φιλελευθέρων θα προτιμούσε, αντί να θρηνούμε, να διδασκόμαστε. Να διδασκόμαστε πως τα λάθη του παρελθόντος γίνονται πολλές φορές επιχειρήματα στα χέρια των αντιπάλων μας. Να διδασκόμαστε πως οι δικές μας παραλείψεις και η δική μας εκτροπή από τα συνταγματικά δεδομένα μπορεί να αποτελέσουν όπλα στην πολιτική φαρέτρα των αντιπάλων μας, σ' αυτό τον κόσμο που, όπως γνωρίζουμε, είναι ανάλγητος, είναι δύσκολος, είναι γεμάτος αντιπαραθέσεις από το ένα σημείο του στο άλλο. Σ' αυτό τον κόσμο που ο ένας λαός, το ένα έθνος, το ένα κράτος προσπαθεί να επιβάλει τη θέλησή του στο άλλο. Αυτή τη στιγμή, την τραγική, που μας θυμίζει τι συνέβη πριν από 17 χρόνια, προτιμούμε, αντί να βλέπουμε προς τα πίσω, να βλέπουμε προς τα μπροστά. Τι έχουμε κοντά μας, ενώπιόν μας; Έχουμε μια πατρίδα κατακρεουργημένη και ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα. Έχουμε μια περιοχή κατακτημένη, της οποίας αλλοιώνεται ο δημογραφικός χαρακτήρας. Ακόμα και οι Τουρκοκύπριοι αυτή τη στιγμή σιγά σιγά φεύγουν και αντικαθίστανται από εποίκους σε τέτοιο βαθμό, που μια μέρα το πρόβλημα από δυσεπίλυτο θα γίνει άλυτο.

Θα έχουμε επίσης αυτές τις μέρες, τις 45 μέρες που θα ακολουθήσουν, ορισμένα σημαντικά ίσως γεγονότα, ορισμένες σημαντικές ίσως εξελίξεις. Και λέγω σημαντικές, χωρίς να γνωρίζω ποιο είναι το περιεχόμενό τους, κρίνοντας από τους πρωταγωνιστές τους. Ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές; Είναι ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, είναι ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών, δηλαδή της ισχυρότερης χώρας που υπάρχει σήμερα στον κόσμο. Είναι η Ευρώπη ολόκληρη και είναι και το Συμβούλιο Ασφαλείας. Ουσιαστικά αυτά τα οποία γίνονται σήμερα έχουν απόλυτα την υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας. Δε γνωρίζω ποιο θα είναι το περιεχόμενο των οποιωνδήποτε προτάσεων που ενδεχομένως θα τεθούν ενώπιόν μας. Εκείνο που θέλω να ελπίζω είναι πως, αν προτάσεις ή περιγράμματα ή οτιδήποτε τα ονομάσει κανένας τεθούν ενώπιον της Κύπρου -και όταν λέω της Κύπρου, εννοώ τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους- ο κυπριακός λαός στο σύνολό του θα επιδείξει την αναγκαία πολιτική ωριμότητα, για να προσπαθήσει τουλάχιστο να λύσει αυτό το δύσκολο πρόβλημα το οποίο, αν παραμείνει άλυτο, ίσως δε θα λυθεί πια εύκολα στα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

Όπως είπα και προηγουμένως εμείς των Φιλελευθέρων προτιμούμε, αντί να θρηνούμε, να ελπίζουμε. Ο θρήνος αναφέρεται στην τραγωδία του παρελθόντος. Η ελπίδα αναφέρεται στη νέα ζωή και στο μέλλον. Το μέλλον το δικό μας, το μέλλον των παιδιών μας και το μέλλον της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Ρολάνδη.

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής ειδικής συνεδρίας της Βουλής για τις μαύρες επετείους.

(Ώρα λήξης: 11.00 π.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:-

Αγαπίου Γιαννάκης	Λυσσαρίδης Βάσος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μακρίδης Ισίδωρος
Αντωνίου Αβράμ	Μάτσης Ιωάννης
Γεωργίου Ανδρέας	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Θάσος
Γιάγκου Κίκης	Μιχαηλίδης Ντίνος
Ευθυμίου Ττίμη	Μούσκος Ανδρέας
Ευσταθίου Ευστάθιος	Ομήρου Γιαννάκης
Ηλιάδης Δημήτρης	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Κώστας	Παπαγεωργίου Παύλος
Θεοδώρου Δώρος	Παπαδόπουλος Τάσος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαρές Αυγερινός
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Συλλούρης Δημήτρης
Κατσουρίδης Νίκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδης Γλαύκος	Χάσικος Σωκράτης
Κληρίδου Καίτη	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μάρκος	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρυσοστόμου 'Αριστος
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Διόφαντος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων:

Πογιατζής Ιωάννης
Καλαϊτζιάν Αράμ
Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αγορεύσεις Βουλευτών (Πρόεδρος, Ι. Μάτσης, Α. Χρίστου, Τ. Παπαδόπουλος, Β. Λυσσαρίδης, Ν. Ρολάνδης) πάνω στο θέμα «Οι μαύρες επέτειοι του πραξικοπήματος και της τούρκικης εισβολής» και τήρηση μονόλεπτης σιγής στη μνήμη των θυμάτων.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Έκτακτη Συνεδρίαση 19ης Αυγούστου 1991

(Ώρα έναρξης: 10.20 π.μ.)

(Αρ. 11)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Α. ΓΑΛΑΝΟΣ)

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής έκτακτης συνόδου της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ύστερα από αίτηση 13 Βουλευτών από το Δημοκρατικό Κόμμα και την ΕΔΕΚ και σύμφωνα με το άρθρο 74(3) του Συντάγματος και τον Κανονισμό 7Α της Βουλής, συνεκάλεσα έκτακτη σύνοδο της Βουλής. Το θέμα της έκτακτης συνόδου της Βουλής είναι «Οι τελευταίες εξελίξεις του Κυπριακού». Σήμερα θα αποφασίσουμε και πάλι σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής κατά πόσο εγγράφεται το θέμα και κατά πόσο συζητείται ως επείγον, δηλαδή κατά πόσο συζητείται αμέσως ή κατά πόσο αναβάλλεται για μια άλλη ημερομηνία, εντός της έκτακτης συνόδου, η συζήτηση του θέματος.

Θα δώσω το λόγο στα κόμματα με βάση τη δύναμή τους, για να τοποθετηθούν πάνω σ' αυτά τα ερωτήματα και αν είναι ομόφωνα προχωρούμε στη συζήτηση. Αν υπάρχουν διαφωνίες, τότε θα προχωρήσουμε σε ψηφοφορία.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Παραλείψατε να πείτε ότι το θέμα εγγράφεται κατόπιν γενικής αποφάσεως και ομόφωνα. Άρα δεν υπάρχει θέμα αν θα εγγραφεί το θέμα ή όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, είναι γνωστό ότι ήταν ομόφωνο αυτό το πράγμα. Η τοποθέτηση η οποία γίνεται σήμερα είναι κατά πόσο το θέμα θα συζητηθεί ως επείγον ή όχι.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν είχε αποφασίσει η ολομέλεια. Μπορεί εμείς ως αρχηγοί κομμάτων να είχαμε ομόφωνα αποφασίσει ότι θα εγγραφεί, αλλά χρειάζεται απόφαση της Βουλής και επομένως, για να περάσει και στα πρακτικά, εισηγούμαι ως πρώτο

θέμα να ερωτήσετε αν υπάρχει αντίρρηση στην εγγραφή του θέματος. Θα δηλώσουμε ότι δεν υπάρχει αντίρρηση και το θέμα θα περάσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, έχω θέσει δύο ερωτήματα και πιστεύω έπρεπε να το είχατε παρακολουθήσει το θέμα: Κατά πόσο το θέμα εγγράφεται, με άλλα λόγια αν είναι ομόφωνο ή όχι, και κατά πόσο συζητείται σήμερα. Επομένως η ερώτηση έγινε.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν απαντήθηκε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τι είναι;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εισηγούμαι να απαντηθεί πρώτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Ακριβώς, αντί να μου πείτε, «έπρεπε να ερωτηθεί το Σώμα», θα έπρεπε να απαντήσετε στην ερώτηση. Και αντιλαμβάνομαι ότι, αφού προφορικά μου είπατε ότι είναι ομόφωνο, τότε θα πρέπει και στη Βουλή να είναι ομόφωνο. Αλλά ας θέσουμε το ερώτημα αν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση. Μη υπάρχουσας ενστάσεως αντιλαμβάνομαι ότι ομόφωνα εγγράφεται το θέμα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ποιο θέμα, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Οι εξελίξεις του Κυπριακού, κύριε Αναστασιάδη. Το ανέφερα όταν διάβαζα τους λόγους για τη σύγκληση έκτακτης συνόδου της Βουλής.

Το επόμενο θέμα επομένως, εφόσον στο πρώτο συμφωνούμε και είναι ομόφωνη η απόφαση, είναι κατά πόσο συζητείται ως επείγον σήμερα ή κατά πόσο αποφασίζουμε για μια άλλη ημερομηνία.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε. Έπρεπε οι εισηγητές του θέματος, οι οποίοι ζήτησαν και τη σύγκληση έκτακτης συνόδου, να πουν τους λόγους για τους οποίους θέλουν να συζητηθεί εκτάκτως αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το λόγο επομένως έχουν οι εισηγητές, ο κ. Λυσσαρίδης και ο κ. Παπαδόπουλος.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Εφόσον πρόκειται περί αιτιολόγησης της αίτησης για εγγραφή του θέματος, είναι φυσιολογικό να είμαι υποχρεωμένος να μπω κάπως όχι στην ουσία του θέματος από πλευράς εξελίξεων, αλλά στους λόγους οι οποίοι οδηγούν αυτούς που συνυπέγραψαν την αίτηση για έκτακτη σύνοδο της Βουλής στο να επιμένουν ότι η συζήτηση θα πρέπει να γίνει άμεσα. Άλλωστε θα πρέπει να πω ότι θα ήταν οξύμωρο η Βουλή να κληθεί σε έκτακτη σύνοδο, ομόφωνα να υιοθετήσει την εγγραφή ενός θέματος και να μην προχωρήσει στη συζήτηση αυτού του θέματος.

Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι είναι κοινή διαπίστωση όλων, ηγεσίας, Βουλής, λαού, ότι υπάρχει μια δραματική κινητικότητα αναφορικά με το Κυπριακό. Ο Πρόεδρος της κατ' εξοχήν πολιτικής υπερδύναμης σήμερα, ο κ. Bush επισκέπτεται την Αθήνα και την Άγκυρα. Και ασφαλώς και η Αθήνα και η Άγκυρα και η Κύπρος γνώριζαν προ μακρού την αναμενόμενη επίσκεψη του

Προέδρου Bush και μάλιστα μετά τις εξαγγελίες ότι τα περιφερειακά προβλήματα θα λυθούν μετά την κρίση στον Αραβικό Κόλπο. Τι πρότειναν; Ποιο ήταν το περιεχόμενο των συνομιλιών; Αν κρίνει κανείς από τις δημόσιες δηλώσεις ότι αυτό που αναμενόταν ήταν να απαντήσει η Τουρκία για εδαφικές αναπροσαρμογές και για τον αριθμό των προσφύγων που είναι δυνατόν να επανέλθουν υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση κατόπιν άδειας της Τουρκίας, δεν είναι δύσκολο να συμπεράνει κανείς ότι η ουσία του κυπριακού προβλήματος δε συζητήθηκε και ότι υπήρξε ήδη μια εκτροπή η οποία παρουσίαζε το Κυπριακό σαν θέμα διακοινοτικής διαφοράς και μάλιστα περιορισμένο σ' αυτές και μόνο τις δύο όψεις του νομίσματος και πως τίποτε δεν έχει λεχθεί για στρατεύματα, για εποίκους, για εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, για λύση με βάση τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Είναι φυσικό λοιπόν να ανησυχεί ο λαός. Και ανησυχεί. Θα λεχθεί, «Μα, ίσως μια μικρή αναβολή να είναι χρήσιμη, γιατί θα τελειώσει και ο δεύτερος γύρος των διαπραγματεύσεων και θα ενημερωθεί ο λαός, η ηγεσία και το Σώμα». Να μου επιτρέψετε να διαφωνήσω ριζικά εκ των προτέρων, για να μη χρειαστεί να επανέλθω στο βήμα. Η εκ των υστέρων τοποθέτηση είναι άχρηστη. Αν πρόκειται αυτός ο λαός να βρεθεί μπροστά σε μια λύση την οποία θα έχουν προσυπογράψει Σοβιετική Ένωση, Αμερική, Συμβούλιο Ασφαλείας, ελληνική κυβέρνηση, τουρκική κυβέρνηση, κυπριακή κυβέρνηση, θα βρεθεί μπροστά στο εκβιαστικό δίλημμα ή να απορρίψει έστω μια κακή λύση -αν αντιλαμβάνεται ότι αυτή θα είναι μια λύση αυτοκτονίας- και να βρεθεί απομονωμένος από όλες τις δυνάμεις, συμπεριλαμβανομένης και της μητρικής κυβέρνησης, της ελληνικής κυβέρνησης, ή να προσυπογράψει εκβιαστικά μια λύση.

Τώρα είναι η ώρα της τοποθέτησης. Τώρα είναι η ώρα και για την κυβέρνηση και για τις πολιτικές ηγεσίες να τοποθετηθούν ενώπιον του λαού. Και πιστεύω ότι είναι αδιανόητο να κρίνεται η τύχη ενός λαού ερήμην του λαού. Τι είδους διαφώτιση αναμένουμε; Δε γνωρίζουμε τις τουρκικές απόψεις; Τις γνωρίζουμε. Θα λεχθεί ότι είναι δυνατόν από τη συζήτηση να προκύψουν ορισμένα θέματα τα οποία θα διευκολύνουν την τουρκική πλευρά. Ειλικρινά πιστεύω ότι αυτό το επιχείρημα δεν ευσταθεί. Ο μόνος ο οποίος δεν είναι πληροφορημένος είναι ο αρμόδιος λαός. Και η Αμερική, η οποία κατ' εξοχήν χειρίζεται τα θέματα, και η τουρκική κυβέρνηση και ο Ντενκτάς γνωρίζουν τα πάντα. Ο μόνος μη ενήμερος είναι ο κυπριακός λαός.

Και υπάρχει και μια άλλη εκτροπή. Ο κ. Bush στην Αθήνα επαίνεσε τους αρχαίους Έλληνες, περιφρόνησε τους σημερινούς Έλληνες και στην Τουρκία υιοθέτησε τις τουρκικές απόψεις ανοικτά, ιδιαίτερα όσον αφορά το διαδικαστικό. Μήπως ο κ. Bush είναι τόσο αφελής, ώστε να μη γνωρίζει ότι μια τετραμερής υποβιβάζει την κυπριακή κυβέρνηση ουσιαστικά σε κοινοτική διοίκηση και ότι σε περίπτωση αποτυχίας -που είναι πιθανή η αποτυχία μιας τετραμερούς- και αν ακόμα μπου, όπως θα γίνει τελικά, ο μεν ένας ως Πρόεδρος Βασιλείου, ο δε άλλος ως ηγέτης Ντενκτάς, θα φύγουν και οι δύο ως ηγέτες των δύο κοινοτήτων; Άλλωστε μας διαφεύγει ότι ο Πρόεδρος της κυπριακής κυβέρνησης υποτίθεται ότι εκπροσωπεί -όχι υποτίθεται, εκπροσωπεί- και τους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους; Γιατί λοιπόν;

Περαιτέρω, ο κ. Bush καλεί μια ελλαδοτουρκική συνάντηση και έχει την έγκριση Ελλάδας, Τουρκίας και πιθανότατα Κύπρου. Δηλαδή μετατρέπεται το Κυπριακό σε μια ελλαδοτουρκική διαφορά με την υπερκηδεμονία των ΗΠΑ,

εγκαταλείπεται ο διεθνής χαρακτήρας του προβλήματος, παραμερίζεται η ΕΟΚ, η οποία θα μπορούσε να διαδραματίσει ένα σημαντικότατο ρόλο σ' αυτές τις εξελίξεις, αλλά μας λείπει η κυβέρνηση, «Ξέρετε, με δική μου πρόταση και με δική μου επέμβαση, ο κ. Bush διαφοροποίησε τις απόψεις του και είπε ότι όσον αφορά τη σύνθεση της διάσκεψης θα έρθει σε επαφή ο Γενικός Γραμματέας με τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας». Κύριοι συνάδελφοι, έχετε αυταπάτες; Μέσα στις σημερινές συνθήκες ο Γενικός Γραμματέας θα υιοθετήσει την άποψη των Ηνωμένων Πολιτειών και το αποτέλεσμα θα είναι ότι θα έχουμε μια πρόταση από το Γενικό Γραμματέα για τετραμερή και θα είναι ακόμα πιο δύσκολη υπόθεση για μας να την ανατρέψουμε. Η πρόληψη είναι πάντα καλύτερη από τη θεραπεία.

Είναι τώρα η ώρα κατά την οποία αυτός ο λαός πρέπει να τοποθετηθεί και οι ηγεσίες να απαντήσουν ποια είναι τα όρια. Και δε μιλάω για τα διαπραγματευτικά όρια, γιατί λέχθηκε ότι, «Μα, οι προτάσεις δεν μπορούν να είναι τελεσίγραφα». Και δεν είναι. Μιλάω για τα όρια αρχών, μέσα στα οποία θα πρέπει να λυθεί το κυπριακό πρόβλημα. Τα καθορίσαμε στο Εθνικό Συμβούλιο. Θα τα τηρήσουμε; Θα δεχθούμε στρατεύματα και εποίκους; Θα δεχθούμε καταστρατήγηση των τριών βασικών ελευθεριών; Θα δεχθούμε περιορισμούς στο δικαίωμα της επιστροφής των προσφύγων; Να η ώρα να τοποθετηθούμε. Εκ των προτέρων. Εκ των υστέρων ένα δημοψήφισμα θα είναι και πάλι εκβιασμός, όπως είπα πριν. Γι' αυτό τώρα είναι η ώρα η κάθε ηγεσία ενώπιον του λαού να πάρει τις θέσεις της. Και αν υπάρχουν αμφιβολίες για το τι θέλει ο λαός, τώρα είναι η ώρα του δημοψηφίσματος. Να ρωτήσουμε πάνω σ' αυτές τις αρχές αν ο λαός δέχεται να γίνει οποιαδήποτε παρέκκλιση. Και ας μη μου πουν ότι με αυτό τον τρόπο δε θα υπάρχουν διαπραγματευτικά περιθώρια. Γιατί τα διαπραγματευτικά περιθώρια δεν είναι για να υποκαταστήσουν τις αρχές, αλλά απλώς μέσα στις αρχές αυτές ποια θα είναι τα όρια μέσα στα οποία θα κινηθεί το κυπριακό πρόβλημα.

Θα πρέπει να τελειώσω λέγοντας ότι αυτός ο λαός σε κανένα, σε κανένα δεν έχει δώσει το δικαίωμα να υπογράψει λύση εν λευκώ και μάλιστα λύση η οποία να προδικάζει την επιβίωσή του ή όχι σ' αυτά τα εδάφη. Κανένας δεν έχει αυτό το δικαίωμα και εμείς το δηλώνουμε επίσημα ότι αποτελεί καταστρατήγηση των δημοκρατικών διαδικασιών αν οποιοσδήποτε νομίζει ότι έχει δικαίωμα να υπογράψει λύση -ακόμα και ο Πρόεδρος- επί τη βάσει αρχών οι οποίες δεν έχουν εγκριθεί από αυτόν το λαό. Θα είναι εκτροπή και ανωμαλία και θα είναι και έλλειψη δημοκρατίας. Και ο λαός πρέπει να προειδοποιηθεί. Και εμείς προειδοποιούμε. Οδηγούμαστε προς όλεθρο. Δεν έχουμε δικαίωμα να είμαστε παθητικοί θεατές αυτής της εξέλιξης. Τώρα είναι η ώρα ο καθένας μας να αναλάβει τις ευθύνες του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο άλλος εισηγητής είναι το Δημοκρατικό Κόμμα και το λόγο έχει ο κ. Παπαδόπουλος, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του κόμματος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Τώρα μιλούμε καθαρά πάνω στη διαδικαστική πτυχή. Είναι ομόφωνη η απόφαση της Βουλής για την εγγραφή του θέματος. Είναι η δική μας εισήγηση η Βουλή να συνεχίσει αυτή τη συνεδρία και να συζητήσει την ουσία του θέματος. Εν πάση περιπτώσει η δική μας θέση είναι ότι η Βουλή πρέπει να συζητήσει τις εξελίξεις του Κυπριακού, πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος των διαβουλεύσεων και

όχι μετά. Δηλαδή εν πάση περιπτώσει το αργότερο μέχρι τη μεθαυριανή Τετάρτη που αρχίζει ο δεύτερος γύρος. Είναι η θέση μας ότι πρέπει να αρχίσει η συζήτηση από τη Βουλή, για να ξέρει και ο λαός και η ηγεσία και για να καθοριστούν τα ανυποχώρητα όρια πέραν των οποίων δε θέλουμε και δε δεχόμαστε να τροχοδρομηθούν διαβουλευσεις που τώρα γίνονται τόσο για τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης όσο και για τη σύνθεση της διεθνούς διάσκεψης που έχει ήδη ανακοινωθεί.

Λέγεται από μερικούς ότι ίσως πρέπει να περιμένουμε να συμπληρωθεί ο δεύτερος γύρος. Να περιμένουμε για να πούμε τι τότε; Μετά τη συμπλήρωση του δεύτερου γύρου θα έχουν πια τροχοδρομηθεί τόσο η σύνθεση όσο και η ημερήσια διάταξη, αλλά και το περίβλημα λύσης. Τότε ακριβώς θα αυτοεγκλωβιστούμε στο φοβερό δίλημμα είτε να απορρίψουμε τη σύγκληση διεθνούς διάσκεψης, που θα είναι ήδη συμφωνημένη, με προκαθορισμένη ημερήσια διάταξη και με προκαθορισμένη σύνθεση είτε να δεχτούμε τόσο τη σύνθεση της διάσκεψης όσο και τα πλαίσια του διαγράμματος, που είναι καταστροφικά για την Κύπρο. Αν απορρίψουμε τη διάσκεψη με τη συμφωνημένη σύνθεση και ημερήσια διάταξη, τότε θα μείνουμε εκτεθειμένοι και καταδικασμένοι από όλο τον κόσμο ότι εμείς είμαστε τουλάχιστο συνυπεύθυνοι μαζί με την τουρκική πλευρά, γιατί εμποδίζουμε τη σύγκληση της διάσκεψης πάνω στην οποία τόσες ελπίδες εναποτίθενται από μερικούς για τη δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Αν δεχτούμε τη συμμετοχή, να ξέρουμε ότι μέχρι τότε τα πλαίσια λύσης θα είναι ήδη προκαθορισμένα από αυτόν ακριβώς το δεύτερο γύρο διαβουλεύσεων. Μα ήδη ξέρουμε ποια είναι τα πιθανά πλαίσια που θα προκύψουν, διότι ήδη ξέρουμε και τα πλαίσια των συζητήσεων, ξέρουμε και τα όρια μέσα στα οποία μας ζητείται να δεχτούμε την εκτίμηση των ξένων πως τάχατες έχει γίνει πρόοδος. Και για μας αυτά τα όρια δεν είναι αποδεκτά.

Δεν πρόκειται να μπω στην ουσία του θέματος, κύριε Πρόεδρε, και αν άλλοι ομιλητές μπου, ελπίζω ότι θα μας δοθεί η ευκαιρία να πούμε και εμείς την άποψή μας. Λέγω όμως το εξής: Τώρα είναι η ώρα να γίνει η συζήτηση. Τώρα είναι η ώρα να ξέρουν και εχθροί και φίλοι και εντός της Κύπρου και εκτός της Κύπρου ότι μερικές δυνάμεις αυτού του τόπου δεν είναι διατεθειμένες να δεχτούν εκτροπή είτε στο διαδικαστικό θέμα της τετραμερούς διάσκεψης είτε πάνω σ' αυτά που θεωρούμε απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίλυση του Κυπριακού.

Γιατί λέγω ότι τώρα είναι η ώρα; Είναι ομόφωνη απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου, μάλιστα στην παρουσία του Πρωθυπουργού της Ελλάδας, ότι εμείς ζητούμε πολυμερή διάσκεψη -για να μην εμπλακώ σε αριθμούς- και η άλλη πλευρά ζητά τετραμερή διάσκεψη. Όταν όμως εμείς οι ίδιοι λέμε και επαναλαμβάνουμε, και στην Κύπρο και στην Ελλάδα, ότι σημασία δεν έχει η σύνθεση της διάσκεψης, αλλά η ουσία και το περιεχόμενό της, εμείς οι ίδιοι έχουμε υποσκάψει, πολύ φοβούμαι ανεπανόρθωτα, το ενδεχόμενο να συγκληθεί πολυμερής διάσκεψη. Αν η τετραμερής διάσκεψη ήταν απλώς τελετουργική για να υπογραφεί η συμφωνία, τότε δε θα είχε σημασία. Αν όμως πάμε σε τετραμερή διάσκεψη και αποτύχει αυτή η διάσκεψη ή αναβληθεί η υλοποίηση των αποφάσεων που θα ληφθούν, τότε θα μπορούμε ως κυβέρνηση και θα βγούμε σαν κοινότητα. Η τουρκική πλευρά θα μπει ως κοινότητα και θα βγει σαν κυβέρνηση.

Λέμε ότι πρέπει να συζητηθεί στη Βουλή, για να ακούσει ο λαός τις απόψεις πάνω στο Κυπριακό πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος. Γιατί έχω την άποψη ότι οι πιο καθοριστικές και οι πιο φοβερές υποχωρήσεις δε γίνονται πάντοτε με το ναι,

δέχομαι ή απορρίπτω. Γίνονται με την αποδοχή συζήτησης έστω θεμάτων που δεν είναι καν διαπραγματεύσιμα. Γίνονται με την αποδοχή πλαισίων συζήτησης, όπως είναι οι οροφές, όπως είναι η καθαρή πλειοψηφία γης. Ήδη γίνονται αυτές οι υποχωρήσεις. Δε θέλω να πω ότι έγιναν, δε θέλω, δεν τολμώ να σκεφτώ ότι έγιναν τέτοιες υποχωρήσεις ήδη, κατά παράβαση των όσων έχει αποφασίσει το Εθνικό Συμβούλιο. Θέλω όμως από αυτό το βήμα της Βουλής να υπάρξει τοποθέτηση πάνω στα έσχατα όρια υποχώρησης. Εμείς δε βλέπουμε ότι μπορεί να προκύψει καμιά ζημιά από την έγκαιρη συζήτηση του Κυπριακού. Γιατί να προκύψει ζημιά; Δεν έχουμε εμπιστοσύνη στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους μας ότι μπορούν να διαχωρίσουν τι είναι δυνατόν να λεχθεί από το βήμα της Βουλής και τι θα είναι ζημιογόνο στις θέσεις μας όσον αφορά την προθυμία μας για λύση του Κυπριακού μέσω αυτών των διεθνών πρωτοβουλιών του Γενικού Γραμματέα; Εγώ δε θέλω να αποδώσω προς τους Βουλευτές αυτού του Σώματος έστω και ίχνος, έστω και αιχμή ότι είναι δυνατόν να ξεφύγουν από τα καθορισμένα πλαίσια.

Στο κάτω κάτω τι είναι που δεν ξέρουμε; Ξέρουμε ποια είναι τα ανώτατα όρια παρ' ελπίδα που μπορούν να προέλθουν από την Τουρκία. Και αυτά τα όρια είναι απαράδεκτα. Και ξέρουμε, πρέπει να ξέρουμε, ποια είναι τα κατώτατα όρια πέρα από τα οποία δεν μπορούμε εμείς οι Ελληνοκύπριοι να ξεφύγουμε, χωρίς να υπερβούμε τα όρια ασφάλειας. Όλοι ξέρουν τι γίνεται. Και ο Γενικός Γραμματέας και οι Τουρκοκύπριοι και η τουρκική πλευρά. Μόνο ο κυπριακός λαός δεν ξέρει.

Γι' αυτό εμείς λέμε ότι τώρα πρέπει να γίνει η συζήτηση, πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος που -έτσι μας λένε οι ηγέτες μας- θα είναι καθοριστικός των πλαισίων μέσα στα οποία θα διεξαχθεί η διεθνής διάσκεψη, αν διεξαχθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιος θέλει να μιλήσει;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Έχει εγγραφεί ως θέμα προς συζήτηση ομόφωνα «Η σημερινή θέση του κυπριακού προβλήματος». Πιστεύω πως το θέμα έπρεπε να εγγραφεί και πιστεύω πως το θέμα πρέπει να συζητηθεί. Αλλά το θέμα που μας απασχολεί είναι καθαρά θέμα διαδικασίας, γι' αυτό δε θα μπω στην ουσία της σημερινής θέσης του Κυπριακού, γιατί θα χρησιμοποιούσα το διαδικαστικό θέμα για να εκφράσω απόψεις επί της ουσίας, προτού καθοριστεί ο χρόνος συζήτησης. Θα περιοριστώ λοιπόν στο πότε θα πρέπει να συζητηθεί αυτό το θέμα.

Η υποστήριξη της αμέσου συζητήσεως του θέματος φαίνεται να βασίζεται πάνω σε ορισμένα γεγονότα ή σε ορισμένες εκτιμήσεις, αν όχι γεγονότα. Ποιες είναι αυτές οι εκτιμήσεις; Ότι ήδη πήραμε ένα δρόμο προς κάποια λύση του κυπριακού προβλήματος, η οποία λύση δεν είναι μέσα στα πλαίσια που είχε καθορίσει σε ομόφωνες αποφάσεις του το Εθνικό Συμβούλιο. Αν αυτή είναι η θέση, τότε γεννάται θέμα τεραστίων διαστάσεων, γιατί σημαίνει ότι ο Πρόεδρος παρέβη τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου οι οποίες τον δεσμεύουν.

Αλλά πιστεύω πως θα ήταν άτοπο γι' αυτή τη Βουλή να αρχίσει μια συζήτηση με αυτή τη βάση, ότι έγινε εκτροπή, προτού δοθεί η ευκαιρία, που είναι δημοκρατικό τους δικαίωμα, και στην κυβέρνηση και στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να εξηγήσουν αν πράγματι υπάρχει οποιαδήποτε υπαναχώρηση ή εκτροπή

από τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου. Γίνεται λόγος και έχει αναφερθεί ότι ήδη εγκαταλείψαμε τη θέση περί πολυμερούς διάσκεψης και ότι, εξηγώντας τη θέση ότι η ουσία του θέματος έγκειται αλλού και όχι στη σύνθεση, έχουμε εγκαταλείψει τη θέση. Αυτό είναι ένα συμπέρασμα το οποίο όμως δεν είναι απαραίτητα ορθό συμπέρασμα, γιατί μπορεί να υπερτονίζει κανείς ότι σημασία έχει η θέση και ότι οι υποχωρήσεις που θα κάνει η Τουρκία έχουν μεγαλύτερη σημασία απ' ό,τι ίσως η σύνθεση. Επομένως είναι ένα συμπέρασμα το οποίο τυγχάνει δύο ερμηνειών.

Γι' αυτό το λόγο θα εισηγούμουν, ως ορθό βήμα διαδικασίας, πρώτο, να παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή Εξωτερικών και να κληθεί ο Υπουργός Εξωτερικών στην Επιτροπή, για να μας πει ξεκάθαρα αν υπάρχει παρέκκλιση από αυτές τις θέσεις ή από τις βασικές ελευθερίες, προτού προχωρήσουμε στη συζήτηση του θέματος. Δεύτερο, τίθεται το επιχείρημα ότι καλούμαστε εδώ, έχοντας την υποψία ότι υπαναχωρήσαμε, να επαναβεβαιώσουμε τις θέσεις μας και να τονίσουμε ποια είναι τα θέματα τα οποία δεν είναι διαπραγματεύσιμα. Και λέγεται ότι αυτό το πράγμα δε θα προκαλέσει ζημιά στο κυπριακό πρόβλημα. Τι θα συμβεί όμως, αν το δικό μας παράδειγμα ακολουθήσει και η άλλη πλευρά, η ούτω καλούμενη τουρκοκυπριακή Βουλή, και πάρει αποφάσεις για το ποια είναι τα ανυποχώρητα θέματα και αν τοποθετηθούν επίσης και η Βουλή της Τουρκίας και η Βουλή της Ελλάδας; Τότε δε θα μας πουν οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο κ. Bush: «Τι ζητάτε από μένα; Ήδη αποφασίσατε ότι δε θέλετε καμιά διαπραγματεύση». Και επομένως, ενώ ξέρουμε και ενώ πρέπει να ξέρουμε και ενώ πρέπει να επιμένουμε στις θέσεις που έχουμε πει και στις οποίες έχουμε ομόφωνα καταλήξει, με μια συζήτηση σ' αυτή τη Βουλή, θέτοντας πλαίσια στον Πρόεδρο ότι «δεν μπορείς να διαπραγματευτείς επί αυτών των θεμάτων, διότι η Βουλή σου είπε ότι δεν είναι διαπραγματεύσιμα», προκαλούμε τεράστια ζημιά στην εξέλιξη της προσπάθειας που γίνεται και θέτουμε σε ακινησία το διεθνές ενδιαφέρον το οποίο υπάρχει αυτή τη στιγμή.

Θα ήθελα ακόμα, προτού κατέλθω από το βήμα να τονίσω ότι σήμερα γινόμαστε μάρτυρες μιας νέας, αντίστροφης κοσμογονικής εξέλιξης. Ο Γκορμπατσόφ έπεσε. Φαίνεται ότι στη Σοβιετική Ένωση έγινε στρατιωτικό πραξικόπημα, διότι τα τελευταία νέα λένε ότι τα άρματα μάχης είναι στην Ερυθρά Πλατεία. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις αυτής της εξέλιξης; Μήπως θα αναβαθμιστεί και πάλι ο ρόλος της Τουρκίας λόγω ψυχρότητας μεταξύ Ανατολής και Δύσης; Δε θα ήταν σοφότερο να καθυστερήσουμε λίγο, να δούμε και αυτές τις εξελίξεις, προτού προχωρήσουμε να συζητήσουμε σ' αυτή τη Βουλή; Μας λέχθηκε, «μα, αν δεν το συζητήσουμε και οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση και η Ευρώπη προχωρήσουν σε μια λύση, τότε πώς θα την ανατρέψουμε;». Μα, αν είναι αποφασισμένοι οι κύριοι να προχωρήσουν προς αυτή τη λύση, τότε θα είναι αστείο να πιστεύουμε πως μια συζήτηση σ' αυτή τη Βουλή θα ανατρέψει μια πορεία πάνω στην οποία έχει διεθνώς γίνει κάποια συμφωνία, ότι δηλαδή αυτή είναι η λύση του κυπριακού προβλήματος. Δε βρισκόμαστε όμως -και μιλώ μετά βεβαιότητας- ενώπιον μιας τέτοιας εξέλιξης.

Εισηγούμαι λοιπόν να συζητηθεί το θέμα και μάλιστα σε πλάτος, σε βάθος και σε ύψος. Αλλά να συζητηθεί μετά που θα έχουμε και την ευκαιρία, αφού θα έλθουν εδώ οι εκπρόσωποι των Ηνωμένων Εθνών, να ζητήσουμε πρώτα ως αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων -και δικαιούμαστε να το ζητήσουμε και δικαιούμαστε να επιμένουμε- να ενημερωθούμε κατευθείαν από τα Ηνωμένα Έθνη, αν αμφιβάλλουμε και διαμφισβητούμε την ενημέρωση από τον Πρόεδρο.

Πιστεύω λοιπόν ότι θα ήταν πιο σωστό να γίνει ο δεύτερος γύρος, να ζητήσουμε ενημέρωση και από τον Πρόεδρο και από τους εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών και τότε αυτή η Βουλή να συζητήσει το θέμα σε πλάτος, σε βάθος και σε ύψος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χριστόφιας, Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συζητώντας προ ολίγου είχα διατυπώσει την άποψη ότι μοιραία, ενώ θα συζητούμε για τη διαδικασία, θα μπούμε και στην ουσία. Και ούτω και έγινε. Μπήκαμε στην ουσία. Θα προσπαθήσω, χωρίς να μακρηγορήσω, να πω και εγώ τις απόψεις του ΑΚΕΛ σε σχέση με το πότε συμφέρει στην Κύπρο και το λαό της να συζητηθεί το θέμα στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Γιατί κανένας σίγουρα δεν αμφισβητεί το δικαίωμα -ακόμα και την υποχρέωση- της Βουλής των Αντιπροσώπων να τοποθετείται κατά καιρούς επί των εξελίξεων πάνω στο εθνικό μας πρόβλημα.

Θα ξεκινήσω όμως, αγαπητοί φίλοι, από ένα θέμα εμπιστοσύνης, ξεκινώντας βέβαια και εγώ από την αφετηρία ότι όλοι όσοι μίλησαν και όλα τα κόμματα που συμμετέχουν στη Βουλή ανησυχούν για την πορεία του κυπριακού προβλήματος και ότι αυτή η ανησυχία βέβαια είναι υγιής και καλοπροαίρετη. Καμιά αμφιβολία επί τούτου. Αλλά διερωτώμαι: Αν έχουμε εμπιστοσύνη στους Βουλευτές, και στον τελευταίο Βουλευτή, δε νομίζετε ότι είναι λίγο παράδοξο με τις τοποθετήσεις μας, έστω και άθελά μας, να μας διακρίνει πλήρης έλλειψη εμπιστοσύνης στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Γιατί, αν λέμε ότι υπάρχει εκτροπή, ότι υπάρχει έτοιμη λύση και την ίδια στιγμή ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαβεβαιώνει το Εθνικό Συμβούλιο, με τον πιο επίσημο τρόπο, ότι ακόμα δεν έχουμε εξελίξεις οι οποίες να τροχοδρομούν πραγματική λύση στο κυπριακό πρόβλημα και όταν διαβεβαιώνει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ότι μετά το δεύτερο γύρο των διαβουλεύσεων των εκπροσώπων του Γενικού Γραμματέα θα συνέλθει το Εθνικό Συμβούλιο, ακριβώς για να ενημερωθεί και σε βάθος και σε ύψος και σε πλάτος και να τοποθετηθεί συλλογικά το Εθνικό Συμβούλιο για το κατά πόσο υπάρχει ή όχι πρόοδος στο κυπριακό πρόβλημα, για το κατά πόσο εμείς θεωρούμε ότι μπορεί να συνεχιστούν οι διεργασίες για να συγκληθεί διεθνής διάσκεψη και όχι τετραμερής διάσκεψη για το Κυπριακό, δεν τίθεται θέμα έλλειψης εμπιστοσύνης προς τον Πρόεδρο; Η δική μου άποψη είναι ότι άθελά μας θέτουμε θέμα εμπιστοσύνης προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Προσωπικά, έχοντας υπόψη την ενημέρωση στο Εθνικό Συμβούλιο και το τι έχει διαμειφθεί δημόσια, θέλω να δηλώσω με έμφαση ότι δε γνωρίζω τίποτε περισσότερο από όσα γνωρίζει ο κυρίαρχος κυπριακός λαός αυτή τη στιγμή τουλάχιστον. Και για τις διεργασίες και για το τι έγινε και για το τι δεν έγινε. Εκτός και αν υπάρχει ελλιπής ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δε θα ήθελα ποτέ να πιστέψω τέτοιο πράγμα. Δε νομίζω ούτε αυτός ο Πρόεδρος ούτε κανένας άλλος Πρόεδρος να έχει τέτοιες πλάτες που να μαγειρεύει πίσω από το λαό λύση στο κυπριακό πρόβλημα.

Θα έχουμε εκ των υστέρων τοποθέτηση; Η δική μου η γνώμη είναι ότι δεν μπορεί να έχουμε εκ των υστέρων τοποθέτηση. Ούτε και συμερίζομαι την άποψη

που λέγεται ότι θα ετοιμαστεί κάτι και, αν έχουν αποφασίσει να μας το επιβάλουν, θα μας το επιβάλουν. Και για το κόμμα μου, αλλά και για τα άλλα κόμματα πιστεύω και για τον κυπριακό λαό είναι θέμα κατά τη γνώμη μου αυτοσεβασμού. Δεν μπορεί κανείς να μας επιβάλει λύση έξω από τη θέλησή μας. Σήμερα δεν είναι το 1959. Σήμερα είναι το 1991. Υπάρχει η Κυπριακή Δημοκρατία, υπάρχουν τα πολιτικά κόμματα, υπάρχουν οι θεσμοί οι κρατικοί που λειτουργούν και δε νομίζω ότι μπορεί κανείς να μας επιβάλει λύση με το έτσι θέλω, γιατί την ετοίμασε.

Θέλω να υπογραμμίσω με έμφαση, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι το ΑΚΕΛ τάσσεται υπέρ της συζήτησης. Αλλά διερωτώμαι αν συνεχίσουμε σήμερα τη συζήτηση πέρα από το διαδικαστικό θέμα, τι θα πούμε στον κόσμο. Θα επαναβεβαιώσουμε τις αρχές για τη λύση στο κυπριακό πρόβλημα, όπως το κάνουμε καθημερινά και μέσα από το Εθνικό Συμβούλιο και δημόσια με διάφορες ανακοινώσεις και τοποθετήσεις των κομμάτων μας. Τίποτε περισσότερο, κατά τη γνώμη μου, δε θα κάνουμε. Και θα προβούμε σε εικασίες για πιθανολογούμενες εξελίξεις. Αλλά θα είναι εικασίες κατά την άποψή μου. Και δε νομίζω ότι αυτό συμφέρει στην ίδια την υπόθεσή μας αυτή την κρίσιμη στιγμή που φαίνεται ότι υπάρχει πιθανότητα να γίνουν σοβαρές συζητήσεις -γιατί ακόμα εγώ δεν έχω πειστεί ότι η Τουρκία, μετά τις τελευταίες τοποθετήσεις των αρμόδιων επισήμων της Τουρκίας, είναι έτοιμη να συζητήσει τόσο σοβαρά, ώστε να απολήξουμε και σε λύση του κυπριακού προβλήματος. Δε φαίνεται τέτοιο πράγμα. Η γνώμη μου είναι ότι θα διαφανεί μετά το δεύτερο γύρο των διαβουλεύσεων των εκπροσώπων του Γενικού Γραμματέα. Και έχει αναλάβει ρητή δέσμευση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ενώπιον του Εθνικού Συμβουλίου ότι αμέσως μετά τη λήξη αυτών των διαβουλεύσεων θα συνέλθει το Εθνικό Συμβούλιο για να γίνει ενημέρωση, να ενημερωθούν τα κόμματα. Και τότε κατά τη γνώμη μου θα είναι η ώρα να συνέλθει η Βουλή των Αντιπροσώπων και να συζητήσει για όσο χρόνο θέλει και όπως νομίζει τις εξελίξεις στο κυπριακό πρόβλημα.

Ο κ. Κληρίδης έχει αναφερθεί και σε μια άλλη εξέλιξη. Είναι η εξέλιξη στη Σοβιετική Ένωση. Δε νομίζω να εγκαρδιώνει κανένα μας η εξέλιξη στη Σοβιετική Ένωση. Σίγουρα μια τέτοια εξέλιξη δε γνωρίζουμε πού θα απολήξει και δε γνωρίζουμε ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της πάνω στις διεθνείς σχέσεις. Δε γνωρίζουμε ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της πάνω στο κυπριακό πρόβλημα και στη στάση της Τουρκίας μάλιστα, η οποία είναι δίπλα από τη Σοβιετική Ένωση. Πιστεύω ότι θα αξιοποιηθεί στην πορεία η Τουρκία όντας δίπλα από τη Σοβιετική Ένωση. Είχα την άποψη ότι ο ρόλος της Τουρκίας ήταν αναβαθμισμένος ένεκα της αποσταθεροποίησης στη Σοβιετική Ένωση. Μετά από αυτή την εξέλιξη ίσως να πολλαπλασιαστεί σε σημασία ο ρόλος της Τουρκίας. Κατά συνέπεια θα ήταν πιο φρόνιμο να αναμένουμε σαφή, ενδεδειγμένη πληροφόρηση, να τεκμηριώσουμε απόψεις, να κάνουμε αναλύσεις και μετά να τοποθετηθούμε εδώ, στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ακόμα και στο Εθνικό Συμβούλιο, έχοντας υπόψη και αυτή την εξέλιξη η οποία έχει επισυμβεί σήμερα το πρωί στη Σοβιετική Ένωση.

Είναι γι' αυτό, αγαπητοί φίλοι, που το ΑΚΕΛ εισηγείται να συνέλθει η Βουλή των Αντιπροσώπων αρχές του Σεπτεμβρη, μετά τη σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου, για να έχουμε πλήρη ενημέρωση για τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου των διαβουλεύσεων. Πιστεύω ότι με αυτό τον τρόπο θα αρθούμε στο ύψος των περιστάσεων και θα συζητήσουμε σε βάθος και σοβαρά και τεκμηριωμένα το

πρόβλημα το οποίο καίει ολόκληρο τον κυπριακό λαό και βέβαια εμάς, ως εκπροσώπους του στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δε διέκοψα καμιά πλευρά στις πρωτολογίες, παρόλο που όλοι όσοι μίλησαν μπήκαν στην ουσία, διότι πραγματικά είναι τέτοιο το θέμα που είναι πολύ δύσκολο να διαχωρίσει κανένας την ουσία από τη διαδικασία. Όμως, αν υπάρξουν δευτερολογίες -και ελπίζω να μην υπάρξουν- τότε θα πρέπει να περιοριστούμε αυστηρά στη διαδικαστική πλευρά.

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να πω από την αρχή κι εγώ ότι το Κόμμα των Φιλελευθέρων αναντίρρητα είναι υπέρ της συζήτησης αυτού του θέματος από του βήματος της Βουλής. Το ερώτημα το οποίο τίθεται δεν είναι αν θα συζητηθεί,, είναι ποιος είναι ο χρόνος που πρέπει να συζητηθεί. Πρόσεξα ότι οι προαλλήσαντες αναφέρθηκαν στην τετραμερή ή την πολυμερή διάσκεψη. Και εφόσον έγινε αναφορά σ' αυτό το σημείο, ήθελα να αναφέρω μια θέση που εκφράσαμε εμείς πριν από δυο περίπου μήνες, όταν η Τουρκία πρότεινε την τετραμερή και εμείς, ως Εθνικό Συμβούλιο, πήραμε θέση για πολυμερή. Εμείς είχαμε πει από τότε ότι πρακτικά ούτε τετραμερής μπορεί να υπάρξει ούτε πολυμερής μπορεί να υπάρξει. Και διερωτώμαι γιατί μας διακρίνει αυτός ο πολιτικός μαζοχισμός. Επί χρόνια ολόκληρα διαπιστώναμε ότι ούτε η μια διάσκεψη δούλευε ούτε η άλλη, διότι υπήρχε πάντοτε το μεγάλο, το καίριο ερώτημα με ποιες ιδιότητες παρακάθονται εκεί ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας και ο κ. Ντενκτάς. Αυτή την εμπειρία την είχαμε στα τέλη της δεκαετίας του '70, την είχαμε στις αρχές της δεκαετίας του '80, επί χρόνια ολόκληρα, και δε λυόταν αυτό το πρόβλημα. Διότι σίγουρα εμείς -και δικαιολογημένα- θέλουμε τον Πρόεδρό μας να είναι Πρόεδρος, από τη στιγμή που μετέχει σε διάσκεψη στην παρουσία άλλων αρχηγών κρατών, κυβερνήσεων και ο Ντενκτάς δε δέχεται αυτή τη θέση. Ουσιαστικά με το να υιοθετούμε είτε τη μια είτε την άλλη θέση είναι σαν να μη θέλουμε να προχωρήσει η συζήτηση επί του κυπριακού προβλήματος. Παγιδευόμαστε ουσιαστικά μόνοι μας -αποτελεί αυτό, όπως είπα προηγουμένως, πολιτικό μαζοχισμό, πιστεύω- σε θέσεις από τις οποίες δεν μπορούμε να βγούμε. Ούτε πολυμερής θα υπάρξει ούτε τετραμερής θα υπάρξει, διότι είτε η μια πλευρά είτε η άλλη δε θα τη δέχονται.

Και είχαμε βρει τη λύση σ' αυτό το μεγάλο διαδικαστικό ερώτημα, που ήταν ο διάλογος, που μπορεί να είναι και ενισχυμένος διάλογος με την παρουσία άλλων δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα παρακαλέσω τον κ. Ρολάνδη να συνδέσει κάπως περισσότερο την ουσία με τη διαδικασία, διότι αντιλαμβάνομαι συζητούμε καθαρά το θέμα της τετραμερούς. Αν το συνδέσετε, τότε να ...

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Είναι και διαδικαστικό το θέμα. Ναι, θα τελειώσω. Θα τελειώσω σε δυο λεπτά. Απλώς ήθελα να πω ποιο ήταν το δικό μας συμπέρασμα του διαλόγου, το οποίο ήταν συμπέρασμα της Κύπρου, μετά από πολλές δυσκολίες που περάσαμε και ήθελα να αναφέρω ότι φοβούμαι, πολύ φοβούμαι ότι παγιδευόμαστε σε θέσεις

από τις οποίες δε θα μπορούμε να βγούμε και θα μείνουμε επί μήνες και επί χρόνια να συζητούμε όχι την ουσία του Κυπριακού, αλλά τη διαδικασία.

Τώρα σ' ό,τι αφορά το θέμα το οποίο είναι προς συζήτηση σήμερα, δηλαδή ποιος είναι ο κατάλληλος χρόνος για συζήτηση του κυπριακού προβλήματος. Λέχθηκε ότι, αν αφήσουμε το Κυπριακό να εξελιχθεί, όπως προχωρεί σήμερα, με βάση την πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών και το ενδιαφέρον ορισμένων άλλων δυνάμεων, θα βρεθούμε προ τετελεσμένων γεγονότων και τότε δε θα μπορούμε να πούμε όχι, αν η λύση είναι απαράδεκτη, διότι θα παρεξηγηθούμε και διότι θα πουν ότι δεν ενδιαφερόμαστε εμείς για λύση του κυπριακού προβλήματος. Είμαστε πράγματι της γνώμης ότι, αν αυτή τη στιγμή που βρίσκεται σε πρόοδο κάποια προσπάθεια για λύση του Κυπριακού έρθουμε εμείς και με τη στάση μας έστω έμμεσα υποσκάψουμε αυτή την προσπάθεια ως Βουλή, θα έρθει κανένας να πει ότι δεν υποσκάπτουμε τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα; Θα θεωρηθούμε σοβαρή χώρα και σοβαρή Βουλή, αν, προτού έχουμε μπροστά μας τα δεδομένα, αν, προτού έχουμε μπροστά μας τα γεγονότα, πάρουμε εκ προοιμίου αποφάσεις; Δε θα είναι πιο σοβαρό, αν περιμένουμε να δούμε ποια θα είναι η εξέλιξη των γεγονότων; Άλλωστε η Βουλή αυτή διά των εκπροσώπων της μετέχει στο Εθνικό Συμβούλιο -εμείς δε μετέχουμε, αλλά τα άλλα κόμματα μετέχουν- και έχει την ευκαιρία προοδευτικά, ενώ προχωρεί το θέμα αυτό, να εκφράζει, ως Βουλή και ως πολιτικά κόμματα, τις θέσεις της στο Εθνικό Συμβούλιο.

Νομίζω ότι είναι πολύ πιο σωστή η θέση να περιμένουμε την εξέλιξη των γεγονότων. Εξάλλου, ως κυρίαρχος λαός, ως κυρίαρχο Σώμα, αυτή η Βουλή έχει την ευκαιρία, αν δε συμφωνεί με εκείνα τα οποία ενδεχομένως θα προωθηθούν, να πει τότε το όχι, αν πρέπει να πει αυτό το όχι. Αν πει αυτό το όχι από τώρα, σίγουρα θα κατηγορηθεί αυτό το Σώμα ότι υποσκάπτει τις προσπάθειες που καταβάλλονται. Εγώ προσωπικά δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι αυτό θα είναι το άμεσο συμπέρασμα όλων εκείνων που παρακολουθούν το κυπριακό πρόβλημα.

Προτού τελειώσω, θα ήθελα να κάμω μια σύντομη αναφορά σε κάτι το οποίο αναφέρθηκε και από άλλους ομιλητές, δηλαδή στις σημερινές εξελίξεις. Πολύ σημαντικές διεθνείς εξελίξεις. Δεν ξέρουμε πού θα καταλήξουν. Δεν ξέρουμε τι θα γίνει στη Σοβιετική Ένωση αυτή τη στιγμή. Εύχομαι να μην ανατραπούν τα διεθνή δεδομένα σε τέτοιο βαθμό, που όχι μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρώπη, που αυτή τη στιγμή δείχνουν κάποιο ενδιαφέρον, να αποσύρουν αυτό το ενδιαφέρον, αλλά και να αναβαθμίσουν την Τουρκία σε τέτοιο βαθμό, που η προώθηση του κυπριακού προβλήματος πλέον να μην είναι εκείνη που εμείς θα αναμέναμε. Κατά συνέπεια, αν λάβει κανείς όλα αυτά υπόψη, αν λάβει κανείς υπόψη το γεγονός ότι δεν είναι σωστό να αποφασίζουμε, προτού έχουμε μπροστά μας τα γεγονότα και αν λάβει επίσης υπόψη τις σημερινές διεθνείς εξελίξεις, πιστεύω ότι θα πρέπει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να συζητηθεί το Κυπριακό σήμερα και ότι η συζήτησή του πρέπει να αναβληθεί ίσως για τις αρχές Σεπτεμβρίου, κάποια στιγμή το Σεπτέμβριο, που θα έχουμε μπροστά μας πιο χειροπιαστά και καλύτερα δεδομένα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πέρα από το ομόφωνο συμπέρασμα ότι οι εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση είναι πράγματι συγκλονιστικές και μπορεί να αλλάξουν άρδην την κατάσταση, έρχομαι στη διαδικασία μάλλον του θέματος. Κι αν επιμένουν οι εγγράψαντες το θέμα να συζητηθεί ως επείγον και οι άλλες πλευρές θεωρούν ότι δεν μπορεί να

θεωρηθεί επείγον για τους λόγους που ανέφεραν, τότε θα προχωρήσουμε σε ψηφοφορία. Όμως θα δώσω το λόγο στον κ. Λυσσαρίδη.

Κ. ΚΛΗΡΙΔΟΥ:

Θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η δεσποινίς Κληρίδου.

Κ. ΚΛΗΡΙΔΟΥ:

Θα εισηγούμουν όπως προχωρήσουμε απευθείας στην ψηφοφορία, κύριε Πρόεδρε, διότι, όπως είπατε και εσείς, αν υπάρχουν δευτερολογίες, αναπόφευκτα θα μπούμε στην ουσία του θέματος. Και είναι φανερό ότι η πλειοψηφία αυτού του Σώματος πιστεύει ότι δε θα πρέπει να μπούμε στην ουσία του θέματος, διότι θα κάμει ζημιά στην υπόθεσή μας. Επομένως, θα εισηγούμουν να ψηφίσουμε πάνω σ' αυτό το θέμα του χρόνου, τότε δηλαδή θα συζητηθεί η ουσία, και να μην μπούμε σε δευτερολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχω τονίσει ότι οι δευτερολογίες θα πρέπει να περιοριστούν σε θέματα διαδικαστικά. Γι' αυτό, όταν ο γιατρός ζήτησε το λόγο, το θεώρησα δεδομένο ότι είναι στο θέμα της διαδικασίας που ήθελε να αναφερθεί.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ασφαλώς. Δεν πρόκειται ούτε να απαντήσω καν στα επιχειρήματα με τα οποία διαφωνώ, διότι τότε πράγματι θα επεξέτεινα τη συζήτηση επί της ουσίας του θέματος και δε δικαιούμαι να το κάνω. Συμφωνώ μόνο, επειδή παρέλειψα να το πω, ότι οι εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση πρέπει να μελετηθούν. Αλλά αυτό θα υπάρχει πάντα, κάποια εξέλιξη πάντα πρέπει να μελετάται. Επομένως αυτό δεν είναι κάτι που θα πρέπει να αποκλείσει τη μελλοντική συζήτηση, διότι και όταν θα οριστεί μια ημερομηνία δεν αποκλείεται να υπάρχουν πάλι νέες εξελίξεις. Υπάρχουν δύο εισηγήσεις. Η μια είναι να συνεχιστεί τώρα η συζήτηση και η δεύτερη, αν δεν πετύχει αυτή η εισήγηση, είναι να αναβληθεί. Αλλά επιμένω ότι πρέπει να οριστεί ημερομηνία, διότι επ' άοριστον αναβολή σημαίνει ουσιαστικά ματαίωση. Γι' αυτό θα παρακαλέσω τους εισηγητές της δεύτερης -αν απορριφθεί η πρώτη, την οποία παρακαλώ να θέσετε σε ψηφοφορία- να ορίσουν οι ίδιοι μια ημερομηνία πάνω στην οποία να ψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ίσως θα ήταν προτιμότερο να ορίσουν την ημερομηνία πριν γίνει η ψηφοφορία, για να υπάρχει όλη η εικόνα μπροστά στους ψηφίζοντες Βουλευτές.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Λ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Συμφωνώ με τον κ. Λυσσαρίδη ότι δεν πρέπει να αναβληθεί επ' άοριστον, διότι πρέπει να καθοριστεί η ημερομηνία απ' αυτό το Σώμα και ακόμη προχωρώ ένα βήμα ότι αυτή η ημερομηνία πρέπει να είναι μέσα στα πλαίσια της έκτακτης συνόδου. Εξάλλου γι' αυτό κλήθηκε και έκτακτη σύνοδος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χριστόφιας.

Δ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έτσι για να είμαστε συγκεκριμένοι, νοουμένου ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει υποσχεθεί περίπου τέλος Αυγούστου, 29 του Αυγούστου, να

συγκαλέσει το Εθνικό Συμβούλιο, θα εισηγούμουν την Πέμπτη, 5 του Σεπτεμβρη, την πρώτη Πέμπτη του Σεπτεμβρη, να συνέλθει η Βουλή, για να συζητήσει το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η πρώτη Πέμπτη του Σεπτεμβρη είναι 5 του μηνός.

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Εγώ έχω κάμει συγκεκριμένη εισήγηση, κύριε Πρόεδρε. Η εισήγησή μου είναι να οριστεί συνεδρία της Βουλής για την επόμενη Τετάρτη το πρωί και παρακαλώ τον κ. Λυσσαρίδη, αν είναι δυνατόν, να αποσύρει την εισήγησή του για συνέχιση σήμερα της συζήτησης, διότι αντιλαμβάνομαι ότι ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου ήταν πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος και νοουμένου ότι έρχονται οι εκπρόσωποι των Ηνωμένων Εθνών την Τετάρτη, καλύπτεται αυτό το θέμα μέχρι την Τετάρτη. Επομένως πιστεύω ότι ...

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πιστεύω ότι δεν είναι θέμα Δευτέρας ή Τετάρτης. Αποσύρω την εισήγησή μου, αν πρόκειται να γίνει δεκτή η Τετάρτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πλην όμως δεν πιστεύω ότι γίνεται αποδεκτή αυτή η εισήγηση από τις άλλες πλευρές. Γι' αυτό θα τεθεί σε ψηφοφορία. Θα θέσω σε ψηφοφορία την εισήγηση των δύο κομμάτων, ΔΗ.ΚΟ. και ΕΔΕΚ, για συνεδρία της Βουλής την προσεχή Τετάρτη, δηλαδή μεθαύριο.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Αποσύρω την εισήγησή μου, αν πρόκειται να γίνει δεκτή η εισήγηση για συνεδρία την Τετάρτη. Ειδικά εγώ επιμένω ότι τώρα πρέπει να συζητηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επομένως θα γίνουν τρεις ψηφοφορίες. Και ξεκινούμε με την εισήγηση της ΕΔΕΚ να συνεχίσουμε σήμερα τη συζήτηση.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

35 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με 15 ψήφους υπέρ και 35 εναντίον η εισήγηση απορρίπτεται.

Το Δημοκρατικό Κόμμα επιμένει να τεθεί και η δική του εισήγηση σε ψηφοφορία;

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Μπορεί αυτοί που ψήφισαν εναντίον να μην είναι έτοιμοι σήμερα, γι' αυτό θέλουμε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Λοιπόν τίθεται σε ψηφοφορία η πρόταση του Δημοκρατικού Κόμματος να συζητηθεί μεθαύριο Τετάρτη το θέμα, 21 του μηνός.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

35 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Φαίνεται ότι τι Δευτέρα, τι Τετάρτη και για τα δύο κόμματα.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Διαδικαστικά. Εφόσον έχουν απορριφθεί αυτές οι δύο εισηγήσεις, δε νομίζω ότι κανένας από εμάς θα πει να μη συζητηθεί το Σεπτέμβριο, διότι αυτό θα σήμαινε αναβολή. Γι' αυτό νομίζω να ρωτήσετε αν υπάρχει ένσταση, διότι είμαστε πλέον δέσμιοι των καταστάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λυσσαρίδη, πιθανότατα υπάρχουν κάποιοι που θα θέλουν για λόγους αρχής να τηρήσουν αποχή, διότι δεν έγινε προηγουμένως. Γι' αυτό νομίζω είναι καλύτερα να τεθεί σε ψηφοφορία κι ας ψηφίσετε ομόφωνα.

Πόσοι υποστηρίζουν την 5η του Σεπτέμβρη;

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Θα ήθελα να αναφέρω το εξής: Επειδή είμαι μόνος μου στη Βουλή εκ μέρους των Φιλελευθέρων και θα ήθελα να λάβω μέρος στη συζήτηση, όμως στις 6 Σεπτεμβρίου πρέπει να πάω σε συνέδριο της Διεθνούς των Φιλελευθέρων, γι' αυτό ήθελα να παρακαλέσω, αν θα γίνει αυτό στις 5, να μου δώσετε το λόγο στις 5. Δε με ενοχλεί ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ρολάνδη, το λαμβάνω υπόψη, αλλά δεν είναι θέμα που μπορεί να τεθεί τώρα, την ώρα που ψηφίζουμε.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον της 5ης Σεπτεμβρίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανένας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

15 αποχές, κύριε Πρόεδρε.

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς θα ήθελα να αναφέρω ότι την 5η Σεπτεμβρίου, αν θυμούμαι καλά, και εσείς και ορισμένοι άλλοι από εμάς πρέπει να βρισκόμαστε

στο Παρίσι για τη συνεδρία της Πολιτικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Προεδρείου. Επομένως, αν έχουμε την ευχέρεια, να γίνει η συζήτηση μια - δυο μέρες ωρίτερα. Ίσως αυτό θα ήταν πιο πρόσφορο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δίκαιο, κύριε Μάτση. Βεβαίως, κάποιοι πάντα απουσιάζουν, όμως, αν δεν υπάρχει ένσταση, να ορίσουμε την Τρίτη, 3 του μηνός. Πιθανώς σ' ένα τόσο σοβαρό θέμα, όπως οι εξελίξεις του Κυπριακού, να πρέπει όλοι να είμαστε παρόντες. Γι' αυτό θεωρούμε ότι η ημερομηνία που αποφασίστηκε είναι η 3η Σεπτεμβρίου. Αποφασίζεται οριστικά να συζητηθούν οι τελευταίες εξελίξεις του Κυπριακού στις 3 Σεπτεμβρίου και επομένως η νέα συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την Τρίτη, 3 Σεπτεμβρίου, η ώρα 10.00 το πρωί.

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξης: 11.10 π.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:-

Αγαπίου Γιαννάκης	Μαρκίδης Αλέκος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μάτσης Ιωάννης
Αναστασιάδης Νίκος	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Αντωνίου Αβραάμ	Μιχαηλίδης Θάσος
Γεωργίου Ανδρέας	Μιχαηλίδης Ντίνος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μουσιούττας Νίκος
Γιάγκου Κίκης	Μούσκος Ανδρέας
Ευθυμίου Ττίμης	Ομήρου Γιαννάκης
Ευσταθίου Ευστάθιος	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Δημήτρης	Παπαγεωργίου Παύλος
Ηλιάδης Κώστας	Παπαδόπουλος Τάσος
Θεοδούλου Λάκης	Παπαρές Αυγερινός
Θεοδώρου Δώρος	Πιττοκοπίτης Νίκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουνίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδης Γλαύκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Καίτη	Χάσικος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηγιάννης Σοφοκλής
Κουκουμάς Ανδρέας	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κυπριανού Μάρκος	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρίστου Ανδρέας
Κωνσταντίνου Κώστας	Χριστόφιας Δημήτρης
Λυσιώτης Λώρης	Χρυσοστόμου Άριστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρυσοστόμου Διόφαντος
Μακρίδης Ισίδωρος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων:

Πογιατζής Ιωάννης

Καλαϊτζιάν Αράμ

Μαντοβάνη Μπενίτο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εγγραφή για συζήτηση από την ολομέλεια του Σώματος του θέματος «Οι τελευταίες εξελίξεις του Κυπριακού» και απόφαση του Σώματος μετά από σχετικές αγορεύσεις Βουλευτών (Β. Λυσσαρίδης, Τ. Παπαδόπουλος, Γλ. Κληρίδης, Δ. Χριστόφιας, Ν. Ρολάνδης) όπως το θέμα συζητηθεί στις 3 Σεπτεμβρίου.

Τιμή: 50σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ε' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Έκτακτη Συνεδρίαση 3ης Σεπτεμβρίου 1991

(Ώρα έναρξης: 10.14 π.μ.)

(Αρ. 12)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΛ. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προτού μπούμε στη συζήτηση του θέματος, θα ήθελα να πληροφορήσω το Σώμα ότι ζητήθηκε από το ΡΑΔΙΟ ΣΟΥΠΕΡ να μεταδοθεί η συζήτηση. Ζήτησα πληροφορίες για το αν υπάρχει δυνατότητα να δοθεί άδεια σε όλους τους ελεύθερους ραδιοφωνικούς σταθμούς ταυτόχρονα και η απάντηση που μου δόθηκε ήταν ότι επί του παρόντος δεν υπάρχει αυτή η διευκόλυνση. Αρνήθηκα να δεχτώ ένα ραδιοφωνικό σταθμό και εισηγούμαι ότι το Σώμα πρέπει να εξετάσει αυτό το θέμα, το πώς θα δίνει διευκολύνσεις ταυτόχρονα σε όλους τους ραδιοφωνικούς σταθμούς, όταν αποφασίζει ότι μια συζήτηση πρέπει να μεταδίδεται και από το ραδιόφωνο. Άλλως θα υπάρχουν παρεξηγήσεις, γιατί δώσαμε άδεια στον ένα σταθμό και γιατί δε δώσαμε στον άλλον.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Εισηγούμαι να είναι ελεύθεροι οποτεδήποτε θέλουν οι οποιοδήποτε ραδιοσταθμοί να μεταδίδουν τις εργασίες της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δοθέντος ότι θα υπάρχουν οι διευκολύνσεις, ώστε να μπορούν να το κάνουν.

Το θέμα επί της ημερήσιας διάταξης έχει τον τίτλο «Οι τελευταίες εξελίξεις του Κυπριακού». Εισηγούμαι όπως η συζήτηση του θέματος αναβληθεί για τους ακόλουθους λόγους: Εξακολουθεί να βρίσκεται εν εξελίξει η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα για την ανεύρεση κάποιας κοινής βάσης η οποία να μπορεί να προετοιμάσει διεθνή διάσκεψη. Επειδή μάλιστα και το Εθνικό Συμβούλιο λόγω

αυτής της εξελίξης δεν τοποθετήθηκε, εισηγούμαι ότι μια συζήτηση, η οποία θα στηρίζεται μάλλον επί εικασιών και πιθανόν και επί εκτιμήσεων που να μην ανταποκρίνονται προς την πραγματικότητα, δε θα ωφελούσε, αλλά μάλλον θα παρεμπόδιζε ίσως τη διεξαγωγή των εργασιών των εκπροσώπων του Γενικού Γραμματέα και πιθανόν ακόμα να έδιδε και δικαιολογίες στην τουρκική πλευρά για να παρουσιάσει κάποια νέα αδιαλλαξία.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Αντιλαμβάνομαι, κύριε Πρόεδρε, ότι αυτά που λέχθηκαν ασφαλώς δε λέγονται από την έδρα, διότι αυτά αποτελούν την άποψη μιας πολιτικής πλευράς και όχι την άποψη της Βουλής. Απλώς για να θέσω το θέμα στη βάση του.

Πιστεύω ειλικρινά ότι δε συντρέχει κανένας λόγος για αναβολή. Αλίμονο αν η Βουλή δεν μπορεί να συζητήσει το εθνικό θέμα, όταν υπάρχουν εξελίξεις. Μα, αν δεν υπήρχαν εξελίξεις, δε θα υπήρχε θέμα! Άμα υπάρχει θέμα, θα υπάρχουν εξελίξεις. Και άμα υπάρχουν εξελίξεις, πρέπει να υπάρχει συζήτηση. Ο λαός πρέπει να ενημερώνεται και νομίζω ότι το καταλληλότερο Σώμα για να ενημερωθεί είναι το Σώμα της Βουλής. Το Κυπριακό θα βρίσκεται, ώσπου να λυθεί, πάντοτε εν εξελίξει. Γι' αυτό πολύ φοβούμαι ότι μια τέτοια δικαιολογία σημαίνει ότι ουδέποτε θα συζητηθεί το Κυπριακό από το βήματος της Βουλής.

Να υπενθυμίσω ότι και στην ελληνική Βουλή και στην τουρκική Βουλή και τώρα και στη Βουλή του ψευδοκράτους το Κυπριακό συζητιέται. Η μόνη Βουλή στην οποία δε συζητιέται το Κυπριακό είναι η Βουλή του ενδιαφερόμενου λαού. Γι' αυτό η δική μου εισήγηση είναι όπως το θέμα συζητηθεί σήμερα, όπως βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Απλώς θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η γενική παρατήρησή σας ότι αυτή η Βουλή δε συζητά το Κυπριακό δεν είναι ορθή, διότι επανειλημμένα η Βουλή αυτή συζήτησε το Κυπριακό.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κύριε Πρόεδρε. Νομίζω ότι, όταν εκφράζεται γνώμη από το Προεδρείο, θα πρέπει να εκφράζεται από του βήματος της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν εξέφρασα άποψη. Απλώς αναφέρθηκα στη θέση σας ότι η Βουλή αυτή δε συζητά το Κυπριακό. Το συζήτησε στο παρελθόν. Είναι ένα γεγονός που ανέφερα.

Ο κ. Τάσος Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Νομίζω ότι αυτό που εννοούσε ο κ. Λυσσαρίδης είναι ότι τώρα δε συζητείται το Κυπριακό. Δεν είπε ότι δε συζητείται γενικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλούνται οι κύριοι φωτογράφοι να μην εισέρχονται στο κέντρο της αίθουσας της Βουλής, αλλά να βγάζουν φωτογραφίες από τα πλάγια.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Αυτά που έχει πει ο Πρόεδρος της Βουλής ήταν τα επιχειρήματα που λέχθηκαν, όταν αρχικά είχε οριστεί για συζήτηση το θέμα της συζήτησης ή όχι των εξελίξεων του Κυπριακού.

Θα θυμούνται οι συνάδελφοι ότι η θέση η δική μας ήταν ότι όχι μόνο δεν έπρεπε να αναβληθεί η συζήτηση επειδή βρισκόταν σε εξέλιξη ο δεύτερος κύκλος των συνομιλιών, αλλά η θέση μας ήταν ότι, ακριβώς πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος, έπρεπε να συζητηθεί το θέμα. Και όχι για να συζητήσουμε τις εικασίες ή τις φήμες για τις προτάσεις, αλλά για να διαδηλώσουμε από το βήμα της Βουλής μερικές θέσεις που θεωρούμε ανυποχώρητες, ώστε να τις έχει υπόψη του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν κάμνει αυτές τις διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Πολύ φοβούμαι ότι ήδη τροχιοδρομούνται οι εξελίξεις, πριν και χωρίς η Βουλή να έχει την ευκαιρία να εκφράσει άποψη πάνω σε όσα είναι δυνατό να προβάλλονται ως δεκτές θέσεις. Ήδη άλλοι μιλούν για το ότι αυτή η διάσκεψη ανυπερθέτως θα γίνει. Και φοβούμαι ότι, όταν η Βουλή βρεθεί σε θέση να συζητήσει, θα έχει να επιλέξει ή να αρνηθεί η Κύπρος συμμετοχή της στη διάσκεψη -να εισηγηθεί στον Πρόεδρο να αρνηθεί- με αποτέλεσμα να επικριθεί διεθνώς ως εξίσου αδιάλλακτη με την Τουρκία ή να συρθεί σ' αυτή τη διάσκεψη με ήδη προκαθορισμένες θέσεις μερικών πλευρών τουλάχιστον. Γι' αυτό υποστηρίζουμε ότι η συζήτηση πρέπει να γίνει σήμερα όπως έχει καθοριστεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μάτσης.

I. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο Δημοκρατικός Συναγερμός επιθυμεί συζήτηση του Κυπριακού σ' όλο το μήκος και το πλάτος του θέματος. Πρέπει ο λαός να πληροφορηθεί τι οι Βουλευτές, οι εκπρόσωποί του, θεωρούν σωστό και επιβεβλημένο να γνωρίζει ο λαός ως προς όλες τις πτυχές του κυπριακού προβλήματος.

Είναι όμως γεγονός, κύριε Πρόεδρε, ότι, μιλώντας υπεύθυνα, λέμε ότι πρέπει να επιλέξουμε τη στιγμή αυτή της τοποθέτησής μας ενώπιον του λαού από το βήμα της Βουλής. Και επειδή οι θέσεις μας είναι και εξακολουθούν να παραμένουν οι ομόφωνες τοποθετήσεις όλων των πολιτικών ομάδων και όλων των κομμάτων, όπως εκφράστηκαν στη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου τον Ιανουάριο του 1990, νομίζουμε ότι με όσα γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή από την πρόσφατη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου η συζήτηση σήμερα, αυτή τη δεδομένη στιγμή, του Κυπριακού σ' όλο το μήκος και το πλάτος του δε θα αποτελέσει εποικοδομητική συνεισφορά της Βουλής στην εξέλιξη του εθνικού μας προβλήματος. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο αποφεύχθηκαν δηλώσεις από τους πολιτικούς αρχηγούς μετά τη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου πρόσφατα και για τον ίδιο λόγο εισηγούμαστε ως Δημοκρατικός Συναγερμός τη συζήτηση του θέματος πολύ σύντομα, όταν τα δεδομένα πάνω στα οποία θα εκφέρουμε τις θέσεις μας θα είναι περισσότερο γνωστά, για να είμαστε και θετικοί και εποικοδομητικοί στην προσέγγιση του προβλήματος.

Μόνο υπό αυτή την αίρεση, κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαστε την αναβολή της συζήτησης και ζητούμε όπως αυτή η συζήτηση διεξαχθεί σε κάποια άλλη ημερομηνία πολύ σύντομα, όταν τα δεδομένα τα οποία θα γνωρίζουμε τότε και πάνω στα οποία μπορεί να στηρίξουμε τις θέσεις μας θα είναι γνωστά, για να εκφέρουμε τις απόψεις μας προς το λαό για το τι μέλλει γενέσθαι και ποια πρέπει να είναι η θέση μας στις εξελίξεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ορίστε, κύριε Χρίστου.

Α. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Όπως αναφέραμε και στην προηγούμενη συνεδρία, κύριε Πρόεδρε, εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα. Αντίθετα, υποστηρίζουμε και υπερθεματίζουμε το Κυπριακό να συζητηθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Οι απόψεις μας αναλύθηκαν, κατά τη γνώμη μου, αρκετά λεπτομερώς την περασμένη φορά, στην περασμένη συνεδρία. Υπάρχουν οι ομόφωνες αποφάσεις στα θέματα αρχών οι οποίες υποστηρίζονται απ' όλα τα κόμματα. Υπάρχουν οι απόψεις των κομμάτων οι οποίες είναι αρκετά γνωστές στο λαό. Η γνώμη μας είναι ότι πρέπει να αφήσουμε αυτή την πορεία των επόμενων λίγων ημερών να διευκρινίσει περισσότερο προς τα πού πάμε και να επανέλθουμε ευχαρίστως για να συζητήσουμε το θέμα. Κανένα πρόβλημα απολύτως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ρολάνδης.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι θα είμαστε ανακόλουθοι, αν δεν αναβάλουμε τη σημερινή συνεδρίαση της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Απαγορεύεται να σταυρώνετε το χώρο μεταξύ των εδράνων της αίθουσας της Βουλής. Αυτό απαγορεύεται και σε Βουλευτές ακόμα. Θα παραμένετε στα πλάγια, αν θέλετε να βγάζετε φωτογραφίες.

Ν. ΡΟΛΑΝΔΗΣ:

Αν, κύριε Πρόεδρε, συνέτρεχαν λόγοι για να αναβληθεί η συνεδρίαση της Βουλής στις 19 Αυγούστου, οι ίδιοι λόγοι υπάρχουν και σήμερα. Δηλαδή, αναβάλαμε τότε για τις 3 Σεπτεμβρίου τη συζήτηση, διότι αναμέναμε πως εν τω μεταξύ θα είχε υποβληθεί η έκθεση του Γενικού Γραμματέα και ότι θα υπήρχε μια ολοκλήρωση του όλου κύκλου και κάποια συγκρότηση του θέματος, για να μπορεί να εξεταστεί από τη Βουλή. Κατά συνέπεια, αν τότε την αναβάλαμε, ποιος ο λόγος να μην την αναβάλουμε και σήμερα, αφού δεν έχει αλλοιωθεί η κατάσταση;

Απλώς, για να επαναλάβω δυο-τρία λόγια, πιστεύω ότι η αναφορά στο τι κάνει η ψευδοβουλή του κ. Ντενκτάς δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη από αυτό το Σώμα, διότι η ψευδοβουλή στην πραγματικότητα, καθώς και το έργο της σε ό,τι αφορά το κυπριακό πρόβλημα, δεν είναι παράδειγμα προς μίμηση αλλά παράδειγμα προς αποφυγή. Χρησιμοποιήθηκε το όργανο εκείνο αρκετές φορές από τον κ. Ντενκτάς, για να υποσκάψει συνομιλίες ή εξελίξεις πάνω στο εθνικό θέμα, τη στιγμή που βρισκόταν αυτό σε θέση αιχμής, και νομίζω ότι δεν πρέπει να ακολουθούμε την πορεία αυτή. Ήδη υπάρχουν οι προδιαγραφές, υπάρχουν οι θέσεις οι γνωστές του Εθνικού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος έχει εκλεγεί από το λαό και χειρίζεται το θέμα υπεύθυνα και νομίζω ότι πρέπει να του δώσουμε την ευκαιρία να προωθήσει αυτές τις διαβουλεύσεις που κάνει και μετά αυτό το Σώμα κατά τρόπο υπεύθυνο μπορεί να εκτιμήσει τα γεγονότα και να αποφασίσει.

Νομίζω ότι θα παρεξηγηθούμε πολύ περισσότερο αν τώρα, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη όλες αυτές οι διαβουλεύσεις, επιχειρήσουμε να τις ανακόψουμε με μια απόφαση δική μας, παρά αν περιμένουμε συγκροτημένα να δούμε πού βρισκόμαστε,

ώστε να πάρουμε τις τελικές αποφάσεις, όταν θα έχουμε μπροστά μας όλα τα γεγονότα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πολύ φοβούμαι, κύριε Πρόεδρε, ότι ο καλύτερος τρόπος για να δολοφονήσει κανείς μια ιδέα είναι να την υποστηρίζει, αλλά να μην την αποδέχεται. Είναι πράγματι ο πλέον επιτυχής τρόπος.

Περαιτέρω, επειδή λέχθηκε κάτι για το Εθνικό Συμβούλιο, είμαι υποχρεωμένος να απαντήσω. Ναι, λέχθηκε ότι δε θα γίνονταν δηλώσεις των αρχηγών των κομμάτων κατά την έξοδό μας από το Προεδρικό, αλλά με σαφήνεια δηλώσαμε στους δημοσιογράφους ότι οποιοσδήποτε ήθελε συνέντευξη θα μπορούσε να την πάρει ιδιαιτέρως από υπεύθυνο κάθε κόμματος, πράγμα που έγινε. Και όλοι μας μιλήσαμε και δεν υπάρχει τίποτε το οποίο δε λέχθηκε.

Περαιτέρω λέχθηκε από τον κ. Ρολάνδη να μη λαμβάνουμε υπόψη μας τι κάνει η ψευδοβουλή. Απομόνωσε μόνο τη Βουλή του ψευδοκράτους. Εμείς ζητούμε να συζητηθεί το Κυπριακό στα Ηνωμένα Έθνη, στα περιφερειακά συμβούλια, στα κοινοβούλια όλων των χωρών, κάνουμε εκκλήσεις να συζητηθεί το Κυπριακό, αλλά εκεί όπου δεν πρέπει να συζητηθεί το Κυπριακό είναι η κυπριακή Βουλή. Τότε πώς θα κάνουμε εκκλήσεις προς άλλες πλευρές; Μήπως επειδή αυτή τη στιγμή αναμένουμε την έκθεση του Γενικού Γραμματέα; Θα μας πουν ότι και μετά την έκθεση δεν πρέπει να πούμε κάτι, γιατί θα πούμε κάτι το οποίο θα πάει στην άλλη πλευρά, η οποία θα το αξιοποιήσει.

Κύριε Πρόεδρε, η άλλη πλευρά γνωρίζει τα πάντα. Οι Αμερικάνοι γνωρίζουν τα πάντα. Οι Σοβιετικοί γνωρίζουν τα πάντα. Η Ευρώπη γνωρίζει τα πάντα. Η Τουρκία γνωρίζει τα πάντα. Μόνο ο ελληνικός κυπριακός λαός δεν πληροφορείται επίσημα οτιδήποτε αφορά την τύχη του. Γι' αυτό εμείς επιμένουμε ότι τώρα είναι η ώρα, ότι δε συντρέχει κανένας λόγος για αναβολή και προειδοποιώ αυτή τη Βουλή ότι και μετά την επόμενη αναβολή θα βρεθούν νέα προσχήματα, για να μη συζητηθεί το Κυπριακό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Τάσος Παπαδόπουλος.

Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν είχα σκοπό να δευτερολογήσω, αλλά θέλω να διευκρινίσω κάτι που έχει πει ο κ. Ρολάνδης και που είναι δυνατό να δημιουργήσει εσφαλμένες εντυπώσεις. Ο κ. Ρολάνδης είπε: «Θα είμαστε ανακόλουθοι, αν δεν αναβάλουμε τη σημερινή συνεδρίαση της Βουλής». Θα είναι ανακόλουθοι εκείνοι που την άλλη φορά ψήφισαν για την αναβολή. Και εμείς, που είχαμε επιμείνει να γίνει η συζήτηση πριν αρχίσει ο δεύτερος γύρος, θα είμαστε ανακόλουθοι, αν δεν επιμένουμε σήμερα να γίνει η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χωρίς να θέλω να επέμβω στη συζήτηση, θα 'θελα να παρατηρήσω ότι στο Εθνικό Συμβούλιο είχαμε πει ότι δε θα κάναμε δηλώσεις σε δημοσιογράφους όχι μόνο όταν βγαίναμε αλλά και καθ' όλη αυτή την περίοδο επί του ό,τι λέχθηκε στο Εθνικό Συμβούλιο. Θα επαναβεβαιώναμε απλώς, θα κάναμε δηλώσεις ως προς τις θέσεις των κομμάτων μας, οι οποίες είναι γνωστές.

— Θα θέσω το θέμα σε ψηφοφορία.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αναβολής της συζήτησης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

31 υπέρ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

13 εναντίον, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 31 ψήφους υπέρ και 13 ψήφους εναντίον η συζήτηση αναβάλλεται.

Η προσεχής συνεδρία της Βουλής, ως γνωστό, θα γίνει στις 19 Σεπτεμβρίου. Το θέμα τίθεται στο Κεφάλαιο Δ' της ημερήσιας διάταξης της 19ης Σεπτεμβρίου.

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Ώρα λήξης: 10.29 π.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων με αλφαβητική σειρά:-

Αγαπίου Γιαννάκης	Λυσσαρίδης Βάσος
Αγγελίδου Κλαίρη	Μακρίδης Ισίδωρος
Αναστασιάδης Νίκος	Μαρκίδης Αλέκος
Αντωνίου Αβραάμ	Μάτσης Ιωάννης
Γεωργίου Ανδρέας	Μαυροκορδάτος Χρίστος
Γεωργίου Αριστοφάνης	Μιχαηλίδης Θάσος
Γιάγκου Κίκης	Μουσιούττας Νίκος
Ευθυμίου Ττίμης	Μούσκος Ανδρέας
Ηλιάδης Δημήτρης	Παναγίδης Κίμων
Ηλιάδης Κώστας	Παπαγεωργίου Παύλος
Θεοδώρου Δώρος	Παπαδόπουλος Τάσος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Πουργουρίδης Χρίστος
Καζαμίας Κίκης	Πρέντζας Ρένος
Κασουλίδης Γιαννάκης	Ρολάνδης Νίκος
Κατσελλή Ρήνα	Σολωμής Χρίστος
Κατσουρίδης Νίκος	Συλλούρης Δημήτρης
Κληρίδης Γλαύκος	Φιλίππου Ανδρέας
Κληρίδου Καίτη	Χάσιος Σωκράτης
Κοντίδης Δημήτρης	Χατζηδημητρίου Τάκης
Κουκουμάς Ανδρέας	Χριστοδουλίδης Δώρος
Κυπριανού Μάρκος	Χρίστου Ανδρέας
Κυπριανού Μιχαλάκης	Χρυσοστόμου Άριστος
Κωνσταντίνου Κώστας	Χρυσοστόμου Διόφαντος
Λυσιώτης Λώρης	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Πογιατζής Ιωάννης

Καλαϊτζιάν Αράμ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Συζήτηση αναφορικά με την αναβολή ή μη του θέματος «Οι τελευταίες εξελίξεις του Κυπριακού» [Προεδρεύων (Γλ. Κληρίδης), Β. Λυσσαρίδης, Τ. Παπαδόπουλος, Ι. Μάτσης, Α. Χρίστου, Ν. Ρολάνδης] και αναβολή της συζήτησης για την επόμενη συνεδρίαση.

Τιμή: 50σ